

مه‌شه‌ه‌ی خه‌باتی حیزبێ دیموکراتی کوردستان ناکۆژیته‌وه

70 Years Anniversary Of The
Kurdistan Democratic Party

٧٠ ساڵ خه‌بات و به‌رفۆدانی
حیزبێ دیموکراتی کوردستان

کۆکردنه‌وه و ئاماده کردنی ره‌ممان نه‌ه‌فتی

من حیزبی دیموکراتم

من لافاوم من شالاوم، زیندان و بهند دەر ووخینم
من ئەو گەرم یاسای دژی مافی گەلان دەسووتینم
من ئەو رۆژم ئە بەر تیشکم خێوی شەو چاوی هەڵ نایە
من ئەو دارەم پشتەم گە ئە بە هیچ تۆفانی دا نایە
من رێبۆری خاوەن ورە و بە باوەری رێی خەباتەم
من مەشخەلی دەستی کوردم، ئە من حیزبی دیموکراتم
مێژووی لێو رێژ ئە شانازیم، مێژووی روون و دوور و سوورم
بۆ هەژار و چەوساوەکان ئاسۆی هیوا و مەکووی نوورم
من قەندیل و ئارارات و زاگروس و سامەندانم
من چوارچەرام، من پێشەوام، راپەرین و سەر هەلدانم
من ئەستێردی گە لاوێژم پێشنگ رێژی رێی خەباتەم
من مەشخەلی دەستی کوردم، ئە من حیزبی دیموکراتم

شێخەری مامۆستا بێبەش

پێرست

- ١- من حیزبی دیموکراتم بیبەش پیرۆتی ٢
- ٢- حیزبی دیموکراتی کوردستان ٥
- ٣- "بەیاننامەی دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان" ٩
- ٤- حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئینسایکۆپیدیای نازادی ویکیپیدیایوه ١١
- ٥- بەیاننامەی کۆمیتەی ناوەندی بەبۆنەی ٧٠ ساڵی دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان کوردستان و کورد ١٦
- ٦- هەبژاردەییەک لە قسەکانی کاک خالید عەزیزی، سکرتیری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان کوردستان و کورد ... ٢٠
- ٧- وتووێژی تایبەتی «کوردستان» لەگەڵ مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زاده دیمانە: ئارەش ئورستانی ٢٨
- ٨- دواى ٧٠ ساڵ کۆتستان فتوحی ٣٣
- ٩- حیزبی دیموکرات و سپاردنی دەسه‌لاتی بەرپۆڵەیی بە شوراگان عومەر بەلەکی ٣٧
- ١٠- گەلاوێژ و میژووی نوێمان قادر وریا ٣٩
- ٩- دیموکرات و دیموکراتیزاسیون کردنی دیموکرات! خالید محەممەدزاده ٤٢
- ١٠- حیزبی دیموکراتی کوردستان و مافی نایین و نایینزاگان نازاد کەریمی ٤٥
- ١١- دواى ٧٠ ساڵ، رێنسانسی دووهم پێویستە ماح ئەحمەدی ٤٨
- ١٢- ئێمە چون بووین بە ئێمە» خالید محەممەدزاده ٥٢
- ١٣- پێناسەی ریکخواوە مەدەنییەکان لە حیزبی دیموکراتی کوردستاندا فەردین کەریمی ٥٤
- ١٤- حەفتا ساڵ تەمەن و بەرپرسایەتی میژوویی مەجید حەقی ٥٧
- ١٥- بە بۆنەی حەفتاسالەی حیزبی دیموکراتی کوردستان حەسەن ماوەرانی ٥٨
- ١٦- وتووێژی رۆژنامەی کوردستان لەگەڵ عەبدوڵلا بەهرامی دیمانە: ئارەش ئورستانی ٦٢
- ١٧- پەییامی هاوێشێ یەکیەتیەکانی ژنان و لاوان بە بۆنەی ٢٥ گەلاوێژ ساڵرۆژی دامەزرانی حەک ٦٥
- ١٨- ٧٠ ساڵان دیموکرات هاوار بازیان ٦٧
- ١٩- لە یادی حەفتا ساڵە دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا هیوا گۆل محەممەدی ٧٠
- ٢٠- حیزبی دیموکرات، زەرورەتی خەبات لە رۆژەلاتی کوردستان وریا رحمانی ٧٤
- ٢١- گەورەتر لە حیزب! ناسر باباخانی ٧٦
- ٢٢- حیزبی دیموکرات و بەرپۆڵەری و لات لەریگە قانۆنەوه عومەر بەلەکی ٧٨
- ٢٣- حیزبی دیموکرات و دەسه‌لات رەزا محەممەد ئەمینى ٨٢
- ٢٤- حیزبی دیموکراتی کوردستان، ئادرسێک بۆ بوونی میژووی خەباتی نەتەوه‌یەک هوشەنگ قادری ٨٦

- ٢٥- وتووێژی رۆژنامه‌ی کوردستان له گه‌ڵ قادر وریا نه‌ندامی ده‌قته‌ری سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان ٨٩
- ٢٦- نامانجی ستراتیژیکی و ستراتیژی خهبات هه‌سه‌ن شیخانی ٩٢
- ٢٧- حیزبی دیموکرات، سه‌مه‌بۆل‌سازی یا نۆستۆره‌ناسی؟ ناره‌ش لۆرستانی و بۆ کوردی: ئاله‌شین ٩٦
- ٢٨- ٧٠ ساڵه‌ی دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان قادر وریا ٩٩
- ٢٩- ره‌وتی نه‌ده‌ب و فه‌ره‌ه‌نگ له‌ میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا عه‌لی له‌یلاخ ١٠٢
- ٣٠- به‌ره‌و قۆناغیکی نوێی خهبات و تیکۆشان سامان فه‌قن‌نه‌بی ١٠٥
- ٣١- دیداری تایبه‌ت «کورد کانال» له‌ گه‌ڵ مامۆستا عه‌بدوڵلا هه‌سه‌ن زاده دیمان‌ه: ماح نه‌حه‌دی ١٠٧
- ٣٢- حدک، زیندووکه‌ره‌وه‌ی نه‌ریتیکی شۆرشگێڕانه قادر وریا ١٢٥
- ٣٣- په‌روه‌رده‌ له‌ خهباتی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا شه‌ونم هه‌مه‌زیی ١٢٧
- ٣٤- پێڕۆز بێ نه‌ندامه‌تی حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌ نه‌نتیئرناسیۆنال سوسیالیستدا مسته‌فا مه‌عرووفی ١٣٠
- ٣٥- حیزبی دیموکرات و نه‌رکه‌ فه‌رامۆشکراوه‌کانی! خالید محه‌مه‌دزاده ١٣٢
- ٣٦- وتووێژی تایبه‌تی «کوردکانال» له‌ گه‌ڵ سکرتیئری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان کورد کانال ١٣٤
- ٣٧- رۆژمه‌یری میژووی ٧٠ ساڵه‌ی دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ناماده‌ کردنی رحمان نه‌قشی ١٤٤
- ٣٨- لیسته‌ی نه‌ندامانی رێبه‌ری حیزبی دیموکرات له‌ ١٥ کۆنگره‌ی رابردوو دا ناماده‌ کردنی رحمان نه‌قشی ١٦٣
- ٣٩- نامه‌یه‌کی شێرکۆی شاعیری نیشتمانم بێیه‌و. [شێعر]. هه‌ ئۆ شێرکۆ بیکه‌س ١٧٩
- ٤٠- حه‌قتا ساڵ فه‌خرو شانازی [شێعر]. نه‌حه‌د قادری ١٨٤
- ٤١- **کاروانی شه‌هیدانی حیزبی دیموکرات** ناماده‌ کردنی: رحمان نه‌قشی ١٨٥

* شه‌هیدانی له‌ سێداره‌درای کۆماری کوردستان.

* لیسته‌یه‌ک له‌ شه‌هیدانی رێبه‌ری و کۆچکردوی حیزبی دیموکرات

* لیسته‌ی به‌شیک له‌ قوربانیانی تیرۆری کۆماری نیسلامی ئێران.

* لیسته‌ی کۆمه‌لێک نه‌ندام، پێشه‌ه‌رگه‌ و لایه‌نگری گولله‌بارانگراوه‌کانی حیزبی دیموکرات.

* ئاماری به‌شیک له‌ پێشه‌ه‌رگه‌ شه‌هیده‌کانی حیزب که‌ له‌ به‌رگری و داکوکی له‌ خاک و نیشتمان شه‌هید بوون.

حیزبی دیموکراتی کوردستان

پێشهکی

رهوتی پیکهینانی دهولت - نهتهوهکان له رۆژههلاتی نیوهراستا بهدوای شهڕی یهکهمی جیهانی دا، ئەو ئیهمکانه‌ی به کورد نه‌دا تا ئەو نه‌تهوه دیرینه‌ی ناوچه‌کش بپه‌تیه‌ خاوون دهولته‌تی سه‌ربه‌خۆ. ریکخراو نه‌بوونی وشیاڕی نه‌تهوه‌یی کورد له ناستی پینوستدا له سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی بیسته‌م دا له لایه‌کو ده‌ستنیوه‌ردانی نادادپه‌روه‌رانه‌ی زله‌یزه‌کانی ئەو سه‌رده‌مه له کاروباری ناوچه‌که‌ی ئیهمه‌دا له لایه‌کی دیکه‌وه، بوون به هۆی بپه‌شکرانی نه‌ته‌وه‌ی کورد له دهولته‌تی سه‌ربه‌خۆی خۆی. ئەم بارودۆخه بوو به‌هۆی دارشتنی سنووری دهولت - نه‌ته‌وه تازە پیکهاتوه‌وه‌کانی ناوچه‌که به قازانجی چهند نه‌ته‌وه‌یه‌کو له سه‌ر حیسابی دووباره دابه‌شکردنه‌وه‌ی کوردستان و حاشا کردن له پیناسی نه‌ته‌وه‌یی کورد و مافی به‌شداربوونی ئەم نه‌ته‌وه‌یه له دهسه‌لاتی سیاسی دا. هه‌ر ئەو غه‌دره میژوو‌ییه‌ش بوو به سه‌ره‌تای ده‌وره‌یه‌کی نوێی خوێناوی و پرتیچوو له خه‌باتی رزگاریخوازان‌ه‌ی نه‌ته‌وه‌ی کورد له پیناوی وه‌دیپه‌ینانی مافی دياریکردنی چاره‌نووس دا.

هه‌رچه‌ند پلانی سه‌رینه‌وه‌ی سیستماتیکی پیناسی نه‌ته‌وه‌یی کورد له ئییرانیش دا، به‌شیک جیهانه‌کراو له پڕۆژه‌ی سه‌قامگیرکردنی "دهولت - نه‌ته‌وه‌ی ئییرانی" به هاتنه سه‌رکاری ره‌زاشای په‌له‌وی بووه، به‌لام هه‌موو ئەو هه‌ولانه نه‌یان توانیوه رێ له رهوتی سه‌روشتی که‌شه‌سەندنی میژوو‌ییه‌ی که‌سایه‌تیه‌ی نه‌ته‌وه‌یی کورد له رۆژهه‌لاتی کوردستان دا بگرن. ناسیۆنالیزمی مۆدێرنی کورد له رۆژهه‌لاتی کوردستانیش، که به‌شیوه‌یه‌کی شایانی تیگه‌یشتن له لایه‌که‌وه به‌رهمی پیکه‌یشتنه باب‌ه‌تییه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی کوردی و له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه به‌رهمی خه‌باتی نه‌ته‌وه‌یی بژارده‌ی رووناکیبیری کورد بوو، له‌رێی پیکه‌ینانی کۆمه‌له‌ی "ژ.ک" هه‌ له ساڵی ١٣٢١ هه‌تاوی (١٩٤٢ی زاینی) دا شیاو‌ی ریکخراو‌ییه‌ی به‌خۆیه‌وه گرت. پیناسه‌ی کۆمه‌له‌ی "ژ.ک" بنچینه‌ی له سه‌ر به‌رزبوونه‌وه‌ی بیری نه‌ته‌وه‌یی و رزگاریی کورد له

هه موو کوردستان و دامه زانی دهولهتی نهته وهیی بو کورد بوو. ژک له پاش ٣ سال، به هوی بهرین بوونه وهی مهوای چالاک و له سهروه ندی پیکهاتی زهینه بو پیکهانی دهسه لاتیکی کوردی له رۆژه لاتی کوردستان که هه موو چین و توێژدکانی نه و سهرده مهی کۆمه نگه ی کوردهواری له ریزه کانی خوی دا جن بکاته وه، جیگای خوی دا به حیزبی دیموکراتی کوردستان. بهم پینیه، حیزبی دیموکراتی کوردستان له ٢٥ گه لاونیژی سالی ١٣٢٤ ی هه تاوی بهرام بهر به ١٦ ی نووتی ١٩٤٥ ی زایینی دا به ریه رایه تی پیشه و قازی محه مه د، دامه زرا .

دامه زانی حیزبی دیموکراتی کوردستان له سه ر بناخه ی کۆمه له ی "ژک". به نوخته گۆرانیکی گرینگ له میژووی گه لی کورددا و به سه رته ی قوناخیکی نوێ له خهباتی نهته وه که مان ده ژمیردی. به ریه رایه تی نه م حیزبه بوو که گه لی کورد بو یه که م جار له میژووی خوی دا توانی کۆماری کوردستان له به شیکی کوردستان دا پیک بهینی. کۆماری کوردستان بو یه که م جار ستا نووی دهسه لاتی کوردی به شیوه یه کی مو دیرنو به نیوه رۆکیکی دیموکراتیکه وه، نیشان دا. هه رچه ند کۆماری کوردستان پاش ١١ مانگ دهسه لاتی دیموکراتیک، به هوی هیرش دهسه لاتی پاشایه تی نه و سهرده مه ی ئیرانه وه جوانه مه رگ کرا، به لام نه زموونی دیموکراتیکی دهسه لاتی کوردی له کوردستان دا، به لا په ریه کی زیرینی میژووی خهباتی سیاسی گه لی کورد له پیناوی وه دیه پینانی مافه نه ته وهیی و دیموکراتیکه کانی دا دیته نه ژمار. جه وه هری دیموکراتیکی دهسه لاتی کوردی له و کۆماردا که له جیلا بنه مای له سه ر نه سلێ ریزگرتن له ئیراده ی خه لکی کوردستان له لایه کو هه ولدان له پیناوی پیکه وه ژبانیکی تیکه ل به هاو ریزی له گه ل نه ته وه کانی دراوسینی له لایه کی دیکه دانرابوو، نه ک هه ر له ناستی کوردستان و ئیرانی نه و سهرده مه دا، به لکوو هه م نه وساو هه م ئیستا له هه موو رۆژه لاتی نیوه راست دا به روو داویکی گرنگ داده نراو داده نری. هه رچه ند پیشه و قازی محه مه دو به شیکی دیکه له ریه رانی حیزبو کۆمار له پیناوی خهباتی رزگاریخوازانیه یان دا به فه رمانی ریزی پاشایه تی ئیران له سیداره دران، به لام نه زموونی دیموکراتیکو پیشکه و تنخوازانیه ی کۆماری کوردستان هه روا ری نیشاندهری نه وه له دوا ی نه وه ی بزوو تنه وه ی رزگاریخوازانیه ی گه لی کورد بووه و ده بی.

له گه ل نه وه ی رووخانی کۆماری کوردستان زه بریکی گه وه بوو که له په یکه ری حیزبی دیموکراتی کوردستان درا، تیکۆشه رانی نه م حیزبه له ماوه یه کی به نیسه بت کورت دا خویان ریک خسته وه و خهباتی رزگاریخوازانیه ی نه ته وهیی یان ده ستا پین کرده وه. حیزبی دیموکراتی کوردستان له ماوه ی زیاتر له ٤٥ سال ته مه نی خوی دا زۆر فه سلێ زیرینی له میژووی نه ته وه ی کورددا تۆمار کردوون، زۆر سه رکه وتنی گه وری به ده ست هیناوون و تووشی نوشوستی و تن شکانیش بووه .

بێجگه له دامه زانانی کۆماری کوردستان که لووتکه ی سه رکه وتنی نه م حیزبه و به گشتی بزوو تنه وه ی رزگاریخوازی کورد بوو، نه م حیزبه بزوو تنه وه ی پرشکو ی سالانی ٤٧ . ١٣٢٦ ی به ریا کرده و، چه ند جار له مه لانه ی هه لێژاردن دا خوی تاقی کردۆته وه و هه موو جاری سه رکه وتنی به ده ست هیناوه و سه رنه جام بو ماوه ی پتر له سن ده یه خهباتیکی قاره مانانه ی به دژی دیکتاتۆری و سه ره رۆیی کۆماری ئیسلامی به ریه بردوه .

نه م حیزبه هه ر له و کاته دا رووخانی کۆماری کوردستان و تیک شکانی رایه رینی چه کدارانه ی ٤٧ . ١٣٢٦ ی به خۆوه دیوه و چه ند جار له ده ورانی ریزی پاشایه تی و ریزی ئیسلامی دا که وتۆته به ر په لاماری پولیس و هیزه سه رکوئکه ره کان و به ده یان و سه دان تیکۆشه ری

کهوتوونه ته زیندانه وه که زۆریه بیان حوکمی قورسو ته نانهت ئیعدامیان به سهردا سه پاره.

حیزبی دیموکراتی کوردستان لهو خهباته قاره مانانه و پرله شانازییه دا زیاتر له پینج هزار کادرو نه نامی شهید بوون که نیزیکی ٢٥ کهسیان له کادری ریبهری بوون و له سهرووی هه مووشیانه وه ناوی سی ریبهری پایه بهرز: پیشه و قازی محهمه دو دوکتور قاسملووو دوکتور شهرفکهندی دهرهوشینه وه.

له پاش دهستیکی پرۆسهی سهقهتی دروستکردنی دهولت-نهته وه له ئیران دا ، دهسهلاتی فه زمانه و چ له سهردهمی پاشایهتی و چ له سهردهمی کۆماری نیسلامی دا، هیچ کات ناماده نه بووه ههنگاوێک بۆ چاره سهری پرسى نهته وایهتی کوردو نهته وه کانی دیکه ی نیو ئیران هه ئینیتیه وه. روانگی ته وایه تهخوازانهی دهسهلاتی فه زمانه وواو حاشاکردن له فرمه ته وه بوونی ئیران و پرسى ره وای ته وایه تی کورد، هۆکاری بهرده وامبوونی نه و کیشه یه بووه .

مه سه له ی کورد له ئیران دا بهرده وام نهک هه ر له لایه ن دهسهلاتی ناوه ندی یه وه، به لکو وه له لایه ن ناسیۆنالیزی ئیرانی له دهره وه ی دهسهلاتی ره سمی و، ته نانهت له لایه ن به شیک له ئوپوزیسیۆنی سه ر سه ری و رووناکییرانی ئیرانی شه وه وهک مه سه له یه کی نه ته وه یی حاشای ئنکراوه. گرقتی نه و روانگیه له وه دایه که له بری نه وه ی نیوه روکی نه ته وه یی مه سه له ی کوردو مافی ئه م که له بۆ بریاردان له سه ر چاره نووسی خۆی بکا به بنه ما، ده یه وه ی له ری چا و نووقانندن و خوگیلکردن له و راستی یه وه، هه ول بۆ پاراستنی هینژیموینی پیناسی نه ته وه ی حاکم بدا. وهک تابوراگرتن و به بنه ما وه گرتنی ته وایه تی له زری ئیرانی، شتیکی نیه جگه له ئامرازیک له خزمه تی نه و بیره نادیموکراتیکو شو قینیستی یه دا .

هه ر به هۆی نه و روانگی ته وایه تهخوازانه ی توژی دهسهلاته وه یه که ته نانهت باسی دیموکراسییش له پینه وندی له گه ل پرسى نه ته وایه تی له ئیران دا، خوینده وه یه کی چه واشه کارانه ی بۆ ده کری. بزوتنه وه ی کورد له ره وتی خۆی دا هه میشه نه بوونی دیموکراسی به هۆکاریکی گرینگی چاره سه ر نه کرانی مه سه له ی کورد داناه. نه زمونه کانی رابردوو ده ری ده خه ن که نه ته وه ی کورد بهرده وام خوازیاری چاره سه ری دیموکراتییانه ی مه سه له ی نه ته وه یی کورد له رۆشه لاتى کوردستان دا بووه. به لام به داخه وه له بهر نادیموکرات بوونی دهسهلاتی زال به سه ر کوردستان دا، بهرده وام ویستی ناشتیخوازانه ی گه لی کورد به زمانیکی نادیموکراتیکو تیکه ل به زه بره زه نگ ولام درا وه ته وه. نیه تی ناشتیخوازانه و ویستی که لکو ره گرتن له دیالوگو و توویژ بۆ چاره سه ری مه سه له ی نه ته وایه تی کورد له رۆشه لاتى کوردستان، بیان هه ر له لایه ن نوینه رانی دهسهلاتی فه زمانه وواوه ره ت کرا وه ته وه یان وهک داویک بۆ له نیو بردنی ریبه رانی سیاسی و لاوازکردنی بزوتنه وه ی کورد، که لکی ئه وه رگیراوه .

نه زمون و ره وتی روودا وه کان ده ریان خسته که پرۆزه ی دروستکردنی دهولت- نه ته وه ی ئیرانی له سه ر بنه ما ی کۆکردنه وه ی دهسهلات له ناوه نندو حاشاکردن له پیناسی نه ته وه کانی ئیران و سه پانندی پیناسی نه ته وه یه کی به سه ر هه موو نه ته وه کانی دیکه دا، هیچ کاتیک جیی نه گرتوه. له ئارادا بوونی پرسى نه ته وه کان وهک گرینگترین پرسى سیاسی له ئیرانی نه مرۆدا، به لگه یه کی حاشاهه ننه گری نه و راستی یه یه .

سووربوون لەسەر رەوتی ناسیۆنالیزمی تەواویەتخوازی ئێرانپێش کە هەر لە سەرەتایەوە بە سەقەتی لە دایک بوو، شتێک نەبوو جگە لە هەولێکی نابەرپرساوە بە ئاقداری دڕێژەدان بە سەنتەرگەراییەکی میژووویی و لەسەر حیسابی ئێلکردنی هەرچی زیاتری ناسۆی پێکەوه‌ژیانی داوتە‌ئەبانهی نەتەوه‌کانی ئێران .

هەربۆیە، لە روانگەی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە، لەبەر رووناکایی ئەو خاڵە سەرەتایە بە لەبەرچاوگرتنی ویستی لەمێژینە نەتەوهی کوردو رەوتی سیاسی ئێستای کوردستان، مەسەلەی نەتەواپەیتی کورد تەنیا کاتێک بەتەواوی چارەسەر دەکری کە رەوتی سروشتیی خۆی بپێو ویستی نازادانە نەتەوهی کورد بکا بە بنچینە. دەرەتانی پێکەوه‌ژیانی داخووانە نەتەوه‌کانی ئێرانپێش – سەرەرای ئەو میژوووە پێستەمو کارساتە رابردوو – کاتێک دەرەخسێ کە بێ ئەملاوئەولا ریزگرتن لە ئێرادەیی سیاسی نەتەوه‌کانی ئێران یەک لەوان نەتەوهی کورد لە رۆژەلاتی کوردستان دا، بکری بە بنەمای چارەسەری پرسی نەتەوهی بۆ داهاووی ئێران .

سەرچاوه : بەرنامه‌و پێڕه‌وی نێوخۆی حیزبی دیموکراتی کوردستان، پەسند کراوی کۆنگرە‌ی ١٥

بسم الله الرحمن الرحيم

"به یاننامه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستان"

ناگری شه‌ری جیهانگیر که بۆ به هۆی دوژمنانی نازادی و له ژیر پی نهرانی دیموکراسی هه‌نگیرسا بوو، به باسکی به‌هیزی

سه‌ریازانی نازای هاوپه‌یمانی گه‌وردی ئیمه کوژایه‌وه. دنیای دیموکراسی سه‌رکوت و دنیای فاشیستی که هه‌وای دها گهلانی و نه‌ته‌وه‌کانی جیهانی له ژیر دهستی چه‌ند نه‌قه‌ر مله‌وو سه‌ره‌رۆدا یه‌خسیر بکا به شینو‌دییه‌کی قه‌تی تیک شکاو لیک بڵاو بوو و هه‌روه‌ها که چاره‌روان ده‌کرا بۆ نازادی گهلان و نه‌ته‌وه‌کانی جیهان ریگا خوش کرا. نه‌مه‌رۆ گهلانی دنیا له گه‌وره و چووکی ده‌یان‌هه‌وئ له‌و ریگایه‌ی که به‌ره‌و نازادی خوش کراوه که‌لک و ده‌رگرن و له‌و به‌لینسی یانه‌ی که به هۆی مه‌نشوو‌ری میژوو‌یی ناته‌لانتیکه‌وه دراوه سوود بینن و هه‌ئسۆراندنی کاروباری خۆیان به ده‌سته‌وه بگرن و چاره‌نووسی خۆیان به مه‌یل و ویستی خۆیان دیاری بکه‌ن.

ئیمه‌ی کورد که له ئیران ده‌ژینن سا‌له‌ها و به‌لکوو چه‌ندین سه‌د سا‌له که

له پیناوی ماف و ده‌سه‌لاتی نه‌ته‌وه‌یی و مه‌حه‌للی دا خه‌باتمان کردوه و قوربانیمان داوه. به‌داخه‌وه کاربه‌ده‌ستانی سه‌ره‌رۆی ئیران به هیچ جو‌ریک حازر نه‌بوون قسه‌ی حیسینی ئیمه قبوول بکه‌ن و ته‌نانه‌ت نه‌یان هه‌شته‌وه ئیمه له‌و مافه‌ش که‌لک و ده‌ریگرین که قانونی نه‌سانی بۆ نه‌یاله‌ته‌کان و ویلایه‌ته‌کانی ئیران دای ناوه‌وه به‌رده‌وام وه‌لامی ئیمه گولله بو‌مب و توپ و زیندان و ته‌بعید و یه‌خسیری بووه. به تاییه‌تی له سه‌رده‌می بیست سا‌له‌ی ره‌زاخان دا ته‌نانه‌ت له به‌ر کردنی جل و به‌رگیش دا نازاد نه‌بووین. به زۆری سه‌رنیزه به هۆی نه‌فسه‌رانی دزو خانی و تالانکه‌روه هه‌موو دارایی و ژبانی ئیمه‌یان ته‌فرو تونا کردوه و چاویان له نامووس و شه‌ره‌فی ئیمه‌وه بووه‌وه بۆ له نیو بردن و خاشه بر کردنی نه‌سلی ئیمه له هیچ نزمی و درنه‌دی یه‌ک خۆیان نه‌پاراستوه. ناخه‌ ئیمه‌ش ئینسانین. ئیمه‌ش میژوو، زمان و شوینه‌واری خۆمان هه‌یه که لامان خوشه‌ویستن. بۆچی ده‌بی مافی ئیمه له ژیر پی بنری؟ بۆچی ناتوانین له نیو مانی خۆمان دا نازاد و موختار بین؟ بۆچی ریگا نادرئ مندا‌لانی خۆمان به زمانی کوردی په‌روه‌ده بکه‌ین؟، بۆچی نایه‌لن کوردستانی ویلایه‌تیکی خودموختار پی و له لایه‌ن نه‌جمه‌نی ویلایه‌تی یه‌وه ئیداره بکری که قانونی نه‌سانی دیاری کردوه؟

هاونیشتمانی به‌ریز ده‌بی بزانی حه‌ق نادرئ، حه‌ق و ده‌ده‌گیری، ئیمه ده‌بی بۆ و ده‌رگرتنی ماف و ده‌سه‌لاتی نه‌ته‌وه‌یی و مه‌حه‌للی خۆمان خه‌بات بکه‌ین. نه‌م خه‌باته یه‌کیه‌تی و یه‌که‌رنگی پیوسته، ریخه‌راو و پیشه‌نگی پیوسته. بۆ نه‌م مه‌به‌سته پیرۆزه‌یه حیزبی دیموکراتی کوردستان دامه‌زراوه و ده‌ستی به‌کار کردوه. ئیوه هاونیشتمانی خوشه‌ویست، ده‌بی چاو و گوئی خۆتان بکه‌نه‌وه و له ده‌وری

حیزبی نەتەووی خۆیان کۆبەنەو و لە پیناوی وەرگرتنی مافی رەوای نەتەوویی خۆتان دا فیداکاری بکەن. حیزبی دیموکراتی کوردستان رێبەر و رێنۆنی نیوویە. تەنیا لە ژێر ئالای ئەو کە نەتەووی لە مەترسی تەفرو تونا بوون رزگار دەبێ و هەبوون و نامووس و شەرەفی نەتەوویی خۆی دەپارێژی و دەتوانێ لە نیو سنووری دەوڵەتی ئێران دا خودمختاری نەتەوویی خۆی و دەست بێت.

هاونیشتمانان، ئێمە بێجگە لە مافی رەوای ئینسانی خۆمان هیچمان ناوێ. دروشمەکانی ئێمە لە بەنەمانی خوارووە دا خولاسە کراون. بیان خۆیننەو و هەموو گەلی کورد، فەرد فەردیان تی بگەینن. ئەو دروشمەکانی ئێمەن:

١- نەتەووی کورد لە نیوخۆی ئێران دا بو هەتسوورانندی کارو باری مەحلیی خۆی سەرپەخۆ و ئازادیی بێ و لە سنووری دەوڵەتی ئێران دا خودمختاری خۆی و دەست بێت.

٢- مافی خۆیندنی بە زمانی زگمکیی خۆی هەبێ و تەواوی کاروباری ئیدارەکان بە هۆی زمانی کوردی بەرێوە بچێ.

٣- لەسەر بناخەیی قانونی ئەساسی، ئەنجومەنی ویلائیەتی کوردستان بە زوویی هەتبیژدردی و بە هەموو کاروباری کۆمەڵاتی و دەوڵەتی رابگاو چاوەدێری یان بەسەر دا بکا.

٤- کاربەدەستانی دەوڵەت دەبێ بە بێ قسە لە خەڵکی ناوچەکان بن.

٥- دەبێ لەسەر ئەساسی قانونی گشتی لە نیوان لادێ یی و خاوەن ملک دا ریککەوتنیک پینک بهینری و دواڕۆژی هەر دوولا دابین بکری.

٦- حیزبی دیموکراتی کوردستان تێدەکوژی کە لە خەبات دا بەتایبەتی لەگەڵ نەتەووی ئازەربایجان و کەمایەتی یەکانی تر کە لە ئازەربایجان دەژین، ئاسۆری یەکان و ئەرمەنی یەکان و هی دیکە، یەکیەتی و برابەتی یەکی تەواو پینک بهینن.

٧- حیزبی دیموکراتی کوردستان بە نامانجی بەرەو پینش بردنی کشتوکاڵ و بازرگانی و پەردپیندانی فەرەنگ و لەش ساغی و باشتر کردنی ژێانی ئابووری و مەعناوویی گەلی کورد دەست دەکا بە سوود وەرگرتن لە سامانەکانی سروشتی و کاتگاکانی کوردستان و لەم رینگایەدا تی دەکوژی.

٨- ئێمە دەمانەوێ تەواوی گەلەکانی ئێران هەلی تیکۆشانی بە ئازادی یان بەریتتی بو بەختەووری پینخشستی نیشتمانی خۆمان.

بەرنامەکە بە کوردی دەست نەکەوت بۆیە لە دەقی فارسی یەو وەرگیرداوە. (د)

سەرچاوه : کتیبی چل ساڵ خەبات لە پیناوی ئازادی - کورتە میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

حیزبی دیموکراتی کوردستان

له ئینسایکلۆپیدیای نازادی ویکیپیدیایوه

له وانهیه نهم وتاره بۆ که بیشتن به ناستی ستانداردی شیوازی نووسینی وتار له ویکیپیدیادا، ویکیساز ی پڤویست بڤیت. تکایه نه گهر دوتوانن نهم په ریه باشتر بکهن.

سهر کرده ◀ خالید عهزیزی سکرتهیر

دامه زان ◀ ٢٥ ی که لاوتیژی ١٣٢٤ (دیسامبری ٢٠٠٦ دوو له ت بوونی حیزبی

دیموکراتی کوردستانی ئیران. به یاننامه ی راگه یاندانی حیزبی دیموکراتی کوردستان –
ئیران)

لقی لاوان ◀ به که تییسی لاوانی دیموکراتی رۆژه لاتسی کوردستان

[/http://www.lawan.com/ku](http://www.lawan.com/ku)

لقی ژنان {{{لقی ژنان}}}

نامانج ◀ وه دپهینانی مافی دیاریکردنی چاره نووسی نه ته وه ی کورد له رۆژه لاتسی کوردستانه

ناوچه ی چالاکییه کان ◀ رۆژه لاتسی کوردستان

نایدۆلۆجیا ◀ نه ته وه خوازی کورد

کرده وه سهره کییه کان ◀ له پیناوی وه دپهینانی کۆمه لگه یه کی نازادو دیموکراتیک، پلورالیست و دادپه روه رانه دا تن ده کوشن

په یوه نندی نیوده و له تی ◀ باوه ری به ئیده ناله کانی ناشتی و مافی مروف و دوستایه تیی نیوان که لان هه یه

دروشم ◀ دامه زانندی کۆماری کوردستان له چوارچێوه ی ئیرانیکی دیموکراتیکی فیدرالیاده

مانپه ر kurdistanukurd.org کوردستان و کورد

پڤرست

١- حیزبی دیموکراتی کوردستان

٢- نامانج و پره نسپه بنه ره تیییه کان

٣- رڤیه رانی حدک (له ژبان دا نه ماون)

٤- کورته یه ک له میژووی حدک

٥- کورته یه ک له میژووی حدک ٥,١ به لگه نامه کان

حیزبی دیموکراتی کوردستان

Kurdistan Democratic Party

ناوی حیزب: "حیزبی دیموکراتی کوردستان"

* حیزبی دیموکراتی کوردستان (حدک)، حیزبیکی رژکاریخوازی نه‌ته‌وهیی و دیموکراته، که ولاتپاریزان و ئازادیخوازانی روزه‌لاتی کوردستان له ریزه‌کانی خۆی دا کو ده‌کاته‌وه.

* حدک حیزبیکی سیکولاره‌و بروای به جیایی دین له ده‌سه‌لاتی سیاسی هه‌یه.

* حدک له په‌یوه‌ندی‌یه‌کانی خۆی له گه‌ل حیزب و ریکخواه‌کان دا په‌یره‌وی له پلورالیزمی سیاسی ده‌کا.

نامه‌نج و پره‌نسیپه بنه‌ره‌تیه‌کان

١- نامه‌نجی حیزبی دیموکراتی کوردستان وه‌دیپه‌نیانی مافی دیاریکردنی چاره‌نوسی نه‌ته‌وه‌ی کورد له روزه‌لاتی کوردستانه.

٢- دروشمی ستراتژیکی حیزبی دیموکراتی کوردستان دامه‌زراندنی کۆماری کوردستان له چوارچێوه‌ی ئییرانیکی دیموکراتیکی فیدرالییه.

٣- حیزبی دیموکراتی کوردستان یه‌کیه‌تیی داخوازانسه‌و دادپه‌روه‌رانسه‌ی ئیوان نه‌ته‌وه‌کانی ئییران به‌ به‌ردی بناغه‌ی دامه‌زراندنی ئییرانیکی دیموکراتیکی فیدرال ده‌زانئ.

٤- حیزبی دیموکراتی کوردستان له پیناوی وه‌دیپه‌نیانی کۆمه‌لگه‌یه‌کی ئازاد و دیموکراتیک، پلورالیسته‌و دادپه‌روه‌رانه‌دا تێ ده‌کۆشئ.

٥- حیزبی دیموکراتی کوردستان باوه‌ری به‌ ئیده‌ئاله‌کانی ناشتی و مافی مرۆف و دۆستایه‌تیی ئیوان گه‌لان هه‌یه.

رێبه‌رانی حدک (له ژبان دا نه‌هوان)

قازی محه‌مه‌د ← عه‌بدوله‌رحمان قاسملوو ← سادق شه‌ره‌فکه‌ندی

◀ کۆمه‌له‌ی ژبانسه‌وی کورد یا کۆمه‌له‌ی ژک نه‌و ریکخواه بوو که پاش سن سال، به‌هۆی به‌رینبوونه‌وه‌ی مه‌ودای چالاکی و له

سه‌وه‌ندی پیکهاتی زه‌مینه بو پیکهانی ده‌سه‌لاتیکی کوردی له رۆژه‌لاتی کوردستان که هه‌موو چینو توێژه‌کانی نه‌و سه‌رده‌مه‌ی کۆمه‌لگه‌ی کورده‌واری له ریزه‌کانی خۆی دا جی بکاته‌وه، جیگای خۆی دا به حیزبی دیموکراتی کوردستان . به‌م پینه، حدک له ٢٥ ی که‌لاوێژی سالی ١٣٢٤ ی هه‌تاوی به‌رامبه‌ر به ١٦ ی نووتی ١٩٤٥ ی زایینی دا به ریه‌رایه‌تیی پیشه‌وا قازی محهمهد ، دامه‌زرا . دامه‌زانی حیزبی دیموکراتی کوردستان له سه‌ر بناخه‌ی " کۆمه‌له‌ی ژک ." به نوخته گۆرائیکی گرینگ له میژووی گه‌لی کورد داو به سه‌ره‌تای قوناخیکی نوێ له خهباتی نه‌ته‌وه‌ی کورد ده‌ژمێردری. به‌ریه‌رایه‌تی ئه‌م حیزبه‌ بوو که گه‌لی کورد بو یه‌که‌م جار له میژووی خۆی دا توانی کۆماری کوردستان له به‌شیکی کوردستان دا پیک به‌ینه‌ی. کۆماری کوردستان بو یه‌که‌م جار ستاتووی ده‌سه‌لاتی کوردیی به‌شیوه‌یه‌کی مودێرنو به‌ نیوه‌رۆکیکی دیموکراتیکه‌وه، نیشان دا. هه‌رچه‌ند کۆماری کوردستان پاش ١١ مانگ ده‌سه‌لاتداری دیموکراتیک، به‌هۆی هیرشی ده‌سه‌لاتی پاشایه‌تیی نه‌و سه‌رده‌مه‌ی ئێرانه‌وه جوانه‌مه‌رگ کرا، به‌لام نه‌زموونی دیموکراتیکی ده‌سه‌لاتداری له کۆماری کوردستان دا، به‌لاپه‌ریه‌کی زیرینی میژووی خهباتی سیاسی گه‌لی کورد له پیناوی وه‌دییه‌کانی مافه‌ نه‌ته‌وه‌ییو دیموکراتیکه‌کانی دا دیته‌ نه‌ژمار. حیزبی دیموکراتی کوردستان له ماوه‌ی زیاتر له ٦٧ سال ته‌مه‌نی خۆیدا ژور سه‌ره‌که‌وتنی گه‌وره‌ی به‌ده‌ست هیناون و تووشی نوشوستی و تیکشکانیش بووه. پیشه‌وا قازی محهمهد و به‌شیکی دیکه له ریه‌رایه‌تی حدک و کۆمار له پیناوی خهباتی رزگاربخوازانیه‌یان دا به‌فه‌رمانی ریژییمی پاشایه‌تیی ئێران له سیداره‌ دران .ئهم حیزبه‌ هه‌ر له‌وه‌ کاته‌دا رووخانی کۆماری کوردستان و تیکشکانی راپه‌رینی چه‌کدارانه‌ی ٤٧ - ١٣٤٦ ی به‌خۆوه دیوه‌و چه‌ند جار له مه‌لانه‌ی هه‌لبژاردن دا خۆی تاقی کردۆته‌وه‌و هه‌موو جارێ سه‌ره‌که‌وتنی به‌ده‌ست هیناوه‌ چه‌ند جار له ده‌ورانی ریژییمی پاشایه‌تی و ریژییمی ئیسلامیی دا که‌وتۆته‌ به‌ر په‌لاماری پۆلیس و هیزه‌ سه‌ره‌که‌ره‌کان و به‌ده‌یان و سه‌دان تیکشکه‌ری که‌وتوونه‌ته‌ زیندانه‌وه‌ که‌ زۆریه‌یان حوکمی قورس و ته‌نانه‌ت ئیعدامیان به‌سه‌ردا سه‌پاوه. حیزبی دیموکراتی کوردستان زیاتر له پینج هه‌زار پیشه‌مه‌رگه، کادرو نه‌ندامی شه‌مید بوون که‌ نیزیکی ٢٥ که‌سیان له کادری ریه‌ری بوونو له سه‌رووی هه‌مووشیانوه‌ ناوی سن ریه‌ری پایه‌به‌رز. پیشه‌وا قازی محهمهد و عه‌بدوڵله‌رحمان قاسملوو و دوکتور شه‌ره‌فکه‌ندی ده‌ده‌روشینه‌وه.

◀ له ماوه‌ی میژووی ئه‌م حیزبه‌ دا رووداو گه‌لیکی گرینگ روویان داوه‌ وه‌ک: به‌ستنی پانزده‌ گۆنگره‌ و پیکه‌نیانی چه‌ند کۆنفرانس له هه‌له‌مه‌رجی سه‌خت دا و دیاری کردنی چه‌ند کۆمیتیه‌ک له شه‌رایه‌تی جوراوجۆر بو ساخکردنه‌وه‌ی سه‌ره‌خۆیی سیاسی و ریه‌بازی حیزبی دیموکرات ده‌دیترئ. چه‌ند جار ئینشعاب و دا‌بران و له‌تبه‌وونی به‌خۆیه‌وه دیوه. سه‌ره‌رای نه‌وانه‌ ده‌ربازبوون له زۆریه‌ی قه‌یرانه‌کان و تیکه‌لبوونه‌وه‌ی و ده‌سه‌ریه‌ک که‌وتنه‌وه‌ی بنه‌مانه‌ی ئه‌م حیزبه‌ لایه‌نیکی تری جیگای ئاماژه‌یه‌ که له ناکامی میژووی هابه‌شی تیکشکه‌رانی دا ریه‌بازیکی بو دیاری کردوون که له یه‌ک جیا ناکریه‌نه‌وه. ده‌ره‌که‌وتنی ئه‌م راستییه‌ ریه‌بازیکی تری بو درێژه‌ده‌رانی ریه‌بازی دیموکراته‌کان نیشان ده‌دات که هه‌ول‌دان بو چاره‌سه‌ری یه‌کجاری قه‌یرانی ته‌شکیلاتی نیو ریزه‌کانیانه . پیوست به‌ وه‌بیر هینانه‌وه‌یه‌ که له ٢٨ ی به‌فرانباری ١٣٦٦ ی (١٨ ی ژانویه‌ی ١٩٨٨) دا لایه‌نی حیزبی دیموکراتی کوردستان (ریه‌رایه‌تی شو‌رشگیر) ، دوا کۆنگره‌ی هه‌شت جیا بوونه‌وه‌ که پاش ٩ سال جیایی و ئیک دا‌بران له ریزه‌کانی حیزبی دیموکرات سه‌ره‌له‌نجام به‌ دیداری سکرته‌یری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران عه‌بدوڵلا حه‌سه‌نزاده‌ و چه‌ند نه‌ندامی ده‌فته‌ری سیاسی و کۆمیتیه‌ی ناوه‌ندی له گه‌ل ریه‌رایه‌تی شو‌رشگیر له بنکه‌ی ده‌فته‌ری سیاسی له قه‌لاسه‌یده رانیه‌ی باشووری کوردستان سه‌ره‌تای ده‌ستپیکردنه‌وه‌ی دیالوگ و دانیشته‌کانی هه‌ر دوو لا بوو که له ١٨ ی ژانویه‌ی ١٩٩٧ ی یه‌کیه‌تی و یه‌ک پارچه‌یی خوی وه‌ده‌ست هیناویه‌وه. نه‌گه‌ر چی ئه‌م تیکه‌لبوونه‌وه‌ سه‌ری گرت و بو ماوه‌ی دوو گۆنگره‌ به

یهکهوه به ریبه رایهتی عهبدوئلا حهسه نژاده کاریان کرد به لام لایهنی که مینهی نارازی به ئەم تیکه ئی بوونه وهیه له ناو حدکا هەر وا دژ بهر مانه وهو تا له کۆنگرە سیزه هههه دا زۆرینهی کۆمیتەه ناوه ندیان به دهسته وه گرت و بهم جوهر حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران له دوا کۆنگرە ١٣ به سکرتهیری مهسته فا ههجرى بۆ ماوهی نزیک به دوو سال و نیو به هوی قهیرانیکی قوئی تهشکیلاتی که سه رانه سهری قهواره کهی هەر له سه ری را تا خواری داگرتبوو و به کرده وه کردبوویه دوولته سه رنه نجام جاریکی تر له ١٥ / ٩ / ١٣٨٥ ی هه تاوی (٦ / ١٢ / ٢٠٠٦ زایینی) به ره سی بوو به دو بهش واته : حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران و حیزبی دیموکراتی کوردستان و تا ئیستا هەر دوو لای دیموکرات کۆنگرە چواره و پاژده هه می خویان به جیا گرتووه . خالیده عه زیزی سکرتهیری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستانه و حیزبه کهی باوه ری قوئی به وه سه ریه که وه تنه وه ی بنه مانه ی که وه ری دیموکرات هه یه وه له ماوه ی رابردوو و به پینی بریاری کۆنگره که به زۆرینه ی ئەندامانی دهنگیان بۆ داوه هه وئیان بۆ لیک نزیک بوونه وه له گه ئ هاورئییانی پێشووی خویان داوه و تا راده یه کی زۆریش سه ر که وتوون .

◀ حیزبی دیموکراتی کوردستان باوه ریکی قوولی به هاوکاری و لیک نیزیک بوونه وه ی نیوان هینزولایه نه سیاسیه کانی کوردستان هه یه و له چه ند سالی رابردوو دا تیکۆشاوه هانده ری هه موو لایه نه کان بۆ دیالوگ و وتووێژی راسته وخۆ به مه به ستی لیک نیزیک بوونه وه و گه یشتن به یه کریزی و هاوهه نگاوی و کاری هاویهش بۆ . له په یامی دهفته ری سیاسی که به بۆنه ی شه ست وحه وته مین سائروژی دامه زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ده ر کراوه هاتوو - : > " ئیبه خۆشحالین که هاورئییانی پێشوومان له حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران دا ، پاش تپه ره بوونی شه ش سال به سه ر له ت بوونی حیزب ، له م دوا ییانه دا چاویان به هه ئویستی خویاندا خشانده وته وه و له هه ئویستیکی تازه دا رایان گه یانده که ئاماده ن له گه ئ ئیبه راسته وخۆ بکه ونه دیالوگ و وتووێژ بۆ چاره سه ری گیروگرفته کان ، ئیبه ئەم هه ئویسته نوییه ی ئەوان به هه نگاویکی باش و دروست ده زانین و پێشوایی لینی ده که یین ، وه ک زۆر جاری دیکه ش رامان گه یانده وه ، ئەوه دیالوگ و پیکه وه دانیشتن و قه بوولی یه کتر و ریز گرتنی دوو لایه نه یه که رنگای لیک نیزیک بوونه وه و یه کریزی خۆش ده کا . بۆ ئاگاداری بیرورای گشتی راده گه یه نین که له یه که م دانیشتنیش دا که له نیوان سکرتهیره کانی هەر دوو لای دیموکرات له م دوا ییانه ، و به دوا ی هه ئویستی نویی ریبه ری حدکا دا ، پیک هات ، له سه ر ئەو په یامه پیمان داگرتوته وه .]] حیزبی دیموکراتی کوردستان له ٦٧ سانه ی دامه زرانی دا ، جاریکی دیکه پا به ند بوونی خوی به هه ئویستی یه که یه تیخوا زانه ی دووپات ده کاته وه و هه موو هه وئی خوی به کار دینی بۆ ئەوه ی هەر شانس و ده رفه تیکی له بار بۆ گه یشتن به یه کریزی بقوزیته وه . " < له و ماوه یه دا به تایبه ت له سالی ٢٠١٢ هه وئیکی زۆر جییدی بۆ چاره سه ری ئەم پرسه له لایان ریبه رایه تی هەر دوو به شی دیموکرات ده ستی پێ کردوو چه ند جاریکیش به ره سی له باره گای هەر دوو لای دانشتنیان هه بووه .

به نگه نامه کان

مانه ره کانی سه ر به حدکا <http://www.kurdistanukurd.com> / راپۆرتی سیاسی کۆمیتەه ناوه ندی بۆ کۆنگرە ١٥
<http://www.kurdistanukurd.com/ku/balga/raporti%20siyasi.pdf> به رنامه و پێره وی نیوخوی حدکا ، په سندکراوی
کۆنگرە ١٥ <http://www.kurdistanukurd.com/ku/balga/Barnama-Peraw.pdf> راپۆرتی کۆمیتەه ناوه ندی حدکا ، بۆ

کۆنگرە ١٤ <http://www.kurdistanukurd.com/ku/balga/raporti%20kongrai%2014%20kdp.pdf> بەرنامە و

پێرەوی نیوخۆی حدک، پەسندکراوی کۆنگرە ١٤

هێڵە گشتییەکانی <http://www.kurdistanukurd.com/ku/balga/bername%20u%20asaname.k14.kdp.pdf>

رێبازی ئێمە <http://www.kurdistanukurd.com/ku/balga/hela%20gshtiyakan.pdf> نامیلکە ی کاروانیک ئە شەهیدانی

حدک <http://kdpmedia.org/more.php?id=5188> چا پەمەنی

<http://www.kurdistanukurd.com/ku/blawkrawekan.php>

مائپەری دەرەوی ولات (ئینگلیسی) <http://www.kdppress.org>

مائپەری دەرەوی ولات <http://kdpmedia.org/index.php>

کورد کانال <http://www.kurdch.tv>

شەهید <http://www.shehid.com>

لاپەرە فەرمییەکانی حدک ئە فەیسبووک <http://kdpmedia.org/more.php?id=5412>

په یچی رەسمی سکرتیری گشتی حدک ئە فەیسبووک (خالیید عزیز) <https://www.facebook.com/khalid.azizi.1945>

حدک ئە یوتیوب <https://www.youtube.com/channel/UCP-lcLuGWndVmH040BsKeHA>

► یەکیتی ژنانی دیموکراتی کوردستان ► مائپەری ناوەندی یەکیەتی لاوانی دیموکراتی رۆژەهەلاتی کوردستان

سەرچاوەکان سایتی کوردستان و کورد بەرنامە و پێرەوی نیوخۆی حدک، پەسندکراوی کۆنگرە ١٥ سایتی شەهیدانی حدک

کورتە میژووی ٦٧ ساڵی حیزبی دیموکراتی کوردستان نامادەکردنی رحمان نەقشی

کورتە میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئێراننوسینی دکتور عەبدوڵڵا رحمان قاسملوو ، عەبدوڵڵا حەسەنزا دەرشییوی رۆژنامە ی

کوردستان - مائپەری گیارەنگ

به یاننامه‌ی کۆمیتە‌ی ناوەندی به‌بۆنه‌ی ٧٠ ساڵه‌ی دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

هاونیشتمانە به‌رێزەکان!

خه‌ڵکی خه‌بانگیڤری کوردستان!

ئه‌ندامان، دۆستان و لایه‌نگرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان!

٧٠ سال له‌مه‌وه‌یه‌ر له‌ رۆژیکی وه‌ک ئه‌مه‌رۆدا (٢٥ی گه‌لاویژی ١٣٢٤) حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌سه‌ر ده‌ستی رۆڵه‌ی هه‌لکه‌وتووی

ئه‌ته‌وه‌ی کورد پێشه‌وا قازی محهمه‌دی نه‌مه‌ر دامه‌زرا بۆنه‌وه‌ی به‌ شانازی‌یه‌وه‌ ئالای
خه‌باتی رێگاریخووازان‌ه‌ی گه‌لی کورد له‌ خۆره‌ه‌لاتی کوردستان بخاته‌ سه‌ر شانی
رۆڵه‌کانی و نه‌وه‌ له‌ دوا‌ی نه‌وه‌ به‌ ده‌ستی کۆمه‌ڵێک له‌ فیداکارترین تیکۆشه‌رانی ئه‌م
به‌شه‌ له‌ کوردستانی بسپێری. له‌وساوه‌ تانیستا ئه‌م حیزبه‌ سه‌ره‌رای هه‌موو
که‌ندوکۆسپه‌کانی سه‌ر رێگا، به‌ لێوه‌شاوه‌یی ئه‌رکی شۆرشگیڤرانه‌ی خۆی به‌ ئه‌نجام
گه‌یانده‌وه‌ نه‌ی هێشتوه‌ ئالای خه‌باتی ئه‌م گه‌له‌ بکه‌وتیه‌ سه‌ر زه‌وی.

ئه‌گه‌ر به‌مانه‌وی بۆ رهمزی مانه‌وه‌و به‌رده‌وامیی ئه‌م حیزبه‌ له‌ مه‌یدانی به‌ر به‌ره‌کانیی
پرقوربانیی تیکۆشان‌دا به‌روانیی پێش هه‌موو شتیکی چه‌ند هۆی سه‌ره‌کی خۆیان ده‌نۆنن:

یه‌که‌م، ئه‌وه‌ که‌ پێشه‌واو هاوڕێکانی به‌ لێزانی و شاره‌زایی ئامانجه‌کانی کۆمه‌ڵانی خه‌ڵکی کوردستانیان له‌ به‌رنامه‌ی حیزبی دیموکرات‌دا
گه‌ڵانه‌ کردوه‌، به‌جۆریک که‌ پاش تێپه‌رینی نزیک به‌ سێ چاره‌که‌ سه‌ده‌ش هێشتا له‌ هێله‌ گشتی‌یه‌کان‌دا ئامانجی هه‌موو چینه‌وتوێزه
نیشتمانی‌یه‌کانی کۆمه‌ڵی کورده‌واریی تیندا به‌دی ده‌کری.

دووم، ئه‌وه‌ که‌ هه‌ر به‌وه‌هۆیه‌ی سه‌ره‌وه‌ حیزبی هه‌موو خه‌ڵکی کوردستان بووه‌و هه‌موو جۆراوجۆری‌یه‌کانی کۆمه‌ڵ خۆیان و ئامانجه‌کانیان
له‌م حیزبه‌و به‌رنامه‌ی ئه‌م حیزبه‌دا دیتۆته‌وه‌و هه‌ربۆیه‌ش له‌ هه‌موو باریکه‌وه‌ له‌ پشتی وه‌ستان.

سێیه‌م، ئه‌وه‌ که‌ له‌ درێژ‌ه‌ی رێگادا ئه‌م حیزبه‌ له‌ هه‌لبێژاردنی دروشمه‌کانی خه‌بات و ده‌ست‌نیشانه‌کردنی دۆستان و دۆژمنانی‌دا وردو
واقیع‌بین بووه‌. سه‌ره‌نجامیش ئه‌وه‌ که‌ تیکۆشه‌رانی دیموکرات له‌ دژواری‌یه‌کانی سه‌ر رێگای خه‌بات نه‌ پرینگاون‌ه‌وه‌و “که‌ندوکۆسپ هه‌نگاوی
پێ‌ئ‌شل نه‌کردوون”.

حیزبی ئیبه له و ریبازه دووردیژو پرهه ورازو نشیوهدا سه رکه وتنی گه و ردی تا قی کردونه وه و نوشوستیی تالیشی تووش هاتوون:

گرنگترین رووداوی میژووی خهباتی رزگاربخوازانهی نه ته و دی کورد (دامه زانی کۆماری کوردستان) له سه ر دهستی ئه م حیزبه پیکهاتوو به ناوی ئه م حیزبه وه تۆمار کراوه، له به رامبه ردا رووخانی کۆشکی هیوای کوردی هاتوته سه ر ئی و سه ری سه ردارانی به سه ر سیداروه دیوه. چه ندجار که وتوته به ر هیرشی به ربلاوی پۆلیس و به سه دان خه باتگپیری ریزه کانی که وتوونه به ندیخانه و حوکمی زیندانی درێزخایه نو ته نانه ت ئیعدامیان به سه ردا سه پاوه سه دانی دیکه یان په ربوه ی هه ندران بوون و ژبانی ئاوارهی یان به سه ردا سه پاوه. به و حاله له یه کێک له ره شترین ده ورانه کانی حکومه تی دیکتاتوری دا گۆمی مه ندی “جزیره ی نارام”ی حه مه رزه اشای شله قاندوه و بانگی “ئه ی ره قیب هه ر ماوه قه ومی کوردزمان”ی به گویی بی خه به ران دا داوه. چه ندجار تووشی ئیکه دابرا ن هاتوو له به رامبه ردا رووداوی وه ک “وه سه ریه کاکه وتنه و دی به مه ماله ی گه و ردی حیزبی دیموکرات”ی تۆمار کردوه.

به کورتی ئه م حیزبه سه رکه وتنو و تیشکانی زۆری دیون. به لām نه له سه رکه وتندا له خۆ بایی بووه نه له نوشوستی دا چۆکی داداوه و تووشی بی هیوایی هاتوه، هه ر سه رکه وتنو و پیشکه وتنیکی کردوته پرده بازی سه رکه وتنیکی دیکه و له هه ر تیشکانیک درسیکی خه باتگپیرانه ی وه رگرتوه.

گه لی نازادبخوازی کورد!

ئه و ده سه که وتانه که حیزبی دیموکراتی کوردستان له رێه و ی ٧٠ ساله ی ژبانی خه باتگپیرانه ی خۆی دا به ده دستی هیناون، به ره همی ره نج و تیکۆشانی ته نیا کۆمه ئیک و گرووپیک نین. هه رچه ند به روانه ت له به شی زۆریان دا رێبه ری و کادرو نه ندام و فه رمانده رو پیشمه رگه فیداکاره کان خاوه نداری یان ئه ده که ن، به لām ئه و شانازی یانه به هه و ل و هیممه تی چین و تووژو ده سه و گرووی چۆرا و چۆری کۆمه تی کورده واری به ده ست هاتوون. ئه و زیندانی یانه که به شیکی زۆر له باشترین ساله کانی ته مه نیان له چاله ره شه کانی دوو رێژی می پیاوکۆزی پادشایه تی و ناخوندی دا به سه ر برده، ئه و که سوکارانه ی شه هیدان و زیندانی یانی سیاسی که ره نجی دووری و ته نانه ت له ده ستدانی نازیانان قبول کردوه، به لām قه ت به چۆکدا نه هاتوون و رێگایان نه داوه دوژمنانی نازادی هه ست به سه رکه وتن بکه ن، ئه وانه که یه ک یان چه ند نه ندامی له شیان له مه یدانی به ره ره کانی چه کدارانه یان له ژیر نه شه که نه جدا له ده ست داوه، ئه وانه که “له سه ر وه ته ن بی وه ته ن بوون” و ره نجی دوورولاتی ده چێژن به لām قه ت له یاد و غه می گه ل و نیشتمانه که یان غافل نه بوون، ئه و ژنه تیکۆشه رانه که سه رباری به شی خویان له خه بات به شیک له ئه رگی خه باتگپیرانه ی پیاوه کانی شیان گرتوته ئه ستو، ئه و مامۆستا ئایینی به نیشتمان په ره رانه که له تاتترین ساله کانی زه برورنگدا خویان ئه رگی حیزبی یان به ربوه برده و حوجره و مزگه وته کانیان کردوته قوتابخانه ی پیکه یاندنی رۆله ی به جه رگی مه یدانی خه بات و به کورتی هه موو ئه وانه ی له هه ر رێگایه که وه کۆمه گیان به به ره و پیش چوونی ئه م کاروانی سه ره و ری به کردوه، هه ر کامیان خاوه نی به شیک له شانازی یه کانی میژووی حیزبی دیموکراتن.

هاورنیانی خوشه و یستا!

حیزبه‌که‌تان حیزبی دیموکراتی کوردستان خاوه‌نی زۆر شیوازو نهریتی خه‌باتگیرانه بووه‌وه‌یه‌که له رابردوودا بوونه مایه‌ی ریزو ئیعتیباری ئەم حیزبه‌و درێژه‌دانیه‌ن له تیکۆشانی له‌مه‌ودواشمان‌دا ده‌توانی کۆمه‌ک به‌ چوونه‌سه‌ری جیگه‌وپیگه‌ی حیزبو سه‌ره‌نجام

سه‌رکه‌وتنی ریزه‌وی خه‌باته ره‌واکه‌ی بکا:

حیزب هیچ وه‌خت شیوه‌یه‌کی تاییه‌تی له‌ خه‌باتی به‌ تاقه‌ریگا دانه‌ناوه‌و ریزیک‌ی زۆری بو‌ خه‌باتی شارستانی داناوه‌، تیکۆشانی فکری و سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی به‌ تاییه‌تی نه‌خشی رووناکییرانی به‌ نه‌تقه‌یه‌کی گرتگی خه‌باتی رزگاری‌خوازانه‌ی نه‌ته‌وه‌که‌مان زانیوه‌. حیزب پینی و بووه‌ چووکترین پاشه‌کشه‌ به‌ ریزیمی ده‌سه‌لاتدارو به‌ده‌سته‌هینانی هه‌ر داخواریکی خه‌نگ برینی قۆناغیک له‌ خه‌باته‌ درێژخایه‌نه‌که‌مانه‌.

ئهم حیزبه‌ هه‌میشه‌ باوه‌ری به‌ چاره‌سه‌ری ناشتی‌خوازانه‌ی مه‌سه‌له‌ی کوردو ته‌نانه‌ت چاره‌سه‌ری هه‌موو گیروگرفته‌ ناوچه‌یی و نینه‌ته‌وه‌یی‌یه‌کان له‌ریگای ناشتی‌خوازانه‌وه‌ هه‌بووه‌. به‌لام هه‌رکات له‌لایه‌ن حکومه‌ته‌ سه‌رکوتکه‌ره‌که‌نه‌وه‌ خه‌باتی چه‌کدارانه‌ی به‌سه‌ردا سه‌ پابن قاره‌مانانه‌ به‌رگرتی له‌ مافو نازادی‌یه‌کانی کورد کردووه‌ له‌به‌رامبه‌ر زۆرو مله‌وری‌دا ته‌سلیم نه‌ بووه‌.

ده‌گه‌ل ئه‌وه‌ی هه‌میشه‌ باوه‌ری به‌ مافی دیاریکردنی چاره‌نووس بو‌گه‌لی کورد هه‌بووه‌، واقیعی‌بانه‌ هه‌لومه‌رجی خه‌باتی نه‌ته‌وه‌که‌ی خۆی هه‌ل‌سه‌نگاندووه‌ دروشمی چاره‌سه‌ری مه‌سه‌له‌ی کورد له‌ چوارچه‌وه‌ی ئێران‌دا (خودمختاری یان فیله‌رالیزم) ی هه‌نگرتوه‌.

زانویه‌تی که‌ بو‌ به‌ده‌سته‌هینانی مافو نازادی‌یه‌کانی کورد له‌ چوارچه‌وه‌ی ئێران‌دا پنیوستییی به‌ هاو‌خه‌باتی ده‌گه‌ل گه‌لانی دیکه‌ی ئێران و ریک‌خراوه‌ سیاسی‌یه‌کانیان هه‌یه‌و له‌و ریگایه‌دا هه‌وئیک‌ی زۆری بو‌ ئیک‌نزیکی‌بوونه‌وه‌ ته‌نانه‌ت هاوپه‌یمانی ده‌گه‌ل حیزبو ریک‌خراوه‌ سه‌رانه‌ری و ناوچه‌یی‌یه‌کانی ئێران داوه‌.

ئهم حیزبه‌ هه‌میشه‌ باوه‌ری به‌وه‌ هه‌بووه‌ که‌ کورد نه‌ته‌وه‌یه‌که‌وه‌ له‌نیو‌چه‌ند و لات‌دا دابه‌ش کراوه‌. بۆیه‌ له‌ هه‌موو ده‌رفه‌تیک‌دا هه‌وئ‌ی هاو‌کاری و هاو‌ده‌ردی ده‌گه‌ل به‌شه‌کانی دیکه‌ی کوردستانی داوه‌و به‌ تاییه‌تی ده‌گه‌ل باشووری کوردستان زۆر لا‌ په‌ره‌ی زیننی میژوویی له‌و بو‌اردا تۆمار کردوون.

حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌ کۆنه‌وه‌ بایه‌خیک‌ی شیایوی به‌ دیپلۆماسی و هه‌وئ‌ی ناساندنی مه‌سه‌له‌ی کورد به‌دنیای و راکیشانی پشتیوانیی نینه‌ته‌وه‌یی بو‌ لای مه‌سه‌له‌ی کورد داوه‌و له‌و ریگایه‌دا سه‌رکه‌وتنی باشیشی به‌ده‌ست هیناوه‌. له‌بیرمانه‌ که‌ یه‌که‌مین کۆنفرانسی نینه‌ته‌وه‌یی له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌ی کورد له‌ پاریس به‌ هه‌وئ‌و تیکۆشانی ریزه‌ری شه‌هید دوکتۆر قاسملو و پیک‌هاتو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پینش به‌سترانی کۆنفرانسه‌که‌ تیرۆر کرا، ئه‌و کۆنفرانسه‌ پێشکه‌ش به‌ یادی وی کرا.

خه‌لکی تیکۆشه‌ری کوردستان!

ئه کهرچی له هه لومه رچی نه مپو دا خوره له لاتی کوردستان و به گشتی هه موو ئیران له ژیر دهسه لاتی دیکتاتوری کوماری ئیسلامی دا کپو بئ دهنگ دیاره. به لام به دنیایی ده ئینن نه م و زعه ناتوانی درێز خایه ن بی. نه و هه و ره ره شه ی بهری ناسمانی کوردستان و ئیرانی گرتوه سه ره نجام ده ره و ئی و خوری نازادی له ناسوی ولاته که مان وه در ده که و ئی. حیزبی دیموکرات به ئین تازه ده کاته وه که به ئیراده یه کی پته و تر وه ریگای وه دیپتینانی نامانجه کانی ئیوه درێزه ددا. بویه هیوامان نه و یه وه که هه می شه پشتی بگرن، متمانه ی پێ بکه ن و ریگای پیشان بدن. نه م قافله یه به هه و ئی هه مووان ده گاته مه نزل و گومانیش نیه که نه خشی بنه رته ی به هه و ئی هه میمه ته ی ئیوه یه.

له ٧٠ ساله ی دامه زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا و ئیرای پیرۆزبایی له هه موو خه لکی کوردستان و دوستان و دلسوزانی حیزب، سلاوی وه فاو نه مه گداری بو گیانی پاکي دامه زرینه رو پیشه وای حیزب شه هید قازی محه ممه دو هه موو هاوړیکانی ده ئیرین و به ئین تازه ده که یه وه که تاسه ر به رییازه که یان وه فا دار بین.

سلاو له گیانی پاکي هه موو شه هیدانی کوردستان و بنه مانه سه ره به زره کانیان.
سلاو له زیندان نییانی سیاسی قاره مانانی به ره نگاری و بنه مانه فیداکاره کانیان.
سلاو له هه موو خه لکی کوردستان قه لای هه ره قایمی دیموکرات.
سه رکه و ئی حیزبی دیموکراتی کوردستان بو به جی که یاندانی نه رکه نیشتمانی و نه ته وه یی یه کانی.

کۆمیتە ی ناوه ندیی

حیزبی دیموکراتی کوردستان

٢٥ ی گه لاو ئیژی ١٣٩٤ (١٦ ی نووتی ٢٠١٥)

سه رچاوه : ما ئی په ری کوردستان و کورد

هه‌ئێزارده‌یه‌ک له قسه‌کانی کاک خالید عه‌زیزی، سکرته‌یری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان،

له رۆپۆرسی ۷۰ ساڵهی دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا

میوانانی خوشه‌ویست، خوشک و بریانی نازیز!

پر به دڵ به‌خیرهاتنتان ده‌کهم بۆ رۆپۆرسی یادی هه‌فتا ساڵهی دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان. هه‌روه‌ها پیرۆزیایی ده‌کهم

له سه‌رحه‌م نه‌ندامان و پێشه‌هرگه‌کان و لایه‌نگران و دۆستانی حیزبی دیموکرات، پیرۆزیاییه‌کی زۆر تایبه‌تی له‌ کۆمه‌لانی خه‌نک له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، که به‌ درێژایی ته‌مه‌نی هه‌فتا ساڵهی حیزبی دیموکرات له‌ هه‌موو بواره‌کانی ژیا‌نیدا پشت و په‌نای حیزبی دیموکرات بوون.

...جینگه‌ی خۆیه‌تی هه‌موو لایه‌که‌مان رێز و پێزانینی خۆمان بۆ

دامه‌زرینه‌ری حیزبی دیموکرات، رهنیس جه‌مه‌وری کوردستان، پێشه‌وای حیزبی دیموکرات، قازی محه‌مه‌د بنی‌یرین. هه‌روه‌ها له‌ هه‌مان کاتدا

ئه‌مه‌گناسیی و پێزانینی خۆمان، بۆ ته‌واوی ئه‌و تیکۆشه‌رانه‌ی که له‌ ماوه‌ی هه‌فتا ساڵدا، به‌شداری ژیا‌نی سیاسی حیزبی دیموکرات بوون، کاتی خۆی به‌ دامه‌زراندنی حیزبی دیموکرات و کۆماری کوردستان، و جوولانه‌وه‌ی نه‌ته‌وایه‌تی کوردیان له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان به‌ لوتکه‌ گه‌یا‌ندا.

...فه‌لسه‌فه‌ و دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان، له‌ رۆژی یه‌که‌مه‌وه‌ دوای ماوه‌یه‌کی کورت، به‌ دامه‌زرانی کۆماری کوردستان

ده‌ریخست که حیزبی دیموکرات بۆ ئیداره‌ی وڵات دروست بووه، حیزبی دیموکرات بۆیه‌ دروست بووه له‌ پرۆسه‌ی قانونی ژیا‌نی مه‌ده‌نی و به‌هێزکردنی ئه‌رکه‌ نه‌ته‌وه‌دیه‌کانی خۆی له‌ ئیو کۆمه‌لگه‌ی کوردستان، به‌ قانونکردنی ماف، چاره‌سه‌ری قانونی کیشه‌ی کورد له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، له‌و مه‌جال و ده‌رفه‌ته‌ی بۆی هه‌لکه‌وتوووه‌ قه‌زیه‌ی کورد له‌ ئیڕاندا بخاته‌ پرۆسه‌یه‌کی ریکۆپیکێی قانونی مه‌ده‌نی و، فه‌لسه‌فه‌ی وجودی حیزبی دیموکرات هه‌ر بۆ ئه‌وه‌ بووه.

به یامی سیاسی حیزبی دیموکرات

حیزبی دیموکرات له ماوهی ههفتا سال ژیاښیدا، ههوار و نیشیوی زور بینیوه، بگومان ئیفتخاراتی میژوویشی زور بووه، دهسکهوتیشی بووه و له ههمان کاتدا، له بهر نهوهی جهماوهریکی زور له حیزبی دیموکراتدا بوون، ئیفتخاراتیکی زوریشی له خوی دروست کردوو. ههه نهوه بووه کاتیک کۆمار دهرووخی، دیسان ریههانی حیزبی دیموکرات و کادرو نهنامانی حیزبی دیموکرات، تدهکۆشن شوینهواری کۆمار و نهژشهکانی کۆمار له مهیدانی جوراوجوری خهباتدا بهرز رابگرن. به دیفاع له بنهما نهتهوایهتیهکانی خویان و بنهماکانی حیزبی دیموکرات و کۆمار ههوتیان دا ژیاښی سیاسی نهو حیزبه ئیدامه بدن. خهبات و تیکۆشانی حیزبی دیموکرات، له دژی دوو حکومهت، یهکهه حکومهتی پهلهوی که کۆماری کوردستانی رووخاند و ریههانی حیزبی دیموکراتی زیندانی کرد و کوردستانی ئیرانی بهجۆریک ئیداره دهکرد که مهجال و دهرهت بۆ تیکۆشانی ئیهمه نهما بوو، دهوژی ۳۲ سال بوو. له ئیران، ئیفتلاب دهکری و حکومهتی کۆماری ئیسلامی دادههزری، ههه لهسهر بنهما چارهسهری ناشتیانه و دیموکراتیک لهریگای وتووێژ له کوردستانی ئیران، ههه نهوه که بیرۆکهی قازی محهمهد بوو لهو پهری دهسهلاتی خویدا که رهئیس جهمهوری کوردستان بوو، ههموو ههول و تیکۆشانیکی نهوه بوو که نهو کیشهیه لهریگای گفتوگو و موزاکره لهگهه حکومهتی ناوهندی چارهسهر بکری، دیسان دوا ئیفتلابی ئیران، په یامی حیزبی دیموکرات نهوه بوو کیشهی سیاسی میلهتیک، مافه نهتهوایهتیهکانی میلهتیک، مافه دیموکراتیکیهکانی میلهتیک، ناکری لهریگای شهه و خوڤیشتن چارهسهر بکری، بویه حیزبی دیموکرات، لهسهر نهو بنهمایه دوا ئیفتلابی [۵۷]یش ههموو ههولیک خوی دا که خهنگی رۆژهلاتی کوردستان بهدوا ئیفتلابدا ژیاښی نارام و مهدهنی و دوور له شهه و کیشهیان ههبت و بۆ جاریکی دیکه دهسهلاتی میلی و دیموکراتیکی خویان که بۆ ئیهمه به میرات ما بووه و رهئیس جهمهورهکی ئیهمه دایمهزاندبوو، له کوردستانی ئیران بهریای بکهینهوه، بهجۆریک خهنگ له ئیداره ژیاښی سیاسی و مهدهنی و قانونی خویان بهشدار بن. بهو جۆره لهنارامیشدا بتوانن ژیاښی کۆمهلایهتی و نابووری و فهرهنگی خویان بهرنه پینشی، ههروهکی نهوه ههمیشه جهوهههری سیاسهتی حیزبی دیموکرات بووه.

بهداخوه حکومهتی کۆماری ئیسلامی په یامی ناشتی و دیموکراتیک و مافخوازانهی حیزبی دیموکرات و ریههانی حیزبی دیموکراتی وهرنهگرت، لهگهه ههینهتی نوینهرایهتی خهنگی کورد لهریگای موزاکره نهو کیشهیهی چارهسهر نهکرد. بویه بۆ جاریکی دیکه خهنگی کورد له رۆژهلاتی کوردستان پیچهوانهی مهیلی خویان شهریان بهسهردا تهحمیل کرا. بویه جاریکی دیکه حیزبی دیموکرات و لایهنهکانی دیکه، مهجبوور به دیفاع له خویان بوونهوه. دهوژیکی دیکه له خهبات و تیکۆشان دوا ئیفتلابی ئیران، بۆ حیزبی دیموکرات دهستی پیکردهوه و ئیهمه موتهحمهیلی قوریانی و شههادهتیک زور بووین و فیداکارییهکی زوریشمان ههه لهو ریگایه دا.

ئیهمه له ژیاښی سیاسی خوماندا ههمیشه ههولمان نهوه بووه نهو په یامه که په یامیکی سیاسی بۆ ئیداره و لات، نه ته نیا بهگونی خهنگی کورد له رۆژهلاتی کوردستان بکهینهن، نه ته نیا ئیرانییهکان له دهروهی کوردستان ئاگادار بکهینهوه، بهنگه له کۆر و کۆمهنگه نیودهوتیشدا ههمیشه نهو په یامه مان داوه. ههمیشه گوتهمانه نهگهر رۆژیک له رۆژان قسه له ئیران و چارهسهری داهاووی ئیران دهکری، ناکری له ئیران نهتهوهی کورد و حیزبی دیموکراتی کوردستان که کارنامهیهکی دوور و درێژ و تهجروویهیهکی درێژخایه و رهنگینی له چۆنیهتی تهعامول لهگهه کیشهکان و چارهسهریهکان ههیه، له پهراویز بخری. له پهراویزخستنی حیزبی دیموکرات به مهعنا له پهراویزخستنی ویست و داخوارییهکانی نهتهوهیهکه له رۆژهلاتی کوردستان، که به درێژی ههفتا سالی رابردوو ههولنی داوه

و بۇ مافەكانى خۇى خەبات دەكا. پەيامى نەتەۋەبىي ئىمە ھەمىشە بە چۆنىيەتى تەعامول لەگەل ئەو دەۋلەتەنەى كىشەى كوردیان ھەبوۋە، بە جۆرىك عەمەل بگەين كە لە رەۋايىت و عىلاقاتى خۇماندا ھەرگىز نەبىن بە نەسبابى كىشە بۇ پارچەكانى دىكە و ھەمىشە بە ئىفتخاراتەۋە دىفاع لە رابردوۋى عىلاقاتى خۇمان لەگەل ئەو دەۋلەتەنە بگەين كە بە جۆرىك عىلاقە و پىۋەندىمان لەگە ئىيان ھەبوۋە.

حیزبى دیموکرات و پىۋەندىي لەگەل پارچەكانى دىكەى كوردستان

لە پىۋەندىي لەگەل خەبات و تىكۇشانى پارچەكانى دىكەدا، ھەرۋەكى بەشدارى بارزانىيەكان لە كۆماری كوردستان دەقیقەن ئەۋە دەگەينەن كە لە ھەر شۆئىنىك فورسەتەك بۇ كورد ھەلگەۋى، بەشەكانى دىكە دەتوانن لە تەۋاۋى دەسكەۋتەكانى بەھرمەند بن، ئەۋ تەجروبەيە بە جۆرىك بۇ بەشەكانى دىكەش كەلكى لى ۋەرگىرى. ئىمە لەسەر نەساسى باۋەر بەۋە كە باشترین دۆستايەتى و باشترین پشتىۋانى لە پارچەكانى دىكەى كوردستان ئەۋەبە كە ۋەك حیزبى دیموکرات لە كۆمەلگەى ئىۋدەۋلەتى دىفاعىان لى بگەين، لەئىۋ خۇياندا كۆمەك بگەين بە يەكزى و تەبایى و برايەتى و، لە عىلاقاتى خۇماندا ھەمىشە كۆمەلگەى كوردستانى ئىران وا پەرۋەردە بگەين ئەۋ بوارانەى بۇيان دەگونج، ھاۋبەستەگى نەتەۋەبىي خۇيان لەگەل پارچەكانى دىكە بەجى بگەينەن و، ھەمىشەش ھەر ئەۋەمان لە پارچەكانى دىكە ئىنتىزار ھەبوۋە لە چۆنىيەتى تەعامول لەگەل رۇژھەلاتى كوردستان. ھەرگىز ئىجازەمان بە خۇمان ئەۋادە لە كاروبارى ئىۋخۇبى ھىچ پارچەيەكى دىكەى كوردستان دەخالت بگەين. پىمان ۋايە كوردى ھەر پارچەيەك بۇ چارەسەرى گىرۋگرتەكانى خۇيان پاشخانىكى دەۋلەمەند و مېژۋەبەكى دەۋلەمەند و بەرچاۋروۋىيەكى رېكۆپىكىان لەۋ بوارەدا ھەيە. ھەر لەۋ پىۋەندىيەدا پىۋەندىي لەمېژىنە و تارىخى حیزبى دیموکرات، لەگەل باشۋورى كوردستان ناكرى ناماژەى پىنەكرى. لە رۇژى دامەزنانى كۆماری كوردستان و بەشدارى تىكۇشەرانى كوردستانى ئىراق لە كۆماری كوردستان، بناغەى دۆستايەتى و رەۋايىت و عىلاقەيەكى نىزىك دامەزرا. بىرەۋەرى ئەفسەرە كوردەكانى عىراق، لە كۆماری كوردستان، بىرەۋەرى تىكۇشەرانى حیزبى دیموکرات لە سەردەمى كۆماری كوردستان بناغەى ئەۋ دۆستايەتەيە بەھىزتر كورد. پىۋەندىي حیزبى ئىمە لەگەل تىكۇشەرانى رۇژھەلاتى كوردستان و حیزبەكانىان دەگەرتەۋە دەيان سال پىش ئىستا. بۇيە بەشكى زۆر لە دۆستانى ئىمە لەۋانەى كە لە نىزىكەۋە لە خەبات و تىكۇشانى حیزبى دیموکرات پشتىۋانىان كوردوۋە و لەگە ئىيان بوون و كاتىك حیزبى دیموکرات لە باشۋورى كوردستان بوۋە، لە عىلاقات و دۆستايەتى خۇى لەگە ئىيان دابوۋە، بەشكى لەۋانە خەمخۇرى حیزبى دیموکرات بوون و پشتىان گرتوۋە و لە رۇژەكانى تەنگانەدا بە ھانای ھاتوون، جىي خۇبەتى لىرە رىز و سىپاسى خۇمانىان بۇ بىرىن و ئەمەگناسىي خۇمانىان پىشكەش بگەين و بە ئىجتراۋەۋە چاۋ لە خەبات و تىكۇشان و دۆستايەتى ھەموۋ لایەكىان دەكەين.

مېژۋى تىكۇشانى حیزب

بەشكى لە مېژۋى حیزبى دیموکرات بە پىچەۋانەى مەبلى ئىمە و بەرنامەى حیزبى دیموکراتى كوردستان كە دەبى لەئىۋخۇى ۋلات بى و فەعالىيەتەكى ئاشكرا و عەلەنى ھەبى، لە ژيانى سىپاسى و كۆمەلەبەتى خەلكدا بەشدار بى، بەداخەۋە ئىمە لە تەبەئىد بوۋىن. لە

میثووی سیاسی نیمه‌دا به غهیری سهردهمی کۆماری کوردستان و ماوه‌یهکی کورت دوا ئینقلاب، زۆریه‌ی زۆری ژێانی رێبه‌رانی حیزبی دیموکرات له تاراوکه و ته‌بعید و دورده‌ولاتیدا بووه.

... له هه‌مان کاتدا که قوربانییه‌کی زۆری داوه، ئیفتخاراتیکی زۆری که‌سب کردووه، دامه‌زرینه‌ری حیزبه‌که‌ی ئیبه، پێشه‌وا قازی محهمه‌د، دوا پووخانی کۆمار له سێداره‌ درا، دوو رێبه‌ری ئیبه دوکتور قاسملوو و دوکتور شه‌ره‌فکه‌ندی تیرۆر کران، سه‌دان کادر و هه‌زاران پێشمه‌رگه‌مان له‌و رێبازه‌دا شه‌هید بووه، به‌لام هه‌رگیز له‌ خه‌بات و تیکۆشانی خۆمان له‌ پیناو به‌رزراگرتنی نه‌رزش و بنه‌ماکانی حیزبی دیموکرات، نه‌وه‌ستاوین. له‌ خه‌بات و تیکۆشانی خۆماندا نه‌وه‌ی له‌ تواناماندا بووه به‌ نیسه‌ت خه‌لکی خۆمان که نه‌مه‌گناس بوون له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، به‌حییمان گه‌یاندووه. ئه‌رکی نه‌ته‌وايه‌تی خۆمان به‌رامبه‌ر پارچه‌کانی دیکه‌ جیبه‌جی کردووه. له‌ پێوه‌ندی خۆماندا له‌گه‌ڵ حیزبه‌کانی دیکه‌ی ئێرانی و رۆژه‌لاتی کوردستان و پارچه‌کانی دیکه‌ هه‌ولمان داوه لانیکه‌می گه‌یورگرتنه‌مان هه‌بن و هه‌ولمان داوه مه‌سئوله‌ بجۆنینه‌وه، به‌لام له‌ هه‌مان کاتدا به‌ موازاتی هه‌موو نه‌و سیاسه‌ته‌ دروستانه و تیکۆشان و فیداکاری و قوربانیانه، حیزبی ئیبه له‌ ئیداره‌ نیوخوینیدا بن‌موشکیله نه‌بووه، حیزبی ئیبه وه‌ک حیزبیکی جه‌ماوه‌ری که خه‌لکیکی زۆری له‌گه‌ندا بووه، وه‌ک حیزبیکی که پایه‌ند بووه به‌ پرهنسیپیه‌کانی دیموکراسی له‌ چۆنییه‌تی گرتنی کۆنفیرانس و کۆنگره‌کانی، هه‌ولمان داوه نه‌ندامانی خۆی له‌ ژێانی حیزبه‌که‌یدا به‌شدار بن، هه‌میشه‌ تیکۆشاهه‌ پرسه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان، سیاسیه‌کان، نه‌ته‌وه‌یییه‌کان، مه‌سائیلی ئیستراتیژی، هه‌مووی نه‌و شتانه‌ی که پێوه‌ندی به‌ ژێانی حیزب و کۆمه‌لگه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستانه‌وه هه‌یه، له‌نیوه‌ حیزبی ئیبه‌دا به‌ گه‌رمی بینه‌ به‌ریاس و ئیکۆلینه‌وه ئیکدا نه‌وه‌ی بۆ بکری.

دیموکراسی نیوه‌ حیزبی ئیبه هیوا و هومیدیه‌کی بۆ خه‌لکیکی زۆر له‌ نه‌ندامانی خۆمان و هه‌روه‌ها بۆ کۆمه‌لانی نیوه‌ کوردستان دروست کردبوو، ته‌مه‌رینی دیموکراسی له‌نیوه‌ حیزبی ئیبه‌دا نه‌و په‌یامه‌ بوو بۆ کۆمه‌لگه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان، که رۆژیک له‌ رۆژان ئیبه ئیداره‌ی ولاتی خۆمان بکه‌ین، ده‌بن له‌ خۆمانه‌وه ده‌ست پێبکه‌ین بۆ به‌شدار پێدانی خه‌لک، بۆ خویندنه‌وه‌ی خه‌لک، بۆ نه‌وه‌ی عاده‌ت بگه‌ین چۆن جه‌معی که‌گه‌ڵ یه‌ک کار بکا و به‌یه‌که‌وه ئیداره‌ی ولات بکه‌ین. نه‌ندامانی حیزبی دیموکرات به‌ گشتی حه‌قیانه‌ نه‌و گله‌یه‌یه‌ له‌ له‌ رێبه‌ری حیزبی دیموکرات به‌ رێبه‌رانی شه‌هید و رێبه‌رانی زیندووشه‌وه بکه‌ن که ئیبه له‌ ئیداره‌ی حیزبه‌که‌ی خۆمان ره‌نگه‌ له‌گه‌ڵ یه‌ک به‌ ئینساف نه‌بووبین، ئیبه بۆ فیداکاری دژی کۆماری ئیسلامی ناماده‌ بووین رێبه‌رانیشمان دانین، ناماده‌ بووین زیاتر له‌ پینج هه‌زار قوربانی به‌دین، له‌ پیناو به‌رژه‌وه‌ندی پارچه‌کانی دیکه‌ له‌ زۆر بار گۆشه‌شتمان بووه، له‌ زۆر بار به‌رژه‌وه‌ندی حیزبی خۆمان وه‌لاناوه، له‌ زۆر بار هه‌ولمان داوه ددان به‌ جه‌رگی خۆماندا بگه‌ین، هه‌ولمان داوه ئه‌رکی نه‌ته‌وايه‌تی خۆمان به‌جی بگه‌یه‌نین، به‌لام له‌ ئیداره‌ی حیزبی خۆمان و بۆ حه‌وانه‌وه له‌گه‌ڵ یه‌کتر ره‌خنه‌مان له‌سه‌ره. له‌ ماوه‌ی په‌نجا سالی رابردوودا زۆر به‌ باشی نه‌مانتوانیوه وا کار بکه‌ین، حیزبی دیموکرات، له‌و گه‌یورگرتنه‌ نه‌جات به‌دین. نه‌وه‌ چاره‌روانی خه‌لک بوو له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، کاتیک حیزبه‌که‌ی ئیبه کۆمار دادمه‌زرین و سه‌رۆک کۆمار دادمه‌زرین و سه‌رۆک کۆمار هه‌مووی چین و توێژه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی حه‌فتا سال پێش ئیستای کوردستان که به‌شی زۆری نه‌خویندنه‌وار بووه، له‌گه‌ڵ یه‌ک کۆی کردنه‌وه، قانونی پێ دانه‌ن، ئیداره‌ی حکومه‌تی پێده‌کردن، سه‌ری به‌رز بوو له‌نیوه‌ سه‌ران له‌ رۆژه‌لاتی نیوه‌راستا، له‌ گۆره‌پانی سیاسی ئێران، ئیبه ده‌با نه‌و حیزبه‌مان باشتر ئیداره‌ کردبایه، ئیبه ده‌با حیزبه‌که‌ی پێشه‌وا قازی محهمه‌دمان له‌ ئیلامه‌ی ژبان و کاری سیاسی خۆمان نه‌و کاروانه‌مان به‌شیه‌یه‌کی ریکوپیکتر به‌دین، گله‌ی خۆمان له‌ خۆمان له‌ حزووری نیوه، له

حزوری خهتکی رۆژهلاتی کوردستان، که فیداکاری و قوربانیمان بۆ نهو حیزبه داوه، دهقیتهن بۆ نهوهیه له یادی ههفتا ساڵهی دامهزانی حیزبی دیموکرات، ههموو لایهکمان، که بهشمان بهو حیزبهوه ههیه، ههموو لایهکمان که بهیهکهوه نیفتخاراتهکانیمان دروست کردوو، ههموو لایهکمان دیسانهکه بهیهکهوه دروستی بکهینهوه و وای ئیداره بکهین و وای بهرینهوه نیو کۆمهلاتی خهتکی کوردستان، که چاو له حیزبیکه یهگرتوو بکهن و هیوا و هومید و ناواتهکانیان که هیوا و هومیدی پیشهوا ی حیزب و رهئیس جهمهوری کوردستان بوو، له گۆرپانی سیاسی داهااتوو رۆژهلاتی کوردستان، که بۆمان مهعلوم نیه لهگهڵ دهیان و سهدان سیناریوی ناروون بهرهوروو، لهو حالتهدا بهو حیزبهوه بچینه نیو ژبانی سیاسی کۆمهتگی ئیران.

لهکاتیک دا یادی ٧٠ ساڵهی حیزب دهکهینهوه فرسهتهکان بۆ کورد زۆرن

ئیمه له سهردهمیگدا یادی ههفتا ساڵهی دامهزانی حیزبی دیموکرات دهکهینهوه، که له رۆژی دامهزانی حیزبی دیموکراتهوه ههتاگو ئیستا ناگۆرێکان له رۆژهلاتی نیوهراستا، له ئیران، له ناوچهکه، له مهزوعاتی پێوهندیار به کورد که لیک زۆر بووه. نهگهر کۆمار رووخا و هیوا کۆمار، ربههرانی حیزبی دیموکرات و تیکۆشهرانی حیزبی دیموکرات و خهتک له مائهکانی خویان و له پارچهکانی دیکه به خهباتی جوراوجۆر بهردهوام ئیدامهیان دهدا، نهگهر ههلهبچه و نهنفال و قهتلعوامی کوردان له باشووری کوردستان، نهگهر ئینکاری کورد له تورکیا، نهگهر قهبوولنهکردنی کورد له سووریا، ههگیز نهیتوانی کورد به چۆک داینی و ئیستا نهتهوهی کورد له رۆژهلاتی نیوهراستا و له ههموو پارچهکانی دیکه لهگهڵ سیناریویهک که جیگای خوشبینیه، بهلام له رۆژهلاتی کوردستان، لهو شونیهی حیزبی دیموکراتی تیدا دامهزرا، سیاسهتی جهمهوری ئیسلامی نهوهیه که نههیلێ حیزبی دیموکرات دهنگی بیت و رهنگی دیار بیت و لهنیو کۆمهلاتی خهتک بیهتهوه جیگای هیوا و هومید. بهلام رابردوو خهبات و تیکۆشانی ئیمه، شکهست و ههستانهوهکانی ئیمه، فیداکاری و قوربانیمان ئیمه، کارنامهی ئیمه له خهبات و تیکۆشانداندا نهوه دهتێ ههفتا ساڵ خهبات و تیکۆشان که ئیمه له بهرامبهر حکومهتی پهلهوی و حکومهتی کۆماری ئیسلامی بهچۆکدا نههااتووین، بهو شیوهیهش ههگیزاوهههگیز له داهااتوشدا بهچۆک دانایه، نهو حیزبه خهبات و تیکۆشانی خۆی بۆ به نهجام گهیااندنی خهونهکهی پیشهوا قازی محهمهد و ههزاران تیکۆشهری رۆژهلاتی کوردستان و ههزاران قوربانیی نهو حیزبه، بهردهوام دهچیته پیشی و ئیمه لهو مهیدانهدا گهشبین و خوشبینین.

حیزبی ئیمه زۆر به باشی دهکی دهوه که زۆرجار فورسهت بۆ کورد ههتکهوتوو له میژوودا و ئیستاش فورسهتی باش بۆ کورد ههتکهوتوو، تهناته فاکتۆرهکانی ناوچهییش ناتوانن ئینکاری نهو فورسهته بکهن، زلهیزهکانی نیوهدهولهتیش بهجۆریک تهعامول دهگهڵ نهو فاکتۆرانه دهکن که په پوهندیان به کوردوو ههیه، نهتهنیا ناتوانن ئینکاری بکهن بهتکه بهجۆریک دینه نیو گهههکه. له کهشوهوایهکی ناوادا، که ئیمه پیمان وایه بهشیک لهو فورسهتانهی بۆ کورد ههتکهوتوو دهگهڕیتهوه سهه نهوه، ربههرانی کورد چون نهو فورسهته بقۆزنهوه. تا نهو جیهی پهیوهندی به رۆژهلاتی کوردستانهوه ههیه، ئیمه بهشیک له چارهسهرییهکهمان لهوهدا ددی که ههردوولای حیزبی دیموکرات بهردو یهگرتنهوه بچن. ئیمه له حیزبی دیموکراتی کوردستان ههموو ههول و تیکۆشانیکی خۆمان دا، گهشبین و خوشبین بووین، به ئیجساسی مهسئولیهتهوه تیکۆشاین که له بهرهبهری یادی ههفتا ساڵی دامهزانی حیزبی دیموکراتدا، موژده و پهیامی یهگرتنهوهی حیزبی دیموکراتیش به کۆمهلاتی خهتک له رۆژهلاتی کوردستان رابگهیهنن. نهگهر لهو بوارددا سههرهپای ئیجساسی مهسئولیهتیکی زۆر و خهخۆری ئیمه و به پهروۆشبوون بۆ داهااتوو نهو قهزیه تا ئیستا سههرکهوتنیکمان وهدهست نههیناوه، بهلام دیسان

ئێمە بە هیوا و هومیددووە کار لەسەر ئەو دەکەین و تێدەگۆشین لە داها توودا یاریدەدەری یەکریزی کۆمەلگەی رۆژەهلای کوردستان بێن، وە پەیامی یەکریزی بکەینە ریکخراوویەکی واجید کە لە داها توودا بتوانی ئەو مەسئولییه تە بەریتە پیش.

هەلومەرجی هەستیار لەباشووری کوردستان و پەیامی ئێمە

.... لێرەدا جیسی خۆیەتی ناماژەیهک بە هەلومەرجیکی زۆر حساسی باشووری کوردستان بکەین. ئەو دەسکەوتە کە لە باشووری کوردستان هەیە، ریک حەقتا ساڵ دوای دامەزرانی کۆماری کوردستان، چون کۆمار بوو بە قیبلەگای هیوا و هومیدی هەموو پارچەکان و بەرەو ئەو دەچوو نموونەیی حکوومەتیکی کوردی دا بەهەزرتی و لە ئیلامەیی خۆیدا دەسکەوتی زۆری بەدوادا بێ، حەقتا ساڵ دوای دامەزرانی حیزبی دیموکرات، هەری می کوردستان یان باشووری کوردستان، دەقیقەن ئەو مەوقعییه تەدایە. سەرکەوتنی ئەو دەسکەوتە لە باشووری کوردستان نەتەنیا دەسکەوتیکی گەورەیه، جیگای هیوا و هومیددووە بۆ هەموو پارچەکانی کوردستان، بگرە لە نەوعی خۆی و لە ئیلامەیی خۆیدا دەتوانی کاری گەورە بکا، کە لە پڕۆژی سیاسی کورد لە رۆژەهلای ناوەراست تا ئەو جیسی پەییوەندی بە سەرکەوتنی کورد هەیە، بۆ جاریکی دیکە هەرگیز لە پەرۆز نەخسترتی تەو. ئێمە بە دەری کردنی ئەو وەزعییه تە حساسە کە لە باشووری کوردستان هاوتە پێش، تەنیا داوامان ئەو پەییە حیزبەکانی نیو پەرلەمانی کوردستان، با لە گیانی خۆیان مایە دانەنین، بەلام تەنازول بۆ یەک بکەن، بۆوی ئەو هەلومەرجی لە باشووری کوردستان هاوتە گۆری، لە دەست نەچن. چاوەرانی ئێمە لە یادی حەقتا ساڵەیی حیزبی دیموکرات ئەو پەییە کە ئەو پەییامە وا وەر بگیری کە ئێمەش بەقەرایی ئیو لە باشووری کوردستان هیوا و هومیدمان پیی هەیە. بۆیە خۆی نەخواستە زەرەر و زیان گەیاندن بەو دەسکەوتە، خەکی باشووری کوردستان و خەکی پارچەکانی دیکەش وا بە ئاسانی نایان بەخشی. خەک فیذاکاری کردووە تا ئەو فورسەتی دروست کردوو. بۆیە ئەرکی ئێمە رێبەرانی سیاسی و کاربەدەستانی سیاسی و مونسولوبینە بە ئاوردانەویەکی بەو هەموو فیذاکارییه بە بەرچاورییهکی مەسئولانە، داها تووی باشووری کوردستان دروست بکەن کە ئێمەش ئەو ئینتزارمان هەیە.

پەیامی سیاسی حیزبی دیموکرات بۆ خەکی رۆژەهلای کوردستان

لە یادی حەقتا ساڵەیی دامەزرانی حیزبی دیموکرات پەیامی سیاسی ئێمە بۆ خەکی لەنیوخۆی ولات دەقوادەق ئەو پەییامە سیاسییهی پێشەوای حیزبی دیموکرات و رهنیس جەمهووری کوردستان کە ئێمە کورد لە رۆژەهلای کوردستان لە پینا و جن خستنی مافەکانی خۆمان، لە هەموو بواریەکانی خەبات، لە هەموو مەیدانەکانی تیکۆشان کەک و وەر دەگرین. هەموو فورسەتەکانی دەقۆزینەو، خەباتی ئێمە خەباتیکی فرەهەندییه، کۆماری نیسلامی ئێمە مەجبوور بە شەر کرد و شەری بەسەر ئێمەدا تەحمیل کردو پێشەهەرگەکانی حیزبی دیموکرات و لایەنەکانی دیکە بە قارەمانیی خۆیان دیفاعیان لە کوردستان کرد بەلام مەیدانی خەبات و جیبه جیکردن و جیخستنی مافەکانی نەتەوایەتی ئێمە لە رۆژەهلای کوردستان زۆر بەر بەرینە، هەموو تاکەکانی رۆژەهلای کوردستان کاتیک دەتوانن باشترین ریز لە حیزبی دیموکرات بگرن و باشترین ریز لە پێشەوا قازی مەمهەد بگرن، ئەو پەییە کە لە هەموو بواریەکانی خەبات لەنیوخۆی ولات بێ تەفاووت نەبن. ئێمە خەبات و چالاکیی فەعالینی مەدەنی لەنیوخۆی ولات بەرز دەرخینین، بۆ هەمووی ئەو کەسانە کە لە بواریەکانی جۆراوجۆری فرەهەنگی، ئەدەبی، قانونی، پاراستنی ژینگەیی کوردستان، دیفاع لە خاکی کوردستان، لە رێورسەکانی نەورۆز، لە هەموو مەیدانان، لە دانیشگاگان، لە هەر شوینییک کە بۆیان دەکرێ، دیفاع لە خواست و ویستی نەتەوایەتی کورد لە رۆژەهلای کوردستان دەکەن، پشوانیان

ئێ دهکەین. جیگای راسته‌قینه‌ی حیزبی دیموکرات هەر ئه‌وی‌یه و خه‌ئکی زۆری حیزبی دیموکراتی کوردستان هەر له‌نیوخۆی ولاته. زۆرن ئه‌و سه‌بازه و نانه‌ی که نیویان دیار نیه و له مه‌یدانه‌کانی جۆراوجۆردا بۆ حیزبی دیموکرات کار و خه‌باتیان کردووه، ئیستا ناتوانن لێره بن و ناتوانن له رێبه‌سه‌کانی حیزبی دیموکراتدا رێزیان لێ بگرین، ئه‌وانه زۆرن. ئه‌گەر له سه‌رده‌می کۆماری کوردستاندا له موکریان بوون، دواتر له خواره‌وتر بوون. وه دای ئینقلابی ئێران زۆرن ئه‌وانه‌ی که له ئوستانی ئیلام، بۆ زیندووکردنه‌وی هه‌ستی نه‌ته‌وايه‌تیان، ده‌یان‌ه‌وی پردي ئیستا له‌گه‌ڵ رابردووی جۆرانه‌وی نه‌ته‌وايه‌تی کورد و له‌گه‌ڵ بیره‌که‌ی قازی محهمهد و دامه‌زرانی حیزبی دیموکرات به‌قوووت بکه‌ن. زۆرن ئه‌وانه له ئوستانی کرمانشاه که به هه‌ست و ئیجساسی نه‌ته‌وايه‌تی خۆیان، به ئاورده‌وه به میژوو و خه‌بات و تیکۆشانی خۆیان ئیستا پێشه‌نگن له‌و بواره‌دا، زۆرن ئه‌وانه‌ی له هه‌موو ئوستانه‌کانی کوردستان به ئیلام و کرمانشاه و سنه و ورمێ، له ده‌روه‌ی کوردستانی ئێران له به‌شه‌کانی دیکه ئاور وه رابردووی حیزبی دیموکرات و هه‌فتاساڵه و هه‌روه‌ها یادی پێشه‌وا قازی محهمهد ده‌ده‌نه‌وه، جیگای خۆشبینی و گه‌شبینی بۆ داهاتووی ئێمه و بۆ داهاتووی کوردستان. بۆیه حیزبیک که له نیو ئه‌و میله‌ته‌دا دامه‌زرا بێ و تنوعاتی کۆمه‌لگه‌ی کوردستان به ژن و پیاو و به هه‌موو چین و توێژه‌کان دروستیان کردبێ دنیام نه‌ته‌نیا هه‌فتا ساڵ بگره‌ چه‌ندین هه‌فتا ساڵی دیکه ئه‌گەر له خه‌بات و تیکۆشان دابێ، به‌رده‌وام ده‌بێ و هه‌رگیز کۆل نادا. بۆیه‌ش کۆل نادا خه‌ئکی رۆژه‌لاتی کوردستان هه‌میشه له رۆژه‌ سه‌خته‌کاندا له‌گه‌ڵ حیزبی دیموکرات بوون و له‌مه‌وه‌داوش دنیایان په‌یامی سیاسی حیزبی دیموکرات، له‌نیوخۆی ولاتدا به قوووت و به‌هیزتر ده‌که‌ن.

له‌پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ پرۆسه‌ی ناشتی له‌ تورکیه و ده‌سه‌لاتی کورد له رۆژئاوای کوردستان

... رێگاچاره‌ی کیشه‌ی کورد له تورکیا ته‌نیا به موزاکره و گفتوگۆ و خه‌باتی مه‌ده‌نی و کاری سیاسی و فه‌عالیه‌تی سیاسی ده‌زانین. حیزبی ئێمه هه‌میشه به پرۆشه‌وه و به ئیجساسی مه‌سئولییه‌ته‌وه هه‌وێی داوه تێبکۆشێ، په‌یامی خۆی به‌و که‌سانه له تورکیه بگه‌یه‌نی که لایه‌نگری ئه‌و بیره‌که‌ن و به کۆمه‌لگه‌ی کوردی تورکیه‌ش بگه‌یه‌نی که ئه‌و فورسه‌ته‌ی ئیستا هه‌تکه‌وتوووه، له‌ده‌ستی نه‌ده‌ن. زۆری کیشه‌، ده‌یان ساڵ قوربانی و فیداکاری و زیندان و خه‌بات و تیکۆشان، تا ئه‌و فورسه‌ته هه‌تکه‌وت و کورد و تورک به‌وه گه‌یشتن کیشه‌که‌یان له رێگه‌ی موزاکره و گفتوگۆ چاره‌سه‌ر بکه‌ن. هیوادارین لایه‌نه‌کان به ئیجساسی مه‌سئولییه‌ته‌وه به‌رخورد بکه‌ن و رێگا نه‌ده‌ن ئه‌و فورسه‌ته‌ی هه‌تکه‌وتوووه، تیک بچێ و جارێکی دیکه بگه‌رینه‌وه سه‌ر خالی سیفر.

له‌پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ رۆژئاوای کوردستاندا ئه‌و ده‌سکه‌وته‌ی که له‌وی هه‌یه و کورد توانیویه‌تی خاوه‌نی ده‌سه‌لاتیکی خۆی بێ، زه‌مانیک ئه‌و ده‌سه‌لاته ده‌توانێ له ئیلامه‌ی خۆیدا سه‌رکه‌وتوو بێ، هه‌مووی کۆمه‌لگه‌ی کوردی سووریه به ئی خۆی بزانی، هه‌موو تنوعات حیزبی و سیاسی و لایه‌نه سیاسییه‌کانی کوردستانی سووریه به‌یه‌که‌وه له ئیلامه‌ی ولاتدا بن. هیوادارم هه‌موو لایه‌ک له سه‌ر وه‌لانی ئه‌قلیه‌تی ئینکار و نادیده‌گرتنی لایه‌نه‌کانی دیکه زه‌مینه‌ خوش که‌ن بۆ موشاره‌که‌ت و ئه‌و موشاره‌که‌ته‌ش بتوانێ هیوايه‌کی زۆرتر بدا به قه‌زیه‌ی کورد به‌گه‌شتی.

حیزبی دیموکرات و نوپۆزسیۆنی ئێرانی و کوردستانی

لە پىۋەندىيى لەگەڭ ئۆپۇزىسىۋى ئىرانى كە حېزبى دېموكرات چارەسەرى كىشەى كورد لە رۆژھەلاتى كوردستان تا ئىستاش لە چوارچىۋى ئىراندا دەبىنى، كارنامەى حېزبى دېموكرات ھەمىشە ئەۋە بوۋە دوست بۇ خۆى زىاد بكا، دوژمن كەم كاتەۋە، ھەتا ئىمە لەئىۋ ئىرانىيە غەيرە كوردەكاندا بە ھەموو بېرۋىچۈۋىنىكى جىاۋاز كە ھەيانە، دوست بۇ خۇمان زىاتر بگەين، مەجالى زۆرتەر دروست دەكەين كە لە قەزىەى ئىمە حالى بن و بەم جۆرە قەزىەى ئىمە بتوانى لە گۆرەپانى سىياسى ئىراندا پتر رەنگ بىلاتەۋە. ئىستاش ئىمە تىدەكۆشىن لەگەڭ ھەموو ئۆپۇزىسىۋى ئىرانى ئەۋانەى كە بە جۆرىك قەزىەى ئىمە قەبوۋل دەكەن، ئىعتراى بە مەسەلەى كورد دەكەن، تىدەكۆشىن ئەۋ تنوعاتە لە شۆئىكىدا يەك بگىرىن كە ئالتەرناتىۋىكى مۇناسىب دروست بى بۇ ئىدارەى داھاتۋى ئىران كە تىبىدا بە ھىچ جۆر فاكىۋرى كوردى نە تەنبا ئىنكار نەكرى، بەلكە بەشىك لە چارەسەرىيەكە بى.

لە پىۋەندىيى لەگەڭ ئۆپۇزىسىۋى كوردى رۆژھەلاتى كوردستان كە دەبى بلىم بەداخەۋە تا ئىستا ئىمە بە نەتىجەيەك نەگەشىتۋىن، بەلام لە ھەمان كاتدا خۇشېنىم و ئىمە لە حېزبى دېموكرات بە خۇشېنىيەۋە چاۋ لە داھاتۋ دەكەين. ئەۋەى كە تا ئىستا بەۋە نەگەشىتۋىن بەرەپەك يام جۆرىك كۆدەنگى و لىك حالىۋىن لەگەڭ يەك دروست بگەين، بە مەعنەى ئەۋە نىە كە ئىمە بە خەتى كۆتايى گەشىتۋىن. بۇيە بۇ جارىكى دىكە ئىمە ھەۋل دەدەين لەگەڭ لايەنەكانى دىكە لەسەر پىرسى ھاۋبەش، لەسەر دروستكردنى گوڧتمانىكى واحىد، يەكپىزى و يەكەنگى بۇ داھاتۋى رۆژھەلاتى كوردستان كار بگەين و ئەۋە بە قوۋەت بگەين. ...

لە كۆتايى دا ھىۋادارم ھەموو لايەكەمان كۆمەك بە لىك حالىۋىن و تەبایى و يەكپىزى بگەين. بۇ جارىكى دامەزناندى حېزبى دېموكرات لە ھەموو ئىۋە پىرۆز دەكەم و بە حورمەت و ئىحترامەۋە يادى پىشەۋا قازى مەمەد يەكەم رەئىس جەمھورى كوردستان و ھەموو تىكۆشەران و فىداكارانى رىگای خەبات و تىكۆشەنى حېزبى دېموكرات لە ماۋەى حەقتا سالىدا دەكەين. ھەموو لايەكتان سەركەۋتۋو بن ، شەكاۋە بى ئالاي كوردستان ، بىزى كورد و كوردستان.

لە ژمارە ۶۶۲ ى رۆژنامەى "كوردستان" دا بلاۋ بۆتەۋە

سەرچاۋە : مائپەرى كوردستان و كورد / رىكەۋتى : ۲۲ ى ئاگۆستى ۲۰۱۵

وتووێژی تایبەتی «کوردستان» لەگەڵ مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە

دیوانە: نارهش لورستانی

نارهش لورستانی: مامۆستا وەک یەکەم پرسیار: دەتین حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ ئیدارە کۆمەڵگە و دامەزراندنی دەسهلاتی

سیاسی دامەزراد، چۆن دەروانە نەم بۆچووێ؟

مامۆستا عەبدوڵڵای حەسەن زادە: پێوهندیی بەو هەیه که مەبەست لەو قسەیه چیه. ئەگەر مەبەست ئەو بێ که حیزبی دیموکرات هەر بۆ ئەو دەبێ و بە کەلکی هیچی دیکە نایه، ئەمن لەگەڵی نیم. هەرچەندە شانازییه بۆ حیزبیک که بتوانی کۆمەڵ ئیداره بکا. لەجێدا هەموو حیزبیک سیاسی جیادی بۆیه دادەمەزری که رۆژیک له رۆژان زوو یان درەنگ یان له مەودایهکی نیونجی دا دەسهلاتی ولاتهکهی به دەستوه بگری و

کۆمەڵهکهی بهو جۆری که بۆخوی پێی باشه و به مەسلەحتی خەلکی دەزانی ئیداره بکا. کهوابێ ئەمە هیچ شتیکی غەریب نییه. بهلێ حیزبی دیموکرات بۆ ئەو هەش دامەزراد، بەلام حیزبی دیموکرات له ماوی ٧٠ ساڵ تێکۆشانی خۆی دا هەمووی وەسەر یەک خەیهوه کەمتر له ٣ ساڵ یان بلێین کەمتر له ٤ ساڵ ئیدارە بەشیکی زۆر کەم له کۆمەڵی به دەستوه بووه، هەم ناوچهی دەسهلاتهکهی بەرتەسک بووه، هەم ئەو دەسهلاتانهی بەرپوهی بردوون و بەکاری هیناون کەم بوون، بۆ وینه تەنانەت له دەورانی کۆماری کوردستانیشدا کارمەندان پێوهندییان لەگەڵ تاران نە پچراوه، مەهاباد که مەزکەزی کۆمار بووه نوێنەری له مەجلیسی شواری میلیی ئێران دا هەبووه، له دەورانەکانی دیکەدا، راسته له سائەکانی پاش ئینقلابدا ناوچهیهکی بەرینتر له بەر دەستی پێشمەرگەدا بوو که نەک هەر به تەنیا بەلام بەشی زۆری حیزبی دیموکرات ئیدارە دەکرد، لەلایهکی دیکەشوه دەولەتی کۆماری ئیسلامی گەمارۆیهکی بن‌بهرمانهی خستبووه سەری، بەلام دیسانه که شارهکان و کاره رەسمیهکان پێوهندییان هەر به دەولەتوه هەبوو، وا نییه که حیزبی دیموکرات حاکمیەتی مۆتەلەقی به دەستوه بووین، کهوابێ بۆ ئەم حیزبه شانازییه که به کەلکی ئەو بێ کۆمەڵ بەرپوه بەری، بەلام هەر بۆ ئەو دروست نەبووه، دەلیلهکەشی هەر ئەوویه که له ٧٠ ساڵ وەکوو گوتم ئەگەر زۆری حیساب بکهین ٤ ساڵ بەشیک له ولاتی ئیداره کردوه بەلام ٦٦ ساڵ خەباتی نەینی و خەباتی سەخت و خەباتی چەکلارانه و شیوهکانی دیکە خەباتی بەرپوه بردوه.

نارهش لورستانی: ئەگەر پێمان وابێ حیزبی دیموکراتی کوردستان، تایبەت بۆ بەدەستوه‌گرتنی دەسهلاتی کۆمەڵگە کوردستان

دامەزراد؛ کهواته چالاکیی ئەو حیزبه تووشی ئیداره‌گه‌رای و جۆره وشکییهکی تایبەت دەبێ و یان بووه، له ئاکامدا ناتوانی خۆی دگه‌له هەلومەرجی راسته‌قینه بگۆنجینی، ئەگەر ئەم ئینکدانەومیه وەک خۆی وەرگیرین، ئێوهش لەسەر ئەو برۆایهین، یان نا، ئەو حیزبه تا ئەو کاتهی کۆماری کوردستان دەرووخی به گوێرهی هەلومەرج و پێداویستییهکان ئەم پێکهاتیه وەردەگری؟

ماموستا عهبدوولای حهسه ن زاده: پیموایه له جوابی پرسیاره که دی که شردا به جوریک له جوران نهووم گوت حیزبی دیموکرات ناکری بلتین بو نهو دامه زراوه، هه ر ئیستا ته مهشا بکهین نهو بهرنامه ئیدارییه که له بهرنامهی سیاسی حیزبی دیموکراتدا هه یه، هه مووی بو هه لومه رجیکه که مه علوم نییه که تگی دیته دی، یانی بهرنامه یه که که حیزبی دیموکرات دهیه وئ پاش نهووی تیکوشانی رگاریخوازانیه میلیه تی کورد سه رکه وتنی به دست هینا، نهو له کومه لدا پیاده بکری، له عهینی حالی شدا نه گه ر ورد ته ماشا بکهین بهرنامه ی حیزبی دیموکرات به هیچ جور نهو ئیدارییه نه داوه به حیزبی دیموکرات، داویه تی به خه لکی کوردستان، به لام پیشنیاری بو نهو هه یه، نهو جار ده بیینی که نهو حیزبه له بواری جورا و جوردا خهباتی کردوو خوی تاقی کردوته وه، نهمن پیموایه نهو نهو دی ئیمکانی هه بووه له بواری ته شکیلاتی دا، له بواری دیپلوماسی دا، له بواری ته بلیغاتی و فه ره تگی دا، له بواری دیپلوماسی و سیاسی دا که متر له بواری ئیداری کومه ل چالاک نه بووه، چونکی له بواری ئیداری کومه لدا عوزری هه بووه، له بهر نهووی ئیمکاناتی که م بووه، ده رفه تی که م بووه، نه گینا زوری ئیشکالات هه بووه. نهو حاکمیته خومانییه خوشه وسته، دنا پر بووه له ئیشکالات و له که م و کوری.

نارهش لورستانی: نه گه ر وته کانی ئیوه به پیوه ره رگری پرسیاریک دیته گوری، نهویش نهو که؛ که واته بو کومه له ی ژ-ک ١٣٢١ داده زری، به لام سالی ١٣٢٤ ده بی به حیزبی دیموکراتی کوردستان؛ بهو واتایه هاوکات دوو حیزب نه بوون، هؤکاره که ی چیه؟

ماموستا عهبدوولای حهسه ن زاده: له راستی دا نهمن پیموایه نهووم دووانه نهک هه ر دوو حیزب له په نای یهک نه بوون، ته نانهت ته بدیلیش هه ر نه بوون، یانی کومه له ی «ژ-ک» لا نه چوووه حیزبی دیموکرات دامه زری به لکوو کومه له ی «ژ-ک» ناوی گوریوه به حیزبی دیموکراتی کوردستان، نهو له تاریخدا سه بته و ده توانی مه راجعه به نه سناد بکه ی که ده بیینی نهووه دروسته. نهووه که بوجی نهووی گورا ره تکه ده لایلی زوری هه بی، به لام ده لیلیک که نهمن ده توانم لی ره دا بیه نی نهووه نهوویه که کومه له ی «ژ-ک» وه کوو ریک خراویکی سیره فن ناسیونالیستی پیکه ساتبووه، مه سه له ن له به شیک له بهرنامه کاندا ده ئی: کومه له ی «ژ-ک» له باری فلانه وه نهوویه، له باری دینه وه ئیسلامه، ده ی حیزبی جامیعه یهک که ئیسلامی تیدایه، مه سیحی تیدایه، یارسانی تیدایه، شیعه ی تیدایه، سوننی تیدایه، جووله که ی تیدایه چون ده بیته حیزبیک که بو به شیک کار دهکا، لای دیکه ره تکه پیمان خوش نه بی که نهو دروشمه ستراتیژییه مان هینا وه ته خوارئ، کومه له ی «ژ-ک» هه ر وه کوو ریک خراوه کانی پیش خوشی، وه کوو خوی بوون و وه کوو هیوا، داوا ی کوردستانی گه ورده سه ره خوی کوردستانی ده کرد، بهرنامه دارپێژانی حیزبی دیموکرات بهو نه تیجه یه گه یشتن که له هه لومه رچی نهو وه ختی دا (و به داخه وه تا ئیستاش هه ر راسته) وه دیه نانی نهو شو عاره زور ناواقعییه، چاره سه ری مه سه له ی کورد له چوارچیوه ی نهو ولاتانه دا که کوردیان تیدا ده ژئ پتر رنی تیده چی، پتر به گه رووی کومه لگای نیونه ته وه بییدا ده چی و ده توانی دوست و ته ره فدارئ پتر بی بویه بهرنامه که بیان گوری، له پاشان نهو بهرنامه یه کراویه به رووی هه موو چین و تویره کاندا، کراویه به رووی ئیرانییه کاندا، کراویه به رووی به شه کانی دیکه ی کوردستان دا، ته نانهت به رووی دنیای ده ره وه دا، نهووه ده گه ل ناویک که سیره فن ته نکید له سه ر کوردا یه تی ده کا، ته نانهت کوردستانی تیدانییه، نهووه ناخوینیته وه بویه ناوی دیموکراتیان له جیگه ی کومه له ی «ژ-ک» دانا. هه رچه ند دیاره ئیستاش دوو نه زه ر هه یه که نایا «ژ-ک» کورترکراوی ژبان وه دی کورده یان ژبان وه دی کوردستانه، به لام به هه رحال نهو ناوه ده گه ل نهو نیوه ره که زور سازگار نه بووه، بویه که بهرنامه که بیان گوریوه ناوه که شیان گوریوه.

نارهش لورستانی: بابه تیکی دیکه ی به رباس، نهوویه که میژووی ٥٠ سالی رابردووی حیزب، واته نیو سه ده ی ته مه نی حیزبی

دیموکرات، میژووی جیابوونوه و له تبوون بووه، نیوه چ دهه رموون؟

ماموستا عهبدوولای حهسه ن زاده: نهن پیموایه هیچ کس نییه که پنی وابی نیشعاب و لیک دابراڻ شتیکی باش و دئخوازه، بهلام نهوه غه دریکی زوره که بلین تاریخی نهوه حیزبهی نهوهیه، له لایهک نهوه حیزبه ۷۰ سال خهباتی له پشت سه ره وه لایهک نهوه وه ختهش که لیک دابراڻ له حالاتی زور نیستسناییدا نه بی نهوانه لیک دابراڻ هه موویان له ریی نامانجهکاندا تیکوشاون، وا نه بووه له نامانجهکانی نهوه حیزبه لایان دابن، پاشانیش نه ری زور جار موته هه م دکرتین که نهوانه له سه ره مه قام و له سه ره کورسی و نازانم له سه ره پوول و پارده و نهوه پیکه وه هه ل ناکه ن، قهت شتی وا نیه، مه سه له ن هه ر نیستا نهوه بو ماوهی نو ساله حیزبی دیموکراتی یه گرتوو بوته دوو حیزب، دوو حیزب به ته واوی مه عنا، باشه له سه ره چ پارهیکه؟ له سه ره چ مه قامیک؟ نرمن جاریکی دیکه نهوه عیبارته به کار دینه وه، «به هه ر دوو حیزبه کان دوو میتر خاکمان نیه که یه کیگمانی تیدا بنیژری»، بیجگه له وهی نیمتیازاتی مادیشمان نیه. که وابی کورسی چی و گهزی چی و جاوی چی؟ پاشانیش دهینین که له تبوونی نه حزب نه تاییهت به حیزبی دیموکراته، نه تاییهتی کوردی نیرانه، نه مه خسوسی نییرانیاننه نه مه خسوسی کورده، له ولاتانی زور پیشکه وتوو دنیادا حیزبه کان له تبوونیان تیده که وی، مه سه له ن نهن نه مه ده زانی براده ری خومان کاک مسته فای شه لماش بی باس کردم گوئی له هوله ند سی حیزبی دیموکراتی هوله ندمان هه ن، هه ر نیستا هه رسیکیان نوینه ریشیان له پارله ماندا هه یه، له ولاتیکی دیموکراتدا حیزبیکی دیموکرات نیشعابی تیده که وی، حیزبی سوسیالیستی فه رانسه له یه کینک له کونگرهکانی دا (نیستا ره قه مه که یم له بیر نیه) له سه ره دهی له تبوون گه رایه وه، پیشهادیک کرا که بین سازشیک بکه ن و سازشیان کرد، شتی ناوا هه ر ده بی که وابی نه مه وانیه، به باوه ری من نه گه ر گله بیه کی گه وره به ریشیه ران و هه نسورینه رانی حیزبی دیموکرات وارید بی نه وه یه که پیموایه نهوه دابراڻ و لیک دابراڻهش له سه ره نه وهی په ییدا ده بی که زه رفیه تی پیکه وه هه لکردن و به ره وه پیشبردنی بیرو باوه ره جیاوازه کانیان زه عیفه، دننا باشه حیزب به وه پیش ده که وی که بیر و باوه رو بوچوونی جودا جودای تیدابن. دننا نه گه ر به قه ولی یه کینک له نه مران نه گه ر که سیک گوئی قوو هه موو بلین قووقوو نهوه حیزب نیه، چونکی له حاله تیکی وا دا یان یه ک کهس شت ده زانی و نهوانی دیکه هیچ نازانن، یان یه ک نه فهر ده سه لاتی هه یه و نهوانی دیکه ناچارن په پیره وی بکه ن، حیزبیکی وا حیزبیکی باش نیه، به لام نهوه که ناتوانن جیاوازی بیرو باوه ره کانیان له چوارچیوهی ریکخراویکی یه گرتوو دا به رنه پیش، نهوه نیقادیکی به جیبیه که به هه موو حیزبیک به تاییهتی به نه حزابی کوردی واریده.

نارهش لورستانی: حیزبی دیموکراتی به وه تاوانبار ده کری که رهوتی جیابوونوه و هه کان دواي دکتور قاسملوو ده ست پیده کا، رای نیوه جیبیه؟ هه روه ها به بروای به ریزتان هؤکاری نهوه کیشه و ناکوکیاننه چ بووه؟

ماموستا عهبدوولای حهسه ن زاده: رهنگه نهوه تاریخی لیک دابراڻ له حیزبی دیموکراتی کوردستاندا به داخه وه له ۵۰ سانش کونتر بی ، کونتر له وه ده ورانهش بی که دوکتور قاسملوو تیدیدا شه هید بووه، دوکتور قاسملوو نهوه سال ۲۶ مهین سالی شه هید بوونی بوو، به لام نیشعابیک که دواي دوکتور قاسملوو بووه یه کانه یه، له ده ورانی دوکتور قاسملوو دا هه ر له قوناعی تازهی خهبات دا پاش نیشعاب حیزب دوو نیشعابی تیکه وتوون. له کونگره ی ۴ و کونگره ی ۸، له پیش نهوه وه ختیش چه ند نیشعابیک بروویان داوه، ته نانهت رایه رینی ۶-۴۷-یش که یه کینک له لاپه ره زیرینه کانی میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستانه نه تیجهی نیشعابیک بوو، کومیتهدی ناوه ندی موخالیفی بوو، به شیک له کادرهکانی حیزب ده گه ل نهوه هه رکه ته بوون و نهوه هه رکه ته یان نیداره کرد که ته نیا دوو یان سن که سیان له کومیتهدی

ناوهندی بوون، ئەوانی دیکه هیچیان له کۆمیتەیی ناوهندی نەبوون، بەو حسابە ئەمە وا نییە کە ئەو ئینشعیاباته کە ۵۰ ساڵ ئەوە پێش دروست بوون و ئەو ۵۰ ساڵە هەمووی ئەودە یان دوا دوکتور قاسملوویە، بە ئێ دوکتور قاسملوومان هەبوو، لە حەياتی دوکتور قاسملوودا لە هەموویان دا رەنگە بەقەدەر یەک حوزووری نەبووی، بەلام ئەو حەياتی دا لانیکەم ۵ ئینشعیابان بوو، یەکیکیان هەر تەقسیمی حیزبی دیموکرات بوو، چەپ و راست لە نێو خۆیدا، کە وای ئیها تۆ مەسەلەن یەکیکی وەک دوکتور قاسملوو لەسەر ئەو ئینشعیابە لە عیراق و دەره دەرێ، یەکیان سەرھەڵدانی شتیکی بوو بەناوی کۆمیتەیی ساخکەرەو، یەکیکیان کۆمیتەیی ئینقلابی. تەنانەت یەکیکی دیکەیان کە کەم ناوی دەبرێ پیکهاتی «حیزبی دیموکراتی کوردستان رێبەرایی کاتی»، یان بلێین «قیادەیی مووہقوت» ئەو پێش را پەرینی گەلانی ئێران لە حیزبی دیموکراتدا پەیدا بوو، راستە کەم بوون، بەلام جەریان بوون. کەوابێ مەسەلەکە وانیە دەلایە کەشی وەک وەرزم کردی رەنگە زۆر شت بێ بەلام لە دیدگای مەوہ یەک شت زۆر گرنگە، ئەویش ئەودە کە ئیمە لە نێو میلیتەیی خۆمان دا نیین، رێبەری حیزبی دیموکرات و بەداخووە حیزبە سیاسییەکانی دیکە کوردی خۆرھەلات و تەنانەت هەموو ئێرانیش لە دەرهووی وڵاتن، نە دەرد و مەرگی خەتکە کە بە شێوێ مەحسووس دەبینن، نە فشاری خەتکیان لەسەر، ئەم بۆیە باسی فشاری خەتک دەکەم چونکی هیندیک دەلیم هەبە؛ ساڵی ۱۳۵۸ شەری ناسراو بە شەری ۳ مانگەمان بەسەردا تەحمیل بوو، بەدوای شەرهەدا شتیکی بەناوی هەینتەیی نمایەندەگی خەلقى کورد یان دەستەیی نوینەرایەتی گەلی کورد دروست بوو، بە راستی دەبێ ئیعتیراف بکەم فشاری بژاردەکانی کۆمەڵی کوردەواری بوو ئەو دروست کرد، هاتن سواری سەری رێبەران بوون دەبێ رێککەون و پیکەوہ کار بکەن، ئەو بوو کە ئەو هەینتەیی نوینەرایەتی گەلی کوردە لە چوار جەریان، حیزبی دیموکرات و کۆمەڵە و چیرکی فیدانی لقی کوردستانیان دیارە، دەرگەل مەرھوومی مامۆستا شیخ عیزەدین دروست بوو، کەوابێ نەبوون لە نێو خودا مەجالیکی زیاتر دەخۆتینی بۆ ئەو جۆرە شتانه، یانی بیکاری تیدا، ئەوعیک بیکاری تیدا، مەسەلە یەکی مەشھووریش هەبە کە دە ئێ دەستی بەتال کارگەیی شەیتانە.

ئارەش لورستانی: وەک دوا بێن پرسیار، دەگوترێ سەد بریا حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ویکرا یادی ۷۰ ساڵە دامەزرانی حیزبیان کردبایەو، بە بروای بەرێزتان زەمینە بۆ ئەم کارە لەبارە؟ ئەو دوو حیزبە بە سەرئەجدان بەو کەشە راستەقینەییە، پێتان وایە نەگەر یەگرتووش بن ئەو هەلومەرجەیی ئیستادا چیبیان پێ دەکەری کە ئەمڕۆ وەک دوو حیزبی جیا ناتوانن بیکەن؟

مامۆستا عەبدوڵای حەسەن زادە: لە نێو کوردەواری دا شتیکی هەبە دە ئێن دارێ بریایان بۆ کەس بەری نەگرتو، بریا وا بایە، خۆزگە وا بایە دەردیک دەرمان ناکا و بۆ کەس ناییتە نان و ئاو، ئەو کە زەمینە موساعیدە یان موساعید نیە جوابە کەیی مەعلوومە، ئەگەر زەمینەیی موساعید هەبایە ئەو چیژنەیان پیکەوہ دەگرت، بەلام ئەو کە داخوا نەگەر ئەو دوو حیزبە بێن بە یەک حیزب چ دەکا کە ئەمڕۆ ناتوانن بیکە، بە باوہری مە شتیکی فەوقولعادە ناتوانن بکا، بەلام تەئسیریکی یە کجاری زۆری بەتایبەتی لەباری رەوانییەوہ لەسەر خەتک و لەسەر کۆمەڵی کوردەواری دەبێ، ئیعتباری ئەو حیزبەیی کە دروست دەبێ پتر دەباتە سەری، خەتک بە ئاییندە خوشبێنتر دەبێ، بەلام خۆ بۆ ئەو پنیوست ناکا کە حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و حیزبی دیموکراتی کوردستان حەتەن یەک بگرنەو، ئەم پێم وایە بە قەولی فارسی رینگەیی دوامان ون کردو، دەنا خۆ ئیستە ئیدی لە سەحنەیی سیاسی کوردستانی ئێران دا تەنیا ئەو دوو حیزبە نیین، ریکخراوی دیکەش هەن. یەکیکی زیاتر، یەکیکی کە مەترە موناقتەیی ئەو ناکەین. بەلام دەبێ بە هەمووانمان ئەو نەرکانەیی دەکەوہ سەرئانمان وەک و حیزبی سیاسی بە هەمووانمان جیبە جێ بکەین، ئەو تەنیا رینگەیی و هاسانتین رینگە و عەمەلێترین رینگەش ئەو دەبە کە

بینه سەر موشتەرەکات، پێک بینی و پیکهوه کاری هاویدش بکهین، نهگینا پینداگرتن لهسەر نهوهی ههتەمن دەبێ کۆمه‌له‌کان ببن به یه‌ک، ههتەمن دەبێ دیموکراته‌کان ببن به یه‌ک به باوه‌ری من نامان‌گه‌یه‌نیته جیه‌ک، چونکه به‌داخه‌وه نه‌زموونیکه ٨-٩-١٠ ساڵه نه‌وه‌مان پێ ده‌لی ته‌نانه‌ت به نیه‌ت کۆمه‌له‌وه نه‌زموونیکه ١٥ ساڵه‌ش، چونکه نه‌وان ساڵی ٢٠٠٠ی زایینی یه‌که‌م جار ئینشعاییان تێکه‌وت، به‌و پینه پیم‌وایه یه‌گرتنه‌که ههتەمن ته‌نسیری هه‌یه، ئیه‌تباری حیزبه‌که‌ی ده‌باته سه‌ری، به‌لام به‌ئێ گۆرینی نه‌وعی له کار و تیکۆشان‌دا له حوزووردا ته‌نیا به بوونه‌وه یه‌کی دوو حیزب یان بوونه‌یه‌کی سه‌ حیزب روو نادا، زۆر نا‌ئوگۆری دیکه له ده‌وره‌یه‌مان هه‌ن که ته‌نسیری ئیه‌یان که‌تر له‌سه‌ره، له خاریجی ئیراده‌ی ئیه‌ روو ده‌ده‌ن یان روویان داوه، نه‌وانه‌ش ده‌توانن کاریگه‌ر بن، نه‌من له‌باردی جه‌به‌شه‌وه زۆر جار ده‌لیم نیستا سه‌بینه‌ی جه‌به‌ پێک بن دووسه‌دی له ئیتران هیچ ناگۆری، به‌لام جه‌به‌ رووحیه‌یه‌ک و هومیدیک ده‌دا به خه‌گی، نه‌وه‌ی نابێ به‌ که‌م بگه‌رن.

له ژماره ٦٦٢ ی رۆژنامه‌ی “کوردستان” دا بلاو بوته‌وه

سه‌رچاوه : مانیپه‌ری کوردستان و کورد / ریکه‌وتی : ٢٢ ی ناگۆستی ٢٠١٥

دوای ٧٠ ساڵ

کوێستان فتوحی

ههنگاوێکی پر بایهخ

حیزبی دیموکراتی کوردستان به خەباتی بێپسانهوه له رێی نازادیی و مافی دیاریکردنی چاره‌نووس بۆ نه‌ته‌وه‌ی کورد، خاوه‌نی

رابردووێکی پر شنگدار و زۆر شانازی و سه‌روه‌رییه. لاپه‌ره‌کانی نه‌و خه‌باته‌ پرپه‌تی له ده‌سکه‌وتی به‌نرخ و نه‌ریتی دیموکراتیانه‌یه که جیگه‌ و پیگه‌ی نه‌و حیزبه‌یان له نیو کۆرۆ کۆمه‌له‌ کوردی و جیهانییه‌کاندا به‌رێزو ئیعتبار کردوه. یه‌کنیک له‌و ده‌سکه‌وتانه‌ی حیزبی دیموکرات هه‌موو کات به‌ بایه‌خه‌وه‌ باسی لێ ده‌کا، بوونی ریکخراوی ژنان و حوزووری ژنان بووه‌ له‌ ریزه‌کانی خۆیدا. دامه‌زرانی ریکخراوی تایبته‌ به‌ ژنان که یه‌که‌م هه‌نگاوی له‌ ده‌ورانی کۆماری کوردستاندا به‌

مه‌به‌ستی هه‌ینانه‌ مه‌یدان و بزواندنی ژنان له‌ پیناو و ده‌ده‌سته‌پینانی مافه‌کانیانه‌دا هه‌تینرایه‌وه، یه‌کنیک له‌و هه‌نگاوه‌ گرنگ و پێشکه‌وتوانه‌یه‌ که واقعی کۆمه‌لایه‌تی کۆمه‌لگه‌ی کوردستانی له‌و ده‌ورانه‌دا به‌تایبته‌ له‌ ناوچه‌ی موکریان گۆری.

ئه‌مه‌رۆ که حیزبی دیموکرات وه‌ک جه‌ماوه‌ریتترین و دێرینترین حیزبی رۆژه‌لاتی کوردستان پێی ناوه‌ته‌ نیو هه‌شته‌مین ده‌یه‌ی ته‌مه‌نی خۆی، له‌گه‌ڵ نه‌وه‌ی میژووێکی گه‌شاوه‌ی تۆمار کردوه، به‌دنیاییه‌وه‌ له‌ زۆر باره‌وه‌ به‌رپرسیاریه‌تی بۆ داهاستوی خوشی دروست کردوه. له‌ پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ ژنانیشدا به‌هه‌مان شێوه‌ چونکه‌ له‌ رابردوودا یه‌که‌م حیزب بووه‌ له‌ کوردستان، خۆینه‌وه‌یه‌کی پێشکه‌وتوانه‌ی بۆ دۆخی ژنان کردوه، به‌رپرسیاریه‌تی قورسی له‌و باره‌یه‌وه‌ ده‌که‌وتیه‌ سه‌رشان. جینی خۆیه‌تی له‌ ٧٠یه‌مین ساڵی ته‌مه‌نی حیزبدا ئاوڕیک له‌ رۆڵ و نه‌خشی ژنان له‌ ریزی نه‌و حیزبه‌دا به‌دینه‌وه‌ و بزانی تا چهنده‌ توانیوه‌تی گه‌شه‌ به‌م بیره‌که‌یه‌ی کۆماری کوردستان بکا. نه‌گه‌ر له‌م میژوووه‌ دوور و درێژه‌ ورد ده‌بینه‌وه‌ و ئاوڕیک له‌و پرسه‌ به‌دینه‌وه‌، پێش هه‌موو شتی ئه‌م پرسیارانه‌ به‌زه‌یندا دێن:

پێشه‌وا قلازی محه‌مه‌د ٧٠ ساڵ له‌مه‌وه‌ به‌ر بۆ هه‌ینانه‌ مه‌یدانی ژنان بۆ نیو بواره‌ جو‌راوه‌کانی کۆمه‌لایه‌تی، سیاسی، فه‌ره‌ه‌نگی و هه‌ند، سنووره‌ ته‌قلیدییه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی کوردی تا راده‌یه‌ک به‌زانند، ئایا حیزبی دیموکرات که خاوه‌نداریه‌تی رییازه‌که‌ی قلازی محه‌مه‌د ده‌کا، توانیوه‌تی له‌و پرۆسه‌یه‌ به‌باشی به‌رێته‌ پێش و به‌رنامه‌ بۆ به‌شاری ناکتیانه‌ی ژنان دا‌ب‌رێژێ؟ ئایا ژنان تا چهند توانیویانه‌

له نیو حیزبه‌که‌ی قازی محهمه‌دا رۆئیکی ئاكتیف بگێرن و کاریگه‌رییان له گۆرینی واقعی کۆمه‌لایه‌تی و ستراکتوری حیزبی دیموکرات هه‌بن؟ ولامی نهم پرسیارانه ده‌توانین به چاوخشان‌دنیکی خیرا به میژووی حیزبی دیموکرات و نه‌خشی ژنان لهم حیزبه‌دا ئاسان ببینیوه‌وه.

به‌دنیاییه‌وه دامه‌زرانی کۆماری کوردستان و سیستمی ئیداره‌ی وڵات، له لایه‌ن نه‌و کۆماره‌وه کاریگه‌ری زۆری له‌سه‌ر ئاگا بوونه‌وه‌ی کۆمه‌نگه‌ی کوردستان له‌و ده‌وره‌دا دانوه، به‌لام نه‌گه‌ر ببینه‌وه نیو قه‌واره‌ی نه‌و حیزبه‌ی بووه هۆی دامه‌زرانی کۆماری کوردستان، ده‌ببینین حیزبی دیموکرات له‌و باره‌یه‌وه به‌پیی پیشکه‌وتنه‌کانی کۆمه‌نگه‌ و هه‌لومه‌رجه‌کان، به‌تایبه‌تی له‌ دوای شۆرش ۱۳۵۷ه‌وه، لانیکه‌م له‌نیو ریزه‌کانی خۆیدا وهک پێویست نه‌یتوانیوه له‌و به‌رنامه‌یه‌ی پیشه‌وا قازی محهمه‌د داپرشت، بیباته‌ پیشی و، ژنانیش له‌و نه‌خش و رۆله ئاكتیفه‌ی ده‌بوو بگێرن نه‌یانگێراوه.

(هێنانه‌به‌ریاسی که‌مووکورییه‌کان، به‌و مانایه‌ نیه، له‌ بایه‌خ و گرتگیی نه‌و کارانه‌ی حیزبی دیموکرات له‌ ده‌یه‌کانی رابردوودا به‌تایبه‌ت له‌ ده‌یه‌تی ۶۰ه‌تاوه‌ی له‌ پێوه‌ندیی له‌گه‌ڵ دیاره‌کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له‌ نیوخۆی رۆژه‌لاتی کوردستاندا کردوونی که‌م بکرتیه‌وه؛ که‌ نه‌و ده‌وره‌ی حیزبی دیموکرات ده‌سه‌لاتی به‌شیک له‌ کوردستانی به‌ده‌سته‌وه بوو، زۆر که‌لتوووری دژه‌ ژنی له‌ ژێرده‌سه‌لاتی خۆیدا سرینه‌وه و له‌ ئاگا کردنه‌وه‌ی خه‌نک له‌سه‌ر مافه‌کانیان زۆر کاری به‌نرخ کرد).

به‌لام ببینه‌وه نیوخۆی حیزبی دیموکرات، ته‌نانه‌ت لهم قوناغه‌شدا حوزووری و رۆلی ژن گریه‌راوی کۆمه‌لیک قه‌ید و به‌نده‌ که‌ دا‌براو نیه له‌ جیهانیی و بێرکردنه‌وه‌ی پیاوسالاری نیو کۆمه‌نگه‌. تاکوو نهم ساته‌وه‌خته‌ش حیزبی دیموکرات له‌گه‌ڵ نه‌وه‌ی له‌سه‌ر رێچه‌ک و رێبازی کۆماری کوردستان ده‌روا، به‌ بیانووی جۆراوجۆر، هه‌ولی نه‌داوه بۆ سرینه‌وه‌ی کۆده‌کانی پیاوسالاری و، خۆی ده‌رباز نه‌کردوه له‌و قه‌یدوبه‌ندانیه‌ی له‌نیو کۆمه‌نگه‌دا ماون. دیاره‌ هیچ پاساو و بیانویه‌ک نه‌م‌پۆ ناتوانی نه‌وه له‌چاوی تیژی یه‌کسانیه‌خواری و رۆشنییرانی راسته‌قینه‌ی کۆمه‌نگه‌ی کوردستان به‌شارته‌وه‌وه که‌ حیزبیکی دیموکرات و سیکۆلارو بێرچه‌پ له‌ ناست دۆخ و رۆلی ژن له‌ کۆمه‌نگه‌ و له‌ نیو حیزبه‌که‌دا هه‌توتست و بریاره‌کانی له‌ ناستیکی شیاوی چاوه‌روانییه‌کاندا نه‌بن.

دیاره‌ حیزبه‌کانی کوردستان، نه‌گه‌ر نه‌تیین هه‌موویان، ده‌توانین بلێین زۆربه‌یان بناغه‌یه‌کی پیاوسالارانه‌یان هه‌بووه و پێوه‌ره‌کانی لاوازیبون و کۆیله‌بوونی ژنیان تیدا به‌هیز بووه. بۆیه زۆر له‌و ژنانیه‌ی روویان له‌ حیزبه‌کان کردوه، نه‌بوونه‌ته شه‌پۆلیکی رزگاریده‌ری «خود» له‌ده‌ست کۆت و به‌نده‌کانی پیاوسالاری و تیکدانی ساختاری پیاومه‌زنی له‌نیو کۆمه‌نگه‌ و نیو حیزبدا.

ئاكتیف بوونی ژنان و رۆل و کارکردنیان له‌ هه‌ر حیزبیکدا پێویستی به‌ باوه‌ریکی قووتی یه‌کسانیه‌خواری هه‌یه و نابێ ته‌نیا وهک دروشمیک لێی بروانرێ. نه‌وه پیاوه‌کردن و چه‌سپاندنی خه‌ونی کۆمه‌نگه‌یه‌کی نازاد و پیشکه‌وتوه‌وه که‌ حیزبیکی سیکۆلار، دیموکرات و پێشرو گرتکه‌ به‌رپرسیارانه‌ کاری بۆ بکات. قسه‌کردن له‌ مافی وهک یه‌ک بۆ ژن و پیاو، شه‌ری گۆرینی عه‌قڵی ده‌وی، شه‌ریک که‌ به‌ فکر ده‌کری. گۆرینی دۆخی ژنان له‌ کۆمه‌نگه‌دا، یان رۆلی ژنان له‌ هه‌ر حیزبیکدا به‌بێ رهنه‌ی زۆر جیددی له‌ نه‌ریته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌ پیاوسالارییه‌کان و به‌زاندنی سنووره‌ ته‌قلیبییه‌کان که‌ بره‌وه‌خۆی له‌ ژنان ده‌ستینیتیه‌وه، مه‌حاله‌ بیته‌ دی. هیچ نا‌ئوگۆریکیش به‌ته‌نیا به‌ دانی دروشم و دانانی قانون و بریار وه‌دی نایه‌ .

په سندرکراوه کانی حیزبی دیموکرات

نه گهر چاو له بریارات و په سندرکراوه کانی حیزبی دیموکرات له پښو نندی له گه گه یه کسانو و ماف و نه رکی ژناندا بکه یین، که به ره می فکر و بییری که سایه تیبیه روشنیبره کانی حیزبه، که مترین ره خنهی له سهره، به لام بو چه سپاندن و به که لتوور کردنی بریار و په سندرکراوه کان کاری جیددی و بایه خی شیایوی خوی دهوی. نه گهر که لتووری پیاوسالاری و نه ریتی کومه لگهی کوردستان له رابردوودا کاری کردوته سهر که شه نه گردن و ناستی روشنیبری له کومه لگه دا و به تایبته له سهر ژنان، له ده ورانه کانی دواپی دا له نیو ساختاری حیزبدا له و په روره ده و له و ئیراده راسته قینه به به و رادیه نه بووه بو گه شه و سهر خستی له و پرۆسه یی له په سندرکراوه کانی حیزبدا هه بوون. یانی په روره دهی فکری تاکه کان له لایه نه ده سالاتی سیاسی حیزبه وه، له گه گه بریارو په سندرکراوه کان هه ماهه نگ نه بووه. باور به یه کسانو و هاوسه تگرده نه وی نیوان مرقه کان ده بی له گرنگیدان به په روره ده و باره نیانی ئینسانه کان دا بوی بگه ریین، که حیزب له مونسباتی نیو خوی دا به ووشیوه به گرنگی به په روره ده یه کی پیشکه وتوانه و یه کسانو خوزانه نه داوه که گورانیکی قوول له نیو ریزه کانی خوی دا دروست بکا. ریه رانی سیاسی حیزبی دیموکرات هه مووکات نه م قسه یان دوویات و چه ندیات کردوته وه که به هوی له و هه لومه رجه تایبته تیبیه، واته شه ری چه کداری و هه لومه رچی سیاسی کوردستان، حیزب نه ییتوانیوه نامانجه کانی خوی له باره ی دوخی ژنان له کومه لگه دا پیاده بکا! به لام ئایا نه م قسانه تاکه ی ده توانی قه ناعهت به نه سلئ نه مړو و سبه نیی روژه لات بینئ؟

ریه بری حیزب وهک ئورگانیزمیک، سهره میانه شه ری له گه گه کوی له و که لتووری ژن وهک بوونه وه ریکی لاواز نیشان ده دا، نه کردوه. هه ریوه تاکوو نه م سالانه ی دواپیش بوونی ژن له مهیدانی خهباتی سیاسی و پیشمه رگایه تی دا له نیو رای گشتی خه لکی کوردستان و ته نانهت بو ژور له تاکه کانی نیو حیزبیش به زه حمهت قه بوول کراوه، نه گهر قه بووتیش کرابی، چاویکی به که میینی هه ر له گه گه بووه. بویه ده بیین ئیستاش پاش نه م هه موو ساله دوی بریاره که ی پیشه وا قازی محهمه د سه رکوماری کوردستان، بو هاندانی ژنان بو نیو مهیدانی خهبات و سیاست و به نیسه ته له و ئالوگوردی له ئیستای کومه لگهی کوردستان دا دروست بووه و له و موشارکه ته ی ژنان له بواره جوړاوجوره کان دا هه یانه، لانی که م له ریزه کانی حیزبی دیموکرات دا به به راورد له گه گه گوران و پیشکه وتنه کان، له و به شاداری و موشارکه ته نابینری و ژن نه ییتوانیوه روئیکی کاریگر و کلیدی له ژبانی سیاسی حیزب دا هه بی. ریژدی که میی ژن له ریزه کانی حیزبی دیموکرات و له ناستی بریاران دا، ده رخری نه م بوچوونه یه.

راسته هه مووکات ژنان وهک پشتیوانانی سهرکی و به توانی خهباتی مافخوزانه ی بزوتنه وهی کورد ناسیندراون، به لام له کرده وه دا نه م پشتیوانانه، له نیو ساختاری حیزبی دیموکرات دا زورتر وهک هیزیکی پاشکو ولاواز دیان، تا ئیستاش له و هیزه یان نه لانیکه م بتوانن خویان له م پاشکویه تیبیه بیننه ده ر. جگه له وهی به کرده وه سهره رای هه موو که نلوکوسپه کان ژنان له بزوتنه وه دا به شدار بوون و جگه له وهی له مانفیستی حیزبیش دا هاوسه تگی ده بیبری، به لام له کرده وه دا له ساختاری حیزبدا ناهاوسه تگیه کی زور ده بیبری. چونکه هیزی به ریوه به ر، بریارده ر و په روره ده کاری حیزب نه ک هه ر پیاوان بوون، به لکوو زوریان له و پیاوانه بوون که نه م ریفورمه یان له خویان دا دروست نه کردوه، یان له و که لتووریان له خویان دا نه سرئوته وه، که لتووریک که ژن به مرقه یکی لاوازر له پیاو ده بینی. هه میشه وهک هیزیکی پشتیوان چاو له ژن کراوه، نه ک وهک هیزیکی له مهیدان.

بیگومان نهم مهسه له یه پیوستی به خهسارناسییه کی ورد و لیکۆئینه وه و دهرژناتی ناماریکی روون هه یه، به لام ههر به چاوخشان دینکی سه ریپی، دهرده که وی ژنان له چاو پیاوان دهرسه دینکی زور کهم له بهر پرسیاره تییه کلیدییه کانیاان هه بووه. دیاره حاشای لیناکری نهمه به شیکی بو نهم دهگه ریته وه ههر نه سل دا ریژدی ژن له حیزبی دیموکراتدا به هوی نه و تیروانینه زانه ی له کۆمه لگه دا به رانه به ژن هه بووه کهم بوون. نهمه خوی باسیکی تاییه تی هه ل دهگری. نهمه ی دیکه شی دهگه ریته وه بو نه و هۆکارانه ی له سه ره وه باس کران. به لام

قسه له و ژنانه یه که روویان له ریزی حیزبی دیموکرات کردوه و قسه له و ریکخراوه یه که حیزبی دیموکرات دایمه زرانده، بو نه یانته وانی میژوو یه کی جیاوازتر له وه ی نیستا دروست بکه ن؟

ژنانیش له مه هه نسه نگاندن و ره خنانه به ده ر نین

ژن خوی له خولقاندنی دۆخیک که له کۆمه لگه دا به سه رییدا سه پاوه کاریگه ری زوری هه بووه. خوی قه بوونی نه و بالاده ستییه ی پیاوی کردوه، خوی نهم هه لاواردنانه ی قه بوول کردوه. له راستدا هیچ هیژیک ناسان واز له دهسه لاتی خوی ناهینن یان دابه شی ناکاتا، پیاو نه و هیزه یه که به رده وام بو مانه وه ی هیژ و دهسه لاتی خوی له به ربه ره کانی و مه لانه ی دا بووه. پیاو له نیو کۆمه لگه ی کوردستان به نه جزابه کانیشیه وه ههر کاتیک ویستیتی واز له به شیک له دهسه لاته که ی بینن، به دانیاییه وه ناچار کراوه. له حیزبی کوردی دا ژن نه و ئیراده به هیژدی له خوی نیشان نه داوه که نهمه مۆدیله ههر پیاو فه رمانده و به رپرس و ریبه ری و سکرته یر بن، بگورن. هه رچه ند له مه شیان دا ژنی کورد تاوانباری سه ره کی نیه.

گۆرینی نهم دۆخه په ره رده یه کی ستراتیژی ده ویست بو پیگه یانده ی مرقۆی یه کسانیه خواز بو هاوسه نگ کردن و بو نهمه ی ئیراده و هیژی ده روونی به ژن به خشریته وه و نهم ترسه ی له نیو بنه ماله و کۆمه لگه دا له گه ئی بووه و ههر له منداییه وه فرچی پیگرتوه، بته وانی له خوی دا بسریته وه. مرقۆیک بره وابه خوی و نه و هیژه ده روونییه ی نه بن، ناتوانن نه و کۆسپانه ی دینه سه ره رنی له گه ئیان رووبه روو بیته وه و لایانه برن.

دروستکردنی هاوسهنگی پیوستی به ریژدی زوری ژنی نازا، ناگا و به ئیراده و به پیاوی به ربه ریخواز هه بووه که به داخه وه له حیزبی کوردی و ریکخراوی ژنانه ی کورددا تاکوو نه مرقۆش له و باره یه وه نهم هیژه دروست نه بووه که نه و هاوسهنگییه دروست بکا و ساختاره پیاوسالاره و بگورن. دیاره ژنی به هیژ، بره و به خو، ناگا و پیاوی یه کسانیه خوازی راسته قینه، زهمینه ی کۆمه لایه تی پیشکه و ته ووی پیوسته. بنیاتنانه ی داها ته ویه کی جیاواز له نیستامان پیوستمان به و زهمینه یه و به خهباتیکی فکری ژنان و پیاوانی یه کسانیه خواز له نیو حیزبی دیموکراتی کوردستان دا هه یه. به تاییه تی نهم به رپرسیاره تییه له حیزبی دیموکراتدا به شیکی زوری ده که ویته سه ره شانی خودی ژنان و ریکخراوی یه که یه تی ژنانه ی دیموکراتی کوردستان که نهم حیزبه دایمه زرانده. به و هیوا یه له هه شته مین ده یه ی ژنانه ی حیزبدا قوناهیکی نو ی له خهباته دست پن بکرن.

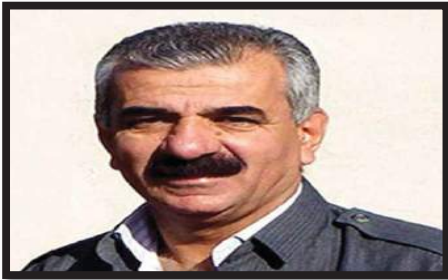
له ژماره ٦٦٢ ی رۆژنامه ی "کوردستان" دا بلا و بوته وه

سه رچاوه : ما ئه پهری کوردستان و کورد / ریکه وتی : ٢٢ ی ناگۆستی ٢٠١٥

حیزبی دیموکرات و سپاردنی دهسهلاتی بهرپویه بهی به شوراگان

عومەر باڵەکی

حیزبی دیموکراتی کوردستان هەر له سهرهتای دامهزانییهوه باوهری قوونی به دهسهلاتداریهتی خهتک ههبووه و ههموو کات داواکاری

نهوه بوو که خهتک دهبی ئیداری ولاتی خویان بکهن. نهو باوهره له ماوهی ۷۰ سالی رابردوودا له شوعار وکار و کردوهکانی حیزبی دیموکرات دارنگی داوتهوه.

حیزبی دیموکراتی کوردستان دواي دامهزران و کار کردن بۆ پیشکتهوتنی کۆمهنگای

کوردستان و زمینهخۆش کردن بۆ راکهیانندی کۆمار له رۆژی ۲ی ریهبندانى ۱۳۲۴ شهعهیهتی به دهستهوگرتنی دهسهلاتی سیاسی و بهرپویههری ناوچهی ژیر دهسهلاتی

دوارۆژی کۆماری له کۆبوونهوهیهکی ۲۰هزار کەسی له خهتک وهردهگرئ و خهتک لهو کۆبوونهوهدا چارهروانی خوی له حیزبی دیموکرات له ۶ خال دا گهلا نه دهکا و روویهرووی کومیتهی ناوهندی حیزب دهکاتهوه و ئیفتخار دهکا که حیزب جنیبهجنیان بکا و نهوهی لهو نووسینهدا مهبهستمانه ئیشاری پئ بکهین خالی ۲ی نهو راکهیانلدارویه که باس له دامهزرانی مهجلیسی شورا دهکا و داوا دهکا بۆ نهو مهبهسته بهستینی ههلبژاردن له نیو کۆمهنگادا له لایهن حیزبهوه ناماده بکری. بهلام به داخهوه تهمهنی کۆمار نهوهنده کهم بوو که نهیتوانی نهو هههله بهستینه بۆ ههلبژاردنی مهجلیسی شورا له نیو خهتک دا برهخسینی.

دواي رووخانی کۆمار حیزبی دیموکرات کهوته قوناعیکی دیکهی خهبات بهلام قهت لهو باوههری خوی پاشگهز نهبووه و ههمووکات و پئ به پینی خهبات بۆنازادی کاری بۆهاتنهدی نهومهبهستهه کردووه و کاتیک سالی ۷۵ی ههتاوی به هوی رووخانی نیزامی پاشایهتی، حیزبی دیموکراتی کوردستان توانی خهباتی ناشکرای خوی دهست پئ بکاتهوه و خهتک به ئیشاو روویان له حیزب کرد و له روانگه و بییری خهتک دا حیزب ههمان دهسهلاتداری سهردهمی کۆمار بوو و چارهروانیان له حیزب بوو که دهبی بۆ بهرپویههری ولات جیگا ووزیفههی دهسهلات و حاکمیهت بگریتهوه. بۆیه بۆ چارهسهری گیروگرقتی رۆژانهی خویان، نابوووری و کۆمهلایهتی روویان له بنکهوه دهفتهرو شۆینی کاری حیزب دهکرد و نهوه ببوووه هوی نهوه که بهشینک له وزه و توانای کادر و پیشمههرگهوه نهندامه چالاکهکانی حیزب له خزمهت چارهسهرکردنی گیروگرقتی خهتک دابن. نهوه له راپۆرتی کومیتهی ناوهندی بۆ کۆنگره چوار بهروونی رهنگی داوتهوه ولهگهله نهوهداوهک گرفت بۆکاری حیزب باسی دهکا، بهلام بۆ چارهسهری وگرینگیدان بهمهسهلهکه باس له پیویستی دامهزراندنی شوراگان دهکا. «داواي سهرکهوتنی شۆرشی کهلانی ئیران، زۆربهی خهتک به تاییهتی خهتکی گوندنشین بۆ چارهسهری گیروگرقتی رۆژانهیان روو له ریکخراوهکانی حیزب دهکهن و نهوه خوی دهخهری باوهرمههناوبوونی خهتک به حیزبه و ئیمه دهبی ریز بۆ نهو باوهرمههنا بوونه دابنن، بهلام لایهنی خراپیشی بۆ تهشکیلاتی حیزبی ئیمه ههیه نهویش ریکخراوهکانی حیزبی بوون به جۆریک له ئیداری دهوتنهتی و له ناکام دا ریکخراوهکانی حیزبی ئیمه ناتوانن چارهسهری گیر وگرقتی خهتک بکهن چونکه ئیمکانات پیویستمان له بهردهست دا نییه لهلایهکی دیکهوه له بهرپویههری نهوهرک و پئ سپێردهراوی حیزبی وه داوا دهکهن ... بۆ چارهسهری نهوهرگرتنه دهبی کارهکانی رۆژانه و نابوووری خهتک بدریتته دهستی شوراگان ههه بۆیه له نیستا دا پێک هینانی شورا له گوندهکان و شارهکانی کوردستان بهکێک له نهوهرکه گرینگهکانی سیاسی ئیمهیه.»

به داخهوه داسه پانندی شهر له لایهن کۆماری ئیسلامییهوه به سهر کوردستان نهو فورسهت و ههلهی نهدا که ههر ئهوکات خهئکی کوردستان له ریگای ههئبژاردنیکی دیموکراتیکهوه نوینهرائی خویان ههئبژیرن و له ریگای شوراكانهوه کوردستان بهرئیهو بچن. بهلام دیسان حیزبی دیموکرات دهستی له سهر دست دانناو له کۆبوونهوهی بهرینی کومیتهی ناوهندی ۱۳ / ۴ / ۱۳۶۰ بریاری دا پیشنیار بکری ههتا ناخری پاییزی ۱۳۶۰ له ههموو گوند و ناوچه و شاروشارستانی رزگارکرای کوردستانی ئیران دا شوراكانی خهئکی ههئبژیردین و ههر بو ئهوه مهههسته گهئالهیهکی له ژیر ناوی «گهئالهئ شوراكان» پهسهند کرد و له پیشهگی گهئالهکه دا ئیشاری به پنیوستی بوونی شوراكان کردوه و دنووسی: «له ههلهوهرجی نهمرۆی کوردستان که ههموو مافی رهوی خهئکی کوردستان له لایهن حکومهتی کۆنه پهستهوه پنی شیل کراوه و جگه له داسه پانندی شهر مائویرانگهر، گهمارۆی ئابووری داخستنی ئیدارهكان و تهئانهت دهرمانگا و نهخۆشخانهو فیرگهكان، دهرتانی ژینی لهگهئالی ئیمه بریوه پنیوسته بو بهرئیهبردنی کار و باری ناوخویی و کۆمهئالیتهتی له ریگای دامهزراندنی شوراكانی گهل به کردوه خهئکی کوردستان چارهئورسی خوی به دستهوه بگری و جارئکی تر بو گهئالانی ئیران و جیهان دهری خا، که ئازادبخواز، پیشکهوتوو، شۆرشگیره و دهتوانی له رهشترین رۆژگاریشدا ههمووکهئند وکۆسپی ژیان لادا و بهسهر چارهئورسی خوی دا زال بی» گهئالهئ شوراكان له سههرتایهک و ۷ بهش و ۲۲ خال پیک هاتوه که باسی له شته گشتیهکان، مهرجهکان بو ههئبژاردن و ههئبژیران، رادهی سهلاحیهت و نهركی شوراكان، داهات و دهرکهوتی شوراكان و هیزی ئیجرائی شوراكان دهکا.

دوای پهسهند کردنی نهو گهئالهیه له لایهن کومیتهی ناوهندی حیزبهوه له زۆریهئ گوند و ناوچهکانی له ژیر دهسهلاتی هیزی پیشمههرگه که بهناوچهی ئازادکراو ناودیر کرابوون ههئبژاردنی شوراكان بهرئیهو چوه به کردوه شوراكان کار و باری رۆژانه کۆمهئالیتهتی و ئابووری خهئکیان گرته دست و بو کاری ئیجرائی هیزی پیشمههرگهی حیزبی دیموکراتیان له نهختیار دا بوو ههتا پیک هیسانی هیزی که له ئیختیاری شوراكان دابی، له تن بیینی خانی ۲۲ له بهشی ههوتهم گهئالهکه داهاتوه: «تا پیک هاتنی نهو هیزه پیشمههرگهکانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران له سهر داخواری شوراكان نهو نهركه به جی دینن.» بهلام هیتره یهک له دوای یهکهکانی کۆماری ئیسلامی دهرفتهتی ئارامی به کوردستانی نهدا و حیزبی دیموکرات و هیزی پیشمههرگه تاکتیکی شهریان گۆری و بهره و قوناعی پارتیزانی شهریان گواستهوه. بهلام بهو حالهش شوراكان کارایی خویان ههر بوو نهوتتا له راپۆرتی کومیتهی ناوهندی بو کۆنگرهی ۶ بهو شیوهیه باس له گرئگی شوراكان و پنیوستی پیشنگیریان له لایهن هیزی پیشمههرگهوه دهکا.

«له ناوچه ئازاد کراوهکان، شوراكان ههر وا درئژه به کاره کۆمهئالیتهیهکان خویان دهن له زۆریهئ گوندهکانی نیوه ئازاد و تهئانهت له هیئدی که گونده داگیرکراوهکانیش، شورا ههئبژیردهراوهکانی خهئک ههر له جینی خویان و پشتگیری و به هیزیکردنی شورا ههئبژیردهراوهکان بی شک له پنیوسته گرئنگهکانه له لایهن حیزب و به تایبهتی له لایهن هیزی پیشمههرگهوه، چونکه شوراكان کۆسپییکی گهورهن له سهر ریگای حاکمیهتی کۆماری ئیسلامی و ههم وهک پیگهیهک دینه نهژمار که حیزبی ئیمه دهتوانی پشتیان پنی بههستی.» شک لهوه دا نییه نهگهر شهری داسه پاو و دیکتاتۆری و ملهوری کۆماری ئیسلامی نهو مهجال و دهرفتهتی بو حیزبی دیموکرات هیشتباوه، حیزبی دیموکرات ههرودکی به کردوه سهئماندبووی پشتی نهو باوهردی خوی دهگرت و سیستمی بهرئیهبردنی ولات له لایهن شوراكانهوه دهکرد به نهمری واقع. پیگومان باوهر به دهسهلاتی خهئک و ریخستنی گهئاله و یاسا و ههئبژاردنی شوراكان دهسکهوتییکی به نرخه له میژووی ۷۰ سالهئ حیزبی دیموکراتی کوردستان دا.

گەلاوێژ و میژووی نوێمان

قادر وریا

مانگی گەلاوێژ، هەم وەبیرھێنەرەوێ گرتگرتین و خوشترین رووداوێ لە میژووی نوێ و هاوچەرخی گەلی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستان دا، هەم گەلەکەمان و خەتکی ئێران دەخاتەوێ یادی چەند رووداوی تال و خویناوی.

گەلاوێژ، ئەو مانگە یە کە کۆمەڵەی ژێانەوێ کورد «ژ.ک» (١٩٤٢) و حیزبی دیموکراتی کوردستانی تیدا دامەزراوە (١٩٤٥). ئەم دوو رووداوێ هەر کامیکیان لە میژووی گەلی کورد دا، جینگاو شوینی خۆیان هەبە. یەکەمیان، رووداویکی گرتگ بوو، چونکە یەکەم ئەزموونی خەتکی کوردستان لەو بەشە نیشتمانهکەیان لە پیکھینانی ریکھراو کۆمەڵەی سیاسی و خەباتگێرو نیشتمانهپەرور دابوو و، توانی ببێ بە دەسمایە و بنچینە بۆ دامەزرانی حیزبکی سیاسی و سەردەمیانە. بۆ گرتگی دووھەم رووداویش هەر ئەوێندە بەسە بلین وەرچەرخیکی لە ژێانی

سیاسی بەشیکێ گەرە لە نەتەوێ کورد دا خولقاندو خەباتی نەتەوایەتی و نازادیخوازانە گەلی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستانی خستە سەر رێڕەوێکی نەپساو، پێشکەوتنخوازانە و مۆدێرنو، بوو بە سەرچاوە و هەوینی رووداو و ئالوگۆری سیاسی گرتگو میژووی لە ژێانی مێللەتیک دا.

بەلام گەلاوێژ بێر خەرەوێ هیندیک رووداوی تال و خویناوییشە، کە لە هەمووانیان گرتگتر ئەو رووداوانەن کە هەر دووکیان راست لە ٢٨ی ئەم مانگە دا، روویان دا. یەکەمیان کودتای ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٣٢ی رێژیمی پەهلەوی لە دژی حکومەتی نیشتمانی دوکتور موسەددیق، کە بوو هۆی لەسەرکاراچوونی موسەددیق، شکان و پاشەکشە بزووتنەوێ نیشتمانی لە سەرانسەری ئێران دا. دووھەم، راگەیانندی فەرمان یا فتوای جیهاد لە دژی گەلی کورد لە لایەن خومەینی یەووە لە ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٥٨! بەئێ لە ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٥٨، خومەینی رێبەر و بنیاتنەری کۆماری ئیسلامی ئێران، کە شینگیری و خۆراگری خەتکی کوردستان لە سەر داواکردنی نازادی و مافە نەتەوایەتی یەکانیان، توورەو هەراسانی کردبوو، «فەرمانی جیهادی لە دژی خەتکی کوردستان دەرکردو فەرمانی بە «فتوای سەگانه» (*) دا بە هەموو هیزو توانایانەو هێرش بەرنە سەر کوردستان و بە فرۆکە و هیلێ کوپتێر پردیکی هەوایی بۆ نیو کوردستان سازیکەن، لە ماوێ ٢٤ سەعات دا بیگرن و بۆخۆشی فەرماندەیی هیزە چەکلارەکانی بەدەستەو گرت».

خومەینی بۆ جن بە جن کردنی فتوا بەدناوێ کە خۆی چەندین مۆری جینایەتکاری وەک مستەفا چەرمان، سەببیدی شیرازی (کە بە قەسەبی کوردستان ناویانگی دەرکردبوو) حەسەنی، نوێنەری خۆی لە نازەربایجانی رۆژناو (پاریزگە ورمێ) و خەتخالی جینایەتکار کە دەستووری ئیعدام کردنی دەیان رۆلێ کوردی لە بێدادگاکانی رێژیم دا دەرکرد، وەک بەرپرسی بەرپۆوەبردنی فەرمانی خۆی لە کوردستان دیاری کردو هیزیکێ زۆری رەوانە کوردستان کرد . . . (١)

سه‌رکه‌وتنی کودیتای ٢٨ گه‌لاوێژ، له دوو بارهوه بۆ خه‌ئکی رۆژه‌ه‌لاتی کوردستان و حیزبی دیموکرات تال و ناخۆش بوو. له‌لایه‌که‌وه ئه‌وانیش وه‌ک هه‌موو خه‌ئکی ئێران جارێکی دیکه‌ شایه‌دی زالبوونه‌وه‌ی دیکتاتۆری و سه‌ره‌رۆیی به‌سه‌ر ئه‌و و‌لاته‌دا بوون، خه‌ئکی ئێران بۆ ده‌وره‌یه‌کی ئه‌وسه‌ر نادیار له‌ گه‌یشتن به‌ ماف و ئازادی‌یه‌کانیان دوور که‌وته‌وه. له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه خه‌باتی گه‌لی کورد له‌ ئێران و تیکۆشانی حیزبی دیموکرات که‌ له‌گه‌ڵ گه‌شه‌کردنی بزوتنه‌وه‌ی نیشتمانی سه‌رانه‌ری، له‌ دوا‌ی رووخانی کۆماری کوردستانه‌وه به‌ شینووه‌یه‌کی بن‌وتنه‌ په‌ریان گرتبوو، ناچار به‌ پاشه‌کشه‌ بوون.

به‌لام خانی هاو‌یه‌شو سه‌رنج‌راکێش له‌ دوا‌ی هه‌ر دوو ٢٨ گه‌لاوێژ له‌ کوردستان، به‌رده‌وامی خه‌بات و تیکۆشان له‌لایه‌ن حیزبی دیموکرات و گه‌لی کورد به‌ دژی دیکتاتۆری و سه‌ره‌رۆیی و له‌ پیناوی ئازادی و مافه‌ نه‌ته‌وايه‌تی‌یه‌کانی ئه‌و گه‌له‌دا بوو. دیاره‌ له‌ نیوان ئه‌و دوو هه‌لومه‌رده‌دا (هه‌لومه‌رجی سیاسی و گشتیی ئێران، کوردستان و حیزبی دیموکرات له‌ دوا‌ی ٢٨ گه‌لاوێژی ١٣٣٢ و ١٣٥٨)، جیاوازی زۆر هه‌بوو.

ئه‌گه‌ر له‌ دوا‌ی ٢٨ گه‌لاوێژی ١٣٣٢ه‌وه، رۆژه‌ خه‌بات‌گیره‌کانی گه‌لی کورد و تیکۆشه‌رانی حیزبی دیموکرات، له‌ ئێو به‌ندلیخانه‌کان و له‌ ده‌ربه‌ده‌ری و دووره‌ و‌لاتی‌دا نه‌یان‌ه‌یشت کوانوی خه‌بات به‌ دژی رێژیی پاشایه‌تی دابم‌رک و له‌ سا‌له‌کانی ٤٦ و ٤٧ه‌م خه‌باته‌یان به‌ را‌په‌ڕینی چه‌کدارانه‌ و پر له‌ فیداکاری خویان گه‌یانده‌ چله‌ پۆیه، له‌ دوا‌ی ٢٨ گه‌لاوێژی ١٣٥٨ه‌وه، کوردستان بۆ ماوه‌ی نزیک به‌ دوو ده‌یه، له‌ ژێر پینی هینرشکه‌ران و ئینسانکوژی کۆماری ئیسلامی‌دا بوو به‌ یه‌ک پارچه‌ ناگر. گه‌لی کورد له‌ خه‌بات و به‌ره‌ره‌کانی‌یه‌کی نابه‌رامبه‌ردا که‌ حیزبی دیموکراتی کوردستان رۆتی یه‌که‌می له‌ به‌ریوه‌بردنی‌دا هه‌بوو، نیشتمانی خۆی کرد به‌ سه‌نگه‌ری کۆنه‌دان و به‌ چۆک دانه‌هاتن له‌ به‌رامبه‌ر زۆرداری و دیکتاتۆری کۆماری ئیسلامی‌دا. خه‌باتیک که‌ له‌ هه‌لومه‌رجی ئیستا دا ئه‌گه‌ر چی به‌ شینووی چه‌کداری خۆی نانوێن، به‌لام چونکه‌ هه‌نگری ئامانه‌کان و داخوازه‌کانی خه‌ئکی رۆژه‌ه‌لاتی کوردستانه‌، و را‌په‌ردوو‌یه‌کی پر له‌ سه‌ره‌ری و قوربانی‌دانی هه‌یه، هه‌ر وا خۆشه‌ویست و جیکای پشتیوانی گه‌لی کورد له‌م به‌شهی کوردستانه‌. ئه‌وه‌تا هه‌ر له‌ ژێر ده‌سه‌لاتی جه‌ه‌ننه‌می ئه‌و رێژییه‌ی ئیستا دا چه‌ندین جار دیتوومانه‌، ئه‌و خه‌ئکه‌ هه‌ر که‌ هه‌ل و ده‌ره‌تیک ته‌نانه‌ت بچووک و به‌رته‌سکی بۆ دیته‌ پێش، بۆ نیشاندانی پشتیوانی خویان له‌ حیزبی دیموکرات و خه‌باته‌که‌ی ده‌یتۆزنه‌وه.

یه‌کیکی دیکه‌ له‌ بیره‌وه‌رییه‌ ناخۆشه‌کانی مانگی گه‌لاوێژ، ئه‌و کوشتاره‌ بوو که‌ سا‌لی ١٣٦٧ه‌ تاوی و به‌ دوا‌ی راوه‌ستانی شه‌ری نیوان دوو رێژیی ئێران و عێراق دژی به‌ندییه‌ سیاسیه‌کان وه‌رێ خرا. ده‌سپێکی ئه‌و کوشتاره‌ که‌ تا کۆتایه‌یه‌کانی مانگی سه‌ره‌ماوه‌زی خایاند، ده‌گه‌ریته‌وه‌ بۆ کۆتایه‌یه‌کانی گه‌لاوێژی هه‌مان سا‌ل. به‌ هۆی ئه‌م کوشتاره‌وه‌ هه‌زاران که‌س له‌ رۆژه‌ خه‌بات‌کاره‌کانی و‌لات که‌ سا‌لانیکی بوو له‌ به‌ندلیخانه‌ له‌ ژێر ئازار و نه‌شکه‌نچه‌ دابوون، گیانیان لی نه‌ستیندا.

به‌لام ته‌م وه‌ه‌وری دیکتاتۆری تاریکیه‌ره‌ستا، نه‌یتوانیوه‌ تریفه‌ی گه‌لاوێژی رووناکی بۆ هه‌میشه‌ بشاریته‌وه‌. شای ئێران که‌ به‌ کوده‌تای ٢٨ گه‌لاوێژ ویستی به‌رۆکی رێژییه‌که‌ی به‌ یه‌کجاری له‌ چنگ بزوتنه‌وه‌ی نیشتمانی و ئازادیخوازی خه‌ئکی ئێران ده‌ربینی، سه‌ره‌نجه‌م ٢٥ سا‌ل دواتر خۆی و رێژییه‌که‌ی، تووشیان به‌ تووشی بلیسه‌ی رق و تووره‌ی په‌نگه‌واردووی ئه‌و خه‌ئکه‌وه‌ بۆوه‌ و ئه‌م جار هه‌یج شتیک فریایان نه‌که‌وت. خومه‌ینی دامه‌زرینه‌ری رێژیی کۆماری ئیسلامیه‌ی که‌ به‌ راگه‌یاندن شه‌ر دژی خه‌ئکی کوردستان له‌ ٢٨

گهلاویژی ١٣٥٨ دا، پینی وابوو دوای نهو لهشکرکێشیه به چهند رۆژنیک خۆراگری نهو خهتکه تیک دهشکینی و کوردستان دهکا به ماستی مهییو، ١٠ ساڵی کۆتایی تهمهنیسی تپیهر بوو و ههر نهو ئارهزووی نههاته دی و سهڕنهنجام نهو ئارهزووی برده بن گل. ههر وا که به کوشتاری بهندییه سیاسییهکانیش نهیانتوانی کۆتایی به خهبات و تیکۆشانی ئازادیخوازانی ئیرانی دژی نهو رێژیمه بینن.

نهمه جهبیری میژوووه. له دوا جار دا دهبن تاریکی و ستهم و دیکتاتوری برۆن و رووناکی و حهق و ئازادی، سهڕیکهون.

(*) مهبهستی خومهینی له «قوای سهگانه» ههر سن هیزی چهکداری زمهینی، ههواپی و دهریایی بوو. ناوبراو نهوهنده له خۆراگری خهتکی کوردستان بهرامبهر رێژیمهکهی تووره و داخ له دل بوو له خوی نه پرسیبوو هیزی دهریایی به کوئی دا بگاته کوردستان و سهڕ له گهت گهتی کورد بکا؟!!

(١) کوردستان، ژماره ٢٧٤ گهلاویژی ١٣٧٨ وتاری «ئاوڕیک له بیست ساڵ شهڕ له کوردستان» دا، م. مهعرووفی

له ژماره ٦٦٢ ی رۆژنامهی «کوردستان» دا بلاو بوتهوه

سهچاوه : مانیپیری کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٢٢ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

دیموکرات و دیموکراتیزاسیون کردنی دیموکرات!

خالد محهمه زاده

لیئون ئە پستین (epstein) بیرمه‌ندی زانستی سیاسی ده‌ئێ. «سەرده‌می دابه‌شکردنی حیزبه‌کان به پێی میتۆدی ئیڤانۆلۆژی به‌سەر

چوو و ده‌بێ له ئیستا قسه له سەر دوو جور حیزب له پۆلینه‌ندی حیزبه سیاسییه‌کان بکه‌ین، ئەویش بوونی ئەحزابی دیموکراتیک و نادیموکراتیکه. واته گرنگ نیه ئەم حیزبانه سەر به کام ئایڤانۆلۆژیایو فیکره‌ی سیاسین، نه‌وه‌ندی گرنگه که ئەم حیزبانه له کارکردو ره‌فتاری سیاسی و هه‌لسوکه‌وتیان له گه‌ل کۆمه‌لگاو له نێو خۆیان چهنده پایه‌ندی بنه‌ماکانی دیموکراسین.

ئەم قسه‌یه ده‌که‌ین به پێوه‌رو بنه‌مایه‌ک بۆ قسه‌ کردن له سەر دیموکراسی حیزبی کوردی و ده‌پرسی حیزبه‌کانی ئیمه له کوێ ئەم پۆلین به‌نده‌ن؟

ئه‌گه‌رچی نابێ نه‌وه‌شمان له بیر بچێ دۆخی داگیرکاری کوردستان، ئایڤانۆلۆژیک بوونی ئەحزابی سیاسی و که‌لتوری کاری حیزبی که زیاتر له سەر بنه‌مای ستالینی بووه تا ناستی دژایه‌تی کردنی چه‌مکی دیموکراسی به بیانوی خه‌بات دژی ئیمپیریا لیستی و سه‌رمایه‌داری و ناسیونالیزمی عه‌شیره‌یی ئەو مه‌جاله‌ی لای ئیمه که‌متر پیکه‌یناوه بۆ بونیادنان و قسه‌ کردن له سەر قۆمی دیموکراتیکی حیزب، به‌لام له کۆمه‌لیک قوناعی میژوویی هه‌م ئەحزابی به نێو «دیموکرات» سه‌ریان هه‌لدا و هه‌م ریه‌رانیک ده‌بینرێن که له تینۆری و کارکردی سیاسی خۆیان، چه‌مکی دیموکراسی بۆیان له نه‌وله‌وییه‌تی کاری سیاسی بووه به تایبه‌ت ده‌بێ پێ و شوێنی ئەم چه‌مکه‌ و هه‌نگرانی له رۆژه‌لات له حیزبی دیموکرات هه‌تبه‌گه‌رین و پرسی ئایا ئەم حیزبه وه‌ک ناوه‌که‌ی دیموکراته؟!

بینگۆمان حیزبیک وه‌ک حیزبی دیموکرات ئه‌گه‌ر به به‌راورد له گه‌ل حیزبه‌کانی تر زۆرتین قسه‌ی له سەر دیموکراسی کردیته و که‌سیکی وه‌ک قاسملو بگاته ئەو ناسته له بیرکردنه‌وه که پێی وابێ: «نابێ به بیانوی خه‌بات دژی داگیرکاری خه‌بات بۆ دیموکراسی وه‌لا بنریت»، ئەوه به‌رپرسیاره‌تی ئەم حیزبه به‌رامبه‌ر به دیموکراسی و نازادی هه‌م روو به نێوخوی و هه‌م روو به ده‌ره‌وی، هیچ که‌متر نیه له هه‌ولی ئەم حیزبه بۆ رزگاری نیشتمانی.

به‌لام ئەزموونی ۷۰ سال چالاکی ئەم حیزبه له‌م که‌رته پیمان ده‌ئێ دیموکراسی حیزبی زۆری ماوه بۆ نه‌ه‌ادینه‌بوون هه‌م وه‌ک ساختاری کاری ریکخواه‌یی و هه‌م وه‌ک که‌لتوری کاری سیاسی، هاوکات غایب بوونی ریه‌رانی دیموکراسیخواز له‌م پارته له زۆر قوناع دا زیانی زۆر

گهوری تا ئاستی لیکنترازان و یهکتر قبولنهکردن داوه، واته له نهبوونی ساختارگهلی دیموکراتیک، تو هه میشه پیوستیتا به بوونی ریه رانیکی دیموکرات بووه تا پارێزهری دیموکراسی حیزبی بن.

دیموکراسی دروشمیکسی سیاسی نیه ته نیا بو دهرهوی خوت و ته نیا دروشمیک نیه بو پاراستنی مافه کانهمان له چوارچێوهی ئێران وهک چون سالانیکی زۆر دروشمی دیموکراسی بو ئێران وهک زامنیکی بو پاراستنی خودموختاری سهیر دهکرا، بهلام نهم دیموکراسیه له نیوخۆ زامنیکی نه بوو بو پاراستنی جیاوازییهکان.

بیگومان بوونی ئینشعابهکان مۆری ته ئیدن لهم قسهیه چون له دواجار له سیستمگهلی دیموکراسی ئینشعاب هیچ مانایهک ناداو دیموکراسی له سه رهتاییترین پیناسهی کۆکردنهوی جیاوازییهکانه له ژێر چهتریکی دیموکراتیک بو پیکهوه بوون و پیکهوه ژبان.

مهلانی و جیاوازی حیزبی دیموکرات پاش ۷۰ سال له گه ل لایه نهکانی تر چهتر نهو مهلانی سادهیه نیه که هه ندیک شه ریانه له سه ر نهوی کامه بیان نه ته وهی تره له وی تر، به نکوو نهم هیزه ۷۰ سال پینش ئیستاو به دامه زانی کۆماری کوردستان کۆتایی به م باسه هینا، به نکوو مهلانی و جیاوازی ئیستای حیزبی دیموکرات له گه ل لایه نهکانی تر- که به شیک زۆریان نهک هه ر نادیموکراتن به نکوو هیزی دژه دیموکراسی شیان تیدا ده بیئرئ. ده بن له سه ر به رفراوانت کردنهوی مه وداکانی دیموکراسی و ئازادی و ریزگرتن له مافی مرۆقو ئازادیه کۆمه لایه تی و سیاسی و له دواجار دا هه و لدان بو بو نیادانی کۆمه لگایه کی ئازاد له سه ر بنه مای ریزگرتن بو ها ولاتی بن. به لام کۆی نه مانه مسۆگه ر نابین نه گه ر نهم هه ولانه له نیوخۆی حیزبه وه نۆرگانیزه نه کړیتا وه و ئی بو نه دریتا.

حیزبی دیموکراتی کوردستان، خۆی به رهه می نه بوونی دیموکراسی و ئازادی و ریز نه گرتن له که مایه تی و ئازادی ده سته جه مه ی و تاکه که سییه کانه، واته هیزیک که خۆی قوربانییه، ناتوایی هه م دیسان له سه ر سیستمی قوربانی کردن بو نیاد بنیئریته وه. که واته لیروه ده کړئ قسه له سه ر کۆی ساختار و که لتوری کاری سیاسی نهم پارته بکه ین له پینا و حیزبیکسی دیموکراتیک و تا ئاستی نه ووی جیاوازییهکانی کۆمه لگا خۆی تیی دا ببینیته وه و جیاوازییهکانی نیوخۆی حیزبیش به پارێزراوی به ییننه وه.

رهنگه له یاداشتیکسی کورتی وادا نه گونجی قسه له سه ر کۆی به سته ر و ره ه نهکانی نهم پرسه بکړیت به لام لیره ده کړیت ئازادی راده برین و ئازادی نووسین و ئازادی بیکردنه وه و پاراستنی عه قلانیه ت و به رفراوانت کردنهوی پانتایی ره خنه و نه قه د وهک دهرکه وته ی فهزای دیموکراسی و مه ده نیه ت قسه ی له سه ر بکړیت و داوا له حدک بکړیت چه تری پاراستنی دیموکراسی و ده سکه وته کانی دیموکراسی له نیوخۆی بن.

حدک ده بن لهم ره ه نه ده وه جیاوازی دروست بکات و نه بن به کۆپیه ک له حیزبه کانی تر و له سه نگه ری دیفاع له ئازادی عه قل و ئازادییه تاکه که سییه کان و رای جیاواز به یینیته وه. نیمه له و قوناغه ته نیا پیوستمان به نه حزایی رزگاریخواز نیه به نکوو به قه د نه و ه ش پیوستمان به نه حزایی ئازادیخوازه به جۆریک که پارێزهری ئازادییه کان به یینیته وه. هه ر دوو نه زموونی باشوورو روژاوی کوردستان پینی وتین ده کړیت نه حزایی رزگاریخواز له دوا ی رزگاری نیشتمان به لایه ک بن له سه ر ره وتی پینخشتنی کۆمه لگا و سنووردارکردنی ئازادییه کان،

له فهزایهکی ئاوادا و به سهرنجدان بهو کهلتوره پر له رقه سیاسیهی له کوردستان ههیه، حیزبیک چهنده ههول بۆ زرگاری نیشتمانی دهبات دهبن به ههمان ئاست چهتریک بن بۆ پاراستنی ئازادی و دیموکراسی و گهراوهوی ریزو حورمهت بۆ هاوڵاتی کورد.

له گهڵ نهوهش چهتر حدک ناتوانی بیتهوه نیو بهردی حیزبه نادیموکراتهکان و هیچ بیانویهکیش نیه ئازادییه نیوخوییهکانی بکات به قوربانی دهسکهوتی کورتماوی حیزبی و نهو راستیهمان له بهرچاو ون نهبن که له ئیستا رای گشتی کۆمهنگا چاوهدیتری ههلسوکهوتی سیاسی و رهفتاری رۆژانهی نهنامانی حیزب دهکات و ههر ههنگاو و ههلهچوونو ئیدوانیکی نادیموکراتیک دهتوانی به زبانی نهو هیزه بشکیتتهوه.

له گهڵ نهوهش دهکریت حدک کۆی تریبونی بکات به تریبونی کۆمهنگای کوردی و له بوونی سانسۆری حکومهتی و حیزبی، میدیای حدک میدیای کراوه به رووی جیاوازییهکان و هاوولاتیان بن.

٧٠ ساڵ خهبات و قوربانی دانی ئهم حیزبه ههر نهوه ئهم هیزه دهخواریت.

له ژماره ٦٦٢ ی رۆژنامهی "کوردستان" دا بلاو بوتهوه

سهراوه : مایهپری کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٢٢ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

حېزبى دېموكراتى كوردستان و مافى نايىن و نايىنزاكان

نازاد كەرىمى

لە كوردستان، نۇرگانى حېزبى دېموكراتى كوردستان لە ژمارەى ۷۹ى رۇژى سەشەممە ۲۹ى گەلاوئىژ ۱۳۲۵ى هەتاوىدا بابەتلىك لە ژۇر

ناو نيشانى؛ «مبارزى نازادى و ديموكراسى ئىمە پىنى لە پىنچەمىن سالى خوى ناوه»
بلاو دەپتتەوه و نووسەر (سید محمد حمیدی) نووسیبویەتی: بۆ یەكەم جار ئیمە لە دواى
چوارسال بەربەرەكانى لە رینگەى نازادى و ديموكراسى و لەگەل هەزاران گریپوچكە و
گیروگرفتى كۆمەلایەتى و سیاسى و مادى و مەعنەوى، ئەورۆ بە ناشكرا و لە ئەوپەرى
هینزا و لە كاتىكدا هینزى چەكدارمان دامەزراندوه هەزاران پىشمەرگەمان لە سنوورى
كوردستاندا بۆ پاسەوانى داناوه و بە حالەتلىكى نازاد و سەربەست رۆژنامە و گۆڤارى
(نەتەوهیى- مى) خۆمان بە دنیا دا بلاو دەكەینەوه و ... دەرکەبەكى هومیدمان بۆ دوارۆژ بە رووى گەلى كورددا كردۆتەوه.

خەسەلتى ديموكراتىك بوونى كۆمارى كوردستان بە گىرانەهوى دەسكەوتەكانى پىنچ سالەى درووستبوونى رىكخراوى «كۆمەلەى
ژيانەهوى كورد ژك» لە سالى ۱۳۲۱ى هەتاوىدا هەتا دامەزراندنى حېزبى ديموكراتى كوردستان لە ۲۵ى گەلاوئىژى ۱۳۲۴ى هەتاوى و
بەریا بوونى كۆمار لە ۲ى رێبەندانى هەمان سالدا لەم دىرانەى نووسەرى بابەتى باسكراودا دەردەوشیتتەوه و نووسەر لەوپەرى شادومانى و
هيوادارىدا باسى كرانهوى دەرگای ئومید بۆ دوارۆژى گەلى كورد دەكات ...

پىسەهنگوتن بە كۆمارى كوردستان بۆ «كورد» چ بە واتای تاك و چ بە واتای «كۆ» بۆ ئەزمونىكى سیاسى و فەرمانرەوایی لە
بەشێكى جیهان كە ناوهندى نازاوه و شەر و پىكدادانەكانى مێژوو بووه و لە هەمان كاتدا پىگەى شارستانىتە كەونارەكانى ژيانى
مرۆڤایەتى بووه كاتى مانادار دەبى و لە عەبیبەى «نافەرەم كردنى خۆ» دوور دەپتتەوه ئەگەر چاوتىك بە ئىستای ولاتانى دەورویەرى
كۆمارى ئەوكاتەى كوردستان لە موكریانى رۆژەهەلاتى كوردستان و لە سەردەمى كۆمار لە ۱۹۴۶ى زایینىدا دەخشینین و رەوشى ئاوهزۆكراوى
ژيان و نازادى و ریز و كەرەمەت و شەرافەتى مرۆڤەكان دەبینین. ئىستاش لە ولاتانى ئىران و عىراق و تورکیە و سوریا و ... مرۆڤەكان
بە شىوازى جۆراوجۆر لە نازارى دەست و زمان و كردەهوى دەسەلاتەكان ناسووده و ئارام نین. مرۆڤایەتى لەم ولاتانەدا بە خیرایىبەكى
سەیر و چاوه‌روان نەكراو بەرەو پاشەوه هەنگاو هەنگاوى سەربىرین و سووتاندنى مرۆڤ و دەست و پى پەراندن و چاوه‌رهینان و لووت و
گوى بىرین و دەربەدەرکردن و دەرکردن و تالان كردن و هەتك كردن و ژن و منداڵ رفاندن و بازرگانى كردن بە مرۆڤەكان و ماسە
هۆشبەرەكان و هەموو جۆر كەرەستەى كوشتن و پاكتاو كردن و زیندان كردن و پەتى سیداره هەلدان و نووسینى یاسای دژە مرۆڤ و بەكار
هینانیاى و پشت گوى خستنى ئەو یاسا رێسانەى كە بۆنى پشنگیری كردنى مافى مرۆڤەكانیان لىوه دى و هەموو كردارە خراپەكان بە
داخەوه وەك نەرىنێكى گشتى رووى لەم ولاتانە كردوه و بەداخەوه چونكە كورد دابەشكراوه و لە نىوان ئەم جوار دەولەتە داىه و بە شىكە

له کۆمهنگه‌ی ئەم ولاتانه دەبێ بە ئاگری نه‌هامه‌تی و نه‌گه‌به‌تی ئەم ولاتانه‌وه بسووتی و هه‌رکات بیهوێ خۆی له نه‌هامه‌تی ئەم کۆمه‌نگه «چهرخه ناوه راستیان‌ه‌وه» (قرون وسطایی) دهر‌به‌هێنی به هه‌زاران نامرازی سیاسی و سه‌ربازی و فه‌رهه‌نگی سه‌رکۆتی ده‌که‌ن! به‌و پاساوه‌ی نه‌خشه‌ی ئەم ولاتانه نه‌گۆڕن و نابێ هه‌لبه‌ه‌شینه‌وه! چاکه لانی که‌م دان به‌وه‌دا ده‌نێن ئەم ولاتانه له شرکه و پرکه‌ی شه‌رویه‌ت په‌تیه‌کان پێک هاتوون و به شه‌ر و ماره‌که پیکه‌وه نووساون و له‌یه‌ک هه‌له‌وراوان دهن‌ا ولاتی‌ک نه‌گه‌ر په‌که‌سه‌ت و په‌که‌پارچه و په‌که‌ فه‌رهه‌نگ بێ، په‌که‌ دڵ و په‌که‌زمان ده‌بێ، نه‌که تاوێ نه‌ تاوێ ده‌سته‌یه‌که هه‌سته‌نه سه‌رپێ و ده‌سته‌یه‌کی دیکه به‌جوه‌سینه‌ن یان ده‌مکوتیان به‌که‌ن...

حیزبی دیموکراتی کوردستان له ۱۹۴۶ دا و له کاتی دروست بوونی‌دا بیری له‌وه ده‌کرده‌وه خۆی له شیتجالی سیاسی و به‌رئۆده‌رایه‌تی نه‌زانانه‌ی ده‌ولته‌ی ئێران رزگار بکات، له‌به‌ر نه‌وه‌ی ده‌یزانی سه‌به‌به‌کاری دواکه‌وتویی فه‌رهه‌نگی و نابووری و سیاسی کۆمه‌نگه‌ی کوردستان رقتاری نا هاسه‌نگ و نه‌سازانه‌ی ده‌ولته‌کانی ئێران... سه‌روشتی ده‌ولته‌ ته‌ ئێرانییه‌کان هه‌یج کات نه‌یتوانی خۆی له‌گه‌ڵ راستیه‌کانی ده‌وره‌یه‌ری خۆی بگه‌نجینی. هه‌ر له کۆنه‌وه په‌له‌هاوێژی و کۆده‌تای ناوخۆ، سیسته‌می کۆیلایه‌تی (به‌رده‌داری)، دژایه‌تی ئایینی به‌ ده‌یان نموونه و به‌ گژدا کردنی ئایین و ئایینه‌زاکان له‌ دژی په‌که‌تر و خۆسه‌پاندن وه‌ک ئایینی فه‌رمی هه‌رله سه‌رده‌می هه‌خامنشی (هه‌خمینی) په‌که‌نه‌وه هه‌تا ئەم چرکه‌ ساته‌ سیاسه‌تی نه‌گۆری ده‌سه‌لاتدارانی ئەم به‌شه له جیهانه.

به‌ پێچه‌وانه‌وه کوردستان وه‌ک په‌که‌یه‌کی جوگرافیایی و فه‌رهه‌نگی لانکه‌ی شارستانیه‌ت و هونه‌ر و پیکه‌وه ژبان و ناسوده‌یی و چه‌وانه‌وه بووه. ئازایه‌تی کورد له خۆراگری و نه‌به‌زی‌دا بووه نه‌له شه‌ر فرۆشی و به‌دقه‌ری‌دا... هه‌ر‌به‌وه ئایینه‌کان چ نه‌وانه‌ی وه‌ک ئایینی مه‌یه‌روانی (میترائیسم) و «پیرانی موغان» رهنه‌رایه‌تی یان ده‌کرد و ئایینی مه‌زدا که زه‌رده‌شت سه‌ر‌ه‌که‌یه‌تی ده‌کرد و له خۆدی کوردستان‌دا سه‌ریان هه‌له‌ا بوو چ وه‌ک ئایینه‌کانی مه‌ن‌دایی، مه‌سیحیه‌ت و جووله‌که و دواتر ئیسلام به‌ هه‌موو لق و پۆله‌کانیه‌وه له کوردستان‌دا چه‌وانه‌وه‌وه لایه‌نگه‌ری‌کانیان له که‌مترین حه‌له‌تی بارگه‌ری‌دا له گوندوشاره‌کانی سه‌رتاسه‌ری کوردستان‌دا پیکه‌وه ده‌ژبان...

بۆ وینه هه‌ر ئیستا له کرمانشان و مووسل و که‌رکوک و ورمێ و هه‌له‌وێر چه‌ند جور ئایینی له ناوه‌رۆک دا دژ‌به‌یه‌که ده‌بینی به‌لام لایه‌نگه‌ری‌کانیان پیکه‌وه له‌وه کۆمه‌نگه‌دا ده‌ژین و چه‌وانه‌ته‌وه... ئەمه شتیکی سه‌یر نیه، ناخ و رۆح و سه‌روشتی کوردستان و خه‌که‌که‌ی خۆی به‌م ره‌وشه‌ گه‌ته‌وه، ئەمه دیاره نیه تاکوو سه‌رسوهرمان دروست بکات، به‌لکه هه‌رکات نا‌ئۆزی و نه‌سازان رووی داوه کۆمه‌نگه‌ی کوردی تووشی سه‌رسوهرمان کردوه... کاتی به‌ درێژایی مه‌ژووی هه‌موو ولاتان وه‌ک رۆما، ئێران و مسر، یان نه‌وروپای کۆن و مۆدیرن پاکتاو کردن یان سووکه‌یه‌تی کردن به‌ ئایین و ئایینه‌زاکان به‌شێ له‌ داب و نه‌ریتی کۆمه‌نگه‌کان بووه شانازی بۆ خۆمانه‌وه ده‌که‌ین سه‌ره‌رای هه‌موو نه‌هامه‌ته‌یه‌کان ده‌ست و داوینمان خاوتنه‌ له‌وه کرداره دژه نه‌خلاقیه‌نه. کاتی ده‌بینین له سه‌رده‌می ده‌سه‌لاتی هیتلیر به‌سه‌ر نیوه‌ی نه‌وروپادا، شه‌ش میلیۆن جووله‌که نه‌ست و نابود ده‌کرین شیای گه‌یانه‌وه و نافه‌رین کردنه جووله‌که‌کانی کوردستان به‌ دڵ و به‌ گیان له خزمه‌تی به‌رپا‌بوونی کۆمار و گه‌شه‌ کردنی ئەم ده‌سه‌لاته کوردیه‌ دان. بۆ وینه داودزاده نوینه‌ری جووله‌که‌کانی مه‌هاباد له رۆژی ۲ی رینه‌ندان‌دا لایه‌نگه‌ری جووله‌که‌کانی کوردستان بۆ کۆمار به‌ فه‌رمی راده‌گه‌یه‌ینی و نه‌مه‌ش ته‌نیا شاری مه‌هاباد ناگه‌رتیه‌وه دیاره کوردانی جووله‌که‌ی سه‌قز و بانه و بۆکانیش ده‌گه‌رتیه‌وه و فیداکاری له‌وه خوشک ویرا کورده جووله‌که‌کانی ئیله ده‌گاته راده‌ی خۆ له مه‌ترسی خستنی وه‌ک کاری نه‌ینی کردن بۆ کۆماری کوردستان (فعالیته تشکیلاتی) به‌تایبه‌ت له سه‌قزو بانه که له ساڵی ۱۳۲۱ی هه‌تاوی دا به‌ گۆیهری

«برپاری گنۆلان» کهوتبوونه دهستی دهولتهی شاههنشایی ئیران و دهزگای سهریازی ئەم ولاته له ئەو پهری توند و تیژی و خراپهکاری دا ههئسوکهوتی لهگهئ خهئکی ئەم دوو شاره دهرکرد... بنهۆنیه کوردانی جوولهکهیان نهرمهئیهکان له مهباباد و له شارهکانی دهروبهه ئهوهنده به ئیبراوایی و به دئسۆزی یهوه خزمهت به کۆماری کوردستان دهکن. کۆماری کوردستان که له لایهن حیزبی دیموکراتی کوردستانهوه بهرپاکرابوو آبه ریزهوی دارئژراوی ئەم حیزبه دا دهوئیشته و ئەم ریزهوه بریتی بوو له یاسا بنهمایی یهکانی مرؤفا که له هه مان سائدا له کۆنفرانسی «سانفرانسیسکو» له ئەمریکا، ولاتانی جیهان کاریان بو دهرکرد بیکه به «چارنامهی گهردونی مافی مرؤفا» و له ریکخراوی تازه بهر پاکراوی «نهتهوه یهگرتوهکان» دا وک کۆلهیهکی نهخلاقوی وبنهمایی جینگه ی بو بکه نهوه.

کهواته دارئژهرانی یاسا و بهرنامهی حیزبی دیموکراتی کوردستان خهئکی ئاگه دار و پسپۆر و تیگه یشتوبون وزانیاریان له سهر بارودۆخی جیهانی ئەو سهردهمه هه بووه و بنه ماکانی دیموکراسییان ناسیوه تهوه و که ئکیان لی وهرگرتوه بو ئەهوی له سیستمی فهرمانهروایی کۆماری کوردستاندا به کاری بهینن. بو وینه له رۆژنامهی کوردستان ژماری ۷۵ بهرواری یهکشه مه ۲۰ گه لاوتژی ۱۳۲۵، له لاپه رهی ۴ دا له ژیر ناوی «ئاگاداری» دا هاتوه. له ژیر دانهی حه زه رتهی پیشه وای شکومه ند و خوشه و یستی کوردستان و چاوه ددیری وهزاره تی فهرهنگ دا قوتابخانه یهک بو گوتنه ووی وانه ی کوردی و ههروه ها «عیبری» له مهباباد دروست بووه و ده بی مندالانی کورکج له م قوتابخانه دا فیری خوئیدن و نوسین بن و هه رکه س مندالی خوئینه بو ناو نووس کردن له لایهن بنکه ی پۆلیسه وه دستگیر ده کرین و منداله کان ده خرینه بهر خوئیدن. بهرپرسی قوتابخانه ی عیبری: سلیمان داود زاده.

یان له ئاگاداری یهکی دیکه دا و له لاپه رهی ۴ رۆژنامه ی کوردستان بهرواری یهکشه مه ۲۰ گه لاوتژی ۱۳۲۵ دا، بهرین «سه قه فی» قایم مه قام (فهرماندار) مه باباد، به خه ئکی ئەم شاره و دهروبهه ری راده گه یه نه: کۆماری کوردستان برپاری داوه ئەوه رمه نیانه ی (واله سانی ۱۹۱۵ دا وه نهرمه نی قرانی باکوری کوردستان له لایهن عوسمانیه کانه وه دهر به ده ری رۆژه لاتی کوردستان کراون) ده گه رینه وه بۆزیدی خو یان هه رکه س له گه ئ نه وانه و ده حساب و مامه له وقه رزوقۆله ی هه یه به جینی بگه یینی با له کاتی رۆیشته نیاندا تووشی راگیران نه بن... ئەمانه چه ند نمونه له هه ئسوکهوتی بهرپرسیارانیه ی کار به ده ستانی کۆماری کوردستان بوو که بهرنامه و بنه ماکانی حیزبی دیموکراتی کوردستانیان به ریزه وه برد و به راستی شیواوی ریز و ناهه رین کردن. ئیستا دوا ی ۷۰ سال له و رۆژه زیرینانه، هه رچه ند به داخه وه کۆمار دوا ی یازده مانگ له بهرپا بوونی، رووخینرا به لام نۆستاله ئۆزیا ی نه وسه رده مه به گیرانه وه یان خوئنده وه ی هه موو ئەو بابه تانه ی که راستیه کانی ژیا نی سهرده می کۆماری کوردستان ده گیرنه وه واز له مرؤفا ناهینی و سه ودا ی ئەوه له خه یال و رامانی دا ده کات ناخۆ دیسانه وه ئەو رۆژانه دروست ده بنه وه!!

بینگومان وه لام «ئه ری» یه! به لام به یهک مه رج: ئەویش متمانه به خو بوون و بروامند بوون به ئازادی و دیموکراسی وه ههروه ها خوشو یستی کۆماری کوردستان له رینگه ی پێبه ندی به بنه ماکان و یاسا و ریساکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان. بژی حیزبی دیموکراتی کوردستان! پیرۆزی یادکردنه وه ی ۷۰ ساله ی حیزبی دیموکراتی کوردستان!

له ژماره ۶۶۲ ی رۆژنامه ی «کوردستان» دا بلاو بوته وه

سه رچاوه: مانیپه ری کوردستان و کورد / ریکه وتی: ۲۲ ی ئاگۆستی ۲۰۱۵

دوای ٧٠ سال، رینسانسی دووهم پیوسته

مادح نه حمەدی

٢٥ی گەلاوێژی ئەمەساڵ ٧ دەیهی بهسەر تەمەنی حیزبی دیموکراتدا تیپەر دەبن. ئەگەرچی حیزبی دیموکرات وەک بە تەمەنتترین

حیزبی کوردی ناسراوه، بەلام لەسەر ئەرزى واقع هیشتا بستیک خاکی رزگار کراوی بەدەستەوه نییه و چاوهروانی ئەوهیه که ئەویش وەک حیزبهکانی دیکه له داهاتوودا حوکمرانیی تاقی بکاتەوه و دوای تیپەر کردنی دهیان هه‌وراز و نشیو سەرکه‌وتن بەدەستا بینى.

حیزبی دیموکرات له کاتییدا پێ دەنێتە دەیهی هه‌شتمی خه‌باتیه‌وه که هەر له نزیك خۆی له باشووری کوردستان «یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان» دوای تیپه‌رینی

١٦ سال بهسەر دامه‌زرانیدا گه‌یشته ده‌سه‌لات و «پارتی دیموکراتی کوردستان» یش که سالیك دوای حیزبی دیموکرات دامه‌زراوه له تەمەنی ٤٥ سالییدا به‌همان شێوه گه‌یشته ده‌سه‌لات. ئەگەر دوورتریش برۆین ده‌بینین له کۆسۆفو دوای ١٣ سال سوپای نازادی ئەو وڵاته له سالی ٢٠٠٨ سەرکه‌وتن و سهریه‌خۆیی خۆیان له سربیا راگه‌یاندا، هه‌روه‌ها له باشووری سودان دوای ٥٠ سال شه‌ری ناوخۆ شۆرشگێران سەرکه‌وتن و سالی ٢٠١١ سهریه‌خۆیی خۆیان راگه‌یاندا.

٧ ده‌یه مانه‌وه‌ی له قوناعی خه‌بات و نه‌چیشتنی تامی ده‌سه‌لات بۆ حیزبیکی سیاسی تەمەنیکی کەم نییه و ره‌نگه نمونه‌ی وا له میژوویدا زۆر ده‌گه‌من بێ، یان ئەگەر هه‌شبن ئەوا کۆتایی پیهاتوووه و ناسه‌واری نه‌ماوه. حیزبی دیموکرات ئەگەرچی پاش ئەم میژوووه درێژه له‌خه‌بات نه‌گه‌یشتووته ده‌سه‌لات، بەلام له هه‌مان کاتدا درێژه کیشانی ئەم قوناعه‌ش، حیزبی دیموکراتی تووشی چاره‌نووسی حیزبی «توده» نه‌کرد. بیگومان هۆکاری ئەمه‌ش به‌ پله‌ی یه‌که‌م ده‌گه‌رتنه‌وه بۆ پته‌و بوونی ریشه‌ی کۆمه‌لایه‌تی حیزبی دیموکرات له کۆمه‌لگه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان و هه‌روه‌ها به‌رده‌وام بوونی ئەم حیزبه‌ له خه‌بات.

به‌ ئامازه‌ به‌وه‌ی که تا ئەم قوناعه‌ به‌لانی که‌مه‌وه ٨٠ له سه‌ده‌ی چاره‌نووسی پرسى کورد له رۆژه‌لاتی کوردستان گریه‌دراوی چاره‌نووسی حیزبی دیموکراته، چاوه‌روانییه‌کان به‌ نیه‌به‌ت حیزبی دیموکراته‌وه فرەن و حیزبی دیموکرات ئەگەر بیه‌وئ بیه‌نن و له ناکامدا بگاته ده‌سه‌لات و براوه‌ بینت، ناتوانی به‌و شێوه‌ی که تا ئیستاش درێژه‌ی پێ دده‌ا، به‌رده‌وام بێ. چونکه بۆ هه‌موو لایه‌ک روون بۆته‌وه گوتار، میتۆدی کار کردن و پیکهاتە‌ی ریکخراوه‌یی بۆ ئەم قوناعه‌ ولامه‌ر نییه و له‌مێژه ئەو زه‌رووره‌ته هاتوووته ئاراوه که ئەم حیزبه پیوستی به‌ گۆراتکاریی بنه‌رته‌ی هه‌یه. له ٧٠ ساله‌ی تەمەنی حیزبی دیموکراتدا له لای هه‌ڵدانه‌وه‌ی لایه‌ره‌ پرسنگداره‌کانی میژووی حیزبی دیموکرات هه‌قه‌ پیرسین که بۆ خه‌باتی ئەم حیزبه‌ دوای ٧٠ سال نه‌گه‌یشتووته نه‌نجامیکی یه‌کلاگه‌ره‌وه و ئەوه‌نده درێژه‌ی کیشاوه؟

له لای باس کردن له کۆمهڵیک هۆکاری دیکه دا هه قه بپرسین بۆ حیزبی دیموکرات دوی ۷۰ سال خهبات نهیتوانیوه پرسی کورد له رۆژهلاتی نیشتمان یه کلاپی بکاتهوه و کورد له سایه ی پرۆگرامهکانی نهم حیزبه دا له رۆژهلات به مافهکانی خۆی بگا؟

وهلامدانهوی نهم پرسیاران ه پنیوستی به شیکاری و خهسارناسیی ورد هه یه که رنگه بابتهی چه نلین توئیژینهوه بن. نهگه به شیوهی گشتی چاو له پرسه که بکهین، رنگه زۆرجار بوتی که دهسهلاتی کۆماری ئیسلامی زۆر درنده و داخراوه، بویه له ئیترانیس فهزایهکی هاوشیوهی تورکیا دروست نابی بۆ نهوی پرسی کورد بچیتته پیشهوه و کورد به لانی کهمی مافهکانی بگات. ههروهها رنگه پهنا بهینه بهر نهوه وهلامه که بلین فاکتوره دههکی و ناوچهییهکان بۆ حیزبی دیموکرات و پرسی کورد له رۆژهلات له بار و یارهتیدر نهبون، تا کورد لهو پارچهیه بگا به مافهکانی خۆی. بیگومان نهم فاکتورانه کاریگهریان هه یه و له شیکاری نهم بابته دا دهبی له بهرچاو بگیدرین.

نهوی ئیره دا گرنگه، نهویه که بۆ حیزبی دیموکرات خۆی نهیتوانیوه بیته فاکتوری یه کلاکهروه و له نهجای قورسای خۆی و قهیران سازی له ناوچه که دا بۆ ئیران، پرسی کورد له رۆژهلات پیش بخت و پشتیوانی ناوچهیی و نیودهولهتی بۆ خۆی دروست بگات؛ نهم پیناوه دا نهگه چاو ئی بکهین دهبین حیزبی دیموکرات دوی تیرۆری دوکتور قاسملو و دوکتور شهههکهندی هه تا هاتوهه کاریگهیری له سههراو کیشهکان که متهر و که متهر بووتهوه و چووته پهراویزهوه. له ماوهی دوو دهیهی رابردوودا کۆمهڵیک قهیرانی ناوخۆیی بوونه هۆی نهوی حیزبی دیموکرات بگاته نهو دۆخه ی ئیستا و وهک یاریگه ریکی سهههکی له ناستی کوردستاندا دهووری نه مینن. نهگه بگه رینهوه بۆ دواوه و سیکوچکه یه که له ناستی هیزهکانی ههه چوار پارچه دا له بهرچاو بگرین، دهبین نهم سن گۆشهیه تا نهو کاته ی که حیزبی دیموکرات هیزی پیشمه رگه ی له ناوخۆی رۆژهلاتی کوردستانه (واته تا ناوه راستی نهوه دههکانی سههه ی رابردوو) بهم شیوهیه: حیزبی دیموکرات (رۆژهلات) پهکه که (باکور و رۆزاوا)، پارتی و یهکتی (باشوور). به پیچه وانه ی نهو سههه دهه ئیستا مهلا ئی هیزهکان و جه سهه ره ندییهکان له ناستی ههه چوار پارچه دا به سههه دوو بههه دا دابهش بووه که بههه کیان «پهکه که» سههه کایه تی دهکا و بههه که ی دیکهش «پارتی» یه و هیزه و لایه نه سیاسییهکانی دیکهش ههه کام به شیوهیه که دابهش بوون به سههه نهم دوو بههه ده دا.

بهو پییه ی که حیزبی دیموکرات به ته مه نترین حیزبی کوردیه و خاوه نی کۆمه لیک شاناری و ره مزه و قورساییه کی میژوویی و کۆمه لایه تی هه یه و مهیدانی خهباته که ی دووه مین پارچه ی کوردستانی گه و ره یه، دهبی به ره وه نهو ناراسته ی پروا که سن گۆشه که ی جاران دروست بکاتهوه و بیته وه به کارتیکی به هیز و خاوه ن قورسای.

حیزبی دیموکرات له سههه ی رابردوودا، واته پاش کۆمار زیاتر له دوو دهیه دهکه ویتته پهراویزهوه. دوی تیکچوونی کۆماری کوردستان شیرازی ریکخواوه یی حیزبی دیموکراتیش تیکه ده چی و بۆ ماوه ی چه نده سال چالاکییه کی نهوتی نابن. له دهیه ی ۵۰ زیاتر له ژیر کاریگه ری حیزبی «توده» دا دهبی و له دهیه ی ۶۰ دا ده بیته پاشگۆی بزوتنه وه ی کورد له باشوور. دیاره بزوتنه وه ی شوژشگیره یه سالانی ۴۶-۶۷ (۶۸-۶۷) خانیکی زیرین و گرنگی میژووی حیزبی دیموکراته له وه سههه ده دا. نهو کاته حیزبی دیموکرات له رووی پیکهاته ی ریکخواوه یی و سیاسییه وه توشی قهیرانیکی قوول بووه و کاریگه ریه کی نهوتی له مهیدانی راسته قینه ی خهباتی خویدا نه ماوه، به گه رانه وه ی دوکتور قاسملو و ئالوگۆریکی گهروه له ژبانی حیزبی دیموکراتدا دروست دهبی. لهو قوناغه دا دوکتور قاسملو حیزب دهکاته

حیزبیکی سهربهخۆ و له پاشکۆی بزووتنهوهی باشوور رزگاری دهکا و قهوارهیهکی سیاسی ولامهدری نهو سهردهمه ی بو دادهریژی. نه م قوناعه دهکری وهک قوناعی رینسانسی یهکه م له میژووی حیزبی دیموکراتدا دهست نیشان بکهین که دواتر دهبیته هوی نهوهی حیزب بهردهوام له هه نکشان و گه شه دا بن. له م قوناعه بهدواوه تا نهوه دهکانی سهدهی رابردوو حیزبی دیموکرات کارتیک دیار و یاریکه ریکی سهرهکیه له ناو هیزه کوردستانییهکان دا، ته نانهت له قوناعیکدا یاریکه ری یهکه م و کاراکته ری یهکه می گه مه کوردستانییهکان له سهر ناستی ههر چوار پارچه بووه. نه ندادزیاری نهو قوناعه ش ریبه ریکی ستراتژیستی وهک دوکتور قاسملوویه. که سایه تیی و ریبه رایه تی و سیاسهت و پلاننهکانی دوکتور قاسملوو هۆکاری بنه ریتی بوون بو نهوهی حیزبی دیموکرات خاوهن هیژیکی گه و ره بن و لایه نیکی گرنگی نهو سینکۆچکه یه بی که له سه ره وه باسه مان کرد. نه گه ر رهوتی هه نکشانی حیزبی دیموکرات دوا ی تیروزی دوکتور قاسملوو و دوکتور شه رفه که ندی، درژی پی داربایه و بهردهوام بوایه، بیگومان چارنووسی پرسی کورد له رۆژه لات نیستا به شیوه یهکی دیکه ده بوو. واته لهو حالته دا حیزبی دیموکرات ده بووه فاکتۆریکی نه کتیف و دۆزی کوردیش له رۆژه لات ده بووه دۆسیه کی دیار له سهر میزی ولاتانی ناوچه که و زله یزه کان و ناوه نده نیوده و له تیبه کاریگه رهکان. هه ره ها کۆماری نیسه لامیش نه یه ده توانی نه م پرسه بخاته په راویزه وه و سه رکۆتی بکات.

له دهست دانی دوو ریبه ری کارامه ی وهک دوکتور قاسملوو و دوکتور شه رفه که ندی، هاتنه خواره وه له قه ندیل و سه ره له دان و په ره گرتنی کۆمه لیک مه لانی ناوخۆیی و لیکترازانی ریزهکانی حیزب و... وای کرد حیزبی دیموکرات له فاکتۆریکی نه کتیفه وه بیته کارتیک پاسیف و له یاریکه ریکی سهرهکیه وه بیته یاریکه ریکی لاوهکی (یان یه دهک) و بخریته په راویزه وه.

دوا ی ٧٠ سال، نه گه ر بهمانه وی به رهو داها توویه کی گه ش بچین، نهوا له قوناعی یهکه مدا پیویسته به جورته ته وه ره خنه له رابردووی خۆمان بگرین و خۆیندانه و دیه کی نو ی بو دۆخی نیستی حیزبی دیموکرات بکهین. دوا ی ٧٠ سال نیمه نه مانتوانیوه پرسی کورد له رۆژه لات ی کوردستان بکهینه کارتیک چالاک و له به رانه ریشدا دۆژمن نه گه رچی نه یه توانیوه حیزبی دیموکرات و بزووتنه وه ی کورد له ناو بیات، به لام ده بی دان به وودا بنیین که توانیوه تی نیمه بخاته په راویزه وه و پرسی کورد لهو پارچه ی کوردستان سه رکۆت بکات و ریگا نه دا بیته پرسیکی چالاک. دوا ی ٧٠ سال هه و له دان بو دهسته بهر کردنی مافهکانی کورد له چوارچیه ی ئیراندا، هیشتا ده سه لات و ته نانهت هیزه سه رانه رییهکانی ئۆپۆزیسیون له روانگه یه کی نه منییه وه سهیری پرسی کورد ده که ن و له ژیر بیانووی پاراستنی یه که پارچه یی خاکی ئیراندا دژی مافهکانی کورد و نه ته وهکانی دیکه ده وه ستنه وه. له م رووه وه پیویستمان به و دیه که خۆیندانه و دیه کی نو ی بو درۆشه کان و پۆزیشینی کورد له ئیران بکهین. پیویستمان به و دیه به شیوه یه کی دیکه مامه له له گه ل تاران و هیزه سه رانه رییهکان بکهین.

یهکیک له هۆکاره سهرهکیهکانی هه لئه نکشانی دۆزی کورد (وهک دۆزیکی نه کتیف) له رۆژه لات ی کوردستان له ماوه ی دوو ده یه ی رابردوودا، ده گه ریته وه بو نه وهی که حیزبی دیموکرات نه هاتوو له روانگه ی هاوکیشه ی هیزه وه کار بو پیشخستی پرسی کورد لهو پارچه یه بکا، به پیچه وانه وه لهو ماوه دا حیزبی دیموکرات خۆی داوه ته دهستی بارودۆخی نارایی و چاوه روانی نه وه بووه که له نه نجامی گۆرانکاری له هاوکیشه ناوچه یی و جیهانییهکاندا کۆماری نیسه لامی لاواز بن، یان بروخی و ده رفه تیک ی بو بره خسی بو نه وهی بجیته وه رۆژه لات. نه م سیاسه ته هه م له رووی ده ره کییه وه کاریگه ری نیگه تیشی هه بووه له سهر دۆزی کورد له رۆژه لات و هه م له رووی ناوخۆیه وه فه زایه کی خولقاند که وزه و توانا مرۆیهکانی سه رقالی کیشه و مه لانی نی نیوخۆیی بی و هه تا هات حیزبی پی لاوازر بوو.

ئەگەر ئاوپر لە رووداوەکانی میژووی حیزب بەدینەوه، بیگومان هەر کەس لە روانگەى خۆیەوه دەروانیتە ھۆکارەکانی درێژ بوونەوه و سەرنەکەوتنی خەباتی حیزبی دیموکرات دواى ۷۰ سال. لەم بارەوه رەنگە ھەندى کەس ھۆکاری سەرەکی بگەرێنەوه بۆ ھەتھەى کاربەدەستانی حیزب، یان نا ھەلومەرج دەرتانی بۆ نەرخساندووین و دوژمنەکەمان زۆر درێدەیه. وەک پێشتریش باس کرا ئەم تەوہرانە دەتوانن بابەتی چەندین توێژینەوه بن، بەلام سەرەرای ئەم کێشانە، دەبى ئەوہش پیرسین کە حیزبیک بەو تەمەنەوه ئایا دەتوانن ھیوايەک بى بۆ داھاتوو؟ یان نا وەلامدەر نییە و مایەى بى ھیوايیە؟ بەلەبەرچاوەگرتنى بیگەى میژووی - کۆمەلایەتى حیزبی دیموکرات و کاریگەری ئەم حیزب لەسەر پرسی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستان، بیگومان حیزبی دیموکرات ھیوايەکی گەورەیه بۆ داھاتووی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستان و سەرەرای ئەوہى خەباتەکەى زۆری خایاندوو، بەلام ھێشتا جیگەى ئومیدە و زۆر دوورە لەوہى کە تووشى چارەنووسى حیزبی «توہ» بى.

دواى دوو دەیه پەراویز نشینی، ئیستا دەرفەتیک دروست بوو بۆ ئەوہى حیزبی دیموکرات ھەتسیتەوه و بەرەو ئەو ئاراستەیه بروت کە بالانسى ھێز لە ئاستى ھەر چوار پارچەى کوردستان بگۆرئ و بییتەوه بە یاریگەریکی سەرەکی. ئەگەر بەمانەوئ لەم دەرفەتە کەتک وەرگیرین و لە کارتیکى پاسیڤەوه بیینەوه بە فاکتۆریکی ئەکتیڤ و لە یاریگەریکی لاوہى (یان یەدەک) بیینەوه بە یاریگەریکی سەرەکی، پنیوستمان بە رینسانسیکی دیکەیه. واتە دەبى گۆرانکارییەکی بنەرەتى لە حیزبدا بکەین و بیکەین بە حیزبی سەردەمى ئەمرو و سەر لە نوئ ورد و ھیوا بگەرێنەوه بۆ خەتک و لایەنگران و ئەندامانى حیزبی دیموکرات. ئەگەر دواى تییەرینى زیاتر لە دوو دەیه بەسەر تەمەنى حیزبی دیموکرات، لە سەرەتای ۷۰کانى سەدەى رابردوودا رینسانسى یەکەم لە حیزبی دیموکراتدا پنیوست بوو، ئیستاش دواى تییەرى ھەوت دەیه تەمەن و دواى تییەرینى دوو دەیه پەراویز نشینی، رینسانسى دووہم پنیوستە.

بیگەى میژووی، کۆمەلایەتى حیزبی دیموکرات و ئەو سەرمايە مەروییەى کە لە دەوری حیزبی دیموکراتە، بەستینیکی گونجاوہ بۆ ئەوہى رینسانسى دووہمى لەسەر بکړئ و حیزبی دیموکرات بکرتیەوه بە ھیزە سەرەکی و کاریگەرەکەى جاران، بەلام ئەوہى لەم نیاوانەدا گرتگە و دەرکړئ وەک پێش مەرجى قوناعى رینسانسى دووہم لە حیزبی دیموکراتدا دەست نیشانى بکەین، یەگرتنەوہى ریزەکانى حیزبی دیموکراتە. واتە ھیچ لایەنیک بە تەنیا ناتوانن رینسانسى دووہم لە خۆیدا پیک بینن و بییتەوه بە ھیزی سەرەکی، بەتکوو یەگرتنەوه دەتوانن سەرەتای قوناعى رینسانسى دووہم بن و ئەو رینگایەوه دەروازە بۆ گۆرانکارییەکانى دیکە بکرتیەوه.

لە ژمارە ۶۶۲ ی رۆژنامەى "کوردستان" دا بلاو بۆتەوه

سەرچاوە : مائپەرى کوردستان و کورد / ریکەوتى : ۲۲ى ئاگۆستى ۲۰۱۵

نیمه چون بووین به نیمه»

خالد مه مه دزاده

له رۆژهلات کاتی حیزبیک یا کهسیک به خوی دئی نهتهوهیی یا کوردستانی مه بهستی نهوهیه بئی «من خهبات بو پارچهکانی دیکه

کوردستانیش دهکهه» و له یهک رسته دا دیهوی بئی «کوردستان بو نهو یهک کوردستانه و هیچ جیاوازییهکی نیه»!

ئه کهرچی ئەم خۆرانانه یا ئەم خۆ پیناسه کردنه له تیوری دا ههتا بلیسی جوان و عام پهسنده، بهلام له پراکتیک دا راست به پیچهوانه دهشکیتهوه، یا شکاوتهوه یا لانیکهه نهوهی نیمه پینیومانه راست به پیچهوانه بووه.

بو قسه کردن له سهه ئەم سازه دهبی له سهه (٣) ناست قسه له سهه دروشمی نهتهوهیی رۆژهلاتی بکهین:

یهکهه: له سهه ناستی رۆژهلات ئەم گوتاره، گوتاریک نیه بو رۆژهلات و روو له رۆژهلات و رۆژهلات بنهمای ئەم گوتاره نیه، واته کهس و لایهنی نهتهوهیی رۆژهلاتی زۆرتین چالاکییان بو بهشهکانی دیکه کوردستانه و کهمتر چالاکی بو رۆژهلاتی کوردستانه. ئەم مهخلوقه کاتی به خوی دئی نهتهوهیی، رووی له پارچهکانی دیکه کوردستان و پشت له رۆژهلاته، ئەمهش وایکردوه گوتاری نهتهوهیی له فۆرمه کوردستانییهکهی له کۆماری کوردستانهوه تا نیستا گوتاری غایب بئ له رۆژهلات، ئەم ههناسه له قسه کردن نهک ههر بو رۆژهلات کارکردی نهتهوهیی نیه بو بهشهکانی دیکهش له کارکردی نهتهوهیی داده مائینتو چالاکانانی له دواجار وهک کارگوزاری حیزبو مهکینهی ئیعلامی حیزب دهیننهوهو بهرگی حیزبی له بهر دهکهن.

دوهههه: گوتاری نهتهوهیی له فۆرمه حیزبیهکهی بو بهشهکانی دیکه دهگهریتهوه بو دواي رووخانی کۆماری کوردستان و له لوتکهی ئەم هیله سیاسی و حیزبیه کهسیکی وهک ئەحمدهد توفیق جی دهگرتیت. بهلام دواي ٥٠ سال له سهرهه ئدانی ئەم گوتاره، به هاناوه هاتنی باکووریش، گوتاری کوردستانی رۆژهلاتی نهیتوانیوه هه مان عهقلیبهتی ئەحمدهد توفیق بو خهباتی نهتهوهیی تیپه رینن و نهیتوانیوه جیاوازی بکات له نیوان خزمهتی نهتهوهیی و خزمهتی حیزبی.

گوتاری نهتهوهیی له فۆرمه رۆژهلاتیهکهی ههر زوو له بهشهکانی دیکه کوردستان، تیکهل به گوتاری حیزبی دهگرتیتو دهبی به بهشیک له سیاسهتی حیزبی، له نیستاش دا ئەم گوتاره به تهواوی یا پارتیه یا پهکهکهو زۆر جاریش هه مان روانینی نهو دوو حیزبه بو رۆژهلات بهردهم دهیننهوه. تو رۆژانه کۆمه لیک خه لک دهینی به ناوی نهتهوهیی بوون که خه ریکی پیاوه ئدانن به پارتی و په کهکهو زۆر جاریش ئەم مهخلوقه ههر له پیناو ئەم دوو حیزبه هه ئدهشاخن به سهه بهکترو شه ری به وهکالهت دهکهن.

ناستی سیپهم: به هه موو نهوانه شهوه ناکریت قسه له سه ر غایبونی هیژیک یا هیژگه لیک نه کهین که ناتوانن له خولقانی سوژهو رووداوی گه وره له م هه ریمه که مرۆقی رۆژه لاتی ناشت بکاته وه له گه ل خۆی. ئەم ئیهمالکردنهی رۆژه لاتی ته نیا له سه ر ناستی تاکه که سی نه ماوه ته وه وه نه مرۆکه زیاد له هیژیکی سیاسی هه لگری ئەم جو ره له بی رکردن هه ونو باشوورو باکوور بۆ نه وان سوژهن نه رۆژه لاتی.

ئیمه له غیابی نه و هیژانه ی ده ژین که کۆماری کوردستان بونیاد بنیینه وه وه خولقی نه ری رووداوه کانی دوا ی سالی ۱۹۷۹ی رۆژه لاتی بن. له گه ل نه وه ش قهیرانی مرۆقی رۆژه لاتی قهیرانی شوین و شوناسه. قهیرانی غایبونی هیژیکه که شوکی گه وره رووداوی گه وره دروست بکاتو سه رنجی ها ولاتیانی بۆ لای هه ریمه که ی خۆی راکیشی.

ئهم گر قته، گر قتی زۆریک له نه ندامانی حیزبه کانی رۆژه لاتی شه که به نه ندام، نه ندامی حیزبی رۆژه لاتی نه لام به کارکرد شوینکه وتووی هیژه سیاسی هه کانی دیکه ی به شه کانی کوردستانن.

به پێچه وانهی پارچه کانی دیکه ی کوردستان که گوتاری نه ته وه یی، گوتاری شوین له سه ر بنه مای حیزبو گوتاری خانی کردنه وه ی رۆژه لاتی له هه موو وزه یه کی مرۆبی و سیاسی له خۆیان، گوتاری نه ته وه یی رۆژه لاتی، گوتاری جیه شتنی شوین و گوتاری نه ته وه یی له سه ر بنه مای رۆژه لاتی نیه.

له دۆخیکی وادا یا ده بن چاوه رینی کاریگه ری گۆرانکارییه ناوچه یی و نیوده وه ته ییه کان له سه ر ئیران بین بۆ نه وه ی ئەم شوکه له مرۆقی رۆژه لاتی بادی، یا ده بی قۆرمیک له خود ناگیی نه ته وه یی دروست بن له سه ر بنه مای رۆژه لاتی که به پله ی یه که م رۆژه لاتی دانیش توانی بۆ میلاک بن.

له هه ر دوو حاله ت دا وه ک فارس ده لی: «کس نخارد پشت من جز ناخن انگشت من»!

۱) . ناوی یاداشته له ناوی کتیبکی سادقی زیباکه لام وه رگیراوه

له ژماره ۶۶۲ ی رۆژنامه ی “کوردستان” دا بلاو بوته وه

سه رچاوه : مانیپه ری کوردستان و کورد / ریکه وتی : ۲۲ ی ئاگۆستی ۲۰۱۵

پیناسهی ریکخراوه مهدهنییهکان له حیزبی دیموکراتی کوردستاندا

فهردین کهریمی

ریکخراوه ناحوکهمییهکان یان " ئین جی ئو" کان زیاتر وهک دیاردی دونیای مودیرن دینه نهژمار بهلام مرؤف به درئیزی میژوو به

ههست پینکردن بهو راستییی که خوی به تهنیا دهرهقهتی کیشه و گرخته سرووشتییهکان وهک سیلاو، بوومهلهرزه یان مهترسی ئاژئه له درندهکان نههاتوه به ناچار پهناو بو پیکهتانی کومهنگه لیک بچووی چهند کهسی هیناوه تا بتوانی ژبانی خوی بیاریزی. ئەم ریکخستنه سههتاییانه دهتوانی نمونهیهکی ساده و سههتایی له ریکخراوه مهدهنییهکان به شیوهی نهمرۆبی بی. نهویش له بهر نهوهی که تاکهکان به ویست و خواستی خویان بهشدارییان له چهشنه گرووپانهدا کردوه.

له یهک پیناسهدا ریکخراوهی مهدهنی پیکهاتوه له کهسانیک وا له چوارچیوهی سازمانیکی ناحوکهمی و به پینی بهرنامه و نهسانامه ی تایبتهت به خویان له بواری غهیره سیاسی که مههستی نابوووری و سیاسی له پشتهوه نییه چالاک دهکن. چالاکیهکانیان له چوارچیوهی کاری هاوبهشدا به که تاک به خواستی خوی تینیدا بهشدار دهی. لیرهدا ویست دهوری سههکی دهگیرئ.

له پیناسهیهکی تردا که زیاتر لایهنی سیاسییهکهی بهرچاوه، ریکخراوهی مهدهنی سازمانیکی غهیره حوکهمییه که پیههندی به دهولهتهوه نییه و له کاروباری دهولهتداریدا بهشدار نابن. ناشکرایه لیره زورتر لایهنی ناحوکهمی بوونهکهی دیاره. دامهزاندنی ریکخراوه مهدهنییهکان له نهساندا له سهه سئ بنهسای سههکی پیکهاتوهوه: خویهخشانه، غهیره سیاسی بوون و بی له بهر چاوگرتنی نامانجی نابوووری و مائی. به شیوهیهکی ناشکراتر ئین جی ئو رۆلی دس نهندان دهگیرئ له بهرانبهه خیرایی له بریار دان، جیههجن کردن و دارشتنی سیاسهتی دهولهتاند و زیاتر پردیکه له نیوان خهتک و دهسهلاتدا. ریکخراوه مهدهنییهکان زیاتر بو کاروباری کومهلایهتی تهرخان کراون واتا گهرچی نهوان به پینی شوناس و پیناسهیهکه که ههیانه ناتوانن و نابن راستهوخو له کاروباری سیاسیدا بهشدار بکن، بهلام دهتوانن له سهه بابتهه سیاسییهکان ببنه گوشار و هوکارت بن بو گورانیکی سههکی له کومهنگادا. به واتایهکی دیکه شوناسی ریکخراوه مهدهنییهکان له سهه نهسانی کارگه لیک کومهلایهتی دارنئراوه که به پینی یاسا و عورف ناتوانن راستهوخو له کاروباری سیاسی دا بهشدار بن بهلام دهبنین به هوی جهماوههه که له بهر دس ههندی له ریکخراوهکاندا ههیه بو نمونه سههزهکان له نائمان و ژینگه پارێزان له کوردستاندا دهتوانی کارگههه فراوانی له سهه دهولهت و بریاره سیاسییهکان ههبن. بهم پیهه له ئیراندا میژوو پیکهتانی ئەم ریکخراوه زیاتر خوی له چوارچیوهی مزگهوت، تهکیه، خانهقا، کوره زیکرییهکان و شوینگه ئن ئایینی دا دهبنیتهوه که دواتر وهک سینف و ریکخراوه مهدهنییهکان دهردهکهوت. له کوردستانیش به ههمان شیوه بهلام هاوکات به جورگه لیک دیکهش ریکخراوه مهدهنییهکان بوونیان ههه چهند به شیوهی کلاسیک بووه. بو نمونه رول و بایهخیک که به ژنان له حیزبی دیموکراتی کوردستاندا و له

سهردهمی کۆماری کوردستاندا دراوه و ریگا دان به پیکهینانی یهکیهتی ژنان به سهرپهستی میناخانی قازی نیشان لهوهیه که پیشه‌وای نهمر هر له سهرتهای دامه‌زاندنی کۆماری کوردستانهوه به په‌رۆشهوه چاوی له دیموکراتیزه کردنی کۆمه‌لگا له ریگای ریکخراوه مه‌ده‌نییه‌کانهوه بوو. نمونه‌کانی دیکه‌ش وهک لاوان نیشان له وه‌ست به بۆشاییه‌ی نه‌و کاتی کوردستانه. دواتر که ریکخراوه‌کانی خویندکاران و مندالان دامه‌زنان له راستییه سه‌لما که حیزبی دیموکراتی کوردستان چ له سهردهمی پیشه‌وا و دواتر و هه‌تا نیسته‌ش به باشی له لایه‌نه‌ی خه‌باتی به‌رنه‌دواوه و به‌رده‌وام له هه‌وئسی له‌وه دا بووه که چ له ناوخوی حیزب و چ له دهره‌وی حیزب ریکخراوه‌گه‌لیکی سینفی و مه‌ده‌نی له بواره جۆراوجۆره‌کاندا و به پینی زه‌روورته‌ی زه‌مانی پینک بینیت. نه‌گهر به شیوه‌ی درووست و راست بو نهم بابته بروانین ده‌بینین حیزبی دیموکراتی کوردستان ویرای هه‌موو له‌و گوشارانه‌ی که له قوناغه جیاوازه‌کانی ژبانی سیاسی خۆیدا هه‌ببووه توانیوه په‌ره به خه‌باتی جه‌ماوه‌ری و کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی بدات. هاوکات ده‌بی بزانی کارکردن و چالاک‌ی نهم ریکخراوانه بی کهم و کوری نه‌بووه. کهم بوونی ئامووزش، به لاریدا بردنی نهم ریکخراوانه به مه‌به‌ستی سیاسی یان ههر مه‌به‌ستیکی دیکه، نه‌بوونی لیکۆئینه‌وه‌ی زانستی له بواره‌گه‌لی جیاواز و هتد چهند نمونه له‌و ره‌خنانه‌یه که جیگای باسه. به‌کینک له کۆله‌که سهره‌کیه‌کانی ریکخراوه مه‌ده‌نییه‌کان که له نه‌ساننامه و بنه‌مای ههر ریکخراوه‌یه‌ک هاتوه و ده‌بی کرده‌وه‌یی بکریته‌وه ئامووزش و زانیاری دانه به خه‌تک به شیوه‌گه‌لیکی جیاواز وهک کردنه‌وه‌ی خولی تایبته و هتد. تا چ راده‌یه‌ک ریکخراوه‌کان وهک ژنان و لاوان و مندالان نهم بواره سهرکه‌توو بوونه؟ به دنیاییه‌وه له‌و چالاک‌یانه کهم بوون و له قه‌ده‌ر ناوی ریکخراوه‌یه‌کدا نین. به تایبه‌تی ریکخراوه‌کانی نهم چه‌شنه که ده‌رفه‌تیا نهمه‌یه نهم بواره چالاکتر بن. باسیکی گرینگی دیکه که جیگای ناماژه پینی کردنه چه‌کدارکردنه‌وه و راهینانی نیزامییه به ههر مه‌به‌ستی. دیاره ئیمه له حیزبیکی سیاسی دژ به حکومه‌تیکی که هه‌موو کرده‌وه‌یه‌کی قیزه‌ون له به‌رانبه‌ر خه‌تک و دژبه‌رانی وهک نیعدام تیرۆر، بۆمباران ده‌کا و نیمه‌ش له به‌رانبه‌ر حکومه‌تیکی که به هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌خلاقسی سیاسی له به‌ر چاو ناگرێ ده‌بی خۆمان ناماده بکه‌ین و بو به‌ره‌نگاربوونه‌وه و پارێزگاری کردن له خۆمان. به‌لام به تیگه‌یشتن له‌و خاله سهره‌کیه‌ی که چه‌کداربوون ناته‌بایه له گه‌ل کاری مه‌ده‌نی و ریکخراوه‌یه‌کانی ده‌بی به شیوه‌یه‌کی قووتر و به تیبینییه‌وه نهم بابته بکۆئینه‌وه و وشیا‌ری دوارۆژی حیزبیک بین که خاوه‌نی نزیک به سێ چاره‌گه سه‌ده تیکۆشانی سیاسییه و تا نیستا کرده‌وه‌یه‌کی دژ مروقی نه‌کردوه که کونوانسیۆنه نیوده‌وه‌ته‌یه‌کان و پرینسیبه نه‌خلاقیه‌کان له ژیر پا بنیت و وهک به‌نگه له سهری بی. په‌روه‌ده‌ی نیزامی و خولی فیکرکاری نهم بواره ده‌توانی به شیوه‌یه‌کی دیکه به دهر له ریکخراوه‌یه‌کی مه‌ده‌نی بکریته. هاوکات به کاره‌ینانی مندالان بو نهم مه‌به‌سته و چه‌کدار کردنیان ده‌توانی خانیکی نه‌رینی زه‌ق و به رچاو بی که جگه له ناته‌با بوون له گه‌ل کونوانسیۆنه نیوده‌وه‌ته‌یه‌کان وهک کونوانسیۆنی مافی مندالان ریک به بیچه‌وانه‌ی پیناسه و شوناسی سازمانیکی مه‌ده‌نییه. نهمه ده‌توانی به‌نگه‌یه‌کی حاشاه‌نه‌گر بداته ده‌س نه‌یارانه‌وه و که دوارۆژ دژ به ئیمه که‌لکی ئی وه‌ریگرن. پرسیا‌ریکی دیکه له‌وه‌یه نایا تاکی نیو ریکخراوه‌یه‌کی مه‌ده‌نی ده‌توانی له ریزی پارێزه‌ری یان شه‌رکه‌ری چه‌کدار بی؟ واتا پیشمه‌رگه‌یه‌ک ده‌توانی له چوارچێوه‌ی سازمانیکی مه‌ده‌نیشدا چالاک‌ی بکات؟ بو وه‌لامی له پرسیا‌ره ده‌بی پیناسه‌ی دوو چه‌مه‌کی پیشمه‌رگه و نه‌ندامی ریکخراوه‌یکی مه‌ده‌نی بزانی. ناشکرایه که تا چ راده‌یه‌ک له یه‌ک دوورن و ههر کامیان چ دور و روئیکی تایبته ده‌گین. باس له چه‌کدار کردنه‌وه‌ی ژنان، لاوان یان ههر تاقمیکی‌تر به ناوی ریکخراوه‌یه‌کی مه‌ده‌نی ده‌گه‌ریته‌وه بو ئی تینه‌گه‌یشتن له‌م بابته و ده‌بیته خانیکی نگاتیف له سهر حیزبیک وا گشت کات به وریاییه‌وه ئاگای له ره‌فتاری سیاسی و کرده‌وه و دژ کرده‌وه‌ی خوی بووه و شانازی به رابردوویه‌که‌وه ده‌کات که چ نه‌یاران و چ دۆستانیش ناتوانن قامک له سهر خه‌یانه‌ت یان هه‌له‌یه‌کی ساختاری له‌و حیزبه دابنن. له لایه‌کی دیکه‌وه بایه‌خ دان به روئ و کارگه‌ری خویندکاران له نیو کۆمه‌لگادا و پیکهینانی ریکخراوه‌یه‌ک بو نهم مه‌به‌سته له حیزبی دیموکراتی کوردستاندا له‌و راستییه‌مان پینی ده‌نیت که نه‌گهر له قوناغه جیاوازه‌کانی میژوودا خویندکاران توانیوانه ده‌وری

سهرهکی له شۆرشهکاندا بگێرن، بهلام له کوردستان له ریگی به ریکخراو کردنی خویندکارانه که ههست و خواستی گهل له زمانی نهوانهوه داوا دهکریت و ههموو کات خویندکاران پێشهنگی شیوه جوراوجۆرهکانی خهبات بوونه. بهلام نابێ نهوهمان له شاراوه بی که زیاتر بایهخ دان به خویندکاران و نهک و نهخشیان له کۆمهنگایه که دهتوانێ ناراستهی سهرههاندانهکان دیاری بکات. هاوکات دهبین که جۆری له ئاۆزی و سهڕهئیشیاوی له کرداری ریکخراوهیی خویندکاراندا وه دیار دهکهوێت و له چالاکیهکی لیکدا بهشدار دهبن که زیاتر کاری حیزبکی سیاسییه و نهک ریکخراوهیهک تایبهت به خویندکاران. بێ دهنگ بوون له بهرانبهر کوشتنی گوماناوی چهند خویندکار له رۆژههلاتی کوردستان وهک شهیدا حاته می، سههر چووینی و هتد بۆ ریکخراوهیهکی خویندکاری خائیکه نهڕینییه. له کۆتایدا دهبی بزانی نێستا که له دنیادا قهیرانی ژینگهیی له نارادایهوه له کوردستانیش به ههمان شیوه و ریکخراوهگی لیک تایبهت بهم بواره بهرپرسانه کار دهکن وهک ” نهنجومهنی سهوزی چیا ” ی مهريوان وا باشه که وهک هههمیشه پاپشتیان بین.

سهراوه : مائپهزی کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٢٢ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

هفتاسال ته مه ن و بهر پرسیایه تی میژووی

مه جید ههقی

هفتاسال له رۆژهه لاتی ناوه راست دا بو حیزبیک ته مه نیککی زوره، تا له و ماوه یه دا بتوانیت له گه ل خوی دیارده گه لی جوراوجور

بخولقینیت و بهینیتته ناو کۆمه لگا و کۆمه لگا به ره و نامانج و بایه خه کانی خوی رینوینی بکات. حیزبی دیموکرات له سه ره تای دامه زران دیه وه تا نه مرۆ له سه ر بنه مای به هاو و بایه خه کانی مرۆقی، نه مرۆقی و نه ته وه یی بوون، چاره سه ری پرسه کۆمه لایه تی و چینایه تیه کان له ریگای کۆنسنیسوس و له یه ک گه یشتن، پێشه مرگه، ئالای کوردستان، کۆماری کوردستان، به فه رمی کردنی زمان و په روه رده ی کوردی، دیموکراسی و پلۆرالیزم، ریزگرتن له که راهه تی مرۆقی دامه زراوه. نه و حیزبه داهینه ری لیگه ریدانی خه بات له پیناوه دیاری کردنی مافی چاره نووس و خه بات بو به ره و پێش بردنی پرسه کۆمه لایه تیه کانه. هه ر بۆیه ش حیزبی دیموکراتی کوردستان/ی ئیران و ئیرای نه وه ی که یه کێک له حیزبه کانی جیی شانازی خه باتی نه ته وایه تی گه لی کورده، به رپرستری حیزبه کانی پاتنایی خه باتی رزگاری خوازانه ی نه ته وه که مانه و له به رامبه ر هه موو هه له و که موکۆریه کاندایه ی زۆرتری به رپرسیایه تی هه لگرتا.

له میژووی هه موو کوردستاندا، هیچ حیزبیک نه که به راهه ی حیزبی دیموکرات ریه رانی ریزی پێشه وه ی پێشه مرگه ناسا شه هید بووین و که م ریه ری نه و حیزبه هه بووه که به مرگی ناسایی کۆچی داوی کردبیت. نه م شانازی و ئیرای نه وه ی که ناستی نه خلاق شورشگیری و فیداکاری هه موو ناسته کانی نه و حیزبه نیشان ده دات، نه و حیزبه به رپرس ده کات له به رامبه ر هه موو کۆمه لگای کوردستان و بنه ماله ی شه هیدان و ریه رانی شه هید.

سه ره رای نه و شانازیانه، به داخه وه حیزبی دیموکرات له ناست چاره سه ری کێشه کانی ناوخۆیی زۆتر په نای به سه رکوتی سپی برده وه و یان کێشه کانی کپ کرده وه یان به چاره سه رنه کراوی به جی هیشته وه و گه یانده وته ناستی جیابوونه وه و لیکه دابرا نه کان. له و رووه وه بیرکردنه وه یه کی ستراتیژیک له “چاره سه ری کێشه کان” و “به ریسه به ری کێشه کان” نه رکێکی هه نووکه یی ریه رایه تی حیزب به هه موو به شه کانی خۆیه تی. کاتی نه وه هاتوه ریه ری حیزب هه رچۆنیک که شانازی به سه روه ریه کانی رابردو ده کات، بو ئیرانه داوای ئیبه وردن له هه له کانی رابردو بکات. ئیران و رۆژهه لاتی کوردستان له به رده م ئالوگۆری قوول و چاره نووسازن. له وانه یه سه به یی زۆر دره نگ بیت، بۆیه له هه قتا ده مین ساترۆژی دامه زرانانی حیزبی دیموکرات دا، هیوادارم ره وتی یه کگرتنه وه و یه کریزی به شیوه یه کی جیدی و کات بو دیاری کراو جیه جی بکریت و نه ته وه که مان به مرگینی یه کگرتنه وه به ره و یادی هه قتا سه له ی دامه زرانانی کۆماری کوردستان هه لگا و بنین. با هه ره وک له دووی ریه ندان سالی ۱۹۶۶ وه رچه رخانه میژووی روویدا. ریه رانی نه مرۆی حیزبی دیموکراتیش وه رچه رخانه یی دیکه له میژووی شانازی کانی حیزبی دیموکرات تۆمار بکه ن و نیشان به دن، نه وان ریه رانی راسته قینه ی پێشه وا، قاسملوو و شه ره فکه ندی و هه زاران شه هیدی ریگه ی نازادی و سه ره به ستی کوردستانن.

سه رچاوه : ماله پری کوردستان و کورد / ریگه وتی : ۱۷ی ئاگۆستی ۲۰۱۵

بە بۆنەی هەفتاساڵەی حیزبی دیموکراتی کوردستان

هەفتا ساڵ خەبات و تیکۆشان

حەسەن ماوەرانی

حیزبی دیموکراتی کوردستان، تەمەنی گەشتە هەفتا ساڵ. سالانێکی دور و درێژ تێپەری و بە هەزاران کەس لە ریزەکانی ئەو

حیزبەدا، ژيان و تەمەنی خۆیان کردە قوربانی لە پێناو وەدی هێنانی ئامانجەکانی ئەو حیزبەدا.

بەداخووە پاش هەفتاساڵان، هێشتا ئەو کەموکۆرییەکانی کە لەسەرەتای پێکهاتنی ئەو حیزبەو بە درێژایی تەمەنی ئەگەڵی بوون، هەر لە ئارا دان و هەول و تیکۆشانێکی ئەوتۆ لەلایەن هێچکام لە لابالەکانی بە میرات بەجێماوی ئەو حیزبە بۆ کار کردن لەسەر ئەو کەم و کۆرییەکانی ئەو گۆڕی دانییە.

ئەو حیزبە کە لە تەمەنی خۆیدا چەند لا پەرەییکی زێڕینی خەباتی رزگاریخووانەکانی نەتەواوەتی کوردی تۆمار کردوو، حەیفە کە تووشی ئەو بارودۆخە هاتوو کە نەکراوە ئەو کەم و کۆرییەکانە چارە بکا.

بەر لەوەی کە پەنجە بو ئەو کەم و کۆرییەکانە راکێشم کورتەبێک لە لا پەرە زێڕینەکانی تۆمار کراو لە لایەن ح.د.ک دوو دەدوین.

ح.د.ک لەسەرەتای دامەزرانییەو بە پشت ئەستور بوون بە خەباتی پیشووی کۆمەڵەی ژێبەوێ کورد، کە دەکرێ بلیین بیجگە لە بەرێوەبەرایەتیەکە لە هەموو دامەزراندەکانی لەسەر بنچینەی ک.ژ.ک دوو پێکهاتبوو، توانی کۆماری دیموکراتی کوردستان بە پیشەواوەتی شەهیدی نەمر قازی محەمەد و بەشداری و پشتیوانی کوردەکانی پارچەکانی تری نیشتمانی داگیرکراومان بە تاییەت بارزانی نەمر و پیشەەرگەکانی، دابەزینی. لا پەرەییکی زێڕین لە میژووی کورددا کە هەتا ئێستا وینە نەبۆتەو. (١٩٤٥ - ١٩٤٦)

لا پەرەییکی زێڕینی تر کە دەبن ببیتە نمونەییکی راهێنان بە دەست پیشەوای نەمر لە بێدادگای سپایی ئێران و لە پشت دەرگای بەستراو تۆمار کرا، ئەویش داوکی نازایانە و بوێرانەیی پیشەوای بوو کە سەرەرای ئەوەکە دەیزانی دوژمن هەتا نەیکوژێ وازی لێناھێنی، بە حیماسەو لە کورد و کوردستان داوکی کرد. ئەو لە زیندانی دوژمندا دوژمنی محاکمە کرد. بە هۆی هەوڵی تیکۆشەرە نازادێخووانەکانی ئێرانی ئەم داوکییە بوێرانەیی پیشەوای وەبن خۆلەمیشی میژوو نەکەوت و بۆ وەجەیی دواڕۆژ تۆمار کرا. (١٩٤٦)

دیارە هەتا ئێستا گەڵێک کوردی خەباتگیر لە بێدادگاکانی داگیرکەران لەرۆی دوژمندا وەستاوون و داوکییان لە ئامانج و ویستەکانی

گەلەكەيان كوردوۋە و مەرگ نەيتوانىيۈە نەم مەبەستەيان لەبىير بباتەوۋە. بەلام گرتكى داکۆكى پېشەوا لەوۋى داىە كە ئەو وەك سەرۆكى كورد بە وريايى بەم نەركە ھەستا. (۱۹۶۶)

پاش رووخانى كۆمار، ھەستانى كۆمەلنىك گەنج بە نەركى بووژاندەنەوۋى ج.د.ك، كە زۆربەى بەرئوبەرمەكانى خۇيان بە خۇپارئىزى كۆشەگىر بوون، ھەستان. نەم كۆمەلە گەنجە لە ھىچ را ھېزىيان بووژاندەوۋە و لە ماوۋەى چەندسالاندا تۈانيان بىن بە ھىزىكى سىياسى بەرچاۋ و پاش سەردەمى ك.ژ.ك ھەمدىسان جارىكى تر بە بردنەوۋى ھەلبىژاردنى پارتەمان ۱۹۵۲دا لە مەھاباد لە راستىدا پىشتى رژیەميان لە نەرزدا. لە سالى ۱۹۵۸ بەرئوبەرى ھېزب عەزىز يۆسفى و ھاورئوبەكانى مەكەمە كران. ماوۋى سى سالان عەزىز يۆسفى ، مامە غەنى بلورىيان و شرىعەتى لەژىر ھوكمى ئىعدام راگىران. كۆليان نەدا و لەنەنجامدا بە ھۆى زەختى لايەنگرانى مافى مەرۇف و گەلنىك لە سىياسەتمدارە ناوخاسەكانى نىۋنەتەوۋىيى، ئىعدامەكەيان كرا بە زىندانى نەبەد. كاك عەزىز و مامە غەنى ھەركام بە كۆلەبارى ۲۵ سالەيى زىندان بوون بە قارەمانى نەتەوۋىيى.

بىزوتنەوۋى شەستەكانى كۆمىتەى شورىگىرى ھېزىبى دېمۇكراتى كوردستان ، لا پەرىيەكى دىكەى زىرپىن بوو كە لە مېژوۋى خەباتى رزگارپوخوزانەى نەتەوايەتى كورددا تۆمار كرا. لەبارو دۇخىكدا كە نەحمەد توفىق ، سكرتېرى ھەلبىژاردراۋى ھېزب لە كۆنگرەى دەرگە لەسەر زۆرى نەندامان داخراودا، بە كەلكوەرگرتن لە پىنۋەندىيى لەگەل بەرئوبەرايەتى شورى بازارنى گەورە، سىياسەتى لادان و ترۆرى نەندامە چالاكەكانى ھېزىبى رەپىشگرتبوو، دوو نەندامى بە نرخی ھېزب دوو رۆلەى بلئىمەتى كوردستان كە جىگايان پىر ناكىتەوۋە، واتا شەھىد سەدىقى ئەنجىرى و شەھىد ئەسەدى خودايارى ناجوانمېرانە ترۆر كران. بەشېك لە نەندامەكانى ھېزب كە زۆربەيان رووناكېير بوون ، ملىان بە وىستەكانى سكرتېر و زەختى بەرئوبەرايەتى شورى باشور نەدا. بەرئوبەرايەتى شورى باشور بە ھۆى پىنۋەندىيى لەگەل ئىران، ھەر چەشەنە دەرەتانىكى لە جولانەوۋى خەباتكارە كانى رۆژھەلاتى كوردستان لە دژى رژیى ئىران بىرىبوو. كۆمىتەى شورىگىرى ھېزىبى دېمۇكرات بۆ نەجات دانى ھېزب لە وقەيرانەى بەرئوبەرىيى تاكە كەسى بىن بەرنامەيى و سىياسەتى مەكەجى بە بەشدارىيى ھەمەدەمىنى سىراجى، مەلا ناۋارە، سەمىلى شەرىفزادە، سالارى ھەرىدەرى و سەنارى مەمىدى دامەزرا. پاشان بە يەگىرتن ئەو كۆمىتەيە لە گەل شەھىد سولەيمانى مەيىنى كە نەيدەتۈانى لەوۋە زىاتر تەكەرەوۋى و سەردەرۋىيى نەحمەد توفىق قەبول كاتا، و بەشېكى زۆر لە پىشەمەرگەكان لە راستىدا پىنگەى نەحمەد توفىق و راستەوۋەكانى وەفادار بەويان كز و تەق و لەق كرد. كۆمىتەى شورىگىرى ھېزىبى دېمۇكراتى كوردستان بە ناچارى بە ھۆى زەختى شورى باشور لەسەريان، لەناوچىيا و دۆلەكانى رۆژھەلاتى كوردستان بلاو بوونەوۋە بەداخوۋە پتر لە ۲۰۰ شەھىدىان دا. ھەر لەھەمان كاتىشدا لەلايەن بازارنىيەوۋە يەكى لە ھەلە گەورەكانى ژيانى نەنجام درا كە برىتى بوو لە فەرمانى كوشتنى شەھىد سولەيمانى مەيىنى ، وتەبىژى كۆمىتەى شورىگىرى ھېزىبى دېمۇكراتى كوردستان و رادەستىردنەوۋى بەشېك لە پىشەمەرگەكان بە ئىران.

قۇناخى زىرپىنى دىكەى تۆماركراۋ لە مېژوۋى كورددا، بەرخۇدانە لە ئاست كۆمارى پەت و سىناردەى ئىسلامى كە ماوۋەيەكى ھەشت سالانەى شەرى چەكدارانەى خاياندا. گەرچى لەم قۇناخەدا ھەلە و ھەلەكارىيى زۆر كرا كە بوو بە ھۆى جىبابوونەوۋە و دەرگرتن و تەنانەت تىرۆرى كەسايەتېش، بەلام بايخى مېژوۋىيى خۇى ھەيە و بەرگىكى زىرپىنى خەباتى رزگارپوخوزانەى نەتەوايەتەيە.

ئىستا بەداخەوۈ ئەو حیزبە حەقتا سالىھە بۆتە دوو ھىلى جىيا لىكتەر و لەراستىشدا لە ناو ھەر ھىل چەندىن ھىلۆچكە.

بە ناچار يان بە زانستە ھەر ھىل پىشت ئەستور بە پالپىشتى زەھىزىكى باشور. باشورىش بەبى وەرگرتنى ئەزەمون لە شورشى بازارنى گەورە، ھەمدىسان رېگر و كۆسپ لەسەر چالاكى كوردى رۆژھەلات لە دژى كۆمارى ئىسلامىيە.

ح.د.ك بە ھەردوو لابلایەوۈ لە ئاست گەلىك كەم و كۆرى خۇيان كەمتەر خەم بوون. ھەتا نووسىنى ئەو دىرانە ھىچكام لە لابلەكانى حیزب نەياتتوانىوۈ مېژوۈى ئەو حیزبە بە شىۋەھىكە زانستىيانە تۆمار بىكەن. ئەگەرچى لىرە و لەوئى چەند كىتەبىك وەك بىرەوۈرى تاكە كەسى نووسراون، كە بەداخەوۈ زۆربەيان بە ھۆى رقبەبەرايەتى نووسەرەكە لە ئاست زۆر كەس و زۆر رووداودا جىگای متمانە نىن. لەراستىدا تۆماركردنى مېژوۈى حیزب بە شىكە لە خەبات بۆ بەرگى لە دووپات و چەند پانكردنەوۈى ھەلەكان. ھەر حیزبىكى پىشكەوتوۈ لە دەورەى راھىنان و پەرورەدى كادىردا مېژوۈى خۆى بۆ ئەندامەكان شىدەكاتەوۈ و دەمخاتە بەر باس و لىكۆلىنەوۈ. تەنانەت بەرپوۈبەرايەتى ھەردوو ھىلى حیزب بە ئاشكرا تەنانەت يادكردنەوۈش لە بە شىك لە كەسايەتەكانى حیزبى دیموکرات، كە لە مېژوۈى كورددا شانازيان پىدەكرى خۆ لادەدەن. تەنبا لە مسالدا بەرپۆز خالىد عزیزى بۆ بەكەمجار لە سى دەھىە رابردوۈدا، بەرپۆزەوۈ يادى لە بە شىكيان كردهوۈ.

حەك بە ھەر دوو لابلایەوۈ ھەتا ئىستا نەياتتوانىوۈ ئارشىپىكى رېك و پىكيان ھەبى ھەتا وەچەى ئىستانيان بىكاتە سەرچاۋەبەك بۆ لىكۆلىنەوۈ و تۆپزىنەوۈ.

ئىكدا براۋىى دوو ھىل لە راستىدا بەبى روون بوونى سۈرىكى ئىدىئۆلۆژىك و تەنبا دەكرى بلىنن لەسەر كورسى لەگۆرى داھە.

بى بەرنامەھى زەق بۆ چالاكى و تەنبا وەدواكەوتنى رووداۋەكان. نەمۈنەى دىيار و ئاشكراى دانانى مقەرە لە سنوورەكانى كىلەشىن كە بەداخەوۈ بوو بە ھۆى پىكەلپىرژان و تەقە لە گەل پ.ك.ك. كە بەخۆشپەوۈ بە ھۆى ھەوئى ح.د.ك. و پ.ك.ك. كۆتايى ھات.

كەم بايخدان بە بارى پاراستن. شەھىد بوونى دوو سكرتېر، ژاراۋى كردنى خواردنى مقەر، بە قىدىۋ فىلەم ھەنگرتن لە مېوانەكان لە كۆپە و لە پاشان نىشاندانىيان لە لايەن بازجۈەكانى كۆمارى پەت و سىدارە بۆ وەرگرتنى ئىعتىراف، وە دەيان رووداۋىتر لە باشور كە بە دەيان كەس لە ئەنجامىدا شەھىد بوون ئەوۈ بە ئاشكرا روون دەكەنەوۈ كە ئەو حیزبە پىنۋىستى بە سىستەمىكى پاراستن ھەپە كە لە بەرانبەر خۆتېخزاندى سىخور و تىرۋورىستەكانى باشورى و رۆژھەلاتى ئىراندا بيان پارىزى.

ناروونى و ئىلى لە ستراكتىژى و تاكتىك دا. ھىلى حەكاي ئەو حیزبە ھەر نەوۈك باھاتىبى و نە باران تەنبا دووپاتكەرەوۈى ئەو بەرنامەھى كە ۴۵ سال لەمەوۈبەر لە لايەن شەھىد قاسەلو، كاك كەرىمى جىسامى و كاك جەمەدەمىنى سىراجى دىيارىكرا و لە كۆنگرەى سىبەمدا پەسند كرا. واتا ۴۵ سال گۆرانى بەسەر ھىچ نەھىناۋە. گەرچى لەم دوایەدا فیدىرانىيان لە جىگای وشەى خودمختارى داناۋە بەلام ناۋەرۋكى بەرنامەكە ھەمانە كە بوو.

هیئتی حدک گهرچی له سه ره تهای جیابوونه وه په نجهیان بو چهند شت و یهک له وان سه ره خویی دوفاکتو به شیوازی فیدرالی راکیشا به لام پاش تیپهر بوونی چهند سال، ته نانهت که وتنه (یان خستیانه) سه ره میزی وتووێژ له گه ل ریکخواوی سیخوری کوماری نیلامی. به مجوره دیار نییه که نهو حیزبه چی دهوی. ناینا هه لگه راوه ته وه سه راواکارییه کانی کۆنگره چی چوارهم؟

که مو کۆرییه کی تر با یخه دانه به ریکخواوی سیاسی له ناوخودا و دیتنی هه موو شتیک ته نیا به شیوازی پیشمه رگایه تی سه دهی رابردوو. له م کاره شدا هه ردوو لایه ن که متاکورتیک وهک یه کن و ته نانهت رقه به رایه تیش ده گه ل یه کتر ده کن. ناردنه وهی به په له ی پیشمه رگه بو سه رسنور وینه یه کی بهر چاوی نهو کرده وه یه که به داخه وه نهک وهک رابردووش به نهینی به لکو به کامیرا و وینه هه لگرتن و پرۆیاگه نده شه وه. دیار نیه ده بی چهند که سیش له نه نجامی نهو کارانه دا شه هید بن هه تا به وه هه لیه ش بزانی. ده کری بلین کاتیک حیزبیک که بیه وهی خه باتی چه کداری بکا، بهر له خه بات ریکخستنیکی به هیز له ناوخودا پیکدینی. به دهیان شانیه تی شه ره گه ی ناوشار ریکده خا. سه رچاوهی چهک و دارایی پته و دهکا و له پاشان به نهینی بنکه و بارهگا له ناو چیا و دارستان و شوینه چه تونه کانی ناوخو دادمه زینی و گرتی هه ر چه شنه وینه یه کیش لهو شوینانه قه دهغه دهکا. پاشان راده گه یه نن که دیسان پیشمه رگه وه جموجۆل ده خا.

سه رباری هه مووده ردان خود بوونی دوو هیله که یه که به هیه کلوچیک نایه نه سه ر رینگای یه گرتنه وه. بازاری شه ر و دهه قواله ی ناو نیئتیرنت له ناو لاینگره به سه زمانه کانیان وه ها تونده که گه ر چه کیان به ده ست بایه سیگی یه کترین کوناوژن ده کرد. به داخه وه به فه رمی هیه چکامیان بو نه ندامه کانیان یاساخ نه کردوه که خو له مجوره کارانه نه ده ن که دیاریش نییه چنده سیخوری رژیم له سه ر رایه له ی نیئتیرنت دنه ده ده ته نه م کاره ناله بارانه.

به له بهر چاوه گرتنی نهو که م و کۆریانه هه ر ده بی چاوه پروان بین که به لکو کاریکی کارا و شه هه مه تیکی بیوتنه له کادر و نه ندامه کانی نهو حیزبه بتوانی نهو بارودوخه بگۆری و ح.د.ک بخاته وه سه ر نهو شوین و پایه یه ی که له راستیدا ده بوایه هه بیی و شایانیتی.

هیوادرم حه قتا سه له ی له دا یکه بوونی حیزبی دیموکرات بییته نوخته و درچه رخانیکی میژووینی له م حیزبه دا که مایه ی شادی ره وان هه موو شه هید و خۆبه خته رانی پیشووی بی و دوستان و نه ندامه کانی نیستاشی شاد کات.

سه رچاوه : فیس بوکی نو سه ر / ریکه وتی : ۱۵ ی ناگۆستی ۲۰۱۵

وتووێژی رۆژنامه‌ی کوردستان له گه‌ڵ عه‌بدوڵلا به‌هرامی

دیماڤه: نارەش لۆرستانی

نارەش لۆرستانی: حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌سه‌ر بنه‌مای رێشویڤن و پێداویستییه‌ک دامه‌زراو ئایا له‌ هه‌لومه‌رجی نه‌مڕۆدا هه‌مان رێشویڤن و پێداویستی له‌ گۆڕیڤن دا ماون؟

عه‌ولا به‌هرامی: حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌ سه‌ر کۆمه‌ڵه‌ ئیک بنه‌ما و بۆ ولامدانه‌وه‌ بۆ پێداویستییه‌ک که‌ چ له‌ کۆمه‌ڵه‌ی نه‌و کاتی

کوردستان و چ له‌ کۆمه‌ڵه‌ی ئیستای کوردستان دا هه‌ست پێده‌کرا، دامه‌زراوه‌. به‌ م جیاوازییه‌وه‌ که‌ بژارده‌کانی کۆمه‌ڵه‌ی ده‌یه‌ی بیستی هه‌تاوی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان به‌ به‌راورد له‌ گه‌ڵ ژۆرینه‌ی ره‌های دانیشتوانی کوردستان تیگه‌یشتنیکی قوولترین له‌ باره‌ی دیارده‌ی حیزبه‌وه‌ هه‌بوو. بۆیه‌ پێیان وابوو کاتی نه‌وه‌ هاتوه‌ میکانیزمیکی مودیرن بۆ کاناڵیزه‌و رێبه‌ریکردنی خه‌بات بدۆزنه‌وه‌. له‌م روانگه‌یه‌وه‌ دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئالوگۆریکی گه‌وره‌ بوو. گه‌وره‌ له‌ به‌باریه‌وه‌ که‌ کۆمه‌ڵه‌ی نه‌و سه‌رده‌می کوردستان و ناوچه‌ کۆمه‌ڵه‌یه‌کی خێله‌کی و ده‌ره‌به‌گایه‌تی بوو که‌ تاکه‌کان

له‌ودا سه‌ره‌خۆییان نه‌بوو. له‌ راستی دا حیزب هاتهریب له‌ گه‌ڵ گۆڕینی شیوازی رێبه‌رایه‌تی بزووتنه‌وه‌ نه‌ته‌وايه‌تییه‌کان ده‌یه‌وه‌یست هینزکی نویی کۆمه‌ڵه‌یه‌تییه‌ش له‌ کوردستان دروست بکا. هینزکی پیکهاتوو له‌ تاکه‌ نازاده‌کان. حیزبی دیموکراتی کوردستان جگه‌ له‌ به‌ستینی سیاسی و کۆمه‌ڵه‌یه‌تی نه‌و سه‌رده‌مه‌، ولامیک بوو بۆ پێداویستییه‌ک که‌ زۆر پێشتر واته‌ له‌ سه‌رده‌می شۆرشه‌ رزگاریخوازانه‌کانی کوردوه‌ له‌ کۆمه‌ڵه‌ی کوردستان به‌دی ده‌کرا. واته‌ فۆرمیکی نویی بوو بۆ کاناڵیزه‌کردنی خه‌بات و دواتر به‌ریوه‌به‌ری و لات له‌ ده‌رفه‌ته‌ میژووویه‌کان دا. به‌ دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان به‌رگیککی نویی کرایه‌ به‌ر بزاقی شوناسخوازانه‌و نازادپه‌خاوانه‌ی کورد له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان و بزوووتنه‌وه‌ی کورد له‌م به‌شه‌ی کوردستان سه‌رده‌رای ناسته‌نگه‌ جۆراوجۆره‌کان بووته‌ خاوه‌نی ئۆرگانیزمیکی ریشه‌دار که‌ ئیستاش سه‌رده‌رای هه‌ورازو نشیو و ناکۆکییه‌ نیوخۆیه‌کان درێژه‌ به‌ ژبانی خۆی ده‌دا. له‌ راستی دا ده‌کرێ بلیین نه‌م حیزبه‌ به‌ هه‌موو که‌موکۆرییه‌کانییه‌وه‌ بۆته‌ پیناسه‌ و دینامیزمیکی میژوووی بۆ بزوووتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی و نازادپه‌خاوانه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان. نه‌م حیزبه‌ له‌ نه‌مونه‌ کورته‌کانی ده‌سه‌لاتدارییه‌ش دا ده‌ریخست که‌ ریشه‌ی له‌ شوناس، میژوو، ویست و ناواته‌کانی کۆمه‌ڵه‌لانی خه‌لک دایه‌. بیگومان هه‌م به‌ستین و بنه‌ماو هه‌م پێداویستییه‌ کاتی و زه‌مانیه‌یه‌کان ئیستاش و له‌ داهاشوش دا بۆ درێژه‌دان به‌ ژبانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ده‌کن. به‌لام نه‌م حیزبه‌ پێویسته‌ وه‌ک ئۆرگانیزمیکی سه‌رده‌میانه‌ به‌رده‌وام خۆی نویی بکاته‌وه‌.

نارهش لورستانی: کۆماری کوردستان له ماوهی حهفتا سال خهباتی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا به چ تایبهمه ندیگه لیکهوه ناسراوه و چ گرتگیه کی له بهردهوامی بزوتنهوه دا بو؟

عهولا بههرامی: کۆماری کوردستان چله پۆپهی نامانجه بهرزکانی بزوتنهوهی نهتهوهیی خهتکی کوردستان بوو که بۆ ماوهیهکی کورت له بهشیک بچووک جوغرافیای کوردستان دا بهرگی راستی پۆشی. ئەم کۆماره له راستی دا مۆدیلیکه که به پیتی ئەو پیناسه له دووره دیههنی خهبات له قهوارهیهکی گهورهتر دا دهکری. بهم واتایه که تاکهکانی کوردستان و بزوتنهوه نامانجه بهرزکانیان له چوارچیوهی مۆدیلیک دا پیناسه دهکهن که حهفتا سال لهوهپیش بهکردهوه پیاده کراوه. ئەم کۆماره وهک نمونهیهکی ههچهنده بچووک و کورتماوهی دهسهلاتی نهتهوهیی پوتانسیهلی گهورهی بۆ خهباتی درێژخایهنی بزوتنهوهی نهتهوهیی رۆژهلاتی کوردستان و تهنانهت بهشهکانی دیکه کوردستانیش دروست کردوه. له راستی دا کۆماری کوردستان له باری زهینیشهوه یارمهتیدهوه بۆ ئەوهی رۆژگانی نهتهوهی کورد ههستیکی راستهقینهترین له نامانجی بهرز واته دهولتهی نهتهوهیی ههبن.

نارهش لورستانی: ناکاری سیاسی له میژووی خهباتی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا چ واتا و پیگهیهکی ههیه؟

عهولا بههرامی: حیزبی دیموکراتی کوردستان بهو پێیه که خاوهنی گوتاریکی نازادبخوازه و دیموکراتیکه و ههول بۆ سرینهوهی ئەو ستهمه میژووویه دها که له میژوودا له نهتهوهی کورد کراوه، له ناخی خۆی دا ههنگری ناکاریکی بهرزی سیاسیه. ئەم حیزبه لهگهڵ ئەوهدا له ژبۆپۆلیتیکیکی دژواردا درێژری به ژبانی سیاسی و خهباتیکی سهخت و خونای داوه، بهوحالهش قهت رنگهی بهخۆی نهداوه له پیناوی بهرزوهندی تاکتیکی و یان تهنانهت ستراتژیکی دا ناکاریکی ناتهبا لهگهڵ گوتارهکی بگریته بهرو زیان به بهرزوهندی لایهنگه لیک، تهنانهت له دهرهوهی سنورهکانی رۆژهلاتی کوردستان بگهیهنن. به باوهری من ئەم باکگراونده ناکارییه یارمهتیدهریکی باشیش بوو بۆ ئەوهی له داهاتووش دا ، واته له ههلهوهریکی جیاوازی دا به کلتوریکی سیاسی پێشکهوتوانهوه بچینه نیو کهمهی سیاسی لهگهڵ خهنبهه کانی گۆرپانی سیاسی کوردستانهوه.

نارهش لورستانی: ئەزموونی رووخانی حکومهتی پهلهوهی و دهسهلاتداریکی ٣٧ سانهی کۆماری ئیسلامی دهتوانن ههنگری چ ئەزموونگه لیک بۆ بزوتنهوهی کوردو بهتایبهت حیزبی دیموکرات بن؟

عهولا بههرامی: بێگومان ههه ئەزموونی رووخانی حکومهتی پاشایهتی پهلهوهی و ههه هۆکارهکانی هاتنه سههرکاری حکومهتی سههرهوی ئیسلامی و رووخانی ئەم حکومهتهش دهتوانن ههنگری ئەزموونی جیاوازی بهکهلک بن بۆ بزوتنهوهی کوردستان و حیزبی دیموکرات. ئەگه له گۆشه نیگای رووخانی حکومهتی پهلهوهی و هاتنه سههرکاری حکومهتی سههرهوی و مهزهبی کۆماری ئیسلامیهوه له ئەزموونگانی برانین دهتوانین روانگهیهکی روونترمان له بهستین و زهینیه ههبن که ئەزموونگانی رووخان و دای رووخانی کۆماری ئیسلامی شکل دهن. بزوتنهوهی کوردستان و حیزبی دیموکرات نه له رووخانی حکومهتی پیشوو و نه هاتنه سههرکاری حکومهتی ئیستادا فاکتوری دیاریکه نه بوون و، رهنکه له داهاتووش دا ئەو دهریکی سههرکییان نهبن، ههه بۆیه دهبن له پلهی یهکهم دا له گۆشه نیگای بهرزوهندییهکانی بزوتنهوهی کوردستان و سهرگی ئەم بزوتنهوهیه له هاوکیشه سیاسی و نیزامی و ئابورییهکانهوه خۆی بۆ ئەزموونی

دوای حکومەتی ئیستا ناماده بکا. چونکه ئەزموونەکانی پیشوو دەریانخستوو بەستنه‌وه‌ی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی بزووتنه‌وه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان به ناوه‌ندی ده‌سه‌لاتی سیاسی ئیترانه‌وه‌ توشی تیچووی زۆرمان دکا. پیم وایه‌ده‌بێ له روانگه‌یه‌کی دیکه‌وه بۆ ئەم پێوه‌ندییه‌ بچین. ئەگەر له روانگه‌ی هه‌ولدان بۆ هینانه‌ی ئارای پێگه‌یه‌کی به‌هیزی کوردستانییه‌وه بۆ پرسی دیموکراسی له ناوه‌ند بچین توانیومانه هه‌م پێگه‌ی خۆمان وەک بزووتنه‌وه‌ی کوردستان قایم و قورس بکه‌ین و هه‌م له‌م ریگایه‌وه‌ ده‌توانین بینه‌ نمونه‌ بۆ ئازادبخوازان له ناوه‌ندو نه‌ته‌وه‌ ژێرده‌سته‌کانی دیکه. له‌م پێوه‌ندییه‌دا پێویسته‌ ئەوه‌ بگوترێ هینانه‌ی ئارای ئەزموونیکی جیاوازتر له کوردستان پێویستی به‌ شیوازی نویی خهبات و پشتبه‌ستوو به‌ هه‌موو شیوازه‌کانی پاراستنی ره‌واو مانه‌وه‌ له‌ سه‌ر خاکی رۆژه‌لاتی کوردستان هه‌یه.

ئاره‌ش لورستانی: حیزبی دیموکراتی کوردستان چ پێوه‌ندییه‌کی له‌ نیوان خهباتی مه‌ده‌نی و به‌رگریی چه‌کدارانه‌دا دروست کردوه و له‌م نیوه‌دا چۆن ده‌روانیتیه‌ داخوازییه‌کانی کۆمه‌نگه‌ی مه‌ده‌نیی کوردستان؟

هه‌ولا به‌هرامی: به‌داخه‌وه‌ی هه‌م له‌به‌ر نه‌بوونی به‌ستینی له‌بار بۆ خهباتیکی مه‌ده‌نیی به‌بهرشت و خاوه‌ن داخوازی روون و هه‌م له‌به‌ر به‌سترانه‌وه‌ی هاتنه‌دی نامانچه‌ سیاسییه‌کان به‌ حیزبه‌ سیاسییه‌کانی نیو بزووتنه‌وه‌وه‌، کۆمه‌نگه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان نه‌یتوانیوه‌ بیه‌تیه‌ خاوه‌نی ئەو شیوازه‌ له‌ خهبات بێ که‌ پێی ده‌گوترێ خهباتی مه‌ده‌نی. ئەوه‌ی له‌ نیوه‌ی دووه‌می ده‌یه‌ی ده‌قیقی هه‌تایه‌یه‌وه‌ له‌ کوردستان به‌دی ده‌گرێ زیاتر ده‌توانرێ له‌ چوارچێوه‌ی چالاکیی مه‌ده‌نی چالاکانی بواره‌ جو‌راوجۆره‌کان دا پیناسه‌ بکری، که‌ له‌ زۆر حاڵه‌ت دا شیوازی ناوچه‌یی هه‌یه‌، یان به‌ گشتی به‌رین و سه‌رانسه‌ری نیه‌. من پیم وایه‌ حیزبی دیموکراتی کوردستان لانیکه‌م له‌ ده‌ سالی رابردوودا توانیویه‌تی روانگه‌یه‌کی نوێترو رووتتر له‌ پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ چالاکانی مه‌ده‌نی دا و ته‌نانه‌ت شیوه‌یه‌ک له‌ تیکۆشانی سیاسی نیوه‌ قانونی که‌ له‌ ناستیکی به‌رتسه‌ک دا له‌ گۆرێ دایه‌ بینه‌تیه‌ ئاراوه‌. به‌ پێی ئەم روانگه‌ نوییه‌، ده‌بێ له‌ هه‌رچه‌شنه‌ هه‌ل و ده‌رفه‌تیک به‌ قازانجی به‌جه‌ماوه‌ریکردنی خهبات و به‌رینکردنه‌وه‌ی به‌ستینی خهباتی مه‌ده‌نی که‌لک وهرگیری. روانگه‌یه‌ک که‌ شونیه‌واره‌کانی له‌ نیو چالاکانی بواره‌ جو‌راوجۆره‌کان دا زیاتر هه‌ست پینده‌کری، نه‌ک له‌ نیو حیزب و ریکخواوه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان دا.

ئاره‌ش لورستانی: به‌ سه‌رنجدان به‌ رابردووی ٧٠ ساڵه‌ی حیزبی دیموکرات، بزووتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی و دیموکراتیکی کوردستان بۆ درێژدان به‌ تیکۆشان له‌گه‌ڵ چ گیروگرتنگه‌لیک به‌ره‌روویه‌؟

هه‌ولا به‌هرامی: راستیه‌که‌ی ئەوه‌یه‌ به‌ سه‌رنجدان به‌ دۆخیکی ناسته‌م و دژوار که‌ حیزبی دیموکرات و بزووتنه‌وه‌ی کوردستانی له‌ ماوه‌ی ٧٠ ساڵی رابردوودا پێدا تیه‌یه‌ریوه‌، ئەو هه‌له‌مه‌رجه‌ دژواره‌ش که‌ ئیستا له‌ گۆرێ دایه‌ ناکرێ چاوه‌ڕوان بێن که‌ ره‌وتی تیکۆشان و به‌تایه‌ت جۆشدا نه‌وه‌ی شیوازه‌ جو‌راوجۆره‌کانی خهبات له‌ نیو ئەم ژێپۆلیتیکه‌دا که‌ رۆژه‌لاتی کوردستانه‌، به‌دوو له‌ گرفت و دژواری و قوربانیدان بێ. بزووتنه‌وه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان و حیزبی دیموکرات بۆ ئەوه‌ی بتوانن له‌ ده‌سمایه‌ی خهباتی سێ به‌ره‌ی رۆله‌ خهباتکاره‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان له‌ پیناوی بنیادانی داها توویه‌کی جیاواز که‌لک وهرگرن پینوستایان به‌ گه‌رانه‌وه‌یه‌کی به‌ ته‌واو مانا بۆ به‌ستینی راسته‌قینه‌ی خهبات هه‌یه‌. له‌م باوه‌ره‌ دام له‌ به‌ستینیکی راسته‌قینه‌و شونیدا نه‌ری خهباتکارانه‌دا ده‌کری پاشه‌گشه‌ به‌ کلتووری پاسیفیسیم و پاوانخوازیی نیو حیزب و ریکخواوه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان دا بگیری

په یامی هاوبهشی په کیه تیبه کانی ژنان و لاوان به بۆنه ی ٢٥ گه لاویژ سائروژی دامه زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

به بۆنه ی ٢٥ گه لاویژ ٧٠هه مین سائوه گه ری دامه زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان، پیروزیایی خۆمان ئاراسته ی ریبهری، کادرو

پیشمه رگه و بنه ماله ی سه ره رزی شه هیدان، زیندان یانی سیاسی و نه نامان و لایه نگرانی حیزب و سه رجهم خه لکی کوردستان ده که یین.

به ریزان!

هه روه ک ده زانن په کتیک له گرینگترین رووداو کانی میژووی هاوچه رخی سیاسی نه ته وه ی کورد له رۆژه لاتنی کوردستان، دامه زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بوو. که وه ک حیزب یکی خاوه ن به رنامه و پروگرام یکی ریکو پیکو سیاسی و دیموکراتیک هاته مهیدانی خهباتی حه قخوازانه ی گه لی کورد و رووناک ی خسته دنی هه موو گه لی کورد له و به شه ی کوردستاندا و به و شیوه یه قوناعیکی نو ی له خهبات بۆ دیموکراسی و رزگاری گه له که مان دهستی پیکرد.

ئاشکرایه که رهوتی نازاد یخوازی له ناستی جیهان دا، له په ره سه ندن دایه و سه رجهم تویتزه کانی کۆمه لگای مه دهنی له هه موو شویتنیک ی نه و جیهانه دا هه و ل ده دهن زۆریه ی هیزه کانیان بۆ هاو سه نگی نیوان ده سه لات و کۆمه لگا و ده سه به ره بوونی پتری مافه کانیان و کار یگه ریان سه باره ت به وه گه ر خستنی هیزی تاک و کۆ، له نیبو ده سه لاتنیک ی یاسا ته وه ر و تا راده یه ک دیموکراتیک دا، به کار بینن. له هه مان کات دا وه زعی ئالۆزی زۆر ناوچه ی جیهان له قهیرانی قوئی سیاسی و کۆمه لایه تیی و ئابوو ری دایه که ژبانی خه لکه که ی خسته و ته مه تر سییه وه. بۆیه هه ر حیزب و ریکه خراوتکی سیاسی نه گه ر بیانه وه ی رۆلی به رچاویان له کۆمه لگادا هه بن، ده بن هه و ل به دن چین و تویتزه کانی کۆمه لگا له ده وری به رنامه و نامانچه کانیان کۆ بکه نه وه و له هیزی توانا کانیان که تک وه ر یگرن، به تاییه تی ژنان و لاوان که رۆلی سه ره کی له بزاقی نازاد یخوازی و مافی نه ته وایه تی و په کسانی دا ده گین. هه موومان باش ده زانین که به بن به شداری چالا کانه ی ژنان و لاوان له بواره جۆرا و جۆره کاندایا پیشکه و تن به ده ست نایه ت و پیویسته بایه خیکی تاییه ت به ریت به و دوو تویتزه.

هاونیشتمانیان به ریز!

ئیمه له کاتی که دا یادی ٧٠هه مین سائوه گه ری دامه زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ده که یینه وه که بارو دۆخی رۆژه لاتنی ناوه راست به کشتی و کوردستان به هه موو پارچه کانییه وه به تاییه تی، به قوناعیکی هه ستیار دا تینه په ریت.

له کوردستانی رۆژهه‌لات گه‌لی کورد خاوه‌نی خه‌باتیکی درێژو پر له قوربانی دانه‌و نه‌و خه‌باته ئیستاش به شیوه‌ی جۆراڤۆر درێژدی هه‌یه. جینی سه‌رنجه که حیزبی دیموکراتی کوردستان، له هاوکاری و پشتیوانی خه‌باتی کورد له به‌شه‌کانی دیکه، به پینی توانا که‌مه‌رخه‌م نه‌بوه. نه‌و نه‌ریته ده‌توانی به‌هه‌زترین خانی پۆزه‌تیقی سه‌رکه‌وتنی خه‌بات له دژی ژێر ده‌ستی دا، هاوبه‌ش بیتا. چونکه هه‌موومان ده‌زانین که ره‌مزی سه‌رکه‌وتنی خه‌باتی گه‌لی کورد له گره‌وی یه‌کریزی و یه‌کگرتوویی خه‌نکیی کوردو هاوخه‌باتی هه‌یه سیاسیه‌کانی کورد دایه.

بۆیه، ئیبه وه‌ک ریکه‌خاوه‌کانی ژنان و لاوانی دیموکرات، داوا له هه‌موو هه‌یه سیاسیه‌کانی کورد ده‌که‌ین که هه‌وڵی زیاتر بۆ لیک نزیک بونه‌وه بده‌ن و به‌ستینی گونجاو بۆ هاوخه‌باتی و کاری هاوبه‌ش پیک بینن. هه‌ر وه‌ها راستیه‌کی حاشا هه‌نه‌گر نه‌وه‌یه که یه‌کگرتوویی دیموکراته‌کان ده‌توانی کاریگه‌ری گرتیگی له بووژانه‌وه‌ی خه‌باتو گه‌شانه‌وه‌ی پرسی نه‌ته‌وه‌یی له کوردستانی رۆژهه‌لات هه‌بێ. هیوادارین به هه‌وڵی بێ‌وچانی هه‌موو لایه‌ک نه‌و هاوکاری و یه‌کگرتوویی و هاوخه‌باتیه پیک بیتا.

له کۆتایی دا، وه‌ک نه‌ریتی هه‌موو یاده مه‌زنه‌کان، پشتیوانی له خه‌بات و به‌رڤه‌خۆدانی حیزبی دیموکراتی کوردستان، وه‌ک: به‌ته‌مه‌ترین و مۆدی‌ترین حیزبی سیاسی رۆژهه‌لاتی کوردستان ده‌که‌ین، و خۆمان به هاوه‌نگاوی تیکۆشانیان ده‌زانین.

دوو‌باره به‌رز و پیرۆز بێ ٢٥ی گه‌لاویژ ٧٠ه‌مین ساله‌گه‌ری دامه‌زراندنی حیزبی دیموکراتی کوردستان.

کۆمیته‌ی به‌رپه‌به‌ری

یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان و

یه‌کیه‌تی لاوانی دیموکراتی رۆژهه‌لاتی کوردستانی

٢٥ی گه‌لاویژی ١٣٩٤ هه‌تاوی، ١٦ی ئاگۆستی ٢٠١٥ی زایینی

سه‌رچاوه: مانیه‌ری کوردستان و کورد / ریکه‌وتی: ١٥ی ئاگۆستی ٢٠١٥

۷۰ سالن دیموکرات

هاوار بازیان

گونجاندن میژوو و کاری حیزبیکه به ته مهنی وهک "دیموکرات"ی نه یاری دهسه لاتدرانی ئیرانی له یهک وتاردا نهسته مه، به لام دهکری

له ۷ ویتسنگهدا و به پیی زمه نه بنه نسی باسی لایه نی به هیز و لاوازی نه و ریکخواوه کوردیه بکه یین:

۱. یه کهم و گه وره ترین سه ره ره یی "حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران" هه مان کۆماری کوردستانه که ته نیا چهنه مانگ پاش راگه یاندنی نه و حیزبه (۱۶.۸.۱۹۴۵) توانی سه رۆکایه تیی دامه زراندنی یه کهم ده و له تی کوردی له مه باباد بکا (۲۲.۱.۱۹۴۶). نه و رووداوه ۱۱ مانگییه تا ئیسته ش نهک هه ر وهک گه وره ترین سه رمایه ی سیاسی و مه عنه ویی حیزبی دیموکرات داده نری، بگره هیز و لایه نه کانی تری کوردی له ئیران و پارچه کانی تریش به ئیلهام به خشی خۆیانی له قه له م ده دن. کۆماری کوردستان تاکه رووداوی میژوویی کورده که تا ئیسته زیاترین کورد له سه ر یه که دهنگ و کۆکن، به شینوه یه که که له میژووی سیاسی کورده به گه وره تر له ده سته وه تی تاکه حیزبیک یان ته نیا پارچه یه کی کوردستان داده نری.

۲. نه مانی کۆماری کوردستان (۱۵.۱۲.۱۹۴۶) نه رکی حیزبی دیموکراتی قورستر کرد له وه ی بتوانی مانیکی شیواوی ریکخستنی و جه ماوه ری به سه ر بکاته وه و هاوکات هیزی خۆپاراستنیشی هه بی، نه ویش له دۆخیکدا که ده سه لاتی نه وکاتی ئیران چاوی له سه ر کوردستان تیژکردبوو و به توندترین شیوه به رهنگاری هه موو جووله یه کی دژبه رانی خۆی ده کرد. جگه له وه ی کورد و دیموکرات به گشتی له ئیران تووشی شکستیکی رۆحی هاتبوون و پیوستییان به ده رفه تیک بوو تا خۆیان له گه ل "دیموکراتی بی کۆمار"دا بگنجینن، به لام ده سه لاتی شاهه نشاهی هه رجۆره دهنگیکی کوردانه ی وهک پاشماوه ی حکومه تی کوردستان ده زانی و بریاری نه هیشتنی دا بوو. به وشینوه یه حیزبی دیموکرات تووشی یه کیک له بنده نگترین سالانی ژبانی سیاسی خۆی هات که نیزیکه ی ۲۰ سالی خایاند.

۳. له ناوه رسته کانی ۱۹۶۰، بووژانه وه ی نوینی سیاسی و چه کداری که وته وه گیانی حیزبی دیموکرات، به شینوه یه که که له زۆریه ی ناوچه کانی کوردستانی ئیراندا جه مۆجۆل و راسانی خه لک ده بینرا هه رچه نده که متر لایه نی ریکخستنی و ریکخواوه یی پیوه دیار بوو. له و قوناخه ی دیموکراتدا ده توانین نامه ژه به هه ندیک سه رکرده ی ناوه خۆیی بکه یین که دژی ده سه لاتی شاهه نشاهی و به ناوی "حیزبی دیموکرات" چالاکی سیاسی و چه کدارییان نه انجام دا و ته نانه ت گیانیشیان به خت کرد، به لام تا ئیسته ش وهک به شیک زبیرین له میژووی دیموکرات داده نری. دیارترینی نه وانه "مه لا ناواره ۱۹۶۸ و مراد شیرینژ ۱۹۶۷ بوون که به هیمای بوژاندنه وه ی شۆرش له کوردستانی ئیران پاش

کۆماری کوردستان دادەنرین. ئەوانە دواتر لەلایەن دەسەلاتی ئێرانییەوه گولەباران کران و مراد شیرینزیش بە پیلانیکی ئێرانی-کوردی رادەستی بەرپرسیانی ئێرانی کرایەوه و بەشیوەیەکی نامرۆقانه کۆژا و تەرەمەکی نیمایش کرا. ئەو قوناخە لە حیزبی دیموکرات هەرچەندە کورت بوو، بەلام هیزیکێ باشی لە نوێبوونەوه و هاتنەوه ناوخەکی پاش ۲۰ سالان بەو حیزبە بەخشی.

۴. سالانی پاش بزوتنەوه چەکاراییەکی ۱۹۶۰ دیسان تەوژمیک لە بێدەنگی و کێکردنی سیاسی بەسەر دیموکراتدا سەپا، هەرچەندە بەنهیتی کۆمەڵە ئێک چالاکیی سیاسی، بلاوکردنەوهی نووسین، کۆبوونەوه، پەیوەندیگرتنی خەتک و دەنگی شۆرشگێری هەبوو و تەنانەت لە ساڵی ۱۹۷۱ یەکەم ریکخستنی حیزبی دیموکرات سەرلەنوێ داریشتنی بۆ کرا و کۆنفرانس و رێبەرایەتی ساخ کرانەوه و بۆ یەکەمجار "قاسملوو" و ناوەکە هاتە ناو حیزبی دیموکرات، بەلام لە راستیدا ئەو حیزبە فشاریکێ زۆری لەسەر بوو و بە دەیان و سەدان ئەندام و لایەنگری دیموکرات دەستگیر و زیندانی کران کە بەشیکی هەرزۆریان لە ئەندامە چالاک و بەوودجەکانی دیموکرات بوون. ئەو قوناخە ۱۵ ساییبەدا و تا گەشتن بە سەرھەڵدانی شۆرش لە ئێران، حیزبی دیموکرات لە بواری فکری و هزری و کاری ریکخراوەیییدا توانی خۆی ریکبختاوە و بەشیکی زۆری ئەندامانی کۆن و نوێی خۆی بەسەر بکاتەوه. بەتایبەت کە دەنگۆی سەرھەڵدانی شۆرش دژی دەسەلاتی پاشایەتی لە ئێران رۆژبەرۆژ زیاتر دەبوو و ئەندام و دۆستانی دەرەوهی و لات پەیوەندییان بە دیموکرات کردەوه و بە گەرانه‌وه‌یان بۆ کوردستان ئەزموونیکێ باشیان پیشکێشی حیزب کرد.

۵. سەرکەوتنی شۆرش گەلانی ئێران (۱۹۷۹.۲.۱۱) دەرڤەتیکێ کراوه و نازادانە بە هەموو گەلانی ئێرانی بەخشی تا ویست و خواستەکانیان رووبکەن. حیزبی دیموکرات یەکەم حیزبی کوردی بوو کە تەنیا چەند رۆژیک پاش رووخانی شا لە مەھاباد بەرپرسی لە میتینگیکێ دەیان هەزار کەسیدا دەستبەکاربوونەوهی خۆی راگەیاندا. ئەو رۆژە بۆ دیموکرات وەک رۆژی راگەیانندی کۆماری کوردستان لە هەمان شار پاش ۳۳ ساڵ دادەنرا و گرینگێ هەبوو! بەو جیاوازییە کە ئەمجارەیان دیموکرات خۆی وەک حیزبیکێ کوردی ئێرانی "حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران" ناساندبوو لە کاتیکیدا پێشتر دەستی بۆ راگەیانندی دەولەتی "کۆماری کوردستان" بردبوو. بچووکبوونەوهی خواستەکانی دیموکرات بەهیچ شیوەیەک لە جەماوەرەکە کەم نەکردەوه بەشیوەیەک کە بە پێی لێدوانی بەرپرسیانی بالا لە ماوەیەکی کەمدا ئەو حیزبە توانی زیاتر لە ۵۰ هەزار پێشمەرگە پۆشته و نامادە بکا. ئەو قوناخەدا بوو کە سیستەمیکێ سیاسی و ئیداری ئەگەریش بۆ ماوەیەکی کورت بووی توانی بانی بەسەر کوردستانی ئێراندا بکێشی. هەرچەندە ئەو ماوەیەدا دیموکرات بەهیزترین سالانی خۆی بەرێکرد، بەلام بێ کێشە و رەخنە هەر نەبوو، بەتایبەت کە تۆمەتی "هەلایسانی شەری ناووخۆی" کۆمەڵە-دیموکرات-قیادە مودقەت خرایە پال حیزبی دیموکرات. جیاواز لەوانە، پەیمانی ئەو سەردەمە بۆ دیموکرات و کوردی ئێران بەگشتی ئەو بوو کە دەسەلاتی نوێ لە تاران نەک هیچی بۆ کورد پێ نییە، بگرە بەرنامە لەناوێردنی عەقڵی سیاسی و سەرکردەکانی کوردی ئێرانیش بەرێوه دەبات.

۶. ئەو دۆخە پاش سەرکەوتنی شۆرش لە ئێران دەرگای خەباتی چەکارای بەرووی کوردی ئەو بەشەدا کردەوه کە دیموکرات (هاوشانی کۆمەڵە و لایەنەکانی تر)ی تووشی شەرتیکێ نابەرەبەر بەرامبەر دەسەلاتی نوێ لە ئێران کرد کە هەمان کۆماری ئیسلامی بوو و تەنیا چەند مانگ پاش سەرکەوتنی شۆرش، خۆمەینی وەک "رێبەری شۆرش" فەرمانی جیهادی لە دژی کورد دەرکرد! ئەو قوناخە بۆ دیموکرات نێزیکە ۱۵ ساڵی خایاند (۱۹۸۰-۱۹۹۵) کە تێیدا ئەو حیزبە بەناچار و بەچەند قوناخ وازی لە شارەکان هینا و رووی لە شاخ کرد و بەرەنگارییەکی شۆرشگێرانە دەست پێکرد.

۷. سه‌رتاکانی ۱۹۹۷، حیزبی دیموکرات به‌رهمی روی له شاره‌کانی هه‌رهمی کوردستان کرد و به‌ناشکرا وازی له خهباتی چه‌کداری هینا که دواتر وهک "سۆزیک بۆ سه‌قامگیری حکومه‌تی هه‌رهمی کوردستان و ده‌ستکه‌وته‌کانی کورد له باشوور" هاته‌دانان. حیزبی دیموکرات له‌و به‌شه‌ی میژووی خۆیدا هه‌رچه‌نده قوربانیه‌کی زۆری دا به‌تایبه‌ت له‌روی "تیرۆرکرانی" نه‌ندام و کادیسانی خۆی له‌و به‌شه‌ی کوردستان، به‌لام سه‌رکه‌وتوو بوو له‌وه‌ی پابه‌ندی خۆی به "ره‌چاوکردنی دۆخی هه‌رهم و راگرتنی بالانسی سیاسی نیوان سیکوچکه‌ی خۆی و ئیران و کوردانی باشوور" بیاریزی که تا نه‌مروش کار به‌و ستراتیه‌یی ده‌کا. راستی یان هه‌له‌بوونی بریاری وازه‌یانی دیموکرات له‌ شاخ و خهباتی چه‌کداری و هاتنی بۆ ناو که‌مه‌کان باسیکی تره که ره‌نگه لێره‌دا ده‌رفه‌تی کردنه‌وه‌ی نه‌بی.

هه‌سه‌نگانی دیموکراتی ۷۰ ساڵه له ۷ خاڵدا به‌پوختی:

۱. حیزبی دیموکرات توانی شیرازی سیاسی کوردی رۆژه‌لاتی له ده‌وری خۆی کۆ بکاته‌وه و لانیکه‌م تا نیسته پله‌ی خۆی وهک حیزبیکی میلی له‌ده‌ست نه‌داوه و باش سه‌رکه‌وتوو له‌وه‌ی رینگه نه‌دا کورد له رۆژه‌لات تووشی سه‌رکه‌ردانی سیاسی بی. دیموکرات به‌هه‌موو که‌موکورییه‌کانیه‌وه، تا نیسته‌ش روخساری خۆی وهک هیمای سیاسی کوردی رۆژه‌لاتی پاراستوو، به‌واته‌یه‌کی تر دیموکراتبوون وهک نه‌ریتیکی سیاسی بۆ کورد له ئیرانی لێهاتوو.

۲. دیپلوماسیه‌تی حیزبی دیموکرات حاشای لێناکری، بواریک له خهباتی سیاسی که نه‌و حیزبه له ناستی رێبه‌ریدا قوربانیه‌ی وهک قاسملوو و شه‌ره‌فکه‌ندی پیشکش کردوو تا بیسه‌لمینی "هێزیکه به‌سه‌ر له‌وه‌ی تهنه‌نگه‌وه‌ش بریاری به‌گفتوگۆ هه‌یه". تیکه‌لبوونی حیزبی دیموکرات به‌ کۆر و ناوه‌نده ناوه‌وله‌تیه‌کان و هه‌بوونی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ که‌سایه‌تیه‌ دیاره‌کانی ئیرانی و جیهانی و وه‌رگرتنی دیموکرات وهک هێزیکه‌ی خاوه‌ن دیپلوماسی، پێکه‌یه‌کی وای به‌و حیزبه به‌خشیوه که له ناستی حیزبه فارس و ئیرانییه‌کانیشدا (هاوشانی چه‌ند هێزیکه‌ی تری کوردی ئیرانی) وهک یه‌که‌م حیزبی کوردی ئیرانی سه‌یری دیموکرات ده‌کری. نه‌و ده‌ستکه‌وته له‌گه‌ڵ فارسه‌کاندا نابێ به‌که‌م بزانی!

۳. دیارترین ره‌خنه‌ی به‌ره‌و‌روی دیموکرات ده‌کریته‌وه، هه‌مان "تیکچوونی یه‌کریزی و ته‌بایی"ی ناوه‌خۆیه‌یه. نه‌و حیزبه سه‌رکه‌وتوو نه‌بووه له‌وه‌ی گۆرانکارییه‌ فکری و میژووییه‌کانی خۆی به‌بێ "له‌تبوون" تێپه‌ر بکا. نه‌وانه‌ی په‌نجه‌ی ره‌خنه‌ بۆ دیموکرات درێژ ده‌کن ماده‌ی خامی باشیان له‌به‌رده‌سته تا له‌وباره‌یه‌وه نه‌و حیزبه بخه‌نه به‌ر داری گله‌یی.

۴. یه‌کیکی تر له‌و ره‌خنانه‌ی رووبه‌رووی دیموکرات ده‌بیته‌وه، "رینگه‌نه‌دانه به‌ سه‌رگرتنی هێزیکه‌ی تری کوردی" که بتوانی رکا به‌ری بکا، نه‌و تۆمه‌ته کاتیک تۆخ ده‌بیته‌وه که پارتی کریکارانی کوردستان پینوایه دیموکرات "دیکتاتۆرانه ده‌جوولیته‌وه له‌گه‌ڵ هه‌ر هێز و لایه‌نیک که هه‌نگری بۆچوونی ده‌ره‌وی کوردستانی ئیران بی". زۆرجاریش پ.ک.ک و هێزه‌کانی پیره‌وی نه‌و حیزبه کوردیه‌ی بازنه‌ی تۆمه‌ته‌که‌یان گه‌وره‌تریش ده‌کن و ده‌لێن: "دیموکراته‌کان روانینی نه‌ته‌وه‌ییان نییه به‌وه‌ی هێزی پارچه‌کانی تر ناکهن". نه‌و خاڵه وهک نیگه‌رانییه‌کی سیاسی بۆ داها‌تووی سیاسی کورد و دیموکرات له ئیران ده‌مینیته‌وه، به‌تایبه‌ت که دیموکرات و پ.ک.ک سوورن له‌سه‌ر بۆچوون و سیاسه‌تی خۆیان.

٥. یه کێک له شانازییهکانی دیموکرات نهوهیه که "سهربهخویی سیاسی و کرداری خوی پاراستوو" و لهو هه مووه جهنجاهه سیاسی و تیکههه ئچووئه سهربازییهکانی له دهوره بهری نهو حیزبه بهسهر لایه نهکانی تری کوردیدا هاتوو، ههه له ناستی ناوهخویی کوردستان و هه مێش ولاتانی پپهوست به پرسی کورد، که مترین گلهیی لایهنگیری یان "بوونه داردهست" هاتوو تهوه سهر دیموکرات. بهشیوهیهک که دیموکرات نهگهه باری کوردی بو ناسان نهکرانی، "هههگیز" قورسی نهکردوو.

٦. دیموکرات ههست به بهرپرسیارییه تیکی که ورتتر له ته نیا حیزبیک دهکا و هه ربویهش زورجار له بریاردان و گرتنی هه ئوئستهکانیدا په لهی پپه دیار نییه. نهو تاییه ته نه ندییه وایکردوو هه جهه هه ئوئست و رهفتارهکانی نهو هیزه له ناستی کوردستانی و دهه وهشدا به گرتنی و هه ربگیری و له ناستی ئورویا و رۆژناوا به گشتی وهک حیزبیک "هه سئول" سهیر دهکری.

٧. دوژمه کهی حیزبی دیموکرات که هه مان دهسه لاتدارانی ئیرانی له ماوهی ٧٠ سالی رابردوو دا بوونه، وایان لهو هیزه کردوو که خوی له گهه ل سیاسی هه ربی و ناوده وه ته تیدا بگه نجینی و به پارێزگی زوره وه ههنگاو بنی، به تاییه ت که ئیران دهستی ده چینه ناو ریشه و هه ناوی ولاتانی دراوسی و له ناستی ناوده وه ته تیشدا زیاتر له زوره ی ولاتانی تر گرتنی پینداوه. نهو نه یاره تاییه ته ی کورد له ئیران نه رکی حیزبهکانی نهو پارچه یه ی قورستر له وانی تر کردوو، نه رکیک که حیزبی دیموکرات نه گه ریشه تا نیسته سهری نه خستبی، پشتی تینه کردوو و بهردواه.

سهرچاوه : مائپه ری ئاوینه نیوز / ریکه وتی : ١٤ ئاگۆستی ٢٠١٥

له یادی هفتا ساڵه دامه‌زرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا

هیوا گول محهمه‌دی

هفتا ساڵ به سهر خهبات و تیکۆشانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا تیپه‌ری. ئەو حیزبه‌ی که به سه‌روکایه‌تی پێشه‌وا قازای

محهمه‌د و به پێشینیاری کاربه‌ده‌ستانی یه‌کیه‌تی سوڤیه‌ت و به هه‌نۆه‌شانه‌وی "کۆمه‌له‌ی ژیا‌نه‌وه‌ی کوردستان" به بێ ئاگاداری سه‌روک و به‌رپرسیانی ئەو کۆمه‌له‌یه، دامه‌زرا و هه‌ر خیرا کۆمارێکی بچکوله له جوگرافیا و گه‌وره‌ی له ناوه‌روکدا پێک هینا. ته‌مه‌نی کۆماری کوردستان ته‌نیا ١١ مانگ بو، به‌لام ته‌مه‌نی حیزبی دیموکرات که دامه‌زرینه‌ری ئەو کۆماره‌یه، بو به هفتا ساڵ.

کۆماری کوردستان به زور هۆکار و پیلانی چهند لایه‌نه، بوو به قوربانی و سه‌روکی کۆمار که سه‌روکی حیزبیش بو له لایه‌ن حکومه‌تی داگیرکه‌ری پاشایه‌تی ئێرانه‌وه له سێداره‌ درا. ره‌وتی ژیا‌ن و پێوستی نه‌ته‌وه‌یه‌ک بو ئازادی ریگای پێشه‌وا‌ی زیندوو راگرت و تیکۆشه‌ران و شوێشگێڕانی کورد له روژه‌لاتی کوردستان، هه‌ر خیرا دوا‌ی هه‌رده‌سی کۆمار و شه‌هید بونی سه‌روکه‌که‌ی، که‌وته‌ جولان و رێبازی درێژمدان به خه‌باتیان له‌سه‌ر هه‌مان بنه‌ما و بیروباوه‌ر دارشته‌وه.

دیاره له ماوه‌ی ئەو هفتا ساڵه‌ دا ئێمه‌ ته‌نیا یه‌ک حیزبی دیموکراتمان نه‌بووه، به‌ئکو ٣ حیزبمان هه‌بووه، یان باشتره‌ بڵێم حیزبی دیموکرات به ٣ قوناخی جیاوازا تیپه‌ریوه و هه‌موو ئەو قوناخانه‌ش ئێک جیاوازن.

قوناخی یه‌که‌م، له هه‌نۆه‌شانه‌وه‌ی کۆمه‌له‌ی ژ-ک و دامه‌زرانی حیزبه‌وه تا کاتی روخانی کۆمار و ئیتر لێره‌دا ئەو قوناخه‌ ئه‌ییته‌ میژوو. پاش ئەم قوناخه‌ بو ماوه‌ی چهند ساڵ هیچ ئاسه‌وارێک له حیزبی دیموکرات نامینی و نه‌وانه‌ی که تا سه‌رده‌می روخانی کۆمار به‌ریه‌به‌ر و که‌سانی ناوه‌ده‌ری ئەم حیزبه‌ بوون، گۆشه‌نیشینیان هه‌لبژارد و ئیتر به‌هیچ شێوه‌یه‌ک تیکه‌ڵ به‌ کاری سیاسی و چالاکی حیزبی نه‌بوونه‌وه.

قوناخی دووه‌م، قوناخی سه‌ره‌ل‌دانه‌وه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستانه‌ له گوره‌پانی تیکۆشانی به‌ کرده‌وه‌ دا. ئەم قوناخه‌دا سه‌رده‌تا حیزبی دیموکرات به‌ هیه‌مت و تیکۆشانی ژمارێک لای خۆینه‌وار که پشتیوانی و کارتیکردنی حیزبی تووده‌ یان له‌سه‌ر بوو، ده‌بووژیته‌وه. تا ئەو جیگایه‌که‌ حیزبی تووده‌ وه‌ک "کۆمیته‌یه‌کی ئیاله‌تی" خۆی چاو له‌م حیزبه‌ ده‌کات و هه‌ر به‌و چاوه‌ش هه‌تسۆکه‌وتی له‌گه‌ڵ ده‌کات.

به‌هۆی ته‌وژمی حکومه‌تی ئێران و نه‌مانی ده‌ره‌تانی تیکۆشانی سیاسی بو حیزبه‌کان له ئێران، حیزبی تووده‌ په‌رته‌وازه‌ی هه‌نده‌ران (ولاتانی سه‌ربه‌ سوڤیه‌ت) ده‌ییت و حیزبی دیموکراتیش ژمارێکی زور له هه‌ندامانی رێبه‌ری و کادر و هه‌ندامانی ده‌گیرین و ژمارێکی زۆرتیش په‌رته‌وازه‌ی باشووری کوردستان ده‌بن.

له باشووری کوردستان جیاوازی فیکری و سیاسی دهکوتته نیوان نه‌ندامانی حیزب. به و شیوه که بانی دسرویشتیوی به سه‌روکایه‌تی "نه‌حمهد ته‌وفیق" (عه‌بدولا نیسحاقی) دچیتته ژیر رکینی شۆرشێ نه‌ویلویل به سه‌روکایه‌تی مه‌لامسته‌فا بارزانی و ئیتر حیزبی دیموکراتی کوردستان به کردهوه سه‌ربه‌خۆ نامینن.

به‌لام ژماریکی ژۆر له کادر و نه‌ندامانی له شوینی جیاوازی کوردستان ده‌میننه‌وه تا سالی ۱۳۵۱ و گه‌رانه‌وه‌ی دوکتور قاسملوو. دیاره له مه‌مه‌دا ژماریک له کادر و پیشمه‌رگه‌کانی حیزبی دیموکرات به نیوی حیزبی دیموکراتی کوردستان—کۆمیته‌ی نیبقلابی تیکۆشانی خۆیان جیا له بانی "نه‌حمهد ته‌وفیق" ده‌سپێده‌که‌ن. ئەم که‌سانه به هه‌ست وه‌رگرتن له سازمان انقلابی به رێبه‌ری "کوروش لاشایی" که له حیزبی توده جیا ببه‌وه، کاریان ده‌کرد و ته‌نانه‌ت شۆرشیکه‌ی چه‌کداریان له رۆژه‌لاتی کوردستان خسته رینگه که ۱۸ مانگی خایاند. ئەم راپه‌رینه چه‌کدارانه به شۆرشێ چه‌کدارانه‌ی ۴۶-۴۷ (به سالی هه‌تاوی) ناویانگی ده‌رکوده. ئەم شۆرشه به ده‌خاله‌تی مه‌لامسته‌فا و گرتن و کوشتنی ژماریک له رێبه‌رانێ ئەم هه‌رکه‌ته و هیرشی هیزی نیزامی ئیران، سه‌ره‌نجام کۆتایی هات.

قوناخی سپه‌م، قوناخی دارشته‌وه‌ی حیزبه، واته بنیات نانه‌وه‌ی حیزب له سه‌ره‌به‌مه‌ی سیاسی، ریکخستنی و کار کردن، و وه‌ک ئیشاره‌ی پیکرا، نه‌وه قوناخی گه‌رانه‌وه‌ی دوکتور عه‌بدولرهمان قاسملویه بو ئیراق و باشووری کوردستان و نه‌وه قوناخه سه‌ره‌تا له کونفراسی ۳ و پاشان له کونگره‌ی ۳ی حیزب له سالی ۱۹۷۳ (۱۳۵۲)، ده‌گاته نه‌نجام و حیزبی دیموکراتی کوردستان خانیکی له به‌رده‌م دا داده‌نری و نه‌بیته حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران.

دیاره له کونگره‌ی دووی حیزب دا به‌ریز نه‌حمهد توفیق که نه‌وه کات سه‌روکی حیزب بو، به ته‌واوی کۆمار و پیشیوا قازی محهمه‌دی رته کردهوه و مه‌لامسته‌فا بارزانی به قاعید و رێبه‌ری شیوا بو کوردان دا ناساندن، که نه‌وه‌ش پیچه‌وانه‌ی به‌نامه و بنه‌ما سیاسی و ئیدئولوژیه‌کانی حیزب بو.

دوکتور عه‌بدولرهمان قاسملو به سه‌ره‌له‌نوی بنیات نانه‌وه‌ی حیزب له راستیدا حیزبیکه‌ی دیکه‌ی دامه‌زراند، به‌لام میژووی ئەم حیزبه‌ی به کۆماری کوردستانه‌وه گریداوه.

هه‌ر چۆنیک بیت حیزبی دیموکراتی کوردستان و پیشیوا قازی محهمه‌د برۆی ته‌واویان به کوردستانی یه‌گرتوو هه‌بوو و هاوکاری کردن و هاوچه‌باتی و تیکۆشانی کوردانیان له هه‌موو به‌شه‌کانی کوردستان دا به یه‌ک چاو سه‌یر نه‌کرد و برۆیان وا بو و به کرده‌وه‌ش وایان کرد که هه‌ر کوردیک له هه‌ر کۆتیی ئەم جیهانه‌وه بیت نه‌توانی بیته نه‌ندامی حیزب و بو نازادی نه‌ته‌وه و نیشتمانه‌که‌ی کار و خه‌باتی به کرده‌ی هه‌بی.

کاتیک مه‌لامسته بارزانی و هاوڕیکانی له شه‌ر دژی حکومه‌تی ناوه‌ندی ئیراق دا شکه‌ستیان خوارد که هۆکاری شه‌ره‌که‌ش کیشه‌ی عه‌شایه‌ری و دابه‌ش کردنێ ملک و زوی و نه‌وه‌شانه بو، رویان کرده رۆژه‌لاتی کوردستان و کۆماری کوردستانی‌ش باوه‌شی بو کرده‌وه‌ و وه‌ک هاوالاتی و هاو‌نیشتمانی مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵا کردن و هه‌موو ئیمکان و ئیمتیازیکه‌ی وه‌ک کورده‌کانی رۆژه‌لاتی بو دا‌بین کردن که به‌داخه‌وه نه‌مه دواتر له لایه‌ن پارتی دیموکراتی کوردستان و به‌ریز مه‌لامسته‌فا بارزانی‌به‌وه پیچه‌وانه کرایه‌وه.

یه کییک له هۆکارهکانی گورنکاری له بهرنامه و ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان، له لایهن دوکتور قاسملو، ههر نهوه بو که نهو حیزبه بگهڕینیتهوه سهر ریبازی خهباتی سهر بهخوی خوی. بهلام بهداخهوه سهر بهخوی کوردستان و بهکیارچهی کوردستان کرایه قوربانی سهر بهخوی و بهکیارچهی حیزب.

شاروه نیه حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران له ماوهی نهم حهقتا ساله دا له گورپانی خهباتی کوردایهتیدا رۆل و کاریگهری و فییداکاری بهرچاویان ههبووه و له مانهوهی روحی بهرخوهدان و شورشگێڕی و تیکۆشانی کوردایهتی بهلام پارچهنییدا پێشهنگ بووه.

له پێوهندی گرتن و هاوکاریکردنی خهباتی بهشهکانیتری کوردستان و بهتایبهت باشوری کوردستانا هیمهتییان نواندوه، بهلام له بهرانبهر نهندامان و بیجیاوازی ناو حیزبا توند و تیژ و بن تولهرانس بوون و نهوهش وایکردوه که نهو حیزبه له ماوهی حهقتا سالی رههقا له بازنهیهکی دیاریکراوا بخولیتهوه و شانازی کۆماری کوردستان تهنیا وهک نامرازیکی پروپاگهندهینی بهکار بینتی.

له ماوهی حهقتا سال خهبات و تیکۆشان و قوربانیدانیکی ههزاران کهسیدا و به بونی دهیان ههزار نهندام، حزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران لهو پهڕی بچوکی و لاوازی دا رۆژانه ژیان دههینه سهر.

له رۆژیکی میژووی وهک دامهزراندنی حیزبی دیموکراتی کوردستانا، مروف ناوانی پیروزیایی له کت بکات و به کامه جهسارهتهوه رهخنه، یان پێشناویاریکی ههین.

حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران نیستا سائروژی دامهزراندنی حیزبی دیموکراتی کوردستان، به بیر دیننهوه، بهلام له کردهوه دا ههچکامیان پێوهندی روحی و کردهوهییان بهو حیزبهوه نیه.

حیزبی دیموکراتی کوردستان که سالی ١٩٤٥ له مههاباد دامهزرا و پێشوا قازی محهمهد سهروکی بو، خاوهن گهلیک بیرو و باوهڕی پێشکهوتنخوازانهی نهتهوهینی بو، ریزی له ههموو ناین و ناینزا و بیجیاوازان و کوردی ههموو کوردستان نهگرت، بهلام نیستا نهم بهریزانه ریزی یهکتیری له یهک ئوردوگای زورهملیدا ناگرن.

کاتیکی گۆی له نهندام و کادر و سهرکردهکانی نهم دوو لایهنه دهگرن، قسهکانیان، دروشمهکانیان و تهنانته کردهوهکانیشیان به موو جیاوازی نیه و تاقه جیاوازی که ههیانه کۆمهلیک بهرژوهندی بچوکی تاکهگهسیه و هیچ پێوهندی به مهسهلهی کوردی و سیاسهت و ریبازی سیاسی و شیوهی تیکۆشانهوه نیه.

له یادی حهقتا سالهی دامهزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا ریز له ههموو نهو خۆین و خهباتانه نهگرم که له پیناو نازادی نهتهوه و نیشتمان و بو مافی مروفی کورد رزاوه و بیگومان ههموو نهو میژووه دور و دریزدی تیکۆشان و بهرخوهدانهش وهک شانازی دهبیندری. بهلام شانازی گهورهتر له یهکیهتی و هاوکهباتی و خهباتی زانستی و سیاسهتی سهر بهخوی، نهتهوهیی و شورشگێڕانهی دیموکراتی دایه و ناکرێ حیزبی دیموکرات به ههردوو بالهکهیهوه خۆیان به ریبواری کۆماری کوردستان و پێشهوا قازی محهمهد بزنان بهلام پهیرهوی له پهيام و ناموژگاریهکانی نهکهن که سههریکیرینیان، دلفراوانی و لیبوردهینی و یهکیهتی و هاوکهباتی و لیک حالی بووه.

حیزبی دیموکرات، زهروورەتی خهبات له رۆژهەلاتی کوردستان

وریا رحمانی

٢٥ گەلاویژی ئەمسال، حیزبی دیموکرات، خهفتایه‌مین مۆمی ته‌مه‌نی داده‌گیرسینی و جه‌ژنی ٧٠ سا‌له‌ی دامه‌زرانی ده‌گری.

٧٠ سال پر له بیره‌وه‌ری تال و شیرین نه‌ک ته‌نیا هه‌ر بۆ نه‌نداهه‌کانی خۆی به‌ئکوو بۆ نه‌ته‌وه‌یه‌ک که فرچکی ژبانی سیاسی و خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تی به‌ ریباز و چالاکییه‌کانی ئەم حیزبه‌وه‌ گرتوه. حیزبی دیموکرات وه‌ک کۆتترین و به‌ ئەزموونترین حیزبی سیاسی کوردستان بۆ هه‌ر چوار پارچه‌که‌ی کوردستان هه‌نگری کۆمه‌ئیک ده‌ستکه‌وتی پر له شانازی و جاویدانه‌ی نه‌ته‌وه‌یی یه، که ده‌وریکی تاقانه‌ی به‌م حیزبه‌ به‌خشیه‌وه. دامه‌زرانی یه‌که‌م کۆماری کوردستان به‌ سه‌رۆکایه‌تی پیشه‌وا قازی محممه‌د له ٢٤ ربه‌ندانی سا‌لی ١٣٢٤ ی هه‌تاوی، دامه‌زراندنی یه‌که‌مین یه‌کیه‌تییه‌کانی ژنان و لاوان، کردنه‌وه‌ی یه‌که‌مین قوتانخانه‌ی کچانی کوردستان، دامه‌زرانی سپای میلی کوردستان به‌ناوی هینزی پيشمه‌رگه، هه‌تکردنی نا‌لای پیرۆزی کوردستان بۆ یه‌که‌م جار به‌ شیوه‌یه‌کی رسمه‌ی، که‌ لاله‌دار کردنی خواسته‌ ره‌واکانی گه‌لی کورد له‌ چوارچیه‌ی به‌رنامه‌یه‌کی توکمه‌ی سیاسیدا، به‌فهرمی کردنی زمانی کوردی وه‌ک زمانی رسمه‌ی له‌ کوردستان و به‌ده‌یان هه‌ول و کردنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی و شوناسخووانه‌ی دیکه‌ له‌ ده‌ستکه‌وته‌ هه‌رمانیه‌کانی حیزبی دیموکرات بووه. ئەم حیزبه‌ که‌ له‌سه‌ر بنه‌مای کۆمه‌له‌ی ژبانه‌وه‌ی کورد له ٢٥ گەلاویژی سا‌لی ١٣٢٤ ی هه‌تاویدا دامه‌زرا، به‌ گوتاریکی میلی دیموکراتیک و له‌سه‌ر نه‌سایکی مافخووانه‌ی نه‌ته‌وه‌یی هاته‌ نیه‌ مه‌یدانی سیاسی و نه‌ته‌وه‌یی کوردستانه‌وه‌ و کاریگه‌ری به‌رنامه‌ و چالاکییه‌کانی ته‌نیا به‌ رۆژه‌لاتی کوردستانه‌وه‌ مه‌حدوود نه‌بووه، به‌ئکوو ناستیکی به‌رینی نیشتمانی له‌ به‌شه‌کانی دیکه‌ی کوردستاندا گرته‌وه. ئەگه‌رچی دوا‌ی رووخانی کۆمار و له‌سیداردان و راوه‌دوونانی پیشه‌واو ربه‌رانی دیکه‌ی کۆمار خه‌باتی ئەم حیزبه‌ بۆ ماوه‌یه‌کی درێژخایه‌نی چه‌ندین سا‌له‌ رووی له‌ کزی دا، به‌لام هه‌رگیز ناگری خه‌باتی ئەم حیزبه‌ نه‌کوژایه‌وه‌ و جاریکی دیکه‌ له‌سه‌ر ده‌ستی پر له‌توانای ربه‌ری سه‌رکرده‌ ده‌به‌دوله‌رحمانی قاسملوو دووباره‌ رۆژه‌ گه‌شاوه‌کانی خۆی ده‌سته‌به‌ر کرده‌وه‌ و وه‌ک حیزبیکه‌ی به‌رپرس و خاوه‌ن یه‌که‌ی جه‌ماوه‌ری هاته‌وه‌ نیه‌ گۆره‌پانی سیاسی رۆژه‌لاتی کوردستانه‌وه‌.

ده‌وری حیزبی دیموکرات له‌ پاش شۆرشێ گه‌لانی ئێران له‌ سا‌لی ١٣٥٧ ی هه‌تاوی له‌ ته‌عامول و پاشان خه‌بات له‌دژی ئەم ربه‌ئیه‌ سه‌رکوکه‌رده‌ هه‌رگیز نکوویی له‌ ناکری و له‌ هه‌ر دووی ئەم مه‌یدانانه‌دا پشکی شیری به‌ر ده‌که‌وتی و پیشکه‌شکردنی نزیک به‌ پینج هه‌زار شه‌هیدی سوورخه‌لات به‌ باره‌گای پر له‌ سه‌روه‌ری خه‌باتی کوردستان به‌ئگه‌ی حاشاهه‌نه‌گری ئەم ئیددعايه‌یه. حیزبی دیموکراتی کوردستان نه‌گه‌رچی باشترین رۆژه‌ قاره‌مان و ربه‌ره‌ هه‌تکه‌وته‌کانی خۆی وه‌ک شه‌هیدان د.قاسملوی ربه‌هر و د.شه‌ره‌فکه‌ندی نه‌مه‌ریشی له‌ده‌ست داوه‌ که‌چی بۆ ساتیکیش له‌ ریباز و ئه‌مانجی شه‌هیدان و مافه‌ ره‌واکانی گه‌لی کورد پاشگه‌ز نه‌بوته‌وه‌ و له‌ درێژه‌پیدانی ئەم ربه‌گه‌

پێر له کەند و کۆسپەیی خەباتی نەتەواوەتییه بەردەوام و خۆراگر بوو. هەنووکەش پاش تێپەرپوونی ٧ دەیه له خەباتی بەردەوام و نەپساوه بۆ دابینکردنی مافە رەواکانی گەلی کورد له رۆژەلاتی کوردستان ئەم حیزبه سەرەکیترین هیز و ئالاھەنگری ئەم مەیدانەیه که رەوایی خەبات و تیکۆشانەکهی بۆ دۆستا و دوژمن دەرکەوتووه. حیزبی دیموکرات بە رابردوویەکی پێر له سەروری و کارنامەیهکی خاوەنەوه له خەباتی نەتەوایی بەرەو داھاتوویەکی گەش و هەراو هەنگاو دەنی و وەک هەمیشە سەرەکیترین گرووی دەستەبەرکردنی مافە رەواکانی گەلی کورد له رۆژەلاتی کوردستان ماوه و دەمینیتهوه.

سەرچاوه : مانیپەری کوردستان و کورد / ریکەوتی : ١٢ی ئاگۆستی ٢٠١٥

گه وره تر له حیزب!

ناسر باباخانی

ههفتا سال به سهر ته مهانی حیزبی دیموکراتدا تیده پهری، حیزبیک که تا هه نووکهش هیچ ریکخواهیهکی سیاسی دیکه له ههر چوار

پارچهی کوردستان نهیتوانیوه دهسکهوت و شانازییهکانی دوویات کاتهوه، که بیگومان دیارترینی ئەم دەسکەوتانە دامەزراندنی کۆماری کوردستان بوو له سەر بنه‌مای گوتاریکی نه‌ته‌وه‌یی که کلیلوشه‌کانی ئەم گوتاره راسته‌وخۆ و ناراسته‌وخۆ تا ئیستاش به سەر گوتاری پارچه‌کانی تردا ژال و دیاره.

بیشک ده‌کرێ ژور ده‌سکه‌وتی گرینگی تری حیزبی دیموکراتی کوردستان به‌تایبه‌تی هی سهره‌تای دامه‌زرانی ده‌سکوتان به‌کەین که مه‌به‌ستی سهره‌کی ئەم وتاره نییه. جگه له‌م ده‌سکه‌وتانه، به‌دنیاییشه‌وه هیچ حیزبیک کوردی هیندهی حیزبی دیموکرات تووشی کاره‌سات نه‌بووه، له هه‌ره‌سی کۆماری کوردستان و له سیداره‌درانی پێشه‌وای نه‌مررا بگره تا دابرا و له‌تیبون و شه‌هید بوونی سهرکرده کاربزماکانی و دواجار ئەم دو‌خه کاره‌ساتباری ئیستای خه‌باتی رۆژه‌لاتی کوردستان.

به‌ده‌ر له‌م ده‌سکه‌وتانه‌ی وه‌دست هاتوه و به‌ده‌ر له‌م کاره‌ساتانه‌ی به‌سه‌ریدا هاتوه، حیزبی دیموکرات «به‌رپرستری» حیزبی میژووی نه‌ته‌وه‌ی کورده. ئەم حیزبه له ژور بره‌گی میژووی تیکۆشانی خۆی دا غه‌دری له خۆی کردوه، به‌لام دانه و یارمه‌تیده‌ری شۆرش له پارچه‌کانی تر بووه، له رێبازی نه‌ته‌وه‌یی لاینه‌داوه ته‌نانه‌ت بۆ ساتیک، له هه‌لسۆکه‌وت له‌گه‌ڵ حکومه‌تی ناوه‌ندی و لاتانی دراوسیی پارچه‌کانی تری کوردستان دا هه‌رگیز به‌رژه‌وه‌ندی براکانی فیدای به‌رژه‌وه‌ندی خۆی نه‌کردوه و... ئەم هه‌ست به به‌رپرسیاریه‌ت و مه‌سئولییه‌ته به‌ته‌عبیری شه‌هید دوکتور قاسملو، گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی کۆمه‌لایه‌تی له لای کۆمه‌لانی خه‌کی کوردستان بۆ سازکردوه. خۆ نه‌گه‌ر ئەم خۆشه‌ویستییه بیوتنه‌یه‌ی له لای خه‌کی رۆژه‌لات نه‌بوایه و پاپه‌شتی ئەم گه‌له نه‌بوایه ده‌میک سال بوو تیداچوو. په‌یوه‌ندی نیوان حیزبی دیموکرات و خه‌کی کوردستان هه‌ر له سهره‌تای دامه‌زانییه‌وه تا ئیستا جگه له رده‌نده رزگاربخوازییه‌که‌ی وه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌کی میلی دیموکراتیک، سۆز و عاتیفه‌یه‌کی که‌مونه‌ی پێوه‌دیاره که ژور جارێ خۆ له قه‌ره‌ی چیرۆک و نه‌فسانه ددا و ئەمه بۆته ره‌مزی هه‌رمانی حیزبی دیموکرات له ناو دۆ و گیانی خه‌کی کوردستاندا.

ناوریکی خیرا بۆ سهر قۆناغه‌کانی خه‌باتی گه‌لی کورد له رۆژه‌لاتی کوردستان نه‌وه‌مان بۆده‌ده‌خا که ئیستاشی له‌گه‌لانی سهرده‌می کۆماری کوردستان پرشنگدارترین قۆناغی ئەم حیزبه بووه و له پاش هه‌ره‌سی کۆمار، هه‌رگیز نه‌گه‌یه‌ته داوینی ئەم لووتکه‌یه. دیاره ژور هۆکار هه‌یه که ناماژه‌ی پینکه‌ین که بۆچی حیزبی دیموکرات له‌م قۆناغی تینه‌په‌راندوه. به‌لام که بێینه زه‌مانی حازر، له راستیدا ئەم

حیزبه ئیستا له دوو رهههندی سیاسی و ریکخواوهیییدا تووشی قهیران بووه. بهتایبهتی پاش شۆرش گه لانی ئیران جگه له دهیهی ٨٠ی زایینی، ئەم قهیرانانه زیاتر خۆیان دهرخستوو، بهلام ئەوهی هیوا به خشه دوو پتانسییهی گه وری ناوخۆی حیزب و ناوخۆی رۆژههلاته که دهتوانی بیته هۆی رزگار بوونی لهم قهیرانانه و بووژانهوی خهبات له رۆژههلاتی کوردستان.

یهکه میان بریتیه له توانایی و پتانسییهی ناوخۆی حیزب بۆ بهخوداچوونهوه و خوندنهوهیهکی رهخهنگرانه به تاییهتی له دوو دهیهی رابردوو. وهک شههید دوکتور قاسملو دهئ: (پیشهنگی و ناوهئناوی شۆرشگیری حیزبکی سیاسی لهههوه سهراوه دهگری که چوناوچۆن بۆ هه لهکانی رابردوو دهروانی، حیزبکی شۆرشگیر نابێ ترسی ئەوهی ههبن که به کوتنی هه لهکانی دوژمن پێی شاد دهبی یان له رادهی باوه رپیکراوهیه کهی کهم دهبیتهوه، به پێچهوانه دان به هه له نان و راست کردنهوهیان باوه رپیکراوی حیزب له ناو خه لکدا دهباته سه ر و «جیلادی» بوون و «به رپرس» بوونی حیزب نیشان دهدا.) دووهه ئەم پێگه قورس و قایمه کۆمه لایه تی و سیاسیهی حیزبی دیموکرات که له ناوخۆی کوردستان ههیه تی دهگری ئەم ئومیده مان به داتی که سه رکرایه تی سیاسی ئەم حیزبه لهم پتانسییه لانه که لک وهگری بۆ نوێژن کردنه وهی گوتار و خهبات، به رهچاو کردنی واقیعیبانهی بارودۆخی ناوخۆی، ناوچهی و ته نانه ت ئیونه ته وهی.

ئه گه ره له سه رده می کۆماری کوردستاندا شاخ و شار له ناو هه ناوی به کتردا بوون و له دهیه ی ٨٠دا شاخ و شار لیک گریدا رابوون، ئەوه له ساته وهختی ئیستادا شاخ و شار به ته وای لیکدا براون. که و ابو به پێی ئەوهی که حیزبی دیموکرات حیزبکی جیلادی و به رپرس بووه، دهتوانی به ئاوردانه وهیه کی سه ره له نوێ بۆ دۆخی خۆی و وهگری ته رهخه و گله یی و گازهنده کانی ناوخۆ به هه موو جیاوازییه کانه وه، دیسان بیته وه حیزبه که ی کۆمه لانی هه راوی خه لکی کوردستان، دیموکرات ته نیا حیزبی سه کرتیر، دهفته ری سیاسی، کۆمیته ی ناوه ندی، کادر و پێشمه رگه نییه ... دیموکرات وهک چۆن له سه ره تای دامه زانییدا حیزبی ته وای گه لی کورستان بوو، ئیستاش دهبی دوکتورینه سه ره کیبه که ی ئەوه بی به مکانیزی گونجاو و کرده یی و پشتنه ستوو به تیوری له مه یلانی خه باتدا گه وره تر له حیزبیک خۆی بنوێتی!

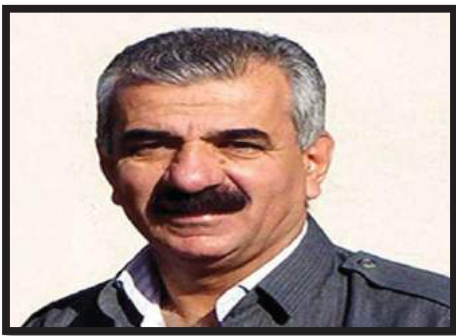
له ژماره ٦٦١ ی رۆژنامه ی “کوردستان” دا بلاو بوته وه

سه رچاوه : مانیپه ری کوردستان و کورد / ریکه وتی : ٨ ئاگۆستی ٢٠١٥

حیزبی دیموکرات و بهر یوه بهری ولات له ریگه ی قانونه وه

عومەر باله کی

یه کیک له پرسه گرینگه کانی ژبانی مرۆقاییه تی ریکخستنی پیوهندییه کان له نیوان تاکه کانی کۆمه لگه له لایه کی و له لایه کی دیکه وه

له نیوان کۆمه لگه یه کی له گه ل کۆمه لگه یه کی دیکه، که ریکخستنی نه و په یوه ندییانه پیوستی به کۆمه لیک قاعیده و قانون و پنه بندی هه یه.

په به پنی به ره و پیش چوونی کۆمه لگه ی مرۆقاییه تی قانون گه شه ی کردو وه و مرۆق دوی پیوانی ریگه یه کی پر له هه وراز و نشیوگه یشتوته نه و ده سکه وته که شیواوی و هه رج و مه رج و خیه سه ری وه لا بنی و گویرایه لی قانون بن. نه و ته جروبه یه هه روا ناسان وه ده ست نه هاتو وه. نه گه ره له دالانی ته نگ و تاریکی میژوو

بروانین و رۆچنه یه کی بلۆزینه وه بۆ روانینی رابردوو، نه و دی ده بیینین زیندانه کان، نه زیت و نازاره کان، کوشتاره کان، تالان و برۆکان و هه موو نه و کویره وه ریپانه ی که مرۆق بۆ وه ده ست هینانی که سایه تی، به خته وه ری و نازادی خوی کیشاویه تی. هه موو نه و نه زیت و نازار و خه بات و قوربانی دان و ناواری و دهر به دهر ریپانه ی له بهر دامه زرانندی حکومه تی قانون و نه هیشتنی زولم و زۆر له به یین بردنی زالمان و دابین کردنی داد په ره وه ری و یه کسانی بو وه.

نه و کۆمه له بنه مایه که ریکه وتنی کۆمه لگه ی له سه ری، له سه رده می نیستادا به قانون دهناسری و راده ی پیشکه وتووی هه ره کۆمه لگه یه کی له بواری شارستانییه ته وه پیش هه موو بابه تیک به راده ی پایه ندی بوونی تاکه کانه وه به قانونه وه ده ستانیشان ده کری، به

کورتی به خته وه ری هه ره کۆمه لگه یه کی به سه تراوته وه به سیستمی قانونیی نه و ولاته.

واته نیزامی قانونی نه و ولاته چه نده ده رفه تی ره خساندوه که سایه تی مرۆقه کان به قانون پاریزراو بیت و له هه مان کاتادا تاکی نه و کۆمه لگه یه چه نده ناماده یه له چوارچیوه ی نه و قانونه دا هه نس و که وتی خوی ریکبغا. نه و ره وون و ناشکرایه هه تا راده ی پایه ندی بوونی تاکه کانی نیو کۆمه لگه به قانون روو له زیاد بوون بن به ورادیه ش نه و کۆمه لگایه به ره و نارامی و

ناسایش و سه قه مگیری ده رواو زۆر سه وشتییه له کۆمه لگه یه کی نارام و سه قه مگیردا هه نگاوه کان به ره و پیشکه وتن و گه شه کردنی نابوو ری و سیاسی خیراتر ده بن.

کۆمەنگە کوردەواریش لەو قانونە بەدەر نییە، بەلام هەموومان باش دەزانین کە کورد هەتا ئێستاشی لەگەڵ دابن ئەو دەرڤەتە یۆ نەرەخساوە کە خۆی حوکمی خۆی بکا « بەخۆشییەوه ئیستا هەرێمی کوردستان (عێراق) ئەو قۆناغی هەتا رادەیک تێپەر کردووە، بەلام بەو حالەش هەر کاتیک دەرڤەتیک رەخسابن یەکەم شت کە بیرى لى کراییتەوه ریکخستنی کۆمەنگە بوو کە دیارە ئەو بابەتە زۆتر لەلایەن حیزبەکانەوه جێبەجێ کراوە، چونکە حیزبەکان رێبەری جوولانەوهکانیان کردووە و ئەو رێبەری کردنە تەنیا لە بەرەکانی شەر لەگەڵ دوژمندا کورت نەبۆتەوه، بەلکوو لایەنی دیکەى وەک دروستکردنی فەرەنگی پیشکەوتوو و سەردەمیانه و لە هەمان حالدا ریکخستنی کۆمەنگە لە بواری جۆراوجۆردا لە دەستوری کاریاندا بوو وەک ئەرک بۆ خۆیان دەستنیشان کردووە.

حیزبی دیموکراتی کوردستان یەکیک لەو حیزبانەیه لە ماوەی ۷۰ ساڵی رابردوودا میژووێکی پێ لە هەورازوونشیوی لە مەیدانی خەباتدا تێپەر کردووە و گەلیک شانازی لە میژووی کورددا بۆخۆی تۆمار کردووە. لە ماوەی ئەو ۷۰ ساڵەدا لە چەند قۆناغی جیاوازی میژوویدا بەرێوەبەری و ئیدارەکردنی خەتک و ولاتی کەوتۆتە سەر شانی (سەردەمی کۆماری کوردستان، دواى رووخانی سیستمی پاشایەتی و هاتنە سەرکاری کۆماری ئیسلامی) لە هەرکام لەو قۆناغاندا حیزبی دیموکراتی کوردستان کۆمەنگە یاساوپرسیای بۆ ریکخستنی کۆمەنگە تەنزیم کردووە و لە رینگە دامودەزگای بەرێوەبەری خۆی ئیدارەى کۆمەنگەى کوردستانی پێ کردووە.

لە قۆناغی کۆماری کوردستاندا حیزبی دیموکراتی کوردستان توانیویەتی دامودەزگای کۆماری کوردستان بەرێوەبەری و لە ناوچەى ژێر دەسەلاتی خۆیدا لەرینگای دەزگای دادوهرییهوه کیشە و گرفتى خەتک چارەسەر بکا. لە حالیکدا کۆماری کوردستان هەل و دەرڤەتی ئەوەندەى لە بەردەستدا نەبوو کە بتوانن لە رینگەى هەلبژاردنیکی گشتی لە نێو خەتکدا ناوەندیکی قانوندانان پیک بینن و لە رینگەى ئەو ناوەندەوه کە هەمان پارلمانە بە پەسندکردنی گەلە و تەرح کە بۆ پیشکەوتنی کۆمەنگە پێویستن، کۆمەنگەى قانون لە بواری جیاوازدا پەسند بکا و لە رینگەى دەزگای ئیجرايیهوه لە نێو کۆمەنگەدا بەرێوەیان بەری.

بەلام بەرێوەبەرانى حیزبی دیموکراتی کوردستان کە هەمان بەرێوەبەرانى کۆماری کوردستان دەستیان لە سەر دەستدا نەناوو بۆ چرکە یەکیش نەیانئیشتووە کات بە فیرو بچن بەو مانایە لە هەموو بواریکانی ژياندا بە پێن گرتگی بابەتەکە قانونیان دەرکردووە و بە رای گشتی کۆمەنگەیان راگەیانندووە. دواى راگەیانندنى بابەتەکە، دامودەزگای پێوەندى دار لە حکوومەتى کۆماری کوردستاندا هەولیان داوە قانونەکە بخەنە بواری جێبەجێکردن واتە کۆمیتەى ناوەندى حیزبی دیموکراتی کوردستان لەو بابەتەدا وەک پارلمان کاری کردووە و هەیهتەى، وەزیران وەک دەزگای ئیجرايى قانونەکان و پرۆژە و گەلەکانى بەرێوە بردووە. بۆ سەلماندنی ئەو قسەیه دەتوانن رۆژنامەى کوردستان کە لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا چاپ و بلاو بۆتەوه وەک بەنگە بە نمونە بینینهوه چونکە لە هیچ لاپەرەیهکی رۆژنامەى کوردستاندا نابیندرن ئەو بابەتەنەى کە پێوەندیان بە هەموو کۆمەنگەوه هەیه بێجگە لە ئیمزای کۆمیتەى ناوەندى ئیمزای دیکەیان لەسەر بێ تەنیا ئەو بابەتەنەى کە تاییهت و خاسن و یەک بابەت لە ژيانى کۆمەنگەدا لەخۆ دەگرن، لە رینگەى سەرۆکی ئیدارەکان یا وەزیرەکانەوه دەرچوون کە ئەوانیش لە ژێر رێنوینییهکانى کۆمیتەى مەرکەزى و شەخسى پیشەوادا ئەو قەرارانەیان دەرکردووە هەر لەو پێوەندیهدا باشە ئیشارە بە دەرکردنی قانونى مجازاتی گشتی بکەین کە لە رۆژی ۱۳۲۵/۲/۱ ئە ۹ مادە دوو تییینی دا لەلایەن کۆمیتەى مەرکەزى حیزبەوه دەرچوو کە باسی جاسوسى، مەستی و هەرزەیی، دزی و لە نیوپردنی مالى دەوتەت، هەرەشه بە چەک، زۆرهینان بۆ هاسەر یان کەسانی دیکە، تریاک کیشان، هەلاتن لە شەر، خەیانەت بە میللەت یا دەوتەت یان نیشتمان، دەستدریژی بۆسەر ناموسى

خەنک، بەرتیل وەرگرتن، دەکا و ھەر کام لەو تاوانانە سزای خۆیان بو دیاری کراوە.

حیزبی دیموکراتی کوردستان لە قونایگی دیکە خەباتدا دیسان ئەرکی بەرپۆبەردنی ولاتی کەوتە سەرشان بەتایبەتی کە کۆماری ئیسلامی شەری بە ناحەقی بەسەرگەلی کورد لە رۆژەلاتی کوردستاندا سەپاند و کوردستانی لە ھەموو بارێکەو (ئابووری، فەرھەنگی و پەرودە، تەنانەت ھاتوچوو راگواستن) ئابلۆقەدا بوو و لەو قونایە ھەستیاری و ناسکەدا حیزبی دیموکراتی کوردستان دوو ئەرکی گرینگی کەوتبوو سەرشان، ھەم دەبواوە لە بەرامبەر ھێرشێ سوپای بێ ئەمانی کۆماری ئیسلامی دا لە کوردستان و مافەکانی خەنکی کوردستان دیفاع بکا و ھەم ئیدارە کاروباری رۆژانە خەنک بکا واتە، بەرپۆبەردنی ولاتی کەوتبوو سەرشان، چونکە لە کوردستان بۆشایی دەسەلات و حوکمرانی دەولەت بە تەواوی دیار بوو و زۆربە ئیدارە و شۆنە گشتییەکان کە حکومەت دەبواوە ئیدارەیان بکا یان بە تەختیل بوون یان وەک لە کۆل خۆکردنەو کاریان دەکرد.

لە قونایگی وا ھەستیاری حیزبی دیموکراتی کوردستان شانی وەبەر ھەر دوو مەسئولیەتدا و بە پێی توانای خۆی ھەولێ دا بە وەرێ خستەو ئیدارات و قوتابخانەکان و نەخۆشخانەکان بۆشایی دەسەلات و حاکمیت پێ بکاتەو.

دامەزراندنی نەخۆشخانە شۆرش، پەرودە و بارھینانی مامۆستایانی شۆرش و چاپی کتیبی دەرسی بە زمانی کوردی و ریکخستەو کۆمەنگە لە بواری پێوەندییە کۆمەلایەتیەکانەو و چارەسەری کێشەکان لە رینگە ریکخراوەکانی حیزب ئەوانە و دەیان کاری دیکە لە کارە بەنرخەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەو قونایەدا بوون.

لە ھەلومەرجێکی ئاوادا کە شەریکی قورس لە لایەن کۆماری ئیسلامییەو بە سەر خەنکی کوردستاندا سەپابوو، ئەرکی قورسی دیفاع و بەرپەرەکانی شەر لە لایەک و لە لایەکی دیکەو ریکخستنی کاروباری نێو کۆمەنگە کوردستان کەوتبوو سەرشان حیزبی دیموکرات، ھەر بۆیە رۆژ بە رۆژ ئەو حیزبە ھەولێ دەدا بە بەرنامەکانی خۆی دا بێتەو و باشتر و ریکوویکتەریان بکا بۆ ئەوێ بتوانی خەزەتی زیاتر بە کۆمەنگە بکا.

ھەر وەکی پیشتر باسمان کرد ئەرکی بەرپۆبەردنی ولاتی کەوتبوو سەرشان حیزبی دیموکرات و پێی بە پێی شەر و بەرپەرەکانی ئەنگەل سیستەمی کۆماری ئیسلامی دەبواوە لە مافی تاک و گشتی لە بەرامبەر تاوان و دەستدریزی دا دیفاع بکا، کە ئەویش تەنیا لە رینگە دامەزراندنی دامودەزگای قەزایی و بە قانونکردنی کۆمەنگە دەستەبەر دەبوو. ھەر بۆیە لە رەشەمە سالی ۱۳۶۰ی ھەتاوی ۱۹۸۰دا دەفتەری سیاسی حیزب گەلانی کۆمیسسیۆنی قەزایی و قانونی سزادانی گشتی پەسند کرد و لەو رینگەییەو توانی ھەتا ئەو کاتانە پێشمەرگە جزووری چالاکێ ھەبوو لە ناوچە جۆرجۆرەکانی کوردستان، چارەسەری گیروگرقتی خەنک بکا. لە سەرەتای ئەو گەلانییە بەو شێوێیە باس لە پێویستی دانانی قانونیک دەکا کە بتوانی مافەکانی کەسانی حەقیقی و حقوقی بپارێزی:

«لە کاتیکی تەواوی مافی مەرفاھەتی لە رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێراندا پێشیل کراوە و لە ھەلومەرجیکدا کە بزوتتەو نیشتمانی و دیموکراتیکێ گەلی کورد بە ھەست پێکردن بە ئەرکی میژوویی و شۆرشگێرانە خۆی تێدەکوژی کە کەند و کۆسپە

کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی وه‌لا بندری و کۆمه‌لی کورده‌واری به‌ره‌و ژبانیکی پیشکەوتوانه به‌ریته پیش، بو به‌رگری له پاراستنی مافه‌کانی «اشخاص حقیقی و حقوقی» پینویستی هه‌یه، به‌م هه‌یه‌وه قانونی سزای گشتی له‌لایه‌ن کۆمیسسیۆنی قه‌زایی که به‌ره‌می تیکۆشانی بزوتنه‌وه‌ی نیشتمانی و دیموکراتیکی گه‌لی کورده‌ ناماده‌ کراوه، به‌ریوه ده‌چن. ئەم قانونه له‌لایه‌ن حیزبی دیموکراتی کوردستانه‌وه په‌سند و ته‌ئید کراوه و هه‌یزی پیشمه‌رگه‌ زامنی نیجرائی ئەو قانونه‌یه. له‌و پیشه‌کییه کورته‌دا بۆمان ده‌رده‌که‌وی که حیزبی دیموکرات هه‌ر له سه‌رده‌تای دامه‌زرانییه‌وه وه‌ک حیزبیک له‌ دایک بووه که وه‌ک ده‌ولت له‌گه‌ڵ ریکه‌ستی کۆمه‌لگه‌ و رووداو‌ه‌کان هه‌تس‌وه‌وتی کردوه و خۆی له به‌رامبه‌ر قه‌ده‌رو چاره‌نۆسی گه‌لی کورد له رۆژه‌لاتی کوردستان به به‌رپرسیار زانیوه.

ئه‌ودتا له‌و پیشه‌کییه‌دا ده‌ئێ: « به‌ نه‌رکی میژوویی و شۆرشگێڕانه‌ی خۆی تینده‌گۆشی که که‌ندو کۆسپه‌کانی کۆمه‌لایه‌تی وه‌لا بنری و کۆمه‌لی کورده‌واری به‌ره‌و ژبانیکی پیشکەوتوانه به‌ریته پیش» و هه‌ر لێره‌دا باس له پاراستنی مافه‌کانی «اشخاص حقیقی و حقوقی» ده‌کاوه که کۆتایی‌دا ده‌ئێ ئەو قانونه له‌لایه‌ن حیزبی دیموکراتی کوردستانه‌وه به په‌سند گه‌یشته‌وه واته حیزبی دیموکراتی وه‌ک پارلمان و سیستمی به‌ریوه‌به‌ری و لات هه‌تس‌وه‌وتی کردوه له هه‌مان حال‌دا نه‌رکی جێبه‌جێکردنی ئەو قانونه ده‌خاته ئه‌ستۆی هه‌یزی پیشمه‌رگه که له‌ئێر سازمان و رێبه‌ری حیزبی دیموکراتی کوردستان دا هه‌ن.

له ژماره ٦٦١ ی رۆژنامه‌ی «کوردستان» دا ب‌لاو بۆته‌وه

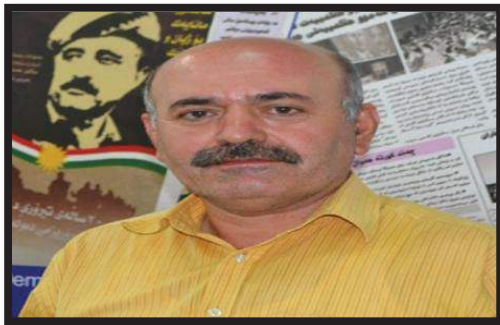
سه‌رچاوه : مانیپه‌ری کوردستان و کورد / ریکه‌وتی : ٧ ئاگۆستی ٢٠١٥

حیزبی دیموکرات و دەسەلات

رەزا محەممەد نەمینی

حیزبی دیموکرات لە دوو قۆناغی میژوویدا جیا لە بەشیک لە رۆژەلاتی کوردستان دا دەستەلاتی بەدەستهوه بووه و کارو باری ئەو

ناوچانە بەرێوه بردوه. قۆناغی یەکەم، کۆمار کوردستانە لە ساڵی ١٣٢٤ و قۆناغی دووهمیش دواى شۆرشى گەلانى ئێران لە ساڵی ١٣٥٧ بوو.

قۆناغی یەکەم

ئەم قۆناغە لە دەسەلات لە بەشیک لە رۆژەلات دا بێگهات و کەمتر لە سالیکی درێژەى بە ژيان داو بەداخهوه لە پاش هيرشى بەربلاوى لەشكرى

حكومەتى ناوهەندى بۆ سەر کۆماری نازەربایجان و تیکشکانی ئەو کۆمارە، کۆماری کوردستانیش سەرەرای پێداگری پێشەوا قازى محەممەد وهاورتيانی لەسەر دیفاع و بەرەبرەکانی لەبەرانەبەر لەشكرى ئێران، بە ھۆكاری جۆراوجۆرکۆتایی بە دەسەلاتەكەى هات. دیارە زۆر نووسراوه و کتیبە لەسەر کۆماری کوردستان نووسراون و بئى گومان لە داھاتووش دا زۆر لە لیکۆلەران و توێژەران لایەنە جۆراوجۆرەکانی کۆماری کوردستان دیننە بەر باس و خالە لاواز و بەھیزەکانی شی دەکەنەووه. ئەوى لێرە دا گرینگە و جێن باسى ئەم بابەتە، ئەوویە کە کۆماری کوردستان کە لە راستی دا لەسەر دەستی حیزبی دیموکرات، وەك تەنیا حیزبی رۆژەلاتی کوردستان و تەنیا حیزبی دەسەلاتدار دامەزرا، چۆن دەسەلاتی خۆی بەکار ھینیا و چەندە لە بەرێوه بردنی ئەرکەکانی دا سەرکەوتوو بوو؛ حیزبی دیموکرات و کۆماری کوردستان، سەرەرای نەبوونی ئەزمونی بەرێوه بەرى ولات، بە باوەرى زۆریەى ھەر زۆری لیکۆلەرانی کورد و غیرە کورد و بی لایەن، لەو ماوەیە کورتە دا و لەگەڵ ئەووی بەردەوام لە لایەن دەولەتى ناوهەندییەو ھەر شەیان لێدەکرا و دەكرى بلین بەردەوام لە شەردا بوون، توانیان کاری زۆر گەورە لە ھەموو بواریەکانی دەستەلات داری دا بکەن.

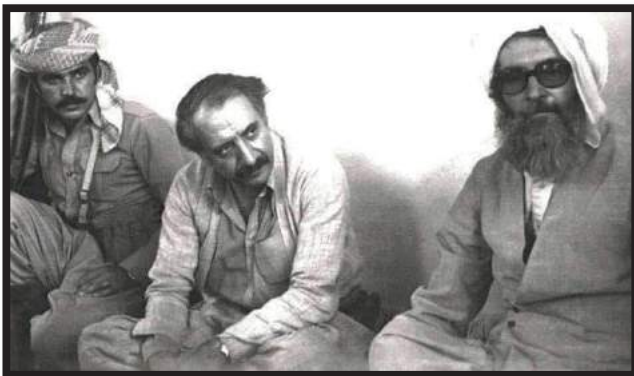
راگەیانندی دەولەت لە چەشنى کۆمارو پیکھینانی کابینە و وزارت و دامەزرەوه ئیدارییەکان بۆ راپەراندنی کارو بارەکان، دامەزراندنی سوپای نەتەوویەى لە ژێر ناوی ھیزی پێشمەرگە، دا بین کردنی پێوەندی باش لەگەڵ کۆماری نازەربایجان و پەرەپێدانی ئەو پێوەندییانە لە ھەموو بواریەکاندا، گرینگى دان بە کاری فەرھەنگى و چاپەمەنى و راگەیانندن و رادیۆ و لە چاپ دانى گەلێک گۆڤارو رۆژنامە و تیکۆشانی ئەدەبى، خویندنی منداڵان و دامەزراندنی ریکخراوەکانی تاسیبت بە ژنان و لاوان و چەندەھا تیکۆشانی دیکە، نیشان دەدا دەستەلاتەكە، سەرەرای تەمەنى کورتى ئەو کۆمارە و گەلێک کێشە و کەموکورتى؛ وەك یەكەم دەستەلاتى کوردی لە رۆژەلاتی کوردستان، سەرکەوتوو بوو. بئى گومان ئەگەر کۆماری نازەربایجان تیک نەشکابا و سەرکۆ ھۆز و عەشیرەتەکان پشتیان لە کۆماری کوردستان نەکردبا و وردى خەنكى دانەبەزیبا، دەستەلاتى کوردی وا بە سانایى تیک نەدەچوو. بەو حالەش بە باوەرى زۆر کەس لە شارەزایان، حیزبی دیموکرات بەرگری لە خۆی و لە کۆمارە ساواکەى بکات و نەھیلئى وا بە ھاسانى برووخى، بە تاسیبت کە بارزانییەکان، وەك ھیزیکی تۆکمەو بە ئەزمون لە شەردا پشتگیری تەواوی کۆماریان دەکرد و نامادە بوون گیانی بۆ بەخت بکەن.

دهسته‌لات له کۆماردا له دست حیزبی دیموکرات دابوو که خوی له سهر بناغهی کۆمه‌لهی «ژ-ک» دا دامه‌زرابوو، ههر بۆیه‌ش دهکری بلیین له‌گه‌ژ نه‌وه‌یکه شه‌ش مانگ له‌دوای دامه‌زانی دا حیزب ، کۆماری کوردستانی راگه‌یاند، به‌لام خه‌ئک ده‌یانناسی و باوه‌ریان پینی هه‌بوو و ده‌یانزانی دهسته‌لات و چاره‌نووس و داها‌نووی خویان دده‌ن به‌کئی و چ ده‌کهن، ههر بۆیه‌ش حیزبی دیموکرات له ناخی کۆمه‌له‌انی خه‌ئکی کوردستانه‌وه هه‌لقولاو و حیزبیکی خه‌ئکی و رێبه‌رکه‌شی، پیشه‌وا قازی خه‌ئک خۆشه‌ویست بوو. خه‌ئکی ناوچه‌ نازادکراوه‌کانی کوردستان له‌ژێر دهسته‌لاتی کۆمار و نالای کوردستان دا تامی سه‌ربه‌ستیان چیشته وه‌ناسه و هه‌وای نازادییان هه‌ئمژی. پاش رووخانی کۆمار و شه‌هید کرانی پیشه‌وا و هاوینیان هه‌تا چهنده‌سا ئیکیش شادی و پیکه‌نین ما‌لاوایی له خه‌ئک کردبوو و به‌تایبه‌ت خه‌ئکی مه‌هاباد ههر تازیه‌بار بوون. که‌وابوو ده‌کری بلیین حیزبی دیموکرات له ماوه‌ی ته‌مه‌نی کۆماردا، سه‌ره‌رای گه‌ئیک که‌م و کووری که‌ له ئیداره‌ی کۆماردا هه‌بیبوو، دهسته‌لاتیکی به‌ ته‌واوی خه‌ئکی و ره‌وا و «مه‌شرووع»ی له دست دابوو. خانی هه‌ره سه‌ره‌کی و لاوازی دهسته‌لاتداری حیزبی دیموکرات و شه‌خسی پیشه‌وا نه‌وه بوو به‌هه‌ر هۆیه‌ک بی‌ نه‌یان‌توانی پارێزگاری له‌ دهسته‌لاته‌ خه‌ئکییه‌ بکه‌ن و له جیاتی شه‌ر له‌گه‌ژ سوپای داگیرکه‌ری تاران و تۆمار کردنی داستانی به‌رخودان و به‌رگری، که‌ به‌راستی له توانیایان دابوو؛ کۆماره‌که‌یان به‌ قیمه‌تی گیانی خویان، به‌ره‌و فه‌تان برد.

به‌و حاله‌ش گه‌وره‌ترین شانازی حیزبی دیموکرات له ماوه‌ی ۷۰ سال ته‌مه‌نی خوی دا وه‌ک به‌ته‌مه‌ن‌ترین حیزبی ههر چوار پارچه‌ی کوردستان، کۆماره‌ ساواکه‌ی کوردستان و رێبه‌ره‌ شه‌هید کراوه‌که‌یه‌تی.

قۆناغی دووهه‌م

ئه‌م قۆناغه ده‌گه‌رێته‌وه بۆ ۲۲ سال دواتر، واته‌ دوای شۆرش گه‌لانی ئێران و رووخانی بنه‌مائهی په‌هله‌وی و هاتنه سه‌رکاری رێژی می کۆماری ئیسلامی. به‌ر له سه‌رکه‌وتنی شۆرش، ئه‌ندامان و ریکه‌خته‌کانی حیزب وه‌خۆ که‌وتنه‌وه و کۆمیته‌ی زاگروسیان بۆ چالاک کردنه‌وه‌ی

حیزب له رۆژه‌لاتی کوردستان دا پیکه‌یتناو توانیایان پاش جوولانه‌وه‌ی چه‌کداری سا‌له‌کانی ۴۶ و ۴۷ بۆ جاریکی دیکه بگه‌رێنه‌وه ناو باوه‌شی کۆمه‌له‌انی خه‌ئکی کوردستان. ههر له جه‌وتووی یه‌که‌می رووخانی رێژیم دا، پادگان و بنکه و باره‌گا سه‌ربازییه‌کانی به‌شیک له شارو گونده‌کانی کوردستان، به‌تایبه‌ت پادگانی شاری مه‌هاباد که‌وتنه‌ ده‌ست حیزبی دیموکرات و به‌ کرده‌وه‌ ئه‌و حیزبه‌ وه‌ک سه‌رده‌می کۆماری کوردستان، دهسته‌لاتی به‌شی هه‌ره زۆری کوردستانی به‌دهسته‌وه

گرت. شک له‌وه دا نییه هۆی سه‌ره‌کی پێشوازی خه‌ئک له حیزبی دیموکرات و به ئه‌ندام بوونی سه‌دان هه‌زار که‌س له خه‌ئکی شار و گونده‌کانی کوردستان و تیکۆشان له ناو ریزه‌کانی حیزب دا، بۆ رابردووی حیزبی دیموکرات و خۆشه‌ویستی و جیگه‌و پینگه‌ی دیاری کۆماری کوردستان له ناو دڤ و ده‌روونی کۆمه‌له‌انی خه‌ئکی کوردستان دا ده‌گه‌رێته‌وه. دیاره ئه‌و جاره‌یان به‌ ته‌نیا حیزبی دیموکرات ، حیزبی گۆره‌پانی سیاسیی کوردستان نه‌بوو و چهنده‌ که‌س و حیزب و ریکه‌خراوی دیکه‌ش هاتبوونه نیو مه‌یدانی سیاسه‌ت و بارته‌قای سه‌نگ و

قورسای خویان له رووداوه سیاسییهکان دا رۆلیان هه بوو. لهو بهینه دا ناکرێ باسی مەرحوم مامۆستا شیخ عیزەدینی حوسینی نەکەین که ماوهیهک وەک سەرۆکی دەستە نوینەرائی خەتکی کورد بوو و تووێژ له گەل نوینەرائی دەولەت و وەک کەسایەتییهکی ئایینی، رۆسی تایبەتی هه بوو له ناو کۆمەڵانی خەتکی کوردستان و له خو پیشاندانەکانی پیش شۆرش و رووداوه سیاسییهکانی دواى هاتنه سەرکاری رێژیم، کەسایەتییهکی شۆین دانەر بوو.

سەرەرای ههنگیرسانی ناگری شهڕ له شارەکانی سنه و نەغەدە و هێرشى بهربلایوی رێژیم له شهري سن مانگەدا که زۆریک له خەتکی بێ تاوان سەرۆ مائیلان تیلداچوو و ههروهها پاش بهر بهرەکانی بێ وینەى پیشمەرگەکان و تیکشکانی هێرشەکانی، له ۲۶ی خەزەندەوری ساڵی ۱۳۵۸، خومەینی به ناچارى په یامیکی بلوو کردەوه که تیی دا باس له کۆتایی هینان به شهرو دەست پیکردنەوهی وتوو یژەکان کرابوو. گرینگ ترین رووداو لهو چەند مانگەى پیش سەرەتەئانەوهی شهڕ که پێوهندی به باسهکهمان «حیزبی دیموکرات و دەسەلات» دوه ههیه، بریتی بوو له ههتباردنی نوینەرائی مەجلیسی شوری ملی که دواتر بوو به مەجلیسی شوورای ئیسلامی. حیزبی دیموکرات و ههموو حیزب و ریکخراوهکانی دیکه به هۆی ههتوشاوه راگه یانندیان له لایهن رێژیمی خومەینییهوه، نه یاندهتوانی راستهوخو و به ناوی خویان له ههتباردن دا بهشار بن. هەر بۆیهش کاندیداکانی خویان بو ههتباردن دیاری کرد و داویان له کۆمەڵانی خەتکی کوردستان کرد که دهنگیان پێ بدن.

رۆژی ۲۴ رەشەمەى ۱۳۵۸ خەتکی کوردستان له ههموو شارو گوندەکانهوه چوونه سەر سنوووقەکانی دەنگ دان که چاودیرانی ههموو حیزب و لایه نهکان و ته نانهت کەسانی سەر به دەولەتیش چاودیریان دکرد. له پاش ههتباردن دەرکەوت که حیزبی دیموکرات به ته نیا و به بێ هاو بهندی له گەل ههچ لایه نیکی دیکه توانیوتی دەنگی زۆریه ی هه ره زۆری خەتکی کوردستان بو لای خو ی راکیشی و کاندیداکانی جیی باوهری نهو حیزبه له ههموو ناوه ندهکانی دەنگ دان، جگه له شاری مەریوان که ههچ کام له کاندیداکان له دەوری یه کهم دا زۆریه ی دەنگەکانیان مسۆگەر نه کرد، سەرگه وتن وه دەست بینن. هه رچەند هه ر به دواى ههتباردن دا دیسان شهڕ، به هێرشى بهربلایوی کۆماری ئیسلامی دەستی پیکردەوه و رێژیم ههتباردنهکانی کوردستانی ههتوشاندهوه؛ به لام نهو ههتباردنه به ههموو لایه کی نیشان دا حیزبی دیموکرات چ پینگه و جینگه یه کی له ناو کۆمەڵانی خەتکی کوردستان دا هه یه.

حیزبی دیموکرات سەرەرای په لاماری هه زهکانی رێژیم و گه ماری سەختی ئابووری سەر کوردستان، له ماوه ی دەسەلاتی به سەر شارو گوندەکانی کوردستان دا، توانی زۆر کاری گه و ره و به نرخ به نهجام بگه یینی. هه زی پیشمەرگه ی به که تک وه رگرتن له نهفسه رائی کوردی نیو ریزهکانی شۆرش له سەر شینواری گونجاو ریکخسته وه، کۆمیسوونی کارو باری کۆمەڵایه تی بو پێراگه یشتن به کیشه کۆمەڵایه تییهکان و دابین کردنی پێداویستی نهخۆشخانهکان و دانانی هیندیك ریشوینی یاسایی بو به ریزه بهری شار و گوندەکان دامه زران و دەستی به دابه شکردنی عادیانه ی زهوی و زار به سەر «رهشایی» و قه ره و جووت بنده و جو تیاره هه ژارهکان کرد که ته نانهت رێژیمیش پاش داگیر کردنه وه ی ناوچهکان نهو دابه ش کردنانه ی «تاپو» و قانونی کرد. بلوو کردنه وه ی رادیو و گوشارو چاپه مه نی و دامه زرانده وه ی دووباره ی یه کیه تیسی لاوان و ریکخراوی ژنان و برینه وه ی مووچه بو بنه مانه ی شه هیلان و به گشتی ته واوی نهو کارانه ی که ده بێ ده ولەت و دهسته لاتیک بیکا، حیزبی دیموکرات به پینی توانای نهو کاتی خو ی نهجامی دان.

حیزبی دیموکرات له دواى هاتنه سەر کاری کۆماری ئیسلامییەوه بە کردووە دەستەلاتی کوردستانی بەدەستەوه بوو هەتا کۆتاییەکانی ساڵی ١٣٦٤ که رێژیم هەموو ناوچە نازادکرارهکانی داگیر کردنەوه. راستە نەو حیزبە بۆ پاراستنی گیان و مائی خەلکی، شارەکانی چۆنکرد و بۆ بەر بەرەکانی لهگەڵ هێرشى سهکوتکه رانهی هیزهکانی رێژیم روی له شاخهکان کرد، بەلام بەو حالەش له شارەکانیش دەستی درۆیشت و له گۆندەکانیش هیزی دەستەلاتی بالا دەست بوو.

ئێستا پاش نەو ئاوردانەوه خیرایه له رووداوەکانی نەو کات و روئی سەرەکیی حیزب لەو سەر دەم دا، نەو پرسیاره دیتە گۆڕی، بۆ حیزبی دیموکرات لەو هەلە میژووپیە که بۆی هەلکەوتبوو کەلکی وەر نەگرت و دەولەتی خودمختاری کوردستانی رانهگەیاندا؛ نایا حیزب بە «مەشرووعیەت» وەرگرتن له هەلبژاردنی ٢٤ی رەشەمه و پشتیوانی هەمەلایەنەى خەلکی کوردستان، نەبەدەتوانی دەستەلاتە «حەقیقیە کەى» بە «حقوقی» بکات و بیکاتە «نەمەری واقع»؟ خۆ رێژیمی کۆماری ئیسلامی شەری سەر ناسەری له دژی گەلە کەمان راگەیاندا بوو و هیچ دەلاقە یەکی نۆمید بۆ چارەسەری ناشتیا نە کێشەى نەتەوه کەمان نە مابوو، تەنانەت نەگەر حیزبی دیموکرات دەولەتی کوردیشی راگەیاندا، لەوێ که هیزه سەرکوتکه رانهکانی رێژیم بەسەر گەلە کەمانی هینا، خرابتری بەسەر نەدەهینان؛ نەدی بۆ حیزبی دیموکرات، وەک حیزبی یەکەم و دەستەلات داری کوردستان، لەو دەر فەتە میژووپیە کەلکی وەر نەگرت و دەولەتیکی ناوچەیی له ژێر هەر ناویک، له چوارچیوەی ئێران دا وەک دامەزراندنی کۆماری کوردستان له ساڵی ١٣٢٤ رانهگەیاندا و میژووی خۆی و گەلی کوردی پێ نەنەخشاندا؟

شک لەوه دانییە حیزبی دیموکرات لەو سالانەدا و بەتایبەت له پێش هەلبژاردنی ٢٤ی رەشەمەى ١٣٥٨ نە کادر و کەسی ئێزانی بە پێی پنیوست بۆ ئیدارەکردنی تەنانەت کارو بارەکانی نیوخۆی حیزب هەبوو، نە رەنگە نەو مەشرووعیەتەشی هەبووی بۆ دامەزراندنی دامەزرارهکی یاسایی بە ناوی دەولەتی خودمختاری کوردستان. بەلام دەرکرا بە کەلک وەرگرتن له هینز و ئێزانی کۆمەلانی خەلکی کوردستان و تەنانەت نازادبخووانی بەشەکانی دیکە ئێران که روویان له کوردستان، وەک تەنیا مەکوێ نازادی له ئێران دا کردبوو، نەو بۆشاییە و کەم و کووریە پڕ بکرتتەوه. دیاره نەگەری نەوش هەبوو پاش راگەیاندا چەشنە دەستەلاتیکی یاسایی له کوردستان دا، بە هاتن و هاوکاری کردنی نازادبخووان و کادر و کەسانی پەسپۆر و ئێزان، بەتایبەت له بواری نێزامییەوه، حیزبی دیموکرات توانیای باشتر له خۆی و له کوردستان بەرگری بکات و یان رێژیم بە چۆک دا بینى، یان ناچاری بکات بە شیوەی کاتیش بیت واز لهو هیرشه درندانەیه بێنیت و بەم جۆرە دەر فەتیک برەخسى بۆ پشوودان و خۆ ریکخستنهوێ حیزب و دەستەلاتە کەى.

له کۆتایی دا به بۆنەى ٧٠ ساڵەى تەمەنى حیزبی پێشەوا قازى محەمەد و هەموو شەهیدە سەر بەرزەکانی کوردستان، پیرۆزیایی له سەر جەم رێبووانی رێگای حیزبی دیموکرات دەرکەم و هیوادارم بە کارو تیکۆشانی ماندوو نەناسانە، وەدیپێنەری ئاوات و ئامانجی حیزب و شەهیدەکانمان بین.

له ژماره ٦٦١ ی رۆژنامەى "کوردستان" دا بلاو بۆتەوه

سەرچاوه : مائپەری کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٧ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

حیزبی دیموکراتی کوردستان، نادرهسیک بو بوونی میژووی خهباتی نه ته وه یهک

هوشنگ قادری

حهقتا سال و دکوو شه قامیکی قهره بانغ له شاریکی نیشتهمانیکی گه ورده، دهنگه دهنگ و سرتنه کردن به گوینی شهوانی پرکاروان و خره می پچرانی پشتوینه که می شاخ، به جی مانی جامانه به برینی ماچ کراوی کانیاوهکان، له دیوار هاتنه دهی قومیک خوین به ناو نیشانی بن نیشان، له گلدا مانه وه و هیشتنه وهی نهم هه موو نوسراوه بن سنوورانه، پچران و لیکگری دانه وه و یه کگریته وه و له ته نیشتا یهک بوون و ههتا دوا پیچه سه خته کانی نهم گه رده نه یه له حهقتا سالدا هه مووی له گه رووی قه له مییک و تفهنگیک له تابلوی جامانه یه کدا به ریز قه تاره یان به ستووه.

نووینه وهی میژووی نه ته وه یهک رهنگه زور سه چاره ی جورا جووری بوئی و پیویستی به زور لیکوله ر هه بی تا له ده یان و بگره سه دان قوزبئی ون بوودا بتوان میژوو بنووسن و بناسینن.

حیزبی دیموکراتی کوردستان نادرهسیک بو بوونی میژووی نه ته وه یهک حیزبیک که هه ر له یه که م ره ژه کانی دامه زرانیه وه ده بیته هوی شکل گرتن و بو نیاد نانی سیستمیکی کوماری بو به ده و له ت کردنی گه له که ی. بو نه وهی نه گه ر هه ر نه بی ژیر خانیکی بو پیناسه کردنی نه ته وه که ی و میراتیکی بو به هیز بوونی ئیراده ی نه ته وه یی تاکه کانی نهم گه له بنیات بنی، یه که مین کوماری کوردستان داده مه زرتینی و به خوئیای کۆکردنه وهی هه موو کوردیک له ژیر سایه ی نه و نالایه ی هه تاکوو نیستاش بو نهم نه ته وه به میراتیکی پر بایه خ ماوه ته وه، نهم یه که م هه نگاو و شوین دانه ره که تا ناستیک میژوو بو هه همیشه سه بتی کردوه و له هه مان کاتیشدا نامۆزگاری و خهونی یه که م سه روک کوماری کوردان، پیشه وا قازی محه مه دی نه مه.

له ولاتیکی وه کوو ئیراندا که نازادی له گه رووی تهنگی شهوانی تاریکی دا ده خنکیندرا و کهس بوئی نه بوو باس له رای جیاواز و نه ته وه ی جیاواز و مافی وه کوو یهک بکات، خه باتکارانی حیزبی دیموکراتی کوردستان له م باروودوخه دا راسان و، دهنگی نازادیخوازییان هه لبری و له میژووی نهم سه ره له مان و بهر خودانه، چ له سه رده می پاشایه تی و چ له سه رده می ریژی می ئیسلامی دا نابینریت که زیندان، یان شاخ و دهر به ده ری و گیان بازی نه سیبی تیگۆشه رانی نهم حیزبه نه بووی. نموونه یه کی دیکه له دوا ی کوماری کوردستان هه ستانه وه و ده سپیکردنی شۆرش ٤٦-٤٧ ه که هاوشان له گه ل شۆرش که لانی نازادیخواز له سه رتاسه ری دونیادا، ره له کانی دیموکراتیش نهک هه ر له کاروانی نازادیخوازی و بهر نه گاری به جی نه مان، به لکوو زور شوین دانه رتر هاتنه مه یدان، به جوړیک که ده لئین جه زیره ی نارامی حه مه ره زا شایان نالۆزانده و به وکارهش لا په ریه کی ژیرینیان له خهبات بو نازادی نه ته وه که یان تو مار کرد.

یهکیکی دیکه لهو قونغانه‌ی له حیزبی دیموکراتدا جیگای هه‌ئوئسته له‌سه‌ر کردنه، خواستی ناشتیخوازان‌ه‌ی پرس‌ی کورد له دوی شۆرش‌ی ۱۳۵۷ه‌ له‌گه‌ل تازه به‌ده‌سه‌لات گه‌یشته‌وانی کۆماری ئیسلامی ئیران.

په‌یامی به‌شداری کردنی وه‌کوو یه‌ک له‌ده‌سه‌لات و ره‌خساندنی مه‌جال بۆ خۆبه‌ره‌یه‌ری له‌ شکلی خودمۆختاری بۆ کوردستان یه‌کینک له‌ سه‌ره‌کبترین په‌یامه‌کانی حیزبی دیموکرات بوو.

هه‌ینانه‌ نارای نهم پرسه‌ له‌گه‌ل نوینه‌رانی ده‌سه‌لاتی تازه له‌ تاران نه‌و گرینگیه‌ی هه‌یه‌ که کورد هه‌یچکات ده‌ست‌په‌شخه‌ر نه‌بووه‌ بۆ هه‌لگیرساندنی شه‌ر، چونکه‌ وه‌کوو دیاره‌ و به‌لگه‌کانی لانی که‌م له‌ رۆژنامه‌ی «اطلاعات» و میدیا ره‌سه‌یه‌کانی ئیران‌دا ب‌ل‌او بوونه‌ته‌وه‌ نیشان ده‌دات که نوینه‌رانی کوردو له‌ نیویان‌دا حیزبی دیموکرات هه‌موو توانای خۆیان ده‌خه‌نه‌ گه‌ر بۆ نه‌ودی به‌ هه‌ر شتیوه‌یه‌ک ب‌ن، شه‌ر ساز نه‌بیت. هه‌ر له‌م پینونه‌دیه‌دا شه‌هید دوکتور قاسملوو ده‌لی نه‌گه‌ر رۆژیک دره‌نگتر تووشی شه‌ر بین نه‌وه‌ قازانجه‌مان کروه‌ و هه‌نگاوێک چوینه‌ته‌ په‌ش.

قونغانه‌کانی ژبانی سیاسی حیزبی دیموکرات به‌رزو و نشیوه‌ی جۆراجهۆری به‌خۆیه‌دیوه‌، هه‌ر له‌ ده‌ورانی خۆبه‌ره‌یه‌ری کوردستانه‌وه‌ بگه‌ر تا پاشه‌کشه‌و چۆنکردنی شه‌ره‌کان به‌ مه‌به‌ستی پاراستی گیان و مائی هاو‌نیشته‌مانان له‌ ناگری شه‌ر.

سه‌ره‌له‌دانی خه‌باتی به‌رگریکارانه‌ی حیزبی دیموکرات له‌ به‌رامبه‌ر هه‌یرشی هه‌یزه‌ سه‌رکوتکه‌ره‌کانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی بۆ سه‌ر کوردستان، له‌ دۆخیک‌دا که کورد به‌گه‌شتی و به‌تایبه‌ت حیزبی دیموکرات هه‌موو هه‌ولێ خۆی بۆ چاره‌سه‌ری ناشتیانه‌ ته‌رخان کردبوو. رێژیمی تازه‌به‌ده‌سه‌لاته‌گه‌یشته‌وو که هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ هه‌یزی بۆ سه‌رکوتکردن و ب‌ن‌ده‌نگکردنی هه‌موو ده‌نگه‌ جیاوازه‌کان خسته‌بووه‌گه‌ر، به‌ب‌ن گۆی‌دان به‌ مافی به‌رحه‌قی گه‌لی کورد هه‌یرش و په‌لاماریان بۆ سه‌ر کوردستان ده‌ست‌په‌ن‌کرد. نهم شه‌ره‌ تا ناستیک بۆ رێژیم گرینگ بوو که ته‌نانه‌ت ئایه‌تووللا خومه‌ینی وه‌ک رێبه‌ری نهم نیزام و سیسته‌مه‌ فتوای جیهادی له‌دژی گه‌لی کورد ده‌رکرد.

له‌ دۆخیک‌ی‌وادا نه‌ودی بۆ تیکۆشه‌رانی کورد و رێبه‌ریی بزووتنه‌ودی کورد مابوه‌وه‌ به‌رگری‌کردن له‌ پیناو مانو مه‌وجودیه‌تی نه‌ته‌وه‌که‌یان بوو. حیزبی دیموکرات به‌له‌به‌رچاوه‌گرتنی ریزی پیکه‌وه‌ ژبان و پیکه‌وه‌بوونی ناشتیانه‌ی گه‌لانی ئیران ته‌نانه‌ت له‌و قونغانه‌ دژواره‌ش‌دا توانا و ئیستعدادی خۆی خسته‌وه‌ خزمه‌ت نه‌و ده‌نگه‌ی که‌ رێگای دیانۆگ و چاره‌سه‌ری ناشتیانه‌ و پیکه‌وه‌ژبانی گه‌لانی ئیران رینگه‌و کۆتا چاره‌سه‌ر بۆ نه‌جامی نهم پرسه‌. به‌لام رێژیمی مه‌یلی پیکه‌وه‌ ژبانی له‌گه‌ل هه‌یچ چه‌شنه‌ بۆچوون و رایه‌کی جیاوازت‌ر له‌ خۆی نه‌بوو. له‌و قونغانه‌دا که به‌ به‌رگریی چه‌کداری نه‌ته‌وه‌ی کورد پیناسه‌ کراوه‌، نه‌وه‌ به‌سه‌ ب‌ل‌یین سه‌روه‌رییه‌ک بۆ خه‌باتی کورد له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان دروست بوو که هه‌تا به‌ نه‌مروش خه‌لکی کوردستان و خه‌بانکارانی نهم مه‌یله‌ته‌ شانازی پینوه‌ ده‌که‌ن.

خۆ نه‌گه‌ر نهم پرسبهاره‌ ئیره‌دا ب‌ن‌بینه‌ ناراه‌ و وه‌لامیکی بۆ داب‌ن‌بیین که نه‌گه‌ر به‌رگری چه‌کدارانه‌ی تیکۆشه‌رانی کورد و له‌نیویان‌دا حیزبی دیموکرات نه‌بوایه‌، پرس‌ی کورد له‌ رۆژه‌لات له‌ ئیستادا له‌ج ناست و قونغانیک‌ دا ده‌بوو؟ ب‌ل‌یی نه‌و رێژیمه‌ی که‌ رێبه‌ره‌که‌ی بریاری فتوای به‌دژی گه‌لی کورد ده‌رکردبوو، شتییک‌ به‌ناوی هۆویه‌تی کوردبوون ده‌هه‌یشه‌وه‌؟

لایه‌نیکی دیکه‌ی قوناعی خهباتی حیزبی دیموکراتی کوردستان، لایه‌نی دیپلوماسییه. ئەو به‌شهی که رهنگه بکریت به خه‌تیکی زیرین بنووسرتنه‌وه، له هه‌لومه‌رجیکدا خه‌باتی کورد له‌وپه‌ری بی پشتیوانیی خوی‌دا روویه جیهانی دهره‌وه رۆژگاری دۆژواری تیپه‌ر ده‌کرد، رینه‌ر و دیپلوماتی به‌توانای حیزبی دیموکرات شه‌هید دوکتوو قاسملوو به‌ردی بناغهی په‌یوه‌ندییه‌ک دادهریژن که تا به نیستاش جیهانی دهره‌وه پایه‌ند به‌و دارشتنه دیپلوماسییه له‌گه‌ل نه‌ته‌وه‌ی کورد دا ده‌جوتیته‌وه. له‌م به‌ش‌ه‌دا پیوسته‌ نامه‌ژ به‌م فاکته بکریت که له زمان ئوروپاییه‌کانه‌وه زۆر گوتراوه که دوکتوو قاسملوو ئە‌خلاق‌ی هینایه نیو سیاست. ئەو قوناعه له ژبانی سیاسی حیزبیکی وه‌کوو حیزبی دیموکرات و گه‌له‌که‌ی نیشانه‌ی سه‌داقته له سیاست دا ته‌نانه‌ت ده‌کری ئەم نازناوه لی‌رده‌دا بله‌ینه پال ئەو به‌شه له‌ته‌مه‌نی حیزبی دیموکرات که تاکه کلیدی کرانه‌وه‌ی پرس‌ی کورد به‌ رووی دنیای دهره‌وه له‌و سه‌رویه‌نده‌دا بوو، دیپلوماسییه‌ک که به دارشتنی خه‌ته‌که‌ی له لایه‌ن شه‌هید دوکتوو قاسملوو و درێژهدانی له لایه‌ن دوکتوو شه‌ره‌فکه‌ندی و ریه‌رانی دیکه‌وه، توانی بیته‌ه لاپه‌ره‌ی ئەسلی و ته‌نانه‌ت له به‌شیکی میژووی‌دا بیته‌ه هوی پچرانی په‌یوه‌ندیه‌کانی ئیران له‌گه‌ل دنیای دهره‌وه که سه‌ره‌کی تیرین به‌نگه‌ش بو ئەو دیپلوماسییه به‌هیزه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئەم قسه‌ی سه‌سه‌ن روحانیه که له کتییی ئەمه‌نیته‌ی هه‌سته‌یی‌دا نامه‌ژی پ‌داوه‌وه ده‌لی؛ له دوا‌ی رووداوی می‌کۆنۆس و دزعی دیپلوماسی ئیران گه‌یشته زه‌عیفترین ناستی خوی.

که‌واته ده‌کری بلێین قوناعی دیپلوماسییه‌ش هاوشیوه‌ی قوناعه‌کانی دیکه کارتیکه‌ری و کاریگه‌ری خوی له‌سه‌ر پاتنایی سیاست کردن هه‌م له ئیران و هه‌میش له کوردستان هه‌بووه.

نیستا دوا‌ی هه‌فتا سال خه‌باتی بی‌پسانه‌وه، هینتاش حیزبی دیموکراته که له سه‌ر بنه‌مای زۆر خوتنه‌وه‌ی نوێ و سه‌رده‌میانه له خه‌بات و چالاک‌ی دایه. گرینگی‌دان به خه‌باتی مه‌ده‌نی و به‌هیزکردنی هه‌موو ئەو ده‌نگانه‌ی ده‌توانن کاریگه‌ری له‌سه‌ر به‌هیز بوونی ده‌نگی ناره‌زایه‌تی دابنن، ئاوردانه‌وه له به‌گرتووی و وه‌ریخستنی هه‌ره‌که‌ت‌گه‌لیک له چه‌شنی ناهه‌رمانی مه‌ده‌نی، هاوشیوه‌ی سا‌له‌کانی ٨٤ و ٨٦، هه‌نگاونان بو هینانه ئارای گوتاری نوێ و ره‌ه‌ندی نوێی خه‌بات، خوتنه‌وه‌ی سه‌رده‌میانه له خه‌بات و گه‌لا‌له‌کردنی پرۆژه‌ی رۆژه‌لات‌میجوه‌ری له‌راستای به‌رۆژه‌ش بوونی پرس‌ی کورد له رۆژه‌لات هاوشان له‌گه‌ل پرسه‌کانی دیکه‌ی پارچه‌کانی کوردستان، ریکخستن و نه‌زم‌دان به هیزی ناوخویی و به‌گژدا‌چوونه‌وه‌ی هه‌ر چه‌شنه په‌لاماریک که ده‌بیته هوی ناسمه‌یله‌کردنی نه‌ته‌وه‌یی له ریک‌گای «پاریزه‌رانی رۆژه‌لات»، گرینگی‌دان به به‌هیزبوونی زمان و پشتیوانی کردن له هه‌ر هه‌نگاوێکی فه‌ره‌نگی، ئەده‌بی و ژینگه‌پاریزی و ... هه‌تا دوا‌یی به‌مه‌ستی چالاک‌کردنی چین و تویره‌ جو‌راوجۆره‌کانی کۆمه‌لگا‌و که‌لک وه‌رگرتن له ده‌رفه‌ته‌کان به قازانجی به‌ره‌وپیش‌بردنی خه‌باتی گشتیی خه‌لکی کوردستان.

هه‌مووی ئەمانه به‌ره‌مه‌ی خه‌باتی هه‌فتا‌ساله‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستانه. ئەوه‌ی ماوه نامه‌ژی پ‌ن‌بکه‌ین ئەو خاله‌یه که جموجۆله‌کانی ئەم قوناعه له‌خه‌بات گه‌یشته‌وه ناستیک که له هه‌موو بواره، فه‌ره‌نگی، کلتووری، سیاسی، رۆشنییری و به‌هیز بوونی هه‌ستی نه‌ته‌وه‌یی له لوتکه‌ی خوی‌دایه که به‌شیکی ئەسلی ئیبتکاره‌کان له تواناکانی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا ره‌نگه‌ده‌داته‌وه.

له ژماره ٦٦١ ی رۆژنامه‌ی «کوردستان» دا بلا‌و بوته‌وه

سه‌رچاوه : مایه‌په‌ری کوردستان و کورد / ریکه‌وتی : ٧ ئاگۆستی ٢٠١٥

«خوشه‌ویستی و پشتیوانیی خه‌لکی کوردستان بۆ حیزبی دیموکرات هه‌وینی مانه‌وه‌و به‌رده‌وامیی نهم حیزبه‌ن»

له وتووێژیکی تایبته‌تی رۆژنامه‌ی کوردستان له‌گه‌ڵ قادر وریا نهدامی ده‌فته‌ری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان

ناره‌ش لۆرستانی: حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌ ره‌انگه‌یه‌کی ناسیۆنالیستییه‌وه‌ خه‌بات له‌ پیناوی گه‌یشتن به‌ مافی دیاریکردنی چاره‌نووسی کردوه‌ به‌ ئامانجی خه‌باتی ۷۰ ساڵه‌ی خۆی. ئایا درێژ بوونه‌وه‌ی نهم خه‌باته‌، نیشانه‌ی نادروستبوونی نهم ئامانجه‌ نیه‌؟

قادر وریا: درێژبوونه‌وه‌ی خه‌باتی حیزبی دیموکراتی کوردستان، به‌ هیچ جۆر به‌ مانای نادروستبوونی ئامانجی خه‌باته‌که‌ی نییه‌. مافی دیاریکردنی چاره‌نووس بۆ نه‌ته‌وه‌یه‌ک نه‌ویش نه‌ته‌وه‌یه‌کی چه‌نلین میلیۆنی که‌ خۆی و نیشتمانه‌که‌ی به‌ سه‌ر چه‌ند ولات دا دابه‌ش کراون، مافیکی ره‌واو ئامانجیکی

دروست و پیره‌زه‌. نهم ئامانجه‌وه‌ نهم مافه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ نه‌ته‌وه‌که‌ی داوای ده‌کا و خه‌باتی بۆ ده‌کا، له‌ گه‌ڵ په‌سندکراوه‌ جیهانییه‌کان نه‌ک هه‌ر هیچ دژایه‌تییه‌کی نییه‌، به‌ لکوو به‌ مافیکی بێ نه‌ملو نه‌ولای هه‌ر نه‌ته‌وه‌یه‌ک، داده‌نری. نه‌ شتیکی ناره‌وای تیدایه‌وه‌ نه‌ زنده‌ره‌ویی. که‌وايه‌ نه‌وه‌ دروست یا نادروستبوونی ئامانجی خه‌باته‌که‌ نییه‌ که‌ بووه‌ به‌ هۆی درێژبوونه‌وه‌ی، به‌ لکوو نه‌وه‌ زانبوونی دیکتاتۆری و حکومه‌ته‌ی سه‌رکوتکه‌رو درنده‌ له‌ ئیران له‌ لایه‌ک و له‌ لایه‌کی دیکه‌ هه‌له‌مه‌رجی دژواری خه‌باتی نهم حیزبه‌ و نه‌ته‌وه‌ی کورد له‌ رۆژه‌لاتی کوردستانه‌ که‌ وای کردوه‌ نهم خه‌باته‌ له‌ ماوه‌یه‌کی کورت دا نه‌گاته‌ ناکام و هه‌ر وا درێژدی هه‌بێ. نه‌گه‌ر سه‌رنج بده‌ینه‌ خه‌باتی نه‌ته‌وه‌وه‌ چین و توێژه‌کانی دیکه‌ی خه‌لکی ئیران که‌ ته‌نانه‌ت ئامانجی بچووکتریشیان له‌ ئامانجه‌کانی حیزبی دیموکراتی کوردستان هه‌بووه‌، ده‌بینین نه‌وانیش زۆریان خایاندوه‌ و که‌متر به‌ ناکام گه‌یشتوون.

ناره‌ش لۆرستانی: گرنگترین نه‌وه‌ هۆیانه‌ی وایان کردوه‌ حیزبی دیموکراتی کوردستان سه‌ره‌رای درێژبوونه‌وه‌ی خه‌باته‌که‌ی بۆ ماوه‌ی ۷ ده‌یه‌، هه‌ر وا درێژه‌ به‌ رینگه‌که‌ی بدا، چین؟ ده‌توانی به‌ کورت باسیان بکه‌ی؟

قادر وریا: به‌ برۆی من هۆیه‌کان نه‌مانه‌ن:

یه‌که‌م، په‌یبردن به‌ بینه‌شیی نه‌ته‌وه‌ی کورد له‌ سه‌ره‌تایه‌تیرین مافه‌کانی و دنیابوون له‌ و راستییه‌ که‌ نهم گه‌له‌ش وه‌ک گه‌لانی دیکه‌ شایانی نه‌وه‌یه‌ مافی دیاریکردنی چاره‌نووسی خۆی هه‌بێ. دووه‌م، پابه‌ندبوون به‌ ریساله‌تو نه‌رکیکی میژوویی که‌ نهم حیزبه‌ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تایی دامه‌زرانییه‌وه‌ که‌وتووته‌ سه‌رشانی که‌ نه‌ویش بریتیه‌ له‌ رزگار کردنی نه‌وه‌ گه‌له‌ له‌ بنده‌ستی و بینه‌شی. سێهه‌م، وه‌فاداری به‌و قوربانییه‌ زۆری که‌ نه‌سه‌له‌کانی پیشوومان له‌م حیزبه‌ داو هه‌روه‌ها خه‌لکی کوردستان له‌ چوارچێوه‌ی خه‌باتی نهم حیزبه‌وه‌ له‌ پیناوی

نامانجهکانی نهم حیزبه دا، پیشکهشیان کردوه. دست ههنگرتن له خهباتو بهردهوامنه بووی نهم حیزبه له سهر ریگاکهی خوی، بی نهوهی نامانجهکانی هاتیته دی، یانی به فیروانی نهو قوربانی و تیچوووه زوری حیزبی دیموکرات و گهلی کورد داویانه. چوارهم، دریزی ژیردهستی و بیسافی نهتهوهی کورد له لایهن ریژیمهکانی ئیران له لایهک و له لایهکی دیکهوه پشتیوانیی خهتکی کوردستان له نامانجهکان و سیاسهتهکانی نهم حیزبه و خهباتهکهی، وایان کردوه حیزبی دیموکراتی کوردستان له سهر ریگاکهی خوی بهردهوام بی و ههمیشه زمینهیهکی له بار بو بهردهوامبوون له سهر ریگاکهی خوی، بهدی بکا.

نارهش لورستانی: خاله هاوبهش و جیاوازهکانی پیشمهگرهکانی حیزب له سن قوناعی جیاواز (کوماری کوردستان، بهرگری چهکارانه له بهرامبهر هیرشی هیزهکانی کوماری نیسلامی بو سهر کوردستان و پیشمهگره له سهردهمی نیستا) دا کامانان؟

قادر وربا: بهرگری چهکارانه له گهلی کورد له بهرامبهر هیرشی دوژمنانی نهو گهله و پاراستنی دهسکهوتهکانی خهباتی خهتکی

کوردستان، بهک لهو خاله هاوبهشانیه که پیشمهگره له ههر کام لهو قوناعانه دا، ههنگریان بووه. خانیکی هاوبهشی دیکهی پیشمهگره له ههموی نهو قوناعانه دا نهوه بووه که ههر تهنیا هیزیکی چهکار نهبووه بهتکوو مروقیکی به بیروباوهر بووه که نهک بو پله و پایه و سامان، بهتکوو بو بردنه پیشی خهباتی بزگاریخوازانهی نهتهوهکهی، تیکوشاوه. ههر وهها پیشمهگره خاوهنی کومهتیک تاییهتمهندیی بووه که وایان کردوه له نیو نهتهوهکهی دا ریژو خوشهویستییهکی تاییهتی ههبی. قبوولی ماندوویی

بیسنوور، له خوبردوویی و خهتکدوستی و فیداکاری و ریزدانان بو خهتکو بوونی رهوشتی بهرزو ههتسوکهوتی جوان لهو تاییهتمهندیانهن که پیشمهگرهکی ههمو قوناع و سهردهمهکانی پین دهناسرتیهوه.

بهلام نهگهه بههوی باس له خاله جیاوازهکان بکهه، پینوسته بهر له ههر خانیکی ناماژه بکهه به کاریگرهیی قوناع و سهردهمهکان له سهر هیزی پیشمهگره له رووی پیکهاته، له رووی بیگردنهوه و روانین، له رووی نامادهیی بو بهشداري له شیوه جوراوجورهکانی خهباتا. ههر وهها له رووی چاوهروانییهکانیان له حیزبو بزوتنهوه و رادهو ناستی فیداکاری و خو تهرخانکردنیان بو بزوتنهوهی نهتهوهیی و بو حیزب. بو وینه هیزی پیشمهگره له سهردهمی کومار دا، هیزیکی تهواو پیاوانه بووه و ژنانی پیشمهگره لهو روژگارهدا نابینین. پیکهاتهی هیزی پیشمهگره به زوری خهتکی لادی بوون و کهمتر وهک تاک بهتکووزیاتر وهک بهشیک له عهشیرهتیک و له ژیر نهمری سهروک عهشیرهت و ناغای گوندهکهی خویان دا، بوون به پیشمهگره. ژمارهیهکی زور کهمیان خویندهوار بوون و خویندهوارییهکهشیان له ناستیکی نرم دا بووه. بهلام پیشمهگرهکی دوی سهرکهوتنی شوژی گهلانی ئیران، ههم خهتکی لادییان زور تیدابووه ههم خهتکی شار. ژنان بهره بهره دینه نیو ریزی پیشمهگره. ناستی خویندهواری و ژمارهیی خویندهوار له نیو هیزی پیشمهگره دا، نالوگوری بهرچاوی تیدا پیک دی. مهیدانی تیکوشانی پیشمهگرهش زور بهربلاو دهبی و له سهرووترین ناوچهکانی رۆژهلاتی کوردستان ههتا خوارووترین ناوچهکان، واته ههر چوار پارێزگهی رۆژهلاتی کوردستان دهگریتهوه. جوری کههسته و چهکیش که لهو سهردهمه دا پیشمهگره شهری پین دهکا، زور جیاوازه له چهک و کههستهی سهردهمی کوماری کوردستان. جیاوازییهکی دیکه که له نیوان نهسلی نهمر و پیشمهگره و نهسلهکانی پینشو دا دهیینیم، نهوهیه که نهسلی دهیهی ۶۰ و ۷۰ ههتاوی له نهسلهکانی نیستا، پشوودریژترو خوراگرتتر بوون، له گهل نهوهی پتر له نهسلهکانی نیستا

لە شەڕ و تیکەهەنجوون دابوون، پتر لە گەل مەترسی بەرەوروو بوون و هەلومەرجی پیشمەرگایەتییەکان سەختتر بوو، بەلام زۆر بە زەحمەت دەستیان لە پیشمەرگایەتی هەل دەگرتو پتر لە سەنگەر و لە ریزی پیشمەرگە دا دەمانهوه.

نارەش لۆرستانی: لە هەلومەرجی ئەمڕۆدا نایا حیزبی دیموکراتی کوردستان خۆی بە حیزبیکی شۆرشیگێر دەزانێ یان ریفۆرمخواز؟

قادر وریا: حیزبی دیموکراتی کوردستان هەم خاوەنی نامانجی شۆرشیگێرانەییە، هەم لە زۆریە قوناغ و سەردەمەکانی تەمەنی خەباتی شۆرشیگێرانەیی خۆی دا شینو و شیوازی شۆرشیگێرانەیی بۆ خەبات و تیکۆشان گرتووتە بەر. ئەو نامانجانەیی ئەم حیزبە خەباتی بۆ کردوون، زۆر لەووە گەورەتر بوون کە لە چوارچێوەی دوو رێژییمی شایەتی و کۆماری ئیسلامی دا ئیمکانی وەدیباتنیان هەبێ. هەر کاتیکیش ئەو نامانجانە وەدی بین، گۆرانی بنەرەتی لە ژبانی سیاسی خەلکی کوردستان دا پیک دینن. هەر بۆیە دەتوانین بە نامانجی شۆرشیگێرانەییان ناوبەرین. شیوازەکانی خەباتی ئەم حیزبەش، شۆرشیگێرانە بوون. راوەستان بە دژی سیاسەتەکانی دوو رێژییمی شایەتی و کۆماری ئیسلامی و هەولێدان بۆ رووخاندنی رێژییمە ناوەندییەکان و بە چەک و خەباتی چەکداری، بەرەنگاریبوونەوی هێرش و پەلاماری هێزە سەرتکەرەکانی رێژییمەکانی ئێران، بە شیوازی شۆرشیگێرانە دینە ئەژمار کە دیارە هەتیارەکانی ئەم چۆر شیوازانەیی بەرەنگاری و خەبات، بە سەر ئەم حیزبە دا داسەپاون ئەگینا هەر کات مەجالی سوود وەرگرتن لە شیوازەکانی هێمنانە بووین، ئەم حیزبە پیشوازیی ئێ کردووە. بەلام شۆرشیگێریبوونی حیزبی دیموکرات هیچ کات نەبووە بە هۆی دژایەتییی ئەم حیزبە لە گەل پەنابردنی خەلک بۆ خستنه رووی داخوازی ریفۆرمخوازانە و سوود وەرگرتن لە شیوازی هێمنانەیی خەبات و تیکۆشان. هەر حەرەکەتییک و بزوتنەوێکی ریفۆرمخوازانە لە ئێران و رۆژەلاتی کوردستان سەری هەل دابن، حیزبی دیموکراتی کوردستان لە جیاتی رەتکردنەووە دژایەتیکردنی، هەولێ داو هەم رەخنەیی ئێ بگری هەم خەلک بۆ بەشداری تیداکردن و بەرەوپێشبردن و رادیکالتر کردنی، هان بەدا.

نارەش لۆرستانی: حیزبی دیموکراتی کوردستان سیاسەت و پێوەندییەکانی خۆی لە دوو بواری ئێرانی و کوردستانی (بەرامبەر پارچەکانی دیکەیی کوردستان) چۆن دادەرپێژێ و بەرپۆەییان دەبا؟

قادر وریا: حیزبی دیموکراتی کوردستان هەر لە کۆنەووە، دوو سیاسەتی شانەبەشانی یەک بەردووتە پیش و هەولێ داو بە رادەیی پێویست گرتگی بە هەر دوویان بەداو یەکیان بۆ ئەوی دیکە وەلا نەنن. لە لایەکەووە خۆی وەک حیزبیکی کوردستانی و، خەباتی نەتەوویی خەلکی رۆژەلاتی کوردستانی وەک بەشیک لە بزوتنەوێ نەتەوویی کورد بۆ رزگاری لە بنەدەستی پێناسە کردووە. هەر بۆیەش هیچ کات لە سیاسەتی پشتیوانی لە خەباتی نەتەوویی کورد لە بەشەکانی دیکەو پێوەندیی دۆستانە لە گەل هێزە سیاسییەکانیان غافل نەبوو. لە لایەکی دیکەووە، چونکە رووی داخوازەکانی ئەم حیزبە و خەباتی خەلکی رۆژەلاتی کوردستان، لە دەسەلاتی ناوەندیی ئێران بوو و دروشمی ستراتیژیکی ئەم حیزبە پێوەندیی بە ولاتی ئێرانەووە هەبوو، تێ کۆشاووە لە گەل هێزە نازادیخوازەکانی ئێران و لە گەل بزوتنەووە سەرانسەرپێیەکانی ئەو ولاتە، پێوەندیی دۆستانەیی هەبێ و لە گەل گەلانی ئێران لە خەبات بە دژی دیکتاتوری و سەرەڕوویی دا، هاوخوازیان بێ.

نارەش لۆرستانی: بە سەرنجدان بەووە کە لە کوردستان پەیرەوانی ئاییین و ئاییینزای جیاواز هەن، حیزبی دیموکراتی کوردستان لە چ میتۆدیک بۆ یەکگرتوویی و یەکریزی نەتەوویی کورد سوود وەرەدگری؟

قادر وریا: حیزبی دیموکراتی کوردستان، هەر له سهرهتای دامه زانییهوه، حیزبی هه موو نه ته وهی کورد بووه. رۆله کانی ئەم نه ته وهیه له هەر چیز و توێژیک یا له هەر نایین و نایینزایهک بووین، به هەر دیالیکتو زاراو دیهک قسه یان کردبێ، به و مه رجی ناماده بووین له ریزه کانی ئەم حیزبه دا بۆ رزگاری نه ته وه که یان له بندهستی و بیمافی خهبات بکهن، حیزبی دیموکراتی کوردستان، به خوشحالییهوه باوهشی بۆ کردوونهوه. له راستیدا هه موو نایین و نایینزاکان، له لایه ن حیزبی دیموکراته وه رزگان لێ نراوه و بێرزی به هەر کامیان، له لایه ن حیزبی دیموکراتی کوردستانه وه پێشی پێ گیراوه. په یره وانی نایینیک یا نایینزایهک، له وانی تر هه ئنا و یرداون، به کیان له وانی دیکه پتر بایه خی پێ نه دراوه، یا په یره ی کردن له نایینیک و به پێچه وانه ی شه وه نه بوونی باوه ری نایینی، نه بووه به هوی به ده سه تپێتانی ئیمتیا ز.

به کورتی حیزبی دیموکراتی کوردستان، له و به رویه دایه که جیا وازی بیرو باوه ری نایینی، یا جۆرا و جۆری دیالیکت، راستییه که و تاییه ته نه ندییه کی کۆمه لگه ی کورده و ده بی رینگه نه درێ هیچ پیکهاته یهک له هه وانی سپنه وه ی نه وانی دیکه دا بێ. هه مو وانی ش ده بی به جیا وازی به کانیانه وه له سه ر ئامانج و داخوازه نه ته وه یی و گشتییه کان، به کگرتوو و هاو خهبات بن.

نارهش لۆرستانی: حیزبی دیموکراتی کوردستان وهک حیزبیکه سیاسی به نه زمون، له ره وتی خهبات له پێناوی دیموکراسی و مافی دیاری کردنی چاره نووس دا، چ رۆل و نه رکیک بۆ خوی و چ رۆل و نه رکیک بۆ کۆمه لگه ی کوردستان، داده نێ؟

قادر وریا: نه رکی حیزبیکه سیاسی پێ شه وه، ربه ره ی کردن خهباتی خه ئک له رووی سیاسی و، ریکه ستی خهبات و تیکۆشانی نه وان تا گه یشتن به ئامانجه کانی نه و خه ئکه یه. حیزبی دیموکراتی کوردستان له گه ل نه وه ی له میژووی خوی دا له گه ل که م و کوروی لا وازی جۆرا و جۆر ره خنه ی جیدی به ره ور و بووه، به ئام له جبهه جیکردنی نه رکی خوی که مه تر خه م نه بووه. خوتنده وه و لیکدانه وه ی واقعییه ئانه ی دا وای خه ئکی کوردستان و قۆمه له کردنی نه و دا وایانه له به رنامه که ی خۆیدا، گرتنه به ری سیاسه ته و هه ئو ئیستی دروست له قۆناغ و سه رده مه جیا وازه کان، درێغ نه کردن له قوربانیدان و شینگیربوون له سه ر خهبات و تیکۆشان بۆ ماوه ی ٧٠ سال، کاری سیاسی به ئاراسته ی پیکه ئیسانی به کگرتووی و کۆده نگه ی له نیو کۆمه لگه ی کوردستان به رام به ر ده سه لاتی نا وه ندی، وه ده سه تپێتانی مه ئانه و پشتیوانی خه ئکی کوردستان نه و رۆل و نه رکه یه که حیزبی دیموکراتی کوردستان جن به جیی کردوه.

دیاره رۆل و نه رکیکی ش که ده که و ئیته سه ر خه ئک، هه و ئدان و تیکۆشانه بۆ گه یشتن به و ئامانجه ئانه که ئەم حیزبه و رۆله کانی خه ئکی کوردستان له ریزه کانی نه و حیزبه دا، ٧٠ ساله خهباتی بۆ ده که ن. نه رکی خه ئک قۆسته وه ی نه و هه ل و ده رفه تانه یه که بۆ خسته ره ووی داخوازه کانی خۆیان بۆ یان دیته پێش. نابێ پێیان وابێ خهبات کردن ته نیا نه رکی حیزبی دیموکرات و نه ندانه کانییه تی و نه وانی ش ده بی له دووره وه بینه رو ته ماشایی رو و دا وه کان بن، به پێچه وانه وه ده بی نه وان بۆ خۆیان چه قی خهبات و به ر خودان بن. هاوکات پێویسته پشتیوان و چا وه دیاری خهبات و سیاسه ته کانی ئەم حیزبه بن که به نو ئیته رو ربه ره ی دا واکانی خۆیانی ده زانن. به هه موو توانا وه له هه موو روویه که وه پشتیوانی له سیاسه ته کانی بکه ن، هاوکاری تیکۆشه رانی بن، کاتیکی ش پێویست بوو پێش نیاری پێ بکه ن، ره خنه ی لێ بگرن و وای لێ بکه ن حیزبی دیموکراتی کوردستان نه و نام رازه کاریگه ره بی که ده توانی خهباتی نه وان له پێناوی دیموکراسی و مافی دیاری کردنی چاره نووس به ئاکامی دخواز بگه یه نێ.

له ژماره ٦٦١ ی رۆژنامه ی “کوردستان” دا بلا و بۆ ته وه / سه رچا وه : مانی په ری کوردستان و کورد / ریکه وتی : ٦ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

نامانجی ستراتژیکی و ستراتژیی خەبات

حەسەن شێخانی

یەگێک لە تایبەتمەندییەکانی ریکخراویکی مۆدێرن ئەوەیە کە نامانجیکی روون و دیاریکراوی هەبێ. واتە بزانی چی دەوی و لە پیناوی

چیدا خەبات دەکا.

بەر لە دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان، رایەرفینەکانی کورد، کە لە لایەن مەلا و شیخ و ناغاکانەووە بەرێوە دەبران، خاوەن پیکهاتەییەکی ریکخراو و نامانجیکی دیاریکراو و پیناسەکراو نەبوون. ئەو قۆناغە بە قۆناغی بەر لە مۆدێرنی بزاشی کورد دەناسرێ. حیزبی دیموکراتی کوردستان وەرچەرخانیکێ گرینگ بوو لە بزووتنەووی کورد دا، قورم و نیوهرۆگیکی مۆدێرنی بەو بزووتنەوویە بەخشی.

حیزبی دیموکرات دوا دامەزرانی، خودمختاری دەکاتە نامانجی ستراتژیکی خۆی. ئەو نامانجە لە چوارچێوەی کۆماری کوردستان دا دەچەسپێ. چۆنیەتی باس کردنی ئەو کۆمارە و پیناسە کردنی لە رۆژنامە «کوردستان» ی ئەو کات دا، ئەو پرسیارە لای هەندیک لیکۆلەر دروست کردوو کە نایا نامانجی حیزب ئەو سەردەمەدا زیاتر لە خودمختاری نەبوو؛ نیستەلالیکێ پرسیارنامیزی ئەو لیکۆلەرانە ئەوەیە کە نایا پیکهاتەکانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ولاتیک دا کە خاوەنی سیستمیکێ پاشایەتیە، کردییە؛ مەبەستی ئەم وتارە تاووتوی کردنی ئەو گریمانەییە نییە، تەنیا دەمانەوی بلێین کە لە سەردەمی کۆماری کوردستان دا، هەرچەند نامانجی حیزب خودمختاری بوو و کۆمارەکش، لە راستیدا کۆماریکێ خودمختار بوو، بەلام لەبەر ئەوەی کە ئەو نامانجە بە شیوەییەکی وردی حقوقی-سیاسی پیناسە نەکراو، ئەو گریمانەیی سەردەم دیتە ئارا و خۆیندەووی جیاوازیی خۆدەنوین.

لە سەردەمی دەییە ۵۰ هەتاوی دا، پیکهاتەیی حیزب لە لایەن د.قاسملوو دادەرئێرتنەووە و نامانجی حیزبیش بە شیوەییەکی وردی

حقوقی پیناسە دەکری کە دەرتانی هیچ چەشنە شیکردنەووە و خۆیندەوویەکی جیاواز لە نامانجی ستراتژیکی حیزب ناهێتتەووە.

دوا گۆرانی دروشمی ستراتژیکی لە خودمختارییەووە بۆ فییدرالیزم، دروشمی دواپیش بە شیوەییەکی لە بەرنامەیی حیزب دا هاتوووە و پیناسە دەکری کە هیچ ناروونییەکی هەنناگری. ئەمە خانیکی ئەرتنی و تایبەتمەندییەکی مۆدێرنی حیزبی دیموکراتە کە دەزانی چی دەوی و تابلی داخووزییەکانیشی بۆ بەرامبەرەکی روون و دیاریکراو(بە بێ لەبەرچاوترنی ئەوەی کە ئەو نامانجە چەندە کردییە بەستنی پراکتیزەبوونی لە ئێراندا چەندە لەبارە).

پرسیارینک که ئیرده دا دینه ئارا نهوهیه که ئایا حیزبی دیموکرات پێ به پینی هه بوونی ئامانجیکی ستراتیژیکی روون، خواوهنی بهرنامهیهکی بیرلیکراوهی خهباتگیریی بو گه یشتن به و نامانجه بووه؟ ئایا حیزبی دیموکرات ستراتیژیکی روونی له پرۆسهی خهباتی دا هه بووه؟ یان زیاتر هه لومه رهجه کان ریکاریکی دیار بیکراویان به سهردا سه پاندوووه و حیزبی دیموکرات زیاتر به سهردا که وتوووه؟ ئایا دۆخی هه نووکهیی حیزب تا رادهیهک به رهه می ئه و به سهردا سه پان و به سهردا که وتنه نییه؟ نه گهر حیزبی دیموکرات له بهرنامهی خهباتگیرانهی دا و له رهچاو کردنی تاکتیکهکانی گه یشتن به نامانجی دا، دووربینی و داهاتووینییهکی پلانمه نلدتری هه با، دۆخی له هی ئیستای، جیباواز نه ده بووه؟

هه رهچه ند شو ر شگیری خوی له خویدا ئیراده گه راییه، به لام نه مه به و واتایه نییه که فاکتهری ئیراده، ته نیا فاکتهری به کلاکه روه و دیار بیکه ره. پینکاتهی ئیراده و هه لومه رج سه نتیزیکی به ناوی پلان و سیناریوی جورا و جور دینیتته ئارا که حیزبیکی شو ر شگیر به گویره ی پینکاتهکان، به کیک له و پلان و سیناریویانه ده خاته بواری کردارییه وه.

بینگومان له سیاست دا و له پرۆسهی خهباتیکی سه خت دا، زور شتی پینش بینی نه کرا و دینه ئارا. مه به ست نه وه نییه که رووداو و پینکاتهکان خویان به بالای پلان و سیناریو بیرلیکراوهکانی ئیبه ده گرن؛ به لکو مه به ست نه وهیه که دانه مینین و بو هه ره هه لومه ره جیک ریکاری گونجا و کاریگه ر بدو زرتیه وه. بیجگه له وهش له رهوتی خهبات دا هه ندیگ جار هه لی چاوه رواننه کرا و دینه پینش، که نه رکی حیزبی خهباتگیره که بیانقوزیتیه وه و به گویره ی توانا که لکیان ئه وه گری. پرسیار نه وهیه که حیزبی دیموکرات چه نده توانیویه تی به و شینویه بی؟

بو تیگه یان دنی زیاتری بابه ته که نمونه یهک دینمه وه. دوا ی شو ر شتی ئیران له سا ئی ۱۳۵۷ی هه تاوی دا، شه ریکی چه کداری به سهر حیزب دا سه پا. حیزبی دیموکرات بهرگرییهکی قاره مانانه ی کرد و زور جار ته نگی به کوماری ئیسلامی هه لچنی و سه رنیشه ی جیبدی بو دروست کرد. پرسیار نه وهیه که ئایا نه و بهرگرییه چه کدارییه له چوارچیوهی کۆتتیکستیکی بیرلیکراوه دا، که به شینویهکی گشتی دووره دیه نی نه و میتوده گه نگه شه کرابن، بهر ئیوه چوو؟ ئایا له رهوتی نه و بهرگرییه دا بیر له وه کرایه وه که نه گهر له کورت ماوه دا، نه و ریکاره نه جامی ئه نه که وتیه و بو ماوه یهکی بهر درئیز کوماری ئیسلامی له ژیر زه ختی چه کداری دا نه هاته سه ر میزی وتووێژ و، دانی به مافهکانی کورد دا نه نا، حیزبی دیموکرات چون رو به رووی ئا ئوگۆر و دۆخه نه خواز راوه کان ده بیته وه؟ ئایا نه و ریکاره له چوارچیوهی کۆتتیکستیکی فره ره هه ند دا بهر ئیوه چوو که نه گهر ریکاری چه کداری مه جالی ئه ته سک کرایه وه، ره هه ندهکانی دیکه ی خدبات چالاک بکرتن؟ ئایا نه و میتوده به هه تسهنگاندنی وردی هه لومه رج و توانا و ئیمکاناتی خوی و دوژمن رهچاو کرا؟ نه و پرسیارانه و چه ندین پرسیار دیکه ش له وانیه دژواز له گه ل نه و پیناسه یه بن، که بو نه و بهرگرییه چه کدارانیه ده کری. چونکه نه گهر میتو دیکی خدبات به سهرت دا سه پا و له راستیدا به سهردا که وتی و له هه ئبژاردنی دا ده خیل نه بووی (وهک پیناسه ده کری)، به تایبهت له سهره تاکانی دا ناچیتته چوارچیوهی بیرلیکراوه و پینشوه خت ناماده کاری بو کراو. به لام ده کرا له رهوتی درئیزه کیشانی دا دووره دیه نی بو وینا بکری و بیر له ده ره نجام و پلانی جیگروهش بکرتیه وه.

فه لسه فه و نه رکیکی حیزبی دیموکرات خۆ ناماده کردنه بو قوستنه وهی نه و ده رفه تانه ی له وانیه له داهاتوو دا بینه پینشه وه. نه مه ش

تهنیا به کارکردن له سهر بهرنامهیهکی چروپری خهباتگیری و له ژیر تیشکی ستراتژیکی روونی خهبات دا دهکری. له نه بوونی ودها ستراتژیکی دا، ههولهکان له پیناو مانهوهی قهوارهیی دا قهتیس دهبن.

پنویستی هه نوکهیی حیزبی دیموکراتی کوردستان نهوهیه که به قبولی ریسک و به نازایهتی شوژشگیرییهوه، بیر له ناسوی خهباتی بکاتهوه و به بی سلهمینهوه له شانتاژی نهم لایهن و نهو لایهن، ریکارگهلی تازه گهنگهشه بکا و تاقیان بکاتهوه. به تاییهت که کۆنگرهی ٤١ی حیزب بهریهوه و دهکری بیته دهرقهتیک بو باس و ئالوگۆری بیرورا و دواجار ساغبوونهوه له سهر بهرنامهی خهباتی پیشهروژ.

دوا قسه نهوهیه که وهدهباتنی ئامانجی ستراتژیکی حیزب یان گهیشتن به لانیکهمی داخوارییهکانیش، پنویستی به ستراتژیکی روونی خهبات ههیه و له راستیدا نهو دووانه بهکتر تهواو دهکن.

له ژماره ٦٦١ ی روژنامهی "کوردستان" دا بلاو بوتهوه

سهراوه : مانیپهری کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٨ی ئاگۆستی ٢٠١٥

حیزبی دیموکرات، سەمبول سازی یا ئۆستورەناسی؟

نارەش لۆرستانی

و بو کوردی: نالەشین

پێشەوا قازی محەممەد رێبەری رەوتیکە، کە بە مۆدێرنیتەتی کورد ناوێر دەکری، بزاقینکی مۆدێرن کە پاش لە سەرکار لابردن و

دوورخستنهوهی رەزاشا توانی کۆنتڕۆڵ و ئیدارە کاروباری کوردستان بە دەستەوه بگری، حیزبی دیموکراتی کوردستان دابەزرینی و یەکەم جار لە میژووی گەلی کورددا کۆماری رابگەیهنن. پێشەوا قازی محەممەد یەکەمین سەرکۆماری کوردستانە کە لە پیناوی بەرگری ئەگەڵگەلی ملی بوو چارەنووسیکی تراژیک راکنشا و بە هۆی داھینان، خۆراگری و فییداکارییەکانی لە میژوو، زمین و وێژدانی نەتەوهی کورددا وەک ئۆستورەییەکی مەزن و سیمبۆلیکی هەرمان تۆمار بوو.

دوکتور قاسملوو و دوکتور شەرەفکەندی ئەو دوو رێبەری حیزبی دیموکراتن کە توانییان لە

قوناخیکی زۆر هەستیاری و قەیراناویدا لە شۆرش ٥٧هەو تا تیرۆری میکۆنوس (پوشپەری ١٣٧٢ هەتاوی) بزاقی میلی . دیموکراتیکی کورد رێبەرایەتی بکەن. هێرشێ زیاتر لە یەک دەیهی سەربازانی خۆمەینی بوو سەر کوردستان رووبەرۆی خۆراگری و بەرگری گەلیک بووبهوه کە هیوا و ئۆبێدیانی حیزبی دیموکرات و ئەم دوو رێبەرە بوو. تیرۆری دوکتور قاسملوو لە ئوتریش بە دەستی دیپلوماتیکارەکانی کۆماری ئیسلامی و، پاشان تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی لە رێستورانی میکۆنوس بە دەستی تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی، دیسان چارەنووسیکی تراژیکی بە سەر رێبەرائی کورد هینا.

پێشەوا قازی محەممەد، دوکتور قاسملوو و دوکتور شەرەفکەندی سێ سیمبول و سێ ئۆستورەری هەرمانی گەلی کوردن، کە ئەگەر بمانهوی لە بزاقی میلی . دیموکراتیکی کورد بگەین؛ دەبێ بیانناسین.

لە ئەدەبیات و فەلسەفەدا دەوتری: «ئەو گەلی ئۆستورەری نیە، بێ شووناسە.» کەواتە بوو تیگەیشتنی گەلی کورد، دەبێ تیگەیشتنیک لە دروستمان لە ئۆستورەکانی ئەو گەڵە هەبێ.

ئەو پرسیارە بە زەینی مەرقۆی ئەمڕۆدا، بە تاییبەت تاکیکی خەباتگیردا تێدەپەری ئەوویە کە رەنگە پرسیار بکری، ئایا لەم هەلومەرجە ئیستادا سیمبول و ئۆستورە ساز دەکری؟ کێ و لە چ هەلومەرجیکدا دەبێ بە ئۆستورە و سیمبول ؟

بەکەم بابەتیک کە دیتە گۆڕی و شایانی تاووتۆیه ، هەلومەرجی کۆمەڵایەتی و بارو دۆخی کۆمەڵگەیهکە، کە بوو گەیشتن بە ماف

مرویه‌کانی خوی خهبات دهکا. بۆ وینه کاتیک ره‌زاشا ناچار بوو دهسه‌لات بدا به کوره‌که‌ی و پادشای لاویش توانایی ئیباردی ولاتی نه‌بوو، کاتیک هیزه ره‌ژه‌لاتی و ره‌ژئاواییه‌کان، به‌شیکی به‌رینی ئیرانیان داگیر کرد، له به‌شیکی ره‌ژه‌لاتی کوردستان (موکریان) بۆشایی دهسه‌لات دیتسه‌گوری، بوون و هه‌وله‌کانی پیشه‌وا قازی محهمهد هه‌روهک له میژووی گه‌لی کورددا تۆمار کراوه؛ خالیکی وهرچه‌رخانه که ده‌بیته هوی نه‌ودی وزه‌و هیزی کۆمه‌لایه‌تی به‌ ناچار و ئاراسته‌یه‌کی مه‌به‌ستداردا بجووتی و میژوویه‌ک بنا‌فهرینه‌ی که بۆ هه‌موو گه‌لی کورد له هه‌ر چوار پارچه‌ی کوردستان هینمای متمانانه به‌خویی و شانازییه.

مژاریکی که ره‌نگه هه‌ندیک جار بیته جیی باس و مشتومر، نه‌ودیه که نایا هه‌لومه‌رجی کۆمه‌لایه‌تی ده‌بیته هوی نه‌ودی ئوستوره یا سیمبولیکی وهک پیشه‌وا قازی محهمهد بخووتی، یان نه‌ودی مرۆف به‌ توانایه‌کانی خۆیه‌وه ده‌بی به‌ ئوستوره و کۆمه‌نگه و هه‌لومه‌رجه کۆمه‌لایه‌تییه‌کان به‌ره‌و ئاراسته‌یه‌کی تایبه‌ت رینوینی و رینه‌ری ده‌کا؟

هه‌تا کاتیک هه‌لومه‌رجی کۆمه‌لایه‌تی بۆ بوون به‌ سیمبول و ئوستوره‌بوون بۆ تاکه‌که‌س نه‌ره‌خسی، قه‌ت ناتوانی نه‌و دور و به‌رپرسایه‌تییه‌ بگه‌ری، چونکی که‌سانیکی زۆر به‌توانا و خاوه‌ن به‌هره هه‌بوون که نه‌یانتوانیوه به‌م پینگه و په‌له بگه‌ن و، له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه له‌میژوودا که‌سانیک هه‌بوون که له هه‌لومه‌رجی له‌باردا توانیویانه بین به‌ ئوستوره و سیمبول.

بۆ وینه دوکتور قاسملوو نه‌گه‌ر له حیزبی تووده‌وه نه‌هاتبايه حیزبی دیموکراتی کوردستان، ره‌نگبوو نه‌یتوانیبا نه‌م دور و ره‌ژه دیار و مه‌زنه بگه‌ری، یان نه‌گه‌ر نه‌مر مه‌لا مسته‌فای بارزانی و هاوریکی نه‌چوبانه ره‌ژه‌لاتی کوردستان، قه‌ت نه‌یانتوانیبا بنا‌خه‌ی شۆرشیکی به‌م شیویه مه‌زن و به‌ره‌رین له باشووری کوردستان دا‌برێژن. کاتیک له کۆمه‌نگه‌دا ئوستوره و سیمبول بوونی هه‌یه، تایبه‌تمه‌ندییه ئه‌رینییه مرویه‌کانی وهک دئۆقانی، فیداکاری و به‌زه‌یی و ... هه‌ند له ئاستیکی به‌رزدا خۆ ده‌نوینن و نه‌ده‌بیاتی کۆمه‌لایه‌تی نه‌و قونا‌خه‌ش، نه‌ده‌بیاتی چه‌ماسبییه، که ده‌بیته هوی هه‌نخرانی که‌فوکۆلی توێژه جورا‌وجۆره‌کانی خه‌ک.

له لایه‌کی دیکه‌وه سه‌ره‌له‌دان و کارکردی ئوستوره بۆ هه‌ماهه‌نگ کردنی کۆمه‌نگه و به‌رزکردنه‌ودی چۆنایه‌تی کۆمه‌نگه نه‌ودیه که هه‌روهک ده‌وتری هه‌موو کۆمه‌نگه‌کان ئوستوره وهرده‌گرن و ته‌نانه‌ت ناتوانن له‌و مژاره خۆ ببوینن.

گه‌لی کورد له هه‌لومه‌رجی ئیستادا خاوه‌ن شوناسیکی دیار و ئوستوره و سیمبولی ناسراوه که نه‌ودی نه‌مرو ده‌توانی بۆ پیشه‌وه‌بردنی بزاقی میلی دیموکراتیکی خوی به‌ ناسانی که‌ک له هیز و وزانه وهره‌گری، نه‌وان خو‌لقان‌دوو‌یانه و، خه‌بات و شۆرش له قوناغ و هه‌لومه‌رجی نویترا به‌ره‌و گه‌یشتن به‌ ئامانج پیش بخا. شروقه‌ی بارودۆخی بزاقی میلی دیموکراتیکی کورد نیشان دده‌ا له کاتی ئیستادا نیشانه و سیگنالیکی بۆ سه‌ره‌له‌دان و خو‌لقانی سیمبول و ئوستوره به‌دی نا‌کری. زیندوویه‌تی کۆمه‌لایه‌تی و شیرازه میژوویه‌کانی گه‌لیک، پیکه‌ته‌یه‌کی تۆکه‌یه پیکه‌توو له به‌شی جورا‌وجۆر، که سیمبول و ئوستوره ته‌نیا به‌شیکی پیکه‌ده‌هینن و نه‌رکی کۆمه‌لایه‌تیش بریتیه له کۆمه‌لیک فاکتۆر که له کاتیکی شیوا و له‌باردا نه‌کتیف بین و بجووتی. له هه‌لومه‌رجی نه‌مرودا پنیوستی راسته‌قینه‌ی بزاق، که‌کوه‌رگرتن له هیزه کۆمه‌لایه‌تییه‌کانه به‌ شیوه‌ی گروپی و هه‌روه‌زی، که نزیک‌بونه‌ودی سیاسی و فهره‌نگی ئی‌ده‌که‌وتیه‌وه و بیگومان یه‌کیک له گه‌ریگه‌ترین پوتاسبییه‌له‌کان بۆ پیشه‌وه‌بردنی بزاقی میلی - دیموکراتیکی کورد که بوونی هه‌یه، سه‌ره‌ج‌دان و ناسین و که‌کوه‌رگرتن له سیمبول و ئوستوره‌کانی نه‌و نه‌ته‌ودیه که له دژوارترین هه‌لومه‌رجی کۆمه‌لایه‌تییدا نه‌رکی خویان راپه‌راندوه، که پشتگۆی خستن یا

گرینگی نهدان به ههه کام لهو بنهه ما میژووینه دهبیته هوی بهرزبوونهوی تیچووی بزاق یان قهیرانی چالاکى سیاسى و کۆمهلایهتى.

ئوستووهره و سیمبۆلهکانى نهتهوهیهکا، بهشیکى جیا نهبووهی شووناس و ناسنامهی گهلیکن که دهبی به کۆمهنگه و نهوهکانى نههرو و داهاوو بناسیندرین، بهلام بهرزى و مهزنى لهو کهسانه نابن له شروقهی دروست دوورمان بخرهوه و رهکیشى داوهی ئیجساسیمان بکهن. نهگهه ئوستووهره و سیمبۆلهکانى گهلی کورد بو یهکریزی و یهکیتى چین و تویره جوراوجۆرهکانى کۆمهنگه کوردستان و پههه پیدان به بهشداری سیاسى و کۆمهلایهتى بهکار بهینری، دهتوانین هینومان به سلامهتى سترهکچهه بزوتنهوه ههبن، بهلام نهگهه تاکهکانى کۆمهنگه ههموویان بیانوهی ببن به سیمبول و ئوستووهره، به کردهوه تاکهگهراپی و لیکادابراپ و پیرش و بلاوی سیاسى و کۆمهلایهتى لیدهکهوتنهوه و تاکه ئاکامى نهه رهوشهش ههههه و مهههه له نیوهههه و پیکهاتهکانى بزاق و تهنگهههه رووخینههه.

له ژماره ٦٥٩ ی روژنامهی "کوردستان" دا بلاو بوتهوه

سهههههه : مالههههه کوردستان و کورد / ریکههههه : ٩ ی جوولای ٢٠١٥

۷۰ سالەى دامەزرانى حیزبی دیموکراتی کوردستان

له باسه گرنگهکانی پلینۆمی دوازدهیم (۱)

قادر وریا

کوردستان، به هه‌موو بەشەکانییەوه، حیزبێکی سیاسیی به تەمەنتەر له حیزبی دیموکراتی کوردستانی تێدا نیه. ئەم حیزبه له ۲۵ی گەلاوێژی داهااتوودا، ۷۰ سال تەمەن ته‌واو ده‌کاو پێ دەنیسته
حه‌فتایه‌که‌مینی سالی تیکۆشانی خۆی.

۷۰سال تیکۆشانو خەباتو بەرده‌وامی له سەر ریگاو نامانجیکی
رێگاریخووازنه‌ی نه‌ته‌وه‌ییو پیشکه‌وتوانه، به تاییه‌تی که نه
تیکۆشانو بەرده‌وامییەه له ناکامی فیلداکاری رۆله‌کانیو پشتیوانیی
بێپسانه‌وه‌ی خه‌لکه‌که‌ی دا مسۆگەر بووین، جیگای شانازییه. حیزبی

دیموکراتی کوردستان، هه‌قی خۆیه‌تی نه‌گەر سه‌بارهت به هه‌بوونی درێژترین میژوو له بزوتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌ییو شوێرگیه‌یه‌ی کورددا
شانازی به خۆی بکا. به‌لام زۆر باشتر ده‌بن که نه‌و حیزبه له رۆشتن به‌ره‌و نه‌و بۆنه‌یه‌و له هه‌فتایه‌مینی سالی تیکۆشانی‌دا، هه‌ر ته‌نیا
لا په‌ره‌ پڕشنگداره‌کانو خاله‌ به‌هێزه‌کانی میژووی خۆی نه‌بینن. جیسی خۆیه‌تی له گه‌ل ئاوردانه‌وه‌ له هه‌موو هه‌وارزو شانازییه‌کان،
نشیوه‌کانو لاوازییه‌کانی میژووی خۆشی بینی.

۷۰ساله‌ی میژووی حیزب، پێویسته هانده‌ری رێبه‌ران، به‌رپه‌وه‌به‌ران، تیکۆشه‌رانو هۆگرانی نه‌و حیزبه‌ بێ که به شوێن ولامی کۆمه‌لێک
پرسیاری جیددیو گرنگیشدا بگه‌ڕین. وه‌ک نموونه‌ له خۆیان بپرسن که چۆنه‌ دواي هه‌فتا سال خه‌باتی ئەم حیزبه‌و گۆرانی دوو رێژییه‌
سیاسیی له زۆر باره‌وه‌ جیاوازه‌ ئێران، هیشتا ئالوگۆریکی نه‌وتو له روانینی ده‌سه‌لات له ئێران به‌رامبه‌ر کورددا نه‌هاتوته‌ ئاراوه‌و هیشتا
کورد له‌م وڵاته‌ به‌ لانیکه‌می مافه‌کانیشی نه‌گه‌یشتوه‌؟ نه‌و مافانه‌ی ئەم حیزبه‌ بۆ نه‌ته‌وه‌ی کورد له رۆژه‌لاتی کوردستان داوايان ده‌کا،
قورسو نه‌گونجاون یا عه‌یب له‌ جۆری خه‌باتو تیکۆشان بۆ ئەم داوايانه‌ دایه‌؟ پرسیاریکی دیکه‌ نه‌وه‌یه‌ له‌ به‌شی هه‌ره‌زۆری میژووی ئەم
حیزبه‌دا، رێبه‌رییه‌که‌ی و به‌شه‌ ئاشکراو هه‌ره‌ کاریگه‌ره‌که‌ی، له‌ دووره‌ولاتی‌دا، زۆریه‌ی هه‌ره‌ زۆری حیزبه‌که‌ که‌ نه‌ندامانی نه‌و حیزبه‌نو
خودی حیزبه‌که‌ش له‌ نیو ئێرانو له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، به‌ شیوه‌ی نه‌ینی خه‌باتیان کردوه‌. هه‌ر چی ئەم دۆخه‌ درێژتر بۆته‌وه‌،
کاریگه‌ری حیزب له‌ سەر کۆمه‌لگه‌ که‌مترو، کێشه‌ی نیوخۆیی حیزبو کۆسپه‌کانی سه‌رپێی تیکۆشانی زیاتر بوون. ئەم وه‌زعه‌ هه‌تا که‌ی
درێژی ده‌بن؟ و چۆن ده‌کرێ گۆرانی به‌ سەر دابن؟ پرسیاریکی دیکه‌ش پێویسته‌ له‌م پرسیارانه‌ زیاد بکه‌ین: میژووی ئەم هه‌فتا ساله‌،
نه‌گەر له‌ لایه‌که‌وه‌، میژووی خه‌باتو به‌ر به‌ره‌هه‌کانیی باشترین رۆله‌کانی نه‌ته‌وه‌یه‌ک له‌ گه‌ل داگیره‌رانی نیشتمانه‌که‌یانو پێشلیکه‌رانی
سه‌ره‌تایه‌تین مافه‌ نه‌ته‌وه‌ییو ئینسانییه‌کانیان، له‌ لایه‌کی دیکه‌وه‌ نه‌و میژووه‌، پریه‌تی له‌ مه‌لانیی نیوخۆیی، ویکه‌ه‌نه‌کردنو

ئىكادابىرانو لەمەيدانودەدرنن وھەئەراندىنى سىماو وزەو تواناكانى بە دەستى يەكتەر. ھەر لە درىژى ئەم پىرسىيارەدا، پىرسىيارى بۆ زۆر كەس لەمانە گىرگىتەر ئەو ھەيە ئەو حىزبەي بە ھىمەتى يەگىرتىنخوازەكانى، توانى لە پەنجاسائەي مېژووھەكەي دا، يەگىرتوويى خۇي بە دەست بىننيتەھو بە ھەر حىكەتتىك و زەھەتتىك بوو بۆ ماوھى ۱۰سال ئەم يەگىرتوويى خۇي پاراستا، لە بەر بەرى ۶۰ سائەي تەھەنى دا، چارەنووسى خۇي داھەو دەستى نەيارانى يەگىرتوويى و جارىكى دىكە گەراي لىكتىرانىكى دىكەي تىيدا دانرايەھو سەرنەنجام بۆ جارىكى دىكە تووشى لەتبوون و دابىران بۆو. ئىستا كە حەقتايەمىن سائى تەھەنى خۇي تىپەر دەكا، ئايا دىموكراتەكان لە تەواويى خۇيان دا، لە ناستى گەورەيى و قەبارەي مېژووھەكەي خۇيان دا دەبن و، بەم زووانە لە توانايان دا ھەيە نارەزووى خەلكى كوردستان كە يەگىرتوويى ھەو حىزبى دىموكراتە، ھەدى بىنن؟

داھاتوويى حىزبى دىموكرات و ھەلچىنى داھاتوويەكى نوئى سىياسى بۆ خەلكى رۆژھەلاتى كوردستان، لە گەروى بە خۇداھاتنەھو خۆرىكخستەھو ھەلگىران و مىراتگىرانى ئەو مېژووھە دوورو درىژە داھە، لە گەروى دۆزىنەھو وەلامىكى گونجاو بۆ ئەم پىرسىيارە داھە.

۷۰سال مېژوويى حىزب، ۷۰سال خەبات و خۇبەختىردنى رىبەران، كادىرەكان، پىشەەرگەكان و ئەندامانى ئەو حىزبە، ۷۰سال كارى سىياسى، فەرھەنگى، كۆمەلايەتى و ۷۰سال تىكۆشان لە شار و شاخ، لە نىو بەندىخانە و لە دوورە و لاتى، لە سەنگەرى پىشەەرگايەتى و لە كۆر و ناوھەندى دىپلوماسى، حىزبى دىموكراتى بە شار بە شار و ناوچە بە ناوچە و گوند بە گوندى رۆژھەلاتى كوردستانەھە گىر داو. ئەو دەبىتە ۷ دەھە كە حىزبى دىموكرات بە يەكەم خاھەن و بە سەركەتتىرىن ھەلگىرى پىرسى رەواي نەتەھە كورد لە ئىران دەناسرى. ئەم مېژوو، خۇشەويستىيەكى بىونىھەي بۆ حىزبى دىموكرات لە نىو نەتەھەكەي و ئىعتىبارىكى تايبەتى بۆ ئەو حىزبە لە دەروھى نەتەھەكەي پىك ھىناو. ئەوانە و ئەو ھىزەي بە كەردەھە بە شىھەي «بالقو» لە گەل حىزبى دىموكرات دان، سەرمايەيەكى گەورەن بۆ سىياسەتكردن لە كوردستان و ئىران و ناوچە و جىھان دا، بە مەرجەي دىموكراتەكان، حىزبىكى يەگىرتو و سەرنەنوئ و بە داىبىنكردى زەرفىيەتى پىكەھە بوون و عەقلىيەتى و پىكەتكردن و ئەزمون وەرگرتن لە خەسار و ھەلەكانى رابردو بىننەھە. بە مەرجەي ھىز و تواناكانى خۇيان لە جىياتى بە ھەدەردان لە كىشە و ناكۆكىي نىوخۆيى دا، بۆ ولامدانەھە بەو كىشە و پىرسىار و چاوەروانىانەھە تەرخان بگەن كە لە دەروھى حىزب و لە نىو كۆمەلگا و لە لاھەن سەردەھەھە، بەرەورويان دەگىرتەھە.

۱۰سال لەمەھەر كاتىك بەرەو ۶۰سائەي دامەزىنى حىزبى دىموكرات دەچوون، بە ناگادارى لە و نياز و ھەولانەي لە رەوتى كۆنگەرى سىزدەو بە دواي ئەو كۆنگەرىدا، بۆ لەبارىردنى يەكىزى و يەگىرتوويى حىزب ھەستەم پىندەكردن و دەمدىتن و خەفەتم پىوھە دەخواردن، ھەر ئەم قسانەي ئىستام بە دەربىرتىك كە لە كەشەھەي ئەو كات دا دەگونجا، كىر بوو. ئىستا ھەر ئەو قسانەي ئەو كات دووپات دەكەھەھە، بەو ھىوايەي، ئەوانەي ئەو كات سەرمەست لە سەركەوتن بە سەرهاورىيىنى خۇيان دا، گۆي بىستنى ئەم قسانەيان نەبوو، ئىستا بە دواي دىتتى ناسەھارى زىنبارى ئەم جۆرە «سەركەوتن» و غەرب بوونە، كەمىك و خۇھاتبەھە بە دوور لە دەمارگىزى و كورتىبىننىيەكانى ئەو كات، گۆي بۆ ئەم پەيامە ھەل بگەنەھە:

«حىزبى دىموكرات لە ھەلومەرجىك دا بەرەو دەھەيەكى نوئى لە تىكۆشان ھەلگا و دەنى كە رووداو و گۆرانەكان لە ناستى نىونەتەھەيى و ناوچە دا، بە قازانجى بەرەو پىشچوونى خەباتى نازادىخووانە و بزوتنەھەكانى داواكارى دىموكراسى و فىدراالىزم مافى مەرفە دەچنە پىش.

رێژی ئێرانیش لە ریزی پێشەووی ئەو رێژیمانە دایە کە لە نیوخ و دەرەووە فشارێکی زۆری بو پیکهینانی گۆران لە سەرە. حیزبی دیموکرات بەو رابردوووە پڕشاننازییەووە کە هەیهتی، بە خۆشەویستی و نفووزی بیونەهی لە نیو خەلکی کوردستان دا، بە ئەزموونی دەولەمەندو سامانیکی مەعناووی گەورە کە کۆی کردووە، بە هەنگرتنی دروشمی گونجاو بو ئەم سەردەمە، بیگومان دەتوانی لە سەرەتای دەیهی جەوتەمی تەمەنی خۆی دا، رۆژیکی گەورە لە ژێانی سیاسی گەلەکەیی و لاتەکەیی دا هەبی. ئەمەش بەر لە هەموو شتیکی بە پاراستنی دەسکەوتەکانی رابردووی و یەک لەوان پاراستنی یەکیهتی ریزەکانی و دنگەرکردنی سەرجهەم تیکۆشەرانێ خۆی بە داهاووی ئەو حیزبە دیتە دی.

حیزبی دیموکرات لە برگەو قوناقەکانی دیکە تەمەن و ژێانی خۆی دا نیشانی داوە کە لەو ناستە لە بەرپرسایەتی و پیکهیشتووی سیاسی دایە کە وەدیپێنەری چاوەروانییەکانی خەلکی کوردستان بی. لە دەروازی ٦٠ ساڵی دامەزرانیسی دا دەتوانی سەلماندنەووی ئەم راستییە بکا بە جێژنانەیهک بو کۆمەلانی میلیۆنی خەلکی کوردستان کە دێیان لە گەل تیکۆشەرانێ دیموکرات دا ئی دەدا.

رۆژنامە «کوردستان»، ژمارە ٤١٥، ٣١ جۆزەردانی ١٣٨٤، وتاری «بەرەو ٦٠ ساڵی دامەزرانی حیزب»

لە ژمارە ٦٥٤ ی رۆژنامە «کوردستان» دا بلاو بوتهووە

سەرچاوە : مانیپەری کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٩ ئاگۆستی ٢٠١٥

رهوتی ئەدەب و فەرھەنگ لە میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا

عەلی لە یلاخ

بزاڤی رزگاربخواری گەلی کورد رۆژھەلاتی کوردستان کە خاوەنی یەکێک لە کۆنترین حیزبە سیاسییەکانە، بیگومان بەسەر رهوتی ئەدەب

و فەرھەنگی کورد بە تایبەتی رۆژھەلات شوێنێکەری خۆی ھەبوو، چونکە ھەر بزاڤیکی سیاسی لەسەر پۆلەت و ناوڕۆکی ئەدەبیاتی ئەو گەلە کاریگەری ھەیە. ئەمە لەلایەک و لە لایەکی تر ئەدەبی بەرگری (مقاومەت) ھەتقوڵاوی ھەلومەرجی خوێراگەرە و بەرگری کردنە. بە لە بەرچاوەگرتنی ئەم دوو خاڵە گرینگ و شوێنێکەری و بە خۆتێندەوویەکی خیرای بۆمان دەردەکەوتیت کە بزووئەووی رزگاربخواری گەلی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستان واتە خەباتی میلی دیموکراتیکی رۆژھەلات لە تەمەنی دوور و درێژی ٧٠ ساڵە خۆی ھەم بەسەر زمان

و ئەدەبی کوردی کاریگەری ھەبوو ھەم لە وروژاندنی ئەدەبی بەرگری. کاتیکی پێشەوا قازی محەمەد و ھەفلاانی لە سەر بەستینی کۆمەڵەی ژ.کا.ف، بە ئاییدیایەکی نەتەوویی حیزبکی مۆدێرن بەناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان دادەمەزرین و پاشان لە دووی رێبەندان دەوڵەتی کۆماری کوردستان ڕادەگەیەنن ئەگەرچی تەمەن و ئەزموونی ئەم دەسەلاتە کوردییە کورت بوو، بەلام لە لیکدانەووی میژوویی و زانستییانە دەردەکەوتی کە تا ئەوکات کورد هیچکات سیاسییانە لە گەڵ داگیرکەران و ھاوکیشەسیاسییەکان بەشێوە زانستی ھەتسوکەوتی نەکردبوو، بەتکوو زیاتر بە چەشنی ئیجساسی /فەلسەفی بەرپەرەکانی کردوو، ھەتا بە بیرمەندی پێشەوا لە ھەلومەرجیکی ھەستیاردادا کورد قەبارە نەتەوویی بە خۆی دەگرێ و بۆ گەشتن بە مافی سیاسی و فەرھەنگی و جوغرافیایی خۆی دیتە مەیدانەو. بە لە بەرچاوە گرتنی رهوتی میژووی ئەدەبی ھەرگەتیک دەردەکەوتی کە ھەموو سەرھەتدان و رووداوێک بەسەر وێژە و ئەدەبی ئەو گەلە کاریگەری ھەبوو. لە لایەکی تر ھەموو بیروکە سیاسییەکان بۆ بەرھەوێش بردن و جێ خستنی بیروکە خۆیان ھەوڵی ئەو دەیان داو کە لە ھونەر و کۆو زمانیکی جوان و شوێنێکەری کە ئەک وەر بگرن. بۆ نمونە نیزامی فاشیستی ئیتالیا بەتەواوی ھونەری سینەمای کردە تریبۆنیک بۆ بانگەشە خۆی. کە ئەک وەرگرتنی نەرینی و نەرینی لە ھونەر بەگشتی بابەتی ئەم باسە نیە کە جیگە مشتومرو خەسارناسییە. بەتکوو ئەم بابەتە ھەوڵ دەدری کاریگەری بزاڤی رزگاربخواری کورد لە رۆژھەلات و لە ژێر ناوی حیزبی دیموکرات، بەسەر وروژاندنەووی ھەستی شوناسخواری تاکێ کورد لە رایەتی ئەدەبیاتەووی بھەینە بەر باس.

یەک لە خەسارە ھەرە گەورە گەلی کورد لانیکەم لە دواي شەری ئەوێ و دووھەمی جیھان کە بۆتە لەمپەرێک کە ئەم گەلە نەتوانی بە مافە رەواکانی خۆی بگات، لاوازی ناسیونالیزی کوردی بوو. ئەگەر پێشەوا قازی محەمەد بە وردبیینیەو چاوە لە بواری فەرھەنگ دەکات و فەزای سیاسی کۆمار بە کراوویی دەھێنێت و تەنانت خەلاتی شاعیری میلی دەبەخشیت بە مامۆستا "ھێمن"ی لاو، نیشان لەوویە کە وکۆو سەرۆک حکومەتیک ھەستی بەو کردبوو کە زمانی ئەدەب و ھونەر کاراترین و بەھێزترین زمانە بۆ گەیانندی دەنگی

حه قخوازی و بو وروژاندنی ههستی نه ته وهی له نیو چین و توژیژه کانی کومه لگه هه به و شیوه که سه رده مانیکی دوی هاتنه ناری بزوتنه و دی چه پ له جیهان و هه لکردنی هیندیگ دروشمی نینسانی وه کوو یه کسانیکخوازی و داد په روه ریی به شیکی زور له نووسهران و هونه رهناندانی له دوری خوی خر کرده وه به هه مان شیوه حیزبی دیموکراتی کوردستان به هوی نه وهی که هه لگری بیری نه ته وهی و دیموکراتیک بوو هه له سه رده تاوه به شیکی زور له نووسهران و فرهه لنگ دۆستانی دهره ست روویان تیکر دوه، ده توانین بلین هاتنه مهیدانی قه له م به ده ستانی هه ل سوور و د ل سوور وه کوو "هیمن و هه ژار و قزلجی و... گرینگی دان به په رهی فرهه لنگ و نه دهب میراتیکی به بایه خه که له حکومه ته ساواکه ی پیشه وا به یادگار ماوه ته وه. که به شیکی بریتین له دهر کردنی رۆژنامه و بلا فۆکی کوردی، گو فاری تاییه ت به ژنان و مندالان، نواندانی شان و هه روه ها یه کم کورته چیرۆکی کوردی به ناوی "پیکه نینی گه دا" هه له سه رده مه دهنووسریتا. دوی هه ر هس هینانی کۆماری کوردستان درێژدهری نه و ریچکه و ریبازه واته حیزبی دیموکراتی کوردستان نه رگه رچی نیوهی زیاتر له ته مه نی خوی نه ته نیا خاوه ن ده سلات نه بووه، به لکوو له دهر به دهری و تاراوگه نشینی ژیاوه. سه ره رای نه مه نه گه ر ناوریکی خیرایی به دینه وه له میژووی نه م بزاقه به دیدی نینسافه وه هه لسه لنگینین بۆمان دهر ده که وئ، که می خزمه ت به بواری نه دهب و فرهه لنگ نه کرده، به لکوو سه ره رای هه لومه رچی ناسته م و نه خوازاو زوریش بو خزمه ت به م بواره هه وئ داوه هه رچه ند جیگه ی خۆیه تی له سه ر ره که به رایه تی سیاسی و له یه ک حالی نه بوون و که م لوتفی کردن به چه ند که سایه تی نه دهبی له کاتی خوی! وه کوو خه ساریک له به رچاو بگیردیت که چیتر دوویات نه بیته وه. به لām کارنامه ی نه م حیزبه له بواری نه دهب و فرهه لنگه وه به نیسه ت ریکخواه کانی دیکه کارنامه یه کی خاوتنی هه یه، ده توانین له م دوو سۆنگه وه ناماژهی پینکه یین.

۱- گه شه و په ره پیدان به زمانی کوردی

زمان وه کوو بنه رته ترین هیمای نه ته وهی و مافی ره وای گه لان هه له ده سپینکی دامه زرانی حیزبی دیموکرات واته سه رده می کۆماری کوردستان گرینگی خوی هه بووه نیستاشی له گه ل بی هه ره نه و بایه خه ی هه یه. له کاتیک که یه کیک له سیاسه ته کانی ریژی می کۆماری نیسلا می و ته نانه ت ریژی می پاشایی حاشا کردن و قه ده غه کردنی نه ل فوینی کوردی بوو به مه به ستی تواننده وهی کورد له نیران. حیزبی دیموکرات له وه پهری بن نیکانانی دا زور هه وئ داوه بو زیندوو کردنه وهی زمانی کوردی و هاوکات له گه ل خه باتی سیاسی به چاپ و بلا و کردنی رۆژنامه به زمانیکی ره سه ن و پارا و بوته فیرگه ی راهینان و بارهینانی به شیکی زور له خه لکی کوردستان.

۲- سه ره لانی نه دهبی به رگری له رۆژه لاتی کوردستان و ته شه نه ی بو پارچه کانی دیکه ش

نه دهبی به رگری وه کوو ناسراوترین و به هیزترین مژاری هونه ری نه دهبیات له نیو هه موو گه ل و نه ته وه یه ک جیگه و پیکه ی خوی هه یه و به پئی تاییه ته ندیه کانی نه دهبینی نینسان ته وهر و ناشتیخوازان هه یه. وهک له ناوه که ی دیاره باس له به رگری ده کات نه ک هیرش. نه م ژانه نه دهبیه له نیو نه وگه لانه که به هوی سته می نه ته وهی و چینه یه تی چه وساو نه ته وه به پیت و پینتره نموونه ی دهره وهی کوردستان نه دهبی به رگری ولتانی نه مریکای لاتین"ه و نافریقاییه که هاوشان له گه ل ته قه ی چه که کان، قه له مه کانیش بو به ره لگاری رۆئی خه باتکارانه بیان هه بوو. نه دهبی به رگری هه ر گه لیک که وهر ده گیردئ، ده بیته پردیک بو ناسینی میژووی نه و گه له. بن شک کوردیش به درێژایی میژوو، گه لیک و زو لیم لیکرا بووه هه ر نه مه ش کاری کرده به سه ر نه دهبیاته که ی به تاییه ت له دوی هاتنه ناری ناسیونالیزم و شو رشه شیهریکه ی حاجی قادر کۆیی. نه گه ر به مانه ویت له نه دهبی کلاسیک و نه دهبی نوئ له ژنرای شیهری به رگری

نمونه بێنینهوه، "هێمن موکریسانی" و "شیرکو بیکهس" دمتوانین ناوبهزین. شیعری ئەم دوو شاعیره باس له خەباتی رهوای کورد و ناردزووی ئینسانی و ئەوین و عشقیکی جیهانییه. "هێمن" گۆش کراوی بزاشی رۆژهلاته و بێ شک بهسهر بیروزهینی شاعیرانی دواى خۆی کاریگهری داناوه. جێ وهبیرهتانهوهیه خەباتی رهوای کورد له رۆژهلات لهسهردهستی حیزبی دیموکرات چ لهباری سیاسیهوه چ لهباری فەرهنگی کاریگهری ههبووه بهسهر پارچهکانی دیکهش که وهکوو وهفاداریهک بهم بزاشه خۆناوییه له شیعری شاعیرانیک وهکوو شیرکو بیکهسی ههزمان و "پهشیوی" خوراگر دهیان شیعر و ههلبهستی جوان به جوانی دهردهوشینهوه.

سهراچاوه : رۆژنامهی "کوردستان" ژماره ٦٦١

سهراچاوه : ماڵپهڕی کوردستان و کورد / ریکهوتی : ٦ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

بەرەو قۇناغیکی نوئی خەبات و تیکۆشان

سامان فەقی نەبی

میشووی هاوچەرخی گەلی کورد لە رۆژەلاتی کوردستان بە دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە رێپەرۆی نەریتی راپەرینە ناوچەبێهکانی پێشوو بەرەو ئاقاریکی نەتەوویی هەنگاوی ناو ئەمەش بە خانی وەرچەرخانی خەبات ئەم بەشە لە کوردستان ئەژمار دەکری، خەباتی رزگاربخواری کورد لە رۆژەلاتی کوردستان بە پێشەنگایەتی حیزبیک کە بەرنامەو پێرەویکی سەردەمیانی رەچاو کردوووە لە ماوەی ۷ دەیهی رابردوودا کلتووریکی جیاوازی لە ئاستی هەر چوارپارچە کوردستان هیناوتە ئاراوە کە جیگە هە ئۆیستە لەسەر کردنە:

— شۆرشگێرانی دیموکرات رێبازی خۆنەویستیان لە پێشەوای کۆماری کوردستان بە میرات بوو ماوتەووە هەر لەو چوارچۆیەیدا لە قۇناخە هەستیارەکاندا بە کەمەنگکردنی خەباتی خۆیان، تیکۆشان خەباتی گەلی کورد لە پارچەبێهکی تر تووشی گرفت و ناستەنگ نەکەن، ئەگەرچی ئەم هە ئۆیستە نەتەووییە لە لایەن لایەنەکانی پارچەکانی تر وەکوو پێویست بەهیند وەرنەگیراوە، بەلام لە راستیدا ئەگەر ئەم جۆرە بەهاو هە ئۆیستە نەتەووییانە لە لایەن حیزبی دیموکراتەووە رەچاو نەگیرابا، چارەنووسی باشووری کوردستان بە ئاقاریکی نادیاردا تێدەپەڕی.

لە راستیدا نزیک بە ۲ دەیهیە کە تیکۆشەرانە دیموکرات لە پیناوی سەقامگیری ئەزموونی حکومەتی هەریەمی کوردستان، خەباتی چەکداربێیان وەکک یەکیک لە شێوەکانی خەبات خستۆتە پەراویزەووە ئەمەش کاربێگەری راستەوخۆی لەسەر بە مارژینال کردنی رۆژەلاتی کوردستان لە رووداوەکانی ناوچەدا جێبێشتۆت.

لە ماوەی ئەم ۲ دەیهیە کۆماری ئیسلامی ئێران بە قۆستەووی ئەم بۆشاییەو سازدانی دەیان سیناریۆی جیاواز هەوایی داوە کە یەکەم، هەبوونی کێشە کورد لە ئێران و پێویستی چارەسەری ئەم دۆزە دیزە بە دەرخۆنە بکاو دووھەم، بە هەر شێوەیەک بێ لە پەییوەست بوونی کۆمەنگە کوردستان بە رێبازی حیزبی دیموکرات رێگری بکا.

بە لەبەرچاوگرتنی ئەم مەسەلەنەو پەییوەست بەو مێجۆرەبەندییە ناوچەبێهیی ئەم چەند سالی رابردوو، حیزبی دیموکراتی کوردستان بە خەسارناسی قۇناغی رابردوو خۆی بە بەرپرس دەزانێ کە بە مەبەستی پوچەنکردنەووی پیلانەکانی رێژیم و بەرتەسک کردنی بازنە هیژمونی کۆماری ئیسلامی ئێران لە ناوچەدا بە گرووتینیکی تازەووە لە هاوکیشە سیاسی و چەکداربێهکانی ناوچەدا رۆل بگێری. رۆتیک کە بەتایبەتی لە کەیس " فەریناز خۆسەرەوانی" دا گرینگی و بایەخەکی هەم بۆ کۆمەنگە کوردی و هەمیش بۆ تیکۆشەرانە دیموکرات زۆرتر روون بوو.

خروشان جهمووری خه نک له که یسی فه رینازدا سه لماندییه وه که کۆماری نیسلا می نیران سه ردرای هه وئی به رده وای بی چه واشه کردنی رای گشتی کوردستان و به مارژینال کردنی حیزبی دیموکرات له روانگی که لی کورده وه هه ر میوانه رزاکرانه که ی سالانی ١٣٥٧ و ١٣٥٨ ی هه تاوییه .

له و چوارچیویه دا حیزبی دیموکراتی کوردستان خوی به نه رکهار ده زانی که له هه ر چه شنه ئالوگۆرو پیشهاتیکدا پشتیوان و پانپشتی جهموور بی و حوزووری فیزیکی کادرو پیشمه رگه کانی له سنوورده کانی باشوورو رۆژه لاتی کوردستان به ده ستینیکی گرنیانی خهباتی شاخو شار له قه لهم دها .

نه مرۆکه جیای "هه لگورد" وه کوو سیمبۆل و هیمای بووژانه وه ی خهبات سه یر ده کری ، لاوانی نارمانج خوازو پارێزهرانی رۆژه لاتی کوردستان هه بوونی پیشمه رگه ی دیموکرات له سنووره ده ستکرده که ی باشوورو رۆژه لات به سه رتهای قوناغیکی نویی خهباتو تیکۆشان له رۆژه لاتی کوردستان وه سف ده که ن ، هه ر به و پینییه رتبه یری حیزبی دیموکراتی کوردستان به پینی چاوه روانی جهموورو ره سالتی میژوویی سه رشانی هه وئ دها پتر له جاران خهباتو تیکۆشانی سن کوچکی خه نک ، پیشمه رگه و پارێزهرانی رۆژه لات هاوته ریب بکا .

سه رچاوه : مانیپهری کوردستان و کورد / ریکه وتی : ٢٥ ی جونوی ٢٠١٥

مامۆستا عهبدووللا حهسهن زاده کهسایهتی سیاسی کورد له دیداریکی تایبته له گهڵ «کورد کانال» دا

دیماڤه: ماح نهحمهدی

«عهبدووللا حهسهن زاده» له دیداریکی تایبته له گهڵ «کورد کانال» دا: مافی نهووم نبیه نهو نهئییانهی که لاهه، به بن ئیزنی حیزبهکهه ناشکرای بکهه

ناماژه: خوئنه رانی بهرئیز ههروهک ناگادارن ٢٥ی گه لاونئژی نه مسال ٤٥ ساڵ به سهه ته مه نهی «حیزبی دیموکراتی کوردستان» دا تیپه ری.

حیزبی دیموکراتی کوردستان وهک به کیک له به ته مه تترین حیزبه کوردییه کان له ماوهی دهیه کانی رابردوودا قوناعی جوراوجوری بریوهو له زۆر لایه نهوه دهکری ئیبه قسهی له سهه بکهین. له میژووی نهه حیزبه دا کۆمه ئیک پرسیار هه، رهنکه تا ئیستا لای زۆر کهس جی رهنه بووئین و کهوتیته بهرباس، یان له راستیدا پرسیار زۆریک له ئیوهی ئازیز بی. کورد کانال له دیداریکی تایبته دا کۆمه ئیک پرسیار کلیدی له سهه میژووی حیزبی دیموکرات (له دامه زانییه وه تا ئیستا) له گهڵ مامۆستا "عه بدووللا حهسهن زاده" خسته بهرباس که به پیوستمان زانی له "کوردستان" دا دهقی نهو وتووئژه بلاو بکهینه وه.

ماح نهحمه دی: مامۆستا زۆر سپاس بۆ نهوهی نهه دهرفه ته تان پیداین که لهه دیداره تایبته دا چه نهه پرسیاریک له سهه میژووی حیزب بکهینه بهر باس. مامۆستا له ماوهی چوار دهیهی رابردوودا جه نابت له حیزبی دیموکرات دا بهردهوام له راسدا بووی و رۆتی سه ره کیت هه بووه. لهه رووهه بیگومان ناگاداری زۆریه نهئییه کانی نهه حیزبهی، به لام تا ئیستا شتیکی زۆر سه یرو سه مه رو نهینی که پیوست بی باس بکری و خه لک بزانی باستان نه کردوه. هه ره نهئییه کیش ٣٠ ساڵ به سه ری دا تیپه ری به لکه مه نه دی (سه نه دیتی) خوی له ده ست ددا. رهنکه له داها توودا کۆمه ئیک کهس نهو شتانه چه واشه بکهن. پنتوانیه با شتر وایه نه گه ره نهئییه ک له گۆر ئیاده له زمانی که سانیکی وهک جه نابته وه باس بکری و بگواز ئیته وه بۆ ناو نه وه کانی داها توو؟

عه بدووللا حهسهن زاده: نه منیش سپاستان ده کهه بۆ پیکهینانی نهو دهرفه ته، چونکه له به ره به ری ٢٥ی گه لاونئژ (سا ئیوژی دامه زانی حیزبی دیموکراتی کوردستان) داین و به تایبته تی نهه مسالیش سا ئیکی یو بیلییه پیرۆزیای ده کهه له ئیوه، له هه موو نه نامانی

حیزبی دیموکراتی کوردستان و له هه موو کۆمه لانی خه لکی کوردستان.

ئه وهی باس ت کرد له باره ی مه سایی نیو حیزبه وه و نه یه یه که له نیو حیزبی دیموکراتی کوردستان دایه یا له نیو بز و وتنه وهی کورددا هه ب، ئه من پیموایه له حیزبی سیاسیدا و به ک له وان له حیزبی دیموکراتی کوردستان دا نه یه یه ئه وه نده زۆر نییه .

مادح ئه حمه دی : چۆن ئه وه نده زۆر نییه ؟

عه بدو لئا حه سه ن زاده : چونکه ئه و بهرنامه یه کی نییه له پشتی سه ری خه لکه وه ب. حیزبی سیاسی هه ر بهرنامه یه کی هه یه ، بۆ ئه وه یه به خه لکی بلی و ته بلیغی له سه ر بکا و حیزبی سیاسی له وه دا سه ر ده که و ئی که بتوانی شته کانی به خه لکی بلی و خه لکی لی تینگیه یه ئی .

مادح ئه حمه دی : به هه ر حال ئه م حیزبه خا وه ن کۆمه لیک پیوه ندییه ؟

عه بدو لئا حه سه ن زاده : له پیوه ندی له گه ل ئه م لا و ئه ولادا ره نگه هه ندی نه یه ی بینه یه پیش. ئه وه ی له سه ره تادا باس ت کرد له دوو سی لایه نه وه بۆ حیزبیکی سیاسی له گه ل ده و له تان جیاوازی هه یه . به که م بۆ حیزبیکی سیاسی به قه و ئی ئیرانییه کان منجه (هه ئه وشا وه) و نایاسایی له گه ل ده و له تان جیاوازی هه یه .

مادح ئه حمه دی : هه ته به ت له ئیرانییه کان دا ، ته نیا کۆماری ئیسلامی ئه وه (حزب منجه) ده ئی ؟

عه بدو لئا حه سه ن زاده : نا. له پیش کۆماری ئیسلامیشدا ده سته واژه ی «منجه» مان هه بووه . ئه گه ر بۆ حیزبی دیموکراتی کوردستانیش نه بووی ئه و بۆ حیزبه کانی دیکه هه بووه . بۆ وینه بۆ به که مین جار ده سته واژه ی «حزب منجه» بۆ حیزبی «توده» له زه مانی شادا به کار ده برا . ئه مه گرنگ نییه ، به لام جیاوازی هه یه بۆ حیزبیکی سیاسی له گه ل ده و له تان. له گه ل ئه نیم که له ده و له تانیش دا وا نییه که هه ر نه یه یه یه که ته نیا ٣٠ سال به سه ری دا تیپه ری سه نه دیتی خۆی له ده ست ده دا . ئه وان (ده و له تان) ره ده به ندی تاییه تی خۆیان هه یه . هیندی ک نه یه یه یان هه تا ١٠٠ سالی هه ر ئاشکرا ناکه ن. هیندی کیش که متر، تا ده گاته ٣٠ سال و ره نگه هه ندی باب ته تیش له گۆری دا بێ که زووتر له ٢٠ سال و ته نانه ت ١٠ سالی هه ر ئاشکرا بکری .

مادح ئه حمه دی : باشه هه ندی که س یا هه ندی له بهرپرسا ن (بۆ وینه سه رو ک وه زیر، وه زیر، سه رو کی حیزب یا هه ندی که س که بهرپرسایه تی جۆراوجۆریان هه یه) دوا ی بهرپرسایه تییه که بیان زۆربه ی نه یه یه کان ده درکینن .

عه بدو لئا حه سه ن زاده : به ئی . زۆر شتی خۆیان ده نو سن . مافی خۆیان ه . به لام ئه وانیش مافی ئه وه یان نییه که چوارچێوه گشتییه که بشکینن . ئه وانیش بیگومان ئه وه ده پارینن .

مادح نه‌حمەدی : به‌لام نه‌وودی نیمه تا نیستا له جه‌نابتمان له‌سه‌ر رابردوو و میژووی حیزب بینیه. هەر نه‌و شتانه‌یه که له «نیو سه‌ده تیکۆشان» دا له‌سه‌ر رابردوووی حیزب باستا کردوه.

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده : من جاری دیکه‌ش نه‌و پرسیارم لی‌کراوه. به‌لام مه‌سه‌له‌که نه‌و دیه که نه‌من ده‌لیم نه‌وودی پیوه‌ندی به‌خۆمه‌وه هه‌یه و ته‌نیا کاریگه‌ری هەر له‌سه‌ر خۆم بوایه‌ رهنه‌گه‌ هیچ باکم نه‌بایه‌ که هه‌م‌سو شتیکی بلیم، به‌لام به‌ مه‌رجیک ته‌نیا قازانج و زه‌ره‌رکانی به‌هاتبایه‌ته‌وه سه‌ر خۆم. به‌لام کاتی که کاریگه‌ریه‌کانی هه‌ندی شت (که له‌ کاتی خۆیدا به‌ نه‌ینی ماوه‌ته‌وه) ده‌که‌وتیه‌وه سه‌ر حیسابی نه‌ته‌وه‌ی کوردو بزوتنه‌وه‌ی کوردو به‌تایبه‌تی حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌ پیوه‌ندییه‌ ناوچه‌یی و نیونه‌ته‌وه‌یه‌کانی دا، نییدی نه‌من مافی نه‌ووم نییه‌ ناشکرای بکه‌م. به‌تایبه‌تی نه‌من باوه‌رم وایه‌ ته‌نانه‌ت له‌ پیوه‌ندی دووقۆلی و سی‌قۆلی و کۆمه‌لایه‌تیش دا، وه‌ختی دۆستیکی نه‌ینییه‌کی له‌گه‌ڵ من باس کردوه، له‌به‌ر نه‌وه‌ بووه‌ زۆر لێک نزیکی بووین و هاوڕێ یه‌کتیری بووین و باوه‌ری پیم بووه، نه‌گه‌ر رۆژیک دۆستایه‌تییه‌که‌شمان تیک بچن نه‌من مافی نه‌ووم نییه‌ نه‌و نه‌ینیانه‌ بدرکینم.

مادح نه‌حمەدی : مامۆستا نه‌وه‌ جیاوازه‌ له‌گه‌ڵ حیزبیکی سیاسی.

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده : نه‌من بۆیه‌ نه‌ینیم له‌ لا بووه، چونکه‌ به‌رپرسایه‌تیم هه‌بووه. نیستا که من له‌ سه‌دری به‌رپرسایه‌تی دا نه‌مام، مافی نه‌ووم نییه‌ که نه‌و نه‌ینیانه‌ی که لایه‌، به‌بێ نیزیکی حیزبه‌که‌ی خۆم ناشکرای بکه‌م. نه‌و شتانه‌ی که نه‌گه‌ر نه‌ینی بوون و پارێزاون و ده‌بی ناشکرا بکرین، پیموایه‌ نه‌و ته‌نیا له‌ چوارچه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتی ئۆرگانی ره‌به‌ری حیزب دایه‌ که هه‌ندیکی له‌و شتانه‌ که پیموایه‌ نیستا وه‌ختی هاتوه‌ بۆ خه‌لکیان باس بکه‌ی، باسیان بکا.

مادح نه‌حمەدی : به‌لام مامۆستا، مه‌سه‌له‌که نه‌و دیه که نه‌گه‌ر نه‌و شتانه‌ی له‌ زمانی که‌سانیکی وه‌ک جه‌نابتانه‌وه‌ که رۆت هه‌بووه‌ له‌ میژووی حیزبیدا و له‌ شته‌کان ناگاداری بۆ نه‌وه‌کانی داها‌توو نه‌گوازیته‌وه‌ رهنه‌گه‌ که‌سانیکی په‌یدا بن نه‌و شتانه‌ چه‌واشه‌ بکه‌ن.

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده : نه‌گه‌ر شتیکی لای من هه‌بێ و له‌ نه‌رشیشی حیزبیدا نه‌بێ نه‌وا حیزبه‌که‌ ده‌توانی له‌ من و که‌سانیکی وه‌ک من وه‌ری بگه‌ری و له‌ نه‌رشیشی حیزب دا به‌ینی، بۆ نه‌وه‌ی حیزب له‌ وه‌ختی خۆیدا بیلی. نه‌وه‌ به‌و مانایه‌ نییه‌ که پیاو زمانی گه‌ری بدا و هیچ شتیکی باس نه‌کا. جاری وابوو نه‌من و که‌سانی دیکه‌ش شتی وامان باس کردوه که بۆ یه‌که‌مین جار باس کراوه، به‌لام لانیکه‌م به‌ لێکدانه‌وه‌ی خۆمان پیمانوابوو که نه‌وه‌نده‌ زیان ناگه‌یه‌ن. به‌و حاله‌ش نه‌من دووباره‌ ده‌لیم رهنه‌گه‌ شتی وا هه‌بێ نه‌گه‌ر له‌ منی پرسن نه‌من مافی نه‌وه‌ به‌ خۆم نه‌ده‌م زیاتر له‌وه‌ی تا نیستا وتوو به‌لیم.

مادح نه‌حمەدی: مامۆستا با بچینه‌ سه‌ر ته‌وه‌ری سه‌ره‌کی باسه‌که‌ که کۆمه‌لێک پرسیاره‌ له‌سه‌ر میژووی حیزب له‌ قۆناغه‌ جیاوازه‌کان دا. نه‌گه‌ر به‌ پرسیاریکی گشتیه‌وه‌ ده‌ست پێ بکه‌ین، به‌ له‌به‌رچاو گه‌رتنی میژووی حیزب جه‌نابت پیتوایه‌ زه‌قترین و دیارترین هه‌له‌ی «حیزبی دیموکراتی کوردستان» (چ له‌رووی تاکتیکییه‌وه‌ و چ له‌ رووی ستراتژییه‌وه‌) کامه‌یه‌؟

عهبدووللا حهسهن زاده : ئەمن پیموایه ئەو پرسیاره ههم له وهختیکی خراپدا و ههم له کهسیکی نامناسب دهکری.

مادح ئەحمەدی : بۆ؟

عهبدووللا حهسهن زاده : له لایهک وهختیکی تهنگه. له باسیکی نیو کاتزمیری یان ٤٠ خولهکیدا یان یهک کاتزمیردا رهنگه ئەو بابته لیک نهدریتهوه. دووههم نهوهیه که نهمرۆ سائروژی دامهزانی حیزبه. وهک جاریکی دیکهش له یادی له سیداردانی «پیشهوا قازی محهمهد» دا وتم: نهمرۆ کوبووینهتهوه بۆ ریزگرتن له قازی محهمهد و کوماری کوردستان، نه بۆ تهحلیل و لیکدانهوه. له ههمووی گرتگتر نهنامیکی حیزبی دیموکراتی کوردستان شاهیدیکی باش نییه بۆ قهزاوت کردن لهسر ئەو بابته. ئەوه نهکی ئەو کهسانهیه که یهکهه سهرقالی لیکدانهوه تهفسیرن و پاشانیش بن لایهنن و نهنامی حیزب نین و له ههمانکاتیشدا دژی حیزبیش نین و مونسفانه قهزاوت دهکن. ئەویش نهک ههر لهم لاو لهولا بیرسن، ئەوانهیه که دیانههوی قهزاوت بکن دهبی ههم له کهسانی حیزب، ههم له دوستانی حیزب و تهناته ههم له کهسانی دژی حیزبیش بیرسن. بۆ وینه دوستیک ههبوو تیزهکهی لهسر دوکتور قاسملوو بوو. پیموایه دهشی ناسن (کاک هوشمهند عهلی) زۆر دههاته لای من، ئەمن زۆر جار داوام لئ دهکرد بچینه لای ئەو کهسانهش که پیموایه دوکتور قاسملوویان خوش نهویستوه و دژی دوکتور قاسملوو بوون، لهوانیش بیرسن، چونکه ئەو دهیهوی به دواي حهقیقهتدا بگهڕی و نههاتوو بیینه نهنامی حیزب و ئەو ههقهشی ههیه.

مادح ئەحمەدی : ببوره قسهکهشم پیت بری، نییه لهم کاتهدا که دهمانهوی ههناش شت بورووژنین و یان کومهلیک شت بخهینه روو، له راستیدا دهمانهوی له روانگیهکی دیکهوه خویندنهوه بۆ رابردووی حیزبی دیموکراتی کوردستان بکهین. بۆ ئەوهی ئەگهر ههتهیهک له میژووی حیزب دا ههبووه، ببی به نهزموون بۆ ریهری نیستای حیزب و بۆ نهوهکانی داهاوو. دهمانهوی لهم رووه بچینه نیو باسهکه. بهلام نایا نیستا پیتوایه حیزب ههجه ههته یهکی نهکردوه؟

عهبدووللا حهسهن زاده : دهبی پیاو زۆر دهمارگرژتهناته له دهمارگرژیش بهولاوترا) بئ که پیتیوانی حیزبهکهی ههجه ههتهیهکی نهکردوه. جاروبار ئەو شتانهی که به ههته دهگیرین کهموکۆریان تیندایه. یهکیک که نیستا له سهدهی ٢١ دا دهژی له سهه سههتاکانی سهدهی بیستم یا تهناته سهدهی نۆزدهیهم قهزاوت دهکا و دهلی ئەو شته ههته بوو، به فیکر و نهقلی نیستا ههسهنگاندن و بریاردان لهسر ئەو کارانهی ئەو کات، کهمیگ زانمانهیه. رهنگه ئەو کهسهی که نیستا له فلان کاری فلان کهسایهتییهکی میژوویی، یان فلان حیزبی سیاسی رهخنهیهکی ههیه، ئەگهر بۆخوی ئەو وهختهدا ژیا بایه، ههمان کاری کردبایه که ئەو ریهره کردیهتی. ئەگهر له ههمان پۆستیشدا بایه. کهوابوو، بابته بهو شیویه نییه که کهسێک نیسته دابنیشی و ئەو مافه بهخوی بدا که بریار لهسر میژووی دهیان سال و سهدان سالی پیش خوی بدا. ئەوه ههتهیه بلین ئەو حیزبه ههتهی نهبووه، دیاره ههتهی ههبووه. رهنگه کاریکی کردبئی که له کاتی خۆیدا ههته بووین و بریاری واشی دابئی که دروست بووین، بهلام له درێژهدا رهنگه نادروست بووین. دهبی شتی واش ههبن له میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستانیش دا. بۆ وینه شتیکی بهرنامه بیمان نهوڕۆ داناوه، سهبنی پیمانابوووه دروست نییه، له کۆنگرهیهکی دیکه دا له بهرنامهدا گۆریومانه و دروسته کهیمان داناوه.

نهمن ته‌نسانهت نه‌گهر خوشم روت بکه‌مه‌وه له نه‌نامه‌تی حیزبی دیموکراتی کوردستانیش، وه‌کوو که‌سیک خوی به دئسۆزی بزوتنه‌وه‌ی کورد ده‌زانن، نه‌وا به‌هوی داوه‌ری بکه‌م وا تینا‌گه‌م که حیزبی دیموکراتی کوردستان له ماوه‌ی ٦٥ سال تیکۆشانی سیاسی خویدا هه‌له‌ی ستراتیژیکی نه‌کردوه. هه‌ندیک که‌س هه‌ن که پینانوا‌یه یه‌که‌م هه‌له‌ی ستراتیژیکی حیزبی دیموکراتی کوردستان نه‌وه بووه که وه‌ختی دامه‌زراو هاته جیگای کۆمه‌له‌ی «ژ.ک» دروشمی «کوردستانی گه‌وره»‌ی گۆری بو «خودمختاری». نهمن پیموا‌یه نه‌وه هه‌له نه‌بووه، به‌لکوو به‌ره‌می لیکدانه‌وه‌یه‌کی قووتی سیاسی بووه. له ناکامی لیکدانه‌وه‌ی نه‌و پارامیترانه‌دا بووه که به ده‌رووبه‌ریه‌وه بوون (له ناوخوی نیران، له کوردستان، له ناوچه‌که و له جیهان) واته به‌رچاروونیییکی زیاتری هه‌بووه، بۆیه نه‌وه‌ی کردوه. تا نیستاشی له‌گه‌ل بێ، مافی کوردستانی گه‌وره و سه‌ربه‌خۆ، مافیکی بێ نه‌ملاو نه‌ولای نه‌ته‌وه‌ی کردوه. به باوه‌ری من هیچ گوناح نییه که کورد ئاره‌زووی سه‌ربه‌خۆیی و یه‌که‌وتنه‌وه‌ی ولاته‌که‌ی بکا. به‌لام وه‌کوو دروشمی ستراتیژیکی بینه‌ گۆری هه‌تا نیستاش واتیده‌گه‌م دروشمی چاره‌سه‌ر کردنی پرسی کورد له چوارچۆپی نه‌و ولاتانه‌دا، دروشمیکه که له‌بار سیاسی و دیپلۆماسییه‌وه گونجواتره.

مادح نه‌حمه‌دی: مامۆستا جگه له‌مانه، پیمانخۆشه ناماژه به هه‌له‌یه‌کی بکه‌ن که بوخۆشان قبوولتانه؟

عه‌بدوڵلا حه‌سه‌ن زاده: نهمن نه‌وه‌م کرده پیشه‌کیه‌ک بو نه‌وه‌ی نه‌وه بلیم نه‌گهر بلیم وه‌کوو هه‌له‌ی تاکتیکی ره‌نگه که‌میک باری عاتیفی تیدا هه‌بێ. به باوه‌ری من گه‌وره‌ترین هه‌له‌ی تاکتیکی که له میژووی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا کراوه و ده‌کرێ بلین ریه‌ری حیزب کردویه‌تی نه‌ک تاک. نه‌وه بوو که به پینچه‌وانه‌ی هه‌موو نه‌زمونه‌کان، به پینچه‌وانه‌ی هه‌موو نه‌و شانیه‌ی که له نیو حیزبدا گه‌لانه کرابوو ریه‌ری حیزب (به‌واتای ده‌فته‌ری سیاسی) باوری به کۆماری نیسلا‌می کردو ناماده بوو به شیوه‌ی نه‌ینی و توویتی له‌گه‌ل بکا که له ناکامدا له ده‌ستدانی دوکتور قاسملوی لیکه‌وته‌وه. ئاخ هه‌له‌ی گه‌وره ده‌لین دوو جوړه: یه‌کیان هه‌له‌یه‌که که قه‌ره‌بوو نه‌کریته‌وه. یه‌کی دیکه‌شیان هه‌له‌ی چوکه‌ بێ، واته نه‌وه‌نده نه‌بێ. نه‌ویش نه‌گهر دووپات بینه‌وه هه‌ر گه‌وره‌یه. باشه نه‌وه هه‌له‌یه‌ک بوو که به هیچ شیویه‌ک قه‌ره‌بوو ناکریته‌وه. هه‌له‌یه‌که‌مان کردوه که گه‌وره‌ترین ریه‌ری حیزبمان و که‌سی یه‌که‌مان تیدا له‌ده‌ستداوه. پیموا‌یه هه‌له‌یه‌کی یه‌که‌جار کوشه‌نده بوو به مانای واقعی، چونکه نه‌وه نییه تیرۆر کرا. نه‌وه هه‌له‌یه‌کی گه‌وره بووه، دیاره نه‌و هه‌له‌یه‌کی تاکتیکیه‌، هه‌له‌یه‌کی ستراتیژیکی نییه. هه‌له ستراتیژییه‌که باوره به چاره‌سه‌ر کردنی پرسی کورد به شیوه‌ی ناشتی‌خوارانه که حیزبی دیموکراتی کوردستان هه‌ر له سه‌ره‌تاوه تا نیستا باوری پێ هه‌بووه. به باوری من نه‌وش له جی خۆیه‌تی و هیچ هه‌له‌ی تیدا نییه. به‌لام نه‌وه که نه‌و تیکنیکه‌مان بوو و توویتی هه‌ل‌بێژارد نه‌وه هه‌له‌یه‌کی میژوویی بوو.

پینچه‌خۆشه نه‌وش بلیم که زور جار موخالیفانی حیزب یا بلیم نه‌وانه‌ی له ده‌روه‌ی حیزب و ناگیان لێ نییه نه‌و توومه‌ته له دوکتور قاسملو ده‌ده‌ن (به‌نوسراو) که گوايه دوکتور قاسملو بێ پرسی هه‌موو حیزبی دیموکراتی کوردستان چوه له‌گه‌ل نوینه‌رانی کۆماری نیسلا‌می دانیشتووه. نهمن جاری دیکه‌ش وتوومه و نیستاش جاریکی دیکه دووپاتی ده‌که‌مه‌وه که به هیچ جوړیک وانیه. ده‌فته‌ری سیاسی به ته‌واوی ناگای له‌و مه‌سه‌له‌یه هه‌بووه.

نهمن پیموا‌یه هه‌له‌ی گه‌وره‌تر له‌وش (دیسان تاکتیکی) نه‌وه بوو که مه‌رحومی دوکتور سه‌عید، به‌داخوه تووشی بوو نه‌ویش بۆیه گه‌وره‌تر بوو، چونکه پاش نه‌و نه‌زمونه کردی. به‌لام که ناوی نه‌و نابهم، له‌به‌ر نه‌وه‌یه یه‌که‌م نه‌و هه‌له‌یه هی ده‌فته‌ری سیاسی نه‌بوو،

دهفتهری سیاسی هەر ناگاداری ئەو بابەتە نەبوو. ئەو لەوێ دانیشتبوو، لە پاشان ئەو نەچوو بوو لەگەڵ دۆزمن دابنیشی. بە نییەتیکی خێرخوازانە لەگەڵ ژمارەیهک لە کەسایەتییهکانی ئۆپوزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی دانیشت که تیرۆری لیکهوتەو. دیارە لەوهدا دیسان هەر هەڵە دوکتور سەعید هەبوو. ئەمەن دواتر زانیم پۆلیسی ئەلمانیا داوای لێ کردبوو که ئیسکۆرتی بۆ دابنێ، بەلام بۆ خۆی قبوونی نەکردبوو. ئەو دیسانهوه هەڵەیهکی گەورەیه، که لە دەستدانی گیانی لێ کەوتەوه. ئەویش گیانی کێ؟ شەخسی یەکهەمی حیزب کەوابن هەڵە کوشەندە، بەمانای تەواوی وشەیه.

مادح ئەحمەدی : ئەم هەڵە کە ئیستا ناماژەتان پیکرد، واتە ئەوهی که لە مەسەلە ی تیرۆری دوکتور قاسملوودا هەمووی دهفتهری سیاسی لەو قوناغەدا هەڵە کرد و لە مەسەلە ی تیرۆری دوکتور سادق شەرەفکەندی دا، دوکتور شەرەفکەندی خۆی هەڵە کردو. پیتوایه ئەمە لە میژووی حیزبدا دوویات بیتەوه؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە : هیوادارم قەت دوویات نەبیتەوه. جارێک لەلایەن بەشی فارسی رادیۆ فەرانسەوه بۆ وتووێژی رادیۆیی بانگنیشت کرابووم. یەکیک لە پرسیارەکانیان ئەوهبوو که ئێمە پرسیم: دەبینین پاسەوان و ئیسکۆرت یا گاردیکی زۆرت بە دەورەوهیه. بۆ وایه؟ ئەمەن ئەو شیعری «روودەکی» م هیناوه که دەئێ: «هر که نیاموزد از گذشت روزگار/ هیچ نیاموزد از هیچ آموزگار». وتم نیمه دوو کەس لە رێبەرانیان لەو رێگایهوه ئەدەست داون، کەوابن نابن ئەوه دوویات بیتەوه، بەتایبەتی نابن رێگا بۆ سەرکەوتنی دۆزمنی حیزبەکهەمان و نەتەوهکهەمان خوش بکەین.

مادح ئەحمەدی : مامۆستا با بێینه سەر پرسیارێکی دیکە. پاش رووخانی کۆمار بازنە ی ریکخستنهکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بەر تەسک دەبیتەوه. ئەگەر نیمه چاو لە میژوو بکەین، دەبینین لە کۆمەلە ی «ژ.ک» دا بازنە ی ریکخستنهکانی بەرین بووه. بۆ وینه: لە ناوچهکانی خواروهی رۆژەهەلاتی کوردستان (کرماشان و...) کۆمەلە ی «ژ.ک» بۆ کاروباری کرماشان، ئیلام و تەنانەت خواروهترین، نوێنەری تایبەتی خۆی هەبووه. لە کۆماری کوردستانیشدا کەسیکی وهک «ئیبیراهیم خان نادری» و کەسانیکی دیکە رۆڵیان هەبووه ئەگەرچی ئەو کات ئەو ناوچانە لەژێر دەسەلاتی کۆماردا نەبوون، بەلام ئینتەمایەک هەبووه بەرانبەر بە کارکردن لەو ناوچانەدا. دواتر دەبینین (پاش رووخانی کۆمار) حیزبی دیموکرات بازنە ی ریکخستنهکانی بەر تەسک دەکاتەوه و چالاکي و هەولەکانی زیاتر چر دەکاتەوه سەر ناوچه ی موکریان. ئایا پیتوانیه ئەمە هەڵەیه که تانیستا کاریگەری بەسەر بزوتنەوهی کوردەوه دیارە و ناسیۆنالیزی کوردی بەو جوړە ی موکریان بەهێزە لە ناوچهکانی خواروه بەهێز نییه؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە : ئەمەن شتەکه وانابینم. یەکهەم پێم وانیبە لەکاتی کۆمەلە ی «ژ.ک» دا ریکخستنی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە کوردستاندا بە تاییەت لە باشووری رۆژەهەلاتی کوردستان بەرەربەرتەر بووه تا سەردهمی حیزبی دیموکراتی کوردستان، بەلام هەندیک هۆی تاییەتی لە ئاران. لەو سێ سالە ی پێش دامەزراندنی کۆماردا که کۆمەلە ی «ژ.ک» خەباتیکی ئێینی لە ئارادایه. ئەو خەباتە لە سنه، مهاباد، کرماشان، ورمێ و ئیلام هەر نەتیبیه. ئەو بەرەبەستە سەختە لە بەرانبەریدا نییه، بەلام که حیزبی دیموکرات دادەمەزری بە تاییەتی که نزیک بە پینج مانگ دواتر کۆماری کوردستان دادەمەزری، ئەو جارە حەساسییهتەکه لە ئێوان ئەو دوو ئوردوگایه (سوسیالیستی و کاپیتالیستی) زیاتر دەبن. هەتا سەقز لە ژێر دەسەلاتی سۆقییەت دا بووه و لەوێه بەرەوخوار لەژێر

دهسه لاتی بریتانیا دایه. ئەو دووانهش ههساییه تیان به بهکتر هه بووه و کاره که سهختتر بووه. «هیمین» ی رحمه تی له شیعریکدا ناماژی پیده دا و ده ئی که براکانی باشوورمان وا ده ئین. وتووێژیکی ساز کردوه له نیوان شاعیر و نیشتماندا. له ویدا هیمین به شیوه یهکی هومیدوارانه ده ئی که نیگه ران مه به و رۆلهکانی نیشتمان له غه می ئەو به شه ی نیشتمانیشدا هه ن و... به لام نه گه ر چاو ئی بکه یین دواتر به هیچ جۆر وانیه. ئەو هه و ئ و تهقه لایه که بو نفوز کردن له به شهکانی دیکه له نارادایه، هه ر به رده وامه. به داخه وه نه گه ر نیستا به هه ر دوو که مان خه ریک بین رحمه تی «ئیبراهیم نادری» بکه یینه دوو، پیمان نا کرئ. له کاتی کۆماریشدا دیسان ئیبراهیم نادری له و نیو کۆماره دایه. بۆمان نا کرئ به دوو، چوو که ته نیا نا ئقه یه و هه و ئیکه... بابه ته که زۆر سرووشتییه. نه ک هه ر حیزبی دیموکرات و کۆمار ی کوردستان، کۆمه له ی «ژێکاف» یش که م و زۆر به که ئک وه رگرتن له و فه زایه که به داگیر کردنی ئیران پیکهاتبوو دامه زراون (هه ر دوو کیان). دیاره زیاتریش له به ر ئەوه ی ناوچه ی موکریان زیاتر له ژیر دهسه لاتی سوڤیه تدا بووه، به لام به کردوه هه یچی تیدا نه بوو، بۆشاییهکی دهسه لاتی تیدا هه بوو، بۆیه له و ئی ده رتهانی خۆ نواندن و تیکۆشانی سیاسی زیاتر بووه. ده نا من زۆر جارم ئەوه وتوووه، نه گه ر چاو له راده ی وشیا ری سیاسی و خوێنده واری و زانیاری بکه یین، ئەو کات کرماشان و سنه (یا به قه ولی سنه یه کان بلتیین کورسان) زۆر له پیش مه هاباده وه بوون. له باری رێژه ی دانیش توانیشه وه، مه باباد شارۆچکه یه یک بوو له چاو سنه، سنه شاریکی چوو که بووه له چاوه کرماشان، به لام هه لومه رجه که له مه باباد خو ئقاوه و ئەمه ش میژوو ده یخو ئقیینی.

مادح نه حمه دی : به پپی ئەو وتانه ی جه نابتان، که واته هه ئه که له لایه ن حیزبی دیموکراتی کوردستانه وه نه بووه و ئەوه هه لومه رج دیاری کردوه.

عه بدو ئلا حه سه ن زاده : خودی دامه زرا نی حیزبی دیموکراتی کوردستان به مه رکه زیه تی مه هاباد، یان دامه زرا نی کۆمه له ی «ژک» (ده کرئ بلتیین تا راده یه ک) به مه رکه زیه تی موکریان (دیاره به و تا گشتیه که ی سا بلاغیش به شیکه له موکریان، چونکه موکریان به شیوازی جۆراو جۆر باسی ئی ده کرئ، له هه ندی جیگادا سه رده مانیک ورمی پایته ختی موکریان، له هه ندی به کار هیناندا موکریان ته نیا به ده رووبه ری بۆکان ده ئین، له باری زمانه وانیه وه خودی مه هابادیش وه به ر موکریان ده که و ئی) له ویدا ده رفه ت و ده رتهانیک هه یه که له به شهکانی دیکه دا نییه، ئەوه له گه ئ ئەوه ی شانسه (شانس بو بوو ژانه وه ی بیری نه ته وایه تی له هه ر شوینیکی نیشتمان پیکن هه ر باشه)، به لام له هه مان کاتدا تۆزیک به د شانسی تیدا یه که له و جیگا باشاندا (له و جیگایانه ی که ده توانن کاریگه ری زیاتریان هه بن) پینک نه هاتوو. بریا ئەو ده رفه ته ی له مه هاباد پیکهات له کرماشان ره خسایه.

مادح نه حمه دی : مامۆستا یه کینک له و بابه تانه ی که هه ندی کهس زۆر جار باسی لیده که ن و ته نانته بۆته جینی مشتوو م و ره خه گرتن، مه سه له ی ئەوه یه که پاش رووخانی کۆمار «پیشه و» خۆی ته سلیم ده کا. هه ندی کهس له سه ر ئەو باوه رن که ده ئین ئەمه له رووی تر سنۆکییه وه یه که پیشه و خۆی ته سلیم ده کا و له م روانگه وه ده ئین که ده با خۆی ته سلیم نه کردبا و هه ئهاتبا یه وه سه رو کایه تی خه باتی ده ئی رژی می پادشایه تی کردبا یه. رای جه نابتان له و پپوه ندیه دا چه؟

عه بدو ئلا حه سه ن زاده : له م باره وه ئەمه به سه ر دوو به ش دا دا به شی ده که م. به شیکیان ئەوه ی گویا پیشه و له به ر ترس ئەوه ی کردوه، ئەوه تۆمه تیکه نه به چه سپی دوو قولوو (به قه ولی نیستا) و نه به ده رزی و درێشان به پیشه و قازی محه مه ده وه نا نووسی.

قازى محمدەد ھېچ گومانى ئەو دا ئەبوو كە دەكوژى. ھېچ گومانى ئەبوو، تووشى تەوھوم نەھاتوود، بە پېچەوانەو بە بەر نازايەتى بوود. وتوويەتى ئەمن خۆم بە دەستەو دەدەم، بەو مەبەستەشى بوو ئەو بكوژى، بەلام خەلك نەكوژى. ھەر لەو سالەدا لە نازەربايجان (بەقەولى سياسيان دەستە خۆشكى كۆمارى كوردستان) روويدا. بە پىنى ھەندى نامارى ناددقلىق لەوى ۱۰ تا ۱۵ ھەزار كەس كوژان. بەلام لە كۆمارى كوردستان و ناوچەكانى ژىر دەسەلاتى دا لە سەرەتاو تا ناخر بە ھەموويەو لە ۱۵ كەس تىنە پەرى.

مادح ئەحمەدى : واتە پىشەوا لە كۆماردا پىشى بەو خوڭن رشتە گرتوود؟

عەبدوئالا ھەسەن زادە : ئەو ناكامى ئەو نازايەتپىيە پىشەوا بوود. بەداخەو يان بە خۆشپىيەو تەواوى شاھىدەكان لەم بارەو لەوانەن كە دوژمنمان، چونكە ئىزنى ئەويان ئەداو كە خەلكى بى لايەن بچن يان لايەنگرانى كۆمار و پىشەوا بچن بۆ كۆيوونەوكانى دادگا. ھەر كەسى خۆيان لەوى بوون، بەلام ھەر ئەوى كە بوخۆيان دەلەن (ھەموويان شاھىدى دەدەن) كە پىشەوا تا دواھەناسە بەرگرى و داكۆكى لە نامانچەكانى كوردە و ھەموو بەرپىسيابەتپىيەكەى گرتۆتە ئەستۆ و بەج جۆرىك نە پاراوتەوود. تەنانەت ئەو بە ناويانگە (ھەتمەن يا خوڭندووتانەتەو يا بىستووتانە) لە شوڭنىكدا جىئۆتىك بە كورد (دەلەن كوردى...) دەدەن، پىشەوا لەسەر كورسىيەكەى ھەلدەستى و كورسىيەكەى تاو دەدە كە لە لايەنى بەرانبەرى بدا و دەلەن مە ئەو لىرەم چى بە مە دەلەن، بىلەن، لىرەم بۆ كوشتن، بەلام ئىزنى ئەو نادەم قەسە بە نەتەوھەكەم بكوژى. كە واڭ بە تەواوتى نادرووستە بلىن لەبەر ترس بوود.

ئەگەر لەمەن بېرسن (جارتكىش بەو بۆنەو ھىرشىشەم كرايە سەر) بەلەن پىم خراب بوو كە پىشەوا بە پىرى ئەرتەشى شاو چوو و تەسلىمىيان بوو، پىشەوا ئەگەر ھەر قەرار بوو شەھىد بى پىم خۆش بوو لە چىا شەھىد بووايە، نەك لە مەيدانى چوارچرا. بەلام وەكوو دەلەن قەسى مە نىيە. مېژوو ئەوويە كە بوود، نەك ئەوى كە نارەزوو دەكرا. كەواڭ پىم باشتەر بوو كە پىشەوا قەت تەسلىم نەبوايە، بەلام تەسلىم بوونەكەشى قەت لەبەر ترس نەبوو. لە نازايەتپىيەو ھاتوود.

مادح ئەحمەدى : مامۇستا بابەتتىك لەگۆرى دايە ئەويش ئەويە كە مېژوو بە چاك و خرابەو دەبى بنووسرىتەوود. مېژوو بە نارەزووى كەسنىك و دوو كەس نايى بنووسرى. لە مېژووى حېزبى دېموكراتدا ھەندى بابەت ھەن بۆ زۆر كەس جىيى پرسىيان. پىموايە جارتىك دوكتور قاسملوو پىشنىيارى ئەو دەكا كە كۆنگرەى دوو لە مېژووى حېزبدا نەنووسرىتەوود. جەنابت ئەو دەلەنى كە مېژوو بە چاك و خرابەو دەبى بنووسرىتە. بابەتتىك كە لىرەدا جىيى پرسىيارە، مەسەلەى « ئەحمەد توفىق » كە بۆ ماوويەكى زۆر سكرتېرى حېزب بوود، بەلام لە مېژووى حېزبدا، باسكى ئەوتوى لى ناكرى. لە حالىكدا بە پىچەوانەى رىبەرانى سەردەمى خۆى كەسايەتپىيەكى ناسىئونالىست و نەتەويى بوود، بەلام دەبىنەن نەتەنيا لە دەيەكانى رابردوودا لە ئىستاش دا ھېچ ئاورىك لە ژيان و خەباتى ئەحمەد توفىق نادرتەوود. ھوى ئەوى لە مېژووى حېزبدا باسى ئەحمەد توفىق ناكرى دەگەرپتەوود بۆ چى؟

عەبدوئالا ھەسەن زادە : لەسەر كاك عەبدوئالا ئىسحاقى (ئەحمەد توفىق) شتى زۆر گوتراوود. شتى زۆر ناتەبا لەگەل يەكتر گوتراوود. لە پىشدا دەمەوى لەسەر سكرتېرىيەكەى قەسە بكەم. ھەموو كەس پىيان وايە ئەحمەد توفىق سكرتېرى حېزب بوود. ئەوئەندى ئەمەن بزانم ئەحمەد توفىق سكرتېرى حېزب نەبوو.

مادح نهحمەدی : چۆن؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە : دوو کەس لە رێبەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان سکرێتێر نەبوون. پێشەوا قازی محەممەد و نهحمەد توفیق. پێشەوا، پێشەوا بوو. زۆر کەس پێیان وایه، بۆیه به قازی محەممەد دەلێن «پێشەوا» چونکه سەرکۆمار بوو، بەلام قازی محەممەد هەر پێشەوا ی حیزب بوو و به پێشەوایی بوو به سەرکۆماری کوردستان. پێشتر پێشەوا بوو قەتی پێ نهگوترابوو «سکرێتێر». عادهته به رێبەرانی حیزب له جینگایکدا پێی دەلێن «بەرپرس» له جێ دیکه «سکرێتێر» یان «لیدێر» و... دەلێن. پێشەوا قەت پێ نهگوتراوه سکرێتێر. له مەسەلە ی نهحمەد توفیقیشدا هەینەتیک هەبوو که پێیان دهگوت «هەینەتی سکرێتاریا»، کەسی یەکەمی نهو هەینەته نهحمەد توفیق بوو. نهو مۆدی که هەیان بوو، له لای نهحمەد توفیق بوو، که وابێ وەکوو رۆل، رۆی سکرێتیری گیراوه، به لام نهو ناوهی (سکرێتیر) پێ نهگوتراوه و دواتر بۆیان داناه. نهمن هاوچەرخی نهحمەد توفیق بووم. نهحمەد توفیق هەمه کارە ی حیزب بوو، به لام قەتم ناوی وەکوو سکرێتیری حیزب نهبیستوه. بهرپرسی هەینەتی سکرێتاریای حیزب بوو.

مادح نهحمەدی : باشه لانی کەم خو کەسی یەکەمی حیزب بووه؟ بۆ باسی ناکرێ؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە : لهو بارهوه هیچ گومانم نییه، وایه. که له میژووی حیزبدا بهو شێوهیه باسی لێ نهکراوه، هۆی تایبەتی خۆی هەیه. نهمن به کورتی له کتێبی «نیو سه ده تیکۆشان» دا باسم کردوه، نهحمەد توفیق کاتی خۆی له حیزبی دیموکراتی کوردستان دەرکراوه، که سیک که له حیزبی دیموکراتی کوردستان دەرکراوه، له بۆنهکان دا یادی ناکرێتهوه. نموونه ی دیکه شمان له حیزبهکانی دیکه شدا هەیه، به لام نامهوی نامهزه به هێج حیزبیکي دیکه بکەم. نهوهندی حیزبی دیموکراتی کوردستان بایهخی به نهحمەد توفیق داوه، هێج کەس و لایه نیکي دیکه نهوهندی بایهخ بۆ نهو جوړه که سانه دانەناوه. به لام نهگەر یه کیک تهفسیر و لیکدانوه دهکا، میژوو دهنوو سێتهوه، مافی پێ نهملو نهولای خۆیهتی له «نهحمەد توفیق» بکۆلێتهوه. له کهسایهتی و نهو رۆله ی که گیراویه، له ههتهکانی، له خاله باش و خراپهکانی بکۆلێتهوه. هەر وهک بۆ پێشەوا قازی محەممەد، دوکتور قاسملوو، دوکتور سه عید و کهسانی دیکه که شه هید بوون یان کهسانی دیکه که ماون، نهگەر له کهسایهتی یان دهکۆلێنهوه و هه لێانده سهنگینین، ههق وایه باسی هه موو شتیک بکری. به لام نیدی ناکرێ بلێین کاتی که باسی رێبەرانی شه هیدمان دهکەین ئېمه بلێین: قازی محەممەد، نهحمەد توفیق، قاسملوو، شه ره فکه ندی. چونکه نهحمەد توفیق کاتی شه هید بووه (نهمن له قوولایی ویزدانمه وه به شه هیدی ناو ده بێم) نهته نیا سکرێتیر، رێبەر، کەسی یەکەم، ته نانهت نهندامی حیزبی دیموکراتی کوردستان نه بووه. ئیسته نهوه باسیکی دیکه یه، با بێن و لێی بکۆلێنهوه. باسی نهو تۆمه ته بن بته مایانهش ناکەم که له م پێواندیه دا ده خرێته پال دوکتور قاسملوو. زۆر جار زینده روی له وه سفی دوکتور قاسملوو دا ده کری، من له گه ل نهوانه نیم، به لام بهو حالهش هیندی لایه ن له کهسایهتی دوکتور قاسملوو هیشتا نه ناسراوه. دوکتور قاسملوو به خۆی بایه ته نانهت دژی کوشتنی پاساریک بوو، جا چ بگا به وه ی له گه ل کوژانی یه کیک له رێبەرانی حیزب بێ.

مادح نهحمەدی: مامۆستا بایینه سەر قوناعیکی دیکه پاش شورشێ که لانی ئیران له ساڵی ۱۳۵۷ دا حیزبی دیموکراتی کوردستان دیته وه و له لای ره شه هدا تیکۆشانی له میتینگێکدا له مه هاباد و له لایه ن دوکتور قاسملوو وه راده گه یه نێ دیسان به پێی نهو نه ریته ی که کۆمار له مه هاباد دامه زرا، حیزبی دیموکرات له وی تیکۆشانی ئاشکرای خۆی راده گه یه نێ، پرسیار نه وه یه بۆ حیزبی دیموکرات نهو کات

نهاته سنه لهوئ تیکۆشانی ئاشکرای خۆی رابگهیهنئ و بارهگای سهرگی خۆی لهوئ دابنئ و بتوانی له بازندهیهکی بهرینتردا کاریگهری دابنئ و نهگهر توانیبایه نهوکات بارگای سهرگی خۆی هینابایته سنه به نیسهت وتووێژهکان و زۆر بابتهی دیکهوه، هاوکنیشهکان دهگۆردا؟

عهبدوئلا حهسهن زاده: له سالی ١٣٥٨ گۆقاریک که له لایهن کومیتهدی شارستانی مههاباد گۆقاریکی دهردهکرد داویان لیکردم که وتاریکیان بۆ بنووسم نهمن وتاریکم نووسی به ناوی «دوو قسهی حیسابی» دوو قسه حیسابییه که باسی نهوه دهکا که دهئئ خهئکی ههموو شارو ناوچهکان دینه ئیره دهئین نهئ بۆ پیمان راناکهن؟ بۆ کوردستان ههر مههاباده که ئیوه زیاتر سهرنج ددهنه نهوئ؟ وتارهکه درێژه، بهلام کورت کراوهکهی نهوهیه راستییهکهی نهوهیه با له خۆمان پرسیین ئیبه له مههاباد نهوهین که دهبئ ببین؟ ئیبه له مههابادیش وا نین، ههموو گیانمان کهموکۆرییه بابتهکه دهگهڕێتهوه سهر نهوه که نهو بهواری که نهوکات له مههاباد ههسوو، بۆ کاریکی ئاوا نهو بهواریمان له سنه نهبووه له سنهش گرتگتر له کرماشانیش نهمانبوو بۆ سنه؟ بۆ کرماشان نه؟ چونکه گهورهترین شاری کوردستانی ئیران سنه نییه، کرماشانه بهتایبهتی گرتگایهتی تایبهتی هیه، تهناوته نهگهر له رووی جوگرافیشهوه بهراوهردی بکهین «ههر چهند نهمن جوگرافیزان نیم» کرماشان تارادهیهک ناوهندتره، کوردستانی ئیران درێژو باریکه و کرماشان له ههموو روئیکهوه لهبارتره بهلام ئاخو دهبئ بوارت ههبن بۆ نهوکاره ههر نهواری که بزوتنهوهی کوردی تیدا وهجوئه کهوت له سهرتا «له کاتی دهسپیکهوه» کومه ئهی ژیکاف و حیزبی دیموکراتی کوردستان و کۆماری کوردستانی تیدا دامهزرا، ههر نهو بهاره له ویش ههیه بۆ وینه نهمن زورچار نمونه نهوه دینهوه، کهسێک خاوهن گوندیکه، نهو گونده زمینی جۆراوجۆری ههیه، ماوهیهک به ههر هۆیهک نهو گونده بهجئ دئین، (دهوئته دهری دهکا یا ههر هۆیهکی دیکه) دهیهوئ نهو گونده ئاوهدان بکاتهوه، له کوئوه ئاوهدانی دهکاتهوه؟ لهو جیگاوه دهست پیدهکا ئاوهدانی بکاتهوه که ئاسانتره، زمینهکانی بهرینزوترن، بهاره که لهوئ (له مههاباد) پتر لهبارتر بوو بریا نهو وهختی وابایه.

مادح نهحمهدی: کهواته جهنابت پیتوایه ههتهکه له حیزبهوه نهبوو؟

عهبدوئلا حهسهن زاده: نهدهکرا. ههلهوهرچهکه شتیکی دیکهی جیا لهوهی ههتهدهگرت. دهنه نهو کات که ئیبه له سالی ١٣٥٧ دا به نهینی گهراینهوه ولات (نهوه بۆ دامهزرانی دامودهزگا نییه بۆ کاری حیزبییه) شهش (٦) کهس چووینهوه. راسی حیزبمان بۆ تاران دانا، چون تاران گرتگه. دوکتور قاسملو چوو تاران، برادریکمان چوو کرماشان، یهکیکمان چوو ورمئ، یهک له مههاباد بوو و یهکیکیشمان له ناوچهی شنۆ و نهعهده بوو. واته نهو شهش کهسمان نهوا دابهش کرد. له دهرهوه که بریارمان دا وتمان دهبئ یهکیک له کرماشان بئ، یهکیک له سنه بئ. نهوه نهبوو که نهو شوئینانه له بهرچاو نهگیردرین، بهلام چونکه بهارهکه لهبار نهبوو له کرماشان یا له سنه تا نهوکات نهیتوانی شتیکی وا بکا. بۆ وینه نهگهر سهرنجتان دابیتن، چهند مانگ دواي گهراوهی ئیبه، چهند مانگ دواي رووخانی رێژیی شاو چهند مانگ دواي هاتنه سهرکاری کۆماری ئیسلامی، گهوره پیاوی وهک دوکتور قاسملو له سنه بوو، دهیانگوت نابئ قسه بکا، مافی نهوهی نییه قسه بکا. باشه بۆ نهوهی تو دامودهزگای حیزبی لهوئ دابنئ، بیته ناوهندی حیزبی، شوئینیکی ئاوا ناتوانئ به که ئک بئ. پینوست به جیگایهک که له بار بئ. پاشان له مههاباد بهواریکی وا ههبوو که ئیبه به تهواوتهی ناوچهکهمان خاوین کردبووهوه (رهنگه پرسیاریشی لهسهر بئ)، تهناوته پادگانیشی ئی نهما.

مادح نهحمهدی: ماموستا دینییه سهر نهوه. بهلام یهک پرسیار به نیسهت سنهوه. یهکیک لهو هۆکاره سهرهکیانیهی که زۆر کهس باسی

لیددکهن، جیاوازه لهووی که جهنابت دهئیی «بواره که لهووی لهبار نهبوو». لهویش لهوویه که دهئین حیزب حیسابی لهسهر ههئیی موره یان کهس کردبوو له سنه که زور لاواز بوون؟ لهووتان قبوولنه؟

عهدبوئلا حهسه نزاده: لهووه ناگه ریتهوه بو لهو کاتهی که ئیبه گه راینهوه و ناوه ندمان دامه زرانده له مه هاباد. لهووه دهگه ریتهوه بو دواتر. به ئی رنگه له منیش قبوولم بئ ئیبه باشمان عه مه ل نه کرد. لهسهر یهک سه ره رای لهووی شانازی دهگه م به کارو تیکوشانی لهوانه ی که لهووی حیسابمان لهسهر کردبوون که هه ندیکیشیان نه مان شه هید بوون، به لام ئیبه لهووی باش نه جوو لابوون هوه. ههر چه نده بهو حاله ش دواتر ده رکهوت که حیزبی دیموکرات له سنه غه ریب نییه. له هه ئبژاردنیکدا که تیکیان دا، به لام نهگه ر تیک نه چوو یایه، کاندیداکانی ئیبه ده چوونه قوناعی دووهه م. واته له سنه حیزب نه و نده بئ پیگه نه بوو.

مادح نه حمه دی: ماموستا ناماژتانه به گرتنی پادگانی مه هاباد کرد که لهوکات ناوچه ی سه ره کی ژیرده سه لاتی حیزب بوو و حیزب ده سه لاتی ته وای لهو ناوچه یه هه بوو. زور کهس لهسهر لهو باوه رن که حیزب به شیوه یه کی چه کارانه دیته وه و پادگانی مه هابادیش دهگرتی، به گرتنی پادگانی مه هاباد زه ربه یه کی گه وره دده له وتووێژ و دانوستانه کان لهگه ل دهو له تی ناوه ندی و لهووه ده بیته بیانوویه ک بو لهووی دانوستانه کان بهو شیوه ی که پیویسته نه چیته پیشه وه. رای جهنابتان له م پیوه ندیه دا چییه؟

عهدبوئلا حه سه ن زاده: دانوستانه کان هیشتا دهستی پینه کردبوو، پیش گرتنی پادگانی مه هاباد، دوکتور قاسملوو یادداشتیکی بو خومه یینی نووسی که لهویدا دنووستی «حه زه تی ئیمام» له تو تا نیستا سه لماندووته لهگه ل سه ره رویی و دیکتاتوری خه بات ده که ی و نازیانه لهگه ل کیشه کان به ره وروو ده بیته وه. وه ره له بهر حه قیه ت و میژوو له تو که پیتا ده ئین بو ت شکی ن لهو بو ته ش که پیده ئین جیاوازی (تجزیه طلبی) بشکینه و کیشه ی کورد چاره سه ر بکه. شتیکی ناوا بوو، نیستا وشه به وشه له بیرم نییه. دننیابه که قه ت میژوو لهو خزه ته گه وریه له بیر ناباته وه. لهو کات له ووه مان کرد.

پادگانی مه هاباد له لایه که وه شمیریکی دیموکلیس بوو لهسهر لهو خه لکه، ده بوو لهو خه لکه (به تاییه ت که بزووتنه و دیه ک هه بوو) فه زایه کی هه بووایه که تیدا هه ناسه بکیشی و مه ترسی هیش کردنه سه ری لهسهر نه بایه. ده بوو لهووه بکری. به نه خشه یه کی زور وه ستایانه کرا.

مادح نه حمه دی: واته پیتا وایه کاریکی باش بوو؟

عهدبوئلا حه سه ن زاده: دیاره پیم کاریکی باش بوو.

مادح نه حمه دی: له رووی یاساییه وه نایا کاریکی دروست بوو؟

عهدبوئلا حه سه ن زاده: له رووی یاساییه وه سه یره که ی لهوویه هه ر لهو روژی پادگانی مه هاباد گیرا (ده وروویه ری کاتر مییر ۱۲ گیرا)

قاسملوو له میتینگیکدا وتی بهدەر لهوهی ئیمه ریمان بهرانبهر به قیاده موقت چیبه. (ئهو کات به پارتی دیموکراتی کوردستانیان دهکووت «قیاده موقت». رێبهرایهتییهکی کاتیان پێک هینابوو) مادهی ٨ شتیکی لاوهکییه و ٧ مادهکی دیکه باسی کیشهکانی کوردی ئیران دهکا. بهلام ئهو باسی کوردی عێراق دهکا کاریکی بێ جیبه. لهسهر ئهوه لهعهنتی تهواو دونیامان بۆ هات.

کهوابی ئیمه هیچ نهما نهیکهین بۆ ئهوهی تووشی شهر نهبین و میلهتی کورد تووشی مههرگ و مائۆیرانی نهبن.

مادح ئهحمدهی: مامۆستا پاش نهم قوناعه حیزبی دیموکرات دێ له چیاکانی قهندیل جینگیر دهبن، بهلام پاش چهند سال له سالی ١٩٩٢ دا ناچار دهبن له قهندیل بێته خوارهوه و له دهشتی کۆیه زمینی گیر بێ، زور کهس ئهمه به میژوووتیرین ههتهی حیزبی دیموکرات دادهنین. ولامی جهنابتان چیبه؟

عهبدووللا ههسهزاده: خۆزگه ئهوه کهسانه لهوئ بایه، نهک ژن و منداڵهکانیان لهبهر رحمهتی بۆمباران و کاتوئشا و توپخانهدا بایه، ههر بۆخۆیان لهوئ بانایه و وهکوو زور له ئیمه به سێ مانگ یهک کاتژمیر لهسهر یهک خهویسان لێ نهکهوتبایه. دهبوو خهوت زور خوش بێ که یهک سهعات لهسهر یهک بنووی، چونکه سهعاتی بێ گرمهی تیدا نهبوو. کوا ئیمه به پێخۆشبوونی خۆمان هاتینه خورائ. بارودۆخیک که ئیستا ههیه، بێ گومان بۆ ئیمه دئخواز نیه، بهلام ئهوه ناکامی ئهوه نیه که ئیمه هاتووینه کۆیه، به پێچهوانه هاتنه کۆیه ناکامی بارودۆخیک بوو که ئیمه لهوئ تیکهوتبووین. باشه دهکری بۆ ماوهیهکی نازانم چهند سالی، ژن و مال و ههموو ئیمکانانت له بهر رحمهتی توپ و کاتوئشا دابن و بۆمباران بکری.

مادح: باشه مامۆستا زور کهس ئهوه پرسیاره دهکان دهئین بۆ له سهردهمی دوکتور قاسملوو و دوکتور شهرفهکهندی دا ئهوه گوشاره نه بوو؟

عهبدووللا ههسهزاده: با نهئین ئهوه گوشاره نهبوو، چونکه نهگهر نهئین ئهوه گوشاره له سهردهمی ئهواندا نهبووه، دهبن بلیین ئه وان سازشیکیان ههبووه لهگهئ کۆماری ئیسلامی. وانیه له سهردهمی دوکتور قاسملوو دا بووین، له شهوی ٢٥ی گهلاویژدا له «گهوردن» بووین (ئهویش ههر خاکی کوردستانی عێراقه) که بۆ ماوهی ٤ سهعات و ١٠ دهقیقه لهسهر یهک لێیان داین، بۆ میژوو با ئهوهی بلییم، ههر که گهوره دیمان بهجن هیشتا، ئهمن باوهرم وابوو که دهبن بلیینه جیگایهکی وهک کۆیه.

مادح ئهحمدهی: بۆ راست کۆیه؟

عهبدووللا ههسهزاده: نهگهوت کۆیه. جیبهکی وهک کۆیه. واته گوتم بچینه جیگایهک که توپخانه نهمانگاتن. موشهکی دوورهاوئژ دهگاته ههموو جیگایهک، ههلیکۆپتهر دهتوانن، بهلام با له بوردی توپخانه درهچین، لهبهر ئهوهی وتیمان با پشتمان به سنورهوه بێ، چووینه ئهوئ دوو سال کۆیرهوهی و خانوو ساز کردن و یاره له عهزر کردن له ناخردا ناچار بووین به جینی بلیین. گوزهرانمان بۆ نهدهکرا.

مادح: مامۆستا شتیکی دیکە لەم پێوەندییەدا کە زۆر جار باس دەکری و لە هەندێ شوێن بېنیومانە و ناوی جەنابیشت دینن. دەتین

لە ناکامی مامە ئەیه کەدا حیزبی دیموکرات لە قەندیل ھاوێ خوارەو؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە: ئەو قسائە لەمێژە هەزم بوو. بۆ ولام دانەووە نابن.

مادح: ئەم مامۆستا ئەووی کە راست دەشتی کۆیە دیاری دەکری. ئایا حیزبی دیموکرات ئەووی بە دڵخوازی خۆی هەلبژاردوو؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە: ئیمە لە جیی جۆراوجۆر گەراین کە جیگایە کەمان دەست بکەوێ.

مادح: باشتر لە دەشتی کۆیە نەبوو؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە: خوشتر لە دەشتی کۆیە زۆر بوون. بەلام دەشتی کۆیە لە زۆر روووە باشتر بوو. یەکەم جیگایەکی زۆری هەبوو.

ئەگەر سەرئەخت دابن ئیستا ئەو جیگایە دام و دەزگاکانی حیزبی تێدایەو ئیمە لێین، جیگایەکی یەکجار زۆر. لەھیج شوێنیک ئەووەندە جیگا دەست نەدەکوو. جگە ئەو بەشیک زۆریش خانووەرە هەبوون کە سازمان کرد. لە هەموو گرینگتر لەمەیاندا من مەسئولییەتی وە ئە ستۆ دەگرم. ئەمەن بۆخۆم تەجەربەم لە سەر خەلکی کۆیە هەبوو، خەلکی کۆیە خەلکی زۆر شەریفن، زۆر نیشتمان پەرورن، لەگەڵ خە ریبە زۆر بە تەفاهۆم، لێی ژیا بووم ئەمەن بۆخۆم پێشنیارم کرد کە ئەگەر لە دەورووبەری کۆیە و خودی شاری کۆیە جیگایە کەمان دەست بکە وێ باشە، ھاوێن پێیان پێشنیار کردین، کە پێیان پێشنیار کردین، ئەمەن و تەم کۆیە جیگایەکی باشە با بچینە ئەوێ.

مادح ئەحمەدی: مامۆستا لە سالی ۱۳۷۵دا کە حیزب یەک دەگرتیەو، بنگە یەکی دیکە هەیه "قەلا سەیدەیه یا دۆلە رەقە"، بۆ

ئەوکات ئەوێتە تەحویل دایەو؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە: ئەو دوو شوێنە بۆیه بوو چونکە دوو لایەن بووین. پاشان ئەوێش زۆر جار دیکەوتە بە هێرش تۆپخانە. خۆ

دەزانین ئێرەش (کۆیە) کەوتۆتە بەر هێرش، بەلام لە جۆریکی دیکە یان تەیارە یان لەشکەرکەشیی بۆ کراوە یان مووشەکی دوورھاوێژی بۆ ھاوێ، بەلام ئەوێ هەر دیکەوتە بەر هێرش تۆپخانە. دواتریش ھاوێک نەبوو کە ئیمە ئەوێ بنگە یە کەمان هەبێ. ئەو وختی دوو حیزبی دا ئەوان ئەوێ بوون، کاتێ یە کەمان گرتەووە مەزکەزییەتی حیزب ئێرە بوو و ئەوانیشمان هێنایە ئێرە. خەلکە بەشیکیان لە دەورووبەری ریبەری بوون (ئێرە مانەو) و بەشیکیان چوونە ئەو ئۆرگانانە کە لە جیی دیکە بوومان.

ئەگەر لەبیرمان بێ مەسەلە کە زۆر درێژخایەتەرە ئەو. ئەگەر لە قوولاییشدا بووین ناچار بووین کۆی بکەینەو. چونکە

هەلومەرجیک خۆلقا کە ئیدی ئەمەنیەت نەبوو. لەو رێگاوبانە دا بە دەیان کەسمان شەهید و بریندار بوون. دەتین لە پاش شەر هەموو کەس ژەنرا، ئەوانە لە خۆرا تەحلیل دەکەن و تێیدا نین، بە کەیفی خۆیان تەحلیل دەکەن، مافی خۆیانە با تەحلیلی بکەن، بەلام کە لە نیو واقعیتە کەدا دەژی دەبینی شتیکی دیکەیه. بۆ وێنە ئەمەن زۆر جار ئیعتراز بەووی دەکەم کە یەکیک دەتێ "رووناکیبەرەکان و

سیاسییه‌کان، ده‌لیم سیاسییه‌کان تاریک بیرن؟ نه‌وانه چونکه سیاسیین، رووناکییرن. جا هیندیک له رووناکییرانی غه‌یره حیزبی نه‌و ره‌خانه ده‌گرن، به‌لام له نیو حیزبیش دا یه‌ک که‌سیش نه‌ی گوتوه بۆ بچینه نه‌وئ؟ یه‌ک که‌س نه‌ی گوتوه بۆ له قه‌ندیل بینه خورئ؟ چونکه له قه‌ندیل ژبان نه‌ده‌کرا، به‌تایبه‌تی ئیمه له قه‌ندیل ٣٠٠ بنه‌مانه‌مان هه‌بوو. ژن و منداڵ خۆ ناکرئ هه‌موو رۆژنیک له‌به‌ر ره‌حه‌تی توپ و کاتیوشا دابن.

مادح نه‌حه‌دی: مامۆستا جیا له‌مانه، له ماوه‌ی نه‌و سالانه‌دا که حیزبی دیموکرات له ده‌شتی کۆیه جیگیره، به‌هه‌رحال ده‌ره‌تانی خه‌باتی چه‌کداری به‌و شیوه‌ی پیشوو که حیزب ده‌یکرد نه‌ما. هه‌لومه‌ره‌که وابوو که زۆرجار جه‌نابت یان که‌سانیکی دیکه له حیزبدا باسیان کردوه، به‌لام بۆ له‌م سالانه‌ی دوا‌ییدا (به‌تایبه‌ت له سه‌رده‌می ده‌سه‌لاتی خاته‌میدا) حیزبی دیموکرات هه‌وئێ نه‌داوه گرووپ و ریکخراوی نیچه لیگال پیک بینه؟ بۆ وینه له سالی ١٣٧٩/١١ یا ١٣٨٠/١١ کۆمه‌لیک ویستیان حیزبیک دروست بکه‌ن له نیوخۆ و پیوه‌ندیان به‌ کۆمه‌لیک که‌سه‌وه هه‌بوو له ده‌ری، تا هه‌وائی نه‌مه به حیزب که‌یشته، حیزب راگه‌یه‌ندراوی دا و به‌پیی نه‌و پینگه‌یه‌ی که هه‌یه‌تی پیشی به دروست بوونی نه‌و حیزبه‌ گرت و هه‌توه‌شایه‌وه. بۆ حیزبی دیموکرات نه‌ی توانیوه له‌و ده‌ره‌تانه که‌نک وه‌گرئ، گرووپ و ریکخراوی جۆراوجۆر دروست بکا؟

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده: جارێ با باسی نه‌وه نه‌که‌ین که حیزب رۆئی هه‌یه یان نییه؟ ناگای ئییه یان ناگای ئی نییه؟ نه‌وه‌یان با له‌وئ راوه‌ستی، به‌لام خه‌نکی کوردستان و رووناکییرانی کورد به‌ ده‌یان ریکخراوی غه‌یره حیزبی مان دروست کردوه که به‌ جۆرنیک له جۆره‌کان (ره‌نگه ته‌واو نه‌بن، هیچ شتی که له دنیا ته‌واو نییه) جیگای حیزبی سیاسیان پر کردۆته‌وه. خه‌نک کردوو‌یه‌تی. ئیمه چیه‌ن؟ ئیمه‌ش نامرازیکین بۆ نامانه‌کانی نه‌و خه‌نکه وه‌کوو نه‌و گرووپانه‌ی دیکه.

مادح نه‌حه‌دی: مامۆستا له‌م ئیوانه‌دا یه‌ک شت هه‌یه، حیزبی دیموکرات به‌پیی رابردوو، به‌پیی نه‌زموون، به‌پیی نه‌و که‌سایه‌تیانه‌ی که هه‌یه‌تی، ده‌ی توانی ده‌قیقتر عه‌مه‌ل بکا یان نه‌وه‌ی هاندهری کۆمه‌لیک که‌س بن که شتی دروست بکه‌ن.

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده: ده‌ته‌وئ بلیم حیزبی دیموکراتی کوردستان نه‌وانی دروست کردوه؟

مادح نه‌حه‌دی: نا مه‌به‌ستم نه‌وه نییه.

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده: حیزبی دیموکرات دروست‌ه‌ر نییه و دروستیش نا‌کا، به‌لام خه‌نک هه‌یه بۆخۆی دروستی کردوه، هه‌مووشمان ده‌زانین.

مادح نه‌حه‌دی: به‌لام حیزبی دیموکرات ده‌توانی کاربگه‌ری هه‌بن.

عه‌بدوئلا حه‌سه‌ن زاده: له‌و شتانه‌دا نه‌من نامه‌وئ ئادهرس بده‌م و ئیددیعا بکه‌م. نه‌من شتی وا ناکه‌م، به‌لام له‌سه‌ر نه‌و قسه‌یه

ئەمەن پێم خوش بوو ئەو بەیانییەکی که باسی دەکەیت (ئەو نایب راگەیه‌ندراو بێ، ئەو دەبێ بەیانییە بێ. چونکە ئەو دووانە جیاوازییان هەیە) لێرە لەبەر دەستمان بایە و بمان زانیبایە که داخوا ئێمە چیمان گوتووە. چەند کەس لەنیو ئەندامانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا (لە نیوخۆی ولات)، پێشنیاریان کرد که حیزبێکی ناشرکا دروست دەکەین، وەک ئەوەی که لە کوردستانی تورکیا هەبوو. وەک "دە تە پە" (DTP). ئێمە باوەرمان وابوو که فەزای سیاسی ئێران لەگەڵ فەزای سیاسی تورکیا جیاوازی هەیە. ئەتۆ حیزبێکی سیاسی جێدیدی دامەزرینی، هیچ ئیزنی چالاکی پێ نادەن، پاشان ئەندامان و مۆرەکانی خۆت دەخەیتە مەترسییەوه. ئەتۆ ئەو حیزبە دروست دەکەیت، کەسە باشەکانی خۆت که هەتە (چ ئەندامی حیزبە چ دوستی حیزبە) دەبێخەیتە نیو ئەوێ یان نا؟ ئەگەر دەبێخەیتە نیو ئەو حیزبە، ئەو ئەوانت خستۆتە مەترسییەوه. خەتکی خراب دەپه‌وێ بێ، گومان دەکەیت یان نا؟ ئەگەر گومان بکەیت ئەو حیزبەکە ناشرکا کردووە که ئەو حیزبێکی جێدیدیە و دژی کۆماری ئیسلامییە. بەقەولی کوردەواری دەیکەیت "گۆلی کا بەکری" هەموو جۆرە تەیر و تووری دونیای تیدا کۆ دەکەیتەوه، ئەو حیزب نییە. پێمان وابوو فەزای سیاسی ئەوێ ئەو هەتئاگرێ که حیزبی سیاسی جێدیدی تیدا دابمەزرێ، که‌واپە باشترە خەتکەکی ژووری بەو شتانه‌ی که هەیه خۆی سەرقال بکا. بەکیه‌تیی نووسەرانه، بەکیه‌تیی هونەرماندانه، ئەنجومەنی قەلمه‌ه، ئەنجومەنی ئەدەبییە و... ئەوانە بکەن که شتی سیاسی نین.

"NGO" کان دامەزرینی و پەرەیان پێ بەدن باشترە. رای ئێمە ئەو بوو. تەنانەت لە جیگایه‌کی دیکەدا گوتمان ئێمە پێمان وایە فەزای سیاسی ئێستا ئەو هەتئاگرێ، پاشان ئێمە خۆ‌خواوەنی کوردستانی ئێران نیین. ئێمە لەوێ دەسلەتدار نیین. ئەگەر لە کوردستانی ئێران دەسلەتدار بواپەین، حیزبی دیموکراتی کوردستان پێشی بە دروست بوونی حیزبی دیکە نەدەگرت. خەتک نازادە بوخۆی حیزب دامەزرینی یان نا، تەنانەت ئیزنی دامەزراندنی حیزبیش خۆ‌خەتک لە حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیجازە وەرناگرێ، دەبێ ئیزن نامە‌ی دامەزرانی حیزبی سیاسی لە دەولەت وەرگیرێ. لە هیچ شونینگی دنیا ئیزنی دامەزرانی حیزبی سیاسی لە حیزب وەرناگیرێ، لە وەزارەتی نیوخۆ وەرەگیرێ. ئێمە گوتمان هەلومەرجەکه لەبار نییە و حیزبی سیاسی ئاوا لە کوردستانی ئێران ناتوانێ چالاک بێ و بەرەمەدار بێ، بە‌و‌حاله‌ش ئەگەر هەلومەرج هەبێ ئێمە پێمان خوشە هەزار گۆل بپشکوێ. ئەو نازانم لەکوێیە، بە‌لام کاتی خۆی چاپ بوو. کە ئێمە نەمانه‌یشتووە؟ باشە ئێمە بۆ نەمانه‌یشتووە؟ دامان نا که حیزبی دیموکرات بەیاننامە‌یه‌کی دەرکرد که نایب ئەو حیزبە دابمەزرێ، خەتک بۆ بە‌قەسی حیزبی دیموکرات دەکا؟ دەسلەتدارە لەوێ؟

ئەووم ئێستا وەبیر هاتەوه، ئێمە ئاگامان لە هەندێ جموجۆڵ هەبوو، هیندیک جموجۆلی گومانناوی هەبوون، لە جیگایه‌کدا ئاماژەمان بەوه کردووە، لە دەرێ کۆمە‌لێک کەس خەریک بوون حیزبێک بە‌ناو ئەوه (...). و بە غەرەزی دیکە بۆ کوردی ئێران دروست بکەن، ئێمە لە جیگایه‌کدا بە‌رە‌م‌و‌ووی ئەو بووینەوه و خەتکمان لەوه ئاگادار کردەوه.

مادح ئەحمەدی: دەتوانی ناوی ئەو کەسانەمان پێ بڵێی؟

عەبدوڵلا حەسەن زادە: بۆ ناویان بە‌رم. هیچ زەرورەتیکی نییە. رەنگە خەتکێک بوخۆیان بزائن. رەنگە نەتۆش لەو کەسانە بی که بزانی.

مادح نهحمدهدی: ماموستا نهگهر پرسبیاری دیکه نهیه ته گورپی، وهک دوا پرسبیار. نه مسال ٦٥ سال بهسه ر تیکوشانی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا تیپه ری. بهو پییهی که حیزبی دیموکرات وهک دهسه لاتی سیاسی خاوه نی بستیک خاک نییه و له پارچه یه کی دیکه ی کوردستان نیشته جییه. زور که س ده ئین حیزبی دیموکراتی کوردستان خاوه ن ٦٥ سال خهباتی بن ناکامه (نه مه رای من نییه) ولامی جه نابیتان جییه؟

عهبدو لالا حه سه ن زاده: بسته خاک و نهوانه هی من نییه، به لام با حهقی تألیفی نهو دهسته واژه یه م لئ نهستیندری. مه سه له ی بستن خاکمان نییه، رهنگه به دهیان جار (نهوه ل جار و ناخر جار) نه من به کارم هینابن. بوخوم باوه رم به وه هه یه.

نهوه زور هه له یه که بلین حیزبی دیموکرات خاوه ن ٦٥ سال خهباتی بن ناکامه. نهوانه ی که واده ئین رهنگه بو ره خه گرتن یان دژایه تی کردنی حیزبی دیموکراتی کوردستان نهوه بلین. به ی نهوه ی بوخویان بزائن، تهواوی بزووتنه وه ی کورد له سه ره تای میژووه وه تا نیستا به بن ناکام داده ئین. چون خهباتی حیزبی دیموکرات بن ناکامه؟ هه ر نیستا زور که س پیی وایه (که دیاره هه له یه کی گه وره یه) حیزبی دیموکرات له کویه یه. نهگهر حیزبی دیموکرات له کویه بن، نه من یهک روژی تیدا نه ندام نابم. حیزبی دیموکرات له نیو روژه لاتی کوردستانه. به لام خه لک بو نهوه ده بینن؟ نه ی نهو خه لک و لایه تگری که له نیوخوی ولاتدا هه یه تی، نهو وشیاریه سیاسییه که دروست بووه، نهو هینله فیکرییه سیاسییه (که هینلی فکری حیزبی دیموکرات له هی هه مووان زیاتر له خه لک نزدیکتره)، نهوه جیه؟ نهو به ریکه وته؟ نهگهر نهو خهباته نه بایه، نهگهر نهو خهباته چه کدارانه یه نه بایه نیستا که سیک ده ما؟ رهنگه هه زارو یهک تیپینییمان له سه ر خهباتی "PKK" (به ناشرکرا ناوی دینم) هه بن، به لام نهگهر بزووتنه وه ی کورد له کوردستانی تورکیا نیستا زیندوو یه، ناکامی نهو خهباته چه کدارانه (به قهولی تو، یا به قهولی نهوانه. ئینشالله نهوه قسه ی تو نییه) بن ناکامه بووه که "PKK" کردیه تی. PKK کوا چی کردوه؟ کوردستانی رزگار کردوه؟ بستن خاکی هه یه؟ نهگهر نهو خاکی له شاخی قه ندیل هه یه.

ئییمه ش لهو دهشته پان و بهرینه خاکمان به دهسته وه یه. به لام خو خاکی ئیمه نییه. ئیمه نهو ئیدیعایانه ناکه یین که کوردستان هه موو مولکی ئیمه یه. نهو شاننه عاده ته ن له حیزبی دیموکرات دا جیگایان نییه. که واین و نییه. خهبات و نییه یان گه یشتوته نهو په ری خوی یان نهگهر نهگه یشتوته نهو په ری خوی، نهوه خهباتیکی بن ناکام بووه. به باوه ری من نهو وشیاریه سیاسییه ی که هه مانه، نهوه که خه لک له باری سیاسییه وه له باری بوچوون بو کیشه کانه وه، ده توانم بلیم خه لکی روژه لاتی کوردستان له نیو حیزبه سیاسییه کاندایا له حیزبی دیموکرات (له باری فیکرییه وه باسی ته شکیلات ناکه م) له هه مووان نزدیکترن، نهوه ش ناکامی نهو خهباتیه یه که کردیه تی. باوه رم به شتی و نییه. سه بینه ش بزائم وایه، به جیی دئلم. نهگهر بزائم خهباتی ٦٥ ساله ی بن ناکامه، بو خو م ماندوو بکه م؟ لانیکه م ٥ - ٦ سالم ته مه ن ماوه خه ریکی ژبانی خو م ده بم. پیتم خوشه نهوه ش زیاد بکه م که نهگهر کوماری نیسلامی هه رگیز نه ییتوانیوه هه موو بهرنامه کانی له کوردستان پیاده بکا، له بهر نهو بهر نهگارییه چه کدارانه یه بووه که له کوردستان بهر نیوه براوه.

مادح نهحمدهدی: زور سپاس ماموستا.

عهبدو لالا حه سه ن زاده: سپاس بو ئیوه ش.

مادح نهحمەدی: بهلام هەر هیج نهینییهکت نهدرکاند و هیج شتی زیاترت لهوانه نهکوت که پیشتر باست کردوون.

عەبدوڵلا حەسەن زاده: نا. باشه شتی واشمان باس کرد که باس نهکرابوون.

مادح نهحمەدی: دیسان سپاس ماموستا.

عەبدوڵلا حەسەن زاده: هەر سەرکهوتوو بن.

سەرچاوه: مایپەری کوردستان و کورد / ریکهوتی: ٩ی سپتامبری ٢٠١٠

بوون، له دنییهکانی باغی، قهله‌رهشی، بناوی، زووران، ... و ... قسهیان بو دانیشتون کرد و له باره‌ی هه‌لۆیست و سیاسه‌ته‌کانی ئەم حیزبه قسهیان بو کردن. هەر ئەم ناوچه‌یه‌ش بوو که سالی رابردوو پێشمه‌رگه‌کانی دیموکرات، که مینیکی جاش و پاسداره‌کانیان له سهر ری خویان تیک شکاند و ده‌ستیکی باشیشیان لی وه‌شان.

ئەم سال هه‌لسووران و حوزووری پێشمه‌رگه په‌لی بو ناوچه‌کانی دیکه‌ش هاویشت. له ناوچه‌ی بانه پاش سالانیکی زور خه‌تکی پێشمه‌رگه په‌روه‌ر و پێشمه‌رگه پارێز، به دیداری رۆله‌کانی خویان شاد بوونه‌وه. ده‌سپیکي ئەم حوزووره، نفووزی تیمیک له تیکۆشه‌رانی دیموکرات بو نێو شاری بانه و ناماده‌بوونی سه‌مه‌بۆلیک و واتاداریان له سهر گلکۆی کۆمه‌لیک له شه‌هیدان و که‌سایه‌تییه نیشتمانه‌په‌روه‌رەکانی شار له رۆژی ٢٢ ی پووشپه‌دا بوو.

حوزووری دووباره‌ی هیزی پێشمه‌رگه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستان له نیو خه‌تک و له قوولایی رۆژه‌لاتی کوردستان دا، ئەم‌سال هه‌م له رووی پانتایی و روویه‌ری ناوچه‌کانی شوینی هه‌لسووران، هه‌م له رووی زۆری تیم و ده‌سته‌کانی پێشمه‌رگه، له سالانی پێشوو به‌رچاوتر بوو. ئەم ناماده‌یی و حوزووره، درێژری حوزووری سالانی رابردوو. درێژری ئەو هه‌لسووران و چالاکیانه‌ی پێشمه‌رگه‌کانی دیموکراته که له دوا کۆنگره‌ی چاره‌ده‌یه‌می حیزبه‌وه ده‌ستی پیکردوه و له‌و کاتوه هه‌تا نیستا ژماره‌یه‌ک ناوچه‌ی وه‌ک هه‌ورامان، کامیاران، مه‌ریوان و سه‌قزله پارێزگه‌ی سنه و زور ناوچه‌ی کوردستان له نیو پارێزگه‌ی وره‌یی گرتوه‌ته‌وه. زیندووکردنه‌وه‌ی ئەم نه‌ریته شۆرشگێرانه‌یه له لایه‌ن حیزبی دیموکراتی کوردستان، قوربانیی به‌ نرخ‌ی ئەم حیزبه و یستوه. شه‌هیدان شیخ غه‌ریب حه‌سه‌نی، هه‌مزه سارته‌کی، قادر نه‌زی، قادر قادری، بیه‌رووز ره‌زانه‌ژاد، محه‌مه‌د نه‌دیمی وه‌ه‌ژار قاسمی، که خوینیان خاکی رۆژه‌لاتی رینگاند و نه‌مامی هیوا‌ی له دلی خه‌تکی کوردستان دا رواند، به‌ نرخ و تیچووی ته‌خت کردنی ئەم ریگایه ده‌ژمێردرین.

حیزبی دیموکراتی کوردستان، ئەم سال ناوچه سنوورییه‌کانیشی له بیر نه‌کرد و هه‌وای دا هیزی پێشمه‌رگه‌ی خۆی بگه‌رێتیه‌وه چیاکانی سهر سنووری باشوور و رۆژه‌لات. په‌یامی جیگیرکردنه‌وه‌ی هیزی پێشمه‌رگه له چیاکان و تیکۆشانی ده‌سته‌کانی هیزی پێشمه‌رگه له قوولایی ناوچه‌کانی رۆژه‌لات، روونه. حیزبی دیموکراتی کوردستان، نزیک بوون له خاکی نیشتمانه‌که‌ی و بوونی تیکۆشه‌رانی له سهر خاکی رۆژه‌لات و له نیو خه‌تکی خویان، نه‌ک هه‌ر به‌ مافی خۆی، به‌ لکوه به‌ نه‌رکی خۆی ده‌زانن و له‌داهاتووش دا له سهری به‌رده‌وام ده‌بن.

زیندوو کردنه‌وه‌ی ئەم نه‌ریته شۆرشگێرانه‌یه، دوا شه‌هیده‌کان، قه‌رزداري ئەو تیکۆشه‌رانه‌یه که له‌م حه‌ره‌که‌ت و چالاکیانه‌ی پێشمه‌رگه له نیو قوولایی رۆژه‌لات دا به‌شدار بوون. هه‌ر وه‌ها قه‌رزداري هاوکاری و پشتیوانی "پارێزری رۆژه‌لاتی کوردستان" ه، ئەوه‌که‌سانه‌ی که به‌ کرده‌وه پێشمه‌رگه‌کانی نیوخن. با خۆشه‌ویستی خه‌تکه‌که‌شمان بو پێشمه‌رگه و پێشوازی و باوه‌شی گه‌رمیان بو رۆله‌کانیان له بیر نه‌که‌ین که به‌ دنیایه‌وه هاندەری حیزبی دیموکرات و هیزی پێشمه‌رگه‌ی دیموکراته له به‌رده‌وامبوون له زیندوو راگرتنه‌وه‌ی نه‌ریتی ده‌سته‌م‌لانی بوونی خه‌تک و پێشمه‌رگه دا.

له ژماره ٦٦٤ ی رۆژنامه‌ی "کوردستان" دا بلاو بوته‌وه / سه‌رچاوه : مانیپه‌ری کوردستان و کورد / ریکه‌وتی : ٢٣ ی سینیته‌م‌بری ٢٠١٥

په روهرده له خهباتی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا

شهونم هه مزه یی

۱- ههر سیستهم یان حیزبیک که بهرنامه ی بهرئوه بهری ولاتی هه بئ، ده بن ناستی په روهردی کۆمه لگا له بهرچاو بگری پاشان

پلانی بۆ قوناعی پیکهینانی گۆران هه بئ. به تایبەت له کۆمه لگا نه ریتیه کان، که باس له کۆمه لگای نه ریتی و عه قلی خیله کی ده کری یه کهم پرس که ده بن گۆرانی به سه ردا بیت لایه نی په روهرده وفه رهنگی نه و کۆمه لگایه یه. کۆمه لگای نه ریتیش به بن پلان و په روهردی زانستی نه سته مه بتوانی کیشه ی په روهرده و قوناعی تیپه ر بوون به پینی ویستی سه رده میانه تیپه ر بکا، چونکه په روهرده به ههر شیوه یه ک بیت شتیکی زانستی و تایبەت به سه رده می مودیرنه. حیزبی دیموکراتی کوردستان که یه کهمین یه که ی سیاسی مودیرن بووه له کاتی دامه زانندی له هه موو کوردستان، له کۆمه لگایه ک دست به چالاک ی سیاسی خۆی ده کا، که نه و کۆمه لگایه وه ک باقی به شه کانی دیکه ی ئیران نامۆ بووه، ژبانی مودیرن که هه موو ره هه نده کانی کۆمه لگایه کی

مرویی دهگریته وه، ههر بۆیه نه و حیزبه به پیوستی زانیوه سیاسه تی په روهردی تایبەتی هه بئ بۆ ناماده کردنی کۆمه لگای کوردستان بۆ ده سپیکی ژبانیکی نوئ که سیمای کۆمه لگا بگۆری.

دامه زانی حیزبی دیموکرات له سه ر بنه مای بهرئوه بردن، بییری نیشتمانی و ئیداره دانی ناوچه کانی ژیر ده سه لاتی خۆی بوو له باکوری رۆژه لاتی کوردستان، بۆیه له یه کهم رۆژه وه نه و حیزبه بۆ بهرئوه بردنی حکومه ت دامه زرا، به زووترین کات که وته واری دروست کردنی دامه زرا وه نیشتمانیه کانی وه ک سوپا. خوتیندنگه، وه زاره ته کان..... ههر نه وه شه وای کرد له ماوه ی ۱۱ مانگی ته مه نی گه شه و جو له بداته که رته جیاوازه کانی سیاسی، کلتوری و ئابوری. به شیوه یه ک جیلێک که نه و سه رده مه یان دیوه چه ندین ده یه دواتریش له بژارده هه ره بالاکانی نه ته وه ی کورد هه ژمار ده کرین و به جۆرنیک هیژمۆنی کۆمار و گوتاری حیزبی دیموکرات دوا ی ۷۰ سال له دامه زران به سه ر هه موو ره هه نده کانی بیرکردنه وه ی تاکه کانی جشاتی کوردستانی دیاره. به شیوه یه ک نووسینه وه ی میژووی سه ده ی هاوچه رخی کوردستانی گه وره و ئیران به بن ئیو هینانی حیزبی دیموکرات، نووسینیکی ناته واو ده بن.

۲- بهرنامه و سیاسه تی په روهردی حیزبی دیموکرات که دواتر کۆماری کوردستان وه ک فۆرمی پیشکه وتووتری نه و حیزبه، نه و بهرنامه گه له جی به جی ده کا، ده توانی وه ک ده سه کوه تیکی سیاسی و میژوویی رهنگ بداته وه. له یه کهم هه لگا وه کانی پیشه وا قازی محه مه د له بواری په روهرده دیاری کردن و دانانی لیژنه یه کی په روهردی بووه به سه رۆکایه تی براریم خانی نادری، به مه به ستی دانان و ده ستیشان کردنی کتێبه ده رسیه کان، و بۆ نه و مه به سته که ئک له مامۆستا کانی پارچه کانی دیکه ی کوردستان و باشووری رۆژه لاتی کوردستان وه ک مامۆستا قانبع وه رگیرا. له سه رده می کۆمار دانانی چه ند مه درسه له نیویان دا یه کهم مه درسه ی کچانه له ناستی

کوردستان دستپیشخه ریبهک بوو، چهنلین لاو نهو سهردهم به مه بهستی خویندن روانه ی سوؤقییهت کران که دواتر ۱۳ کهس لهوانه کهیشتنه ناستی زور بهرزی خویندن، زمانی کوردی بو یه کهم جار بوو به زمانی کهرمی و مندالانی کورد به زمانی زگماکی خویمان قوتابخانه یان بو کرایه وه.

قوناعی دووه می پهروده له دوی سالی ۵۸ به دامه زانی مه درسه کانی شوؤش له ناوچه نازادکراوه کانی کوردستان دست پینه کات، به دابین کردنی ماموستاو به چاپ که یاندنی کتیبه کانی خویندن له لایه ن حیزبی دیموکرات، که دیان هه زار قوتایی و سهدان ماموستا بو ماوه ی زیاتر له دوو سال پهروده ی کوردییان بینی به شیوه یه ک بوو به سهرده ی فیربوونی گشتگیری زمانی کوردی له رۆژه لاتی کوردستان به تاییهت له ناوچه سنوریه کانی باشوورو رۆژه لاتی کوردستان.

۳- که باس له چۆنیهتی دامه زراو و نامانجی حیزبکی سیاسی دهگری، دهی بهو شیوه یه پیناسه بکری، کومه ئی مرؤقی خاوه ن فکر و نامانجی هاویهش به مه بهستی بهرئوه بردنی ولات. به لام نهوان به ته نیا ناتوانن کومه نگا بهو شیوه یه که مه بهسته بهرئوه بیه ن ههر بویه پیویست به هه بوونی فهرهنگی بهرز و پهروده ی زانستی هه یه که بتوانی خوئی له گه ل چه مکه مودیرنه کان ریک بخا، به مه بهستی درباز بوونی کومه نگا له فهرهنگی نه ریتی. پیشه وا قازی محمه مد که تاییه تمه ندی مرؤقیکی پیشکه وتوو و ههروه ها ریه ریکی ناوازی هه بووه، زور به وردی ههنگای بو نهو کاره گرنگ و پر بایه خه هه لگرتوو، بو نمونه دهگری ناماژه بدهین به دامه زانی ریکخراویکی سینفی بو ژنان له ژنر نیوی" یه کیه تیی یایان" له ۲۴ ی ره شه مه ی سالی ۱۳۲۴ ی هه تاوی، که بو نهو کاتی کومه نگای نییران و ناوچه ههنگایکی کهم وینه بووه. گرنگی و پر بایه خ بوونی دامه زانی نهو ریکخراوگه له ته نیا بو کاتی خوئی نه بووه، به لکوو که سیک وهک د. قاسملوو ده سپینی چالاکسی سیاسی به نه نام بوون له یه کیه تیی لاوانه وه، ده بیته بناغه دانهری که سایه تیی سیاسی که وهک ریه ریکی مودیرن و ناوازه و خاوه ن به ره مه ی فکری سهرده میانه توانی سیمایه کی نوئی به بزاقی رۆژه لاتی کوردستان بدا.

دوی سهرکه وتنی شوؤشی که لان جاریکیتر حیزبی دیموکرات نه م ریکخراوانه داده زینیتته وه، بو دوست کردنی په یوه ندی له نیوان نهوانه ی له نیوخو دین بو نیو ریزه کانی پیشمه رگه و بنه مانه کان که له دوو سیسته می جیاواز پهروده بوون ههر کامیان خاوه ن گوتارو تاییه تمه ندی خویمان. گوتاری حیزبی دیموکرات له بواری دامه زانی ریکخراوه بییدا له ماوه ی ۷۰ سال له کار کردنییدا، بووه هوی دامه زانی ریکخراوه کانی تری وهک خویندکاران مندالان ... هتند.

۴- حیزبی دیموکراتی کوردستان که بهرنامه ی بهرئوه بردنی ولاتی هه بوو تا نیستاشی له گه لدا بیت، بو قوناعی پاش زرگاری، له هه موو کاتیکدا و به پینی هه ل و مه رج، گرنگی به لایه نی پهروده ی نه نامانی خوئی داوه له ناستی پیشمه رگه و بگره تا کادی ریه ری خوئی. پهروده ی حیزبی دیموکرات بو نهو که سانه ی که به فهرمی ده بنه پیشمه رگه ی نهو حیزبه له قوناعی ده سپینی کاری سیاسی و ته شکیلاتی، ههنگای کرده یی به خوئی دهگری. پاش شوؤشی سالی ۱۳۵۷ ی هه تاوی حیزبی دیموکرات، ماموستای بو قوتابخانه ی سهرده تایی پهروده ده کرد که له گونده کان ماموستایه تییان ده کرد و پاش گرته وه ی شاره کان له لایه ن کوماری نیسلامیه وه کوتایی بهو قوناعه ش هات. ههر لهو سهرده مه دا بوو که له لایه ن چهنلین ماموستا له یه کیه تیی لاوان کورسی زانستی گشتی بهرئوه جووه، سهدارت به میژوو، کومه لایهتی و ئابووری، به گرته وه ی سهرده شت، ده رفهت بو دریزه پیدانی نهو قوناعه ش نامینی. له هیندی ناوچه ی دیکه ش نامیلکه

نامادهو چاپ کراوه له ژیر ناوی "زانباری پیشمه‌رگه". نیستاش حیزبی دیموکرات به که‌ک وەرگرتن له که‌سایه‌تی گه‌لی ناکادمییک و پرۆفیشنال له ناستیکی به‌ربلاوتر هه‌ولتی داوه کادری شاره‌زا له زۆر بوارد به تایبه‌ت راگه‌یاندن په‌روه‌ده بکا.

٥- جیگه‌و پیگه‌ی "راگه‌یاندن" له سیاسه‌تی په‌روه‌ده‌یی حیزبی دیموکرات به‌کینکی دیکه له بواردکانی په‌روه‌ده له حیزبی دیموکرات و پاشان کۆماری کوردستان که له لایان جیی سه‌رنج و گرتگی پیدان بووه بواری راگه‌یاندن بووه که له هه‌موو قوناغییک له خهبات دا ده‌توانی وهک کۆله‌یه‌کی نه‌سلی و بنه‌مایی له قه‌له‌م بدری. له سه‌رده‌می کۆماری کوردستان راگه‌یاندن زیاتر خۆی له چوارچیوه‌ی چاپ و بلاو کردنه‌وه‌ی رۆژنامه، گوڤار و نامیکه رۆتی گیراوه. هه‌ر چه‌ند له سه‌رده‌مه‌شدا کۆماری کوردستان خاوه‌ن رادیۆ بووه که له به‌شینک له ناوچه‌ی ژیر ده‌سه‌لاتی کۆمار به‌رنامه‌ی خۆی بلاو کردووته‌وه. پاش شۆرش سالی ١٣٥٧ حیزبی دیموکرات چه‌ندین گوڤارو رۆژنامه بلاو ده‌کاته‌وه، که رۆژنامه‌ی کوردستان تاوهک و نیستاش وهک زمان حالی نه‌و حیزبه‌ ماوه‌ته‌وه، رادیۆ ده‌نگی کوردستان داده‌مه‌زرتنی که لایه‌ن چه‌نده‌ها کادری د‌نسۆز به‌رتۆه‌چوو. که‌ره‌سته‌یه‌کی دیکه که له سه‌رده‌مه‌ بو هه‌موو ده‌وله‌ت و حیزبیک پنیسته‌ "ته‌له‌فزیۆن" یان تی قییه، حیزبی دیموکراتیش به مه‌به‌ستی کارتیکه‌ری باشترو زیاتر له خهباتی رۆژه‌لاتی کوردستان، تی قی تایبه‌ت به سیاسه‌ت و سیسته‌می کۆمه‌نگای رۆژه‌لات داناهو به‌رتۆه‌ی ده‌با، کوردکانال له هه‌ل و مه‌رحه له خهباتی رۆژه‌لاتی کوردستان، توانیویه به شیوه‌یه‌کی زانستی و که‌ک وەرگرتن له پیرسۆنی ده‌روه‌ست و به توانای خۆی، ببینه ده‌لاقه‌یه‌ک بو هه‌موو ماتییک له رۆژه‌لاتی کوردستان واته ده‌نگ و ده‌نگی نه‌ته‌وه‌یی بو هه‌موو فکر و چینه جیاوازه‌کانی ناو کۆمه‌نگا. په‌روه‌ده‌ی نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌یی له خهباتی حیزبی دیموکرات.

سه‌بارته به په‌روه‌ده‌ی حیزبی دیموکرات له بواری بیر نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌یی سه‌بارته به پارێزگاری له بایه‌خه‌ مرۆیه‌کانی نه‌ته‌وه‌ی کورد له رۆژه‌لاتی کوردستان، ده‌کرئ له دوو ره‌ه‌نده‌وه‌ سیاسه‌تی په‌روه‌ده‌ی نه‌و حیزبه هه‌له‌سه‌سته‌ی له سه‌ر بکرئ. ١- که‌رامه‌تی مرۆف ٢- لایه‌نی میژوویی حیزبی دیموکرات وهک حیزبیک مییلی - دیموکراتیک هه‌م گرتگی به ناگه‌ی نه‌ته‌وه‌یی بوون و به ده‌زگایی کردنی نه‌و بایه‌خه له وجودی نه‌ندامی خۆیداو هه‌م په‌رنسیپی شۆرشگیرانه‌ی کردوته فه‌ره‌ه‌نگییک به‌رز بو نه‌ندامی خۆی، به‌لگه‌ش بو نه‌و په‌رنسیپه، "که‌رامه‌تی مرۆفه" که له به‌رنامه‌ی حیزبی دیموکرات به روونی گرتگی پئ دراوه، واته پرسی مرۆیی ته‌وه‌ریکی گرتگی له سیاسه‌تی په‌روه‌ده‌یی نه‌و حیزبه‌یه.

٢- لایه‌نی میژوویی: یه‌کینک له ده‌سه‌وته‌ سیاسی و میژوویییه‌کانی کۆماری کوردستان پیک هینانی "سپای مییلی" بووه به مه‌به‌ستی پارستنی کۆماری کوردستان و شوناسی تاکی کورد که نه‌ویش خه‌مه‌ت به ره‌ه‌ندی یه‌که‌م واته که‌رامه‌تی مرۆفه‌وه ده‌کا. گرتگی به لایه‌نی سه‌ربازی له میژووی نه‌و حیزبه‌ خۆی له‌وه دا ده‌بینینه‌وه که رۆژیک به نیوی نه‌و مرۆفه شۆرشگیرانه ناوزه‌د بکرئ نه‌ویش ٢٦ سه‌رماوه‌ز واته رۆژی "پیشمه‌رگه‌ی کوردستان". پاش شۆرش سالی ١٣٥٧ هه‌تاوی که بزاقی مییلی - دیموکراتیک له رۆژه‌لاتی کوردستان به‌روه‌ قوناغییک د‌ژوار ده‌روا، رتبه‌رایه‌تی نه‌و حیزبه به مه‌به‌ستی باره‌ینانی هیزی مرۆیی خۆی "فیرگه‌ی سیاسی- نیزامی داده‌مه‌زرتنی و هیزی سه‌ربازی خۆی له چوارچیوه‌ی هیزیکی ریک و پیک هه‌م له بواری سیاسی و هه‌میش له بواری سه‌ربازی پیک دینتی و کارایی باش و شوین دانهریان هه‌بووه له خهباتی ره‌وای حیزبی دیموکراتی کوردستان.

سه‌رچاوه: مانیپه‌ری کوردستان و کورد / ریکه‌وتی: ١٥ی سینیتامه‌بری ٢٠١٥

پیرۆز بی ئەندامەتی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئەنتیرناسیۆنال سوسیالیستدا

مستەفا مەرووفی

لە بەرەبەری یادی ۲۶ سائەتی تیرۆری رۆبەری هەلکەوتووی کورد د. قاسملوو و ھاوڕێیانی لە دوایین کۆبوونەوهی گشتیی شوورای

ناسیۆنال سوسیالیستدا کە لە رۆژانی ۷ و ۸ی ژوونیەدا لە نیۆیۆرک پێک هات، بە خۆشیەوه حیزبی دیموکراتی کوردستان بە ئەندامی ئەم ریکخراوه جیهانیە هەتەرێدر. ئەندامەتی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەم ریکخراوهدا کە دای ریکخراوی نەتەوه یەگرتووکان گەورەترین ریکخراوی جیهانییە، نیشانە ی زیندووویەتی و تواناو ئیعتیباری حیزبی دیموکراتی کوردستانە.

لە میژووی ۷۰سائەتی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا میژووی ۳ دەیهی دوايي ئەم حیزبە بە جۆریک گری دراوه بە میژووی ئەنتیرناسیۆنال سوسیالیستەوه. دوو رۆبەر و

سکرتیری گشتیی حیزبی دیموکرات دای بەشداری لە کۆنگرەکانی ئەم ریکخراوه جیهانییە تیرۆر کران، حیزبی دیموکرات جاریک بۆتە ئەندامی چاوه‌دێر و لەم کۆبوونەوه‌یه‌شدا بۆتە ئەندام؛ لە کۆنگرە ۱۷یەمی ئەنتیر ناسیۆنال سوسیالیست لە سانی ۱۹۸۶دا لە لیما پیتەختی ولاتی پیرۆ د. قاسملووی نەمر وەک میوان بەشدار بوو. هەموو هەولێ قاسملووی نەمر ئەوه بوو حیزبی دیموکراتی کوردستان لەم ریکخراوه جیهانییەدا ببیتە ئەندام و دەنگی بزوتنەوهی کورد بەو تریبۆنە جیهانییە رابگا. لە کۆنگرە ۱۸شدا سانی ۱۹۸۹ لە ستۆکھۆلم د. قاسملوو بەشدار بۆوه، بە داخهوه زۆری نەبرد دای ئەم کۆنگرەیه لە فیهن پیتەختی نوتیش بەدەستی تیرۆریستانی کۆماری ئیسلامی وێرای عەبدوڵلا قادی نازەر ئەندامی کۆمیتە ناوه‌ندی و د. فازل رەسوول کوردی باشووری کوردستان و دۆستی حیزبی دیموکرات شەهید بوون. سێ سال دواتر لە کۆنگرە ۱۹ ئەنتیر ناسیۆنال سوسیالیست لە سانی ۱۹۹۲ دا لە بییرلین پیتەختی ئەلمان د. سادقی شەرەفکەندی سکرتیری گشتیی حیزبی دیموکرات وەک میوان بەشدار بوو، بە داخهوه ئەویش، یەک رۆژ دای تەواوی کۆنگرەکە لە بییرلین وێرای فەتاحی عەبدولی ئەندامی کۆمیتە ناوه‌ندی، ھومایوونی ئەدەلان نۆنەری حیزب لە ئەلمان و نووری دیکوردی دۆستی حیزبی دیموکرات بەدەستی تیرۆریستانی کۆماری ئیسلامی شەهید کران. لە کۆنگرە بیستەمی ئەم ریکخراوه‌یه‌دا لە نیۆیۆرک سکرتیری گشتیی ئەوکاتی حیزبی دیموکراتی کوردستان مامۆستا عەبدوڵلا جەسەن زادە بەشدار بوو و بە هەول و تیکۆشانیکی زۆر حیزبی دیموکراتی کوردستان لەو کۆنگرەیه‌دا وەک ئەندامی چاوه‌دێر لەم ریکخراوه‌یه‌دا وەرگیرا. لە کۆبوونەوهی ئەم دواييە شوورای گشتیشدا بە هەول بە بەشداری هەینەتی نۆنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکیەتی کاک مستەفا شەلماشی نۆنەری حیزب لەدەرەوهی ولات و بە

پشتبەستن بە هەوڵە ئەمپێرێنەکانی ئەم حیزبە بە خۆشییەوه حیزبی دیموکراتی کوردستان وەک ئەندام ئەم ریکخراوەیەدا وەرگیرا.

گرنگیی ئەندامەتی ئەم ریکخراوەدا ئەوەیە کە ئەم ریکخراوە دواى ریکخراوی نەتەوه یەكگرتوووەکان گەورەترین و بەرینترین ریکخراوی جیهانییە. بە دەیان حیزب و ریکخراوی چەپ و دیموکرات لە سەرانی سەرانسەری جیهان تێیدا بەشدارن. هیندیک لەو حیزب و ریکخراوانە لە ولاتی خۆیان یان دەسهلاتدارن یان لە دەسهلاتدا بەشدارن یان ئۆپۆزیسیۆن و لە مەیدانی سیاسی دا گاریگەر و شۆتەندەرن. ئەم ریکخراوە وەک هەر ریکخراویکی دیکەى نێونەتەوهیى ئەگەر بریارەکانی قابیلی ئیجرا نین، بەلام لە روى دیپلۆماسییەوه تریبونیکی گرنگی نێونەتەوهییه و بۆ گەلی کورد زۆر گرنگە کە حوزووری هەبێ و لەوێوه دەنگی بە خەلکی جیهان رابگا.

بوونە ئەندامی حیزبی دیموکرات لەو ریکخراوە جیهانییەدا نیشان دەدا کە حیزبی دیموکرات لە لایەک هەروا لەسەر باوەرەکانی سۆسیالیزم وەک سیستمیکی دادپەروەرانی کۆمەلایەتی و نینسانی سووره و لەلایەکی دیکەش نیشان دەدا کە خاوەنی چینگە و بیگەى نێونەتەوهییه کە ئەمەش نفوز و ئیعتیباری ئەم حیزبە دەسەلمێنێ. بوونە ئەندامی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئەتتیر ناسیۆنالیست سۆسیالیستادا، دواى ٣٦ ساڵ سەركوت و تیرۆر و سانسۆری کۆماری ئیسلامی لەسەر ئەم حیزبە، حوزووری کادر و پێشمەرگەکانی ئەم حیزبە لە نیو کۆمەلانی خەلکی کوردستان بە گۆڕەى توانا لە ئاستەمترین و دژوارترین و تەنانت نامۆمکینترین هەلومەرجەکان لەم سالانی دوایدا، و خۆراگری ئەم حیزبە لەو هەلومەرجە دژواری ئەمڕۆدا، نیشانی زیندووییەتی و پوتانسییەلیکی گەورەیه کە لەم حیزبە دا هەیه. ئەگەر دەرفەتی ئازادبوونی ئەم پوتانسیه لە بەرخسێ بیگومان لە مەیدانی سیاسی رۆژەلاتی کوردستاندا ئەکتەری سەرەکییە و لە نیو هیزه سیاسییهکانی کوردستانیشدا لە ریزی ئەکتەرە سەرەکیهکاندا یه. بیگومان ئەگەر ئەم حیزبە رەگی لە ناخی کۆمەلانی خەلکی رۆژەلاتی کوردستان دانەکوتابن و لە هەناوی کۆمەلانی رۆژەلاتی کوردستانهوه هەلنەقولا بن و وەک حیزبیکی سەرەخۆو خاوەن ئیراده بوونی خۆی نەسەلماندا، لەو هەلومەرجە دژاووردا کە ئەمڕۆ تێیدا یه، نەى دەتوانی بەو دەسکەوت سەرکەوتنانه بگا.

سەرچاوه : مائپهری کوردستان و کورد / ریکهوتی : ١١ جووای ٢٠١٥

حیزبی دیموکرات و نەزکە فەرمانۆشکراوەکانی!

خالد محەممەدزادە

پلینۆمی دوازدەهەمی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان رەنگە یەکیەک ئەو پلینۆمانە ی ئەو حیزبە یی کە بەهۆی ناماژە ی

بەیاننامە ی کۆتایی پلینۆم بە پرسی چالاکیی چەکلارنە و بریاری بەستنی کۆنگرە ی شازدەهەمی ئەو حیزبە و هەروەها خۆبۆاردن ئە ناماژە بە پرسی یەکگرتنەهۆی دیموکراتەکان زۆرتەین رەنگدانەهۆ و کاردانەهۆی ئە بیرورای گشتیی دەرەهۆی ئەو حیزبەدا بەدووی خۆیدا هیناوە.

حیزبی دیموکراتی کوردستان یەک ئەو هیزە سیاسیانە یە کە ئە چەند سالی رابردوودا هەنگری روانینیکی جیاوازتر ئە زۆر پەرس ئە کوردستان بوو، هەر ئە بەشدارینەکردنی چەکلارنە ی ئە شەری داعش(بە هۆی بی

مەیلی بەرپرسیانی باشوور) و گواستەهۆی هیزەکانی بۆ رۆژەلات ئە قسابی پاریزەرانی رۆژەلات، گرتنەبەری دانوستان ئە گەل ئێران و هینانەگۆریی پرسی رۆژەلاتمیجۆهۆری و روانینی جیاوازی بۆ لیکتیگەیشتنە ئەتۆمیەکە و بەرەپیشبردنی پرسی یەکگرتنەهۆ ئە گەل حدکاو گرتنە بەری روانینی جیاواز بەرامبەر بە دۆخی نیوخۆی رۆژەلاتی کوردستان.

ئەم حیزبە کە داوای دامەزرانی کۆماری کوردستان ئە رۆژەلات دەکاتو ئەو سالانەش زۆرتەین شوکی ئەم هەریبە داو بە جۆریک کە کاردانەهۆی زۆریشی ئە رۆژەلاتی مەجازی بە داوای خۆی هیناوە، بەلام نای ئە بیری بچیت کە ئەهۆی ئەم هیزە دەتوانی ئە هاوکیشە سیاسییەکان بەتلیتەهۆ، جیاوازیبۆنیەتی ئە سەر بنەمای وەگەرختنی کۆی تواناکانی ئە گەل کۆی هیزە سیاسییەکانیتری رۆژەلاتو ئەک بوون بە بەشیک ئەوان.

کیشە ی حیزبەکانی رۆژەلات ئە ئیستا ئەهۆیە کە زۆر لیک دەچۆو جیاوازییە شکیبەکانیان نەیتوانیوە جیاوازی روانینی فیکری و سیاسی بخۆلتین و رەنگە زۆرتەین جیاوازیان دا بەشبوونیان بیت بە سەر دوو روانینی حیزبی بە سەر کوردستان داو ئەمەش وایکردووە خۆیندەهۆی رۆژەلاتی بۆ دۆخەکە بوونی نەیت.

نەزکی یەکەمی حدک بە پلە ی یەکەم کارکردنە ئە سەر رۆژەلات. حدک دەبی کۆنگرە ی داها تووی بکات کۆنگرە ی چالاکترکردنەهۆی ئە کۆی بواریکانو ئە هەموو پتانسیبەلی سوود وەرگیریی بۆ بەرۆژکردنەهۆی رۆژەلاتو گەرانەهۆی گوتاری کوردستانی بوون ئە سەر بنەمای رۆژەلات.

ئەمەش بە پەلى يەكەم پېۋىستى بە فۆرمانكردنەۋەى ئەم ھىزەيە لە نىوخۇيداۋ بە جۆرىك كە دەبى پىداچونەۋە لە ھەموو رىگىرى و كۆسپە نىوخۇبىيەكانى چالاكتىر كوردنەۋەى ئەم ھىزە بكات.

رۆژھەلات مېخوردى كە ئەم ھىزە ھەنگرىيەتى دەبى لە لىدانى مېدىيالى بگوازىتتەۋە بۆ كۆى جومكەكانى ژيانى سىياسى رۆژھەلاتى ئەمەش پېۋىستى بە دانوستان و ھاۋبەشى لە گەل كۆى ئەم ھىزانە ھەيە كە خەباتى كوردستانى لە سەر بنەماى رۆژھەلات گىنگى يەكەمى ھەيە بۆيان. پېۋىستە كار بۆ كۆكردنەۋەى جىاۋازىيەكانى رۆژھەلات بكات لە دەۋرى مېزىك تا ناستى بەستى كۆنگرى رۆژھەلاتى كوردستان. ئەم راستىيە ۋەبىر ھەموۋيان بىتتەۋە كە خودى ھىزە سىياسىيەكان ناتوانن بەشېك بن لە پىرۆسەى ئېھمالكردنى رۆژھەلات.

دەبى گوتارى يەكگرتنەۋە، يا رىككەۋتن كە ئەم ھىزە ھەنگرىيەتى زۆر بەرفراوتر بگىرتتەۋە بۆ نىو كۆى ھىزو گروۋپە سىياسى و مەدەنىيەكان و لەۋنشەۋە ئەم يەكگرتنەۋە شۆر بىتتەۋە بۆ ۋەگەرختى ئەم پتانسىيەلى نىستەۋە بە لارنىدا براۋەى لە رۆژھەلات ھەيە. رۆنىيى يەكگرتنەۋە دەبى پەل بەاۋى بۆ نىو جىاۋازىيەكانى كۆمەنگاى رۆژھەلاتى قەتەس نەمىننىتتەۋە لە خولپايەكى مەحفەلى تاراۋگەنشىنى.

حەك لە كۆنگرى داھاتوۋا دەبى خاۋەندارىيەتى لە كۆى سەمبول و رەمزى دەسكەۋتەكانى رۆژھەلاتى بكاتو بۆ خۆى بىبى بە ھەنگرى بەشېك ئەم سەمبول و رەمزى ۋەك بە پەسند گەبىشتى ئالاي كوردستان و گشتاندى كۆى ئەم بۆنە نەتەۋەيىيەنى ھەن بۆ نىو كۆمەنگاى رۆژھەلاتى بىكات بە بىرارى رەسمى و سىياسى.

سائىك كە دادى سائىكى پر لە چالاكى و روۋداۋى سىياسى لە ئىران و كوردستان دەبىت، ئەۋەى ئەم ھىزە پېۋىستە كارى لە سەر بكات دانوستان و ھەۋلەدان بۆ پىكەۋەيى بوۋنە لە گەل كۆمەنگاى مەدەنى رۆژھەلاتى كۆى گىرتن لە خواستى نىو ئەم كۆمەنگاى بە جۆرىك كە كۆى ئەمانە بتوانى خىرايەكى زىاتر بە پىرۆسەى سىياسى كوردى لە ئىران بە پىرسى كورد بەدات.

حەك لە سائىك كە دادى و لە كۆنگرى داھاتوۋى لە ژىر تاقىكردنەۋەيەكى گەۋرە دادەبىن دەبى ۋلامى ئەم پىرسىارە بەداتەۋە كە نايى ۋەك ھىزە گۇرانخۋازكەى جاران دەمىننىتتەۋە بەرنامەى روۋن و پىراكتىكى ھەيە بۆ دابەزاندى ئەم جىاۋازىيەنى؟ يا دەبىن بە بەشېك لە پىرۆسەى خاۋ و خلىج و پر لە چاۋەروانى بى بەرنامەيى حىزبى سىياسى لە رۆژھەلات كە لە ئىستا ھەيە؟!

پىمۋايە حەك دەبى رىگى يەكەم بگىرتتە بەر.

لە ژمارە ۶۵۴ ى رۆژنامەى “كوردستان” دا بلاۋ بۆتەۋە

سەرچاۋە : مالىپەرى كوردستان و كورد / رىكەۋتى : ۲۰ ئاپرىلى ۲۰۱۵

وتووێژی تایبەتی «کوردکانال» لەگەڵ سکرتێری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان

لەسەر پرسی دیموکراتەکان و داهاووی حیزبی دیموکرات.

پرسیار: لە پەیامە نەورۆزییەکی دا، جەنابت زۆر گرینگی بە بەهشە لە پەیامەکەت دا که تایبەت بوو بە داهاووی حیزبی

دیموکرات و ناماژت بهوه کرد که له سالی ١٣٩٤دا حیزبی دیموکرات جیژنی ٧٠ سالی دامەزرانی خۆی دهگێڕی و، روو به ئەندامانی حیزبی دیموکرات و خەڵکی کوردستان کۆمەڵە چاوهڕوانییەکت باس کرد. گرنگی ئەم پەیامە جەنابت و هۆکاری ئەوەی جەنابت لە دەسپێکی سالی نوێدا ئەم باسەت ورووژاند، چیه؟

وەلام: گرینگییەکی لەوهدايه حیزبی دیموکراتی

کوردستان یەکەم حیزب بووه که به شیوهی مۆدێرن لەنیو جولانەوهی کورددا دامەزراوه. یەکەم حیزب بوو که ئیفتیخاری ئەوەی پێبڕا یەکەم کۆماری کوردستان دا به زینتی. یەکەم حیزب بوو که له ودا سه‌رۆک کۆماری کوردستان، یەکەم سه‌رۆک کۆمار سه‌رۆکی حیزبی دیموکراتیش بوو. ئەوهندهی ئاو له خهبات و تیکۆشانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دهديهوه، له هینما نه‌ته‌وه‌یه‌کانی خه‌لکی کوردستان، له کۆماره‌وه بگره هه‌تا ئالا، هه‌تا ناوی پێشمه‌رگه، هه‌تا درۆستکردنی نه‌ده‌بیاتی شۆرشگێڕی، به‌شینی زۆری حیزبی دیموکرات کاری بۆ کردووه و پێیه‌وه ماندوو بووه و هیناوییه‌ته مه‌یدانی خه‌باتی سیاسی و تیکۆشان، و ئەو حیزبه ئیفتخاری خه‌لکی زۆر بووه که تینیدا له خه‌بات و تیکۆشان، به‌شدار بوون. به‌شیک زیندانییان له‌سه‌ر چێشتووه، بنه‌ماله‌یه‌کی زۆر شه‌هیدیان بۆ داوه و خه‌لکی زۆر ئی فیر بوون، هه‌ر بۆیه ئیعتباری جهمه‌وری به‌هیزی هه‌یه له‌نیو کۆمه‌لانی خه‌لک له رۆژه‌لاتی کوردستان. به‌خۆشییه‌وه واشی سیاسه‌ت کردووه به به‌راوه‌رد له‌گه‌ڵ زۆر لایه‌نی دیکه، راستییەکی گله‌یی که‌مه‌مان له‌سه‌ره. به‌لام ئەو حیزبه به هه‌موو ئیفتخاراتی خۆی، له مه‌یدانی خه‌بات و تیکۆشان و قوربانییه‌کانی ئه‌گه‌ر تۆ ئاو ده‌ده‌یه‌وه به‌تایبه‌ت به میژووی په‌نجا سالی ئه‌خیردا، له‌نیو خۆماندا حیزبیکی پرموشکیله بووین، حیزبیکی پر کیشه بووین، حیزبیکی بووین ئینشیعاب و لیکه‌دا بڕان و له‌گه‌ڵ یه‌ک نه‌جاوانه‌وه و له‌تبوون و کیشه‌یه‌کی زۆری نیوخۆیمان بووه و، جاروبار به‌داخه‌وه چه‌نده‌چۆنی ئەو کیشانه، له زمانی که‌سایه‌تییه‌کانی حیزبی دیموکراتیش وای باس کراوه رهنه‌گه زۆر که‌س که ته‌مه‌نیکی زۆری له حیزبی دیموکراتیش تێپه‌ر کردووه، ئەو جیگایه‌ی پێوسته له حیزبایه‌تی پێی بدن، پێی نه‌دراوه. به‌لام ئەوەی به‌لای منه‌وه گرینکه که له پەیامه نەورۆزییەکی‌دا ناماژم پێدا، ئەوه‌یه؛ بۆ ئیبه وه‌ک حیزبی دیموکرات، هه‌ر دوو لای دیموکرات

و نه‌ندامانی دیموکرات له ههر دوو به‌شهووه، که به‌رهو یادی هه‌قتا ساله‌ی خۆمان ده‌چین، نه‌گهر خه‌لکیش پرسیارمان لێ‌نه‌کا نه‌دی له‌و هه‌قتا ساله‌دا چتان کردوو، چۆنتان سیاسه‌ت کردوو، چۆن کیشه‌کانتان چاره‌سه‌ر کردوو، چۆن له‌ سه‌رده‌می نیستادا که رۆژه‌ه‌لاتی نیوه‌راست نازانین چی لێ‌دیته‌وه، سیناریۆی ناروون زۆر رووده‌دا، ههر رۆژی شتیکی دیته‌ پیشی، نه‌ی چۆن ولامی نه‌وانه‌ ده‌ده‌نه‌وه‌ له‌ داها‌توو‌دا، هه‌ق وایه‌ نیمه‌ نه‌ندامانی حیزبی دیموکرات به‌ ههر دوو به‌ش بلتین نه‌ری نیمه‌ نه‌و حیزبه‌ چۆن ته‌یار ده‌که‌ین، چۆنی ناماده‌ ده‌که‌ین که ولامه‌ری رو‌داوه‌کان له‌ ناوچه‌که‌ و نینتزاراتی کومه‌لانی خه‌لک له‌نیو خۆی ولات بێ. به‌و ده‌لیله‌ له‌روانگه‌ی منه‌وه‌ زۆر گرینگه‌، زۆر موهیمه‌ له‌ یادی هه‌قتا ساله‌ی حیزبی دیموکراتدا نیمه‌ چۆن له‌ خه‌بات و تیکۆشان شه‌هامة‌تمان بووه‌، نیمه‌ ته‌نانه‌ت رێبه‌رانی خۆمان له‌و مه‌یدانه‌دا له‌ده‌ست داوه‌، له‌ پێداچوونه‌وه‌ به‌ خۆمان، له‌ ناماژه‌دان به‌ هه‌ته‌ و نیشتیباکانمان، له‌ ده‌ستنیشانکردنی که‌موکریبه‌کانمان، له‌ ناماژه‌دان به‌و شوینانه‌ی که‌ نیمه‌ به‌ کارو کرده‌وی خۆمان هۆیه‌ک بووینه‌ بۆ نه‌ودی که‌ حیزبی دیموکرات وه‌حده‌تی تیدا نه‌بێ یان نه‌مانتوانیوه‌ به‌یه‌که‌وه‌ کار بکه‌ین، به‌ ناماژه‌ به‌وانه‌ ورده‌ورده‌ داوی هه‌قتا سال، حیزبی دیموکرات به‌ره‌و نه‌وه‌ ناماده‌ بکه‌ین که‌ ولامه‌ری نه‌و نینتزاراته‌ بێ و له‌و په‌یوه‌ندیبه‌دا نه‌وه‌ی به‌لای من و به‌لای رێبه‌ری نیمه‌وه‌ گرنگ بوو، دۆزینه‌وه‌ی رینگه‌چاره‌یه‌ک بوو بۆ چاره‌سه‌ری کیشه‌ی دیموکراته‌کان.

پرسیار: له‌ حالیکه‌دا جه‌نابت نه‌و چاره‌روانییانه‌ له‌لای نه‌ندامانی ههر دوو لای دیموکرات ساز ده‌که‌ی و باس له‌ چاره‌روانیی خه‌لک ده‌که‌ی، نیستا نزیک به‌ هه‌شت ساله‌ حیزبی دیموکرات لیکدا‌برانی تیدا رووی داوه‌ و نیستا دوو دیموکرات هه‌یه‌ و نیوه‌ زیاتر له‌ سێ ساله‌ له‌ دیالۆگ و وتووێژ دان بۆ چاره‌سه‌ری نه‌م گرفته‌. تا نیستا چتان کردوو و به‌ چ ناکامیک گه‌یشتون؟

وه‌لام: ولامی یه‌که‌می پرسیاره‌که‌ی جه‌نابت نه‌وه‌یه‌ که‌ تا نه‌و له‌حه‌زیبه‌ی ئیره‌ له‌گه‌ڵ یه‌ک دانیشووین، ده‌گرێ بلیم به‌داخه‌وه‌ نیستا به‌ بونه‌ست گه‌یشتووین. له‌ روانگه‌ی منه‌وه‌ لایه‌نی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، نه‌و به‌شهی که‌ کاک مسته‌فا هیجری سکرته‌ریبه‌تی، نه‌وان به‌ بونه‌ستیان گه‌یاندوووه‌. جا نه‌من تیده‌کوشم بچمه‌ نیو ته‌فاسیل و جوژنیاتی نه‌وه‌ی بۆ ئاوا‌ی لیه‌ات. نیمه‌ چمان کردوو، نه‌وان چۆنیان ولام داوه‌ته‌وه‌، نیمه‌ چۆنمان هه‌وڵ داوه‌، چ جوابیکمان له‌وان وه‌رگرتوته‌وه‌، نیمه‌ چ گه‌لانه‌یه‌که‌مان هه‌یناوه‌، نه‌وان چیان کردوووه‌ و بۆچی ئاوا‌ی لیه‌ات.

پیشه‌کی له‌تیبوون و نیشیعباب، لیک جیا‌بوونه‌وه‌، هه‌رچیبه‌کی بێ، له‌ مه‌رحه‌له‌یه‌که‌دا که‌ پیکه‌وه‌ کار ناکرێ، وای لێ‌دی، لیک جودا ده‌بنه‌وه‌. قه‌تعه‌ن وه‌سه‌ریه‌ک که‌وتنه‌وه‌ زه‌حه‌تتسه‌. لیکدا‌بران ناساتتسه‌، نه‌و لایه‌نه‌ی هه‌وڵ ده‌دا بۆ دۆزینه‌وه‌ی رینگه‌چاره‌، ده‌بێ نه‌و نیستعه‌داد و ناماده‌گیبه‌ له‌خۆیدا پیک بێنی که‌ گوزه‌شتی زۆر بێ. که‌ کاتیک بێر له‌ رینگه‌چاره‌ ده‌کاته‌وه‌، زۆر خۆی چه‌قه‌ستوو نه‌بێنی له‌ کیشه‌ میژووویه‌کاندا. زۆرت‌ر نه‌و یه‌گه‌رتنه‌وه‌یه‌ وا چاو لێ‌ بکا، زه‌روره‌تیکه‌ بۆ داها‌توو و جیلدیش بۆی بچێ. نیمه‌ له‌ حیزبی دیموکراتی کوردستاندا له‌ چه‌ند سالی رابردوو‌دا له‌ژێر رووناکایی نه‌و خویندنه‌وه‌دا کارمان کردوووه‌ که‌ رینگه‌چاره‌یه‌ک ببینینه‌وه‌. پاش نه‌وه‌ی که‌ ره‌واییته‌ی هه‌ردوو‌لا عادی بووه‌، ئیدی ورده‌ورده‌ زه‌مینه‌ی نه‌وه‌ دروست ده‌بوو که‌ نیمه‌ بتوانین له‌گه‌ڵ یه‌ک دا‌بنیشین و موزاکره‌ بکه‌ین. له‌ ته‌واوی نه‌و ماوه‌یه‌دا من ئیره‌ ناماژه‌یان پێده‌که‌م، زۆریه‌ی زۆری نیشتیکاره‌کان له‌لایه‌نی نیمه‌وه‌ بووه‌. سێ جار من بۆ خۆم هه‌وڵم داوه‌، له‌ ده‌رگای نه‌م و نه‌وم داوه‌، بۆ نه‌وه‌ی قه‌ناعه‌ت به‌ کاک مسته‌فای هیجری بێنم به‌یه‌که‌وه‌ دا‌بنیشین بۆ دۆزینه‌وه‌ی رینگه‌چاره‌یه‌ک. جاری یه‌که‌م داوام له‌ دۆستییک کرد هه‌ردوو‌لامان میوانی بووین. له‌وتیدا باسیکی زۆرمان کرد، نه‌و کیشه‌نه‌ له‌ رابردوو‌دا هه‌رچیبه‌کی بووه‌، سیاسه‌ت

کیشهی تیدا ههیه، لیکدابران ههیه، بهلام نیستا با ناماده بین هه لیلیک ببینینه وه. پاش ماوهیهکی دیکه کونسولی فهره نسا سهردانی نیهمی کرد، میوانی نیهمه بوو، به حوکمی نهوهی دۆستی دیموکراته، له قه دیمه وه په یه ونه دییان له گه ل نیهمه هه بووه. نه وهش به شیکمی به ره هه می کار و تیکوشانی دیپلۆماسیی دوکتۆر قاسملوی نهمه له پاریس، نه وه داوای کرد که چۆنه نه من دعه و تستان بکه م به یه که وه دابنیشن. گوتم جا دۆستیکمی وهک نیوه داوا له دیموکرات بکا، قهت نا ئیین نا. له گه ل کاک مسته فا هیجریش پیوه ندی گیرا، له کونسولی فهره نسا دابنیشن. له ویدا که نه وه به عسانه مان کرده وه، ههر دوو لامان هاتینه سهر نه وه قه ناعه ته که به لئ به داوای نه وه دا دهرۆین کاری له سهر ده که یین وتووێژ و گفتوگو بکه یین و چاره سهری بکه یین. ته نانهت کونسولی فهره نسا گوتمی نه گهر ناشتوانن به یک بگرنه وه، وهک دوو حیزب کار بکه ن. گوتمان نا، ستراتیژی نیهمه یه گهرتته وه یه. بو یه گهرتته وه کار ده که یین. گوتمی زۆر باشه. به داوای نه وه دا کۆمه لیلیک دابنیشن و موزاکرات هاته گۆرئ. نیهمه گه لانه یه که مان ناماده کرد. گه لانه ی نیهمه دا باس له ههر دوو حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران ده که، نیهمه گه لانه یه که هی خۆمان که نه تیجه ی گفتوگو و موزاکره له کۆمیته ی مه رکه زی و ریزه کانی خۆمان و مه شوهرت له گه ل نه ندامانی خۆمان و چه ندین جار پیندا چوونه وه و قسه له سهر کردن بوو، هینامانه پلینۆم، له پلینۆمدا په سهند کرا، پلینۆم دایه وه به ده فته ری سیاسی، ده فته ری سیاسیش پیتسه کهش به و هاورتیانه ی کرد. ئینتزارمان ده کرد نه وان نه وه گه لانه ی نیهمه و لام به دنه وه. سهره نجام که داوامان لئ کردن، نه وان به شیوه ی شه فایی گوتمیان نیهمه موافقی نه وه گه لانه یه نین. گوتمان باشه به که تبی و لامان به دنه وه، موافقی چن بینووسن، بلین نه وه به شه له گه لانه که مان قبوله، نه وه به شه مان قبول نیه. لیره خالی هابه شه، لیره نا کرئ سازشی له سهر بکه یین، لیره ده کرئ سازشی له سهر بکه یین، به سهرتی که تبی هیچ و لامیکمی نیهمه یان نه دایه وه. دیسانه که نیهمه خه به رمان لئ ناردنه وه، نیوه گه لانه ی خۆتان بنووسنه وه بۆمان بینن. جاریک هه روا شه فایی که هاتبوون، گه لانه یه که موافقی تیکه لبوونه وه که ی پینشو بوو، نه ویان هینابوو. له حالیکدا نیهمه هه ردوو لامان پیمان وابوو که تیکه لبوونه وه که ی پینشو نه قسی هه بووه، کامیل نه بووه، هه ردوولا باش موته عه هید نه بوون، به باشی رووحی یه گهرتته وه به سهر دروستگر دنه وهی نه وه وهختی حیزبی دیموکراتدا زال نه بووه، دوا یه نه وه کیشانه هه ر ئیدامه ی پهیدا کردوه، له هه ددی خۆیدا به شیوه یه که زه مینه ی بو کیشه کانی کۆنگره ی سیزده ش دروست کردوه، ده ی باشه گه لانه یه که مووه قه ق نه بووه، چۆن ده توانئ ببی به ریگا چاره. به هه رحال پاش ماوه یه کی دیکه نه وان ههر و لامیان نه بوو. نیهمه بوخۆمان له ده فته ری سیاسی باس مان کرد له وه دوا یاندا که هه لیلیک ببینینه وه. داوایان لئ بکه یین به شه فاییش بئ قسه ی خۆیان بکه ن. ده نا له راستیدا نه وان له لایه ن خۆیانده وه شته که یان کۆتایی پینابوو. نه خه به ریان لئ ده ناردینه وه، نه داوایان ده کرد، نه ده یانه ویست له سهر گه لانه یه که قسه بکه ن. وابوو ده فته ری سیاسی داوای له من کرد که بو جاری سبه م نه و جار، چونکه جار هکانی پینشوش هه ردووک جار هکان نه من نیب تیکاری ته ماس گرتن له گه ل کاک مسته فای هیجریم کردبوو که به یه که وه دابنیشن هه لیلیک ببینینه وه. نه مه جار هه داوام له کاک مسته فا کرد که به یه که وه دابنیشن، با نه و شته به بونه ست نه گا، له مه رجه له یه کی دیکه ده ست پینبکه یینه وه، نه من گوتمی ده ده من، دوو به دوو قسه ی له سهر ده که یین، چۆن ده توانین مودیریه ته ی ده فته ری سیاسی هه ردوولا بکه یین بو گه یشتن به چاره سهریک. نیهمه که دابنیشن دوری سن چوار مانگ پینش نیستا بوو. گله ییم لیکرد گوتم نیوه نه وه گه لانه یه تان قبول نه کرد، ده با و لامیکتان دابایه وه، ده ی باشه نه وه گه لانه ی نیستاش لای کۆمیته مه رکه زی نیهمه ماوه ته وه، نه وه گه لانه یه و لا ده نیین، بزانه م حه لله که ی نیوه چیه. من چه ند پینشه هادام پینکرد. له سیاست و له کیشهی حیزبه کاندادا زۆر جار باسی نه وه ده کرئ که شه ر له سهر ده سه لاته، ته بیعیشه له ده سه لاته شه ری ده سه لاته هه یه، من هه ر له و پیوه ندی په دا بووه ی من کۆمه کم کردبئ به وهی که حیزبی دیموکرات وه سهریه که وتبیتته وه، قه تعه ن کاتیک باسی یه گهرتته وهی حیزبی دیموکرات ده کرئ، ده ئین نه دی خالیدی عه زیزی سکر تیر ده بی یان مسته فای هیجری، کیشه یان سکر تیر ده بی، له پرۆسه ی یه گهرتته وهی حیزبی دیموکراتدا که هه ردوولا مان ده مانه وئ هه ردوولای حیزبی دیموکرات وه سهریه که خه یینه وه بچه نه

کۆنگره‌ی حیزبێکی واحید، هه‌تا کۆنگره‌ جه‌نابت سکرته‌یری هاوبه‌شمانی، نه‌منیش له‌ خزمه‌ت نه‌و حیزبه‌دا ده‌بم له‌ هه‌ر شوێنێک کارم پێ‌بسیه‌ی. نه‌وه‌ به‌ نیه‌سه‌ت خۆمه‌وه‌، نه‌وه‌وه‌ل که‌س من له‌ خۆمه‌وه‌ ده‌ست پێ‌ده‌که‌م. دوايه‌ش ئێوه‌ هه‌سه‌سه‌یه‌تیکی بێ‌جی و نادره‌ستتان له‌سه‌ر ناو هه‌ناوته‌ گۆڕی، ناوی ئێمه‌ و ناوی ئێوه‌ به‌شیک له‌ میژووی حیزبی دیموکراته‌، ئینکار ناکری. به‌لام بۆه‌وه‌یکه‌ دیسان ئێمه‌ ئیتمیازێکی دیکه‌ش به‌دین، شانسێکی دیکه‌ش به‌دین به‌ ئێوه‌، چۆن من بۆ خۆم شانسێک ده‌ده‌م به‌ تۆ، له‌و په‌یوه‌ندییدا له‌ ده‌ورانی سکرته‌یری جه‌نابت حیزبی دیموکرات له‌ت بوو، نه‌وه‌ من موده‌ده‌عی پۆستی سکرته‌یری نیم نه‌وه‌ جه‌نابت ده‌بی به‌ سکرته‌یر، لێره‌ شانسێکی دیکه‌ش ده‌دین به‌ یه‌گه‌رتنه‌وه‌ی نه‌وه‌ حیزبه‌، ئێمه‌ ناماده‌ین له‌ ژێر نیوی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران که‌ بۆ ئێمه‌ هه‌یلی سوور نیه‌، له‌ کۆنگره‌ی سێزده‌ که‌ ئێمه‌ و ئێوه‌ ده‌نگمان پێ‌داوه‌، نه‌وه‌ ده‌که‌ین به‌ مه‌بنا، به‌لام مه‌جموعه‌یه‌ک ژێره‌جموعه‌ی ده‌بی، مه‌جموعه‌یه‌ک میکانیزمی ده‌بی، قه‌ینا‌کا با نه‌وه‌ش ئاوا بێ. گوته‌ی ده‌ی زۆر باشه‌ هه‌ردوو‌ک لاما‌ن ده‌یه‌ینه‌ ده‌فته‌ری سیاسه‌ی. له‌و دانیه‌شته‌دا لای خۆم من وام ته‌سه‌وو‌ر ده‌کرد ئێمه‌ هه‌نگاوێکی زۆر رۆیشه‌تووینه‌، هه‌ر ماوه‌ته‌وه‌ له‌ ده‌فته‌ری سیاسه‌ی هه‌ردوو‌لا باسی ئێ بکه‌ین و ورده‌ورده‌ به‌دوای ورده‌کاریه‌کانی نه‌وه‌دا بڕۆین تا چوین له‌گه‌ڵ نه‌وان‌دا کۆبوونه‌وه‌یه‌کی ده‌فته‌ری سیاسیمان کرد.

پرسیار: کاک خالید، دوای نه‌وه‌ هه‌یه‌نه‌تانه‌ی پیکه‌وه‌ موزاکه‌ریان ده‌کرد، دواتر گه‌شه‌یه‌یه‌ک دروست بوو که‌ نه‌نامه‌نی ده‌فته‌ری سیاسه‌ی هه‌ردوو‌لا پیکه‌وه‌ داده‌نیشتن و ته‌نانه‌ت به‌ریز کاک مه‌سته‌فا هه‌جری له‌ مساحیه‌یه‌که‌دا باسی نه‌وه‌ی کرد چاره‌روانی هاته‌نه‌وه‌ی جه‌نابتن که‌ نه‌وکات به‌ سه‌فه‌ریک له‌ ئوروپا بووی، نه‌وه‌ که‌ دێه‌وه‌ و ته‌نانه‌ت نه‌وه‌ گه‌شه‌یه‌یه‌ی به‌ خه‌تک دا که‌ به‌شیک له‌ کیشه‌کان چاره‌سه‌ر بووه‌ و چاره‌روانی نه‌وه‌ین که‌ به‌ریز کاک خالید بێته‌وه‌. دوای نه‌وه‌ی ئێوه‌ دانیه‌شتن له‌ ده‌فته‌ری سیاسه‌ی، به‌لام تا ئیستاش هه‌یج ناکامیه‌ک دیار نیه‌، نه‌وه‌ دانیه‌شته‌ به‌کوی گه‌یشه‌ت؟

وه‌لام: به‌ئێ من و کاک مه‌سته‌فا که‌ له‌گه‌ڵ یه‌ک دانیه‌شتین، هه‌ردوو‌ک لاما‌ن، لانیکه‌م نه‌من بۆخۆم خوێنده‌وه‌که‌م وابوو که‌ به‌و روچه‌یه‌ته‌وه‌ ده‌چینه‌ کۆبوونه‌وه‌ی ده‌فته‌ری سیاسه‌ی هه‌ردوو‌لا و له‌وێدا ده‌فته‌ری سیاسه‌ی هه‌ردوو‌لا و هه‌یه‌نه‌تانه‌مان له‌کاردار ده‌که‌ین بۆ جیه‌یه‌جیکه‌ردنی نه‌وه‌. له‌ کۆبوونه‌وه‌ی ده‌فته‌ری سیاسه‌ی که‌ نه‌وه‌ مه‌وزووعه‌ باس کرا، گوته‌مان کۆمه‌لێک میکانیزم ده‌توانی کۆمه‌ک به‌وه‌ بکا. ئێمه‌ که‌ گوته‌مان ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران هه‌یلی سوور نیه‌، نیوی حیزبی دیموکراتی کوردستانی بۆ ئێوه‌ هه‌یلی سوور نیه‌، به‌لام هه‌یج ئیشه‌کالی نیه‌ ده‌لێین نیوه‌که‌ نیوی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، با بزانی ئیستا ئێمه‌ کن تیکه‌ڵ ده‌که‌ینه‌وه‌، نه‌وه‌ خه‌تکه‌ کنیه‌. چۆن به‌ره‌و نه‌وه‌ بڕۆین له‌ ئیشه‌تبه‌هاتی پێشوو ده‌رس وه‌رگیرین. به‌مه‌ی یه‌گه‌رتنه‌وه‌یه‌ک دانیه‌شتن که‌ ئیگه‌رانیه‌کانی هه‌ردوو‌ک لاما‌ن به‌رتنه‌وه‌ بێ و دوايه‌ به‌ درۆنگی له‌گه‌ڵ یه‌ک کار نه‌که‌ین. ئێمه‌ پێشنه‌هاده‌مان پیکه‌ردن، ده‌ی باشه‌ هه‌ردوو‌ باسی دیموکرات یه‌ک ده‌گرینه‌وه‌، هه‌ردوو‌لای دیموکرات یه‌ک ده‌گرینه‌وه‌، دیموکراته‌کان یه‌ک ده‌گرینه‌وه‌، هه‌مووی نه‌وانه‌ له‌روانگی ئێمه‌وه‌ هه‌یج ئیشه‌کالی نیه‌، چۆن هه‌ردوو‌لا ده‌گرته‌وه‌. هه‌روه‌ها له‌وانه‌ گرنگتر ئێوه‌ وه‌ک حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران نه‌وه‌ هه‌شت ساڵه‌ میژووی خۆتان هه‌یه‌، له‌ ئیلامه‌ی میژووی پێشوتان، ئیلامه‌ش میژوویه‌کی جیاوازان هه‌یه‌ له‌ ئیلامه‌ی میژووی پێشوو‌مان. چۆن وابکه‌ین هه‌ردوو‌ک لا به‌قه‌ناعه‌تیک بکه‌ین میژووی هه‌ردوو‌ک لاما‌ن میژووی هه‌موو لایه‌که‌مانه‌ و هه‌ردوو‌لا له‌ کاتی پێویست موراجیه‌ی پێ‌ده‌که‌ین، بۆه‌وه‌ی نه‌وه‌ خه‌تکه‌ خۆی له‌ حیزبی دیموکراتی واحید و یه‌گه‌رتوو له‌ داها‌توو‌دا بیه‌نیته‌وه‌. ئیجساس نه‌کا موعامه‌له‌که‌ یان یه‌گه‌رتنه‌وه‌که‌ جو‌ریک بووه‌ لایه‌ک له‌ په‌راویز که‌وتوو، لایه‌ک وه‌لانراوه‌، لایه‌ک خۆدیه‌ و لایه‌ک غه‌یره‌ خۆدیه‌. ئێمه‌ نه‌وانه‌ش پێشنه‌هاد ده‌که‌ین. له‌ هه‌مووی نه‌وانه‌ گرنگتر بۆخۆشتان له‌ پلانیومه‌که‌ی پێشوو‌دا باستان کردوو، کۆنگره‌ی هاوبه‌ش، نه‌وه‌ دوو به‌شه‌ کین؟!، ده‌ی نه‌وه‌ دوو به‌شه‌ دوو لایه‌.

بۆ ئەووی ئیমে واریدی ئەو خانەییە بین، شتی رەوانی برهوتیەوه، لەو شتانه که زۆرتر ئی سەردەمی ئیک توورە بوونە، چەقبەستوو نەبین ئەوویە که «هاورنیانی پینشو» و شتی وا وەلا دەنیین، هەردووگ لامان دەنیین دیموکراتەکان، هەردووگ بانی دیموکرات یان دیموکراتەکان بەیەکهوه. کاتیک باسی ئەوانەمان کرد، گوتیان ئیमे له دەفتەری سیاسی ناتوانین لەسەر ئەو قسە بکهین، ناتوانین لیرە بریار بەدین دەبی بیبەینەوه پلینۆم، لەحالتیکدا ئیमे له دەفتەری سیاسی خۆمان بریارمان دابوو و ئەندامی کۆمیتە مەرکەزی و ئەندامی خۆشان هەبوو کلهیی له ئیमे کردوو، کلهییان له خۆم کردوو ئەدی تو بۆ وات به کاک مستەفا گوتوو که ئەمن نابم به سکریتیر جەنابت ببی، ئەو کۆنگرەیی هاوبەش له داهاوویدا تەسەمیم دەگرئ، گوتومه هیچ ئیشکالی نیه. تەنانەت کلهییان لئ کردوین بۆ گوتوتە نیوی حیزبی دیموکرات هیلئ سوور نیه، ئیمه گوتومانە نەگەر دئسوژانە و مەسئولانە بەرەو چارەسەر برۆین، له موزاکراتدا ئەو شتانه هەیه و بۆ ئیمه موهیمە هەردوو لامان وەسەریک کەوینەوه و دوايه کیشەکان چارەسەر بکهین. ئەوان گوتیان ئیमे لەدەفتەری سیاسی ناتوانین لەسەر ئەو بریار بەدین، دەبی ئەو بەرینە پلینۆم. ئیمش گوتمان هیچ ئیشکالی نیه. قەراریش درا هەرکات ئەوان پلینۆمیان گرت، به چاک و به خراب، که ئیمه نینتزاری باشمان دەکرد، ولامەکه له ئیمه دەنیرنەوه، بیلافاسیلە ئیمه له دەفتەری سیاسییەکان دادەنیشینەوه و هەینەتەکان دادەنیین و حەتتا هەردوو لامان، لانیکەم من خۆشبین بووم، بەئکه له رۆژی نەورۆژدا پەيامیکی باشمان هەبی یان ئەوکه له حەقتا سالی حیزبی دیموکراتدا بەیەکهوه ئەو خەون و ئارەزانەیی که هەموو لایەکان هەمانە، حیزبی دیموکراتیکی بەقووتمان بەبی، لەوێرا دەستی پینکەین و دروستی بکهینەوه. بەلام بەداخهوه کاتیک ئەوان ماویدیەک پینش ئیستا پلینۆمیان گرت، ئیمه هەر چاوه‌روان بووین و چاوه‌روانیمان دەکرد ولامیکی باش بێتەدەرئ، یەکهەم هەر قسەیی جاران بوو، «هاورنیانی پینشو»، دەنگوت لەو کۆبوونەوه‌ییدا نه من له‌گەڵ کاک مستەفا دانیشتوووم و نه هیچم گوتوووه و نه هیچ تەواقیکیمان هەبووه و نه دەفتەری سیاسی له‌گەڵ یەک دانیشتووین. بۆیه ئیمه بەه ناردەحت بووین و پیمان وابوو ئەوان لەزیر پینی ئەو بەحسانە چوونەتەدەرئ. نەدەبا ئەوویان کردبایه، بەئکو له پلینۆمدا دەبوو ئەوویان پەسند کردبایه و زەمینەیان ساز کردبایه بۆ دانیشتنەکانی دیکه. دواي ئەووش لەباری تکنیکی موزاکرات و گفتوگو، ناخر دوو لایەن دادەنیشئ، لایەک دەئ مونتەزیر دەبم لایەکی دیکەش دەئ وەلامت لئ دەنیرمەوه. تا ئیستاش به چاک و به خراب ولامیان له ئیمه نەناردۆتەوه. ئەدی ئیمه دوو دەفتەری سیاسی له‌گەڵ یەک دانیشتین، کۆبوونەوه‌یەکیمان کرد، ئەووش نەتیجەکهی بوو هاورنیان، ئەووی نیوه دەئین ئیمه موافقی نین. لانیکەم ولامیان دەداینەوه، تا ئیستاش نه به نووسراوه نه به قسە، نەیانگوتوه ئەدی ئیمه بریارەکهمان ئەوه بووه؛ بەلام نەتیجەیی پلینۆمەکهی ئەوان نەتیجەیهکی باش نەبوو و له‌گەڵ روحيیاتی ئەو قسانەیی من و کاک مستەفا کردمان و شوێمان کردبۆوه خوارئ، له دەفتەری سیاسی هەردوو لایەکی کرابوو، به هیچ جور له‌گەڵ ئەوه نەدەهاتەوه. بۆیه لەراستیدا ئەوان بهو هەتۆیستە دەکرئ بئیم پرۆسەکهیان به بونبەست گەیاندا، دەنا بهو ئیبتکارا تهی ئیمه هەمانبوو و ئەوانیش ئیستەدادیکیان نیشان دابوو، یا مەرەله‌یەک ئیمه چووبووینە پینش.

پرسیار: لەدوای دانیشتنەکهی هەر دوو دەفتەری سیاسییەوه تا ئیستا نیوه هیچ پینۆندییەکتان پینوه نەبووه، نامەیهک لەلای ئیوهه بچی بۆ ئەوان یان هی ئەوان هاتبئ، یان جەنابت له‌گەڵ کاک مستەفا کۆ بییتەوه، هیچ شتیکی نەبووه؟

وەلام: دواي پلینۆمی ئەوان که هیچ خەبەرکیان له ئیمه نەناردەوه و ئیمه‌چاوه‌روانی ئەوه‌مان دەکرد، نا، ئیمه پینۆندییمان نەکردۆتەوه. بەلام هەموو جاری ئیمه کردوو مانە؛ من دوو نمونەت بۆ دینمەوه. له سالانی پینشووشدا له تەنیشتی ئەووی موزاکراتمان دەکرد و له‌گەڵ یەک دادەنیشتین، هەومان دەدا بەعزە حەلیک بیینە گۆرئ، به موازاتی ئەو موزاکراتانە ریزەکانی خوارەوش کاری

ھاوبەش بکەن، ئێمە لە ئوروپا و ئەمریکا و ئییرە بە ھەموو ئۆرگانەکان و مۆئەسسائەتی حیزبی و کۆمیتەکانی خۆمانمان گوتبوو پێشنەھادیان پێ بکەن بۆ ھاوکاری بە مۆناسیبەتە جۆراوجۆرەکان، خەڵکە کە کۆ بیتهووە لە دەوری یەک بێ و لەوێرا وردەوردە زەمینی ئەو شتانە دروست بێ. ھەر لە ماوەی رابردوودا ئێمە، سائی رابردوو، دوو ئەندامی کۆمیتە ناوەندی خۆمان ناردۆتە لای سکرێتاریای ئەوان، داوامان لیکردوو بەبۆنەی ۱۰ خاکەلیوھە رۆژی شەھیدان، با بەیەکەوھە لەسەر گۆرستانی ھاوبەشی دیموکراتەکان کۆ بیتهووە و ریزیان لێ بگرین، ئەو سەرەتایەک بێ، بەلام ئەوان رەتیان کردۆتەووە. مەوریدی وا لە ولاتانی دەرەووە زۆر زۆر بوو، رەدیان کردۆتەووە. مەوریدی وا لێرە زۆر زۆر بوو، رەتیان کردۆتەووە. گۆتومانە بە مۆناسیبەتی یادی دوکتۆر قاسملوو، یادی دوکتۆر شەرەفکەندی، یادی پێشەوا، ئەو کارانەدا وردەوردە دەست پێبکەین، لە دەوری یەک کۆ بیتهووە، بەئکە جەوھەری ئەو یادانە ھاندەرێک بێ بە لەحازی رۆوحی و رەوانی، ئێمە خۆمان لەگەڵ یەک بیینین، ھەمووی ئەوانەیان رەت کردۆتەووە. ھەر لەماوەی یەک دوو ھەوتوو رابردوودا کە تەلەویزیۆنەکەیان بەداخەووە داخرا، ئێمە لە ھەفتەری سیاسی نامەیکەمان بۆ ئەوان ناردوو، لە نامەکەدا گۆتومانە ئێستا کە تەلەویزیۆنەکە ئێوە داخراوە، ئێوە دەتوانن تەلەویزیۆنی کوردکانال ئیستیفادە بکەن. بۆیە ئەو پێوەندییەدا ئێمە نامادین لەگەڵتان دابنیشین، تا تەلەویزیۆنەکە خۆتان دەست بەکار دەکاتەووە، بەرنامەکانتان ئەو دی پێویستتانە لە کوردکانال بەلای بکەنەووە، لانیکەم تا ئێستا خەبەرێکیان نەناردۆتەووە کە نامەکان گەشت، نامانەوێ و زۆر سیاس، دەمانەوێ بەلام چۆنی بکەین.

لە عورفی رەواپێندا کاتیەک نامەیکە بۆ شۆنیک دەنێردی، ھەرچەند تۆ ئەو شۆنیکەت خوشیش نەوێ، لانیکەم دەئێی کاکە نامەکەت گەشت زۆر سیاس، بەلام نامانەوێ. تا ئێستا نە بە قسە و نە بە نووسین جوابیکیان نەداووتەووە. مەبەستم ئەوێ ئەوان لە تەعامولی ئەو کێشە لە یەک خانەدا گیریان کردوو، خانەکە ھەمووی بەداخەووە ئەوێ ئینکاری تۆ بکەن، تۆ بە رەسمییەت نەناسن. لەحالیکیدا ئێمە ھەرگیز لە ھیچ شۆنیک داوامان ئەو ھاوڕێیانە نەکردوو کە ئێوە ئێمە بە رەسمییەت بناسن. پێویست نیە ئێمەش ئێوە بە رەسمی بناسین. ئەو دوو دیموکراتە چاک یان خراب ئەو ھەن و دەرەو، ھەر کەسە خەڵکی خۆی ھەیە و سیاسەتی خوشی دەکا و پێویست ناکا بێن لەیەکتەر سەنەد وەرگیرن و ئیمزا وەرگیرن. ئەوان یەک لەوێدا گیریان کردوو بەداخەووە. جا بۆیە ئێمە ئەو مەواریدانەدا ھەرچەند ئیبتکارمان بە خەرج داوە، زۆر نەچووینەتە پێش، ھەولەکەمان ئەغلەبە یەکلایەنە بوو، ئەم پێم خوشە ئەوێش بێم زۆرجار ھاوڕێیان خۆمان رەخنەیان لە خۆم بوو یان رەخنەیان لە ھەفتەری سیاسی بوو، ئەدی ئێوە بۆ ھێندە نەرمونیان نیشان دەدەن، ھەر ئێوە ئینعتاف نیشان دەدەن، ھەر ئێوە ھەول دەدەن و خۆماندوو دەکەن بە پڕۆسە یەگرتنەووە، ئەوان کەمتر پێیەووە ماندوو، کەمتر وەک ئێوە خەمخۆرن، ئەو بۆ ئاوا دەکەن، ئێمە ئەو گلەیی و گازندانەشمان لەئێو ریزەکانی خۆمان قبوول کردوو، ھەر لەسەر ئیجساسی مەسئولیەت بۆ ئەوێ رێگەچارەیکە بدۆزینەووە و دیموکراتەکان بکەوونەووە سەرێک.

پرسیار: کاک خالید ھەرچەند لە ئەوانە یە کەمێک لە باسەکە دوور کەوینەووە، دوا ئەوێ چاوەروانییەکی باش لەئێو خەڵکدا دروست بوو، یانی گەشینییەک ھەبوو، ھیوایک ھەبوو، ئێستا بەداخەووە جەنابت دەئێی بە بۆنەست گەشتوو، بەلام ئەو سەرۆبەندەدا کە ھیوایک ھەبوو، کتیبیک لە نووسینی کاک مستەفا ھیجری بلای بۆوە بەئێوی «نسکو و دابرا»، لەو کتیبەدا کۆمەنیک ھیرش کراوەتەسەر حیزبی دیموکراتی کوردستان و کەسایەتیەکانی، ئێوە وەک حیزبی دیموکراتی کوردستان راتان لەسەر ناوەرۆکی ئەو کتیبە و ئەو کە لە ئێستادا بەو ئەدەبیاتە و لە ناستی سکرێتیدا ئەو کتیبە بلای بۆتەووە، چیه؟!

وولام: بلاروونوهوی نهو کتیبه لهو قوناخه دا، لانیکه له سهرده میکلدا که نهمن و کاک مستهفا پیکهوه دانشتووین و قسهمان له زور شت کردوه و دهفتهری سیاسی ههردوولامان دانشتووین و بهروه نهوه دهچووین بهعهزه هه لایک بیینییهوه، لانیکه نهمن وام فکر دهکردهوه، که شیبینیم دروست دهکرد، بهدیبینیم دهرواندهوه، ههولم دها گرژی و ئالۆزی نه مینتی، بهلام دهچوونی نهو کتیبه زور پتی ناخۆش بوو. پینش نهوهی نیمه سهه نهوهی نهو کتیبه بو ئیستا دهکرکا و شوینهواری نهو کتیبه، ئامازه به شتیکی هاوشیوهی نهو دهکهه. دوو سال سنی سال پینش ئیستا، کاتیکی نیمه له عادی کردنهوهی رهوایتدا باش دهچووینه پینشی، داده نیشتین، په یامان بو بهکتر دهنارد، ههولمان دها، خه لکمان ئومیدهوار دهکرد، له گهرههی نهودا بووین، لایهنی کاک مستهفا هیجری له جیاتی نهوهی بین لهگهله نیمه له سهه چاره سهه کیشهکان قسه بکهین، له ژیرهوه چهند که سیکیان له نیو نیمه هان دابوو، دوایه نهو چهند که سهه چوونه نیو خویان. نهمن گله بیشم لی کردن گوتم نهوه موعامه لهیهکی خراپه، ده لاین له بازی شه تر نه جدا شه تر نه جباری خراپ نهوهیه که له سیک به پیادهیهک دهوړتی. نهو حیزبه لهت بووه، له تیک بهو هه موو کادر و پینشه رگانه سه رمایهی هاوبه شمانه، نایهی کار له سهه نهوه بکهی بیین نهو حیزبهی پتی گهوره بکهینهوه، له ژیره به ژیر له سهه دوو سنی کهس کار دهکهن، فریویان دهن له دژی نیمه هه راوهواری پتی دهنینهوه، شتی وا دی و دهروا و نابج به هیج، ئینسان ده بی گهوره فکر بکاتهوه، مهویدی وهک نهوه زور بوون، خه لک به پۆل لهولارا هاتبوونه لای نیمه، بهکجاریش له ته له ویزیون باسمان نه کردن. مه به ستم نیجسای مه سنو لیبه ته، نهو وهختیش نهوه بویه کرا، بووهی که نهو رهوایتیه که بهروه عادی بوون دهچوه، تیک بدری و تا رادهیه کیش ته نسیری دانا بو ماوهیهک رهوایت گرژ و ئالۆز بووه و خه لکی جوراوجور به مه به ستمی جوراوجور شتی له سهه دهگوت و دهنووسی. بهلام نهوهی نهو جار و نهو کتیبه، له راستیدا نهمن زورم پتی ناخۆش بوو، نیمه له گهرههی موزاکره و گفتگو و ریگه چاره دیتنهوه دا بووین، بهروه نهوه دهچووین که نهو کیشانه که له میژووی حیزبی دیموکراتدا بووه، وردهورده له شوینیکی وهک فایل دایان بنین و ئارشیویان بکهین، مه گهر پیویست بی موراجیهی پتی بکهین، نه گهر موراجیه شت به شتی میژووی کرد، ئارشیوهکان، ته به قه به نندی دهکر، هیندیکی شتی نیو خوییه، ئی نیو بنه ماله که ته، هه رگیز ناچینه دهر. بنه مالهیه کیش شتی نیو خوییه هیه، دهو له تیکیش شتی نیو خوییه هیه، حیزبیکیش شتی نیو خوییه هیه. بهلام به داخه وه نووسی نهو کتیبه له لایه کاک مستهفا هیجریهوه، لانیکه نهوهی بو من دروست کرد له گهرههی نهوهی من ماندووم بهوه، دهفتهری سیاسی نیمه ماندووه و بو وه حدهتی نهو حیزبه ده نیم کاک مستهفا جه نابت سکر تیر بهو نه منیش له خزه تته دام، له گهرههی نهودا خه ریکن دهچن کتیبیک دهنووسن، بو نهوهی ئالۆزی زورتر دروست کهن. کیشهی زورتر دروست کهن. وهک نهوهی نهو دهوهی لهگهله من دانشتووه یان هاوړتیانی دهفتهری سیاسیان لهگهله دهفتهری سیاسی نیمه دانشتوون و قسه دهکهن چونی حهل بکهین، بیریان لهوه کردو ته وه نه دی چون کتیبیک بنووسین باسی رابردوو بکهین، نهو کیشانه بیینییه گور، جاریکی دیکه شه جه وه که تیک به دهین و ئالۆزی بکهینهوه. کتیبیک که بی حورمهتی بهولایه تییدا هیه که به شیک له میژووی نهویشه، بی حورمهتی به که سایه تیبه کانیش تییدا هیه که هیندیکیان به قه ده ته مه نی نهو لهو حیزبه دا خزه تیان کردوه. بویه ده بی بلیم ده کردنی نهو کتیبه له لایه کاک مستهفا هیجری ئیقلامیکی مه سؤلانه نه بوو، لانیکه نهمن ماندوو بووم و لهگهله خوشی باسم کردبوو، دهفتهری سیاسی نیمه شه ماندوو بوون که چون چاره سه ریک بیینییهوه. راهه ستابان له دها تهودا، خو نه چوه بچن. بهدبه ختیبه کی حیزبی دیموکرات نهوهیه له کتیب نووسین به په لهن، هه ر کهس به دوا ی بیره وه ریبه کانددا دهروا و کتیبیک دهنووسی و ئاور ده داته وه و کیشه شه بو نه سه لکهانی دیکه دروست دهکا. بویه نهمن گله بییم له خودی کاک مستهفا هیه، نه دهبا نهوهی کردبایه، لانیکه دهبا نهو نیجازهی نه دابا و گوتهای نهو کتیبه نه گهر واش بی ئیستا نابج دهر بچن. نیمه خه ریکی هیندیکی موزاکراتی جیدی لهگهله نهو برادرانهین، ماوهیهک رادهه ستین.

ئەمەن بىن ئەھدە بېجەمە نىۋە ئىۋەرۈكى ئەۋ كىتەبە، چاكا يان خراپە، بەلام ئەۋ كىتەبە كە ئىستا بىلاۋ بۆۋە، ۋاى دەخوئىنەھەۋە، عەمدەن ئەۋەيان كىرد بۆ تىكەدانى ئەۋ پىرۋسەيە، بۆ لەباربىردى ئەۋ زەمىنەيە بۈۋە كە بە ھىمەتسى ئەندامانى ھەردووك لا، دۆستانى حیزبى دىمۇكرات لە دەردە، خەتكانىكى زۆر لە ئەندامانى ھەردوولا بەئىۋى كەمپەين و كارى ھاۋەش بەيەكەۋە ئومىدەۋارىيان بىلاۋ دەكرەۋە و موژدەى ئەۋە دەدرا كە بەرەو چارەسەرىك دەرىۋىن، بەلام دروست لە گەرەمەى ئەۋەدا كىتەبىكى ئاۋا بىلاۋ دەكەنەۋە. ئەۋ كىتەبە لەۋانگەى من عەمدى بىلاۋ بۆۋە، بۆۋەيكە پىرۋسەى يەكگرتنەۋەى دىمۇكراتەكان و گەۋرەكرەنەۋەى حیزبى دىمۇكرات لەبار بېچى. لە ھەموۋى ئەۋانەش كىرگىز زۆر لەۋە بەداخەم كە جاروبار بىر لە مېژوۋى حیزبى دىمۇكرات دەكەمەۋە، لە پەنجا سالى ئەخىر ئەۋ ھەموۋ كىشەمان ھەبۋە، لەۋە بەداخەم كە نەسلى ئىستاش ھىندە بەۋ كىشانەۋە بىژىن، لەجىياتى ئەۋەى دابىشەين فەكر لە شتى گەۋرە بگەينەۋە، ئەدى ئىران چى لى دى، رۆژھەلاتى نىۋەراست چى لى دى، ئىيە چەمان لى بەسەر دى، ئەۋ حیزبە ھاۋەشەى ئىيە پەنجا سالى ژىانى ھەر لە كوردستانى عىراق و دەربەدەرى داىە، چى لى بگەين، كىتەبىك دەنوسرى لەۋ كىتەبەدا ئىنرژىيەكە لەسەر ئەۋە سەرف دەكرى، فلان شەخسىيەتە چۆن بىشكىن، فلان شەخسىيەتە چۆن تەحقىر بگەين، رابردوۋى جەمەيكى كە لەخۇيان زىاتر نەبن، كەمتر نىن، بەبىئىختىرامىيەۋە بەرخوردى پىيەكەن. بۆيە بە باۋەرى من بۆ جارېكى دىكە دەئىم مەسئۇلىيەتى بە بونبەست گەياندى ئەۋ پىرۋسەيە ئىيە ئەۋجارە باشمان ھىناۋو و سەر نەكەۋتەين، دەكەۋتە سەر لايەنى حیزبى دىمۇكراتى كوردستانى ئىران بە سكرتېرى كاك مستەفا ھىجرى. بۆيە ئەۋە دەئىم بەراستى لايەنى ئىيە بە ئىعتەماد بە نەفسەۋە بە جىددىيەت و بە عەلاقەۋە چۆبۋە نىۋە ئەۋ پىرۋسەيەۋە.

پىرسىان: كاك خالىد بگەرىنەۋە سەر پەيامەكەى جەنابت لە پەيامەكەدا دەئىي كۆمەتېك سىنارىۋى ناروون، ئالتۆز لە ناۋچەكەدا ھەيە و ئىستا دەبىن سىنارىۋەكان ناروونترن، ئالتۆزترن، زىاترن، جەنابت دەفەرموۋى پىرۋسەى يەكگرتنەۋەى حیزبى دىمۇكرات لانىكەم جارې ئە بونبەست داىە، رۋبەرۋوبوۋنەۋە لەگەل ئەم پىرۋسانە و داھاتوۋى حیزبى دىمۇكراتى كوردستان بە گشتى چۆن دەبىن و پىت ۋاىە دەبى چ بكرى بۆۋەى كە لانىكەم حیزبى دىمۇكرات بتوانى ۋەك خەتەك چاۋەروان دەكا، پىگەى خۆى ۋەدەست بىننى و لەئىۋ ئەم سىنارىۋى ناروونانەدا ئەركى خۆى بەجى بگەينەن؟

ۋەلام: رەنگە حەللى جۇراۋجۇر ھەبن، خەتەكى جۇراۋجۇر حەللى موختەلىف بىننە پىشنى، بەلام ئەۋەى لاي ئىيە ئەۋەلەۋىيەتى ھەبۋو ۋەك حیزبى دىمۇكراتى كوردستان لە حالى ئىستادا كاركردن بۆ ئەۋە بوو چۆن دىمۇكراتەكان بگەۋنەۋە سەرىەك. پىمان ۋابوو بەشېك لەۋ ئىنتراراتە بە حیزبى دىمۇكراتىكى بەقوۋەت جىبەجى دەبى، بۆۋەى ئىيە پىيەۋە ماندوو بوۋىن. بەلام ئىستا كە بەداخەۋە لايەنى بەرامبەرى ئىيە ئەۋ پىرۋسەيەى بە بونبەست گەياندى و لەۋەدا مەسئۇلە كە نەبەشت بە سەرنەجام بگا و ئەۋ ئاۋاتەى كۆمەلانى خەتەك جىبەجى بى، ئىيە دەست لەسەر دەست دانانېن. ئىيە ئائومىد نەبوۋىن، دىسانەكە ئەمەن پىم خۆشە لىرەدا ئەۋ پەيامە بدمە: سەردەرى ئەۋەى ئەۋان بە جىددى ھەرگىز بۆ ئەم مەسئۇلەيە نەھاتنە پىشنى، سەرنەجىان بە رىگە حەلەكانى ئىيە نەكرە، بە جىددى لەئىۋ خۇياندا نەيانكرە بە باس، چۆنكە نەتىجەكان ۋا نىشان دەدا، بەلام دىسانەكە ئىيە ھەر ئومىدەۋارىن. بۆ جارېكى دىكەش ئىيە ھەر ئومىدەۋارىن لەسەر يەكگرتنەۋەى دىمۇكراتەكان كار دەكەين و ھىۋادارم ئەۋان پاش خۆئىندەۋەيەكى رابردوۋى ئەۋ كىشانە و تەجرۋەيەى موزاكراتى ئەخىر و چۆن تەعامولىان كىردوۋە و مەۋزۋوۋەكان چۆن ھاتوۋنەگۆرى، بۆ جارېكى دىكەش فەكر لەۋە بگەنەۋە و ھەر ۋەختىك فەكرىان لەۋە كىردەۋە، بۆ جارېكى دىكەش ئىيە نامادەين ھەر ۋەختىك داۋايان كىرد ئىيە نامادەين لە سەر پىرسى يەكگرتنەۋەى دىمۇكراتەكان قسە بگەين. يەنى ھەرگىز ئەۋە ۋەلا نانېن ۋەلەۋ ئەركى بە بونبەست گەيشتەكە و سەرنەكەۋتەكەى لەسەرشانى ئەۋانە. ئىيە لەۋ

پینوینییه دا روو به کۆمه لانی خه لک، نه ندامانی نه وان، نه ندامانی خۆمان ده ئیم به راستی نهودی له توانای ئیمه دا بووه، به ئیجساسی مه سئولیبهت و خه مخورییه وه هه موومان موسته نه د کردووه مانه تا ئیستا هیناومانه، شتیک نه ماوه که ئیمه نه یکه یین.

به لām له و سیناریۆ ناروونانه ی که جه نابت ناماژت پیدایا، له راستیدا هه ر نه ویه که یه ک: ئیمه هه وێ بۆ نه وه بده یین، دوو: نه رکی ئیمه نه ندامانی حیزبی دیموکراتی کوردستان و نه رکی حیزبی دیموکراتی کوردستان به گشتی، له دهره و دی ولات، له نیوخوی ولات، لیهره، نه رکی میدیایی، دیپلۆماسی، ته شکیلاتی ئیمه، له مه ویه دوو قورستریش ده بی. بۆ: ئیمه هیوادار بووین له ئیلامه ی خۆیدا نه گه ر نه و یه گه رتنه وه به نه تیجه یه ک بگا، به یه که وه نه و نه رکه به جی بگه یه نین، به لām ئیمه لیهره به دوو خۆمان پتر نه رکار ده که یین، به کاری جیددیتر و به رده و امتر، له سه ر جیبه جیکردنی نه و پرۆژانه ی بۆخۆمان باوه رمان پییه و ده بی حیزبی دیموکرات بکه یینه نه و حیزبی دیموکراته ی که له په یامه که ی خۆمدا هاتبۆه گۆری، ئیمه لانیکه م بۆخۆمان کاری پینده که یین. هیوادارم کۆمه لانی خه لک له نیوخوی ولات، نه ندامانی حیزبی دیموکرات به گشتی، زۆتر له مه ویه دوو له و مه یاندان کار بکه ن، به عنی قورساییه کی زۆری نه وه ده که ویتته سه رشانی ئیمه. ته نیا ده مه وێ لیهره شتیکی دیکه ناماژه پێکه م نه ویش نه ویه کاتیکی باسی نه و سیناریۆ ناروونانه ده که م ده قیقه ن ده مه وێ جارنکی دیکه ته نکید بکه مه وه، لایه نی ئیمه بۆچوونی له سه ر چاره سه ریی کیشه ی دیموکراته کان هه میشه نه وه بووه له په نجه ردی داها تووی رۆژه لاتی کوردستان و پیداو یستی سیاسی ئیمه به ره و نه وه بچین حیزبی دیموکرات بکه یینه وه یه ک و حیزبی دیموکرات بکه ویتته وه سه ریک بۆ نه وێ نه و ئینیرژییه مان بۆ نازاد بکا و هه میشه ش ده مانگوت نه و حه لله ی نه و براده رانه ده یانه ینا گۆری، نه و لایه بیته وه نیو نه و لایه و نه و لایه حیزبی ماده ره و نه و لایه حیزبی پده ره، یان نه و لا بیته وه نه و لایه، من موخالیفی نه و حه للام. چ نه وان بیته وه لای حیزبی دیموکراتی کوردستان و بیته وه قه لای دیموکرات که کاتیکی هه موومان لیهره کارمان کردووه، چ لایه نی ئیمه بچیتته وه لای نه وان. نه وه به مانای نه ویه هه ر نه و حه لله له رۆژی یه که مدا کیشه خولقی نه ره. نه وه هیچ مو شکیله یه ک چاره سه ر نا کا. باشترین حه ل نه ویه یه کتر به و جوهری هه ن قبوول بکه یین و ئینسانه کان به و جوهری هه یه قبوول بکه یین، هه موو لایه ک تینیدا به شدار بن، هه موو لایه ک خوی تیدا بیینه وه، هه موو لایه ک ئیجساسی نه منییه تی سیاسی ته شکیلاتی بکه ن، هه موو لایه ک له حیزبی واحیدا ناسووده بن، نه ویه ته زمینی نه وه ده کا حیزبی دیموکرات له داها توو دا نه گه ر تووشی کیشه ی ناوا بووه، زه ره ر و زیانی زۆتر نه بی.

پرسیار: کاک خالید وه ک دوایین پرسیار به سه رنجدان به و قسانه ی جه نابت با ست کرد، که به ره و حه قتا سانه ی دامه زرانی حیزبی دیموکرات ده چین، نه گه ر نه م دوو دیموکراته لیک نزیک نه بوونه وه، نه یان تئوانی له پرۆسه یه کی سالمدا یه ک بگه رنه وه، حیزبی دیموکراتی کوردستان چون به ره و داها توو هه نگاو ده ن و جه نابت وه ک سکرته یری نه و حیزبه په یامت روو به نه ندامانی نه و حیزبه چیه؟

وه لām: به باوه ری من نه ندامانی حیزبی دیموکرات له دوو مه یاندان نه رکه مان له سه ره؛ به کیکیان نیوخوییه. له دانیشتنی نیوخوی خۆماندا نه گه ر به میژووی په نجا سانه ی نه خیری خۆماندا برۆینه وه، شه هامة تمان هه بی، کیشه کانی نیو حیزبی دیموکرات، میژووه که ی هه یه، زۆریک له وانه ی له کیشه کاندان بوون، به خوشییه وه له حالی حه یات دان، یان له کتیه بکاندا موسته نه د کراوه، له ده ورانی ریزدار کاک نه حمه د توفیقه وه تا ده ورانی شه هید دوکتور قاسملو بگه ر که ده ورانیک کیشه کانی نه و سه رده م هه بوون و شاره و ش نیه و دوا یه ش هه ر درێژه ی هه بووه تا ده ورانی کاک دوکتور سادقی شه ره فکه ندی، له ده ورانی ریه رانی زیندووی هه ر دوو به شی دیموکرات، چ ریه رایه تی شو رگی ی و چ نه و ی دیکه، ئی ده ورانی ئیستاش که هه ر دوو لامان له حالی حه یات داین، بتوانین به شیوه ی نیوخوی شه هامة تمان هه بی

لهوێ ئاماژەی پێدەین. بڵێین رێبه‌رانی شه‌هید و زیندوو له‌و مه‌واریدانه‌دا هه‌ڵه‌ و ئیشتیباهاتمان بووه‌ له‌ ته‌عامول له‌گه‌ڵ کێشه‌کانی نێوخۆی خۆمان. ئه‌وه‌ بۆیه‌ بڵێین ئه‌و نه‌سه‌له‌ی فێره‌ حیزبایه‌تییه‌ ده‌گه‌ین له‌ داها‌توودا، ده‌رسی ئێ و ده‌رگه‌ری و ئه‌و هه‌لانه‌ی ئه‌من کردوووه‌، ئه‌و نه‌یکاته‌وه‌.

ئه‌رکی دووهم ئه‌وه‌یه‌ روو به‌ ده‌روه‌، روو بو‌ ئێران، خۆتێنده‌وه‌یه‌کی دیکه‌ بکه‌ینه‌وه‌ له‌ ئێران، ئیمبراتۆرییه‌تی ئێران چ بووه‌، مه‌زه‌به‌ کهنگی هاتۆته‌ نێو سه‌حنه‌ی سیاسی ئێران، حکومه‌تی کۆماری ئیسلامی چۆن بووه‌، چۆنمان پێناسه‌ کردوووه‌، چۆن شه‌رمان له‌گه‌ڵ ئه‌و حکومه‌ته‌ کردوووه‌، هه‌ڵه‌ و ئیشتیباهاتی ئێمه‌ چ بووه‌، کارم به‌ ه‌ی ئه‌وان نیه‌ ئه‌وه‌ له‌ جیگای خۆی دایه‌، ئه‌مه‌ له‌گه‌ڵ وان موپارزه‌ ده‌که‌ین و له‌و سی و شه‌ش ساڵه‌دا چۆنمان ته‌عامول کردوووه‌، ئه‌و میتۆدانه‌ی ئێمه‌ هه‌موو باش بووه‌، له‌کوێ ده‌ستی تێوه‌رده‌ین، له‌کوێ شتی تازه‌ بێنینه‌ گۆڕی، پێداچوونه‌وه‌یه‌که‌ش به‌وانه‌دا بکه‌ین. م‌ادام پێداچوونه‌وه‌مان به‌وانه‌دا کرد، هه‌مووی ئه‌وانه‌ دوو سن شت دیتیته‌ گۆڕی: یه‌کیکیان به‌رنامه‌ بۆ داها‌توویه‌ روو به‌ کۆمه‌لانی خه‌تک و داها‌تووی ئێران، ئه‌وی دیکه‌ش دیتنه‌وه‌ی میکانیزم و فه‌ره‌نگ سازیه‌ له‌نێوخۆی حیزبی دیموکراتدا که‌ هه‌یندیک له‌و کێشانه‌ ده‌یان ساڵه‌ به‌رۆکی حیزبی دیموکراتی گرتوووه‌ و بۆ خۆمان هه‌للی بکه‌ین. من له‌و باوه‌ره‌ دام حیزبی دیموکراتی کوردستان ئیجتیاجی به‌و پێداچوونه‌وه‌ هه‌یه‌. ده‌بی ئێمه‌ شه‌هاده‌تمان هه‌بی دوا‌ی حه‌فتا سا‌ن چی؟ چمان کردوووه‌؟ له‌ کوێ که‌میمان هه‌یناوه‌؟ له‌مه‌وه‌به‌دوا ده‌بی چ بکه‌ین؟ د‌نیام ئه‌گه‌ر ئه‌و رووچه‌ هه‌بن، رووچی سازنده‌گی هه‌بی هه‌موو لایه‌ک تێیدا به‌شاری بکه‌ن، د‌نیام ده‌توانین به‌یه‌که‌وه‌ هیوایه‌کی باش دروست بکه‌ین بۆ داها‌تووی حیزبی دیموکرات و بۆ کۆمه‌لانی خه‌تک له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان.

- زۆر سپاس کاک خالید

- زۆر سپاس بۆ جه‌نابیش

له‌ ژماره‌ ٦٥٣ ی رۆژنامه‌ی "کوردستان" دا بلاو بۆته‌وه‌

رێکه‌وتی : ٥ی ئاویری ٢٠١٥

سه‌رچاوه‌ : م‌اڵپه‌ری کوردستان و کورد

رۇژمىرى مېژووى ۲۰ سالەى دامەزرانى حيزبى ديموکراتى كوردستان

۱۶ ئووتى ۱۹۴۵ – ۱۶ ئووتى ۲۰۱۵ زايىنى

كۆكردنەۋەى و ئامادە كردنى : رحمان نەقشى

۱	۱۶ ئووتى ۱۹۴۵	رۇژى دامەزرانى حيزبى ديموکراتى كوردستان له شارى مەھاباد. لەسەر بناخەى كۆمەلەى ژيانەۋەى كورد (ژ - ك)
۲	۲۳ ئۆكتۇبرى ۱۹۴۵	پىك ھىنانى كۆنگرەى يەكەمى حيزبى ديموکراتى كوردستان بە بەشدارى نۆينەرانى زۇربەى ناۋچەكانى كوردستان له شارى مەھاباد. (قازى مەھمەد پىشەۋاى حيزب)
۳	۱۹۴۵ عى دىسامبرى	دەرچوونى يەكەم گوشارى نەدەبى، سىياسى و كۆمەلەلەتەى كوردستان كە بىرو بووچوونى حيزبى ديموکراتى كوردستان بوو له لايەن چاپخانەى كوردستان له شارى مەھاباد.
۴	۱۲ دىسامبرى ۱۹۴۵	بەشدارى نۆينەرانى حيزبى ديموکراتى كوردستان له رى و رەسمى دامەزرانى كۆمارى ئازەربايجان له شارى تەۋرىز.
۵	۱۷ دىسامبرى ۱۹۴۵	رۇژى چەك كردنى شارهۋانى مەھاباد ئاخىرىن بىكەى حكومەتى ناۋەندى و ھەكردنى ئالاي كوردستان و دامەزرانى ھىزى سپاى مىللى كوردستان.
۶	۱۰ ئانۋىيەى ۱۹۴۶	چاپ و بلاو كردنەۋەى يەكەم ژمارەى كوردستان كە ھەتا ئىستا ۶۶۲ ژمارەى ئى دەرچوۋە.
۷	۲۲ ئانۋىيەى ۱۹۴۶	راگەياندىنى كۆمارى كوردستان له خۆپىشانەنىك دا بە بەشدارى زىاتر له ۲۰ ھەزار كەس له نۆينەرانى ناۋچە جىاۋازەكانى كوردستان له مەيدانى چوارچراى مەھاباد، قازى مەھمەد پىشەۋاى حيزب بەسەرۋەك كۆمار ھەلبىزىرا.
۸	۱۱ فېۋرىيەى ۱۹۴۶	پىك ھىنانى حكومەتى كوردستان و ھەينەتەى رەئىسەى مىللى (كابينەى ۋەزىران) ئەو ھەينەتەى له ۱۴ ۋەزىر پىك ھاتبوو.
۹	۱۵ مارسى ۱۹۴۶	دامەزرانى يەكەم رىكخراۋى ژنانى ديموکراتى كوردستان له شارى مەھاباد - رۇژھەلاتى كوردستان.
۱۰	۲۳ ئاۋرىلى ۱۹۴۶	پەيمانى دۆستايەتى و ھاۋكارى له نيوان دوو حكومەتى كوردستان و ئازەربايجان له لايە دوو ھەئىيەتى رەسمى بە سەرۋەكايەتى پىشەۋا قازى و جەغفەرى پىشەۋەرى له شارى تەۋرىز ئىمزا كرا.
۱۱	۳۰ ئاۋرىلى ۱۹۴۶	بۇ يەكەم جار دەزگاي رادىۋو كە پىنيان دەگوت ئىستاسىيۇنى رادىۋو له رى و رەسمى تاييەت دا بە وتارى پىشەۋا قازى له شارى مەھاباد كرايەۋە.
۱۲	۱۶ ژۇيىيەى ۱۹۴۶	شەھىد بوونى مەھمەد نانەۋازادە يەكەمىن فەرماندەرو جىگىرى سىياسى ۋەزارەتى ھىزى كوردستان بە ھۆى كەۋتتە خوارەۋەى فرۆكە له نىزىك كەلىخان ناۋچەى بانە .

۲۰ سال خەبات و بەرخۇدانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۱۳	۱۷ دسامبری ۱۹۴۶	گەرانهووی ئەرتهشی شا بۆ مەھاباد و کۆتایی تەمەنی یازدە مانگە یەكەم کۆماری کوردستان.
۱۴	۱۴ فېوریهی ۱۹۴۷	لە سێدارە ۱۳ کەس لە فەرماندەر و پێشمەرگەکانی کۆماری کوردستان دواى هەرەس هێنانی کۆمار لە شاری سەقز
۱۵	۳۰ ماری ۱۹۴۷	لە سیداردانی پێشەوا قازی محەممەد سەرۆک کۆماری کوردستان لە مەیدانی چوارچرا مەھاباد.
۱۶	۳۰ ماری ۱۹۴۷	لە سێدارە دانی ئەبولقاسمی سەدری قازی نوێنەری خەنکی مەھاباد و دەورو بەر لە مەجلیسی شوری میلی ئێران لە سەردەمی کۆماری کوردستان و برا بچوکی پێشەوا قازی محەممەد لە شاری مەھاباد.
۱۷	۳۰ ماری ۱۹۴۷	لە سێدارە دانی حەمە حوسین سەیفی قازی وەزیری بەرگری کوماری کوردستان، جیگری سەرۆک کۆمار پێشەوا قازی محەممەد لە شاری مەھاباد
۱۸	۷ ئاوری ۱۹۴۷	لە سێدارە دانی ۳ ئەفسەری پایە بەرزی کۆماری کوردستان لە شاری مەھاباد
۱۹	۲۰ ژوئەنی ۱۹۴۷	ئێعدامی چوار ئەفسەری سوپای میلی کۆماری کوردستان. (مستەفا خوشناو، عەزەت عەبدوڵا عەزیز، خەیرولاعەبدوڵا کەریم، محەممەد مەحمود قودسی)
۲۰	بەھاری سالی ۱۹۴۷	دەست پێکردنەووی خەباتی دوو بەری حیزبی دیموکراتی کوردستان بە شیوەی تەشکیلاتی.
۲۱	زستانی سالی ۱۹۵۲	سەرکەوتنی بەرچاوی کاندیدی حیزبی دیموکرات لە هەڵبژاردنی دەوری حەفدە می جلیسی شوری ئێران.
۲۲	رەشەمەدی سالی ۱۹۵۲	راپەڕینی جووتیارانی ناوچە مۆکریان بە دژی زۆلم و زۆری ئاغاو دەرەبەگەکان ئەو جوولانەوویە لە لایەن ریژی می شا سەرکوت کرا.
۲۳	بانەمەری سالی ۱۹۵۳	پێک هاتنی کۆمیتە تازە حیزب لە مەھاباد بە مەبەستی بوژانەووی ساخ کردنەووی ریکخراوەکانی حیزبی.
۲۴	۵ی ژوئەنی ۱۹۵۳	کۆبوونەووی لاوانی دیموکراتی کورد بۆ هەڵبژاردنی نوێنەر بۆ فستیوالی جیهانی لاوان لە بۇخارست. لە باغی میکانیل لە شاری مەھاباد کە لە لایەن هیزی چەکلاری رژیم پەلامار دران کە بوو بە هۆی شەھید بوونی لاویک و چەند لاویش دەستگیر کرا.
۲۵	۲۴ی ژوئیە ۱۹۵۳	بەریوەچوونی مێینگی گەورە لە شاری مەھاباد بەبۆنە هەلاتنی شا بەرەو بەغدا وروم.
۲۶	۱۹ی ئووتی ۱۹۵۳	کودتای نیزای دژی حکومەتی میلی دوکتور محەممەد موسەدیی.
۲۷	سالی ۱۹۵۴	کۆچی دوازی حاجی سەید بابە شیخی سیادت رەئیس هەییەتی رەئیسە میلیسی (سەرۆک وەزیر) کۆماری کوردستان لە دیی تورجان.
۲۸	ژوئەنی ۱۹۵۵	کۆنفرانسی یەكەمی حیزب و هەڵبژاردنی ئەندامانی رێبەری حیزب لە کێوی قەلاتەرەش پشتی گوندی سەیدئاوای بابەگەرە لە ناوچە پیرانشار.
۲۹	نوامبری ۱۹۵۹	هێرش بەریلاوی ساواک بۆ سەر ریکخراوەکانی حیزب کە نزیکە ۲۵۰ کەس لە سەرانی سەری کوردستان گیران و زۆریشیان پەرەوازی باشووری کوردستان بوون.
۳۰	پاییزی سالی ۱۹۶۳	پێک هاتنی کۆمیتە ساخکەرەووی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە زینوی شیخی.

۳۱	۲۱ ماری ۱۹۶۴	هێرشیکێ گەورە دیکە سەواک بۆ سەر رێکخراو و ئەندامانی حیزب و بەشیکێ بەرچاو گیران و رەوانە چالە رەشەکانی رێژیەمی شا کران.
۳۲	۱۹ نوامبری ۱۹۶۴	پێک هاتنی کۆنگرە دووھەمی حیزب لە گوندی سونی باشووری کوردستان (کەسایەتی یەکەمی حیزب، ئەحمەد توفیق)
۳۳	سالی ۱۹۶۶	شەھید بوونی سەدیق ئەنجیری ئەندامی کۆمیتە ناوەندی کۆنگرە دووھەمی حیزبی دیموکرات. لە باشووری کوردستان.
۳۴	سالی ۱۹۶۷	شەھید بوونی مەلارەحیم ویردی ناسراو بە میرزا ئەحمەد ئەندامی کۆمیتە ناوەندی کۆنگرە دووھەمی حیزب لە باشووری کوردستان.
۳۵	سائەکانی ۶۷- ۱۹۶۸	تیکۆشانی چەکلاری سیاسی لە لایەن کۆمیتە شۆرشکیری حیزب، ئەو جوولانەووی ۱۸ مانگی خایاند بە داخووە زۆریە بەرێوەبەرائی شەھید کران.
۳۶	سالی ۱۹۶۷	شەھیدبوونی باپیرشکا (نحو) ئەندامی کۆمیتە ناوەندی کۆنگرە دووھەمی حیزبی دیموکرات بە دەست هێزەکانی ئێران لە ناوچە سەلماس.
۳۷	سپتامبری سالی ۱۹۶۸	گیرانی سەدان کەس لە ئەندام و لایەنگرانی حیزب لە هەموو شوێنەکانی کوردستان، کە بەدوای ئەشکەنجە زۆر لە پادگانێ جەلیدیان چەلیدین کەسیان ئی ئیعدام کران.
۳۸	سالی ۱۹۶۸	شەھید کردنی دڵشادی رەسوولی ئەندامی کۆمیتە ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان، کۆنگرە یەکەم و جیگری وەزیری فەرھەنگ لە کۆماری کوردستان. لە باشووری کوردستان.
۳۹	۲ مای ۱۹۶۸	شەھید بوونی تیکۆشەرۆ چالاکوانی سیاسی و ئەندامی رێبەری حیزب سمانل شەریف زادە و هەقلائی بە دەست رێژیەمی پەهلەوی .
۴۰	۱۵ مای ۱۹۶۸	شەھید بوونی تیکۆشەرۆ چالاکوانی سیاسی و ئەندامی رێبەری حیزب سولەیمان موعینی بە دەست سەرکردایەتی شۆرش کوردستانی عێراق لە دیلمان.
۴۱	۲ سپتامبری ۱۹۶۸	لەسێدارە دانی شاعیرۆ تیکۆشەرۆ سیاسی و ئەندامی رێبەری حیزب مەلا ناوارە (ئەحمەد شەتەمەشی) لە شاری سەردەشت لە لایەن حکومەتی پاشایەتی ئێران.
۴۲	۱ مای ۱۹۷۱	نامادە کردنی گەڵاڵە کۆمیسوونی پەیرەو و پرۆگرام بە بریاری رێبەرایەتی حیزب بۆ باس و راوێژ بەردی بە ئەندامانی حیزب کە هەم بیرو بۆچوونی خۆیان بەدەنە دەستە رێبەرایەتی و هەم لە کۆنفرانسی سێھەم دا بە نامادە زیاترۆ باسی لە سەر بکەن.
۴۳	۱۳ مای ۱۹۷۱	کۆبونەووی کۆمیتە رێبەرایەتی حیزب بۆ چارە سەری ئەو ناکۆکی و ئالفۆزییە فکرییە کە بۆ ئەندامانی حیزب هاتبوو پیش، لە کۆبونەویەک دا دواي راوێژو ئیکدانەویەکی زۆر چەند بریاری گرینگ دران.
۴۴	ژوئەنی سالی ۱۹۷۱	پێک هاتنی کۆنفرانسی سێھەمی حیزب، لە شاری کوی لە باشووری کوردستان ئەو کۆنفرانسی کۆنفرانسیکی بەکەلک بوو و حیزبی هێناوەتەو سەررەوتی ئاسایی خۆی.
۴۵	ژوئەنی سالی ۱۹۷۱	لە کۆنفرانسی سێھەم دا ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان گۆردرا و بۆ حیزبی دیموکراتی

		کوردستانی (ئیران) له کویه باشووری کوردستان.
۴۶	۱۵ ژوئیهی ۱۹۷۱	بریری دهفتهری سیاسی حیزب له سەر به شداری و به رێوه بردنی رادیۆ شۆرشگیرانی ئیران به و شهرتهی ریگا بدری سیاسهتی حیزب بلاو بکاتهوه.
۴۷	۲۵ ژوئیهی ۱۹۷۱	کۆمیتیهی ناوهندی حیزب بریری دا که پێوهندی به ئەحمەد توفیق بگیری و داواي هاتنهوه و ژێردیسپلینی حیزبی ئی بکری، ناوبراو له وهلامدا گوتبووی که نه نهو کۆنفرانسه و نهو رێبهرایهتیم به رێبهری حیزب قه بووئه.
۴۸	۵ ئووتی ۱۹۷۱	دهفتهری سیاسی حیزب مهئمووریهتی داوه به مامۆستا عهبدوڵا حهسهن زاده که بۆ جاری دووههم پێوهندی به ئەحمەد توفیق بگری که واز له موخالهفتهی حیزب و رێبهرایهتی حیزب بهینی بهلام نه جارش هیچ ناکامیکی نابیت.
۴۹	۱۴ ئۆکتۆبری ۱۹۷۱	بۆ سیههم جاری پێوهندی به ئەحمەد توفیق دهگیری و داواي ئی دهکری بگه ریتنهوه نیو حیزب بهلام نهو جارش هیچ سوودیکی نه بوو.
۵۰	سپتامبری ۱۹۷۱	دیدار و چاوپیکهوتنی نوێنهری دهفتهری سیاسی حیزب دهگه ل حیزبی کۆمونیستی لوبنان و حیزبی سوسیالیستی پێشکەوتنخوازی لوبنان.
۵۱	مانگی ژانویهی ۱۹۷۲	له کۆبوونهوی کۆمیتیهی ناوهندی حیزب بریار درا نهحمەد توفیق سکرتهیری گشتی کۆنگرهی دووههم له حیزب وهلا بنری.
۵۲	۲۲ ماری ۱۹۷۳	شههید بوونی قادری ویردی ئەندامی کۆمیتیهی ناوهندی کۆنفرانسی سیههمی حیزبی دیموکرات له نیو شاری بانه له گه ل هیزی نیزامی رێژی می شا.
۵۳	۲ ئاوری ۱۹۷۳	کۆچی دوایی حوسینی زێرینگهران (حوسینی فروههەر)، ئەندامی ژماره ۱ کۆمه لهی ژیکاف و نهفسهەر و چالاکی هیزی دیموکرات بووه له تاران له گۆرستانی بهههشتی زههرا نیژراوه .
۵۴	سپتامبری سالی ۱۹۷۳	پیک هاتنی کۆنگرهی سیههمی حیزب به به شداری ۴۹ کەس و په سند کردنی به رنامه و پیرهوی نیوخوی تازه و هه لێزادنی کۆمیتیهی ناوهندی له شاری به غدا. (سکرتهیری گشتی دوکتور قاسملوو)
۵۵	سپتامبری سالی ۱۹۷۳	په سند کردنی نامانجی دواژۆی حیزب (کۆمه لێکی دادپه روهری سوسیالیستی یه) له کۆنگرهی سیههمی حیزب له شاری به غدا.
۵۶	سالی ۱۹۷۳	شههید کردنی ئەحمەد توفیق (عهبدوڵا ئیسحاقی) سکرتهیری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستان (کۆنگرهی دووههم) به دهست رێژی می به عسی عێراق.
۵۷	۲ فیورییهی ۱۹۷۴	دهست پیکردنی کلاسی سیاسی بو ئەندامانی رێبهری حیزب به مه بهستی باشتر شارهزا کردن له کارو تیکۆشانی سیاسی و ته شکیلاتی.
۵۸	مارسی ۱۹۷۴	له سهەر داوهتنامهی پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق بۆ به شداری له کۆنگرهی ۸ ی نهو پارته کۆری نوێنهرایهتی به ناماده کردنی وتاریکی پرنیههروک که به داخهوه له لایهن سه رۆکایهتی کۆنگره ریگیای به نوێنه رانی حیزب نه درا وتاری خویان بخویننهوه.
۵۹	مانگی ئووتی ۱۹۷۴	کۆبوونهوی کۆری رێبهرایهتی حیزب (دوکتور قاسملوو، که ریم حیسامی و حه مه ده مین سیراجی) دهگه ل

٧٠ ساڵ خەبات و بەرخۆدانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

٧٥	١٦ی ئووتی ١٩٧٩	٨ دەسته و حیزب و ریکخراوی سیاسی لەزانستگەی تاران. رێ و رەسمیکی ناشکرا ٢٥ی گەلاوێژ ٣٤ مین سالرۆژی دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە کۆشکی لاوان لە شاری مەهاباد.
٧٦	١٩ی ئووتی ١٩٧٩	راگەیانندی جیهادی خۆمەینی دژی گەلی کورد بە، هەنۆشواوە راگەیانندی حیزب لە لایەن خۆمەینی و سەپاندنی شەریکی سەرئاسەری (شەری سێ مانگە)
٧٧	١٩ی ئووتی ١٩٧٩	نامەی سەرئاواڵە کۆمیتە ناونیدی حیزب بۆ کۆرۆ کۆمەلانی بەشەر دۆست و ئازادبێخوای جیهان سەبارەت زۆنم و زۆری حکوومەتی ناوەندی دژی خەکی کوردستان.
٧٨	٢ی سێتامبری ١٩٧٩	جینایەتی سامناک و درەندەنە چەکدارانی رێژیم و قەلاچۆ کردنی ٦٧ کەس لە دانیشتوانی گوندی قارنی.
٧٩	١٢ی ئۆکتۆبری ١٩٧٩	نامەی سەرئاواڵە حیزبی دیموکرات بۆ گەلانی ئێران و حیزب و ریکخراوە نیشتمانی و پیشکەوتووکان و شەخسییەتە نیشتمانی و مەزھەبی یەکان لە سەر هەل و مەرجی کوردستان.
٨٠	٤ی نوامبری ١٩٧٩	بەیاننامەی مەحکوم کردنی حیزبی دیموکرات سەبارەت بە پەلاماری خۆنێندکارانی پێرەوی خەتی ئیمام بۆ سەر بالۆیخانەی ئامریکا لە تاران.
٨١	١٧ی نوامبری ١٩٧٩	پەیمانی خۆمەینی بۆ چارەسەر کردنی گیروگرەقەکانی کوردستان. ئەو پەیمامە بە مانای تیک شکانی ھێزە سەرکوت کەرەکانی خۆی لە کوردستان و کۆتای شەری سێ مانگە کە بوو بە ھۆی وتووێژیکی درێزخایانی بن ناکام.
٨٢	٢٠ی نوامبری ١٩٧٩	لەبەنکی سکرێتیری گشتی حیزب دوکتور قاسملوو بە پەیمانی نایەتولا خۆمەینی سەبارەت بە چارەسەری ناشتیانە مەسەلەی کوردستان لە گۆرەپانی [قازی محەممەد]ی شاری مەهاباد.
٨٣	٢٥ی دیسامبری ١٩٧٩	بلاو کردنەووی گەلاڵە ٢٦ ماددەیی دەستەئە نوێنەراییەتی گەلی کورد سەبارەت بە خۆمۆختاری رۆژھەلاتی کوردستان.
٨٤	٢٥ی ژانویری ١٩٨٠	پشتیوانی حیزبی دیموکرات لە بەرنامەکانی کاندیداتوری مەسعوود رەجەوی بۆ یەکەمین ھەتێژاردنی سەرۆک کۆماری ئێران ، کە بۆ بەھۆی رەد کردنەووی بەرێژارییەکە لە لایەن خۆمەینی وە.
٨٥	١٧ی فێورییە ١٩٨٠	پێک ھاتنی کۆنگرە چوارەمی حیزب بەبەشداری ٣١٠ کەس نوێنەر لە شاری مەهاباد، ئەم کۆنگرەییە پاش ٣٤ ساڵ یەکەم کۆنگرە ناشکرای حیزب بوو. (سکرێتیری گشتیی دوکتور قاسملوو)
٨٦	فێورییە ١٩٨٠	پەسند کردنی ئامانجی دواڕۆژی حیزب (پێک ھێنانی کۆمەڵێکی سوسیالیستی کە بناخەکەیی لەسەرینچینی زانستی یەکانی دروست کردنی سوسیالیزم دامەزرابن) لە کۆنگرە چوارەمی حیزب لە شاری مەهاباد.
٨٧	٢٨ی فێورییە ١٩٨٠	چاوپێکەوتنی ھەینیەتی ٦ کەسی لە ئەندامانی رێبەری حیزب لە گەڵ سەرکۆماری ئێران ئەبولجەسەن بنی سەدر لە تاران.
٨٨	١ی ماری ١٩٨٠	پیشناری گەلاڵە ٦ ماددەیی حیزبی دیموکرات بۆ چارە سەری ناشتیانە داوخوازەکانی خەکی کوردستان دەگەڵ حکوومەتی ناوەندی.

١٩	١٤ ماری ١٩٨٠	بهشداری لههه ئبژاردنی نوینه رانی مه جلیسی شورا که کاندیده کانی حیزب له زۆریه ی شوینه کان سه رکه وتیان به دهست هینا، به لام خومهینی هه ئیوه شانده وه.
٩٠	١٨ ماری ١٩٨٠	دهست پیکردنه وه ی شه ره له لایه ن رژیم له ناوچه ی کامیاران و شیمالی کوردستان که بوو به هوی شه ریکی سه رانه سهری وه هتا ئیستاش درێژهی هه یه.
٩١	١٦ ئاویری ١٩٨٠	گه لانه ی حیزبی دیموکرات بو پیکهینانی به ره یه گگرتووی نیشتمانی له گه ل حیزب و ریکخواوه سیاسی یه کانی ئیران.
٩٢	٧ مای ١٩٨٠	بۆمباران کردنی به ندیخانه ی حیزب له گوندی دۆله تووی ناوچه ی سه رده شت له لایه ن رژیمی به عسی سه دام حوسین.
٩٣	٧ مای ١٩٨٠	کۆمیتهی ناوهندی حیزب به بلاو کردنه وه ی راگه یاندراو یک به توندی بۆمبارانی به ندیخانه ی دۆله تووی مه حکووم و نه وه ی وه ک جینایه ته تیکی ئاشکرای دژی مرۆفایه تیی ناساند و له قاوی دا.
٩٤	٤ ژوینی ١٩٨٠	شه هید بوونی سه رۆان عه بدو ئلا ئه فشین فه رمانده ی هیزی به یان له نزیک گوندی شیناوی به هوی شه ر له گه ل رژیم.
٩٥	١٣ ژوئهی ١٩٨٠	شه هید بوونی ئیبراهیم به هرام پوور فه رمانده ی هیز له گوندی گله سووره ، به هوی شه ر له گه ل رژیم.
٩٦	١٥ ژوئهی ١٩٨٠	جودا بوونه وه ی تاقمی ٧ که سی له حیزب به هاندانی حیزبی تووده ی ئیران که ٦ که سیان نه ندای کۆمیتهی ناوهندی بوون.
٩٧	١٧ ژوئهی ١٩٨٠	دهست پیکردنی یه که مین به رنامه ی رادیو دهنگی کوردستانی ئیران له دۆلی شیخانی ناوچه ی مه نگورانی مه هاباد.
٩٨	١٦ ژوینی ١٩٨٠	نامه ی سکرتهیری گشتیی حیزب بۆ ریکخواوه دیموکرات و پیشکه وتووه کانی جیهان و شه خسییه ته سیاسی و به شه ر دۆسته کان و نه نجوومه نه نینسان دۆسته کان و ریکخواوه کانی دیفاع له مافی مرۆف له به رامبه ر جینایه ته کانی کۆماری ئیسلامیی ئیران له کوردستان.
٩٩	٢١ سپتامبری ١٩٨٠	تیرۆری سه رگورد عه بباسی نه ندای کۆمیتهی ناوهندی کۆنگره ی چواره می حیزبی دیموکرات، به رپرسی شوورای نیزامی حیزب له شاری مه هاباد، به دهست به کریگیراوانی کۆماری ئیسلامیی له مه هاباد.
١٠٠	مانگی سپتامبری ١٩٨٠	کۆمیتهی ناوهندی حیزب ده ستدریژی ده وه ته ی عیراقی بو سه ر ئیران مه حکووم کرد و رای گه یانند نه گه ر ده وه ته ی ناوهندی داخوازه بنه ره تی یه کانی خه لکی کوردستان به فه رمی بناسی. حیزبی ئیمه ناماده یه ته واوی هیزی خۆی بو به رهنکار بوونه وه ی په لاماری نه ره ته شی عیراق وه کار بخا.
١٠١	٤ نوامبری ١٩٨٠	هیزه کانی کۆماری ئیسلامی په لاماری درندانه ی گونده کانی ئیندرقاش و سووکه دییان دا و ٥٢ که سیان له ژن و مندال و پیرو لاو شه هید کرد.
١٠٢	١١ مای ١٩٨١	په یامی پیروزیایی د. قاسملوو سکرتهیری گشتیی حیزب به بۆنه ی هه ئبژاردنی فرانسوا میتیران سیاسه ته داری ناسراو ورته یه ری حیزبی سوسیالیستی فه رانه س.
١٠٣	١٦ ژوینی ١٩٨١	ده فته ری سیاسی حیزب به بلاو کردنه وه ی راگه یاندراو یک به زۆر هۆ هه ئبژاردنی رۆژی ٢ گه لاونیژی

	سەرۆك كۆماریان تەرىم و بايكوت كرد.	
۱۰۴	۱۷ ئى ژۇيىيە ۱۹۸۱	پەيلىمى رادىيۆى كۆمىتەى ناوئەندى حېزب له سەر لى ستاندىنەوئەى پۆستى سەرۆك كۆماری له بهنى سەدر، سەررايى رەخنە له هەئويست و هەئەكانى له زەمانى سەرۆك كۆماری دا، ئەو كارەى مەلاكانى به دژى ياسا و نادېموكراتىك و مەحكوم كرد وداواى له بهنى سەدر كرد بىتە كوردستان.
۱۰۵	ھاوینی سالى ۱۹۸۱	شەرى ناخاوارا و له نىوان حېزب دېموكرات و پارتى دېموكراتى كوردستانى عىراق(قىادە موقت) روى داو چەندىن مانگ درېژەى كىشا.
۱۰۶	۱۱ ئى ئۆكتۆبرى ۱۹۸۱	شەھىد بوونى مەحمود رەخمەت پور جىگىرى فەرماندەرى ھىزى سەكو ، به ھۆى شەرى لەگەل رېژىم - له كىلەشىن
۱۰۷	۱۱ ئى ئۆكتۆبرى ۱۹۸۱	شەھىد بوونى سەروان حاتم(دوعاخان) فەرماندەرى ھىزى نەو به ھۆى شەرى لەگەل قىادە - له كىلەشىن
۱۰۸	۷ دىسامبرى ۱۹۸۱	پىك ھاتنى گۆنگرەى پىنجەمى حېزب. لە ناوچەى رەبەتى سەردەشت لەم گۆنگرە بەدا دروشمى رووخاندنى رېژىمى خومەينى پەسەند كرا. (سكرتېرى گشتىي دوكتور قاسەلوو)
۱۰۹	دىسامبرى ۱۹۸۱	پەسەند كردنى ئامانجى دواروژى حېزب (پىك ھىنانى كۆمەئىكى سوسىيالىستى كە وەلامدەرى ھەل و مەرجى تايبەتى و لاتەكەمان بى) لەگۆنگرەى پىنجەمى حېزب
۱۱۰	۱۳ دىسامبرى ۱۹۸۱	شەھىد بوونى سەروان ئەخمەد جاويد فەراكاك ھەژار) ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى گۆنگرەى پىنجەمى حېزبى دېموكرات، فەرماندەرى ھىزى شەھىد پىشەوا. بە كەوتە بەرپرىشكى گۆلە تۆپى دوژەن له ناوچەى بانە.
۱۱۱	مانگى ژۇيىيە ۱۹۸۲	دانىشتنى دوو قۆلىي رېبەرايەتېي حېزب له گەل رېبەرايەتېي رىكخراوى شۆرشگىرى زەخمەتكىشانى كوردستانى ئىران (كۆمەلە) و ئىمزا كردنى بىرارانمەى ھاوكارى دوو قۆلىي.
۱۱۲	۲ ژۇيىيە ۱۹۸۲	نامەى كۆمىتەى ناوئەندى حېزب بۇ ياسرەرفات لەسەرچۆل كردنى فەلەستىنېيەكان له لوئىنان، لەو نامە بەدا لەرىكخراوى رىكارىخوازى فەلەستىن گىردرايەو كە ئەگەر له سەر ۲۲ ولاتى عەرەب ھىجىيان نامادە نىنن جىگە وشوئىن بەدەن بە رىكخراوى ناوبرا و دەتوانن بىنە كوردستان.
۱۱۳	۱۵ ئى ژۇيىيە ۱۹۸۲	شەھىد بوونى ئەسەد سولەيمانپور جىگىرى فەرماندەرى ھىزى، لە سەقز بە ھۆى شەرى لەگەل رېژىم.
۱۱۴	مانگى سپتامبرى ۱۹۸۲	دەقتەرى سىياسى بىريارى دا له رۆژى ۲۰ خەرمەنان تا ۲۰ رەزبەر وەك مانگى بەرگى له ئازادى و ھەرمەنى گەلى كورد رابەگەيەئى.
۱۱۵	۲۱ ئى نوامبرى ۱۹۸۲	شەھىد بوونى حىسام ئەسەدى فەرماندەرى ھىزى، بە ھۆى شەرى لەگەل رېژىم - له بىساران
۱۱۶	۳ ئى ئاوريلى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى عەلى پىروتى جىگىرى فەرماندەرى ھىزى، بە ھۆى شەرى لەگەل رېژىم له گوندى چارشىويە سەر
۱۱۷	۸ مای ۱۹۸۳	دەقتەرى سىياسى حېزب بە بلاو كردنەوئەى راگەيانداونىك سەردەرى رەخنە لەكردەوئە ناردەوئەكانى سەرانى حېزبى توودە دەرەق بەگەلى كورد ھىرشى بەرلاو كۆماری ئىسلامىي بۇ سەر رېبەران، وئەندامانى حېزبى توودە مەحكوم كرد. وئەنىيەى كردنەوئە ئەگەر بىنە. كوردستان ئەمىنيەتى

	ئەوان دەپارىزى.	
۱۱۸	بەھارى سالى ۱۹۸۳	شەرى رىگاي پىرانشار و سەردەشت ويارمەتى و هاتنى پىشمەرگەكانى يەكپەتە نىشتەمانى كوردستان وەك هېزى پىشتىوانى حېزب.
۱۱۹	۲ى ژوئەنى ۱۹۸۳	ئىعدامى ۵۹ كەس لە لاوانى بى دىفاعى مەھاباد بەدەست ئىنسان كۆزائى كۆمارى ئىسلامىي.
۱۲۰	۱۱ى ژوئەنى ۱۹۸۳	دەقتەرى سىياسى حېزب بە بلاو كوردنەۋدى راگەيانداۋىك ھەئىزاردنى مەجلىسى شوورا(كەببۇو بەمەجلىسى شووراي ئىسلامى)بايكوت و تەحرىم كىرد .
۱۲۱	۳ى ئوۋتى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى رەسوۋ ئىبراىم پوور جىگىرى فەرماندەرى هېزى موعىنى. لە گوندى بەردەسوور بە ھۆى شەرى نىوخۆبى لە گەئ (كۆمەئە)
۱۲۲	۲۰ى ئوۋتى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى مەزەفەر تىابىي جىگىرى فەرماندەرى هېزى، بە ھۆى شەرى لەگەئ رىژىم لە گوندى مىرئاۋا.
۱۲۳	۲۰ى ئوۋتى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى ئىقتىبال كەرىم نژاد فەرماندەرى هېزى، بە ھۆى شەرى لەگەئ رىژىم لە گوندى مىرئاۋا.
۱۲۴	۹ى سېتامبرى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى ئەسەد مامەدى جىگىرى فەرماندەرى هېزى ، لە گوندى شەتالا ، بە ھۆى تىرۆرى بە كرىگىراۋنى كۆمارى ئىسلامىي.
۱۲۵	۱۲ى سېتامبرى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى سابىر حوسىنى جىگىرى فەرماندەرى هېزى، بە ھۆى شەرى لەگەئ رىژىم لە گوندى چنارە .
۱۲۶	۲۷ى ئۆكتۇبرى ۱۹۸۳	حېزبى دېموكراتى كوردستانى ئىران لە نامەيەكى فەرمى دابۇ مەسوود رەجەۋى چوۋنى خۆى بۇ نىۋ شووراي نىشتەمانى بەرگىرى پى راگەياندا.
۱۲۷	۸ى نوامبرى ۱۹۸۳	گەئالەى پىشنىيارى شووراي مىللى بەرگىرى بۇ خودمۇختارى كوردستانى ئىران لە ۱۲ ماددە كە لە لايەن شووراۋە پەسند كرابوۋ.
۱۲۸	۹ى نوامبرى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى عوسمان دادخاھ فەرماندەرى هېزى بەيان، شەرى لەگەئ رىژىم لە گوندى كىلە چەرموۋو
۱۲۹	۲۶ى نوامبرى ۱۹۸۳	شەھىد بوۋنى قادر ئىفتخارى فەرماندەرى هېزى ئاۋارە ، شەرى لەگەئ رىژىم لە شىۋ
۱۳۰	۲۲ى ژانۋىيە ۱۹۸۴	پىك هاتنى كۆنگرەى شەشەمى حېزب لە گوندى گەئالەى باشوۋرى كوردستان. (سكرتىرى گشتىي دوكتور قاسەلو)
۱۳۱	۱۹ى فېۋرىيە ۱۹۸۴	شەھىد بوۋنى مەمەد زۇلفە قادرى جىگىرى فەرماندەرى هېزى ، بە ھۆى شەرى لەگەئ رىژىم لە گوندى قەرەناۋ.
۱۳۲	مانگى ژانۋىيە ۱۹۸۴	پەسند كىردنى ئامانجى دۋارۋزى حېزب (سوسىيالىزمى دېموكراتىك) ھەرچەند ناكۆكى يەكى توندى بىرو بۇچوۋنى لەسەر دەرگەوت. لە كۆنگرەى شەشەمى حېزب .
۱۳۳	۱۲ى ماى ۱۹۸۴	شەھىد بوۋنى عەبەدوللا بەھرامى ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى شەشەمى حېزبى دېموكرات، ئەندامى ناۋەندى ئاژۋان بۇ سەرىپەستىيى كاروبارى حېزب لە باشوۋرى رۈژەلاتى كوردستان.

۱۳۴	۲۸ مای ۱۹۸۴	لەسەر پێشنیاری حیزبی دیموکرات بە شوورای نیشتمانی بەرگری رۆژی ۲۸ مای بەرۆژی رێزگرتن لە بەرگری کوردستان دیاری کرا.
۱۳۵	۵ی ژوئەنی ۱۹۸۴	راگەیاندرای محکوم کردنی دەقتەری سیاسی سەبارەت بۆمباران کردنی شاری بانە لە لائەن فرۆکەکانی عێراق ، و سەرەخۆشی لە بنەمالە شەهیدانی ئەو جینایەتەییە
۱۳۶	۷ی ژوئەنی ۱۹۸۴	شەهید بوونی فەقی عەبدوڵا محەممەدی فەرماندەری هیزی زمییران ، بە هۆی شەر لەگەڵ رێژیم پستی گوندی چولان.
۱۳۷	۸ی ژوینی ۱۹۸۴	بەشداری دەستە ی نوێنەرایەتی حیزب لە کۆنفرانسی لیکۆئینەووی شوێنەواری زیان و زەرەری شەری ئێران و عێراق، لەسەرناشتی و هیمنی جیهان لە شاری بەغدا.
۱۳۸	۱۳ی ژوینی ۱۹۸۴	شەهید بوونی محەممەد ئەمین بارام میرزا (چرچە) فەرماندەری هیزی بەیان، بە هۆی شەر لەگەڵ رێژیم لە شاروێران - مەهاباد.
۱۳۹	ئووتی سالی ۱۹۸۴	چاوپیکەوتنی نوێنەرانی کۆماری ئیسلامی و هەنیهتی دەقتەری سیاسی حیزب لە گوندی بیتووشی ناوچە ی نالانی سەردەشت.
۱۴۰	عی ئووتی ۱۹۸۴	لە پلینۆمی دووهمی کۆمیتە ی ناوەندی کۆنگرە ی شەشەمی حیزب بریار درا ۲۶ی سەرماوەز بە رۆژی پێشمەرگە ی کوردستان دیاری بکری.
۱۴۱	۱۷ی ئووتی ۱۹۸۴	شەهید بوونی رحمان سوفی زاده بەرپرسی کۆمیتە ی شارەستانی رەبەت، بە هۆی شەر لەگەڵ رێژیم ، قامیشە ئە، قەرەبوغەرە.
۱۴۲	۲۱ی ئووتی ۱۹۸۴	بانگەوازی رەسمی دەقتەری سیاسی بۆ بیرواری گشتی کوردستان، ئێران و جیهان کەوا کۆماری ئیسلامی خەریکە ۵۶۳ بنەمالە ی دانیشتووی ۶۶ ئاواپی کە سەرچەم ۹۵۵۲ نەفەرن لە سەرماو سوئی پاییز دا دەربەدەر بکا.
۱۴۳	۱۶ی نوامبری ۱۹۸۴	شەری نەخوزراوی سەرانسەری نیوان حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و کۆمە ئە.
۱۴۴	۱۶ی دیسامبری ۱۹۸۴	پەیمای دەقتەری سیاسی حیزب بۆ یەکەم جار بە بۆنە ی ۲۶ی سەرماوەز رۆژی پێشمەرگە ی کوردستان.
۱۴۵	۲۱ی مارس ۱۹۸۵	شەهید بوونی سەدیق فەرۆخیان ئەندامی جیگری کۆمیتە ی ناوەندی کۆنگرە ی شەشەمی حیزب، بەرپرسی کۆمیتە ی شارستانی هەوشار. لە هیرش کۆمە ئە بۆ سەر بنکەکانی ناوەندی ئازوان لە باشووری رۆژھەلاتی کوردستان.
۱۴۶	۲۹ی ئاویری ۱۹۸۵	شەهید بوونی قاسم محەممەد پوور(باقی) فەرماندەری هیزی پێشەوا، بە هۆی شەری نیوخۆیی لە گەڵ (کۆمە ئە) باغلووچە.
۱۴۷	۲۸ مای ۱۹۸۵	شەهید بوونی ئیبراهیم شیخالی فەرماندەری هیزی نەو ، بە هۆی شەر لەگەڵ رێژیم لە شیمال کوردستان.
۱۴۸	۳۰ مای ۱۹۸۵	راگەیاندرای دەقتەری سیاسی حیزب کۆتایی بە ئەندامەتی لە شوورای نیشتمانی بەرگری دا هیئا.
۱۴۹	۳۰ ژوئەنی ۱۹۸۵	شەهید بوونی عەبدوڵا زەبیعی (میرزا عەولای نیشکۆلان) جیگری فەرماندەری هیزی موعینی ، شەری نیوخۆیی لە گەڵ (کۆمە ئە) لە سەرشیوی مەریوان.

۱۵۰	۱ى ژويىيە ۱۹۸۵	شەھىد بوونى سەرگورد كەرىم عەلپيار ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى شەشەمى حېزبى دېموكرات، وجىگرى بەرپرسى كۆمىسيۇنى تەشكىلات لە ناوچەى بانە، لە شەرىكى قارەمانانەى ناوچەى بانە.
۱۵۱	۲ى ئۆكتۇبرى ۱۹۸۵	لەسىدارە دانى شەھىد تەھا حەق تەلەب ئەندامى راوئىزكارى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى چوارەمى حېزبى دېموكرات، رووناكبىرىكى پىنگەبىشتوو و نازا و خەباتگىر. لە بەندىخانەى ئەوین لە تاران.
۱۵۲	۲۴ى نوامبرى ۱۹۸۵	لەسىدارە دانى بەندى سىياسى شەھىد كەمال دەباغى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى پىنچەمى حېزبى دېموكرات، بەرپرسى كۆمىتەى ئاژوان و بەرپرسى راستەوخۆى شارستانى كرمان.
۱۵۳	۱۷ى دىسامبرى ۱۹۸۵	پىك ھاتنى كۆنگرەى ھەوتەمى حېزبى(كۆنگرەى چل سال خەبات) لە گوندى گەورەدى شاربائىرى باشوورى كوردستان (سكرتېرى گشتىى دوكتور قاسملو)
۱۵۴	۱۸ى ئاوريلى ۱۹۸۶	كۆچى دوايى مامۇستا ھېم ئەندامى ئىقتىخارى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى چوارەمى حېزبى دېموكرات، تىكۆشەر و شاعىرى ناودارى كورد لە شارى ورمى
۱۵۵	۳۰ى ژويىيە ۱۹۸۵	شەھىد بوونى سەيد كامىل ھەيدەرى بەرپرسى كۆمىتەى شارستان ھەوشار، شەر لەگەل رىژىم لە گوندى داش قس قەپان .
۱۵۶	۲۲ى سېتامبرى ۱۹۸۵	شەھىد بوونى عومەر قەيتەران فەرماندەرى ھىزى ئەفشىن ، شەر لەگەل رىژىم لە گەرگول .
۱۵۷	۲۳ى نوامبرى ۱۹۸۵	لە سىدارە دانى شەھىد خەلىل زارعى فەرماندەرى ھىز، لە لايەن كۆمارى ئىسلامى ئىران لە كرمانشان .
۱۵۸	۱۲ى ژانويە ۱۹۸۶	شەھىد بوونى عەبباس ئەكرەمى جىگرى فەرماندەرى ھىز، بەھۇى شەر لەگەل رىژىم لە ئەورەزاق
۱۵۹	۱۵ى ژويىيە ۱۹۸۶	ملاوايى مەھمەدى ياهوو ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى يەكەم، نووسەر و لە كاربەدەستانى پاىە بەرزى كۆمارى كوردستان، لە شارى تاران .
۱۶۰	۳۰ى ئووتى ۱۹۸۶	شەھىد بوونى جەمىل حوسىنى بەرپرسى كۆمىتەى شارستانى سنە ، بە ھۇى شەر لەگەل رىژىم - وزباش كەندى
۱۶۱	۳۱ى ئۆكتۇبرى ۱۹۸۶	شەھىد بوونى عەبدولھەكىم رەزايى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى ھەوتەمى حېزبى دېموكرات، بەرپرسى مەنەندى ۲ى باشوورى رۆژھەلاتى كوردستان. لە شەرىكى قارەمانانەى لە ناوچەى سەرشىوى سەقز.
۱۶۲	۲۰ى ژانويە ۱۹۸۷	پەيامى كۆمىتەى ناوئەندى حېزبى بۇ پىنچەمىن كۆنفرانسى سەرۇكانى ولاتانى ئىسلامى لە كويت.
۱۶۳	۲۷ى ژانويە ۱۹۸۷	پەيامى حېزبى بۇ كۆنفرانسى ئىونەتەوھى مافى مرۇف و ئەخلاقى بەشەردۆستانە بە بەشدارى ۴۰ كەس لە پىسپوران و بەشەردۆستانى ناودارى جىهان، كە بە وتارىك لە لايەن فرانسوا مېتران كرايەو.
۱۶۴	۳ى ئاوريلى ۱۹۸۷	بەشدارى ھەيئەتى نۆئەرايەتى حېزبى بە سەرپەرستى دوكتور قاسملو لە كۆنگرەى حېزبى سوسىالىستى فەرانسە لە شارى لىل.
۱۶۵	۲۲ى ئاوريلى ۱۹۸۷	بەشدارى ھەيئەتى حېزبى بە سەرپەرستى عەبدوللا قادرى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى لە كۆنگرەى

۷۰ سال خەبات و بەرخۇدانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

		حیزبی کۆمونیستی نیوخۆی یونان له ئاتین.
۱۶۶	۲۸ ی ژوئەنی ۱۹۸۷	بۆمبارانی شیمیایی شاری سەردەشت، شەهید کردنی ۱۲۰ کەس و بریندار بوونی هەزاران کەس له لایەن رێژیمی دیکتاتوری بەعسی سەددام حوسین.
۱۶۷	۱۸ ی ژوئەیی ۱۹۸۷	شەهید بوونی سالار ئیبراھیمی جیگری فەرماندەری هێزی زاگرووس، بەهۆی شەر لەگەڵ رێژیم له دەژن و سنوویە.
۱۶۸	۲۹ ی سێتامبری ۱۹۸۷	شەهید بوونی خدر خدری (خدرە سوور) فەرماندەری هێزی پێشەوا، بەهۆی شەر لەگەڵ رێژیم له تەرەغە.
۱۶۹	۱۶ ی ئۆکتۆبری ۱۹۸۷	شەهید بوونی رحیم مەحمودی بەرپرسی کۆمیتە شارستانی پیرانشار، بەهۆی شەر لەگەڵ رێژیم له مامە رووتە.
۱۷۰	۷ ی دیسامبری ۱۹۸۷	ناردنی بۆمبێکی بە هێزی کتیی بۆ تیکۆشەری دیرین و فەرماندەری ئیھاتوو مەلاحەسەن شیوەسەلی ئەندامی کۆمیتە ناوەندی و فەرماندەری هێزی گیارەنگی سەردەشت، کە بەداخەو بوو بەهۆی لەدەست دانی هەر دوو دەست و چاوی.
۱۷۱	۱۰ ی ژانویەیی ۱۹۸۸	تیرۆری و شەهید کردنی سەید رەسوولی بابی گەورە (سەید رەسوول دێھقان) ئەندامی کۆمیتە ناوەندی کۆنگرەیی پێنجەم، فەرماندەری ئیوەشاووی هێزی نیزامی زۆربەیی ناوچەکانی کوردستان، لەگەرەکی هەوارەبەرزەیی بەدەست چەند چەکداری نەناسراو له شاری سلیمانی.
۱۷۲	۱۸ ی ژانویەیی ۱۹۸۸	پێک هاتنی کۆنگرەیی هەشتەمی حیزب. هاتنە ئارای لیستی فیکس و دەست پیکردنی ناکۆکیەکانی نیوخۆیی، له شاری سلیمانی باشووری کوردستان. (سکرێتیری گشتیی دوکتور قاسەلوو)
۱۷۳	۱۳ ی مارس ۱۹۸۸	رزگاری بوونی زیاتر له ۸۰۰ کەس له کادرو پێشەوەرگەکان و بنەمانەکانی حیزب له دەست بۆمبارانی شیمیایی رێژیمی بەعس و هێرشێ نیزامی کۆماری ئیسلامیی له ناوچەیی سەرسنووری هەلەبجەو سەیدسەدق و خورمال.
۱۷۴	۲۱ ی مارس ۱۹۸۸	هەتۆیست گرتنی بەشیک له کادری رییەری و ئەندامانی حیزب له راگەیانداراویکی ۱۰ ماددەیی بەناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئێران رێبەرایەتی شۆرشگیر.
۱۷۵	۱۹ ی ناوری ۱۹۸۸	ناگریەسی یەک لایەنەیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران رێبەرایەتی شۆرشگیر له گەڵ کۆمەلە به مەبەستی کوتایی شەری نیوخۆیی له رۆژەلاتی کوردستان.
۱۷۶	۲۲ ی ژوئەنی ۱۹۸۸	بوردمانی کردنی شیمیایی گوندی زەردە له ناوچەیی دالاھۆی رۆژەلاتی کوردستان بەدەست حکومەتی دژی گەلی سەددام حوسین.
۱۷۷	۲۸ ی ژوئەنی ۱۹۸۸	شەهید بوونی سەدیق فیروزی ئەندامی جیگری کۆمیتەیی ناوەندی کۆنگرەیی شەشەمی حیزبی دیموکرات، بەرپرسی مەئبەندی ای و بەرپرسی کۆمیتەیی کرماشان له شەریکی نابەرانبەر له ناوچەیی کامیاران.
۱۷۸	۲۹ ی ژوئەنی ۱۹۸۸	پێک هاتنی کۆنفرانسی چوارەمی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران رێبەرایەتی شۆرشگیر به بەشداری ۱۱۲ نوێنەری هەتۆبێردراو له ئۆرگانەکانی حیزب له دوئەرەیی باشووری کوردستان. (سکرێتیری گشتیی جەلیل گادانی)

۷۰ سال خەبات و بەرخۇدانى حېزبى دېموكراتى كوردستان

1۷۹	سالى ۱۹۸۸	كۆچى دوايى رحىم بەغدادى ئەندامى راۋىژكارى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى شەشەم، و كادرى پىۋەندىبەكانى حېزبى دېموكرات .
۱۸۰	ھاۋىنى سالى ۱۹۸۸	كارەساتى سامناكى كوشتارى بەندىبە سىياسى و نىشتامانپەرورەرانى كورد و نەتەۋەكانى دىكەى ئىيران بە فرمانى خومەينى.
۱۸۱	۱۱ى ئووتى ۱۹۸۸	شەھىد بوونى سەلىم كاويان بەرپرسى كۆمىتە شارستانى بانە ، بە ھۆى شەر لەگەل رىژىم لە سەيد سارم.
۱۸۲	۱۷ى سېتامبىرى ۱۹۸۸	شەھىد بوونى خدر زارعى بەرپرسى كۆمىتە شارستان ، بە ھۆى شەرى ئىپوخۆبى لە كەنىرە.
۱۸۳	۱۰ى ئوكتۇبرى ۱۹۸۸	شەھىد بوونى نەحمەد كوھگەرد(ۋەستا نەحمەد) فەرماندەرى ھىز، بە ھۆى شەر لەگەل رىژىم لە قاقلاۋا.
۱۸۴	۱۳ى ژۇبىيەى ۱۹۸۹	تىرۇرى شەھىد دوكتور عەبدولرحمان قاسملو سكرتېرى گشتى حېزبى دېموكرات لە دانىشتن لە گەل نوئىنەرانى كۆمارى ئىسلامى بۇ چارەسەرى ئاشتىانە مەسەلەى كورد لە رۆژھەلاتى كوردستان. لە وىيەن پىتەختى ئوتريش .
۱۸۵	۱۳ى ژۇبىيەى ۱۹۸۹	تىرۇرى شەھىد عەبدوللا قادرى ئازەر ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرە ھوتەمى حېزب، بەرپرسى دەقتەرى نوئىنەرايەتى دەرەۋى ۋلاتى حېزب. لە وىيەن ئوتريش.
۱۸۶	۱۵ى ژۇبىيەى ۱۹۸۹	راگەياندرراۋى دەقتەرى سىياسى رىبەرايەتى شۆرشگىر سەبارت بە تىرۇرى دوكتور قاسملو سكرتېرى گشتى حدكا، وىراى مەحكوم كوردنى كۆمارى ئىسلامى، داۋا لە دەۋلەتى ئوتريش كرد كە ئىپىرسراۋان بۇ دۆزىنەۋە و سزادانى بەرپەبەرانى ئەو جىنايەتە سامناكە ھەنگاۋى جىدى و خىرا ھەئىنئىتەۋە.
۱۸۷	۱۸ى ژانۋىيەى ۱۹۹۰	لەسېدارە دانى رەشاد حوسېنى ئەندامى راۋىژكارى كۆمىتەى ناۋەندى رىبەرايەتى شۆرشگىر، بەرپرسى كۆمىتەى شارستانى كرماشان و ئەندامى مەئبەندى ۱ لە شارى سە.
۱۸۸	۷ى ماى ۱۹۹۰	راگەياندرراۋى تەقە ۋەستانى بەك لايەنى حېزبى دېموكراتى كوردستانى ئىيران لە گەل كۆمەلە.
۱۸۹	۱۲ى ئووتى ۱۹۹۰	پىك ھاتنى كۆنگرە نۆھەمى حېزبى دېموكراتى كوردستانى ئىيران رىبەرايەتى شۆرشگىر لە ناۋچەى بالەكايەتى باشۋورى كوردستان. (سكرتېرى گشتى جەلىل گادانى).
۱۹۰	۹ى ماى ۱۹۹۱	كۆچى دوايى رحىم سەيفى قازى ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى چوارەمى حېزبى دېموكرات لە باكۆ پىتەختى ئازەربايجان..
۱۹۱	۲۹ى ئوكتۇبرى ۱۹۹۱	شەھىد بوونى حوسېن عەلى پوورا(جەسۇ) جىگىرى فەرماندەرى ھىز سامرەند، خووييان، عىراق بە ھۆى تەقىنەۋەى ماشىن.
۱۹۲	۲۱ى دىسامبىرى ۱۹۹۱	پىك ھاتنى كۆنگرە نۆھەمى حېزبى دېموكراتى كوردستانى ئىيران(كۆنگرەى قاسملو) لە گەلى بەدران لاي زارگەلى (ناۋچيا) باشۋورى كوردستان (سكرتېرى گشتى دوكتورساق شەرەفكەندى).
۱۹۳	۲۵ى دىسامبىرى ۱۹۹۱	كۆچى دوايى مەھمەد ئەمىن مۆعىنى ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى بەكەم، وزىرى ناۋخۆى كۆمارى كوردستان و باۋكى شەھىد مۆعىنى بەكان .
۱۹۴	۲۲ى مارسى ۱۹۹۲	كۆچى دوايى مەلا قادرى مودەرەسى ئەندامى دامەزىنەرى كۆمەلەى ژيانەۋەى كورد و بەرپرسى

		"چاپخانىھى كوردستان" لە سەردەھى كۆمارى كوردستان لە شارى مەھاباد
۱۹۵	۲۱ مای ۱۹۹۲	تيرۆرى شەھىد شاپوور فيروزى ئەندامى كۆمىتەھى ناوھندى كۆنگرەھى نوھەھى رېبەرايەتى شۆرشگىر لە لاھەن كۆمارى ئىسلامىي لە شارى رانىھە .
۱۹۶	۱۷ سېتامبىرى ۱۹۹۲	تيرۆرى شەھىد دوكتور سادق شەرەفكەندى سكرتېرى گشتىيى حېزبى دېموكرات لە لاھەن ترۆرىستەكانى كۆمارى ئىسلامىي ئىران لە بېرلىنى ئالمان.
۱۹۷	۱۷ سېتامبىرى ۱۹۹۲	تيرۆرى شەھىد فەتاح عەبدولى ئەندامى كۆمىتەھى ناوھندى كۆنگرەھى نوھەھى حېزبى دېموكرات، بەرپىرى دەرەھى ولات لە بېرلىن - ئالمان.
۱۹۸	۱۷ سېتامبىرى ۱۹۹۲	تيرۆرى شەھىد ھومايوونى ئەردەلان ئەندامى كۆمىتەھى ناوھندى كۆنگرەھى شەھەھى حېزبى دېموكرات، بەرپىرى كۆمىتەھى حېزب لە ئالمان،
۱۹۹	۲۰ مارسى ۱۹۹۳	بۆمبارانى نەخوشخانەھى ئازادى حېزب و دانىشتوانى ئەم ناوچەھى لە لاھەن كۆمارى ئىسلامىي ئىرانەھە .
۲۰۰	۲۸ سېتامبىرى ۱۹۹۳	شەھىد بوونى عەبدولئالا شەرىفى ئەندامى كۆمىتەھى ناوھندى كۆنگرەھى نوھەھى حېزبى دېموكرات، بەرپىرى كۆمىتەھى شەرەستانى مەھاباد لە ناوچەھى گەوركى مەھاباد لە كەمىنى ھىزەكانى كۆمارى ئىسلامىي.
۲۰۱	۱۳ نوامبىرى ۱۹۹۳	شەھىد بوونى شارۇخ مرادى فەرماندەھى ھىزى شەرىفزاھە، لە گوندى ناوتاقان بە ھۆى تەقىنەھەھى مېن.
۲۰۲	۸ ژوئىيەھى ۱۹۹۴	كۆچى دوايى ئەمىر قادرى ئەندامى راوئىكارى كۆمىتەھى ناوھندى كۆنگرەھى نوھەھى رېبەرايەتى شۆرشگىر، ئەندامى كۆمىسۆنى مالى حېزب. لە باشوورى كوردستان.
۲۰۳	۲۰ ژوئىيەھى ۱۹۹۴	شەھىد بوونى جەسەن مەقسوودى بەرپىرى كۆمىتەھى شەرستان . سىاوانە، دالاھۇ، بە ھۆى پىلانى خائىنان.
۲۰۴	۴ ئوتتى ۱۹۹۴	. تيرۆرى شەھىد غەفوور ھەمزەھى ئەندامى كۆمىتەھى ناوھندى كۆنگرەھى نوھەھى حېزبى دېموكرات، و نوئىنەھى حېزب لە شارى بەغدا لە عىراق.
۲۰۵	۱۹ ئۆكتۆبرى ۱۹۹۴	شەھىد بوونى ھەمزە بېھنام فەرماندەھى ھىز ئاگرى ، بەھۆى شەر لەگەل رېئىم لە گوندى نوووى مەرگەھەھى
۲۰۶	۱۷ مارسى ۱۹۹۶	پىش گرتن بەبلاو كوردنەھەھى بەرنامەكانى رادىو دەنگى كوردستانى ئىران لە لاھەن يەكپەتى نىشتمانى كوردستان بەھاندانى كۆمارى ئىسلامىي ئىران.
۲۰۷	۱ مای ۱۹۹۵	پىك ھاتنى گونگرەھى دەھەھى حېزبى دېموكراتى كوردستانى ئىران رېبەرايەتى شۆرشگىرلە باشوورى كوردستان. (سكرتېرى گشتىيى جەلىل گادانى)
۲۰۸	۱ مای ۱۹۹۵	گورنىنى دروشمى ستراتىيىھى حېزب لە خودمختارى بۇ مافى ديارى كردنى چارەنووس بۇ كوردستان لە كۆنگرەھى دەھەھى رېبەرايەتى شۆرشگىر.
۲۰۹	۱۰ ئاوريلى ۱۹۹۵	كۆپوونەھى ئاشت بوونەھەھى دوو بەشى حېزب بە بى ناويىھى لاھەنىك و كۆتايى ھىنان بە ۷ سال شەھى

۷۰ سال خەبات و بەرخۇدانى جىزى دېموكراتى كوردستان

چەكلەرى و بايىكتى يەكتەر.		
بەرەسى ناسىنى مافى كەمايەتتى ئەندامانى جىزى لە دەربىنى بىرو بۇچونەكانى جىاواز، پىش كۆنگرە ئەندامى جىزى تەنيا لە ئۆرگانى خۇى دا حەقى ھەبوو بىرو بۇچونىكى جگە لە بىرو بۇچونى زۇرايەتتى دەربىرى.	۱۲ ئاۋرېلى ۱۹۹۵	۲۱۰
پىك ھاتنى كۆنگرە دەھەمى جىزى دېموكراتى كوردستانى ئىران(كۆنگرە پەنجا سالى دامەززانى جىزى) لە شارى ھەولئىرى باشورى كوردستان. (سكرتىرى گشتى مامۇستا ەبدوللا ەسەن زادە)	۱۳ ئاۋرېلى ۱۹۹۵	۲۱۱
دېدارى سكرتىرى گشتى جىزى دېموكراتى كوردستانى ئىران ەبدوللا ەسەن زادە و چەند ئەندامى دەقتەرى سىياسى و كۆمىتەى ناوەندى لە گەل رېبەرايەتى شۆرشگىر لە بىكەى دەقتەرى سىياسى لە قەلەسەيدە رانىەى باشورى كوردستان.	۹ ئاۋرېلى ۱۹۹۵	۲۱۲
تيرۇرى ەلى كاشف پور ئەندامى كۆمىتەى ناوەندى كۆنفرانسى چوارەم رېبەرايەتى شۆرشگىر، لە قونىە-توركيە بە دەست كۆمارى ئىسلامى ئىران.	۱۵ ئاۋرېلى ۱۹۹۵	۲۱۳
تيرۇرى ئەبووبەكر ھىدايەتى ئەندامى كۆمىتەى ناوەندى كۆنگرەى چوارەم، بەرپرسى كۆمىتەى سويىدى جىزى دېموكرات بە ھۇى نامەى بۆمبى كە لە لايەن ترۆرسىتەكانى نىزامى ناخوندى ئىرانەوۋە بۇى ناردرا بە توندى بىرىندار بوو و كۆچى دوايى كرد،	۹ ئاۋرېلى ۱۹۹۶	۲۱۴
لەشكركىشى ھىزەكانى كۆمارى ئىسلامى بۇ لە ئىبىردنى تەوايەتتى رېبەرايەتى جىزى بۇ سەرشوئىنى بىكەى دەقتەرى سىياسى لە قوللايى خاكى باشورى كوردستان.	۲۶ ئاۋرېلى ۱۹۹۶	۲۱۵
وەرگىرانى جىزى دېموكراتى كوردستانى ئىران بە ئەندامى ئەتترناسىونالى سوسىيالىست لە بىستەمىن كۆنگرەى خۇى لە سالونى كورى گشتى رىكخراوى نەتەوۋە يەگرتوۋەكان لە نىويورگ. بە بەشدارى مامۇستا ەبدوللا ەسەن زادە سكرتىرى گشتى جىزى.	۹ سېتامبىرى ۱۹۹۶	۲۱۶
جىزى كۆتايى ھاتنى سەدەھەمىن دەورەى سەرەتايى فىرگەى سىياسى جىزى دېموكرات،	نوامبىرى ۱۹۹۶	۲۱۷
كۆچى دوايى نەبى قادرى ئەندامى كۆمىتەى ناوەندى كۆنگرەى دەھەمى رېبەرايەتى شۆرشگىر و بەرپرسى پىئەندىكەكانى دەروۋە لە دانمارك .	۲ دىسامبىرى ۱۹۹۶	۲۱۸
پاش ۹ سال جىايى و ئىك دابران لە رىزەكانى جىزى دېموكراتى كوردستانى ئىران سەرنەجام يەكەتتى و يەك پارچەيى خوى و دەست ھىنايەوۋە.	۸ ئاۋرېلى ۱۹۹۷	۲۱۹
برىاي كۆتايى دادگاي بەناوبانگى مىكونووس سەرانى پايەبەرزى كۆمارى ئىسلامى(خامنىي و رەفسەنجانى) بە بەرپرسى ئەو جىنايەتە ناسى.	۱۰ ئاۋرېلى ۱۹۹۷	۲۲۰
تەحويل دانەوۋە ۷ تىكۆشەرى جىزى لە لايەن بزوتنەوۋەى ئىسلامى كوردستانى عىراق بە سەرانى دژى گەلى كۆمارى ئىسلامى ئىران.	۲۰ ئۆكتۇبرى ۱۹۹۷	۲۲۱
شەھىد بوونى ئەبووبەكر ئىسماعىل زادە(سامال) بەرپرسى كۆمىتە شارستانى بانە بە ھۇى تيرۇرى كۆمارى ئىسلامى ئىران لە دەروازەى كويە	۸ دىسامبىرى ۱۹۹۷	۲۲۲
تيرۇرى شەھىد مەنسور فەتاحى ئەندامى كۆمىتەى ناوەندى كۆنگرەى نۆھەمى جىزى دېموكراتى	۸ دىسامبىرى ۱۹۹۷	۲۲۳

		، بەرپىسى كۆمىتەى شارستانى پاوه. بە ھۆى كىرەۋەيەكى تىرۇرىستى لە دوكان برىندار و لە نەخۇشخانە حىزب لە كۆيەى باشوورى كوردستان.
۲۲۴	۲۲ دىسامبىرى ۱۹۹۷	پىك ھاتنى كۆنگىرى يازدەھەمى حىزب (كۆنگىرى خەبائىگىرانى خۇراگر) لە ھىشارى كەركوك باشوورى كوردستان (سكىرتىرى گىشتى مامۇستا عەبدوللا ھەسەن زادە).
۲۲۵	۲۲ ئۆيىيەى ۱۹۹۸	پىشوازى دەقتەرى سىياسى حىزب لە دەست پىكىردنى ھەولى ناشىخوازانە بەمەبەستى كۆتايى ھىنان بە شەرى براكۆزى لە نىوان پارتى و يەكەيتى.
۲۲۶	ماى سالى ۱۹۹۸	بلاۋكردنەۋەى يەكەم ژمارەى گۆقارى تىشك سەربە كۆمىسىۋنى فىركردن و لىكۆئىنەۋەى حىزب.
۲۲۷	۱۳ ئۆنەنى ۱۹۹۹	شەھىد بوونى مەمەدە مستەفاى (نارستى) فەرماندەرى تىپ ، بە ھۆى تىرۇرى كۆمارى ئىسلامى ئىران ، كۆيە .
۲۲۸	۹ ئۆيىيەى ۱۹۹۹	راگەيانداۋى دەقتەرى سىياسى حىزب لە سەر ھىرشى ھىزە دژى گەلى يەكانى كۆمارى ئىسلامى بۆ سەركوت كىردنى خۇپىشاندانى ھىمانە و ناشىخوازانەى خۇتندكارانى زانستگەى تاران.
۲۲۹	۱۵ ئۆيىيەى ۱۹۹۹	كۆچى دوايى سەھىد سەلامى عەزىزى ئەندامى دەقتەرى سىياسى كۆنگىرى دەھەمى حىزبى بەرپىسى كۆمىسىۋنى سىياسى - نىزامى ، لە باشوورى كوردستان.
۲۳۰	سالى ۱۹۹۹	شەھىد بوونى عوسمان فەتاحتى ئەندامى راۋىشكارى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنفرانسى چوارەمى حىزبى دېموكرات رىبەرايەتى شۇرشگىر.
۲۳۱	۱۰ ماى ۲۰۰۰	يەكەم فىستىقالى شانۋىيى حىزبى دىموكراتى كوردستان لە يەكەمى لە بىكەكانى سەربە دەقتەرى سىياسى. لە ژىر دروشمى با پىكەۋە بە پىشوازى يەكەمىن فىستىقالى شانۋىيى حىزبەكەمان بچىن.
		پىك ھاتنى كۆنگىرى داۋزدەھەمى حىزبى دىموكراتى كوردستانى ئىران. لە باشوورى كوردستان (سكىرتىرى گىشتى مامۇستا عەبدوللا ھەسەن زادە)
۲۳۳	۲۴ دىسامبىرى ۲۰۰۰	پىك ھاتنى يەكەمىن كۆنگىرى يەكەمى تىبى لاۋانى دىموكراتى كوردستانى ئىران.
۲۳۴	۱۲ سىپتامبىرى ۲۰۰۱	بەينامەى دەقتەرى سىياسى حىزب بە بۇنەى زىجىرە ھىرشىكى تىرۇرىستى ۱۱ سىپتامبىرى ۋلاتە يەكگرتوۋكانى نامرىكا.
۲۳۵	۹ ئۆكتۆبىرى ۲۰۰۱	كۆچى دوايى كەرىم حىسامى ئەندامى دەقتەرى سىياسى كۆنگىرى سىپەمى حىزبى دىموكرات ، نوسەر و ۋەرگىر. بە ھۆى نەخۇشى شىرپەنچەى مېشك لە ستۆكھۆلمى سوئىد.
۲۳۶	۹ ماى ۲۰۰۲	سەينارى كۆمىسىۋنى چاپەمەنى حىزب بە مەبەستى يەكەدەست كىردنى رىنۋوسى كوردى لە چاپەمەنى حىزبى دىموكرات دا.
۲۳۷	۲۸ ئۆيىيەى ۲۰۰۲	بەينامەى دەقتەرى سىياسى حىزب لە سەر ھەئەشاۋە راگەياندانى نەھزەتى نازادى ئىران ، سەپاندنى ھۆكىمى نارەۋا و ناعادلانە مەھكوم كىرد.
۲۳۸	۳۱ مارسى ۲۰۰۳	كۆچى دوايى مەناف كەرىمى، ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگىرى يەكەمى حىزبى دىموكرات ، دەستەى نۆينەرايەتى كورد بۆ سەفەرى باكۆ، جىگىرى قازى مەمەد بۆ كاروبارى كۆمىتەكانى حىزبى، دواتر ۋەزىرى فەرھەنگى كوردستان.

۷۰ سال خهبات و بهرخودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۲۳۹	۱۲ ئووتی ۲۰۰۳	پیک هاتنی کۆنگرهی دووهه می یهکیهتیی لاوانی دیموکراتی کوردستان ئیران.
۲۴۰	۷ سپتامبری ۲۰۰۳	به ریه چوونی یه که مین فستیقالی مندالانی کوردستانی ئیران به دست پینشخه ری دنیای مندالان .
۲۴۱	۱ فینورییهی ۲۰۰۴	هه ئویستی حیزب سه بارهت به کرده وه تیرۆریستی کانی رۆژی جیژنی قوربان له دوو بنکه ی باره گای لقی ۲ پارتی و مه له بنده ندی ۳ ی یهکیهتی له شاری هه ولپیری باشووری کوردستان .
۲۴۲	۲۰ ئاوریلی ۲۰۰۴	رپوره سمی په رده لادان له سه ر هیمای بیره وه ری قوربانینیانی تیرۆریزمی کۆماری نیسلامیی ئیران له رستورانی میکونووس ئانمان. سپتامبری (۱۹۹۲)
۲۴۳	۳ ژوییهی ۲۰۰۴	پیک هاتنی کۆنگره ی سیزده هه می حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران. له باشووری کوردستان (سکرتیری گشتیی مسته فا هیجری)
۲۴۴	مانگی ژوییهی ۲۰۰۴	گۆرینی دروشمی ستراتیژی حیزب له خودمختاری بو دایینکردنی مافه نه ته وایهتی یه کانی گه لی کورد، له چوارچێوه ی ئیرانیکی دیموکراتیکی فیدرالدا له (کۆنگره ی سیزده هه می حیزب)
۲۴۵	۱۲ سپتامبری ۲۰۰۴	یه که م کۆنگره ی یهکیهتیی ژنانی دیموکراتی کوردستانی ئیران.
۲۴۶	۱۳ ئووتی ۲۰۰۵	پیک هاتنی کۆنگره ی سیهه می یهکیهتی لاوانی دیموکراتی کوردستانی ئیران.
۲۴۷	۲۹ ژوییهی ۲۰۰۶	یادداشتی ۲۰ ماده ی ئۆپوزیسیونی نیوخۆی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران به مه به ستی چاره سه رکردنی قهیرانی نیو خۆی حیزب بو ژورایهتی کۆمیته ی ناوه ندی که سکرتیری حیزبیشیان له گه لدا بوو.
۲۴۸	۲۴ مای ۲۰۰۶	دهست به کار کردنی کانی ئاسمانی تیشک تی فی سه ر به حیزبی دیموکرات.
۲۴۹	۵ ئوامبری ۲۰۰۶	داخواریکی دوستانه له لایه ن ئۆپوزیسیونی نیوخۆی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران به م هۆیه وه جاریکی دیکه به توندی داوا له هه موو نه و که سانه ده که یین که خویان به لایه نگری نیمه ده زانن له بلاوکردنه وه ی هه ر بابه تیکی ناشیرین به ناوی ئاشکرا یان نه یینی له سه ر سایته کان و له رۆژنامه کاندا خۆ ببوین و وه لامی هیرشی ناشیرین به نووسینی مه نتیتی و بی حورمهت شانندن بده نه وه.
۲۵۰	عی دیسامبری ۲۰۰۶	دوو له ت بوونی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران. به یاننامه ی راگه یانندن حیزبی دیموکراتی کوردستان - ئیران .
۲۵۱	۱۲ دیسامبری ۲۰۰۶	دهست به کارکردنی کوردستان و کورد ما ئه پری ره می حیزبی دیموکراتی کوردستان - ئیران.
۲۵۲	۹ دیسامبری ۲۰۰۶	هینله گشتی یه کانی رییازی نیمه - حیزبی دیموکراتی کوردستان - ئیران.
۲۵۳	۲۳ ژوییهی ۲۰۰۷	کردنه وه ی په خشی نه زموونیی کورد کانیل رمان حالی حیزبی دیموکراتی کوردستان.
۲۵۴	۲۷ ژوییهی ۲۰۰۷	پیک هاتنی کۆنگره ی چواره می یهکیهتی لاوانی دیموکراتی رۆژه لاتی کوردستان.
۲۵۵	۱۱ سپتامبری ۲۰۰۷	کۆچی دوایی عوسمان ره جیمی نه ندای کۆمیته ی ناوه ندی کۆنگره ی دوازه هه م، نه ندای ده ستی راویژکاری ده فته ری سیاسی حیزبی دیموکرات به هۆی سه کته ی میشک له شاری کویه ی باشووری کوردستان.
۲۵۶	عی مارس ۲۰۰۸	پیکهاتنی کۆنگره ی چاره ده هه می حیزبی دیموکراتی کوردستان له کویه ی باشووری کوردستان (سکرتیری

		گشتیی خالید عەزیزی).
٢٥٧	مانگی ماری ٢٠٠٨	گەرانەووی ناوی حیزب بۆ روژی دامەزرزنی لە ٢٥ی گەلاوێژی ١٣٢٤ واتە حیزبی دیموکراتی کوردستان لە کۆنگرە ١٤دا.
٢٥٨	مانگی ماری ٢٠٠٨	پەسند کردنی دامەزرانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانیکی دیموکرات و فییدرال دا.وەک دروشمی ستراتیژی حیزب لە کۆنگرە ١٤ی حیزبی دیموکراتی کوردستان.
٢٥٩	٥ی ژۆنەنی ٢٠٠٨	کۆچی دوایی مەلاخەدر دۆلەگەرەمی (خەدرعومەر زازە) تیکۆشەری دیرین ئەندامی کۆمیتەیی ناوەندی کۆنگرە ١٠ی رێبەراییەتی شۆرشگیر، لەوڵاتی نۆرویژ.
٢٦٠	١ی ئووتی ٢٠٠٨	کۆچی دوایی سمایل سەردەشتی ئەندامی حیزبی دیموکرات، ھونەرەندی میلی و ناسراوی کورد لە روداویکی ھاتووچوو لە باشووری کوردستان.
٢٦١	١٣ی ئووتی ٢٠٠٨	شەھید بوونی ھەمزە عەبدوڵڵاھی (سارتکەیی) جیگری فەرماندەری تیپ و ھاوڕێیانی بە ھۆی شەر لەگەڵ رێژیم لە گوندی گردینە.
٢٦٢	١٩ی نوامبری ٢٠٠٨	پیک ھاتنی کۆنگرە دووھەمی یەکیەتی ژنانی دیموکراتی کوردستان.
٢٦٣	٢٠ی فێورییە ٢٠٠٩	کۆچی دوایی عەبدوڵقادر دہباغی (مامەقالە) تیکۆشەری دیرینی حیزبی دیموکرات نووسەر، وەرگیر و نیشتمانی پەرور. لە شاری ئەندەنی بریتانیا.
٢٦٤	٧ی مای ٢٠٠٩	کۆچی دوایی جەعفەر زەمانی ئەندامی جیگری کۆمیتەیی ناوەندی، بەرپرسی بەشی خەدەمات لە کۆمیسێۆنی مالی. لە شاری کوبە باشووری کوردستان .
٢٦٥	١٧ی مای ٢٠٠٩	دەست بەکارکردنی مانیپەری حدک میدیا (KDP.Media) نوێنەراییەتی دەرەوی وڵاتی حیزبی دیموکراتی کوردستان .
٢٦٦	٣٠ی مای ٢٠٠٩	بەیاننامەیی دەفتەری سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە بوونە دەیمین دەورەیی ھەئێژاردنی سەرکۆماری لە ئێران (با ھەئێژاردنی سەرکۆماری بکەینە دەرفەتیک بۆ بەرەو پێشبردنی ویست و داخووزە نەتەواوەتی یەکان).
٢٦٧	٢٦ی ژووییە ٢٠٠٩	پیک ھاتنی کۆنگرە پینجەمی یەکیەتی دیموکراتی لاوانی رۆژھەڵاتی کوردستان.
٢٦٨	١٥ی ئووتی ٢٠٠٩	کۆچی دوایی سەنار مامەدی ئەندامی کۆمیتەیی ناوەندی کۆنگرە چوارەمی حیزبی دیموکرات لە شاری ستۆکھۆلمی سوئید.
٢٦٩	٢٨ی دێسامبری ٢٠٠٩	کۆچی دوایی تەھا عەتیقی ئەندامی پیشووی راوێژکاری کۆمیتەیی ناوەندی ، وەرگیر و کارگیری رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران لە وڵاتی سوئیس.
٢٧٠	٣ی ئاویری ٢٠١٠	مانئاوایی عەبدوڵا شینانی فەرماندەری ھیزی ٢ی رێبەندان کۆچی دوایی بەھۆی نەخۆشی ترونیھامی نۆرویژ.
٢٧١	١٣ی مای ٢٠١٠	مانگرتنی گشتی کۆمەلانی خەلکی رۆژھەڵاتی کوردستان و پشتیوانی ھیزە سیاسیەکان بە بۆنەیی لە سیدارە دانێ ٥ تیکۆشەری سیاسی مەدەنی کورد بە دەست کۆماری ئیسلامی ئێران.
٢٧٢	١٧ی مای ٢٠١٠	نامەیی سەرئاوەلای سکرێتیری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ ریکخراوە نیونەتەوہییەکانی

پارێزەری ئەمنییەت و مافەکانی مرۆف ریکخراوەکانی بەرگری لە مافی مرۆف حیزب و ریکخراوە دیموکرات و نازادییخوازەکان کە سایەتی یە سیاسی، فەرھەنگی و نازادییخوازەکان سەبارەت بە ئەسێدارە دانی رۆلەکانی گەلی کورد.		
کۆچی دوایی ھەمەدەمین سیراجی ئەندامی دەفتەری سیاسی کۆنگرە سێھەمی حیزبی دیموکرات، وتیکۆشەر و چالاکێ سیاسی دیرینی رۆژھەلاتی کوردستان لە ستۆکھۆلمی سوئید.	٢٩ مای ٢٠١٠	٢٧٣
بەشداری ھەینەتییکی سەرپەرستی بەریز مستەفا شەمشانی ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە کۆبونەوی لیبرال ئینتەرناشنال دا لە بەرلین پایتەختی ئالمان.	١١ ژوونەنی ٢٠١٠	٢٧٤
رێورەسمی پەردەلادان لە سەر مۆنومنتی شەھیدانی قییبەن بە دەستی چە پەل و ناجوانمێرانەش تروۆرستەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە شاری قییبەن ولاتی ئوتویش.	١٧ ژوویەنی ٢٠١٠	٢٧٥
پەییامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە بۆنە شایست و پینچەمین ساڵوۆژی دامەزرانی حیزبەو.	١٦ ئووتی ٢٠١٠	٢٧٦
کۆچی دوایی ھەزیز لە حیمی ئەندامی راوێژکاری کۆمیتەنی ناوەندی کۆنگرە سێھەمی حیزب.	-----	٢٧٧
چاپ و بلاو بوونەوی ژمارە ١٠٠ی دنیای منداڵان.	٧ ئۆکتۆبری ٢٠١٠	٢٧٨
مانناوایی ھەنی بلوریان ئەندامی دەفتەری سیاسی کۆنگرە چوارەمی حیزب، وتیکۆشەر و چالاکێ سیاسی دیرینی رۆژھەلاتی کوردستان لە ئالمان.	٩ ماری ٢٠١١	٢٧٩
پیکھاتی پازدەھەمین کۆنگرە حیزبی دیموکراتی کوردستان لە شاری کویەنی باشووری کوردستان. (سکرێتیری گشتیی خالیید ھەزیز).	٢٣ مای ٢٠١١	٢٨٠
پیکھاتی کۆنگرە سێھەمی یەکیەتیی ژنانی دیموکراتی کوردستان لە ژێر دروشمی "بە ھەول و یەگرتوویی ژنانی کورد ھەنگاو بنین بەرەو یەگسانی . لە شاری کویەنی، باشووری کوردستان.	٤ ئووتی ٢٠١١	٢٨١
بانگەوازیکی بە پەلەنی سکرێتیری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان ریزدار خالیید ھەزیز (گیانی کەبوودەند لە مەترسی دایە، دەبێ بە پەلە فریای بکەوین).	١٥ ژوویەنی ٢٠١٢	٢٨٢
پەییامی کۆمیتەنی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ گەلی کورد لە رۆژئاوای کوردستان.	٢٨ ژوویەنی ٢٠١٢	٢٨٣
پیک ھاتنی کۆنگرە شەھەمی یەکیەتیی لاوانی دیموکراتی رۆژھەلاتی کوردستان.	٧ ئووتی ٢٠١٢	٢٨٤
پیکھاتی کۆنگرە چوارەمی یەکیەتیی ژنانی دیموکراتی کوردستان	١٤ ماری ٢٠١٥	٢٨٥
پەییامی دەفتەری سیاسی بە بۆنە ٧٠ ساڵە دامەزرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان.	١٦ ئووتی ٢٠١٥	٢٨٦
وەرگێرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە ئەندامی ئەسلی ئنتیرناسیونالی سۆسیالیست لە ئۆندا لە پیتەختی ولاتی ئانگولا.	٢٨ ئوامبری ٢٠١٥	٢٨٧

سەرچاوەکان : ١- رۆژنامەنی کوردستان. ٢- نیوسەدە تیکۆشان نووسینی: ریزدار مامۆستا ھەبەلا ھەسەن زادە. ٣- ٥٠ ساڵ خەبات نووسینی: ریزدار جەلیل گادانی.

حیزبی دیموکراتی کوردستان
Kurdistan Democratic Party

٧٠

1945

١ کۆنگرە ١٩٤٥

٢ کۆنگرە ١٩٤٦

٣ کۆنگرە ١٩٧٣

٤ کۆنگرە ١٩٨٠

٥ کۆنگرە ١٩٨١

٦ کۆنگرە ١٩٨٤

٧ کۆنگرە ١٩٨٥

٨ کۆنگرە ١٩٨٨

٩ کۆنگرە ١٩٩١

١٠ کۆنگرە ١٩٩٥

١١ کۆنگرە ١٩٩٧

١٢ کۆنگرە ٢٠٠٠

١٣ کۆنگرە ٢٠٠٤

١٤ کۆنگرە ٢٠٠٧

١٥ کۆنگرە ٢٠١١

R.N

لیستەی ئەندامانی رێبەری حیزبی دیموکراتی کوردستان

لە کۆنگرە یەکەم هەتا کۆنگرە پازدەهەم

نەندامانی رێبهری کۆنگره‌ی یه‌که‌می حیزبی دیموکراتی کوردستان

۲ی خه‌زنه‌وری ۱۳۲۴ (۲۳ی ئۆکتۆبری ۱۹۴۵) له شاری مه‌هاباد

پیشه‌وا قازی محهمهد سهدری حیزب	۹	حاجی مسته‌فا داودی	۱۷	سه‌دیقی هه‌یدهری
محهمهدحوسینی سیفی قازی	۱۰	محهمهد نه‌مین موعینی	۱۸	مسته‌فای سوتانیان
حاجی بابیه شیخ سیاده‌ت	۱۱	مه‌حمود والی زاده	۱۹	سه‌مایل نیلخانی زاده
مه‌ناف که‌ریبی	۱۲	محهمهد ره‌سوول د‌شاد	۲۰	ئه‌حمهد نیلاهی
سه‌ید محهمهدی نه‌یوو بیانی ته‌هازاده‌ی مه‌رکه‌زی	۱۳	سه‌ید عه‌بدووللا که‌یلانی	۲۱	محهمهد نه‌مین شه‌ره‌فی
عه‌بدوولره‌حمان نیلخانی زاده	۱۴	عومهر خانی شکاک	۲۲	عه‌بدوولره‌حمان زه‌بیجی
خه‌لیل خوسره‌وی	۱۵	زیرۆ به‌گی به‌هاده‌ری هه‌رکی	۲۳	وه‌هاب بلوریان
که‌ریم نه‌حمه‌دین	۱۶	ره‌شید به‌گی جه‌هانگیری		

نەندامانی رێبه‌رایه‌تی کاتی حیزب له کۆنفرانسی یه‌که‌م

له هه‌وینی ۱۳۳۴ (۱۹۵۵) له‌کیوی قه‌لاته‌ره‌شی پشتی گوندی سه‌یدئاوای بابی که‌وره له ناوچه‌ی پیرانشار

ره‌حمان قاسملوو	۳	ره‌حمه‌تووللا شه‌ریعه‌تی	۵	سه‌ید عه‌بدووللا نیسحاقی
غه‌نی بلوریان	۴	عه‌زیز یوسفی	۶	دوکتور عه‌لی مه‌وله‌وی (وه‌ک راویژکار)

نەندامانی کۆمیته‌ی ساخه‌ره‌وه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستان

هه‌وینی ساڵی ۱۳۴۲ (۱۹۶۳) زینه‌وی شیخی

ئه‌حمهد شلماشی (مه‌لا ناواره)	۴	سه‌عید کونستانی	۷	مه‌لاره‌سوول پینهماز راویژکاری
جه‌سه‌ن ره‌ستگار	۵	قادر شه‌ریف	۸	قادری قازی (ناسراو به‌ ماهه‌ند) راویژکاری
حوسین مه‌ده‌نی	۶	مه‌لا نه‌بۆیه‌کری فه‌له‌سه‌فی		

نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی دوویەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان

ی نوامبری ١٩٦٤ لە سەرماوەزی ١٣٤٣ لە گوندی سونی لە باشووری کوردستان ١٩

١	کەسایەتی یەكەم عەبدوڵلا نەسحاقی (نەحمەد توفیق)	٦	مەلا رشید حوسینی	١١	سەید کامیل نیمامی
٢	سەدیق نەنجیری	٧	عەزیز یوسفی (بەندی سیاسی)	١٢	حەبییب وەرزیر
٣	سولیمان موعینی (فایق)	٨	غەنی بلوریان (بەندی سیاسی)	١٣	دوکتور رحیم قازی
٤	نەمیر قازی	٩	عەبدوڵراحمەن شەرەفکەندی (هەژار)	١٤	سەنار مامەدی
٥	بایپەر شکاک (نحو)	١٠	دوکتور عەلی مەولەوی	١٥	مەلا رحیم وردی

نەندامانی کۆمیتەیی چاوەدێری بەرز

١	رەئوف مەلاحەسەن (رەئوف خەبات)	٥	سەید حاجی کەلەوی	٩	مستەفا نەسحاقی (برای نەحمەد توفیق)
٢	عەبدوڵلا موعینی	٦	مەلا کەریم ساردەکۆسانی	١٠	عەبدوڵلا مەولەوی
٣	رشید فەلاحی (رەشەیی قاچاچی)	٧	مەلانجەمەالدین کۆکەبی	١١	سەید رەسوڵ دھقان (سەید رەسوڵی بابی گەورە)
٤	مەلا قادر لاچینی	٨	سەید تاهیر نیمامی		

نەندامانی کۆمیتەیی شۆرشیگری حیزبی دیموکراتی کوردستان (٤٧ - ٤٦)

١	حەمەدمین سیراجی	٤	سولیمان موعینی (فایق)	٧	سەنار مامەدی
٢	سمایل شەریف زادە (مەلا عەزیز)	٥	سالار حەیدەری	٨	عەبدوڵلا موعینی
٣	نەحمەد شەلماشی (مەلا ئاوارە)	٦	بایپەر شکاک (نحو)	٩	مەلا عەبدوڵلا عەبدوڵلاھی (سەریان)

نەندامانی رێبەری حیزب لە کۆنفرانسی دوویەم

لە یەکێک لە گۆنڤەکانی بناری قەندیل ٢٦ی گەلاویژی ١٣٤٨ - ١٧ی ئوتی ١٩٦٩

١	عەبدوڵلا حەسەن زادە	٤	نەحمەد توفیق	٧	عەزیز یوسفی (بەندی سیاسی)
٢	نەمیر قازی	٥	حەسەن رەستگار	٨	غەنی بلوریان (بەندی سیاسی)
٣	مامۆستا هێمن	٦	مەلا سەید رشید		

**نەندامانی کاتی رێبەری حیزبی دیموکراتی کوردستان تا پیکهینانی
کۆنفراس یان کۆنگرە**

(ساڵی ١٣٤٩)

١	دوکتور قاسملوو	٤	نەمیر قازی	٧	یوسف ریزوانی
٢	عەبدوڵلا حەسەن زادە	٥	حەمەدەمین سیراجی	٨	کەریم حیسامی
٣	حەسەن رەسنگار	٦	مامۆستا هێمن		

نەندامانی رێبەری کۆنفرانسی سێ یەمی حیزبی دیموکرات

٣١ جۆزەردانی ١٣٥٠ (٢١ ژوێنەنی ١٩٧١) لە شاری کۆبە باشووری کوردستان

١	دوکتور قاسملوو	سکرتێر گشتی	٥	کەریم حیسامی	دەفتەری سیاسی	٩	قادر وردی
٢	عەبدوڵلا حەسەن زادە	دەفتەری سیاسی	٦	حەسەن رەسنگار		١٠	کەریم حەداد
٣	حەمەدەمین سیراجی	دەفتەری سیاسی	٧	رەسوڵ پێشنامز		١١	یوسف ریزوانی
٤	مامۆستا هێمن (شاعیر)	دەفتەری سیاسی	٨	سەید رەسوڵ دەقەن			

نەندامانی رێبەری کۆنگرە سێ یەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان - ئێران

١ رەزبەری ١٣٥٢ (٢٢ سێتامبەری ١٩٧٣) لە شاری بەغدا لە عێراق

١	دوکتور قاسملوو	سکرتێری گشتی	٧	مامۆستا هێمن		١٣	کەریم حەداد
٢	عەبدوڵلا حەسەن زادە	دەفتەری سیاسی	٨	هاشم کەریمی		١٤	سمایل حاجی
٣	کەریم حیسامی	دەفتەری سیاسی	٩	رەسوڵ پێشنامز		١٥	سەلام شەفیعی
٤	دوکتور سولتان نۆتۆمبیشی	دەفتەری سیاسی	١٠	محەمەد موهەندی			
٥	حەمەدە نەمین سیراجی	دەفتەری سیاسی	١١	دوکتور حەسەن شەتەوی			
٦	نەمیر قازی		١٢	حەمەد رەسوڵ حەسەن پوور			

نەندامانی رێبهری کۆنگرهی چوارهمی حیزبی دیموکراتی کوردستان - ئێران

۳۰ رێبهندانی ۱۳۵۸ (۱۹ی فێورییهی ۱۹۸۰) له شاری مههاباد

۱	دوکتور قاسملوو سکرتیری گشتی	۱۰	فاروق کهیخوسرهوی	۱۹	مستهفا هیجری
۲	عەلی بلوریان دهفتهری سیاسی	۱۱	دوکتور رهحیم سهیف قازی	۲۰	حهسهن شیوهانی
۳	جهلیل گادانی دهفتهری سیاسی	۱۲	سه نار مامهدی	۲۱	حهسهن رهستگار
۴	د. سادق شه رهفکهندی دهفتهری سیاسی	۱۳	جههانگیر نیسماعیل زاده	۲۲	حوسین مهدهنی
۵	مستهفا شه ناماشی دهفتهری سیاسی	۱۴	سه رگورد عه بیاسی	۲۳	که مان ده باغی
۶	عه بدهوئالا هه سه ن زاده دهفتهری سیاسی	۱۵	ئه بویه کر هیه ایه تی	۲۴	هاشم که ریمی
۷	ئه میر قازی دهفتهری سیاسی	۱۶	قادر عه بدهی	۲۵	فوزیه قازی
۸	نوید مو عینی	۱۷	سه یید ره سول دهقان	۲۶	ماموستا هیمن (وهک نه نامی ئیفتیخاری)
۹	ئه حمه د عه زیزی	۱۸	ره حمان که ریمی		

نەندامانی کۆمیسۆنی بازرهسی

۱	فه تاح کاویان	۵	مه هه ندیس ناریا	۹	سه دیق قه وی په نجه
۲	دوکتور خوسه ره وی	۶	سه روان ئه قشین	۱۰	مه حموود پوورنازه ر
۳	قادر شه هابی	۷	سه رهنگ قادری	۱۱	سه عید سولتانیان
۴	سه رهنگ ره بیعی	۸	عه لی هه سه نیانی		

نەندامانی راویژکاری کۆمیته ی ناوهندی

۱	سه یید هه سه ن هاشمی	۶	حه سه ن شه ره فی	۱۱	ته هاحق ته له ب
۲	ته ها عه تیقی	۷	حوسین نییراهییمی	۱۲	شا پوور فیروزی
۳	عوسمان ئه سراری	۸	ره حمان حاجی ئه حمه دی	۱۳	سه یید عه لی ره حمانی
۴	حه کییم ره زایی	۹	مه لا ره حمان کاژیهی	۱۴	عه زیز مامی
۵	ره سول پێشماز	۱۰	فه ریدون میتران	۱۵	زه ییده تالب پوور

نەندامانى رېبەرى كۆنگرەي پېنجه مى حيزبى ديموکراتى كوردستانى نيران

۱۵ سەرماۋەزى ۱۳۶۰ لە گۈندى شېۋەجۇ لە ناۋچەي گەوركى سەردەشت عى ديسامبىرى ۱۹۸۱

۱	دوكتور قاسملوو	سكرتېرى كشتى	۱۰	نەحمەد جاويد فەر (هەژار)	۱۹	رحيم محەممەدزادە
۲	دوكتور شەرفكەندى	جىگرى سكرتېر	۱۱	سەئىد كوئىستانى	۲۰	عەلى مېھرپەرور
۳	عەبدوئالا حەسەن زادە	دەقتەرى سياسى	۱۲	عەزىز ماملنى	۲۱	عەبدوئالا بەھرامى
۴	مستەفا شەلماشى	دەقتەرى سياسى	۱۳	حوسەين مەدەنى	۲۲	حەكیم رەزايى
۵	جەليل گادانى	دەقتەرى سياسى	۱۴	نەمير قازى	۲۳	كەمال دىباغى
۶	فەتاح كاويان	دەقتەرى سياسى	۱۵	سەيد رەسول دىقان	۲۴	عەلى كاشف پوور
۷	مستەفا ھېجرى	دەقتەرى سياسى	۱۶	تەيفوور بەتھايى	۲۵	حەسەن شەرفى
۸	نەبى قادىرى		۱۷	مەھەندىس نارىيا		
۹	ھاشم كەرىمى		۱۸	حەسەن رەستگار		

نەندامانى جىگرى كۆمىتەي ناۋەندى

۱	سەيد حەسەن ھاشمى	۴	رحيم بەغدادى	۷	غەنى غەنى پوور
۲	عەلى كىتابى	۵	تاھىر عەلبار	۸	بېھروز كورد نەحمەدى
۳	عەبدوئالا ئىبراھىمى	۶	شا پوور فيروزى		

نەندامانى راۋىژكارى كۆمىتەي ناۋەندى

۱	مەلا رحمان كاژەيى	۴	ھومايون نەردەلان	۷	عەزىم نەفسەر
۲	مەلا حەسەن شېۋەسەلى	۵	جەغفەرى جامىدى	۸	عەبدوئالا عىزەت پوور
۳	غەفوور ھەمزەيى	۶	عەزىز لەجىمى		

نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی شەشەمی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

٢٢ رێبەندانی ١٣٦٢ - ٢٢ ژانویهی ١٩٨٤ له گوندی گەڵاڵەیی باشووری کوردستان

١	دوکتور قاسملوو	سکرتیری گشتی	١٠	نەبی قادری	١٩	دوکتور حوسین خەلیقی
٢	عەبدوڵڵا حەسەن زادە	جیگری سکرتیر	١١	هومايون نەردەلان	٢٠	مستەفا هیجری
٣	دوکتور سادق شەرەفکەندی	دەفتەری سیاسی	١٢	حوسین مەدەنی	٢١	تاهیر عەلیار
٤	حەسەن رەستگار	دەفتەری سیاسی	١٣	حەکیم رەزایی	٢٢	عەلی کاشف پوور
٥	حەسەن شەرەفی	دەفتەری سیاسی	١٤	غەفوور هەمزەیی	٢٣	جەهانگیر نێسماعیل زادە
٦	جەئیل گادانی	دەفتەری سیاسی	١٥	بابا عەلی مێهرپەرەور	٢٤	فەتاح کاویان
٧	هاشم کەریمی	دەفتەری سیاسی	١٦	رەحیم مەحمەد زادە	٢٥	کەریم عەلیار
٨	مستەفا شەلماشی		١٧	عەبدوڵڵا بەهرامی		
٩	حەسەن شیوەسەنی		١٨	شا پوور فیروزی		

نەندامانی جیگری کۆمیتەیی ناوەندی

١	نەبویکری راد	٣	رەحمان رەحیمی (چەکو)	٥	فەتاح عەبدوولی
٢	مەحمەد نەمین مەجیدیان	٤	جەغفەر حامیدی	٦	سەدیق فەرەخیان

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەیی ناوەندی

١	سەدیق بابایی	٣	عەبدوڵڵا عیزەت پوور
٢	رەحیم بەغدادی	٤	مراد قادری

هەوتەمی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی

٢٦ سەرماوەزی ١٣٦٤ له گوندی کانیه میو، باشووری کوردستان ١٧ دیسامبری ١٩٨٥

١	دوکتور قاسملوو	سکرتیری گشتی	٦	هاشم کەریمی	دەفتەری سیاسی	١١	بابە عەلی مێهرپەرەور
٢	عەبدوڵڵا حەسەن زادە	جیگری سکرتیر	٧	حەسەن شەرەفی	دەفتەری سیاسی	١٢	نەبی قادری
٣	دوکتور سادق شەرەفکەندی	دەفتەری سیاسی	٨	دوکتور حوسین خەلیقی		١٣	عەبدوڵڵا عیزەت پوور
٤	حەسەن رەستگار	دەفتەری سیاسی	٩	حوسین مەدەنی		١٤	نەبویکری راد
٥	مستەفا هیجری	دەفتەری سیاسی	١٠	فەتاح کاویان		١٥	عەبدوڵڵا قادری

٧٠ سال خهبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

١٦	سه لام عهزیزی	٢٠	مجهمهده نه مین مه جیدیان	٢٤	حه سه ن شیوه سه ئی
١٧	سه دیق بابایی	٢١	جه ئیل گادانی	٢٥	فه تاح عه بدولی
١٨	عوسمان ره حیمی	٢٢	عه بدولچه کیم ره زایی		
١٩	عه لی کاشف پوور	٢٣	جه عفر حامیدی		

نه ندامانی جیگری کۆمیتهی ناوهندی

١	که مان که ریمی	٥	سه عدون عه باسی	٩	مه محمود دهشتی
٢	ئیره ج قادری	٦	ره حمان ره حیمی (چه کۆ)	١٠	ئیبیراهیم لاجانی
٣	حه سه ن نه یوب زاده	٧	شا پوور فیروزی		
٤	عیسه مه ت عه بدلی	٨	مجهمهده نه زیف قادری		

نه ندامانی راویژکاری کۆمیتهی ناوهندی

١	ره حیم مه مه ده زاده	٣	عه بدولتلا شه ریفی	٥	عه فوور هه مزیدی
٢	شا پوور شو جاعی فه رد	٤	عومه ر شه ریف زاده		

نه ندامانی رپبهری کۆنگره ی هه شته می حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران

٢٨ به فرانباری ١٣٦٦ (١٨ ژانویه ی ١٩٨٨ له شاری سلیمانی (له ت بوونی حیزب)

١	دوکتور قاسملوو سکر تیری گشتی	٨	فه تاح عه بدولی	١٥	عه فوور هه مزیدی
٢	دوکتور سادق شه ره فکندی جیگری سکر تیر	٩	حه سه ن شیوه سه ئی	١٦	عه بدولتلا شه ریفی
٣	مسته فا هیجری دهفته ری سیاسی	١٠	برایم لاجانی	١٧	مه محمود دهشتی
٤	حه سه ن شه رهی دهفته ری سیاسی	١١	مه نسوور فه تاحی	١٨	سه یه رزا درودگه ر
٥	بابا عه لی مپه ره په روه ر دهفته ری سیاسی	١٢	مجهمهده نه زیف قادری	١٩	عه بدولتلا قادری
٦	دوکتور حوسین خه لیتی	١٣	جه عفر حامیدی		
٧	سه یه سه لام عه زیزی	١٤	ته یه ور مسته فایی		

نەندامانى جېڭرى كۆمىتەى ناوەندى

۱	سەدىق فىروزى	۴	مستەفا مەلودى	۷	ردھمان رەجىمى (چەكۆ)
۲	مەھمەد ئەلى ئەنایەتى	۵	عومەر جەمىدى		
۳	سەيد ئەھمەد حوسىنى	۶	عەبدولئالا ئىبراھىمى		

نەندامانى راوئىزكارى كۆمىتەى ناوەندى

۱	عەبدولئالا عىزەت پوور	۳	سەيد رەسول سەيد ئەھمەدى	۵	كاو بەھرامى
۲	ئەھمەد نىستانى	۴	شاھۇ حوسىنى		

نەندامانى رېبەرى كۆنفرانسى چوارەمى حېزبى دېمۇكراتى كوردستانى

ئىران (رېبەرايەتى شۇرئىگىر)

۲۹ ژوئەنى (۱۹۸۸) ئە شارى رانىە ۸ پووشپەرى ۱۳۶۷)

۱	جەلىل گادانى	سكرتىرى گشتى	۷	ئەلى كاشف پوور	۱۳	ئەبووبەكر راد
۲	جەسەن رەستگار	جېڭرى سكرتىر	۸	عوسمان رەجىمى	۱۴	سەرھەنگ ئىبرەج قادرى
۳	نەبى قادرى	دەقتەرى سىياسى	۹	كەمال كەرىمى	۱۵	مەزفەر مېتران
۴	فەتاح كاويان	دەقتەرى سىياسى	۱۰	شا پوور فىروزى	۱۶	شا پوور شوجاعى فەر
۵	حوسىن مەدەنى	دەقتەرى سىياسى	۱۱	سەدىق بابايى	۱۷	عومەر شەرىف زادە
۶	ھاشم كەرىمى		۱۲	سەيد بىرايم كەرىمى		

نەندامى جېڭرى كۆمىتەى ناوەندى

۱	فەيسەل ئىران دوست	۳	مەھمەد مەروەتى	۵	مەراد مېھرەبان
۲	رەجىم سالىح زادە	۴	مەلاخىدەر عومەرزادە	۶	ئەمىر قادرى

نەندامى راوئىزكارى كۆمىتەى ناوەندى

۱	عوسمان فەتاحى	۲	رەشاد حوسىنى	۳	ئەھمەد دىن زۆرئەسنا
۴	بەادر شىكاك				

نەندامانى رېبەرى كۆنگرەى نۆيەمى ھېزىبى دېمۇكراتى كوردستانى ئىران (رېبەرايەتى شۇرشگىر)

شاورى شارى رانىيە ۲۱ گە لاوتىزى ۱۳۶۹ (۱۲ ئى ئوتى ۱۹۹۰) ئە گوندى قەلا سەيىدى دۆلى

۱	جەلىل گادانى	سكرتېرى گشتى	۶	كەمال كەرىمى	۱۱	عوسمان رەھىمى
۲	جەسەن رەستگار	جىگىرى سكرتېر	۷	شاپوور فىروزى	۱۲	حوسىن مەدەنى
۳	ھاشىم كەرىمى	دەقتەرى سىياسى	۸	فەيسەل ئىران دوست	۱۳	خالىد جەسەن پوور
۴	فەتاح كاويان	دەقتەرى سىياسى	۹	ئەبووبەكر راد	۱۴	فەرىدون مېتران
۵	نەبى قادرى	دەقتەرى سىياسى	۱۰	سەرھەنگ ئىرەج قادرى	۱۵	سەئىد بەگزادە

نەندامى جىگىرى كۆمىتەى ناوەندى

۱	مەلا خدر عومەرزادە	۳	فەتاح رەيجانى
۲	مەھمەد مەروەتى	۴	ھاشىم رۆستەمى

نەندامى راوئىكارى كۆمىتەى ناوەندى

۱	نەمىر قادرى	۳	سىروان جەفىلى
۲	حاجى گولادى	۴	مراد نەجمەدى

نەندامانى رېبەرى كۆنگرەى نۆيەمى ھېزىبى دېمۇكراتى كوردستانى ئىران (كۆنگرەى قاسملوو)

۱ بەفرانىبارى ۱۳۷۰ - ۲۲ دىسامبىرى ۱۹۹۱ ئەگەنى بەدران لاي زارگەلى (ناوچيا)

۱	دوكتور سادق شەرەفكەندى	سكرتېرى گشتى	۸	رەھمان رەھىمى (چەكۆ)	۱۵	جەلىل شەرىفى
۲	مستەفا ھىجرى	جىگىرى سكرتېر	۹	مستەفا مەولودى	۱۶	سەلام جەزىزى
۳	جەلىل شەرىفى	دەقتەرى سىياسى	۱۰	جەفۇور ھەمزەبى	۱۷	مەنسۇور فەتاحى
۴	بابە جەلى مېھەپەرور	دەقتەرى سىياسى	۱۱	مەھمۇود دەشتى	۱۸	جەلىل ئىبراھىمى
۵	جەسەن شەرفى	دەقتەرى سىياسى	۱۲	مەھمەد جەلى نەنايەتى	۱۹	شاھۆ حوسىنى
۶	جەسەن شىووسەلى		۱۳	فەتاح جەلىلى		
۷	دوكتور حوسىن خەلىقى		۱۴	مەھمەد نەزىف قادرى		

نەندامانی جیگری کۆمیتەی ناوەندی

١	برایم لاجانی	٤	لوقمان میهرفەر	٧	سەید ئەحمەدی حوسینی
٢	حەسەن قادرزادە	٥	سەید رەسوڵ سەید ئەحمەدی	٨	عومەر حەمیدی
٣	مەحمەد شەهروان	٦	کاوە بەهرامی		

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەی ناوەندی

١	سەید برایم هاشمی	٢	سەید رەزا دەرونگەر	٣	ئەحمەد بادکانی
٢	عومەر بالەکی	٥	تەیمور مستەفایی		

نەندامانی پێبەری کۆنگرەیی دەیهەمی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

٢٣ خاکەنیوێی ١٣٧٤ (١٢ ئاوێلی ١٩٩٥) لە شاری هەولێر لە باشووری کوردستان

١	عەبدوڵڵا حەسەن زادە	٨	مستەفا مەولودی	١٥	حوسین نازدار
٢	مستەفا هیجری	٩	حەسەن قادرزادە	١٦	مەحمەد نەزیف قادری
٣	حەسەن شەرەفی	١٠	مەحمەد شەهروان	١٧	لوقمان میهرفەر
٤	بابە عەلی میهرپەرۆر	١١	سلیمان کەتەشی	١٨	عومەر حامیدی
٥	سەید سەلام عەزیزی	١٢	مەحمەد عەلی عەنایەتی	١٩	سەید ئەحمەد حوسینی
٦	عومەر بالەکی	١٣	سەمیل بازیار		
٧	قادر وریا	١٤	تەیمور مستەفایی		

نەندامانی جیگری کۆمیتەی ناوەندی

١	سەید رەسوڵ سەید ئەحمەدی	٤	سەید برایم هاشمی	٧	مۆختەسەم بۆرانی
٢	ئەسەد ئەحمەدی	٥	روستەم جەهانگیری	٨	کەریم مەهلەوی (سەقزی)
٣	سەید مەنسور ناسری	٦	ئەحمەد نستانی		

نەندامانى راويزكارى كومىتەى ناوەندى

۱	ردھمان رەھىمى (چەكۆ)	۲	سەيد رەزا دەرودگەر	۳	كاوۋ بەھرامى
---	----------------------	---	--------------------	---	--------------

كۆنگرە دەپھەمى ھيزبى ديموکراتى كوردستان ئىران (رېبەرايەتى شۆرشگىر) نەندامانى رېبەرى

۱۱ بانەھەرى ۱۳۷۳ (۱ى ماى ۱۹۹۴) لە گۆندى قەلا سەيدى دۆلى شاورى شارى رانپەى باشوورى كوردستان

۱	جەليل گادانى	سكرتىرى گشتى	۶	نەبى قادرى	۱۱	نەبووبەكر راد
۲	جەسەن رەستگار	جىگرى سكرتىر	۷	فەيسەل ئىيران دۆست	۱۲	مەلا خدر عومەرزادە
۳	فەتاح كاويان	دەقتەرى سىياسى	۸	عوسمان رەھىمى	۱۳	خالىد جەسەن پوور
۴	ھاشم كەرىمى	دەقتەرى سىياسى	۹	كەمال كەرىمى	۱۴	سەرھەنگ ئىبرەج قادرى
۵	ھوسەين مەدەنى	دەقتەرى سىياسى	۱۰	سەعيد بەگزادە	۱۵	ھاشم رۆستەمى

نەندامى جىگرى كومىتەى ناوەندى

۱	سەيد برايم كەرىمى	۳	مامۇستا بى بەش
۲	سىروان ھەفیدی	۴	مەھمەد ئەمىن رەشىدى

نەندامى راويزكارى كومىتەى ناوەندى

۱	سەيد عەبدولا ھوسەينى	۴	سالىخ خدر پوور (رەبەتى)	۷	جەغفەر مەنگورى
۲	خالىد وندەوشە	۵	قاسم قازى		
۳	خدر مەھمەد پوور	۶	ناسر پىرانى		

نەندامانى رېبەرى كۆنگرە يازدە ھەمى ھيزبى ديموکراتى كوردستانى ئىران

۱ى بەفرانىبارى ۱۳۷۶ (۲۲ى دىسامبرى ۱۹۹۷) لە شارى كەركوكى

۱	عەبدوئالا جەسەن زادە	سكرتىرى گشتى	۸	فەتاح كاويان	۱۵	تەيموور مستەفايى
۲	مستەفا ھىجرى	جىگرى سكرتىر	۹	ھوسەين مەدەنى	۱۶	سەمەيل بازارىار
۳	جەسەن رەستگار	دەقتەرى سىياسى	۱۰	عوسمان رەھىمى	۱۷	جەسەن قادرزادە
۴	جەسەن شەرفى	دەقتەرى سىياسى	۱۱	كەمال كەرىمى	۱۸	مەھمەد شەھروان
۵	بابا عەلى مېھرىپەرھەر	دەقتەرى سىياسى	۱۲	سولىمان كەلەشى	۱۹	شاھو ھوسەينى
۶	جەليل گادانى	دەقتەرى سىياسى	۱۳	مەھمەد نەزىف قادرى	۲۰	مستەفا مەولودى
۷	سەيد سەلام عەزىزى	دەقتەرى سىياسى	۱۴	قادىر وريا	۲۱	ردھمان رەھىمى (چەكۆ)

نەندامانی جیگری کۆمیتەی ناوەندی

١	محمدەد عەلی عەنایەتی	٥	سەید بڕایم هاشمی	٩	خەدیجە مەعزور
٢	لوقمان مێهرفەر	٦	کەریم مەهلودی	١٠	عومەر بالەکی
٣	روستەم جەهانگیری	٧	سەید عەبدوڵلا حوسینی		
٤	سەید مەنسور ناسری	٨	سەید بڕایم کەریمی		

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەی ناوەندی

١	محمدەد حەسەن پوور	٣	میرو عەلییار		
٢	نەحمەد جەهانگیری	٤	خوسرەو بەهرامی		

نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی دوازدەیهی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

٤ی سەرماوەزی ١٣٧٩ (٢٤ی نوامبری ٢٠٠٠) لە شاری کۆبە

١	عەبدوڵلا حەسەن زادە سکرتێری گشتی	٩	حەسەن قادرزادە	١٧	محمدەد نەزێف قادری
٢	مستەفا هیجری دەفتەری سیاسی	١٠	فەتاح کاویان	١٨	کاوە بەهرامی
٣	حەسەن رەستگار دەفتەری سیاسی	١١	عومەر بالەکی	١٩	محمدەد شەهروان
٤	حەسەن شەرفی دەفتەری سیاسی	١٢	عوسمان رەحیمی	٢٠	سەید بڕایم هاشمی
٥	بابا عەلی مێهرپەرۆر دەفتەری سیاسی	١٣	کەمال کەریمی	٢١	رەحمان رەحیمی (چەکو)
٦	مستەفا مەهلودی دەفتەری سیاسی	١٤	قادر وریا	٢٢	مەلا نەحمەد رەحیمی
٧	حوسین مەدەنی دەفتەری سیاسی	١٥	سمایل بازیار	٢٣	سولیمان کەتەشی
٨	جەلیل گادانی	١٦	تەیموور مستەفایی	٢٤	سەید رەزا دەردوگەر

نەندامانی جیگری کۆمیتەی ناوەندی

١	عەلی کەس نەزانی	٥	حوسین نازادر	٩	محمدەد سالیح قادری
٢	محمدەد عەلی عەنایەتی	٦	سەید بڕایم کەریمی	١٠	محمدەد کەسرایی
٣	کەریم مەهلودی	٧	خەدیج مەعزور	١١	خالیید عەزیزی
٤	محمدەد حەسەن پوور	٨	مەعتەسەم نورانی		

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەیی ناوەندی

١	عومەر شاداب	٣	تاهیر کەسیلی	٥	خوسرەو عەبدوڵلایی
٢	خالید وەنەوشە	٤	میرو عەلییار	٦	سەعید بەگزادە

نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی سێزدەهەمی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

١٣ ی پووشپەری ١٣٨٣ (٣ ژووییدی ٢٠٠٤) ئە شاری کویە

١	مستەفا هیجری	سکرتیری گشتی	٩	عومەر بالەکی	١٧	کاوە بەهرامی
٢	حەسەن شەرفی	جیگری سکرتیر	١٠	کەمال کەریمی	١٨	لوقمان میهرفەر
٣	حەسەن رەستگار	دەفتەری سیاسی	١١	مەلا ئەحمەد رحیمی	١٩	شاهۆ حوسینی
٤	مەحمەد نەزیف قادری	دەفتەری سیاسی	١٢	روستەم جەهانگیری	٢٠	سەید برایم هاشمی
٥	بابا عەلی میهرپەرەوەر	دەفتەری سیاسی	١٣	حوسین نازدار	٢٢	رحمان رحیمی (چەگۆ)
٦	مستەفا مەولودی	دەفتەری سیاسی	١٤	خالید عەزیزی		
٧	تەیموور مستەفایی	دەفتەری سیاسی	١٥	مەحمەد سەلاح قادری		
٨	حەسەن قادرزادە		١٦	سەمیل بازاریار		

نەندامانی جیگری کۆمیتەیی ناوەندی

١	خەجیب مەعزور	٥	رحیم مەنگوری	٩	خوسرەو بەهرامی
٢	مەحمەد کەسرای	٦	مەحمەد حەسەن پوور	١٠	خوسرەو عەبدوڵلایی
٣	تاهیر کەسیلی	٧	میرو عەلییار	١١	عومەر غولامەلی
٤	سیامەک وەکیلی	٨	سەعید بەگزادە		

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەیی ناوەندی

١	عەلی سۆرانی	٣	شاهۆ فەراز مەند	٥	عەبدوڵلا بەهرامی
٢	عیرفان رەهنمون	٤	هێمن سەیدی		

نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی چارەبەسە حیزبی دیموکراتی کوردستان

١٦ رەشەمەیی ١٣٨٦ (٦ ی ماری ٢٠٠٨) ئە شاری کۆبە

١	خالیید عەزیزی	سکرتێری گشتی	٨	خەدیجە مەعزور	١٥	کەریم سەقزی
٢	مستەفا مەولودی	جیگر سکرتیر	٩	کونێستان قنوحی	١٦	عەبدوڵا بەهرامی
٣	حەسەن رستگار	دەفتەری سیاسی	١٠	کونێستان گادانی	١٧	ئیقبال سەفەری
٤	مستەفا شەلماشی	دەفتەری سیاسی	١١	سەید بڕایم کەریمی	١٨	ناسۆ حەسەنزادە
٥	قادر وریا	دەفتەری سیاسی	١٢	عومەر بالەکی	١٩	مستەفا مەعروفی
٦	کمال کەریمی	دەفتەری سیاسی	١٣	سیامەک وەکیلی	٢٠	رامبۆد لوتقەپوری
٧	حەسەن قادر زادە	دەفتەری سیاسی	١٤	بڕایم زێویی	٢١	هێمن سەیدی

نەندامانی جیگری کۆمیتەیی ناوەندی

١	رەحیم مەحمەد زادە	٤	مەحمەد کەسرای	٧	خالیید وەنەوشە	١٠	رەحمان پیرۆتی
٢	کاوە ناھەنگەری	٥	سۆیلا قادری	٨	جەغفەر زەمانی	١١	کوروش نسرەتی
٣	مەلوود سوارە	٦	بڕایم چۆکەلی	٩	سەمایل شەرفی	١٢	خەلیل فەرمانەزەری

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەیی ناوەندی

١	گۆڵاڵە شەرەفکەندی	٤	سەعید بگزادە	٧	سیامەک قەوی پەنجە
٢	مەحمەد شەرەوان	٥	سەید عەوێلا حوسینی		
٣	مەسوود رەواندوست	٦	مەحمەد حەسەن پوور		

نەندامانی رێبەری کۆنگرەیی پازدەبەسە حیزبی دیموکراتی کوردستان

٢ی جۆزەردانی ١٣٨٠ (٢٣ ی مای ٢٠١١) ئە شاری کۆبە

١	خالیید عەزیزی	سکرتێری گشتی	٦	حەسەن قادر زادە	دەفتەری سیاسی	١١	خەدیجە مەعزور
٢	مستەفا مەولودی	جیگری سکرتیر	٧	عومەر بالەکی	دەفتەری سیاسی	١٢	گۆڵاڵە شەرەفکەندی
٣	مستەفا شەلماشی	دەفتەری سیاسی	٨	ئیقبال سەفەری		١٣	کاوە ناھەنگەری
٤	قادر وریا	دەفتەری سیاسی	٩	ناسۆ حەسەن زادە		١٤	سەعید بەیگزادە
٥	کەمال کەریمی	دەفتەری سیاسی	١٠	کونێستان قنوحی		١٥	نەسرین حەداد

۷۰ ساڵ خەبات و بەرخۆدانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

برایم زیوویی	۱۸	خالید وەنەوشە	۲۰	حەسەن شیخانی
رەحمان پیرۆتی	۱۹	کەریم سەقزی	۲۱	عەولای بەهرامی

نەندامانی جیگری کۆمیتەیی ناوەندی

سۆران نووری	۶	سۆهەیلای قادری	۱۱	حەسەن نەبروزنی
کوروش نوسرەتی	۷	حەمە رەسوڵ کەریمی	۱۲	هاشم عەزیزی
سمایل شەرەفی	۸	مەلوود سوارە	۱۳	مەسعود رەواندوست
برایم چۆکەنی	۹	حەسەن حاتەمی		
عومەر شاداب	۱۰	سیامەک قەوی پەنجە		

نەندامانی راویژکاری کۆمیتەیی ناوەندی

رەحیم مەحمەد زادە	۵	هەژیر عەبدوڵلا پوور		
خالید حەسەن پوور	۶	حەسەن خوش کەلام		
عەلی بەدای	۷	خەدر پاک دامەن		
مەنسور مەرۆتی				

سەرچاوەکان :

نێوسەدە تیکۆشان نووسینی رێزدار مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادە،

پەنجە ساڵ خەبات نووسینی رێزدار کاک جەلیل گادانی

کۆکردنەوه و ئامادە کردنی: رەحمان نەقشی

شاعیر هه‌لۆی شێرکۆ بێگه‌س

میوانی جیژنی ٧٠ ساڵه‌ی حیزبی دیموکراتی کوردستان بوو و به‌ شیعریکی به‌هه‌ست و هه‌ماسی جیژنه‌که‌ی رازانده‌وه

خانمانی هه‌یژا

برایانی نازیز

ئێواره‌تان باش و خوشه‌ویستی باش و ئه‌م یاده پر شکویه‌تان باش!

ئێره کۆیه و، من له ریگای بایه‌کی سه‌رگه‌ردان و ماڵ وێرانده‌وه هاتووم و

ده‌ستم گرتوه به کلاوی کون کونی هه‌ور و

به پرچه درێژه‌کانی بارانه‌وه و

له جیاتی شاعیره‌که‌ی پارکی نازادی نیشتمان هاتووم و

سلاوی شێرکۆتان پی بێم!

له پرنسکه‌ی خه‌می کوون کوونمه‌وه

نامه‌یه‌کی شێرکۆی شاعیری نیشتمانم پێیه‌و

تیییدا وه‌های بۆی نووسیون:

ئه‌ی خاکی رۆژه‌لاتی چندراوم

کویم ئیته بانگ نه‌که‌ی

کویم ئیبه زریانی نازاری و هه‌ل نه‌که‌ی

ئەوی بەفری گەر گرتووی سەر سنوور

ئەو و دختەوی لەوێوە بزماری بەسەر سینگتا دا ئەکتون

ئێرەو خوی ئەبەر شارەکەوی من ئەروا

ئەگەر پرچی رەزیکت هە لکینش

ئێرەو زریکەوی شە پۆلی پارکی نازادیم سەر ئەکا

ئەوی رۆژەلاتی برینم

ئەوی برینی خۆرەلاتم

ئەوی رۆژەلاتی نیوچاوان بە بەفر دا پۆشراو

ئەوی میژووی زک سووتاو

ئە نیوان لووتکەو دەستی بەک بوونت درێژکە

جێهوی ئەسپەکەوی شۆرشێ پیشهوام ئی بگرە

هاوار ئەکەم، ئە پارکی نازادیهو هوار ئەکەم

پر بە دم ئەشکەوت و نو و گەلیت هوار ئەکەم

کاروانی چرام و بەرێووم

هیوام و بە پیووم... و دختیتی

و دختیتی... ئەوی پیشهەرگەوی رۆژەلاتم... و دختیتی

ئەم خاکە ئەنجل و زامارە هەر سێ شت خواستویهتی

بەکەمیان بەک بوون

دوو هه میان یهک بوون

سینه مېش یهک بوون

هه رچی گیلای شیعرمه

بیگوشمه ناو دهر ووتنه وه

به قه دهر خوینی شه هیدیک گونات سوور هه لناکه رینی

هه رچی رووباری شیعرمه

بیخه مه سه دهشتی له شتان

به قه دهر خوینی شه هیدیک، تینویتی ریگه تان ناشکینی

ئه ی شه هیدانی رۆژه لاتی برینم!

هه رچی وشه ی جوان و نازداریشم هه یه

هه لیان چنم ، چه ند بهرز بن هه ره له خوار نه ژوتانه وودن

بویه نه ئیم چاکتر وایه ، که ئیوه بیان دی سه دابخهن

هه ره بویه ئیستا وهرزی زهنگ ئیدانی شیعی مه رده

وهرزی خرۆشانی بووره گوله و بووره وشه ی شار و هه رده

ئیستا سه رده می جۆش دانی کوردی خوین و کوانوی له شه

وهرزی رووبه روو بوونه وه ی چاوی ئیمه و چاوی گه شی شه هیدانه

ئه ی رۆژه لاتی برینم

ئه ی کراس و شه نوار خویناوی

وەک و قازی و قاسملوو و شەرەفکەندی

ئێستا وەختی شەهید بوونی شیعەر

بۆچی بەلای کام شیعەر؟

بۆچی نیگای کام شیعەر؟

لە بەلای ئەو شەهیدانە بەرزتر و جوانتر

وەکو خائین ئێستا وەختی کوشتنی شەعری خائینە

بە رینگاووم ئێستا هەرەتی جۆشەدانی خاک و خۆلە

خوین رابەر

بومە لەرزە بەرەژانیکی تازەتر

بە رینگاووم

شیعەر لێرە بۆتە هەوینی وەسیەتنامەکی قازی و

ئێستا ناوی پیشمەرگەکی رۆژەلاتی برینە و

وشە بە وشەم سەنگەر

ئەدی رۆژەلاتی برینی سوور

گەر شیعەر بۆتۆ نەسووتی

بۆچی شیعەر؟

لە ژمارە ٦٦٢ ی رۆژنامەی "کوردستان" دا بلاو بۆتەووە

سەرچاوە : مانیپەری کوردستان و کورد / ریکەوتی : ٢٢ ی ئاگۆستی ٢٠١٥

حهفتا ساڵ فهخرو شانازی

نهحمهدی قادری

حهفتا ساڵ شورش و خهبات برینی رپی هات و نههات
حهفتا ساڵ فهخرو شانازی خهبات و خوین و گیانبازی
حهفتا میدانی سهرکهوتن ههदानه دان و نهسرهوتن
حهفتا شه می شهوگار بهزین جهوت دهیهی دوژمن تهزین
قوربانی دان و کۆل نه دان زۆر سهرکهوتن و تئ شکان
بهنگه و کارنامهی خهباتن میژوی حیزبی دیموکراتن
نهی حیزبی پیشهوا قازی! که پیشهرو بوو بو گیانبازی
تو ناسنامهی گوردی گوردی شاهوی، قهندیلی، ههنگوردی
که لاویژ که روون و ته رزه به ناوی تۆوه سهر به رزه
تو خویندنگه ی لاوی ژیری زانکۆی پیری به ته دبیری
سهرت له ته شقی ناسمانه ناوت هاوتای که شکه شانه
رهوهی ههورت له ژیر پچ یه ناحهزت جهرگی توی توی یه
تو مه شخه ئی داگیرسای شوورای قه لای نه گیرای
بانگی ههستان و رابوونی ناسۆی روونی بزگار بوونی
ههر تو بووی قبیله گای کوردان کردت به نه ورۆز رپیه ندان
میژوت له نوێ برۆژاندهوه نالای کوردت شه کانه وه
یه کهم کۆماری کوردستان بزگاری ده ری بن دهستان
هیوای کوردی رهنجه رۆبوو به رهه می خهباتی تو بوو
له رپی تو دا مه زن و سهردار به سهر به رزی چوونه سهر دار
له دوی ههفتا ساڵ گۆل نه دان زۆر سهرکهوتن و تئ شکان
نیستاش نالآت شه کاوه یه چیا و که ژ به تو پاراوه یه
هه ئۆی به رزی ئی نه براوه ناوت هه روا به رزه ناوه
سهرمه شقی میژوی خهباتی مه شخه ئی ریگای نه جاتی
کۆیه، نازادی ژماره دوو

٣١ ی پووشپه ری سا ئی ١٣٩٤ هه تاوی

له ژماره ٦٦١ ی رۆژنامه ی “کوردستان” دا بلاو بوته وه

کاروانی شهیدانی حیزبی دیموکرات:

شهیدانی له سیداره دراوی کۆماری کوردستان له شاری مههاباد

ریز	ناو و ناو بانگ	ریکەوتی تیرۆر	تییینی
۱	پیشهوا قازی محەممەد	۳۰ ماری ۱۹۶۷	یه‌که‌م سه‌رۆک کۆماری کوردستان له چوارچرای شاری مه‌هاباد. خه‌ئکی مه‌هاباد.
۲	محەممەد حسین خانی سه‌یفی قازی	۳۰ ماری ۱۹۶۷	جیگری سه‌رۆک کۆمار و وه‌زی هی‌زی به‌رگری کۆماری کوردستان و ئامۆزای پیشه‌وا
۳	ئەبولقاسمی سه‌دری قازی	۳۰ ماری ۱۹۶۷	نوینەری خه‌ئکی مه‌هاباد و ده‌رووبەری له پارێمانی ئێران، و برای بچوکی پیشه‌وا
۴	عەبدوڵای ره‌وشه‌ن‌فکر	۷ ئاویری ۱۹۶۷	له ئەفسەری هی‌زی پیشه‌ره‌گی کۆماری کوردستان له مه‌هاباد
۵	ره‌سوولی نه‌غه‌ده‌یی	۷ ئاویری ۱۹۶۷	له ئەفسه‌رانی کۆماری کوردستان
۶	محەممەدی نازمی	۷ ئاویری ۱۹۶۷	له ئەفسه‌رانی کۆماری کوردستان
۷	حامیدی مازووچی	۷ ئاویری ۱۹۶۷	له ئەفسه‌رانی کۆماری کوردستان

شهیدانی له سیداره دراوی کۆماری کوردستان له شاری سه‌قز

ریز	ناو و ناو بانگ	ریکەوت	تییینی
۱	عەلی بەگی شێرزاد	۱۵ فێورییه‌ی ۱۹۶۷	گوندی یه‌کشه‌وه، فه‌رماندەری هی‌زی چلی های ناوه‌ندی هی‌ز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۲	شیخ ئەمین ئەسه‌دی	۱۴ ماری ۱۹۶۷	(عەلی بەگی یه‌کشه‌وه) گوندی "کەس نەزان"ی سه‌قز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۳	شیخ سدیقی ئەسه‌دی	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی "یازی بلاغی" سه‌قز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۴	عەلی ئاغای جه‌وانمەردی	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی "تەمووتە" سه‌قز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۵	ره‌سوول ئاغای مه‌حمودی	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی "میره‌دی" سه‌قز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۶	ئەحمەد خانی شه‌جیعی	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی "کەتەنگە"ی سه‌قز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۷	عەلی خانی فاتیح	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی "قەلەندەری" سه‌قز، له ئەفسەری کۆماری کوردستان.
۸	جەسەن خانی فه‌یزولابەگی	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی کانی نیازی سه‌قز، له ئەفسه‌رانی کۆماری کوردستان.
۹	محەممەدخانی دانیشوهر	۱۴ ماری ۱۹۶۷	گوندی "ئانکه‌لووی" سه‌قز، له ئەفسه‌رانی کۆماری کوردستان.

۱۰	مەھمەدخاننى فەيزۇلابەگى	۱۴ى مارسى ۱۹۶۷	گوندى "قارەوا چۆكۈلە"ى سەقز، لە ئەفسەرانى كۆمارى كوردستان.
۱۱	عەبدۇلا خانى مەتىن	۱۴ى مارسى ۱۹۶۷	گوندى داشالووجە سەقز، لە ئەفسەرانى كۆمارى كوردستان.
۱۲	ئەھمەد خانى فاروقى	۱۴ى مارسى ۱۹۶۷	گوندى "داشالووجە"ى سەقز، جېگىرى ھېزى بۆكان و ناوچە.

ئەفسەرانى شەھىدى لە سىدارە دراوى كۆمارى كوردستان لە لايەن حكومەتى عىراق

رىز	ناو و ناو بانگ	رىكەوت	تېيىنى
۱	عەيزەت عەبدولعەزىز	۱۹ى ژۇنەنى ۱۹۶۷	لە ئەفسەرانى كۆمارى كوردستان. خەلكى سلىمانى.
۲	مستەفا خۇشناو	۱۹ى ژۇنەنى ۱۹۶۷	لە ئەفسەرانى كۆمارى كوردستان. خەلكى سلىمانى.
۳	مەھمەد قودسى	۱۹ى ژۇنەنى ۱۹۶۷	لە ئەفسەرانى سەردەمى كۆمارى كوردستان خەلكى سلىمانى.
۴	خەيرۇلا عەبدولكەرىم	۱۹ى ژۇنەنى ۱۹۶۷	لە ئەفسەرانى كۆمارى كوردستان. خەلكى سلىمانى.

شەھىدانى رېبەرى و فەرماندەرانى ھىزو كۆمىتە شارستانەكانى حېزبى دېموكرات

رىز	رىكەوت	ناو و ناوبانگ
۱	سائى ۱۹۶۶	شەھىد بوونى سەدىق ئەنجىرى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى دووھەمى حېزبى دېموكرات. لە باشوورى كوردستان.
۲	سائى ۱۹۶۷	شەھىد بوونى مەلارەھىم وىردى ناسراو بە مىرزا ئەھمەد ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى دووھەمى حېزب لە باشوورى كوردستان.
۳	سائى ۱۹۶۷	شەھىدبوونى باپىرشكاكا (نحو) ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى دووھەمى حېزبى دېموكرات بەدەست ھىزەكانى ئىران لە ناوچەى سەلماس.
۴	سائى ۱۹۶۸	شەھىد كوردنى دئشادى رەسوولئى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى حېزبى دېموكراتى كوردستان، كۆنگرە يەكەم و جېگىرى وەزىرى فەرھەنگ لە كۆمارى كوردستان. لە باشوورى كوردستان.
۵	۲ى ماى ۱۹۶۸	شەھىد بوونى تىكۆشەرو چالاكوانى سىياسى و ئەندامى رېبەرى حېزب سەئىل شەرىف زادە و ھەقئالانى بەدەست رېژىم پەھلەوى .
۶	۱۵ى ماى ۱۹۶۸	شەھىد بوونى تىكۆشەرو چالاكوانى سىياسى و ئەندامى رېبەرى حېزب سولەيمان موغىنى بە دەست سەركردايەتى شۆرشى كوردستانى عىراق لە دىلمان.
۷	۲ى سېتامبىرى ۱۹۶۸	لە سىدارە دانى شاعىرو تىكۆشەرى سىياسى و ئەندامى رېبەرى حېزب مەلا ئاوارە (ئەھمەد شەئماشى) لە شارى سەردەشت لە لايەن حكومەتى پاشايەتى ئىران.
۸	۲۲ى مارسى ۱۹۷۳	شەھىد بوونى قادرى وىردى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنفرانسى سېھەمى حېزبى دېموكرات لە نىو شارى بانە لە گەل ھىزى نىزامى رېژىمى شا.

۷۰ سال خەبات و بەرخۇدانى حېزبى دېموكراتى كوردستان

۹	سالى ۱۹۷۳	شەھىد كوردنى ئەحمەد توفىق(عەبدوئالا ئىسحاقى) سىكرىتېرى گىشتى حېزبى دېموكراتى كوردستان(كۆنگەرى دووھەم) بە دەست رېژىمى بەعسى عىراق.
۱۰	۴ ئۆيىيە ۱۹۸۰	شەھىد بوونى سەرۋان عەبدوئالا ئەفشىن فەرماندەرى ھىزى بەيان لە نىزىك گوندى شىناوى بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم
۱۱	۱۳ ئۆيى ۱۹۸۰	شەھىد بوونى ئىبىراھىم بەھرام پوور فەرماندەرى ھىز لە گوندى گلە سوورە ، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم
۱۲	۲۱ سېتامبىرى ۱۹۸۰	تىرۋرى سەرگورد عەبباسى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگەرى چوارەمى حېزبى دېموكرات، بەرپىرسى شوراي نىزامى حېزب لە شارى مەھاباد، بە دەست بەكرىگىراوانى كۆمارى ئىسلامىي لە مەھاباد.
۱۳	۱۱ ئۆكتۇبرى ۱۹۸۱	شەھىد بوونى مەھموود رەھمەت پوور جىگىرى فەرماندەرى ھىزى سەكۆ ، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم - لە كىلەشىن
۱۴	۱۱ ئۆكتۇبرى ۱۹۸۱	شەھىد بوونى سەرۋان حاتەم(دوعاخان) فەرماندەرى ھىزى نەھۆ بە ھۆى شەر لەگەل قىيادە - لە كىلەشىن
۱۵	۱۳ دىسامبىرى ۱۹۸۱	شەھىد بوونى سەرۋان ئەحمەد جاويد فەراكاك ھەژار ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگەرى پىنجەمى حېزبى دېموكرات، فەرماندەرى ھىزى شەھىد پىشەوا. بە كەوتە بەرپىشكى گۆلە تۆپى دوژمن لە ناوچەى بانە.
۱۶	۱۵ ئۆيىيە ۱۹۸۲	شەھىد بوونى ئەسەد سولەيمانپوور جىگىرى فەرماندەرى ھىز ، لە سەقز بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم.
۱۷	۲۱ نوامبىرى ۱۹۸۲	شەھىد بوونى حىسام ئەسەدى فەرماندەرى ھىز، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم - لە بىساران
۱۸	۳ ئاۋرىلى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى عەلى پىرۋىتى جىگىرى فەرماندەرى ھىز، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم لە گوندى چارشىۋىيە سەر
۱۹	۳ ئوتتى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى رەسوول ئىبىراھىم پوور جىگىرى فەرماندەرى ھىزى موعىنى. لە گوندى بەردەسوور بە ھۆى شەرى نىوخۆيى لە گەل (كۆمەلە)
۲۰	۲۰ ئوتتى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى مەزەفەر تايىعى جىگىرى فەرماندەرى ھىز، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم لە گوندى مېرناۋا.
۲۱	۲۰ ئوتتى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى ئىقبال كەرىم نژاد فەرماندەرى ھىز، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم لە گوندى مېرناۋا
۲۲	۹ سېتامبىرى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى ئەسەد مامەدى جىگىرى فەرماندەرى ھىز ، لە گوندى شەتالا ، بە ھۆى تىرۋرى بە كرىگىراوانى كۆمارى ئىسلامىي.
۲۳	۱۲ سېتامبىرى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى سابىر حوسىنى جىگىرى فەرماندەرى ھىز، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم لە گوندى چنارە.
۲۴	۹ نوامبىرى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى عوسمان دادخاھ فەرماندەرى ھىزى بەيان، شەر لەگەل رېژىم لە گوندى كىلە چەرمووۋو
۲۵	۲۶ نوامبىرى ۱۹۸۳	شەھىد بوونى قادر ئىفتخارى فەرماندەرى ھىز ناۋارە ، شەر لەگەل رېژىم لە شەنۆ.

۲۶	۱۹۸۴ يىلى فېۋرېيە ۱۹	شەھىد بوونى مەھمەد زۇلفە قادىرى جىگىرى فەرماندەرى ھىزى ، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم لە گوندى قەرنەۋو.
۲۷	۱۹۸۴ ماي ۱۲	شەھىد بوونى عەبدوللا بەھرامى ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى شەشەمى جىزى دېموكرات، ئەندامى ناۋەندى ئاژوان بۆ سەرپەرستىيى كاروبارى جىزب لە باشۋورى رۇژھەلاتى كوردستان.
۲۸	۱۹۸۴ ۷ ئۆنەنى	شەھىد بوونى فەقى عەبدوللا مەھمەدى فەرماندەرى ھىزى زمىيران ، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم پىشتى گوندى چولان.
۲۹	۱۹۸۴ ۱۳ ئۆيىيە ۱۹۸۴	شەھىد بوونى مەھمەد ئەمىن بارام مىرزا (چرچە) فەرماندەرى ھىزى بەيان، بە ھۆى شەر لەگەل رېژىم لە شارۋىران - مەھاباد
۳۰	۱۹۸۴ ۱۷ ئوۋتى	شەھىد بوونى رەھمان سوقى زادە بەرپىسى كۆمىتەى شارەستانى رەبەت، بەھۆى شەر لەگەل رېژىم ، قامىشەلە، قەرەبوغەرە
۳۱	۱۹۸۵ ۲۱ مارسى	شەھىد بوونى سەدىق فەرۇخىيان ئەندامى جىگىرى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى شەشەمى جىزب، لە ھىرشى كۆمەلە بۆ سەر بىكەكانى ناۋەندى ئاژوان .
۳۲	۱۹۸۵ ۲۹ ئاورىلى	شەھىد بوونى قاسم مەھمەد پوورا(باقى) فەرماندەرى ھىزى پىنشەۋا، بەھۆى شەرى نىوخۆى لە گەل (كۆمەلە) باغلوۋجە
۳۳	۱۹۸۵ ۲۸ ماي	شەھىد بوونى ئىبراھىم شىخانى فەرماندەرى ھىزى نەۋو ، بەھۆى شەر لەگەل رېژىم لە شىمال كوردستان.
۳۴	۱۹۸۵ ۳۰ ئۆنەنى	شەھىد بوونى عەبدوللا زەببى (مىرزا عەۋلەى نىشكۆلان) جىگىرى فەرماندەرى ھىزى موعىنى ، شەرى نىوخۆى لە گەل (كۆمەلە) لە سەرشىۋى مەرىۋان.
۳۵	۱۹۸۵ ۱ ئۆيىيە ۱۹۸۵	شەھىد بوونى سەرگورد كەرىم عەللىيار ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى شەشەمى جىزى دېموكرات، جىگىرى بەرپىسى كۆمىسىۋونى تەشكىلات لە ناۋچەى بانە، لە شەرىكى قارەمانانى ناۋچەى بانە.
۳۶	۱۹۸۵ ۲ ئۆكتۇبرى	لەسىدارە دانى شەھىد تەھا حەق تەلەب ئەندامى راۋىئىكارى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى چوارەمى جىزى دېموكرات، رۋوناكىبىرىكى پىنگەبىشتۋو و ئازا و خەبانگىر. لە بەندىخانەى ئەۋىن لە تاران.
۳۷	۱۹۸۵ ۲۴ نوامبرى	لەسىدارە دانى بەندى سىياسى شەھىد كەمال دەباغى ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى پىنجەمى جىزب دېموكرات، بەرپىسى كۆمىتەى ئاژوان و بەرپىسى راستەۋخۆى شارستانى كرماشان..
۳۸	۱۹۸۵ ۳۰ ئۆيىيە ۱۹۸۵	شەھىد بوونى سەيد كامىل جەيدەرى بەرپىسى كۆمىتەى شارستان ھەۋشار ، شەر لەگەل رېژىم لە گوندى داش قس قە پان .
۳۹	۱۹۸۵ ۲۲ سېتامبرى	شەھىد بوونى عومەر قەيتەران فەرماندەرى ھىزى نەشىين ، شەر لەگەل رېژىم لە گەرگول .
۴۰	۱۹۸۵ ۲۳ نوامبرى	لە سىدارە دانى شەھىد خەلىل زارعى فەرماندەرى ھىزى، لە لايەن كۆمارى ئىسلامى ئىران لە كرمانشان

۶۱	۱۲ ئاينىڭ ۱۹۸۶	شەھىد بوونى غەبباس ئەكرەمى جىڭرى فەرماندەرى ھىزى، بەھۇى شەھەر لەگەل رېژىم لە ئەوردەزاق
۶۲	۳۰ ئاينىڭ ۱۹۸۶	شەھىد بوونى جەمىل حوسىنى بەرپىسى كۆمىتە شارىستانى سە، بە ھۇى شەھەر لەگەل رېژىم - وزباش كەندى.
۶۳	۳۱ ئۆكتۇبرى ۱۹۸۶	شەھىد بوونى غەبىدولجەكىم رەزائى ئەندامى كۆمىتە ناوئەندى كۆنگرى حەوتەمى جىزى دېموكرات، بەرپىسى مەئەبەندى ۲ باشوورى رۆژھەلاتى كوردستان. لە شەرىكى قارمانانە لە ناوچە سەرشىوى سەقز.
۶۴	۱۸ ئاينىڭ ۱۹۸۷	شەھىد بوونى سالار ئىبراھىمى جىڭرى فەرماندەرى ھىزى زاگرووس، بەھۇى شەھەر لەگەل رېژىم لە دەژن و سىويە.
۶۵	۲۹ سېتامبرى ۱۹۸۷	شەھىد بوونى خدر خدرى (خدرە سوور) فەرماندەرى ھىزى پىشەوا ، بەھۇى شەھەر لەگەل رېژىم لە تەرغە.
۶۶	۱۶ ئۆكتۇبرى ۱۹۸۷	شەھىد بوونى رەھىم مەھمۇدى بەرپىسى كۆمىتە شارىستانى پىرانشار ، بەھۇى شەھەر لەگەل رېژىم لە مامە رووتە.
۶۷	۱۰ ئاينىڭ ۱۹۸۸	تىرۇرى و شەھىد كەندى سەيد رەسوونى بابى گەورە (سەيد رەسوون دېھقان) ئەندامى كۆمىتە ناوئەندى كۆنگرى پىنجەم، فەرماندەرى ئىوشاۋى ھىزى نىزامى زۆربە ناوچەكانى كوردستان، لەگەركى ھەواربەرزى بەدەست چەند چەكلارى نەناسراو لە شارى سىلمانى.
۶۸	۱۷ سېتامبرى ۱۹۸۸	شەھىد بوونى خدر زارعى بەرپىسى كۆمىتە شارىستان ، بە ھۇى شەرى نىوخۇبى لە كەنپە.
۶۹	۱۰ ئۆكتۇبرى ۱۹۸۸	شەھىد بوونى ئەھمەد كۆھگەرد(دەستانەھمەد) فەرماندەرى ھىزى، بە ھۇى شەھەر لەگەل رېژىم لە قاقلاوا.
۷۰	۱۳ ئاينىڭ ۱۹۸۹	تىرۇرى شەھىد دوكتور غەبىدولرحمان قاسىلوو سكرتېرى كشتى جىزى دېموكرات لە دانىشتن لە گەل نۆتەرانى كۆمارى ئىسلامى بۇ چارەسەرى ئاشتىانە مەسەلەى كورد لە رۆژھەلاتى كوردستان. لە ويەن پىتەختى ئۆتريش .
۷۱	۱۳ ئاينىڭ ۱۹۸۹	تىرۇرى شەھىد غەبىدوللا قادارى ئازەر ئەندامى كۆمىتە ناوئەندى كۆنگرى حەوتەمى جىزى، بەرپىسى دەقتەرى نۆتەرايەتى دەردەدى ولاتى جىزى. لە ويەن ئۆتريش.
۷۲	۱۸ ئاينىڭ ۱۹۹۰	لەسئادارە دانى رەشاد حوسىنى ئەندامى راۋىژكارى كۆمىتە ناوئەندى رىبەرايەتى شۆرگىر، بەرپىسى كۆمىتە شارىستانى كرماشان و ئەندامى مەئەبەندى ۱ لە شارى سە.
۷۳	۲۹ ئۆكتۇبرى ۱۹۹۱	شەھىد بوونى حوسىن غەلى پوور(حەسۇ) جىڭرى فەرماندەرى ھىزى سامرەند، خوويان، غىراق بە ھۇى تەقىنەۋدى ماشىن
۷۴	۲۱ مائى ۱۹۹۲	تىرۇرى شەھىد شاپوور فىرۇزى ئەندامى كۆمىتە ناوئەندى كۆنگرى نۆھەمى رىبەرايەتى شۆرگىر لە لايەن كۆمارى ئىسلامى لە شارى رانىە .
۷۵	۱۷ سېتامبرى ۱۹۹۲	تىرۇرى شەھىد دوكتور سادق شەرەفكەندى سكرتېرى كشتى جىزى دېموكرات لە لايەن ترورىستەكانى كۆمارى ئىسلامى ئىران لە بىرلىنى ئالمان.

۵۶	۱۷ى سپتامبرى ۱۹۹۲	تيرۆرى شەھيد فەتاح عەبدولى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى نوھەمى حيزبى ديموکرات، بەرپرسى دەردەوى ولات لە بېرلىن - ئالمان.
۵۷	۱۷ى سپتامبرى ۱۹۹۲	تيرۆرى شەھيد ھومايوونى ئەردەلان ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى شەھەمى حيزبى ديموکرات، بەرپرسى كۆمىتەى حيزب لە ئالمان،
۵۸	۲۸ى سپتامبرى ۱۹۹۳	شەھيد بوونى عەبدولئالا شەرىفى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى نوھەمى حيزبى ديموکرات، بەرپرسى كۆمىتە شارسەتانى مەھاباد لە ناوچەى گەوركى مەھاباد لە كەمىنى ھىزەكانى كۆمارى ئىسلامىي.
۵۹	۱۳ى نوامبرى ۱۹۹۳	شەھيد بوونى شارۇخ مرادى فەرماندەرى ھىزى شەرىفزادە، لە گوندى ناوتاقان بە ھۆى تەقىنەوھى مېن.
۶۰	۲۰ى ژوئەى ۱۹۹۴	شەھيد بوونى ھەسەن مەقسوودى بەرپرسى كۆمىتە شارسەتانى . سىاوانە، دالاھۆ، بە ھۆى پىلانى خائىنان.
۶۱	۴ى ئووتى ۱۹۹۴	. تيرۆرى شەھيد غەفور ھەمزەى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرە نوھەمى حيزبى ديموکرات، و ئۆتەرى حيزب لە شارى بەغدا لە عىراق.
۶۲	۱۹ى ئۆكتۇبرى ۱۹۹۴	شەھيد بوونى ھەمزە بېنھام فەرماندەرى ھىز ئاگرى ، بەھۆى شەر لەگەل رىژىم لە گوندى نوووى مەرگەوھەر.
۶۳	۱۵ى ئووتى ۱۹۹۵	تيرۆرى عەلى كاشف پور ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنفرانسى چوارەم رېبەرايەتى شۇرشگىر، لە قونىيە-توركيە بە دەست كۆمارى ئىسلامى ئىران.
۶۴	۶ى ژوئەى ۱۹۹۶	تيرۆرى ئەبووبەكر ھىدايەتى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى چوارەم، بەرپرسى كۆمىتەى سوئىدى حيزبى ديموکرات بە ھۆى نامەى بۆمبى كە لە لايەن ترۆرسىتەكانى نىزامى ناخوندى ئىرانەوھە بۆى ناردرا بە توندى بىرىندار بوو و كۆچى دوايى كرد،
۶۵	۸ى دىسامبرى ۱۹۹۷	شەھيد بوونى ئەبووبەكر ئىسماعىل زادە(سامان) بەرپرسى كۆمىتە شارسەتانى بانە بە ھۆى تيرۆرى كۆمارى ئىسلامى ئىران لە دەروازەى كويە
۶۶	۸ى دىسامبرى ۱۹۹۷	تيرۆرى شەھيد مەنسور فەتاحى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى نوھەمى حيزبى ديموکراتى ، بەرپرسى كۆمىتەى شارسەتانى پاوھ. بە ھۆى كۆرەوھىيەكى تېرۆرىستى لە دوكان بىرىندار و لە نەخۇشخانە حيزب لە كۆيەى باشوورى كوردستان.
۶۷	۱۳ى ژوئەنى ۱۹۹۹	شەھيد بوونى مەھمەد مستەفايى(نارستى) فەرماندەرى تىپ ، بە ھۆى تيرۆرى كۆمارى ئىسلامىي ئىران ، كۆيە .
۶۸	سالى ۱۹۹۹	شەھيد بوونى عوسمان فەتاحى ئەندامى راويژكارى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنفرانسى چوارەمى حيزبى ديموکرات رېبەرايەتى شۇرشگىر.
۶۹	۱۳ى ئووتى ۲۰۰۸	شەھيد بوونى ھەمزە عەبدوللاھى(سارتكەيى)جىگىرى فەرماندەرى تىپ بە ھۆى شەر لەگەل رىژىم لە گوندى گىردىنە

مائىلوايى بەشىك لە ئەندامانى رېبەرى جىزى و تىكۆشەرانى كۆمارى كوردستان بە ھۆى جىاواز

رېزى	رېكەوت	ناو و ناويانگ
۱	۲ى ئاوريلى ۱۹۷۳	كۆچى دوايى جوسىنى زىرېنگەران (جوسىنى فرووھەر)، ئەندامى ژمارە ۱ى كۆمەلەى ژىكاف و ئەفسەر و چالاكىكى ھىزى دېموكرات بوو لە تاران لە گۆرستانى بەھەشتى زەھرا نىژراوہ .
۲	سالى ۱۹۵۴	كۆچى دوايى حاجى سەيد بابە شىخى سىادەت رەئىسى ھەينەتى رەئىسەى مىللىي (سەرۆك وەزىر) كۆمارى كوردستان لە دىي تورجان.
۳	۴ى ژوئەنى ۱۹۷۸	كۆچى دوايى عەزىزى يوسىنى ئەندامى پىشوو كۆمىتەى ناوئەندى، بەندىكراوى سىياسى دواى تىپەر كوردنى ۱۹ سال بەند بە نەخۇشى دل لە تاران.
۴	۲۷ى فېوريىەى ۱۹۷۹	سەيد مەھمەدى ھەمىدى نووسەر و روناكبىرىكى سەردەمى كۆمارى كوردستان، سەرنوسەرى رۆژنامەى «كوردستان» ئورگانى جىزى دېموكراتى كوردستان، سەرنوسەرى گۆقارى «كوردستان» لە شارى سنە
۵	۱ى مارسى ۱۹۷۹	تىكۆشەر مەلا مستەفا بارزانى يەككىك لە ژنارالە گەورەكان وچالاگ لە سەردەمى كۆمارى كوردستان. و سەرۆكى پارتى دېموكراتى كوردستان.
۶	۱۵ى ژويىەى ۱۹۸۶	مىلوايى مەھمەدى ياهوو ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى يەكەم، نووسەر و لە كاربەدەستانى پايە بەرزى كۆمارى كوردستان، لەشارى تاران .
۷	۱۲ى ژانويىەى ۱۹۸۸	كۆچى دوايى مەھمەد ئەمىن ئەھمەد مىرزا مەنگورى جىگىرى فەرماندەى ھىزى بۆكان لە سەردەمى كۆمارى كوردستان، شاعىر و نوسەرى بەتوانا
۸	۹ى نوامبىرى ۱۹۸۸	مىرحاج ئەھمەد تاهىرئاكەرى سەرىپولى ۲ فەرماندەى لىكى ۲ى ھىزى بارزانىيان و بازرسى جەبەدى سەقز لە سەردەمى كۆمارى كوردستان، و يەككىك لە ئەندامانى رېبەرى پارتى، لە شارى بەغدا
۹	۲۱ى فېوريىەى ۱۹۹۱	مائىلوايى مامۇستا ھەژار (عەبدولرەھمانى شەرەكەندى) ئەندامى كۆمەلەى ژىانى كورد(ژ - ك) چالاگ لە سەردەمى كۆمارى كوردستان شاعىر، مېژوونووس و وەرگىزى بە توانا لە شارى مەھاباد.
۱۰	۲۵ى دىسامبىرى ۱۹۹۱	كۆچى دوايى مەھمەد ئەمىن مۇعىنى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى يەكەم، وزىرى ناوخۆى كۆمارى كوردستان و باوكى شەھىد مۇعىنى يەكان .
۱۱	۲۲ى مارسى ۱۹۹۲	كۆچى دوايى مەلا قادرى مودەرەسى ئەندامى دامەزىنەرى كۆمەلەى ژىانەھەى كورد و بەرپىسى "چاپخانەى كوردستان" لە سەردەمى كۆمارى كوردستان لە شارى مەھاباد
۱۲	۸ى ژويىەى ۱۹۹۴	كۆچى دوايى ئەمىر قادرى ئەندامى راونىژكارى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى نۆھەمى رېبەرايەتى شۆرشگىر، و ئەندامى كۆمىسۆنى مالى جىزى. لە باشوورى كوردستان.
۱۳	۲ى دىسامبىرى ۱۹۹۶	كۆچى دوايى نەبى قادرى ئەندامى كۆمىتەى ناوئەندى كۆنگرەى دەھەمى رېبەرايەتى شۆرشگىر و بەرپىسى پىنەندىەكانى دەرەوہ لە دانمارك .

۲۰ سال خەبات و بەرخۇدانى جىزى دېمۇكراتى كوردستان

۱۴	۱۷ فېۋرېيە ۱۹۹۸	مائىناۋايى مېنا خانم قازى ژنە تېكىۋشەر و نىشتەمانپەرورە كورد، خىزانى پېشەۋا قازى مەھمەد سەرۆك كۆمەرى كوردستان لە شارى مەھاباد.
۱۵	۱۵ ئۆيىيە ۱۹۹۹	كۆچى دوايى سەيد سەلامى غەزىزى ئەندامى دەقتەرى سىياسى كۆنگرە دەھەمى جىزى بەرپىسى كۆمىسيۇنى سىياسى - نىزامى، لە باشۋورى كوردستان.
۱۶	۳۱ مارسى ۲۰۰۳	كۆچى دوايى مەناف كەرىمى، ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرە يەكەمى جىزى دېمۇكرات، دەستەى نۆينە رايەتى كورد بۇ سەفەرى باكۇ، جىگىرى قازى مەھمەد بۇ كاروبارى كۆمىتەكانى جىزى، دواتر ۋەزىرى فەرھەنگى كوردستان.
۱۷	۱۱ سېتامبىرى ۲۰۰۷	كۆچى دوايى عوسمان رەھىمى ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى دوازەھەم، ئەندامى دەستەى راۋىژكارى دەقتەرى سىياسى جىزى دېمۇكرات بە ھۆى سەكتەى مېشك لە شارى كويەى باشۋورى كوردستان.
۱۸	۵ ئۆنەنى ۲۰۰۸	كۆچى دوايى مەلاخىر دۆلەگەرەمى (خىدرەمەرزادە) تېكىۋشەرى دېرىن ئەندامى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى ۱۰ رېبە رايەتى شۇرشىگىر، لە ۋلاتى نۇروپۇز.
۱۹	۱ ئۆۋتى ۲۰۰۸	كۆچى دوايى سەمىل سەردەشتى ئەندامى جىزى دېمۇكرات، ھونەر مەندى مېللى و ناسراۋى كورد لە روداۋىكى ھاتوۋچوۋ لە باشۋورى كوردستان.
۲۰	۱۷ فېۋرېيە ۲۰۰۹	كۆچى دوايى غەبىدولقادرى دەباغى (مامەقالە) تېكىۋشەرى دېرىنى جىزى دېمۇكرات نووسەر، ۋەرگىر و نىشتەمانپەرورە. لە شارى ئەندەنى بىرتانىيا.
۲۱	۷ ماى ۲۰۰۹	كۆچى دوايى جەغفەر زەمانى ئەندامى جىگىرى كۆمىتەى ناۋەندى، بەرپىسى بەشى خەدەمات لە كۆمىسيۇنى
		مالى. لە شارى كويە باشۋورى كوردستان .
۲۲	۲۸ دېسامبىرى ۲۰۰۹	كۆچى دوايى تەھا غەتتىقى ئەندامى پېشۋوى راۋىژكارى كۆمىتەى ناۋەندى ، ۋەرگىر و كارگىرى رادىئو دەنگى كوردستانى ئىران لە ۋلاتى سويس.
۲۳	۱۷ سېتامبىرى ۲۰۰۹	حاجى مەرف رەشىدى پېشەمەرگەى سەردەمى كۆمەرى كوردستان، بەشدار لە شەرى ئاۋايىەكانى "قارەۋاۋ مامەشا، لە شەرى گەۋرەى گوندى "قارەۋا" بىرىندار بوۋە. باۋكى شەھىد سەئەنە رەشىدى" لە رىزەكانى جىزى دېمۇكرات.
۲۴	۳ ئاۋرېلى ۲۰۱۰	مائىناۋايى غەبىدوللا شىنانى فەرماندەرى ھىزى ۲ رېبەندەن كۆچى دوايى بەھۆى نەخۇشى ترونھامى نۇروپۇز.
۲۵	۲۸ ئۆۋتى ۲۰۱۰	سەيد غوبەيدىيلى ئەبىۋوبىيان نووسەر، زەماناس و ئىكۆلەرى ناۋدارى كورد و دوايىن يادكارى كۆمەئەى ژى - كاف و كۆمەرى كوردستان لە شارى مەھاباد.
۲۶	-----	كۆچى دوايى غەزىز لەھىمى ئەندامى راۋىژكارى كۆمىتەى ناۋەندى كۆنگرەى پىنچەمى جىزى.

كۆچى دوايى ئەندامانى پېشوو حيزب كە ھەريەك بە ھۆيەك حيزبان جىيى ھېشتبوو

ريز	ريكەوت	ناو و ناوبانگ
۱	۱۸ ئاوريلى ۱۹۸۶	كۆچى دوايى مامۇستا ھيەن ئەندامى ئىقتىخارى كۆمىتەي ناوئەندى كۆنگرەي چوارەي حيزبى ديموکرات، تىكۆشەر و شاعىرى ناودارى كورد لە شارى ورمى
۲	۹ ماي ۱۹۹۱	رحيم سەيفى قازى قەرماندەي چى ۲، لە پۇلى ۳ ھىزى پىشەمەرگەي كوردستان. و ئەندامى چالاك لە سەردەمى كۆمارى كوردستان ئەندامى كۆمىتەي ناوئەندى كۆنگرەي چوارەي حيزبى ديموکرات لە باكۆ پىتەختى نازەربايجان.
۳	۲۰۰۱ عى ئۆكتۆبرى	كۆچى دوايى كەرىم جىسامى ئەندامى دەقتەرى سىياسى كۆنگرەي سېھەمى حيزبى ديموکرات، نوسەر و ۋەرگىر. بە ھوى نەخۇشى شىرپەنجەي مېشك لە ستۆكھۆلمى سونىد.
۴	۱۵ ئووتى ۲۰۰۹	كۆچى دوايى سەنار مامەدى ئەندامى كۆمىتەي ناوئەندى كۆنگرەي چوارەي حيزبى ديموکرات لە شارى ستۆكھۆلمى سونىد.
۵	۲۹ ماي ۲۰۱۰	كۆچى دوايى ھەمەدەين سىراجى ئەندامى دەقتەرى سىياسى كۆنگرەي سېھەمى حيزبى ديموکرات، تىكۆشەر و چالاكى سىياسى دىرىنى رۆژھەلاتى كوردستان لە ستۆكھۆلمى سونىد.
۶	۹ مارس ۲۰۱۱	مائىناۋايى غەنى بلورىان ئەندامى دەقتەرى سىياسى كۆنگرەي چوارەي حيزب، تىكۆشەر و چالاكى سىياسى دىرىنى رۆژھەلاتى كوردستان لە ئالمان.

سەرچاۋە : ۱- رۆژنامەي كوردستان، ۲- ئىسەدە تىكۆشان نووسىنى: رىزدار مامۇستا ەبدولا ھەسەن زادە.

۳- ۵۰ سال خەبات نووسىنى: رىزدار جەليل گادانى

ليستەي بەشيك لە قوربانىانى تىرۆرى كۆمارى ئىسلامى ئىران

ريز	ناو و ناو بانگ	ريكەوتى تىرۆر	شونى تىرۆر	تېيىنى
۱	سەرگورد ەبباسى	۲۳ ئووتى ۱۹۸۰	شارى مەھاباد	ئەندامى كۆمىتەي ناوئەندى حيزبى ديموکرات
۲	د. ەبەلدولرەحمان قاسەلوو	۱۳ ئۆنپەي ۱۹۸۹	شارى ويپەن (ئۆتريش)	سكرتىرى كشتى حيزبى ديموکرات
۳	ەبەلدوللا قادرى نازەر	۱۳ ئۆنپەي ۱۹۸۹	شارى ويپەن (ئۆتريش)	ئەندامى كۆمىتەي ناوئەندى حيزبى ديموکرات
۴	ەبەلدوللا بىژەن قەر	۲۰ سېپتامبىرى ۱۹۹۱		
۵	ئەھەناغا (كردكەشى)	۲۲ ئاگوستى ۱۹۹۱	شارى سلىمانى	
۶	مەنسور ەلى پور	۳۰ سېپتامبىرى ۱۹۹۱	بۆلى باشورى كوردستان	
۷	جەليل جەلىلى	۳۰ سېپتامبىرى ۱۹۹۱	بۆلى باشورى كوردستان	
۸	مەلارەسوول گەردى	۲۹ ئۆكتۆبرى ۱۹۹۱	بۆلى باشورى كوردستان	

۷۰ سال خەبات و بەرخۇدانى حېزبى دېموكراتى كوردستان

۹	حەسەن ئەلى پوپور	۲۹ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۱	بۆلى باشوورى كوردستان
۱۰	رەسول قادىرى	۲۹ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۱	باشوورى كوردستان
۱۱	جەلىل مامايى	۲۹ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۱	بۆلى باشوورى كوردستان
۱۲	كەمال قادىرزادە	سالى ۱۹۹۱	شارۋىچى پىنجووين
۱۳	خالتە جەمە	۱۲ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	كەركوك
۱۴	شاپوپور فىرۋىزى	۲۱ مائى ۱۹۹۲	رانىيە
۱۵	مەھمەد رەھمانى	۲ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	چۆمان
۱۶	كامران مەنسور موقەدەم	۳ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	سليمانى
۱۷	ئىبراھىم شىخى بالدار	۱۷ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	رىگاي رەواندوز - ھەولتير
۱۸	ئەلى ناتورە	۳۰ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	ھەلەبجە
۱۹	ھادى مەھمۇدى	۳۰ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	ھەلەبجە
۲۰	سالار ساعدىپەنا	۳۰ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	ھەلەبجە
۲۱	فەخرەدىن مەرادى	۳۰ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	ھەلەبجە
۲۲	ستار جەلالى	۱ سېنتامبىرى ۱۹۹۲	ئىمام خەتىپ
۲۳	خىدر ئەلماسى	۱ سېنتامبىرى ۱۹۹۲	ئىمام خەتىپ
۲۴	مەھمەد مەھروفى	۱ سېنتامبىرى ۱۹۹۲	ئىمام خەتىپ
۲۵	د. سادىق شەرەفكەندى	۱۷ سېنتامبىرى ۱۹۹۲	برلىن - ئالمان
۲۶	فەتىھ ئەبەدىلى	۱۷ سېنتامبىرى ۱۹۹۲	برلىن - ئالمان
۲۷	ھوممايون نەردەلان	۱۷ سېنتامبىرى ۱۹۹۲	برلىن - ئالمان
۲۸	سەيفۇلا سلىمان پوپور	۱۸ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	كەمپى بارىكە
۲۹	رەزا سلىمان پوپور	۱۸ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	كەمپى بارىكە
۳۰	كامران سلىمان پوپور	۱۸ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	كەمپى بارىكە
۳۱	مەھمەد مېھرىبانى	۱۸ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	پىنجووين
۳۲	ئەھمەد كاكەلى	۱۸ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	پىنجووين
۳۳	كەرىم كاكەلى	۱۸ ئۆكتەبىرى ۱۹۹۲	پىنجووين
۳۴	شارۋىخ مەرادى	۱۲ نوامبىرى ۱۹۹۲	دەرىھەندى خان
۳۵	ئەنۋەر ئىبراھىمى	۱۲ نوامبىرى ۱۹۹۲	دەرىھەندى خان
۳۶	سەھلا مەرادى	۱۲ نوامبىرى ۱۹۹۲	دەرىھەندى خان
۳۷	رەشىد رۆستەمى	۱۲ نوامبىرى ۱۹۹۲	دەرىھەندى خان
۳۸	كامران شافىقى	۱۰ فېۋرېيە ۱۹۹۳	شارى رانىيە
۳۹	ئەھمەد درويشى	۳ مائى ۱۹۹۳	دىيانا
۴۰	جەمال نامى	۱۵ مائى ۱۹۹۳	شارى سلىمانى
۴۱	ئەبىدۇللا رەسول زادە	۱۲ ئاۋرېلى ۱۹۹۳	شارى رانىيە

٧٠ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

٤٢	رهسوول عوسمانی	١٢ی ئاویری ١٩٩٣	شاری رانیه
٤٣	محمد مهده محمد مهده پوور	١٢ی ئاویری ١٩٩٣	شاری رانیه
٤٤	سه عدون عه بیاسی	١١ی مای ١٩٩٣	شاری رانیه
٤٥	دوکتور به هرام	٢٢ی ژوئیهی ١٩٩٣	شاری سلیمانی
٤٦	مه محمود خاخالی	٢٨ی ژوئیهی ١٩٩٣	بوئی
٤٧	به هرام نازاد قهر	٢٨ی نووتی ١٩٩٣	نانکارا - تورکیه
٤٨	محمد مهده قادری	سیپتامبری ١٩٩٣	نانکارا - تورکیه
٤٩	شاروخ مورادی	١٣ی نوامبری ١٩٩٣	ناوتاق سه ربه ده ربه ندیخان
٥٠	ئه نوهر ئیبراهیمی	١٣ی نوامبری ١٩٩٣	ناوتاق سه ربه ده ربه ندیخان
٥١	سه لاج مورادی	١٣ی نوامبری ١٩٩٣	ناوتاق سه ربه ده ربه ندیخان
٥٢	ره شهید رۆسته می	١٣ی نوامبری ١٩٩٣	ناوتاق سه ربه ده ربه ندیخان
٥٣	تاهیر مه نوچیهی	١٣ی نوامبری ١٩٩٣	ناوتاق سه ربه ده ربه ندیخان
٥٤	مه محمود موجاهیدی	١١ی دسامبری ١٩٩٣	حاجیانوا
٥٥	محمد مهده شیخه پوور	١١ی دسامبری ١٩٩٣	سه نگه سه ر
٥٦	محمد مهده بوکانی	سالی ١٩٩٣	دیانا
٥٧	ته ها کرمانج	٤ی ژانویهی ١٩٩٤	چرومی تورکیه
٥٨	مسته فا هه ورامان	١٢ی ژانویهی ١٩٩٤	شاری هه ولیر
٥٩	ئه بو به کر هیدایه تی	١٧ی ژانویهی ١٩٩٤	سوئید
٦٠	ناسر ره شهیدی	٢٩ی ژانویهی ١٩٩٤	تورکیه
٦١	مه هتاب ره شهیدی	٢٩ی ژانویهی ١٩٩٤	تورکیه
٦٢	جه لال حوسینی	١٥ی فیورییهی ١٩٩٤	شاری سلیمانی
٦٣	حه سه ن ئیبراهیم زاده	١٥ی فیورییهی ١٩٩٤	که می به حرکه
٦٤	شه فیح کریمی	١٥ی ماری ١٩٩٤	شاری سلیمانی
٦٥	سالج جه هانگیری	٢ی ئاویری ١٩٩٤	شاری هه له بجه
٦٦	عه لی حه یده ری	٢٣ی ئاویری ١٩٩٤	ده ربه ندیخان
٦٧	ئه میر ئیزه دی	٢٤ی ئاویری ١٩٩٤	شاری سلیمانی
٦٨	عه بدوللا ئیزه دی	٢٤ی ئاویری ١٩٩٤	شاری سلیمانی
٦٩	ئه حمده محمد مهده پوور	١٢ی ژوئیهی ١٩٩٤	ریگای بازیان - سلیمانی
٧٠	قاله مامه کوئه	٢٣ی ژوئیهی ١٩٩٤	ماوته
٧١	عوسمان ئه مینی	٢٤ی ژوئیهی ١٩٩٤	کوپینهاک - دانمارک
٧٢	که ریم باال نه فکه ن	٤ی ژوئیهی ١٩٩٤	پینجین
٧٣	عه لی نه سغه رنه تماس پوور	١٩ی ژوئیهی ١٩٩٤	شاری رانیه
٧٤	ئیبراهیم ره حمانی	١٩ی ژوئیهی ١٩٩٤	شاری رانیه

٧٠ ساڵ خهبات و بهرخودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

٧٥	ئهحمهد روئیلان	٢٣ ی ژوئیهی ١٩٩٤	دیانا
٧٦	مام مراد محهمهزاده	٢٩ ی ژوئیهی ١٩٩٤	باسر مه
٧٧	غهفور ههزهیی	٤ ی ئوتی ١٩٩٤	شاری بهغدا
٧٨	عهبدوئلا سووری	٩ ی ئوتی ١٩٩٤	دهربهندیخان
٧٩	محهمهده رشیدی	١٣ ی سیتامبری ١٩٩٤	شاری ههتهبچه
٨٠	مهولود سهلیم ساوێ	٢ ی ئۆکتۆبری ١٩٩٤	حاجیاوا سلیمانی
٨١	ئهبووبهکر سهبگنهکین	١٤ ی ئۆکتۆبری ١٩٩٤	دیانا
٨٢	عومهر کورده	٢ ی نوامبری ١٩٩٤	سهنگهسهه
٨٣	نووری مههاباد	٦ ی ديسامبری ١٩٩٤	شاری ههولپیر
٨٤	مهولود نیسماعیلی	١٣ ی نوامبری ١٩٩٤	حاجیاوا -
٨٥	محهمهده دهخشان	١٣ ی ديسامبری ١٩٩٤	گهلی عهلی بهگ
٨٦	حهسهن بازرگان	٢٧ ی نوامبری ١٩٩٤	شاری رانییه
٨٧	حهسهن ئوجاکی	٢٣ ی نوامبری ١٩٩٤	چوار قورنه
٨٨	محهمهدهمین بایزیدی	١٣ ی ديسامبری ١٩٩٤	گهلی عهلی بهگ
٨٩	جهلال خانه حهقی	١٣ ی ديسامبری ١٩٩٤	قهلادزی
٩٠	سهدیق سهقزی	٢٢ ی ديسامبری ١٩٩٤	شاری سلیمانی
٩١	مهحموود لاویانی	١٩٩٤ ساڵی	پنججین
٩٢	مراد شکور	١٩٩٤ ساڵی	شاری سلیمانی
٩٣	محهمهده سعید قادری	١٩٩٤ ساڵی	مام شیخ
٩٤	عهبدوئلا ربانی	١٩٩٤ ساڵی	داره بهتهکان
٩٥	ئهمهیر نازادی	١٩٩٤ ساڵی	شاری سلیمانی
٩٦	ئیبراهیم سالجی	١٩٩٤ ساڵی	شاری سلیمانی
٩٧	رهحمان شهعبان زاده	٢ ی ژانویهی ١٩٩٥	شاری سلیمانی
٩٨	حهسهن بازرگانی	٤ ی ژانویهی ١٩٩٥	شاری رانییه
٩٩	خالید محهمهده زاده	٥ ی ژانویهی ١٩٩٥	شهقلاره
١٠٠	حهیدهر خوسروهوی	٩ ی ژانویهی ١٩٩٥	شاری سلیمانی
١٠١	محهمهده نانهوا	١٢ ی ژانویهی ١٩٩٥	ریگای بازیان
١٠٢	حهیدهر عهبدوئلا بهگ	١٩ ی ژانویهی ١٩٩٥	دووکان
١٠٣	عهبدوئلا بابک	١٩ ی ژانویهی ١٩٩٥	دووکان
١٠٤	نیسماعیل نهنجیری	٩ ی فیورییهی ١٩٩٥	شاری سلیمانی
١٠٥	سهعدوون بارزان	٧ ی فیورییهی ١٩٩٥	نیوان رانییه و سهرکه پکان
١٠٦	حهسهن نازهرین	٧ ی فیورییهی ١٩٩٥	نیوان رانییه و سهرکه پکان
١٠٧	ئهحمهدهدین شهریف زاده	١١ ی فیورییهی ١٩٩٥	شاری ههولپیر

٧٠ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

١٠٨	حه سه ن جت	١٦ ای فیوریی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٠٩	مزه قهر محهمه دی	١ ای ناوریی ١٩٥٥	شاری سلیمانی
١١٠	سلیمان جهنگاوهر	١ ای ناوریی ١٩٥٥	باسر مه
١١١	سلیمان ره سووتی	١ ای ناوریی ١٩٩٥	باسر مه
١١٢	نه حمه دین شه ریت په نا	٢٢ ای ناوریی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١١٣	دوکتور عه لی	٢٤ ای مای ١٩٩٥	شاری رانیه
١١٤	عوسمان کیانی	١٢ ای ژوئیه نی ١٩٩٥	شاری سلیمانی
١١٥	عه سکه ر حوسینی	١٥ ای ژوئیه نی ١٩٩٥	شاری سلیمانی
١١٦	فاروق مرادی	٢٠ ای ژوئیه نی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١١٧	ناسر پیرانی	٢ ای ژوئیه نی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١١٨	قادر فه لاجی	٨ ای ژوئیه نی ١٩٩٥	دیانا
١١٩	ره حیم مه حمودی	١٦ ای ژوئیه نی ١٩٩٥	شاری رانیه
١٢٠	عه لی کاشف پوور	١٥ ای نووتی ١٩٩٥	تورکیه
١٢١	سه یل عه لی په رته وی	١٧ ای نووتی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٢٢	غه قوور مرادی	١٧ ای نووتی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٢٣	ره حیم کوئه سه یی	١٨ ای نووتی ١٩٩٥	شاری رانیه
١٢٤	مه نسوور فدایی	٢٤ ای نووتی ١٩٩٥	شاری سلیمانی
١٢٥	نه حمه د ده رویشی	٢٥ ای نووتی ١٩٩٥	دیزلی
١٢٦	عه لیدوئلا بیژن فه ر	٢٠ ای سپتامبری ١٩٩٥	شاری رانیه
١٢٧	عه سکه ر رۆسته می	٢٣ ای سپتامبری ١٩٩٥	ئاوایی رۆسته م
١٢٨	مسته فا قادرزاده	١٦ ای ئۆکتۆبری ١٩٩٥	قه ندیل
١٢٩	حوسین دامه	١٦ ای ئۆکتۆبری ١٩٩٥	قه ندیل
١٣٠	که ریم توژیه یی	٥ ای نوامبری ١٩٩٥	بیتسه ر و شوین کراو
١٣١	عومه ر دئییه ستانی	٥ ای دئیسامبری ١٩٩٥	حه ریر
١٣٢	غه قوور مبه لادی زاده	٢٥ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری کویه
١٣٣	سه دیق عه لیدوئلاهی	٢٥ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری کویه
١٣٤	عه لی نه مینی	٢٥ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری کویه
١٣٥	نه بووبه کر جه مال مسته فا	٣٠ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٣٦	عوسمان رۆیان	٣٠ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٣٧	نه بووبه کر ره حیمی	٣٠ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٣٨	عه لیدوئلا نه مینی	٣١ ای دئیسامبری ١٩٩٥	شاری کویه
١٣٩	عه لیدوئلا ره حیمی	سالی ١٩٩٥	شاری هه ولتیر
١٤٠	که ریم شه وقی	سالی ١٩٩٥	دووکان

۷۰ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۱۶۱	محمد مەهد سوهرابی	سالی ۱۹۹۵	سهید سادق
۱۶۲	عوسمان مزینان	سالی ۱۹۹۵	شاری سلیمانی
۱۶۳	سالح ئەمین پوور	سالی ۱۹۹۵	شاری قەلادزی
۱۶۴	عەبدوڵلا محمد مەهدی	۲ی ژانویهی ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۶۵	عەبباس بەدی	۱۲ی فیورییهی ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۶۶	تاهیر عزیز	۱۷ی مارس ۱۹۹۶	شاری هەولێر
۱۶۷	حەسەن ئیبراهیم زادە	۱۷ی مارس ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۶۸	فەرمانەرز کێشوری	۱۷ی مارس ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۶۹	تاهیر قادری	۱۷ی مارس ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۷۰	عوسمان رەحیمی	۱۷ی مارس ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۷۱	عەلی شاداب	۱۷ی مارس ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۷۲	عەبدوڵ کەریم جەلالی	۳۱ی مارس ۱۹۹۶	شاری کویە
۱۷۳	قادر فەلاحی	۹ی ئاویری ۱۹۹۶	دیانا
۱۷۴	عەبدوڵلا صالح زادە	۲ی ژوئەنی ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۷۵	رەحمان شەعبان نیژاد	۲ی ژوئەنی ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۷۶	قادر قەلەندەری	۳۰ی ژوئەنی ۱۹۹۶	دیانا
۱۷۷	رەسوول ئەمین	۱۷ی ژوئەنی ۱۹۹۶	شاری رانیە
۱۷۸	محمد مەهد ساعید پەنا	ژوئەنی ۱۹۹۶	بازیان - سلیمانی
۱۷۹	محمد مەهد ئەلماسی	۱۹ی ژوئیهی ۱۹۹۶	شاری هەولێر
۱۸۰	کاوە حەکیم زادە	۳۱ی ژوئیهی ۱۹۹۶	شاری رانیە
۱۸۱	رەحیم چنگالی	۲۴ی ئوتی ۱۹۹۶	شاری هەولێر
۱۸۲	قادر ئەلکون	۲۴ی ئوتی ۱۹۹۶	چوار قورنە
۱۸۳	محمد مەهد قەلخان	۲۸ی ئوتی ۱۹۹۶	شاری هەولێر
۱۸۴	حەتائەلا رەزا پوور	۳۰ی ئوتی ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۸۵	عەلی دارمەکونی	۷ی ئۆکتۆبری ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۸۶	حامید سەلیمی	۸ی نوامبری ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۸۷	کەمان دەوتەتیار	۲۴ی نوامبری ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۸۸	حوسین بابیری	۳۰ی نوامبری ۱۹۹۶	شاری کویە
۱۸۹	جەغفەر عومەر پەنا	۳۰ی نوامبری ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۹۰	ناماج سووری (تەمەن ۴ سائە)	۳۰ی نوامبری ۱۹۹۶	شاری سلیمانی
۱۹۱	محمد مەهد رەسوول قادرزادە	۳۰ی نوامبری ۱۹۹۶	شاری کویە
۱۹۲	کاوە چالاک	۳۰ی نوامبری ۱۹۹۶	شاری کویە
۱۹۳	ناسر حەیدەر ئابادی	۷ی دێسامبری ۱۹۹۶	شاری سلیمانی

۷۰ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۱۷۳	عەلی محەممەدی	۷ی دێسامبری ۱۹۹۶	شاری سلێمانی
۱۷۴	عەبباس شکاک	۸ی دێسامبری ۱۹۹۶	شاری سلێمانی
۱۷۵	مستەفا ئەمین پوور	۷ی دێسامبری ۱۹۹۶	شاری سلێمانی
۱۷۶	یەدوڵا شیرین سوخەن	۸ی دێسامبری ۱۹۹۶	جێژنەکان (نیزیک هەنگاو)
۱۷۷	محەممەد خەندانی	۲۲ی دێسامبری ۱۹۹۶	شاری رانییە
۱۷۸	عەبدوڵلا محەممەدی	۲ی ژانویهی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۷۹	عەبدوڵلا پیرۆت زاده	۱۹ی ژانویهی ۱۹۹۷	دیانا
۱۸۰	عەبباس بەدری	۴ی فیورییهی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۸۱	عەتا فەیزی	۶ی فیورییهی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۸۲	حوسێن هەمزە پوور	۱۴ی فیورییهی ۱۹۹۷	شاری رانییە
۱۸۳	فەریدون فەردوست	۱۴ی فیورییهی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۸۴	سەلیم کەریم زاده	۱۰ی مارس ۱۹۹۷	کانی قرژاله
۱۸۵	شایاز محەممەدی	۲۳ی ئاویری ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۸۶	لەتیف نەقشەبەندی	۱۷ی مای ۱۹۹۷	شاری هەولێر
۱۸۷	مەولان عەبدوڵلاخان	۳ی ژوئەنی ۱۹۹۷	خەلەکان، کۆبە - سلێمانی
۱۸۸	تالاب عەلی زاده	۱۴ی ئووتی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۸۹	ئەمجد مەلایی	۱۴ی ئووتی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۱۹۰	سەعید مرادی	۱۹ی ئووتی ۱۹۹۷	نیوان دوکان و کانێ خان
۱۹۱	نارمان	۱۹ی ئووتی ۱۹۹۷	نیوان دوکان و کانێ خان
۱۹۲	ئیسماعیل نەمەکی	۱۹ی ئووتی ۱۹۹۷	نیوان دوکان و کانێ خان
۱۹۳	مەنسوور محەممەد پوور	۲ی ئۆکتۆبری ۱۹۹۷	شاری کویە
۱۹۴	جەمال نیکوچۆیان	۳ی دێسامبری ۱۹۹۷	شاری کویە
۱۹۵	مەنسوور ناسری	۸ی دێسامبری ۱۹۹۷	شاری کویە
۱۹۶	ئەبووبەکر ئیسماعیل زاده	۸ی دێسامبری ۱۹۹۷	شاری کویە
۱۹۷	رەفەت حوسێنی	۸ی دێسامبری ۱۹۹۷	شاری کویە
۱۹۸	دوالله شیرین سوخەن	۸ی دێسامبری ۱۹۹۷	شاری کویە
۱۹۹	حوسێن زینەتی	۲۰ی دێسامبری ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۲۰۰	فەرهاد بابایی	۲۴ی فیورییهی ۱۹۹۷	شاری سلێمانی
۲۰۱	ئەبیراهیم رحمانی	۱۹ی ژوئەنی ۱۹۹۷	شاری رانییە
۲۰۲	عەلی زکالە	۱۹ی ئووتی ۱۹۹۷	شاری کویە
۲۰۳	ئەبیراهیم کاکلی	۱۲ی ژوئیهی ۱۹۹۷	پنججۆین
۲۰۴	ئیسفەندیار تاهیری	۱۳ی ئووتی ۱۹۹۷	دیار نێ یە
۲۰۵	سۆھراب تاهیری	۱۶ی ئووتی ۱۹۹۷	دیار نێ یە

۲۰۶	بهرتوز تهقی زاده	۱۶ی نووتی ۱۹۹۷	دیارتی یه
۲۰۷	سلیمان کوهی	۱۶ی نووتی ۱۹۹۷	دیارتی یه
۲۰۸	سهراجه دین جاجوری	۲۲ی نووتی ۱۹۹۷	دیارتی یه
۲۰۹	مجهمهده حهیدری	۳۱ی ژوئیهی ۱۹۹۸	شاری سلیمانی
۲۱۰	مجهمهده مستهفایی (نارستی)	۱۳ی ژوئهنی ۱۹۹۹	شاری کویه
۲۱۱	کاوه زارعی	۲۲ی مای ۲۰۰۵	شاری لیندسیبیری - سوئید

لیستهی گولله بارانکراوهکانی نه ندام ، پيشمه رگه و لایه نگرانی حیزبی دیموکرات

۱- گولله بارانکراوهکانی سه ربه حیزبی دیموکرات ۱۳۵۸ [۱۹۷۹]

ریز	ناو و ناویانگ	شوئینی له دایکبوون	رینکه وتی گولله باران
۱	نیسماعیل مه ولودنژاد	شنو	۲ی بانه مه ری ۱۳۵۸
۲	خدر نیسماعیلزاده	زوران (سه رده شت)	۲۵ی گه لاویژی ۱۳۵۸
۳	جهمه عهلی نه قشبه ندی	پاوه	۳۰ی گه لاویژی ۱۳۵۸
۴	نه ولکه ریم که ریمی	پاوه	۳۰ی گه لاویژی ۱۳۵۸
۵	وه هاو مویاره کشاهی	پاوه	۳۰ی گه لاویژی ۱۳۵۸
۶	حوسین شیبانی	پاوه	۱ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۷	جافر عه زیزی	پاوه	۱ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۸	سه یفولا زیایی	پاوه	۱ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۹	ئه حمه د قادرزاده	مه ریوان	۲ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۱۰	یونس که ریمزاده	پاوه	۲ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۱۱	عهلی پيشنماز	مه هاباد	عی خه رمانانی ۱۳۵۸
۱۲	مسته فا خالیبدی	مه هاباد	عی خه رمانانی ۱۳۵۸
۱۳	جه لیل جه مانزاده	سه قز	۱۶ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۱۴	عوسمان یه زدانیه نا	میراوا (سه رده شت)	۲۱ی خه رمانانی ۱۳۵۸
۱۵	ره حمان فه رمان	مه هاباد	۹ی ریبه ندانی ۱۳۵۸
۱۶	موحمه د په روه ری	حاجی ماهیمان (مه هاباد)	۹ی ریبه ندانی ۱۳۵۸

۲- نهدامانه گولله بارانگراوهکانی ۱۳۵۹ - ۱۹۸۰

ریز	ناو و ناویانگ	شونینی له دایکبوون	ریکه وتی گولله باران
۱	سه ربه رز رهزایی	زونج (مه ریوان)	۱ ی بانه مه ری ۱۳۵۹
۲	ئه ورده حیم جه وهینری	ئاساوتنه (کامیاران)	۲۳ ی بانه مه ری ۱۳۵۹
۳	عوسمان شار	سه قز	۱۱ ی پووشپه ری ۱۳۵۹
۴	ناسر غولامی	سه قز	۱۱ ی پووشپه ری ۱۳۵۹
۵	مزه فەر وه زیری	سنة	۲۴ ی پووشپه ری ۱۳۵۹
۶	سه دیق کوهی	پیرانشار	۱۳ ی گه لاویژی ۱۳۴۹
۷	ئه جه دین ره مه زانی	بانه	۲۵ ی گه لاویژی ۱۳۴۹
۸	مسته فا موحه مه دی	بانه	۲۵ ی گه لاویژی ۱۳۴۹
۹	مه حه دئه مین شه هیدی	پیرانشار	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۰	بایه زید بایه زیدی	خرابه - پیرانشار	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۱	عه لی مه حموودی	زهنگیناوا (پیرانشار)	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۲	ئه بوویه کر جه وتوانه	کینه سپیان (پیرانشار)	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۳	خدر عه لینژاد	گرده بن (پیرانشار)	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۴	محه مه دئه مین جه وانبه خش	گرده بن (پیرانشار)	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۵	سلیمان مه لوو	گروچاوی (پیرانشار)	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۶	بایه زید جه هانبه خش	پیرانشار	۲۳ ی خه رمانانی ۱۳۵۹
۱۷	مه ولوود ره سوونی	قروشاوی (شنو)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۱۸	مه جید موحه مه دی	زیوه (شنو)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۱۹	ره حیم قادر پور	ختاوی (شنو)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۰	مه حیه دین پشتک	توتناغاج (شنو)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۱	مه حیه دین که د خودا	نیقوران (شنو)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۲	ره حمان ته ها پور	شاوانه (شنو)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۳	برایم مه کاریان	شنو	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۴	ره حیم مورته زوی	بوکان	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۵	مسته فا عه لیزاده	شنو	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۶	موسا زه نده که ریمی	ماچکه (سنة)	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۷	به هادین جه وانمه رد	سنة	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۸	سیروس ره حیمی	سنة	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۲۹	عه بیدولا میرکی	سنة	۱۹ ی ره زبه ری ۱۳۵۹
۳۰	مه سعود سه ئواتی	سه ئوته ئاوا (سنة)	۲۴ ی به فرانیاری ۱۳۵۹

۷۰ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۳۱	نادر داودران	سنه	۸ی رده شه مهی ۱۳۵۹
۳۲	یه دولا عه لیه نه	میرکی (سنه)	۱۹ی رده زیه ری ۱۳۵۹
۳۳	کولسووم حوسینی	سه قز	سائی ۱۳۵۹
۳۴	ته ها فەر ده چیوور	سه قز	سائی ۱۳۵۹
۳۵	نهبوبه کر سولتانی	بۆبه کتان (سه قز)	سائی ۱۳۵۹
۳۶	وهستا عه لی سیمانکار	سه قز	سائی ۱۳۵۹
۳۷	عوسمان نیبراهیمی	سه قز	سائی ۱۳۵۹
۳۸	فاتمه جه مشیدی	سه قز	سائی ۱۳۵۹
۳۹	سالح نیزدی	سه قز	سائی ۱۳۵۹

۳- گولله بارانکر اوه کان له زیندانی مه هاباد ۱۳۶۰ - ۱۹۸۱

ریز	ناو و ناویانگ	شوینی گولله باران	ریکه وتی گولله باران
۱	مسته فا دینوگری	زیندانی مه هاباد	۳ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۲	که ریم بلووری	زیندانی مه هاباد	۳ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۳	ردحمان شهنگه پوور	زیندانی مه هاباد	۳ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۴	سه عدی عه باسی	زیندانی مه هاباد	۳ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۵	جافر سیگاری	زیندانی مه هاباد	۳ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۶	سلیمان جاوید فەر	زیندانی مه هاباد	۲۲ی رده زیه ری ۱۳۶۰
۷	مه نسوور حوسینی	زیندانی مه هاباد	۲۲ی رده زیه ری ۱۳۶۰
۸	عه باس توکه مه چی	زیندانی مه هاباد	۲ی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۹	ردحیم سه نبولی	زیندانی مه هاباد	۲ی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۰	عه لی جه هانگیبری	زیندانی مه هاباد	۲ی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۱	مسته فا به ختیاری (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	۲ی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۲	شه هاب سازواری (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۳	مه سهوود که فاشی (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۴	ناسر به لالی (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۵	جافر مه عرووفی (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۶	نیه سماعیل مام ردحیمی (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۷	حوسین سه ییدی (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۸	خالید قادری (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۱۹	تایه ر ده یده ری (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰
۲۰	مه نسوور جه سه نزاده (لایه نگر)	زیندانی مه هاباد	عی خه زه لوهری ۱۳۶۰

۷۰ سال خدبات و بدرخودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۲۱	خالیید سائح موقه‌دهم	زیندانی مه‌هاباد	عی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۲۲	مه‌نسور حوسینی (لایه‌نگر)	زیندانی مه‌هاباد	۲۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۲۳	سولییمان جاویدفهر (لایه‌نگر)	زیندانی مه‌هاباد	۲۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۲۴	حه‌سه‌ن (سوفی) (لایه‌نگر)	زیندانی مه‌هاباد	۲۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۲۵	دوکتور محهمهد سه‌وجه	زیندانی مه‌هاباد	۲۹ ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۰
۲۶	ره‌زا نه‌واخا	زیندانی مه‌هاباد	۲۹ ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۰
۲۷	یه‌دولا لوتفی	زیندانی سه‌نه	۱ ی به‌فرانباری ۱۳۶۰
۲۸	ره‌حمان (سه‌بزه‌واری)	زیندانی مه‌هاباد	۱۰ ی به‌فرانباری ۱۳۶۰
۲۹	ئه‌بویه‌کر به‌قانی	۱۳۴۱	۲۴ ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۰
۳۰	مام وه‌لی چراغی	۱۳۲۶	۲۷ ی خه‌رمانانی ۱۳۶۰
۳۱	عه‌بدو لا میسری	۱۳۲۷	۲۷ ی خه‌رمانانی ۱۳۶۰
۳۲	محهمهد زارعی	۱۳۱۷	۲۷ ی خه‌رمانانی ۱۳۶۰
۳۳	حه‌سه‌ن فه‌رزایی	۱۳۲۸	۳۰ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۳۴	حه‌سه‌ن مرادی		ده‌ری (مه‌ریوان) ۱۳۶۰
۳۵	جه‌لال که‌ریمی	۱۳۲۹	۲۱ ی خه‌رمانانی ۱۳۶۰
۳۶	مسته‌فا سه‌لاحی	۱۳۱۹	۲۱ ی ره‌زیه‌ری ۱۳۶۰
۳۷	نه‌جه‌دین چوپانی	۱۳۴۳	۱۲ ی ره‌زیه‌ری ۱۳۶۰
۳۸	ئه‌حمهد سه‌حراکه‌رد	۱۳۳۷	۲۶ ی خه‌رمانانی ۱۳۶۰
۳۹	حوسین شه‌هبازی		۲۰ ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۰
۴۱	خالیید خه‌دانی		۲۵ ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۰
۴۲	ناصر عه‌زیزی		۲۵ ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۰
۴۳	عوسمان ره‌سوونی	۱۳۴۲	۲۹ ی ره‌شه‌مه‌ی ۱۳۶۰
۴۴	که‌ریم بلووری	۱۳۳۶	۵ ی پووشپه‌ری ۱۳۶۰
۴۵	(سه‌علی) عه‌باسی	۱۳۴۰	۵ ی پووشپه‌ری ۱۳۶۰
۴۶	حامد پوورنازه‌ر	۱۳۳۸	۵ ی پووشپه‌ری ۱۳۶۰
۴۷	شاناز قوریانی	۱۳۴۱	۱۶ ی خه‌رمانانی ۱۳۶۰
۴۸	عه‌لی جه‌هانگی‌ری	۱۳۴۱	۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۴۹	ناصر به‌لامی	۱۳۴۴	۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۵۰	عه‌باس توکه‌مه‌چی	۱۳۴۰	۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۵۱	ئیسماعیل مام ئیبراهیمی	۱۳۴۳	عی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۵۲	شه‌هاب سه‌بزه‌واری		عی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۵۳	مه‌نسور حوسینی	۱۳۳۹	۲۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰
۵۴	خالیید شاتری	۱۳۳۶	۲۲ ی خه‌زه‌لوهری ۱۳۶۰

۷۰ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۵۵	رهزا نهوخا	۱۳۴۰	مه هاباد	۲۵ ی سه رماوهزی ۱۳۶۰
۵۶	رهزا که ریمی	۱۳۴۱	مه هاباد	۲۷ ی خه رمانانی ۱۳۶۰
۵۷	سولتان که ریمپوور		قزلقوی (مه هاباد)	۲۵ ی ره زیه ری ۱۳۶۰
۵۸	ره حیم مه محمدل		قزلقوی (مه هاباد)	۱۸ ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۵۹	یونس پیرزاده		مه هاباد	۲۵ ی ره زیه ری ۱۳۶۰
۶۰	نه بووبه کر خارجه		سه هۆلان (مه هاباد)	۱۳۶۰
۶۱	حوسین مه سجدی		مه هاباد	۵ ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۶۲	مسته فا دیکوردی	۱۳۳۸	قۆلخته په (مه هاباد)	۵ ی پووشپه ری ۱۳۶۰
۶۳	فه رهاد نه نماسی	۱۳۰۹	بۆریدەر (مه ریوان)	۱۰ ی به فرانباری ۱۳۶۰
۶۴	سالح ره سوونی	۱۳۴۲	بۆریدەر (مه ریوان)	۹ ی سه رماوهزی ۱۳۶۰

۴- گولله بارانکر او هکان له زیندانی شاری سنه ۱۳۶۱-۱۹۸۲

ریز	ناو و ناویانگ	شوینی گولله باران	ریکه وتی گولله باران
۱	موحه مه درهزا خوسرهوی	شاری بیچار	۱۰ ی جوژهردانی ۱۳۶۱
۲	وهلی جه واهیری	میسووراو (کامیاران)	۱۰ ی جوژهردانی ۱۳۶۱
۳	موحه مه دسالج مه عازی	شاری سنه	۱۰ ی جوژهردانی ۱۳۶۱
۴	محمد مه د جه سه ن محمد مه دی (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۵	نیسماعیل باقزی (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۶	محمد مه د سه عید فهیزی (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۷	جه لاله دین که ریاسی (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۸	محمد مه د نه سه رتی (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۹	توفیق ره حیمی (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۱۰	نه محمد حه پیدری (لایه نگر)	شاری سنه	۲۴ ی خه رمانانی ۱۳۶۱
۱۱	مریه م	(لایه نگر) زیندانی شاری سه قز	۳ ی سه رماوهزی ۱۳۶۱
۱۲	حامید خورشیدی (لایه نگر)	زیندانی شاری سه قز	۳ ی سه رماوهزی ۱۳۶۱
۱۳	فایه ق ناسر سه قزی (لایه نگر)	زیندانی شاری سه قز	۳ ی سه رماوهزی ۱۳۶۱
۱۴	سه یه ره حیم فهیزی (لایه نگر)	زیندانی شاری سه قز	۳ ی سه رماوهزی ۱۳۶۱
۱۵	عومه ر فارسی	۱۳۳۳	شاوانه (شنۆ)
۱۶	سه عید فهیزی	۱۳۳۹	باقرناوا (سنه)
۱۷	نیسماعیل باقزی	۱۳۳۵	سنه
۱۸	جه هانشا نه سه دی	۱۳۴۰	سنه

۷۰ سال خدبات و بدرخودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۱۹	سه‌دیق خوشقسه	۱۳۳۹	سنه	۱۷ی بهفرانیاری ۱۳۶۱
۲۰	وهلی جه‌واهییری	۱۳۳۱	میسووراو (کامیاران)	۱۳ی جوزهردانی ۱۳۶۱
۲۱	هوشه‌نگ محهمه‌دی	۱۳۳۸	کامیاران	۲۰ی جوزهردانی ۱۳۶۱
۲۲	جه‌مشید خشنلی	۱۳۴۳	کامیاران	عی خهرمانانی ۱۳۶۱
۲۳	جه‌سه‌ن ته‌به‌رخون	۱۳۲۴	وهردئ (سه‌رده‌شت)	۲۵ی ره‌زه‌بری ۱۳۶۱
۲۴	ره‌حمان عه‌لیپوور	۱۳۳۶	قازان (سه‌رده‌شت)	۲۰ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۲۵	که‌ریم سه‌مه‌د پوور		بانه	جوزهردانی ۱۳۶۱
۲۶	مزه‌فهر نه‌حمه‌دی	۱۳۴۵	که‌نده‌سووره (بانه)	۸ی ره‌زه‌بری ۱۳۶۱
۲۷	عه‌لی عه‌بدو‌لازاده	۱۳۳۲	دایه‌سلیمان (سه‌قز)	عی خاکه‌لیووی ۱۳۶۱
۲۸	سه‌عید مرادخانی		سه‌قز	۲۵ی ره‌شه‌مه‌دی ۱۳۶۱
۲۹	ئیسماعیل فه‌یزی		سه‌قز	۲۵ی ره‌شه‌مه‌دی ۱۳۶۱
۳۰	محهمه‌د حوسینزاده	۱۳۳۷	سه‌قز	۲۵ی ره‌شه‌مه‌دی ۱۳۶۱
۳۱	عه‌لی مه‌ولایی		سه‌قز	۲۵ی ره‌شه‌مه‌دی ۱۳۶۱
۳۲	محهمه‌د مرادی		چاخلوو (سه‌قز)	۲۵ی ره‌شه‌مه‌دی ۱۳۶۱
۳۳	سه‌یدره‌حیم فه‌خری		سه‌قز	۳ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۳۴	میه‌م یارنه‌حمه‌دی		سه‌قز	۳ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۳۵	حامید خورشیدی		سه‌قز	۳ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۳۶	فایه‌ق ناسری		سه‌قز	۳ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۳۷	محهمه‌د سه‌دیق عه‌لیزاده		خه‌یهر (سه‌قز)	۳ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۳۸	محهمه‌د محهمه‌دی		نه‌حمه‌دناوا (هه‌وشار)	۲ی ریه‌ندانانی ۱۳۶۱
۳۹	سه‌دیق موچه‌مه‌دی		دیوانده‌ره	۶۱ سانی ۱۳۶۱
۴۰	حوسین نه‌فهلدی		نه‌ویه‌هار (دیوانده‌ره)	۲۵ی گه‌لاوئیژی ۱۳۶۱
۴۱	سه‌دیق عه‌لینیا		زه‌رینه (دیوانده‌ره)	۲۵ی گه‌لاوئیژی ۱۳۶۱
۴۲	خالید فه‌ره‌جی		دیوانده‌ره	۲۵ی گه‌لاوئیژی ۱۳۶۱
۴۳	عه‌بدو‌لا شیخی		قۆله‌ده‌ره (دیوانده‌ره)	۱۴ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۴۴	حوسین نه‌حمه‌دی		هاله‌ده‌ره (دیوانده‌ره)	۱۴ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۴۵	نه‌حمه‌د نه‌مینپوور		قه‌لاگا (دیوانده‌ره)	۱۴ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۴۶	عه‌بدو‌لا سه‌دیقزاده		زاخه‌ی سه‌روو (دیوانده‌ره)	۱۴ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۴۷	عه‌باس شوکری		مروو (دیوانده‌ره)	۱۴ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۱
۴۸	ره‌حیم پیروئی	۱۳۴۵	جه‌لیدیان (پیرانشار)	عی خاکه‌لیووی ۱۳۶۱
۴۹	تاھیر حه‌قیقی	۱۳۴۰	گیسیان (ورمن)	۵ی جوزهردانی ۱۳۶۱
۵۰	عومه‌ر سه‌بزه	۱۳۳۸	نۆدشه (هه‌ورمان)	۲۲ی گه‌لاوئیژی ۱۳۶۱
۵۱	ره‌حمان سه‌سه‌واری		مه‌هاباد	سانی ۱۳۶۱

سالی ۱۳۶۱	سونجاخ (مه هاباد)	سلیمان حوسینیپوور	۵۲
-----------	-------------------	-------------------	----

۵- گولله بارانکراوه کان له زیندانی سه ردهشت ۱۳۶۲ - ۱۹۸۳

ریز	ناو و ناویانگ	ریکه وتی له دایکبوون	شونی گولله باران	ریکه وتی گولله باران
۱	که مان که ساری		شاری سه ردهشت	۱۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۲	عه بدولا محهمه د پوور		شاری سه ردهشت	۱۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۳	محهمه موسازاده		شاری سه ردهشت	۱۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۴	رهمان خزرنیا		شاری سه ردهشت	۱۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۵	شه ریف کوری عه بدولا (لایه نگر)		شاری سه ردهشت	۱۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۶	ناصر نییراهیمپوور (لایه نگر)		شاری سه ردهشت	۱۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۷	سه لاج که ریاسی	۱۳۳۸	سنه	۱۲ ی بانه نهری ۱۳۶۲
۸	سه یید محهمه د خالیبی	۱۳۳۸	کوئه ساره (کامیاران)	۲۵ ی خه رمانانی ۱۳۶۲
۹	ناصر نییراهیمپوور	۱۳۶۶	سه ردهشت	۱۶ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۱۰	رهمان خدر نیا -	۱۳۴۵	سه ردهشت	۱۶ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۱۱	جه لال شکوهی		شوی بانه	خاکه لیووی ۱۳۶۲
۱۲	موجهه د نه مین موجهه دی		بنه خوی بانه	۱۲ ی که لاویژی ۱۳۶۲
۱۳	سه دیق زانییری	۱۳۳۴	قوزلوو (هه وشار)	۵ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۱۴	عومهر ماملی	۱۳۳۷	ماسوی نه غه ده	۷ ی پوشپه ری ۱۳۶۲
۱۵	خالید سائجیان		گرگسپیان (پیرانشار)	۵ ی سه رماووزی ۱۳۶۲
۱۶	فه هیم نیسماعیلزاده	۱۳۴۰	بلهی سه تماش	۲۸ ی که لاویژی ۱۳۶۲
۱۷	چیتپو روخانی	۱۳۲۵	فیروزیان سه تماش	۲۰ ی سه رماووزی ۱۳۶۲
۱۸	ئیقبال پوورسه ییان		نه نبی سه تماش	سالی ۱۳۶۲
۱۹	سه عدی نه حمه د پوور	۱۳۳۹	نودشه (هه ورامان)	سه رماووزی ۱۳۸۲
۲۰	جه سه ن فه تاحی	۱۳۳۲	زه ردوی (جوانرۆ)	۸ ی خاکه لیووی ۱۳۶۲
۲۱	عه لی به لا	۱۳۶۲	مه هاباد	سالی ۱۳۶۲
۲۲	عه لی مه زنه	۱۳۴۵	مه هاباد	۱۲ ی جوژه ردانی ۱۳۶۲
۲۳	محهمه قوریانی		مه هاباد	۲۲ ی پوشپه ری ۱۳۶۲
۲۴	ناصر هیندوش	۱۳۶۶	مه هاباد	سالی ۱۳۶۲
۲۵	عوسمان رهمانی		مه هاباد	۷ ی که لاویژی ۱۳۶۲
۲۶	یوسف بهیتاسی		مه هاباد	۲۲ ی پوشپه ری ۱۳۶۲
۲۷	حوسین چاوشینی		مه هاباد	۲۲ ی پوشپه ری ۱۳۶۲

٧٠ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

٢٨	سلیمان توویا	١٣٣٩	مه هاباد	٩ ی به فرانباری ١٣٦٢
٢٩	خالق بارزان		نه غه ده	سانی ١٣٦٢
٣٠	هوشیار باهوش		مه هاباد	٢٢ ی پووشپه ری ١٣٦٢
٣١	قادر قادری		گومان (سهردهشت)	گه لایتری ١٣٦٢
٣٢	ئیبراهیم حه سه نزاده	١٣٢٠	نه ئوس (شنو)	٢٢ ی گه لایتری ١٣٦٢
٣٣	عومهر داودی	١٣٣٢	ناسناوی (شنو)	٢٢ ی خه رمانانی ١٣٦٢
٣٤	عه زیز نه ففانی	١٣٤٢	شیوه کان (شنو)	٢ ی سه رماوهزی ١٣٦٢
٣٥	سه عیبه سه لیمی	١٣٤٠	ئالییوی (شنو)	١٢ ی رینه ندانی ١٣٦٢
٣٦	ره شید نه بیپوور	١٣٣٠	شنو	١٦ ی سه رماوهزی ١٣٦٢
٣٧	باست سه ئواتی		سه ئوه تناوا (سنه)	١٧ ی بانه مه ری ١٣٦٢
٣٨	سه لاح مرادی	١٣٤٥	سنه	٨ ی گه لایتری ١٣٦٢
٣٩	حه بیبه ئه لا مه حموودی	١٣٣٩	باقرئاوا (سنه)	٨ ی گه لایتری ١٣٦٢
٤٠	ئه ئوه ر سانجی	١٣٤٢	بوکان	١٧ ی بانه مه ری ١٣٦٢
٤١	مه نسوور جه ناخ		مه هاباد	١٢ ی جوژه ردانی ١٣٦٢
٤٢	فه تاح یوسفی		مه هاباد	سانی ١٣٦٢

٦- لیستی گولله بارانگراوه کانی له سالی ١٣٦٣ - ١٩٨٤

ریز	ناو و ناویانگ	ریکه وتی له دایکیبون	شوینی له دایکیبون	ریکه وتی گولله باران
١	مسته فا به قایی	١٣٣٧	سهرده ره (مه هاباد)	٢٨ ی گه لایتری ١٣٦٣
٢	عوسمان جهنگی		سهرده ره (مه هاباد)	٢٠ ی پووشپه ری ١٣٦٣
٣	موحه مه د نه فشین	١٣٣٧	شنو	١٧ ی بانه مه ری ١٣٦٣
٤	ته و فیک فه رهادی	١٣٣٩	چیلکا (سنه)	٢٣ ی گه لایتری ١٣٦٣
٥	حه بیبه ئه لا لوتفی	١٣٤٠	سنه	٢٢ ی گه لایتری ١٣٦٣
٦	لوتفه ئه لا رسته می	١٣٣٤	ته وریوهر (سنه)	١٨ ی خه زه لوه ری ١٣٦٣
٧	جه لال حوسینیپه نا	١٣٣٩	سنه	سانی ١٣٦٣
٨	عه لی عه لیلدوست		برینجار (بانه)	سانی ١٣٦٣
٩	خه دیجه ئیبراهیمپوور		سه قز	٩ ی جوژه ردانی ١٣٦٣
١٠	به رزان فه تجولازاده		قامیشه (سه قز)	١٤ ی سه رماوهزی ١٣٦٣
١١	که ریم عه لیدی	١٣٣٤	باغچه مشه (هه وشار)	٣ ی گه لایتری ١٣٦٢
١٢	ته و فیک فه رماوهزی		قاشوق (هه وشار)	٣ ی گه لایتری ١٣٦٢
١٣	عه لی ناغایی	١٣٤٢	کارئیز (هه وشار)	
١٤	یاقووب بوژیایی	١٣٤٧	حه سه ئه ناوا (هه وشار)	

٧٠ سال خهبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

١٥	عهتا یه زدانیه نا	١٣٤٥	نه بیگه ند (ههوشار)
١٦	هادی پیشکاری	١٣٤٥	ساریقو خان (ههوشار)
١٧	عومهر قارمانی	١٣٤٣	حه سه نلۆان (ههوشار)
١٨	رهحمان چۆپلی	١٣٤٥	چۆپلی (ههوشار)
١٩	سالح عیوهرزی	١٣٤٤	گونیاغاج (ههوشار)
٢٠	تایهه نه سیری		قۆجه (ههوشار)
٢١	نه سه هه قه له نهدری		که ریزه ی شکاکان (نه غه ده)
٢٢	خالیه نیره مه ند		١٢ ی گه لایه یژی ١٣٤٣
٢٣	ئیبراهیم قورمانی		٨ ی ره زه رده ی ١٣٤٣
٢٤	حامید نووری	١٣٤٣	٤ ی ره شه مه ی ١٣٤٣
٢٥	ره سوون سه فه ری	١٣٣٠	٧ ی جۆزه رده ی ١٣٤٣
٢٦	رهحمان عه ره بی	١٣٣٧	٢٨ ی جۆزه رده ی ١٣٤٣
٢٧	گه نه جه لی عه باسپوور	١٣٤٢	قاسملوو (ورمن)
٢٨	لوقمان عه باسپوور	١٣٤٢	١٠ ی گه لایه یژی ١٣٤٣
٢٩	فه راهه رز عه بده نیان	١٣٤٤	نه نبی، سه تماش، ورمن
٣٠	ئیبراهیم سوئانی		زه نگیناوا، سه تماش، ورمن
٣١	قادر شیخوزاده	١٣٢٥	مه هاباد
٣٢	موحه مه د نه حسه نی	١٣٣٩	شنۆ
٣٣	عومهر قه مته ره	١٣٣٣	٦٣ سالی ١٣٤٣
٣٤	خالیه خارا		١٥ ی جۆزه رده ی ١٣٤٣
			٦٣ سالی ١٣٤٣
			٢٥ ی بانه مه ری ١٣٤٣
			١٣٤٣ سالی ١٣٤٣

٧- نه ندانه گولله بارانگراوه کانی له سالی ١٣٤٤ - ١٩٨٥

ریز	ناو و ناویانگ	ریکه وتی له دایکیوون	شونیی له دایکیوون	ریکه وتی گولله باران
١	مسته فا که ریمی		داریان (هه ورامان)	٦ ی خا که لیه دی ١٣٤٤
٢	ئیبراهیم نه مینی	١٣٢٤	برهان (مه هاباد)	١٣٤٤ سالی
٣	ره حیم نازه رده نگ		مه هاباد	١٣٤٤ سالی
٤	مام عه بده لۆا ره سووتی	١٣١٥	عیسا که ند (مه هاباد)	١٨ ی بانه مه ری ١٣٤٣
٥	سالح حوسینی	١٣٤١	قۆز لۆو (مه هاباد)	٢٤ ی گه لایه یژی ١٣٤٤
٦	قه ره نی ره سووتی	١٣٤١	سه لیمه ساغل (مه هاباد)	٣١ ی خه ره مانانی ١٣٤٤
٧	که مال ده باغی	١٣٢٤	مه هاباد	١٥ ی خه زه لوه ری ١٣٤٤
٨	ته ها حه قته نه ب	١٣٢٠	مه هاباد	١٥ ی خه زه لوه ری ١٣٤٤
٩	رهحمان ئیبراهیمی	١٣٣٩	تازه قه لا (بۆکان)	٩ ی خه ره مانانی ١٣٤٤
١٠	سه یه ئیبراهیم	١٣٣٩	بۆکان	١٣٤٤ سالی

۷۰ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۱۱	عوسمان چیلانه	۱۳۳۳	یوشاوی (شنۆ)	۱۵ی خه‌رمانانی
۱۲	خه‌لیل نه‌حمه‌دی		ده‌ری (مه‌ریوان)	۱۷ی به‌فرانباری ۱۳۶۴
۱۳	موحه‌مه‌د مه‌حموودزاده	۱۳۳۸	قوله‌سیروئی (سه‌رده‌شت)	۱۶ی جۆزه‌ردانی ۱۳۶۴
۱۴	سه‌لیم موحه‌مه‌د پوو‌ر		قوله‌سیروئی (سه‌رده‌شت)	سائی ۱۳۶۴
۱۵	حوسین موحه‌مه‌دی		هه‌وارخۆل (بانه)	سائی ۱۳۶۴
۱۶	نه‌نوو‌ر پاکزاد		نگز (بۆکان)	۲۰ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۴
۱۷	نه‌بی پیری		چه‌په‌ره (هه‌وشار)	۲ی ره‌زه‌ری ۱۳۶۴
۱۸	خه‌لیل زه‌ری	۱۳۳۵	کرماشان	۳ی ره‌زه‌ری ۱۳۶۴
۱۹	خه‌ر غه‌فووری	۱۳۳۸	ئالییوئی (شنۆ)	۲۶ی جۆزه‌ردانی ۱۳۶۴

۸- گولله‌بارانگراوه‌کانی له‌ ساڵه‌کانی ۱۳۶۵ و ۱۳۶۶ - ۱۹۸۶ - ۱۹۸۷

ریز	ناو و ناویانگ	ریکه‌وتی له‌دایکبوون	شوینی له‌دایکبوون	ریکه‌وتی گولله‌باران
۱	خالید ره‌شیدی	۱۳۳۶	ئه‌نبار (بۆکان)	۱۶ی گه‌لاویژی ۱۳۶۵
۲	رۆسته‌م مه‌سته‌فازاده	۱۳۱۷	مینگۆل، سه‌تماس (ورمئ)	۱۰ی به‌فرانباری ۱۳۶۵
۳	بایه‌زه‌د نازری	۱۳۳۷	حه‌سه‌توو‌ران (شنۆ)	۲۰ی خه‌زه‌لووری ۱۳۶۵
۴	سایح ئه‌مینی	۱۳۴۰	ده‌ربه‌نه‌د (ورمئ)	۱۵ی خه‌زه‌لووری ۱۳۶۵
۵	غه‌فوور ره‌وه‌ندی	۱۳۲۸	شنۆ	سائی ۱۳۶۵
۶	مه‌راد باشه‌هه‌مه‌ت		چیراوی (شنۆ)	۱۵ی ره‌شه‌مه‌ی ۱۳۶۵
۷	ره‌حیم نه‌حمه‌د پوو‌ر		قوئیستییر (سه‌رده‌شت)	۸ی بانه‌مه‌ری ۱۳۶۵
۸	ئه‌لیاس ئه‌لا پوو‌ر		قوه‌قه‌لا (مه‌هاباد)	۲ی خاکه‌لییووی ۱۳۶۵
۹	عه‌بدو‌لا خالییدی		زه‌رواو (بانه)	سائی ۱۳۶۵
۱۰	ره‌حمان مه‌ستانی		مه‌هاباد	سائی ۱۳۶۶
۱۱	که‌ریم ده‌وله‌ت‌نابادی		کۆسه‌که‌ریز (مه‌هاباد)	۵ی سه‌رماوه‌زی ۱۳۶۶
۱۲	موحه‌مه‌د هه‌مه‌دانی		گردياقووب (مه‌هاباد)	سائی ۱۳۶۶
۱۳	باقی زه‌کییوو		زه‌کییوه (دیوانده‌ره)	سائی ۱۳۶۶

۹- گولله‌بارانگراوه‌ سیاسیه‌کان له‌ ساڵی ۱۳۶۷ - ۱۹۸۸

ریز	ناو و ناویانگ	شوینی گولله‌باران	شوینی دانیشتن	ریکه‌وتی گولله‌باران
۱	مه‌سته‌فا ئیبراهیمی	زیندانی ورمئ	دنیووکر (مه‌هاباد)	پنشه‌هرگه‌ سائی ۱۳۶۵ به‌ دیل گیرابوو
۲	سه‌ید موحه‌مه‌د نیزامی	زیندانی ورمئ	سه‌لیمساغۆل (مه‌هاباد)	پنشه‌هرگه‌ سائی ۱۳۶۵ به‌ دیل گیرابوو
۳	باقی عوسمانی	زیندانی ورمئ	باینده‌ری (مه‌هاباد)	پنشه‌هرگه‌ سائی ۱۳۶۵ به‌ دیل گیرابوو
۴	که‌ریم تالانی	زیندانی ورمئ	داشوورگه‌ (مه‌هاباد)	ئه‌ندام سائی ۱۳۶۵ به‌ دیل گیرابوو

۷۰ سال خدبات و بهر خودانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

۵	عەبدوللا میرودیسی	زیندانی ورمی	قۆڵدەرە (هەوشار)	پێشمەرگە
۶	نەعمەتوللا دەستناموز	زیندانی سەقز	زەفەرناوا (دیواندەرە)	سالی ۱۳۶۴ بە دیل گیرابوو
۷	نەسەد تەیتاخ	زیندانی سنە	سنە	نەندام
۸	شەهەریار شەریعتی	زیندانی سنە	سنە	
۹	مەحیددین قادری	زیندانی سەقز	بۆیکتان (سەقز)	
۱۰	مستەفا خزری	زیندانی سەقز	سەقز	
۱۱	مەحمەد نەحمەد نۆزاد	زیندانی سەقز	سەقز	کۆنە پێشمەرگە
۱۲	جەسیم بێراک	زیندانی سنە	سۆ (سنە)	کۆنە پێشمەرگە
۱۳	میرزا نەحمەدی	زیندانی ورمی	بلولوا (ورمی)	لایەنگری حیزب
۱۴	خالیەد عەلیپوور	زیندانی مەهاباد	کیسەلان (مەهاباد)	کۆنە پێشمەرگە
۱۵	رەحمان مستەفازادە	زیندانی ورمی	زەمزیان (سەردەشت)	پێشمەرگە سالی ۱۳۶۴ بە دیل گیرابوو
۱۶	جەسەن مەحمودی	زیندانی ورمی	گوێکتە پە (مەهاباد)	پێشمەرگە سالی ۱۳۶۶ بە دیل گیرابوو
۱۷	مەحمود کلاشی	زیندانی کرماشان	قشلاخ (جوانرۆ)	پێشمەرگە سالی ۱۳۶۵ بە دیل گیرابوو
۱۸	شوکرەلا مەحمەدی	زیندانی کرماشان	وەزلی (هەورامان)	پێشمەرگە سالی ۱۳۶۶ بە دیل گیرابوو
۱۹	ئیییراهیم چاوشینی	زیندانی ورمی	گورگە کۆر (شنۆ)	پێشمەرگە
۲۰	نەجیب ئیییراهیمی	زیندانی ورمی	نەناس (شنۆ)	پێشمەرگە

۱۰- گۆللەبارانگراوەکان لە سالی ۱۳۶۸ - ۱۹۸۹

ریز	ناو و ناوبانگ	شوێنی گۆللەباران	شوێنی دانیشتن	ریکەوتی گۆللەباران
۲۱	حوسین جەسەنپوور	زیندانی ورمی	سپیدەرە، سەئەماس (ورمی)	بە هاری سالی ۱۳۶۸ پێشمەرگە
۲۲	نیزام مەردی	زیندانی ورمی	شێرەنی، سەئەماس (ورمی)	بە هاری سالی ۱۳۶۸
۲۳	جەسەن بایەزیدی	مۆلگە ی جەوالە	دییوکر (مەهاباد)	سالی ۱۳۶۸
۲۴	کەمال تەلاج	نەغەدە		سالی ۱۳۶۸
۲۵	مەنسوور جەقپوور	زیندانی ورمی	بۆکان	سالی ۱۳۶۸ یەکیک لە بەرپرسیار لە بۆکان
۲۶	رەسوول نەحمەدی	زیندانی ورمی	مەهاباد	۱۳ پووشپەری ۱۳۶۸
۲۷	پیریوا راوەندی	زیندانی کرماشان	دەوان (جوانرۆ)	۱۵ پووشپەری ۱۳۶۸ پێشمەرگە
۲۸	ناسر شوکرە	زیندانی ورمی	مەهاباد	۲۱ خەرمانانی ۱۳۶۸ پێشمەرگە
۲۹	رەشید رۆستەمی نازەر	زیندانی ورمی	گوێکتە پە (مەهاباد)	۳۱ خەرمانانی ۱۳۶۸ پێشمەرگە
۳۰	سوێتان حاجی رەسوولی	زیندانی میانداو	ئالیکنە (بۆکان)	سالی ۱۳۶۸ کادر
۳۱	عەلی نەزەری	زیندانی کرماشان	جوانرۆ	سالی ۱۳۶۸ لایەنگری
۳۲	خالیەد شامرادی	زیندانی سنە	کەژیکەران (سنە)	سالی ۱۳۶۸ کادری
۳۳	عەلی خورەمپەنا		پلکی (مەهاباد)	سالی ۱۳۶۸ نەندامی

۱۱- گولله باران کراوه کان له سالی ۱۳۶۹ - ۱۹۹۰

ریز	ناو و ناویانگ	شونیی گولله باران	شونیی دانیشتن	ریکه وتی گولله باران
۱	فهره جولا مینبهری	زیندانی سنه	نییه ر (سنه)	سالی ۱۳۶۹ نه ندام
۲	ئیحترام مینبهری	زیندانی سنه	نییه ر (سنه)	سالی ۱۳۶۹ نه ندام
۳	شاپوور شه ریجه تی	زیندانی سنه	سنه	سالی ۱۳۶۹ نه ندام

سهرچاوه: گوڤاری "جنگ در کوردستان"، ۱۳۶۸ ههروهه کتیبی "جنایات جمهوری اسلامی در کوردستان"

له بلاو کراوه کانی حیزبی دیموکرات

ناماری به شیک له کاروانی شهیدانی حیزبی دیموکرات

سه‌رچاوه : مائپه‌ری شه‌هید و مائپه‌ری خاکه‌لیوه

نامه‌ده‌کردنی : ره‌جمان نه‌قشی

فەلسەئە پەقەم نامانجە گەشتیەکان حیزبی دیموکراتی کوردستان

ماددە پەقەم : نامانجە و پەنسیپەکان بنەرەتییەکان

- ۱ - نامانجی حیزبی دیموکراتی کوردستان وەدیپینانی مافی دیاریکردنی چاره نووسی نەتەووی کورد لە رۆژەهلاتی کوردستانە.
- ۲ - دروشمی ستراژیژیکی حیزبی دیموکراتی کوردستان دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە چوارچێوە ئێرانیکی دیموکراتیکی فیدرال دایە.
- ۳ - حیزبی دیموکراتی کوردستان یەکیەتی داخووانە و دادپەرورەنە نیوان نەتەوکانی ئێران بە بەردی بناغە دامەزراندنی ئێرانیکی دیموکراتیکی فیدرال دەزانێ.
- ۴ - حیزبی دیموکراتی کوردستان لە پیناوی وەدیپینانی کۆمەڵکەییەکی ئازاد و دیموکراتیک، پلورالیست و دادپەرورەنە دا تێ دەکۆشی.
- ۵ - حیزبی دیموکراتی کوردستان باوەری بە ئیدەنالهکانی ناشتی و مافی مەوق و دۆستایەتی نیوان گەلان هەیه.

فەلسەئە دووهم - بنەماکانی کۆماری کوردستان

ماددە دووهم : پیناسە کۆماری کوردستان

کۆماری کوردستان پێکھاتە یەکی نەتەوویی. دیموکراتیک و کوردستانی یە. بە و مانایە کە :

- ۱ - دەسەلاتیکی سیاسی دیموکراتیکە کە لە لایەن کۆمەڵانی خەڵکەو بەریاری لەسەر دەدرێ و بە پینی ویست و ئێرادەیی خەڵک بەرئێوە دەچێ.
- ۲ - هیمای کۆتایی هێنان بەستەم و بنەستی یە و نوێنگەیی دەسەلاتی نەتەوویی کورد لە رۆژەهلاتی کوردستانە.
- ۳ - مافەکانی هەموو کەمایەتی یە نەتەوویی، ئیتتیکی، زمانی و ئایینی یەکانی نیو نەو هەرئێوە دەپارێزێ.

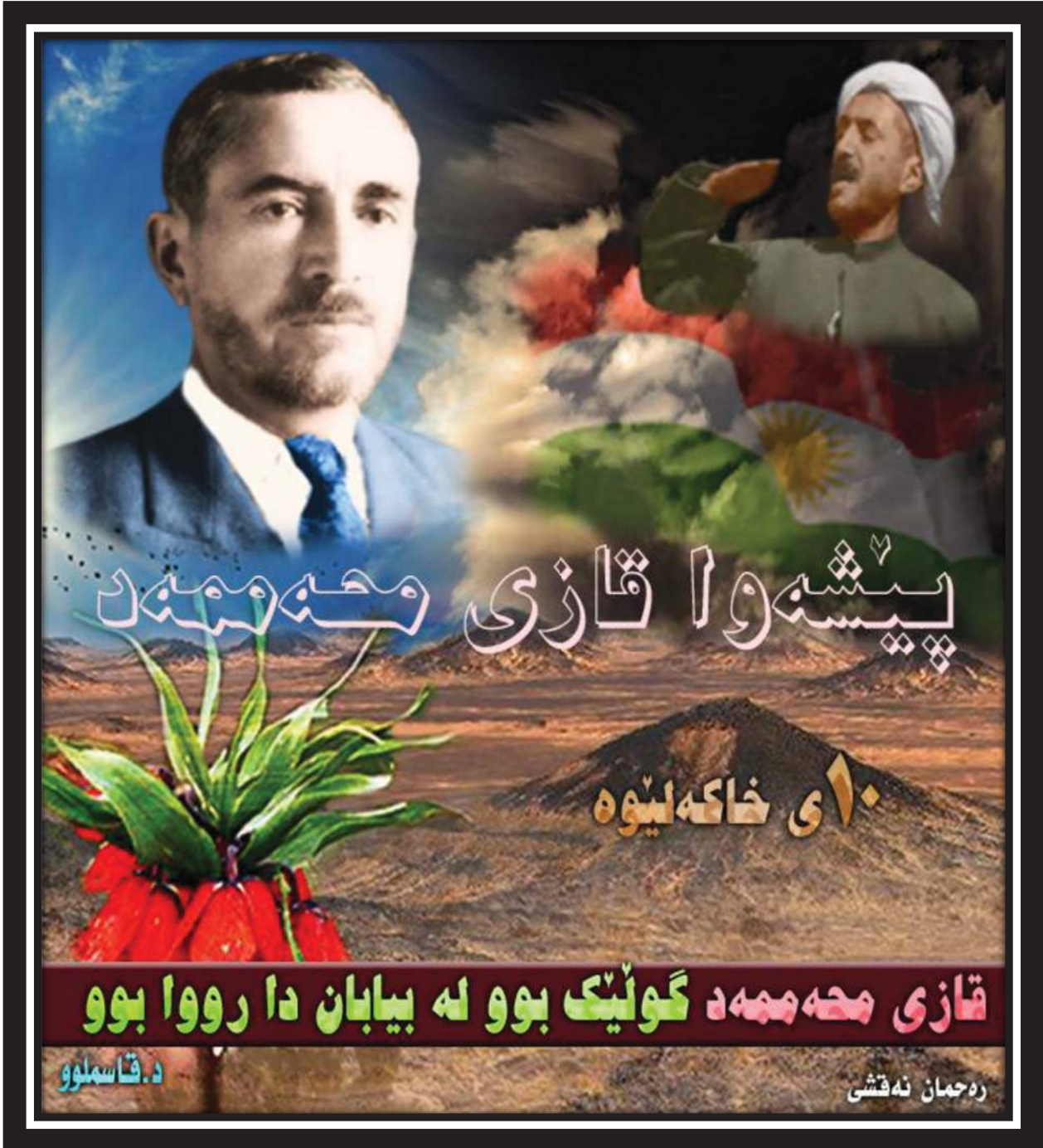
ماددە سێهم : چوارچێوەی جوغرافیایی

- ۱ - چوارچێوەی جوغرافیایی کۆماری کوردستان بە لە بەر چاو گرتنی هۆیەکانی جوغرافیایی و میژوویی، و بە پینی ویستی زۆرینەیی دانیشتوووان دیاری دەکری.

ماددە چوارەم : هیمای نەتەوویی

- ۱ - کۆماری کوردستان خاوەنی قانونی بنەرەتی (قانونی اساسی) و ئالا و سرود و جەژنی نەتەوویی و زمانی رەسمیی خۆیەتی.
- ۲ - ئالای دەوڵەتی فیدرال لە تەنیشت ئالای کوردستان لە دام و دەزگا رەسمییەکانی کۆماری کوردستان دا هەل دەکری.

رێکه‌وتی : به‌فرانباری ۲۷۱۵ی کوردی / جاننویری ۲۰۱۶ زایینی